ନମୋ ତସ୍ସ ଭଗୱତୋ ଅରହତୋ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧସ୍ସ

ୱିନଯପିଟକେ

ମହାୱଗ୍ଗ-ଅଟ୍ଠକଥା

୧। ମହାଖନ୍ଧକଂ

ବୋଧିକଥା

ଉଭିନ୍ନଂ ପାତିମୋକ୍ଖାନଂ, ସଙ୍ଗୀତିସମନନ୍ତରଂ;

ସଙ୍ଗାଯିଂସୁ ମହାଥେରା, ଖନ୍ଧକଂ ଖନ୍ଧକୋୱିଦା।

ଯଂ ତସ୍ସ ଦାନି ସମ୍ପତ୍ତୋ, ଯସ୍ମା ସଂୱଣ୍ଣନାକ୍କମୋ;

ତସ୍ମା ହୋତି ଅଯଂ ତସ୍ସ, ଅନୁତ୍ତାନତ୍ଥୱଣ୍ଣନା।

ପଦଭାଜନିଯେ ଅତ୍ଥା, ଯେହି ଯେସଂ ପକାସିତା;

ତେ ଚେ ପୁନ ୱଦେଯ୍ୟାମ, ପରିଯୋସାନଂ କଦା ଭୱେ।

ଉତ୍ତାନା ଚେୱ ଯେ ଅତ୍ଥା, ତେସଂ ସଂୱଣ୍ଣନାଯ କିଂ;

ଅଧିପ୍ପାଯାନୁସନ୍ଧୀହି, ବ୍ଯଞ୍ଜନେନ ଚ ଯେ ପନ।

ଅନୁତ୍ତାନା ନ ତେ ଯସ୍ମା, ସକ୍କା ଞାତୁଂ ଅୱଣ୍ଣିତା;

ତେସଂୟେୱ ଅଯଂ ତସ୍ମା, ହୋତି ସଂୱଣ୍ଣନାନଯୋତି।

୧।ତେନ ସମଯେନ ବୁଦ୍ଧୋ ଭଗୱା ଉରୁୱେଲାଯଂ ୱିହରତି ନଜ୍ଜା ନେରଞ୍ଜରାଯ ତୀରେ ବୋଧିରୁକ୍ଖମୂଲେ ପଠମାଭିସମ୍ବୁଦ୍ଧୋତି ଏତ୍ଥ କିଞ୍ଚାପି ''ତେନ ସମଯେନ ବୁଦ୍ଧୋ ଭଗୱା ୱେରଞ୍ଜାଯ''ନ୍ତିଆଦୀସୁ ୱିଯ କରଣୱଚନେ ୱିସେସକାରଣଂ ନତ୍ଥି, ୱିନଯଂ ପତ୍ୱା ପନ କରଣୱଚନେନେୱ ଅଯମଭିଲାପୋ ଆରୋପିତୋତି ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଆରୁଳ୍ହାଭିଲାପୱସେନେୱେତଂ ୱୁତ୍ତନ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଏସ ନଯୋ ଅଞ୍ଞେସୁପି ଇତୋ ପରେସୁ ଏୱରୂପେସୁ।

କିଂ ପନେତସ୍ସ ୱଚନେ ପଯୋଜନନ୍ତି? ପବ୍ବଜ୍ଜାଦୀନଂ ୱିନଯକମ୍ମାନଂ ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ନିଦାନଦସ୍ସନଂ। ଯା ହି ଭଗୱତା ''ଅନୁଜାନାମି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଇମେହି ତୀହି ସରଣଗମନେହି ପବ୍ବଜ୍ଜଂ ଉପସମ୍ପଦ''ନ୍ତି (ମହାୱ। ୩୪) ଏୱଂ ପବ୍ବଜ୍ଜା ଚେୱ ଉପସମ୍ପଦା ଚ ଅନୁଞ୍ଞାତା, ଯାନି ଚ ରାଜଗହାଦୀସୁ ଉପଜ୍ଝାଯୌପଜ୍ଝାଯୱତ୍ତଆଚରିଯଆଚରିଯୱତ୍ତାଦୀନି ଅନୁଞ୍ଞାତାନି, ତାନି ଅଭିସମ୍ବୋଧିଂ ପତ୍ୱା ସତ୍ତସତ୍ତାହଂ ବୋଧିମଣ୍ଡେ ୱୀତିନାମେତ୍ୱା ବାରାଣସିଯଂ ଧମ୍ମଚକ୍କଂ ପୱତ୍ତେତ୍ୱା ଇମିନା ଅନୁକ୍କମେନ ଇଦଞ୍ଚିଦଞ୍ଚ ଠାନଂ ପତ୍ୱା ଇମସ୍ମିଞ୍ଚ ଇମସ୍ମିଞ୍ଚ ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ପଞ୍ଞତ୍ତାନୀତି ଏୱମେତେସଂ ପବ୍ବଜ୍ଜାଦୀନଂ ୱିନଯକମ୍ମାନଂ ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ନିଦାନଦସ୍ସନଂ ଏତସ୍ସ ୱଚନେ ପଯୋଜନନ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ତତ୍ଥ ଉରୁୱେଲାଯନ୍ତି ମହାୱେଲାଯଂ; ମହନ୍ତେ ୱାଲିକରାସିମ୍ହୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଥ ୱା ''ଉରୂ''ତି ୱାଲିକା ୱୁଚ୍ଚତି; ''ୱେଲା''ତି ମରିଯାଦା; ୱେଲାତିକ୍କମନହେତୁ ଆହଟା ଉରୁ ଉରୁୱେଲାତି ଏୱମ୍ପେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ। ଅତୀତେ କିର ଅନୁପ୍ପନ୍ନେ ବୁଦ୍ଧେ ଦସସହସ୍ସକୁଲପୁତ୍ତା ତାପସପବ୍ବଜ୍ଜଂ

ପଵଜିତ୍ୱା ତସ୍ମିଂ ପଦେସେ ଵିହରନ୍ତା ଏକଦିଵସଂ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା କତିକଵତ୍ତଂ ଅକଂସୁ – ‘‘କାଯକମ୍ମଵଚୀକମ୍ମାନି ନାମ ପରେସମ୍ପି ପାକଟାନି ହୋନ୍ତି, ମନୋକମ୍ମଂ ପନ ଅପାକଟଂ; ତସ୍ମା ଯୋ କାମଵିତକ୍କଂ ଵା ବ୍ୟାପାଦଵିତକ୍କଂ ଵା ଵିହିଂସାଵିତକ୍କଂ ଵା ଵିତକ୍କେତି, ତସ୍ସ ଅଞ୍ଞୋ ଚୋଦକୋ ନାମ ନତ୍ଥି, ସୋ ଅତ୍ତନାଵ ଅତ୍ତାନଂ ଚୋଦେତ୍ୱା ପତ୍ତପୁଟେନ ଵାଲିକଂ ଆହରିତ୍ୱା ଇମସ୍ମିଂ ଠାନେ ଆକିରତୁ, ଇଦମସ୍ସ ଦଣ୍ଡକମ୍ମ’’ନ୍ତି। ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯୋ ତାଦିସଂ ଵିତକ୍କଂ ଵିତକ୍କେତି, ସୋ ତତ୍ଥ ପତ୍ତପୁଟେନ ଵାଲିକଂ ଆକିରତି। ଏଵଂ ତତ୍ଥ ଅନୁକ୍କମେନ ମହାଵାଲିକରାସି ଜାତୋ, ତତୋ ନଂ ପଚ୍ଛିମା ଜନତା ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଚେତିଯଟ୍ଠାନମକାସି। ତଂ ସନ୍ଧାଯ ଵୁତ୍ତଂ – ‘‘ଉରୁଵେଲାଯନ୍ତି ମହାଵେଲାଯଂ; ମହନ୍ତେ ଵାଲିକରାସିମ୍ହୀତି ଅତ୍ଥୋ’’ତି। ତମେଵ ସନ୍ଧାଯ ଵୁତ୍ତଂ – ‘‘ଅଥ ଵା ଉରୂତି ଵାଲିକା ଵୁଚ୍ଚତି; ଵେଲାତି ମରିଯାଦା; ଵେଲାତିକ୍କମନହେତୁ ଆହଟା ଉରୁ ଉରୁଵେଲାତି ଏଵମ୍ପେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ’’ତି।

ବୋଧିରୁକ୍ଖମୂଲେତି ବୋଧି ଵୁଚ୍ଚତି ଚତୂସୁ ମଗ୍ଗେସୁ ଞାଣଂ; ତଂ ବୋଧିଂ ଭଗଵା ଏତ୍ଥ ପତ୍ତୋତି ରୁକ୍ଖୋପି ‘‘ବୋଧିରୁକ୍ଖୋ’’ତ୍ଵେଵ ନାମଂ ଲଭି, ତସ୍ସ ବୋଧିରୁକ୍ଖସ୍ସ ମୂଲେ ବୋଧିରୁକ୍ଖମୂଲେ। ପଠମାଭିସମ୍ବୁଦ୍ଧୋତି ପଠମଂ ଅଭିସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ; ଅଭିସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ହୁତ୍ୱା ସବ୍ବପଠମଂଯେଵାତି ଅତ୍ଥୋ। ଏକପଲ୍ଲଙ୍କେନାତି ସକିମ୍ପି ଅନୁଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଯଥାଆଭୁଜିତେନ ଏକେନେଵ ପଲ୍ଲଙ୍କେନ। ଵିମୁତ୍ତିସୁଖପଟିସଂଵେଦୀତି ଵିମୁତ୍ତିସୁଖଂ ଫଲସମାପତ୍ତିସୁଖଂ ପଟିସଂଵେଦଯମାନୋ।

ପଟିଚ୍ଚସମୁପ୍ପାଦନ୍ତି ପଚ୍ଚଯାକାରଂ। ପଚ୍ଚଯାକାରୋ ହି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପଟିଚ୍ଚ ସହିତେ ଧମ୍ମେ ଉପ୍ପାଦେତୀତି ‘‘ପଟିଚ୍ଚସମୁପ୍ପାଦୋ’’ତି ଵୁଚ୍ଚତି। ଅଯମେତ୍ଥ ସଙ୍ଖେପୋ। ଵିତ୍ଥାରୋ ପନ ସବ୍ବାକାରସମ୍ପନ୍ନଂ ଵିନିଚ୍ଛଯଂ ଇଚ୍ଛନ୍ତେନ ଵିସୁଦ୍ଧିମଗ୍ଗତୋ ଗହେତବ୍ବୋ। ଅନୁଲୋମପଟିଲୋମନ୍ତି ଅନୁଲୋମଞ୍ଚ ପଟିଲୋମଞ୍ଚ। ତତ୍ଥ ‘‘ଅଵିଜ୍ଜାପଚ୍ଚଯା ସଙ୍ଖାରା’’ତିଆଦିନା ନଯେନ ଵୁତ୍ତୋ ଅଵିଜ୍ଜାଦିକୋ ପଚ୍ଚଯାକାରୋ ଅତ୍ତନା କତ୍ତବ୍ବକିଚ୍ଚକରଣତୋ ‘‘ଅନୁଲୋମୋ’’ତି ଵୁଚ୍ଚତି। ‘‘ଅଵିଜ୍ଜାଯ ତ୍ଵେଵ ଅସେସଵିରାଗନିରୋଧା ସଙ୍ଖାରନିରୋଧୋ’’ତିଆଦିନା ନଯେନ ଵୁତ୍ତୋ ସ୍ଵେଵ ଅନୁପ୍ପାଦନିରୋଧେନ ନିରୁଜ୍ଝମାନୋ ତଂ କିଚ୍ଚଂ ନ କରୋତୀତି ତସ୍ସ ଅକରଣତୋ ‘‘ପଟିଲୋମୋ’’ତି ଵୁଚ୍ଚତି। ପୁରିମନଯେନ ଵା ଵୁତ୍ତୋ ପଵତ୍ତିଯା ଅନୁଲୋମୋ, ଇତରୋ ତସ୍ସା ପଟିଲୋମୋତି ଏଵମ୍ପେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ। ଆଦିତୋ ପନ ପଟ୍ଠାଯ ଯାଵ ଅନ୍ତଂ, ଅନ୍ତତୋ ଚ ପଟ୍ଠାଯ ଯାଵ ଆଦିଂ ପାପେତ୍ୱା ଵୁତ୍ତତ୍ତା ଇତୋ ଅଞ୍ଞେନତ୍ଥେନ ଅନୁଲୋମପଟିଲୋମତା ନ ଯୁଜ୍ଜତି।

ମନସାକାସୀତି ମନସି ଅକାସି। ତତ୍ଥ ଯଥା ଅନୁଲୋମଂ ମନସି ଅକାସି, ଇଦଂ ତାଵ ଦସ୍ସେତୁଂ ‘‘ଅଵିଜ୍ଜାପଚ୍ଚଯା ସଙ୍ଖାରା’’ତିଆଦି ଵୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ଅଵିଜ୍ଜା ଚ ସା ପଚ୍ଚଯୋ ଚାତି ଅଵିଜ୍ଜାପଚ୍ଚଯୋ। ତସ୍ମା ଅଵିଜ୍ଜାପଚ୍ଚଯା ସଙ୍ଖାରା ସମ୍ଭଵନ୍ତୀତି ଇମିନା ନଯେନ ସବ୍ବପଦେସୁ ଅତ୍ଥୋ ଵେଦିତବ୍ବୋ। ଅଯମେତ୍ଥ ସଙ୍ଖେପୋ। ଵିତ୍ଥାରୋ ପନ ସବ୍ବାକାରସମ୍ପନ୍ନଂ ଵିନିଚ୍ଛଯଂ ଇଚ୍ଛନ୍ତେନ ଵିସୁଦ୍ଧିମଗ୍ଗତୋଵ ଗହେତବ୍ବୋ।

ଯଥା ପନ ପଟିଲୋମଂ ମନସି ଅକାସି, ଇଦଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ଅଵିଜ୍ଜାଯ ତ୍ଵେଵ ଅସେସଵିରାଗନିରୋଧା ସଙ୍ଖାରନିରୋଧୋତିଆଦି ଵୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ଅଵିଜ୍ଜାଯ ତ୍ଵେଵାତି ଅଵିଜ୍ଜାଯ ତୁ ଏଵ। ଅସେସଵିରାଗନିରୋଧାତି ଵିରାଗସଙ୍ଖାତେନ ମଗ୍ଗେନ ଅସେସନିରୋଧା । ସଙ୍ଖାରନିରୋଧୋତି ସଙ୍ଖାରାନଂ ଅନୁପ୍ପାଦନିରୋଧୋ ହୋତି। ଏଵଂ ନିରୁଦ୍ଧାନଂ ପନ ସଙ୍ଖାରାନଂ ନିରୋଧା ଵିଞ୍ଞାଣଂ ନିରୁଦ୍ଧଂ, ଵିଞ୍ଞାଣାଦୀନଞ୍ଚ ନିରୋଧା ନାମରୂପାଦୀନି ନିରୁଦ୍ଧାନିଯେଵ ହୋନ୍ତୀତି ଦସ୍ସେତୁଂ ସଙ୍ଖାରନିରୋଧା ଵିଞ୍ଞାଣନିରୋଧୋତିଆଦୀନି ଵତ୍ୱା ଏଵମେତସ୍ସ କେଵଲସ୍ସ ଦୁକ୍ଖକ୍ଖନ୍ଧସ୍ସ ନିରୋଧୋ ହୋତୀତି ଵୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ କେଵଲସ୍ସାତି ସକଲସ୍ସ; ସୁଦ୍ଧସ୍ସ ଵା ସତ୍ତଵିରହିତସ୍ସାତି ଅତ୍ଥୋ। ଦୁକ୍ଖକ୍ଖନ୍ଧସ୍ସାତି ଦୁକ୍ଖରାସିସ୍ସ। ନିରୋଧୋ ହୋତୀତି ଅନୁପ୍ପାଦୋ ହୋତି।

ଏତମତ୍ଥଂଵିଦିତ୍ୱାତି ଯ୍ଵାଯଂ ‘‘ଅଵିଜ୍ଜାଦିଵସେନ ସଙ୍ଖାରାଦିକସ୍ସ ଦୁକ୍ଖକ୍ଖନ୍ଧସ୍ସ ସମୁଦଯୋ ଚ ଅଵିଜ୍ଜାନିରୋଧାଦିଵସେନ ଚ ନିରୋଧୋ ହୋତୀ’’ତି ଵୁତ୍ତୋ, ସବ୍ବାକାରେନ ଏତମତ୍ଥଂ ଵିଦିତ୍ୱା। ତାଯଂ ଵେଲାଯନ୍ତି ତାଯଂ ତସ୍ସ ଅତ୍ଥସ୍ସ ଵିଦିତଵେଲାଯଂ। ଇମଂ ଉଦାନଂ ଉଦାନେସୀତି ଇମଂ ତସ୍ମିଂ ଵିଦିତେ ଅତ୍ଥେ ହେତୁନୋ ଚ ହେତୁସମୁପ୍ପନ୍ନଧମ୍ମସ୍ସ ଚ ପଜାନନାଯ ଆନୁଭାଵଦୀପକଂ ‘‘ଯଦା ହଵେ ପାତୁଭଵନ୍ତୀ’’ତିଆଦିକଂ ସୋମନସ୍ସଯୁତ୍ତଞାଣସମୁଟ୍ଠାନଂ ଉଦାନଂ ଉଦାନେସି, ଅତ୍ତମନଵାଚଂ ନିଚ୍ଛାରେସୀତି ଵୁତ୍ତଂ ହୋତି।

ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ଯଦା ହଵେତି ଯସ୍ମିଂ ଭଵେ କାଲେ। ପାତୁଭଵନ୍ତୀତି ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ଧମ୍ମାତି ଅନୁଲୋମପଚ୍ଚଯାକାରପଟିଵେଧସାଧକା ବୋଧିପକ୍ଖିଯଧମ୍ମା। ଅଥ ଵା ପାତୁଭଵନ୍ତୀତି ପକାସନ୍ତି; ଅଭିସମଯଵସେନ ବ୍ୟତ୍ତା ପାକଟା ହୋନ୍ତି। ଧମ୍ମାତି ଚତୁଅରିଯସଚ୍ଚଧମ୍ମା। ଆତାପୋ ଵୁଚ୍ଚତି କିଲେସସନ୍ତାପନଟ୍ଠେନ ଵୀରିଯଂ; ଆତାପିନୋତି ସମ୍ମପ୍ପଧାନଵୀରିଯଵତୋ। ଝାଯତୋତି ଆରମ୍ମଣୂପନିଜ୍ଝାନଲକ୍ଖଣେନ ଚ ଲକ୍ଖଣୂପନିଜ୍ଝାନଲକ୍ଖଣେନ ଚ ଝାନେନ ଝାଯନ୍ତସ୍ସ। ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସାତି ବାହିତପାପସ୍ସ ଖୀଣାସଵସ୍ସ। ଅଥସ୍ସ କଙ୍ଖା ଵପଯନ୍ତୀତି ଅଥସ୍ସ ଏଵଂ ପାତୁଭୂତଧମ୍ମସ୍ସ କଙ୍ଖା ଵପଯନ୍ତି। ସବ୍ବାତି ଯା ଏତା ‘‘କୋ ନୁ ଖୋ ଭନ୍ତେ ଫୁସତୀତି; ନୋ କଲ୍ଲୋ ପଞ୍ହୋତି ଭଗଵା ଅଵୋଚା’’ତିଆଦିନା, ତଥା ‘‘କତମଂ ନୁ ଖୋ ଭନ୍ତେ ଜରାମରଣଂ; କସ୍ସ ଚ ପନିଦଂ ଜରାମରଣନ୍ତି ; ନୋ କଲ୍ଲୋ ପଞ୍ହୋତି ଭଗଵା ଅଵୋଚା’’ତିଆଦିନା ଚ ନଯେନ ପଚ୍ଚଯାକାରେ କଙ୍ଖା ଵୁତ୍ତା, ଯା ଚ ପଚ୍ଚଯାକାରସ୍ସେଵ ଅପ୍ପଟିଵିଦ୍ଧତ୍ତା ‘‘ଅହୋସିଂ ନୁ ଖୋ ଅହଂ ଅତୀତମଦ୍ଧାନ’’ନ୍ତିଆଦିକା ସୋଳସ କଙ୍ଖା ଆଗତା, ତା ସବ୍ବା ଵପଯନ୍ତି ଅପଗଚ୍ଛନ୍ତି ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି। କସ୍ମା? ଯତୋ ପଜାନାତି ସହେତୁଧମ୍ମନ୍ତି

ଯସ୍ମା ଅୱିଜ୍ଜାଦିକେନ ହେତୁନା ସହେତୁକଂ ଇମଂ ସଙ୍ଖାରାଦିଂ କେୱଲଂ ଦୁକ୍ଖକ୍ଖନ୍ଧଧମ୍ମଂ ପଜାନାତି ଅଞ୍ଞାତି ପଟିୱିଜ୍ଝତୀତି।

୨। ଦୁତିଯୱାରେ – ଇମଂ ଉଦାନଂ ଉଦାନେସୀତି ଇମଂ ତସ୍ମିଂ ୱିଦିତେ ଅହୋ ''ଅୱିଜ୍ଜାଯ ତ୍ୱେୱ ଅସେସୱିରାଗନିରୋଧା ସଙ୍ଖାରନିରୋଧୋ''ତି ଏୱଂ ପକାସିତସ୍ସ ନିବ୍ବାନସଙ୍ଖାତସ୍ସ ପଚ୍ଚଯକ୍ଖଯସ୍ସ ଅୱବୋଧାନୁଭାୱଦୀପକଂ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରଂ ଉଦାନଂ ଉଦାନେସୀତି ଅତ୍ଥୋ। ତତ୍ରାଯଂ ସଙ୍ଖେପତ୍ଥୋ – ଯସ୍ମା ପଚ୍ଚଯାନଂ ଖଯସଙ୍ଖାତଂ ନିବ୍ବାନଂ ଅୱେଦି ଅଞ୍ଞାସି ପଟିୱିଜ୍ଝି, ତସ୍ମା ଯଦାସ୍ସ ଆତାପିନୋ ଝାଯତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରା ଧମ୍ମା ପାତୁଭୱନ୍ତି, ଅଥସ୍ସ ଯା ନିବ୍ବାନସ୍ସ ଅୱିଦିତତ୍ତା ଉପ୍ପଜ୍ଜେଯ୍ଯୁଂ, ତା ସବ୍ବାପି କଙ୍ଖା ୱପଯନ୍ତୀତି।

୩। ତତିଯୱାରେ – ଇମଂ ଉଦାନଂ ଉଦାନେସୀତି ଇମଂ ଯେନ ମଗ୍ଗେନ ସୋ ଦୁକ୍ଖକ୍ଖନ୍ଧସ୍ସ ସମୁଦଯନିରୋଧସଙ୍ଖାତୋ ଅତ୍ଥୋ କିଚ୍ଚୱସେନ ଚ ଆରମ୍ମଣକିରିଯାଯ ଚ ୱିଦିତୋ, ତସ୍ସ ଅରିଯମଗ୍ଗସ୍ସ ଆନୁଭାୱଦୀପକଂ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରଂ ଉଦାନଂ ଉଦାନେସୀତି ଅତ୍ଥୋ। ତତ୍ରାପାଯଂ ସଙ୍ଖେପତ୍ଥୋ – ଯଦା ହୱେ ପାତୁଭୱନ୍ତି ଧମ୍ମା ଆତାପିନୋ ଝାଯତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ, ତଦା ସୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତେହି ୱା ଉପ୍ପନ୍ନେହି ବୋଧିପକ୍ଖିଯଧମ୍ମେହି, ଯସ୍ସ ୱା ଅରିଯମଗ୍ଗସ୍ସ ଚତୁସଚ୍ଚଧମ୍ମା ପାତୁଭୂତା, ତେନ ଅରିଯମଗ୍ଗେନ ୱିଧୂପଯଂ ତିଟ୍ଠତି ମାରସେନଂ ''କାମା ତେ ପଠମା ସେନା''ତିଆଦିନା ନଯେନ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରଂ ମାରସେନଂ ୱିଧୂପଯନ୍ତୋ ୱିଧମେନ୍ତୋ ୱିଦ୍ଧଂସେନ୍ତୋ ତିଟ୍ଠତି। କଥଂ? ସୂରିଯୋୱ ଓଭାସଯମନ୍ତଲିକ୍ଖଂ, ଯଥା ସୂରିଯୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ ଅତ୍ତନୋ ପଭାଯ ଅନ୍ତଲିକ୍ଖଂ ଓଭାସେନ୍ତୋୱ ଅନ୍ଧକାରଂ ୱିଧମେନ୍ତୋ ତିଟ୍ଠତି, ଏୱଂ ସୋପି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତେହି ଧମ୍ମେହି ତେନ ୱା ମଗ୍ଗେନ ସଚ୍ଚାନି ପଟିୱିଜ୍ଝନ୍ତୋୱ ମାରସେନଂ ୱିଧୂପଯନ୍ତୋ ତିଟ୍ଠତୀତି।

ଏୱମେତ୍ଥ ପଠମଂ ଉଦାନଂ ପଚ୍ଚଯାକାରପଚ୍ଚୱେକ୍ଖଣୱସେନ, ଦୁତିଯଂ ନିବ୍ବାନପଚ୍ଚୱେକ୍ଖଣୱସେନ , ତତିଯଂ ମଗ୍ଗପଚ୍ଚୱେକ୍ଖଣୱସେନ ଉପ୍ପନ୍ନନ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଉଦାନେ ପନ ''ରତ୍ତିଯା ପଠମଂ ଯାମଂ ପଟିଚ୍ଚସମୁପ୍ପାଦଂ ଅନୁଲୋମଂ, ଦୁତିଯଂ ଯାମଂ ପଟିଲୋମଂ, ତତିଯଂ ଯାମଂ ଅନୁଲୋମପଟିଲୋମ''ନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ; ତଂ ସତ୍ତାହସ୍ସ ଅଚ୍ଚଯେନ ''ସ୍ୱେ ଆସନା ୱୁଟ୍ଠହିସ୍ସାମୀ''ତି ରତ୍ତିଂ ଉପ୍ପାଦିତମନସିକାରଂ ସନ୍ଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ। ତଦା ହି ଭଗୱା ଯସ୍ସ ପଚ୍ଚଯାକାରପଜାନନସ୍ସ ଚ ପଚ୍ଚଯକ୍ଖଯାଧିଗମସ୍ସ ଚ ଆନୁଭାୱଦୀପିକା ପୁରିମା ଦ୍ୱେ ଉଦାନଗାଥା, ତସ୍ସ ୱସେନ ଏକେକମେୱ କୋଟ୍ଠାସଂ ପଠମଯାମଞ୍ଚ ମଜ୍ଝିମଯାମଞ୍ଚ ମନସାକାସି, ଇଧ ପନ ପାଟିପଦରତ୍ତିଯା ଏୱଂ ମନସାକାସି। ଭଗୱା ହି ୱିସାଖପୁଣ୍ଣମାଯ ରତ୍ତିଯା ପଠମଯାମେ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରି, ମଜ୍ଝିମଯାମେ ଦିବ୍ବଚକ୍ଖୁଂ ୱିସୋଧେସି, ପଚ୍ଛିମଯାମେ ପଟିଚ୍ଚସମୁପ୍ପାଦଂ ଅନୁଲୋମପଟିଲୋମଂ ମନସି କତ୍ୱା ''ଇଦାନି ଅରୁଣୋ ଉଗ୍ଗମିସ୍ସତୀ''ତି ସବ୍ବଞ୍ଞୁତଂ ପାପୁଣି। ସବ୍ବଞ୍ଞୁତପ୍ପତ୍ତିସମନନ୍ତରମେୱ ଚ ଅରୁଣୋ ଉଗ୍ଗଚ୍ଛି। ତତୋ ତଂ ଦିୱସଂ ତେନେୱ ପଲ୍ଲଙ୍କେନ ୱୀତିନାମେତ୍ୱା ସମ୍ପତ୍ତାଯ ପାଟିପଦରତ୍ତିଯା ତୀସୁ ଯାମେସୁ ଏୱଂ ମନସି କତ୍ୱା ଇମାନି ଉଦାନାନି ଉଦାନେସି। ଇତି ପାଟିପଦରତ୍ତିଯା ଏୱଂ ମନସି କତ୍ୱା ତଂ ''ବୋଧିରୁକ୍ଖମୂଲେ ସତ୍ତାହଂ ଏକପଲ୍ଲଙ୍କେନ ନିସୀଦୀ''ତି ଏୱଂ ୱୁତ୍ତସତ୍ତାହଂ ତତ୍ଥେୱ ୱୀତିନାମେସି।

ବୋଧିକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଅଜପାଲକଥା

୪।ଅଥଖୋ ଭଗୱା ସତ୍ତାହସ୍ସ ଅଚ୍ଚଯେନ ତମ୍ହା ସମାଧିମ୍ହା ୱୁଟ୍ଠହିତ୍ୱା ବୋଧିରୁକ୍ଖମୂଲା ଯେନ ଅଜପାଲନିଗ୍ରୋଧୋ ତେନୁପସଙ୍କମୀତି ଏତ୍ଥ ନ ଭଗୱା ତମ୍ହା ସମାଧିମ୍ହା ୱୁଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଅନନ୍ତରମେୱ ବୋଧିରୁକ୍ଖମୂଲା ଯେନ ଅଜପାଲନିଗ୍ରୋଧୋ ତେନୁପସଙ୍କମି। ଯଥା ପନ ''ଭୁତ୍ୱା ସଯତୀ''ତି ୱୁତ୍ତେ ନ ''ହତ୍ଥେ ଅଧୋୱିତ୍ୱା ମୁଖଂ ଅୱିକ୍ଖାଲେତ୍ୱା ସଯନସମୀପଂ ଅଗନ୍ତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ କିଞ୍ଚି ଆଲାପସଲ୍ଲାପଂ ଅକତ୍ୱା ସଯତି''ଚ୍ଚେୱ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି, ଭୋଜନତୋ ପନ ପଚ୍ଛା ସଯତି, ନ ନସଯତୀତି ଇଦମେୱେତ୍ଥ ଦୀପିତଂ ହୋତି। ଏୱମିଧାପି ''ନ ତମ୍ହା ସମାଧିମ୍ହା ୱୁଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଅନନ୍ତରମେୱ ପକ୍କାମୀ''ତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି, ୱୁଟ୍ଠାନତୋ ଚ ପନ ପଚ୍ଛା ପକ୍କାମି, ନ ନପକ୍କାମୀତି ଇଦମେୱେତ୍ଥ ଦୀପିତଂ ହୋତି।

ଅନନ୍ତରଂ ପନ ଅପକ୍କମିତ୍ୱା ଭଗୱା କିଂ ଅକାସୀତି? ଅପରାନିପି ତୀଣି ସତ୍ତାହାନି ବୋଧିସମୀପେଯେୱ ୱୀତିନାମେସି। ତତ୍ରାଯଂ ଅନୁପୁବ୍ବିକଥା – ଭଗୱତି କିର ବୁଦ୍ଧତ୍ତଂ ପତ୍ୱା ସତ୍ତାହଂ ଏକପଲ୍ଲଙ୍କେନ ନିସିନ୍ନେ ''ନ ଭଗୱା ୱୁଟ୍ଠାତି; କିଂ ନୁ ଖୋ ଅଞ୍ଞେପି ବୁଦ୍ଧତ୍ତକରା ଧମ୍ମା ଅତ୍ଥୀ''ତି ଏକଚ୍ଚାନଂ ଦେୱତାନଂ କଙ୍ଖା ଉଦପାଦି। ଅଥ ଭଗୱା ଅଟ୍ଠମେ ଦିୱସେ ସମାପତ୍ତିତୋ ୱୁଟ୍ଠାଯ ଦେୱତାନଂ କଙ୍ଖଂ ଞତ୍ୱା କଙ୍ଖାୱିଧମନତ୍ଥଂ ଆକାସେ ଉପ୍ପତିତ୍ୱା ଯମକପାଟିହାରିଯଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ତାସଂ କଙ୍ଖଂ ୱିଧମିତ୍ୱା ପଲ୍ଲଙ୍କତୋ ଈସକଂ ପାଚୀନନିସ୍ସିତେ ଉତ୍ତରଦିସାଭାଗେ ଠତ୍ୱା ଚତ୍ତାରି ଅସଙ୍ଖ୍ୟେଯ୍ୟାନି କପ୍ପସତସହସ୍ସଞ୍ଚ ଉପଚିତାନଂ ପାରମୀନଂ ବଲାଧିଗମନଟ୍ଠାନଂ ପଲ୍ଲଙ୍କଂ ବୋଧିରୁକ୍ଖଞ୍ଚ ଅନିମିସେହି ଅକ୍ଖୀହି ଓଲୋକଯମାନୋ ସତ୍ତାହଂ ୱୀତିନାମେସି, ତଂ ଠାନଂ ଅନିମିସଚେତିଯଂ ନାମ ଜାତଂ। ଅଥ ପଲ୍ଲଙ୍କସ୍ସ ଚ ଠିତଟ୍ଠାନସ୍ସ ଚ ଅନ୍ତରା ପୁରତ୍ଥିମତୋ ଚ ପଚ୍ଛିମତୋ ଚ ଆଯତେ ରତନଚଙ୍କମେ ଚଙ୍କମନ୍ତୋ ସତ୍ତାହଂ ୱୀତିନାମେସି, ତଂ ଠାନଂ ରତନଚଙ୍କମଚେତିଯଂ ନାମ ଜାତଂ। ତତୋ ପଚ୍ଛିମଦିସାଭାଗେ ଦେୱତା ରତନଘରଂ

ମାପୟିଂସୁ। ତତ୍ଥ ପଲ୍ଲଙ୍କେନ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଅଭିଧମ୍ମପିଟକଂ ୱିସେସତୋ ଚେତ୍ଥ ଅନନ୍ତନୟଂ ସମନ୍ତପଟ୍ଠାନଂ ୱିଚିନନ୍ତୋ ସତ୍ତାହଂ ୱୀତିନାମେସି, ତଂ ଠାନଂ ରତନଘରଚେତିୟଂ ନାମ ଜାତଂ।

ଏୱଂ ବୋଧିସମୀପେୟେୱ ଚତ୍ତାରି ସତ୍ତାହାନି ୱୀତିନାମେତ୍ୱା ପଞ୍ଚମେ ସତ୍ତାହେ ବୋଧିରୁକ୍ଖମୂଲା ୟେନ ଅଜପାଲନିଗ୍ରୋଧୋ ତେନୁପସଙ୍କମି। ତସ୍ସ କିର ନିଗ୍ରୋଧସ୍ସ ଛାୟାୟ ଅଜପାଲକା ଗନ୍ତ୍ୱା ନିସୀଦନ୍ତି; ତେନସ୍ସ ଅଜପାଲନିଗ୍ରୋଧୋତ୍ୱେୱ ନାମଂ ଉଦପାଦି। ସତ୍ତାହଂ ୱିମୁତ୍ତିସୁଖପଟିସଂୱେଦୀତି ତତ୍ରାପି ଧମ୍ମଂ ୱିଚିନନ୍ତୋୟେୱ ୱିମୁତ୍ତିସୁଖଂ ପଟିସଂୱେଦେନ୍ତୋ ନିସୀଦି। ବୋଧିତୋ ପୁରତ୍ଥିମଦିସାଭାଗେ ଏସ ରୁକ୍ଖୋ ହୋତି। ଏୱଂ ନିସିନ୍ନେ ଚ ପନେତ୍ଥ ଭଗୱତି ଏକୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଗନ୍ତ୍ୱା ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ ''ଅଥ ଖୋ ଅଞ୍ଞତରୋ''ତିଆଦି। ତତ୍ଥ ହୁଂହୁଙ୍କଜାତିକୋତି ସୋ କିର ଦିଟ୍ଠମଙ୍ଗଲିକୋ ନାମ , ମାନୱସେନ କୋଧୱସେନ ଚ ''ହୁଂହୁ''ନ୍ତି କରୋନ୍ତୋ ୱିଚରତି, ତସ୍ମା ''ହୁଂହୁଙ୍କଜାତିକୋ''ତି ୱୁଚ୍ଚତି। ''ହୁହୁଙ୍କଜାତିକୋ''ତିପି ପଠନ୍ତି।

ଏତମତ୍ଥଂ ୱିଦିତ୍ୱାତି ଏତଂ ତେନ ୱୁତ୍ତସ୍ସ ୱଚନସ୍ସ ସିଖାପତ୍ତମତ୍ଥଂ ୱିଦିତ୍ୱା ତାୟଂ ୱେଲାୟଂ ଇମଂ ଉଦାନଂ ଉଦାନେସି। ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ୟୋ ବାହିତପାପଧମ୍ମତାୟ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ନ ଦିଟ୍ଠମଙ୍ଗଲିକତାୟ, ହୁଂହୁଙ୍କାରକଭାୱାଦିପାପଧମ୍ମୟୁତ୍ତୋ ହୁତ୍ୱା କେୱଲଂ ଜାତିମତ୍ତକେନ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞଂ ପଟିଜାନାତି, ସୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବାହିତପାପଧମ୍ମତ୍ତା ହୁଂହୁଙ୍କାରପ୍ପହାନେନ ନିହୁଂହୁଙ୍କୋ, ରାଗାଦିକସାୱାଭାୱେନ ନିକ୍କସାୱୋ, ଭାୱନାନୁୟୋଗୟୁତ୍ତଚିତ୍ତତାୟ ୟତତ୍ତୋ, ସୀଲସଂୱରେନ ୱା ସଞ୍ଞତଚିତ୍ତତାୟ ୟତତ୍ତୋ, ଚତୁମଗ୍ଗଞାଣସଙ୍ଖାତେହି ୱେଦେହି ଅନ୍ତଂ, ୱେଦାନଂ ୱା ଅନ୍ତଂ ଗତତ୍ତା ୱେଦନ୍ତଗୂ, ମଗ୍ଗବ୍ରହ୍ମଚରିୟସ୍ସ ୱୁସିତତ୍ତା ୱୁସିତବ୍ରହ୍ମଚରିୟୋ। ଧମ୍ମେନ ବ୍ରହ୍ମୱାଦଂ ୱଦେୟ୍ୟ, ''ବ୍ରାହ୍ମଣୋ, ଅହ''ନ୍ତି ଏତଂ ୱାଦଂ ଧମ୍ମେନ ୱଦେୟ୍ୟ, ୟସ୍ସ ସକଲେ ଲୋକସନ୍ନିୱାସେ କୁହିଞ୍ଚି ଏକାରମ୍ମଣେପି ରାଗୁସ୍ସଦୋ ଦୋସୁସ୍ସଦୋ ମୋହୁସ୍ସଦୋ ମାନୁସ୍ସଦୋ ଦିଟ୍ଠୁସ୍ସଦୋତି ଇମେ ଉସ୍ସଦା ନତ୍ଥୀତି।

ଅଜପାଲକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ମୁଚଲିନ୍ଦକଥା

୫।ଅକାଲମେଘୋତି ଅସମ୍ପତ୍ତେ ୱସ୍ସକାଲେ ଉପ୍ପନ୍ନମେଘୋ। ଅୟଂ ପନ ଗିମ୍ହାନଂ ପଚ୍ଛିମେ ମାସେ ଉଦପାଦି। ସତ୍ତାହୱଦ୍ଦଲିକାତି ତସ୍ମିଂ ଉପ୍ପନ୍ନେ ସତ୍ତାହଂ ଅୱିଚ୍ଛିନ୍ନୱୁଟ୍ଠିକା ଅହୋସି। ସୀତୱାତଦୁଦ୍ଦିନୀତି ସା ଚ ପନ ସତ୍ତାହୱଦ୍ଦଲିକା ଉଦକଫୁସିତସମ୍ମିସ୍ସେନ ସୀତୱାତେନ ସମନ୍ତା ପରିବ୍ଭମନ୍ତେନ ଦୂସିତଦିୱସତ୍ତା ସୀତୱାତଦୁଦ୍ଦିନୀ ନାମ ଅହୋସି। ଅଥ ଖୋ ମୁଚଲିନ୍ଦୋ ନାଗରାଜାତି ତସ୍ସେୱ ମୁଚଲିନ୍ଦରୁକ୍ଖସ୍ସ ସମୀପେ ପୋକ୍ଖରଣିୟା ନିବ୍ବତ୍ତୋ ମହାନୁଭାୱୋ ନାଗରାଜା। ସତ୍ତକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଭୋଗେହି ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱାତି ଏୱଂ ଭୋଗେହି ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଉପରିମୁଦ୍ଧନି ମହନ୍ତଂ ଫଣଂ କରିତ୍ୱାୱ ଠିତେ; ତସ୍ମିଂ ତସ୍ସ ପରିକ୍ଖେପବ୍ଭନ୍ତରଂ ଲୋହପାସାଦେ ଭଣ୍ଡାଗାରଗବ୍ଭପ୍ପମାଣଂ ଅହୋସି, ତସ୍ମା ଭଗୱା ନିୱାତେ ପିହିତଦ୍ୱାରୱାତପାନେ କୂଟାଗାରେ ନିସିନ୍ନୋ ୱିୟ ଜାତୋ। ମା ଭଗୱନ୍ତଂ ସୀତନ୍ତିଆଦି ତସ୍ସ ତଥା କରିତ୍ୱା ଠାନକାରଣପରିଦୀପନଂ। ସୋ ହି ''ମା ଭଗୱନ୍ତଂ ସୀତଂ ବାଧୟିତ୍ଥ, ମା ଉଣ୍ହଂ, ମା ଡଂସାଦିସମ୍ଫସ୍ସୋ ବାଧୟିତ୍ଥା''ତି ତଥା କରିତ୍ୱା ଅଟ୍ଠାସି। ତତ୍ଥ କିଞ୍ଚାପି ସତ୍ତାହୱଦ୍ଦଲିକାୟ ଉଣ୍ହମେୱ ନତ୍ଥି, ସଚେ ପନ ଅନ୍ତରନ୍ତରା ମେଘୋ ୱିଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ ଉଣ୍ହଂ ଭୱେୟ୍ୟ , ତମ୍ପି ନଂ ମା ବାଧୟିତ୍ଥାତି ଏୱଂ ତସ୍ସ ଚିନ୍ତେତୁଂ ୟୁତ୍ତଂ। ୱିଦ୍ଧନ୍ତି ଉବ୍ବିଦ୍ଧଂ; ମେଘୱିଗମେନ ଦୂରୀଭୂତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ୱିଗତୱଲାହକନ୍ତି ଅପଗତମେଘଂ। ଦେୱନ୍ତି ଆକାସଂ। ସକୱଣ୍ଣନ୍ତି ଅତ୍ତନୋ ରୂପଂ।

ସୁଖୋ ୱିୱେକୋତି ନିବ୍ବାନସଙ୍ଖାତୋ ଉପଧିୱିୱେକୋ ସୁଖୋ। ତୁଟ୍ଠସ୍ସାତି ଚତୁମଗ୍ଗଞାଣସନ୍ତୋସେନ ସନ୍ତୁଟ୍ଠସ୍ସ। ସୁତଧମ୍ମସ୍ସାତି ପକାସିତଧମ୍ମସ୍ସ। ପସ୍ସତୋତି ତଂ ୱିୱେକଂ ୟଂ ୱା କିଞ୍ଚି ପସ୍ସିତବ୍ବଂ ନାମ, ତଂ ସବ୍ବଂ ଅତ୍ତନୋ ୱୀରିୟବଲାଧିଗତେନ ଞାଣଚକ୍ଖୁନା ପସ୍ସନ୍ତସ୍ସ। ଅବ୍ୟାପଜ୍ଜନ୍ତି ଅକୁପ୍ପନଭାୱୋ; ଏତେନ ମେତ୍ତାପୁବ୍ବଭାଗୋ ଦସ୍ସିତୋ। ପାଣଭୂତେସୁ ସଂୟମୋତି ସତ୍ତେସୁ ଚ ସଂୟମୋ; ଅୱିହିଂସନଭାୱୋ ସୁଖୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଏତେନ କରୁଣାପୁବ୍ବଭାଗୋ ଦସ୍ସିତୋ। ସୁଖା ୱିରାଗତା ଲୋକେତି ୱୀତରାଗତାପି ସୁଖାତି ଦୀପେତି। କାମାନଂ ସମତିକ୍କମୋତି ୟା ''କାମାନଂ ସମତିକ୍କମୋ''ତି ୱୁଚ୍ଚତି; ସା ୱିରାଗତାପି ସୁଖାତି ଅତ୍ଥୋ। ଏତେନ ଅନାଗାମିମଗ୍ଗୋ କଥିତୋ। ଅସ୍ମିମାନସ୍ସ ୟୋ ୱିନୟୋତି ଇମିନା ପନ ଅରହତ୍ତଂ କଥିତଂ; ଅରହତ୍ତଞ୍ହି ଅସ୍ମିମାନସ୍ସ ''ପସ୍ସଦ୍ଧିୱିନୟୋ''ତି ୱୁଚ୍ଚତି। ଇତୋ ପରଞ୍ଚ ସୁଖଂ ନାମ ନତ୍ଥି, ତେନାହ ''ଏତଂ ୱେ ପରମଂ ସୁଖ''ନ୍ତି।

ମୁଚଲିନ୍ଦକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ରାଜାୟତନକଥା

୬।ମୁଚଲିନ୍ଦମୂଲାତି ମହାବୋଧିତୋ ପାଚୀନକୋଣେ ଠିତମୁଚଲିନ୍ଦରୁକ୍ଖମୂଲା। ରାଜାୟତନନ୍ତି ଦକ୍ଖିଣଦିସାଭାଗେ ଠିତଂ ରାଜାୟତନରୁକ୍ଖଂ ଉପସଙ୍କମି

। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନାତି କତରେନ ସମଯେନ। ଭଗୱତୋ କିର ରାଜାଯତନମୂଲେ ସତ୍ତାହଂ ଏକପଲ୍ଲଙ୍କେନ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ସମାଧିତୋ ୱୁଟ୍ଠାନଦିୱସେ ଅରୁଣୁଗ୍ଗମନୱେଲାଯମେୱ ‘‘ଭୋଜନକିଚ୍ଚେନ ଭୱିତବ୍ବ’’ନ୍ତି ଞତ୍ୱା ସକ୍କୋ ଦେୱରାଜା ଓସଧହରୀତକଂ ଉପନେସି। ଭଗୱା ତଂ ପରିଭୁଞ୍ଜି, ପରିଭୁତ୍ତମତ୍ତସ୍ସେୱ ସରୀରକିଚ୍ଚଂ ଅହୋସି। ସକ୍କୋ ମୁଖୋଦକଂ ଅଦାସି। ଭଗୱା ମୁଖଂ ଧୋୱିତ୍ୱା ତସ୍ମିଂଯେୱ ରୁକ୍ଖମୂଲେ ନିସୀଦି। ଏୱଂ ଉଗ୍ଗତେ ଅରୁଣମ୍ହି ନିସିନ୍ନେ ଭଗୱତି।

ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ତପୁସ୍ସଭଲ୍ଲିକା ୱାଣିଜାତି ତପୁସ୍ସୋ ଚ ଭଲ୍ଲିକୋ ଚାତି ଦ୍ୱେ ଭାତରୋ ୱାଣିଜା। ଉକ୍କଲାତି ଉକ୍କଲଜନପଦତୋ। ତଂ ଦେସନ୍ତି ଯସ୍ମିଂ ଦେସେ ଭଗୱା ୱିହରତି। କତରସ୍ମିଞ୍ଚ ଦେସେ ଭଗୱା ୱିହରତି? ମଜ୍ଝିମଦେସେ। ତସ୍ମା ମଜ୍ଝିମଦେସଂ ଗନ୍ତୁଂ ଅଦ୍ଧାନମଗ୍ଗପ୍ପଟିପନ୍ନା ହୋନ୍ତୀତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ। ଞାତିସାଲୋହିତା ଦେୱତାତି ତେସଂ ଞାତିଭୂତପୁବ୍ବା ଦେୱତା। ଏତଦୱୋଚାତି ସା କିର ନେସଂ ସବ୍ବସକଟାନି ଅପ୍ପୱତ୍ତୀନି ଅକାସି। ତତୋ ତେ କିଂ ଇଦନ୍ତି ମଗ୍ଗଦେୱତାନଂ ବଲିଂ ଅକଂସୁ। ତେସଂ ବଲିକମ୍ମକାଲେ ସା ଦେୱତା ଦିସ୍ସମାନେନେୱ କାଯେନ ଏତଂ ଅୱୋଚ। ମନ୍ଥେନ ଚ ମଧୁପିଣ୍ଡିକାଯ ଚାତି ଅବଦ୍ଧସତ୍ତୁନା ଚ ସପ୍ପିମଧୁଫାଣିତାଦୀହି ଯୋଜେତ୍ୱା ବଦ୍ଧସତ୍ତୁନା ଚ। ପତିମାନେଥାତି ଉପଟ୍ଠହଥ। ତଂ ୱୋତି ତଂ ପତିମାନନଂ ତୁମ୍ହାକଂ ଭୱିସ୍ସତି ଦୀଘରତ୍ତଂ ହିତାଯ ସୁଖାଯ। ଯଂ ଅମ୍ହାକନ୍ତି ଯଂ ପଟିଗ୍ଗହଣଂ ଅମ୍ହାକଂ ଅସ୍ସ ଦୀଘରତ୍ତଂ ହିତାଯ ସୁଖାଯ। ଭଗୱତୋ ଏତଦହୋସୀତି ଯୋ କିରସ୍ସ ପଧାନାନୁଯୋଗକାଲେ ପତ୍ତୋ ଅହୋସି, ସୋ ସୁଜାତାଯ ପାଯାସଂ ଦାତୁଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତିଯା ଏୱ ଅନ୍ତରଧାଯି। ତେନସ୍ସ ଏତଦହୋସି – ‘‘ପତ୍ତୋ ମେ ନତ୍ଥି, ପୁରିମକାପି ଚ ନ ଖୋ ତଥାଗତା ହତ୍ଥେସୁ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତି, କିମ୍ହି ନୁ ଖୋ ଅହଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହେଯ୍ୟଂ ମନ୍ଥଞ୍ଚ ମଧୁପିଣ୍ଡକଞ୍ଚା’’ତି।

ପରିୱିତକ୍କମଞ୍ଞାଯାତି ଇତୋ ପୁବ୍ବେୱ ଭଗୱତୋ ସୁଜାତାଯ ଦିନ୍ନଭୋଜନଂଯେୱ ଓଜାନୁପ୍ପବନ୍ଧନୱସେନ ଅଟ୍ଠାସି, ଏତ୍ତକଂ କାଲଂ ନେୱ ଜିଘଚ୍ଛା ନ ପିପାସା ନ କାଯଦୁବ୍ବଲ୍ଯଂ ଅହୋସି। ଇଦାନି ପନସ୍ସ ଆହାରଂ ପଟିଗ୍ଗହେତୁକାମତାଯ ‘‘ନ ଖୋ ତଥାଗତା’’ତିଆଦିନା ନଯେନ ପରିୱିତକ୍କୋ ଉଦପାଦି । ତଂ ଏୱଂ ଉପ୍ପନ୍ନଂ ଅତ୍ତନୋ ଚେତସା ଭଗୱତୋ ଚେତୋପରିୱିତକ୍କମଞ୍ଞାଯ। ଚତୁଦ୍ଦିସାତି ଚତୂହି ଦିସାହି। ସେଲମଯେ ପତ୍ତେତି ମୁଗ୍ଗୱଣ୍ଣସେଲମଯେ ପତ୍ତେ। ଇଦଂଯେୱ ଭଗୱା ପଟିଗ୍ଗହେସି, ତେଯେୱ ସନ୍ଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ। ଚତ୍ତାରୋ ପନ ମହାରାଜାନୋ ପଠମଂ ଇନ୍ଦନୀଲମଣିମଯେ ପତ୍ତେ ଉପନାମେସୁଂ, ନ ତେ ଭଗୱା ଅଗ୍ଗହେସି। ତତୋ ଇମେ ଚତ୍ତାରୋପି ମୁଗ୍ଗୱଣ୍ଣସିଲାମଯେ ପତ୍ତେ ଉପନାମେସୁଂ, ଭଗୱା ଚତ୍ତାରୋପି ପତ୍ତେ ଅଗ୍ଗହେସି ତେସଂ ପସାଦାନୁରକ୍ଖଣତ୍ଥାଯ, ନୋ ମହିଚ୍ଛତାଯ। ଗହେତ୍ୱା ଚ ପନ ଚତ୍ତାରୋପି ଯଥା ଏକୋୱ ପତ୍ତୋ ହୋତି ତଥା ଅଧିଟ୍ଠହି, ଚତୁନ୍ନମ୍ପି ଏକସଦିସୋ ପୁଞ୍ଞୱିପାକୋ ଅହୋସି। ଏୱଂ ଏକଂ କତ୍ୱା ଅଧିଟ୍ଠିତେ ପଟିଗ୍ଗହେସି ଭଗୱା ପଚ୍ଚଗ୍ଘେ ସେଲମଯେ ପତ୍ତେ ମନ୍ଥଞ୍ଚ ମଧୁପିଣ୍ଡିକଞ୍ଚ। ପଚ୍ଚଗ୍ଘେତି ପଚ୍ଚଗ୍ଘସ୍ମିଂ; ପାଟେକ୍କଂ ମହଗ୍ଘସ୍ମିନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଥ ୱା ପଚ୍ଚଗ୍ଘେତି ଅଭିନୱେ ଅବ୍ଭୁଣ୍ହେ; ତଙ୍ଖଣେ ନିବ୍ବତ୍ତସ୍ମିନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଦ୍ୱେ ୱାଚା ଏତେସଂ ଅହେସୁନ୍ତି ଦ୍ୱେୱାଚିକା। ଅଥ ୱା ଦ୍ୱୀହି ୱାଚାହି ଉପାସକଭାୱଂ ପତ୍ତାତି ଅତ୍ଥୋ । ତେ ଏୱଂ ଉପାସକଭାୱଂ ପଟିୱେଦେତ୍ୱା ଭଗୱନ୍ତଂ ଆହଂସୁ – ‘‘କସ୍ସ ଦାନି ଭନ୍ତେ ଅମ୍ହେହି ଅଜ୍ଜ ପଟ୍ଠାଯ ଅଭିୱାଦନପଚ୍ଚୁଟ୍ଠାନଂ କାତବ୍ବ’’ନ୍ତି? ଅଥ ଭଗୱା ସୀସଂ ପରାମସି, କେସା ହତ୍ଥେ ଲଗ୍ଗିଂସୁ। ତେ ତେସଂ ଅଦାସି ‘‘ଇମେ ତୁମ୍ହେ ପରିହରଥା’’ତି। ତେ କେସଧାତୁଯୋ ଲଭିତ୍ୱା ଅମତେନେୱ ଅଭିସିତ୍ତା ହଟ୍ଠତୁଟ୍ଠା ଭଗୱନ୍ତଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ପକ୍କମିଂସୁ।

ରାଜାଯତନକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ବ୍ରହ୍ମଯାଚନକଥା

୭। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ସତ୍ତାହସ୍ସ ଅଚ୍ଚଯେନ ତମ୍ହା ସମାଧିମ୍ହା ୱୁଟ୍ଠହିତ୍ୱା ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରମେତଂ ସବ୍ବଂ କିଚ୍ଚଂ ନିଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ରାଜାଯତନମୂଲା ପୁନପି ଯେନ ଅଜପାଲନିଗ୍ରୋଧୋ ତେନୁପସଙ୍କମି। ପରିୱିତକ୍କୋ ଉଦପାଦୀତି ତସ୍ମିଂ ନିସିନ୍ନମତ୍ତସ୍ସେୱ ସବ୍ବବୁଦ୍ଧାନଂ ଆଚିଣ୍ଣସମାଚିଣ୍ଣୋ ଅଯଂ ଚେତସୋ ପରିୱିତକ୍କୋ ଉଦପାଦି। କସ୍ମା ପନାଯଂ ସବ୍ବବୁଦ୍ଧାନଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜତୀତି? ଧମ୍ମସ୍ସ ମହନ୍ତଭାୱଂ ଗରୁଭାୱଂ ଭାରିଯଭାୱଂ ପଚ୍ଚୱେକ୍ଖଣାଯ ବ୍ରହ୍ମୁନା ଯାଚିତେ ଦେସେତୁକାମତାଯ ଚ। ଜାନନ୍ତି ହି ବୁଦ୍ଧା ‘‘ଏୱଂ ପରିୱିତକ୍କିତେ ବ୍ରହ୍ମା ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଧମ୍ମଦେସନଂ ଯାଚିସ୍ସତି, ତତୋ ସତ୍ତା ଧମ୍ମେ ଗାରୱଂ ଉପ୍ପାଦେସ୍ସନ୍ତି, ବ୍ରହ୍ମଗରୁକୋ ହି ଲୋକସନ୍ନିୱାସୋ’’ତି। ଇତି ଇମେହି ଦ୍ୱୀହି କାରଣେହି ଅଯଂ ୱିତକ୍କୋ ଉପ୍ପଜ୍ଜତୀତି।

ତତ୍ଥ ଅଧିଗତୋ ଖୋ ମ୍ୟାଯନ୍ତି ଅଧିଗତୋ ଖୋ ମେ ଅଯଂ। ଆଲଯରାମାତି ସତ୍ତା ପଞ୍ଚ କାମଗୁଣେ ଅଲ୍ଲୀଯନ୍ତି, ତସ୍ମା ତେ ‘‘ଆଲଯା’’ତି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି। ତେହି ଆଲଯେହି ରମନ୍ତୀତି ଆଲଯରାମା। ଆଲଯେସୁ ରତାତି ଆଲଯରତା। ଆଲଯେସୁ ସୁଟ୍ଠୁମୁଦିତାତି ଆଲଯସମ୍ମୁଦିତା। ଯଦିଦନ୍ତି ନିପାତୋ। ତସ୍ସ ଠାନଂ ସନ୍ଧାଯ ‘‘ଯଂ ଇଦ’’ନ୍ତି ପଟିଚ୍ଚସମୁପ୍ପାଦଂ ସନ୍ଧାଯ ‘‘ଯୋ ଅଯ’’ନ୍ତି ଏୱମତ୍ଥୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ। ଇଦପ୍ପଚ୍ଚଯତାପଟିଚ୍ଚସମୁପ୍ପାଦୋତି ଇମେସଂ ପଚ୍ଚଯା ଇଦପ୍ପଚ୍ଚଯା, ଇଦପ୍ପଚ୍ଚଯାୱ ଇଦପ୍ପଚ୍ଚଯତା, ଇଦପ୍ପଚ୍ଚଯତା ଚ ସା ପଟିଚ୍ଚସମୁପ୍ପାଦୋ ଚାତି ଇଦପ୍ପଚ୍ଚଯତାପଟିଚ୍ଚସମୁପ୍ପାଦୋ। ସୋ ମମସ୍ସ କିଲମଥୋତି ଯା ଅଜାନନ୍ତାନଂ ଦେସନା ନାମ, ସୋ ମମ କିଲମଥୋ ଅସ୍ସ; ସା ମମ ୱିହେସା ଅସ୍ସାତି ଅତ୍ଥୋ। ଭଗୱନ୍ତନ୍ତି ଭଗୱତୋ। ଅନଚ୍ଛରିଯାତି ଅନୁ

ଅଚ୍ଛରିୟା। ପଟିଭଂସୂତି ପଟିଭାନସଙ୍ଖାତସ୍ସ ଞାଣସ୍ସ ଗୋଚରା ଅହେସୁଂ, ପରିୱିତକ୍କୟିତବ୍ବଭାୱଂ ପାପୁଣିଂସୁ।

ହଲନ୍ତି ଏତ୍ଥ ହକାରୋ ନିପାତମତ୍ତୋ; ଅଲନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ପକାସିତୁନ୍ତି ଦେସିତୁଂ। ଅଲଂ ଦାନି ମେ ଇମଂ କିଚ୍ଛେନ ଅଧିଗତଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତୁନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ପଟିସୋତଗାମିନ୍ତି ପଟିସୋତଂ ୱୁଚ୍ଚତି ନିବ୍ବାନଂ; ନିବ୍ବାନଗାମିନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ରାଗରତ୍ତାତି କାମରାଗଭୱରାଗଦିଟ୍ଠିରାଗେନ ରତ୍ତା। ନ ଦକ୍ଖନ୍ତୀତି ନ ପସ୍ସିସ୍ସନ୍ତି। ତମୋଖନ୍ଧେନ ଆୱୁଟାତି ଅୱିଜ୍ଜାରାସିନା ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥଟା। ଅପ୍ପୋସ୍ସୁକ୍କତାୟାତି ନିରୁସ୍ସୁକ୍କଭାୱେନ; ଅଦେସେତୁକାମତାୟାତି ଅତ୍ଥୋ।

୮ ।ୟତ୍ର ହି ନାମାତି ୟସ୍ମିଂ ନାମ ଲୋକେ। ଭଗୱତୋ ପୁରତୋ ପାତୁରହୋସୀତି ଧମ୍ମଦେସନାୟାଚନତ୍ଥଂ ଦସସୁ ଚକ୍କୱାଳସହସ୍ସେସୁ ମହାବ୍ରହ୍ମାନୋ ଗହେତ୍ୱା ଆଗମ୍ମ ଭଗୱତୋ ପୁରତୋ ପାତୁରହୋସି । ଅପ୍ପରଜକ୍ଖଜାତିକାତି ପଞ୍ଞାମୟେ ଅକ୍ଖିମ୍ହି ଅପ୍ପଂ ରାଗଦୋସମୋହରଜଂ ଏତେସଂ ଏୱଂସଭାୱାତି ଅପ୍ପରଜକ୍ଖଜାତିକା। ଭୱିସ୍ସନ୍ତି ଧମ୍ମସ୍ସ ଅଞ୍ଞାତାରୋତି ପଟିୱିଜ୍ଝିତାରୋ।

ପାତୁରହୋସୀତି ପାତୁଭୱି। ସମଲେହି ଚିନ୍ତିତୋତି ରାଗାଦୀହି ମଲେହି ସମଲେହି ଛହି ସତ୍ଥାରେହି ଚିନ୍ତିତୋ। ଅପାପୁରେତନ୍ତି ୱିୱର ଏତଂ। ଅମତସ୍ସ ଦ୍ୱାରନ୍ତି ଅମତସ୍ସ ନିବ୍ବାନସ୍ସ ଦ୍ୱାରଭୂତଂ ଅରିୟମଗ୍ଗଂ। ସୁଣନ୍ତୁ ଧମ୍ମଂ ୱିମଲେନାନୁବୁଦ୍ଧନ୍ତି ଇମେ ସତ୍ତା ରାଗାଦିମଲାନଂ ଅଭାୱତୋ ୱିମଲେନ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧେନ ଅନୁବୁଦ୍ଧଂ ଚତୁସଚ୍ଚଧମ୍ମଂ ସୁଣନ୍ତୁ।

ସେଲେ ୟଥା ପବ୍ବତମୁଦ୍ଧନିଟ୍ଠିତୋତି ସେଲମୟେ ଏକଗ୍ଘନେ ପବ୍ବତମୁଦ୍ଧନି ୟଥାଠିତୋୱ ୟଥା ଚକ୍ଖୁମା ପୁରିସୋ ସମନ୍ତତୋ ଜନତଂ ପସ୍ସେୟ୍ୟ, ତ୍ୱମ୍ପି ସୁମେଧ ସୁନ୍ଦରପଞ୍ଞ ସବ୍ବଞ୍ଞୁତଞ୍ଞାଣେନ ସମନ୍ତଚକ୍ଖୁ ଭଗୱା ଧମ୍ମମୟଂ ପଞ୍ଞାମୟଂ ପାସାଦମାରୁୟ୍ହ ସୟଂ ଅପେତସୋକୋ ସୋକାୱତିଣ୍ଣଂ ଜାତିଜରାଭିଭୂତଞ୍ଚ ଜନତଂ ଅୱେକ୍ଖସ୍ସୁ ଉପଧାରୟ।

ଉଟ୍ଠେହୀତି ଭଗୱତୋ ଧମ୍ମଦେସନତ୍ଥଂ ଚାରିକଚରଣଂ ୟାଚନ୍ତୋ ଭଣତି। ୱୀରାତିଆଦୀସୁ ଭଗୱା ୱୀରିୟୱନ୍ତତାୟ ୱୀରୋ। ଦେୱପୁତ୍ତମଚ୍ଚୁକିଲେସାଭିସଙ୍ଖାରମାରାନଂ ୱିଜିତତ୍ତା ୱିଜିତସଙ୍ଗାମୋ। ଜାତିକନ୍ତାରାଦିନିତ୍ଥରଣସମତ୍ଥତାୟ ସତ୍ଥୱାହୋ। କାମଚ୍ଛନ୍ଦୈଣସ୍ସ ଅଭାୱତୋ ଅଣଣୋ।

୯ ।ଅଜ୍ଝେସନନ୍ତି ୟାଚନଂ। ବୁଦ୍ଧଚକ୍ଖୁନାତି ଇନ୍ଦ୍ରିୟପରୋପରିୟତ୍ତଞାଣେନ ଚ ଆସୟାନୁସୟଞାଣେନ ଚ। ଇମେସଞ୍ହି ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଞାଣାନଂ ବୁଦ୍ଧଚକ୍ଖୂତି ନାମଂ। ଅପ୍ପରଜକ୍ଖାତି ପଞ୍ଞାଚକ୍ଖୁମ୍ହି ରାଗାଦିରଜଂ ଅପ୍ପଂ ୟେସଂ, ତେ ଅପ୍ପରଜକ୍ଖା। ୟେସଂ ତଂ ମହନ୍ତଂ ତେ ମହାରଜକ୍ଖା। ୟେସଂ ସଦ୍ଧାଦୀନି ଇନ୍ଦ୍ରିୟାନି ତିକ୍ଖାନି ତେ ତିକ୍ଖିନ୍ଦ୍ରିୟା। ୟେସଂ ତାନି ମୁଦୂନି ତେ ମୁଦିନ୍ଦ୍ରିୟା। ୟେସଂ ତେୟେୱ ସଦ୍ଧାଦୟୋ ଆକାରା ସୁନ୍ଦରା ତେ ସ୍ୱାକାରା। ୟେସଂ ତେୟେୱ ସଦ୍ଧାଦୟୋ ଆକାରା ଅସୁନ୍ଦରା ତେ ଦ୍ୱାକାରା। ୟେ କଥିତକାରଣଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେନ୍ତି, ସୁଖେନ ସକ୍କା ହୋନ୍ତି ୱିଞ୍ଞାପେତୁଂ ତେ ସୁୱିଞ୍ଞାପୟା। ୟେ ପରଲୋକଞ୍ଚ ୱଜ୍ଜଞ୍ଚ ଭୟତୋ ପସ୍ସନ୍ତି ତେ ପରଲୋକୱଜ୍ଜଭୟଦସ୍ସାୱିନୋ। ଉପ୍ପଲିନିୟନ୍ତି ଉପ୍ପଲୱନେ। ଇତରେସୁପି ଏସେୱ ନୟୋ। ଅନ୍ତୋନିମୁଗ୍ଗପୋସୀନୀତି ୟାନି ଉଦକସ୍ସ ଅନ୍ତୋ ନିମୁଗ୍ଗାନେୱ ପୋସୟନ୍ତି। ସମୋଦକଂ ଠିତାନୀତି ଉଦକେନ ସମଂ ଠିତାନି। ଉଦକଂ ଅଚ୍ଚୁଗ୍ଗମ୍ମ ଠିତାନୀତି ଉଦକଂ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ଠିତାନି।

ଅପାରୁତାତି ୱିୱଟା। ଅମତସ୍ସ ଦ୍ୱାରାତି ଅରିୟମଗ୍ଗୋ। ସୋ ହି ଅମତସଙ୍ଖାତସ୍ସ ନିବ୍ବାନସ୍ସ ଦ୍ୱାରଂ। ପମୁଞ୍ଚନ୍ତୁ ସଦ୍ଧନ୍ତି ସବ୍ବେ ଅତ୍ତନୋ ସଦ୍ଧଂ ପମୁଞ୍ଚନ୍ତୁ। ପଚ୍ଛିମପଦଦ୍ୱୟେ ଅୟମତ୍ଥୋ , ଅହଞ୍ହି ଅତ୍ତନୋ ପଗୁଣଂ ସୁପ୍ପୱତ୍ତିମ୍ପି ଇମଂ ପଣୀତଂ ଉତ୍ତମଂ ଧମ୍ମଂ କାୟୱାଚାକିଲମଥସଞ୍ଞୀ ହୁତ୍ୱା ମନୁଜେସୁ ଦେୱମନୁସ୍ସେସୁ ନ ଭାସିନ୍ତି।

ବ୍ରହ୍ମୟାଚନକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ପଞ୍ଚୱଗ୍ଗିୟକଥା

୧୦ ।ପଣ୍ଡିତୋତି ପଣ୍ଡିଚ୍ଚେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। ବ୍ୟତ୍ତୋତି ୱେୟ୍ୟତ୍ତିୟେନ ସମନ୍ନାଗତୋ। ମେଧାୱୀତି ଠାନୁପ୍ପତ୍ତିୟା ପଞ୍ଞାୟ ସମନ୍ନାଗତୋ। ଅପ୍ପରଜକ୍ଖଜାତିକୋତି ସମାପତ୍ତିୟା ୱିକ୍ଖମ୍ଭିତତ୍ତା ନିକ୍କିଲେସଜାତିକୋ ୱିସୁଦ୍ଧସତ୍ତୋ। ଆଜାନିସ୍ସତୀତି ସଲ୍ଲକ୍ଖେସ୍ସତି ପଟିୱିଜ୍ଝିସ୍ସତି। ଭଗୱତୋପି ଖୋ ଞାଣଂ ଉଦପାଦୀତି ସବ୍ବଞ୍ଞୁତଞ୍ଞାଣଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜି ''ଇତୋ ସତ୍ତମଦିୱସମତ୍ଥକେ କାଲଂକତ୍ୱା ଆକିଞ୍ଚଞ୍ଞାୟତନେ ନିବ୍ବତ୍ତୋ''ତି। ମହାଜାନିୟୋତି ସତ୍ତଦିୱସବ୍ଭନ୍ତରେ ପତ୍ତବ୍ବମଗ୍ଗଫଲତୋ ପରିହୀନତ୍ତା ମହତୀ ଜାନି ଅସ୍ସାତି ମହାଜାନିୟୋ ଅକ୍ଖଣେ ନିବ୍ବତ୍ତତ୍ତା। ଅଭିଦୋସକାଲଂକତୋତି ହିୟ୍ୟୋ କାଲଂକତୋ, ସୋପି ନେୱସଞ୍ଞାନାସଞ୍ଞାୟତନେ ନିବ୍ବତ୍ତୋତି ଅଦ୍ଦସ। ବହୂକାରାତି ବହୂପକାରା। ପଧାନପହିତତ୍ତଂ ଉପଟ୍ଠହିଂସୂତି ପଧାନତ୍ଥାୟ

ପେସିତଉଭାଓଂ ମୁଖୋଦକଦାନାଦିନା ଉପଟ୍ଠହିଂସୁ।

୧୧।ଅନ୍ତରା ଚ ଗଯଂ ଅନ୍ତରା ଚ ବୋଧିନ୍ତି ଉପକୋ ବୋଧିମଣ୍ଡସ୍ସ ଚ ଗଯାଯ ଚ ଅନ୍ତରେ ଭଗୱନ୍ତଂ ଅଦ୍ଦସ। ଅଦ୍ଧାନମଗ୍ଗପ୍ପଟିପନ୍ନନ୍ତି ଅଦ୍ଧାନମଗ୍ଗଂ ପଟିପନ୍ନଂ।

ସବ୍ବାଭିଭୂତି ସବ୍ବଂ ତେଭୂମକଧମ୍ମଂ ଅଭିଭୱିତ୍ୱା ଠିତୋ। ସବ୍ବୱିଦୂତି ସବ୍ବଂ ଚତୁଭୂମକଧମ୍ମଂ ଅୱେଦିଂ ଅଞ୍ଞାସିଂ। ସବ୍ବେସୁ ଧମ୍ମେସୁ ଅନୂପଲିତ୍ତୋତି ସବ୍ବେସୁ ତେଭୂମକଧମ୍ମେସୁ କିଲେସଲେପେନ ଅଲିତ୍ତୋ। ସବ୍ବଞ୍ଜହୋତି ସବ୍ବଂ ତେଭୂମକଧମ୍ମଂ ଜହିତ୍ୱା ଠିତୋ। ତଣ୍ହକ୍ଖଯେ ୱିମୁତ୍ତୋତି ତଣ୍ହକ୍ଖଯେ ନିବ୍ବାନେ ଆରମ୍ମଣତୋ ୱିମୁତ୍ତୋ। ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞାଯାତି ସବ୍ବଂ ଚତୁଭୂମକଧମ୍ମଂ ଅତ୍ତନାୱ ଜାନିତ୍ୱା। କମୁଦ୍ଦିସେଯ୍ୟନ୍ତି କଂ ଅଞ୍ଞଂ ''ଅଯଂ ମେ ଆଚରିଯୋ''ତି ଉଦ୍ଦିସେଯ୍ୟଂ।

ନ ମେ ଆଚରିଯୋ ଅତ୍ଥୀତି ଲୋକୁତ୍ତରଧମ୍ମେ ମଯ୍ହଂ ଆଚରିଯୋ ନାମ ନତ୍ଥି। ନତ୍ଥି ମେ ପଟିପୁଗ୍ଗଲୋତି ମଯ୍ହଂ ପଟିଭାଗପୁଗ୍ଗଲୋ ନାମ ନତ୍ଥି। ସୀତିଭୂତୋତି ସବ୍ବକିଲେସଗ୍ଗିନିବ୍ବାପନେନ ସୀତିଭୂତୋ। କିଲେସାନଂଯେୱ ନିବ୍ବୁତତ୍ତା ନିବ୍ବୁତୋ।

କାସୀନଂପୁରନ୍ତି କାସିରଟ୍ଠେ ନଗରଂ। ଆହଞ୍ଛଂ ଅମତଦୁନ୍ଦୁଭିନ୍ତି ଧମ୍ମଚକ୍କପ୍ପଟିଲାଭାଯ ଅମତଭେରିଂ ପହରିସ୍ସାମୀତି ଗଚ୍ଛାମି।

ଅରହସି ଅନନ୍ତଜିନୋତି ଅନନ୍ତଜିନୋ ଭୱିତୁଂ ଯୁତ୍ତୋ। ହୁପେଯ୍ୟପାୱୁସୋତି ଆୱୁସୋ ଏୱମ୍ପି ନାମ ଭୱେଯ୍ୟ। ସୀସଂ ଓକମ୍ପେତ୍ୱାତି ସୀସଂ ଚାଲେତ୍ୱା।

୧୨।ସଣ୍ଠପେସୁନ୍ତି କତିକଂ ଅକଂସୁ। ବାହୁଲ୍ଲିକୋତି ଚୀୱରବାହୁଲ୍ଲାଦୀନଂ ଅତ୍ଥାଯ ପଟିପନ୍ନୋ। ପଧାନୱିବ୍ଭନ୍ତୋତି ପଧାନତୋ ୱିବ୍ଭନ୍ତୋ ଭଟ୍ଠୋ ପରିହୀନୋ। ଆୱତ୍ତୋ ବାହୁଲ୍ଲାଯାତି ଚୀୱରାଦିବହୁଲଭାୱତ୍ଥାଯ ଆୱତ୍ତୋ। ଓଦହଥ ଭିକ୍ଖୱେ ସୋତନ୍ତି ଉପନେଥ ଭିକ୍ଖୱେ ସୋତଂ; ସୋତିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ଧମ୍ମସୱନତ୍ଥଂ ଅଭିମୁଖଂ କରୋଥାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅମତମଧିଗତନ୍ତି ଅମତଂ ନିବ୍ବାନଂ ମଯା ଅଧିଗତନ୍ତି ଦସ୍ସେତି। ଇରିଯାଯାତି ଦୁକ୍କରିରିଯାଯ। ପଟିପଦାଯାତି ଦୁକ୍କରପଟିପଦାଯ। ଅଭିଜାନାଥ ମେ ନୋତି ଅଭିଜାନାଥ ନୁ ମେ ସମନୁପସ୍ସଥ। ଏୱରୂପଂ ଭାସିତମେତନ୍ତି ଏତଂ ଏୱରୂପଂ ୱାକ୍ୟଂ ଭାସିତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଅସକ୍ଖି ଖୋ ଭଗୱା ପଞ୍ଚୱଗ୍ଗିଯେ ଭିକ୍ଖୂ ସଞ୍ଞାପେତୁନ୍ତି ''ଅହଂ ବୁଦ୍ଧୋ''ତି ଜାନାପେତୁଂ ଅସକ୍ଖି।

୧୩।ଚକ୍ଖୁକରଣୀତି ପଞ୍ଞାଚକ୍ଖୁଂ ସନ୍ଧାଯାହ। ଇତୋ ପରଂ ସବ୍ବଂ ପଦତ୍ଥତୋ ଉତ୍ତାନମେୱ। ଅଧିପ୍ପାଯାନୁସନ୍ଧିଯୋଜନାଦିଭେଦତୋ ପନ ପପଞ୍ଚସୂଦନିଯା ମଜ୍ଝିମଟ୍ଠକଥାଯଂ ୱୁତ୍ତନଯେନ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଇତୋ ପଟ୍ଠାଯ ହି ଅତିୱିତ୍ଥାରଭୀରୁକସ୍ସ ମହାଜନସ୍ସ ଚିତ୍ତଂ ଅନୁରକ୍ଖନ୍ତା ସୁତ୍ତନ୍ତକଥଂ ଅୱଣ୍ଣଯିତ୍ୱା ୱିନଯକଥଂଯେୱ ୱଣ୍ଣଯିସ୍ସାମ।

୧୮।ସାୱ ତସ୍ସ ଆଯସ୍ମତୋ ଉପସମ୍ପଦା ଅହୋସୀତି ଆସାଳ୍ହୀପୁଣ୍ଣମାଯ ଅଟ୍ଠାରସହି ଦେୱତାକୋଟୀହି ସଦ୍ଧିଂ ସୋତାପତ୍ତିଫଲେ ପତିଟ୍ଠିତସ୍ସ ''ଏହି ଭିକ୍ଖୂ''ତି ଭଗୱତୋ ୱଚନେନ ଅଭିନିପ୍ଫନ୍ନା ସାୱ ତସ୍ସ ଆଯସ୍ମତୋ ଏହିଭିକ୍ଖୂପସମ୍ପଦା ଅହୋସି।

୧୯।ଅଥ ଖୋ ଆଯସ୍ମତୋ ଚ ୱପ୍ପସ୍ସାତି ଆଦିମ୍ହି ୱପ୍ପତ୍ଥେରସ୍ସ ପାଟିପଦଦିୱସେ ଧମ୍ମଚକ୍ଖୁଂ ଉଦପାଦି, ଭଦ୍ଦିଯତ୍ଥେରସ୍ସ ଦୁତିଯଦିୱସେ, ମହାନାମତ୍ଥେରସ୍ସ ତତିଯଦିୱସେ, ଅସ୍ସଜିତ୍ଥେରସ୍ସ ଚତୁତ୍ଥିଯନ୍ତି। ଇମେସଞ୍ଚ ପନ ଭିକ୍ଖୂନଂ କମ୍ମଟ୍ଠାନେସୁ ଉପ୍ପନ୍ନମଲୱିସୋଧନତ୍ଥଂ ଭଗୱା ଅନ୍ତୋୱିହାରେଯେୱ ଅହୋସି। ଉପ୍ପନ୍ନେ ଉପ୍ପନ୍ନେ କମ୍ମଟ୍ଠାନମଲେ ଆକାସେନ ଗନ୍ତ୍ୱା ମଲଂ ୱିନୋଦେସି। ପକ୍ଖସ୍ସ ପନ ପଞ୍ଚମିଯଂ ସବ୍ବେ ତେ ଏକତୋ ସନ୍ନିପାତେତ୍ୱା ଅନତ୍ତଲକ୍ଖଣସୁତ୍ତେନ ଓୱଦି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ ''ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ପଞ୍ଚୱଗ୍ଗିଯେ''ତିଆଦି।

୨୪।ତେନଖୋ ପନ ସମଯେନ ଛ ଲୋକେ ଅରହନ୍ତୋ ହୋନ୍ତୀତି ପଞ୍ଚମିଯା ପକ୍ଖସ୍ସ ଲୋକସ୍ମିଂ ଛ ମନୁସ୍ସା ଅରହନ୍ତୋ ହୋନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ପଞ୍ଚୱଗ୍ଗିଯକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ପବ୍ବଜ୍ଜାକଥା

୩୧।ପୁବ୍ବାନୁପୁବ୍ବକାନନ୍ତି ପୱେଣିୱସେନ ପୋରାଣାନୁପୋରାଣାନନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ଏକସଟ୍ଠି ଲୋକେ ଅରହନ୍ତୋ ହୋନ୍ତୀତି ପୁରିମା ଛ ଇମେ ଚ ପଞ୍ଚପଞ୍ଞାସାତି ଅନ୍ତୋୱସ୍ସମ୍ହିଯେୱ ଏକସଟ୍ଠି ମନୁସ୍ସା ଅରହନ୍ତୋ ହୋନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ତତ୍ର ଯସଆଦୀନଂ କୁଲପୁତ୍ତାନଂ ଅଯଂ ପୁବ୍ବଯୋଗୋ – ଅତୀତେ କିର ପଞ୍ଚପଞ୍ଞାସଜନା ସହାଯକା ୱଗ୍ଗବନ୍ଧେନ ପୁଞ୍ଞାନି କରୋନ୍ତା ଅନାଥସରୀରାନି ପଟିଜଗ୍ଗନ୍ତା ୱିଚରନ୍ତି, ତେ ଏକଦିୱସଂ ଗବ୍ଭିନିଂ ଇତ୍ଥିଂ କାଲଂକତଂ ଦିସ୍ୱା ''ଝାପେସ୍ସାମା''ତି ସୁସାନଂ ନୀହରିଂସୁ। ତେସୁ ପଞ୍ଚ ଜନେ ''ତୁମ୍ହେ ଝାପେଥା''ତି ସୁସାନେ ଠପେତ୍ୱା ସେସା ଗାମଂ ପୱିଟ୍ଠା। ଯସୋ ଦାରକୋ ତଂ ସରୀରଂ ୱିଜ୍ଝିତ୍ୱା ପରିୱତ୍ତେତ୍ୱା ଚ ଝାପଯମାନୋ ଅସୁଭସଞ୍ଞଂ ପଟିଲଭି। ସୋ ଇତରେସମ୍ପି ଚତୁନ୍ନଂ ଜନାନଂ ''ପସ୍ସଥ ଭୋ ଇମଂ ଅସୁଚିଂ ପଟିକୂଲ''ନ୍ତି ଦସ୍ସେସି। ତେପି ତତ୍ଥ ଅସୁଭସଞ୍ଞଂ ପଟିଲଭିଂସୁ। ତେ ପଞ୍ଚପି ଜନା ଗାମଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ସେସସହାଯକାନଂ କଥଯିଂସୁ। ଯସୋ ପନ ଦାରକୋ ଗେହମ୍ପି ଗନ୍ତ୍ୱା ମାତାପିତୂନଞ୍ଚ ଭରିଯାଯ ଚ କଥେସି। ତେ ସବ୍ବେପି ଅସୁଭଂ ଭାୱଯିଂସୁ। ଅଯମେତେସଂ ପୁବ୍ବଯୋଗୋ। ତେନାଯସ୍ମତୋ ଯସସ୍ସ ନାଟକଜନେସୁ ସୁସାନସଞ୍ଞାଯେୱ ଉପ୍ପଜ୍ଜି, ତାଯେୱ ଚ ଉପନିସ୍ସଯସମ୍ପତ୍ତିଯା ସବ୍ବେସଂ ୱିସେସାଧିଗମୋ ନିବ୍ବତ୍ତୀତି।

ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ଭିକ୍ଖୂ ଆମନ୍ତେସୀତି ଭଗୱା ଯାୱ ପଚ୍ଛିମକତ୍ତିକପୁଣ୍ଣମା, ତାୱ ବାରାଣସିଯଂ ୱିହରନ୍ତୋ ଏକଦିୱସଂ ତେ ଖୀଣାସୱେ ସଟ୍ଠି ଭିକ୍ଖୂ ଆମନ୍ତେସି।

୩୨।ଦିବ୍ବା ନାମ ଦିବ୍ବେସୁ ୱିସଯେସୁ ଲୋଭପାସା। ମାନୁସା ନାମ ମାନୁସକେସୁ ୱିସଯେସୁ ଲୋଭପାସା। ମା ଏକେନ ଦ୍ୱେତି ଏକେନ ମଗ୍ଗେନ ଦ୍ୱେ ମା ଅଗମିତ୍ଥ। ଅସ୍ସୱନତାତି ଅସ୍ସୱନତାଯ। ପରିହାଯନ୍ତୀତି ଅନଧିଗତଂ ନାଧିଗଚ୍ଛନ୍ତା ୱିସେସାଧିଗମତୋ ପରିହାଯନ୍ତି।

୩୩।ଅନ୍ତକାତି ଲାମକ ହୀନସତ୍ତ। ଅନ୍ତଲିକ୍ଖଚରୋତି ରାଗପାସଂ ସନ୍ଧାଯାହ। ତଞ୍ହି ସୋ ''ଅନ୍ତଲିକ୍ଖଚରୋ''ତି ମନ୍ତ୍ୱା ଆହ।

୩୪।ନାନାଦିସା ନାନାଜନପଦାତି ନାନାଦିସତୋ ଚ ନାନାଜନପଦତୋ ଚ। ଅନୁଜାନାମି ଭିକ୍ଖୱେ ତୁମ୍ହେୱ ଦାନି ତାସୁ ତାସୁ ଦିସାସୁ ତେସୁ ତେସୁ ଜନପଦେସୁପବ୍ବାଜେଥାତିଆଦିମ୍ହି ପବ୍ବଜ୍ଜାପେକ୍ଖଂ କୁଲପୁତ୍ତଂ ପବ୍ବାଜେନ୍ତେନ ଯେ ପରତୋ ''ନ ଭିକ୍ଖୱେ ପଞ୍ଚହି ଆବାଧେହି ଫୁଟ୍ଠୋ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ''ତିଆଦିଂ କତ୍ୱା ଯାୱ ''ନ ଅନ୍ଧମୂଗବଧିରୋ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ''ତି ଏୱଂ ପଟିକ୍ଖିତ୍ତା ପୁଗ୍ଗଲା, ତେ ୱଜ୍ଜେତ୍ୱା ପବ୍ବଜ୍ଜାଦୋସୱିରହିତୋ ପୁଗ୍ଗଲୋ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ସୋପି ଚ ମାତାପିତୂହି ଅନୁଞ୍ଞାତୋଯେୱ। ତସ୍ସ ଅନୁଜାନନଲକ୍ଖଣଂ ''ନ ଭିକ୍ଖୱେ ଅନନୁଞ୍ଞାତୋ ମାତାପିତୂହି ପୁତ୍ତୋ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ, ଯୋ ପବ୍ବାଜେଯ୍ୟ, ଆପତ୍ତି ଦୁକ୍କଟସ୍ସା''ତି ଏତସ୍ମିଂ ସୁତ୍ତେ ୱଣ୍ଣଯିସ୍ସାମ।

ଏୱଂ ପବ୍ବଜ୍ଜାଦୋସୱିରହିତଂ ମାତାପିତୂହି ଅନୁଞ୍ଞାତଂ ପବ୍ବାଜେନ୍ତେନାପି ଚ ସଚେ ଅଚ୍ଛିନ୍ନକେସୋ ହୋତି, ଏକସୀମାଯ ଚ ଅଞ୍ଞେପି ଭିକ୍ଖୂ ଅତ୍ଥି, କେସଚ୍ଛେଦନତ୍ଥାଯ ଭଣ୍ଡୁକମ୍ମଂ ଆପୁଚ୍ଛିତବ୍ବଂ। ତସ୍ସ ଆପୁଚ୍ଛନାକାରଂ ''ଅନୁଜାନାମି, ଭିକ୍ଖୱେ, ସଙ୍ଘଂ ଅପଲୋକେତୁଂ ଭଣ୍ଡୁକମ୍ମାଯା''ତି ଏତ୍ଥ ୱଣ୍ଣଯିସ୍ସାମ। ସଚେ ଓକାସୋ ହୋତି, ସଯଂ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ସଚେ ଉଦ୍ଦେସପରିପୁଚ୍ଛାଦୀହି ବ୍ୟାୱଟୋ ହୋତି, ଓକାସଂ ନ ଲଭତି, ଏକୋ ଦହରଭିକ୍ଖୁ ୱତ୍ତବ୍ବୋ ''ଏତଂ ପବ୍ବାଜେହୀ''ତି। ଅୱୁତ୍ତୋପି ଚେ ଦହରଭିକ୍ଖୁ ଉପଜ୍ଝାଯଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ପବ୍ବାଜେତି, ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ଦହରଭିକ୍ଖୁ ନତ୍ଥି, ସାମଣେରୋପି ୱତ୍ତବ୍ବୋ ''ଏତଂ ଖଣ୍ଡସୀମଂ ନେତ୍ୱା ପବ୍ବାଜେତ୍ୱା କାସାଯାନି ଅଚ୍ଛାଦେତ୍ୱା ଏହୀ''ତି। ସରଣାନି ପନ ସଯଂ ଦାତବ୍ବାନି। ଏୱଂ ଭିକ୍ଖୁନାୱ ପବ୍ବଜିତୋ ହୋତି। ପୁରିସଞ୍ହି ଭିକ୍ଖୁତୋ ଅଞ୍ଞୋ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ନ ଲଭତି, ମାତୁଗାମଂ ଭିକ୍ଖୁନିତୋ ଅଞ୍ଞୋ। ସାମଣେରୋ ପନ ସାମଣେରୀ ୱା ଆଣତ୍ତିଯା କାସାଯାନି ଦାତୁଂ ଲଭତି। କେସୋରୋପନଂ ଯେନ କେନଚି କତଂ ସୁକତଂ।

ସଚେ ପନ ଭବ୍ବରୂପୋ ହୋତି ସହେତୁକୋ ଞାତୋ ଯସସ୍ସୀ କୁଲପୁତ୍ତୋ, ଓକାସଂ କତ୍ୱାପି ସଯମେୱ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ''ମତ୍ତିକାମୁଟ୍ଠିଂ ଗହେତ୍ୱା ନ୍ହାଯିତ୍ୱା କେସେ ତେମେତ୍ୱା ଆଗଚ୍ଛାହୀ''ତି ଚ ପନ ନ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତବ୍ବୋ। ପବ୍ବଜିତୁକାମାନଞ୍ହି ପଠମଂ ବଲୱଉସ୍ସାହୋ ହୋତି, ପଚ୍ଛା ପନ କାସାଯାନି ଚ କେସହରଣସତ୍ଥକଞ୍ଚ ଦିସ୍ୱା ଉତ୍ରସନ୍ତି, ଏତ୍ତୋଯେୱ ପଲାଯନ୍ତି, ତସ୍ମା ସଯମେୱ ନହାନତିତ୍ଥଂ ନେତ୍ୱା ସଚେ ନାତିଦହରୋ ହୋତି, ''ନହାହୀ''ତି ୱତ୍ତବ୍ବୋ। କେସା ପନସ୍ସ ସଯମେୱ ମତ୍ତିକଂ ଗହେତ୍ୱା ଧୋୱିତବ୍ବା। ଦହରକୁମାରକୋ ପନ ସଯଂ ଉଦକଂ ଓତରିତ୍ୱା ଗୋମଯମତ୍ତିକାହି ଘଂସିତ୍ୱା ନହାପେତବ୍ବୋ। ସଚେପିସ୍ସ କଚ୍ଛୁ ୱା ପିଳକା ୱା ହୋନ୍ତି, ଯଥା ମାତା ପୁତ୍ତଂ ନ ଜିଗୁଚ୍ଛତି , ଏୱମେୱ ଅଜିଗୁଚ୍ଛନ୍ତେନ ସାଧୁକଂ ହତ୍ଥପାଦସୀସାନି ଘଂସିତ୍ୱା ନହାପେତବ୍ବୋ। କସ୍ମା? ଏତ୍ତକେନ ହି ଉପକାରେନ କୁଲପୁତ୍ତା ଆଚରିଯୁପଜ୍ଝାଯେସୁ ଚ ସାସନେ ଚ ବଲୱସିନେହା ତିବ୍ବଗାରୱା ଅନିୱତ୍ତିଧମ୍ମା ହୋନ୍ତି, ଉପ୍ପନ୍ନଂ ଅନଭିରତିଂ ୱିନୋଦେତ୍ୱା ଥେରଭାୱଂ ପାପୁଣନ୍ତି, କତଞ୍ଞୂ କତୱେଦିନୋ ହୋନ୍ତି।

ଏୱଂ ନହାପନକାଲେ ପନ କେସମସ୍ସୁଂ ଓରୋପନକାଲେ ୱା ''ତ୍ୱଂ ଞାତୋ ଯସସ୍ସୀ, ଇଦାନି ମଯଂ ତଂ ନିସ୍ସାଯ ପଚ୍ଚଯେହି ନ କିଲମିସ୍ସାମା''ତି ନ ୱତ୍ତବ୍ବୋ, ଅଞ୍ଞାପି ଅନିଯ୍ୟାନିକକଥା ନ କଥେତବ୍ବା। ଅଥ ଖ୍ୱସ୍ସ ''ଆୱୁସୋ, ସୁଟ୍ଠୁ ଉପଧାରେହି ସତିଂ ଉପଟ୍ଠପେହୀ''ତି ୱତ୍ୱା ତଚପଞ୍ଚକକମ୍ମଟ୍ଠାନଂ ଆଚିକ୍ଖିତବ୍ବଂ, ଆଚିକ୍ଖନ୍ତେନ ଚ ୱଣ୍ଣସଣ୍ଠାନଗନ୍ଧାସଯୋକାସୱସେନ ଅସୁଚିଜେଗୁଚ୍ଛପଟିକୂଲଭାୱଂ ନିଜ୍ଜୀୱନିସ୍ସତ୍ତଭାୱଂ ୱା ପାକଟଂ କରୋନ୍ତେନ ଆଚିକ୍ଖିତବ୍ବଂ। ସଚେ ହି ସୋ ପୁବ୍ବେ ମଦିତସଙ୍ଖାରୋ ହୋତି ଭାୱିତଭାୱନୋ, କଣ୍ଟକୱେଧାପେକ୍ଖୋ ୱିଯ ପରିପକ୍କଗଣ୍ଡୋ, ସୂରିଯୁଗ୍ଗମନାପେକ୍ଖଂ ୱିଯ

ଚ ପରିଣତପଦୁମଂ, ଅଥସ୍ସ ଆରଦ୍ଧମତ୍ତେ କମ୍ମଟ୍ଠାନମନସିକାରେ ଇନ୍ଦାସନି ୱିଯ ପବ୍ବତେ କିଲେସପବ୍ବତେ ଚୁଣ୍ଣଯମାନଂଯେୱ ଞାଣଂ ପୱତ୍ତତି, ଖୁରଗ୍ଗେଯେୱ ଅରହତ୍ତଂ ପାପୁଣାତି। ଯେ ହି କେଚି ଖୁରଗ୍ଗେ ଅରହତ୍ତଂ ପତ୍ତା, ସବ୍ବେ ତେ ଏୱରୂପଂ ସୱନଂ ଲଭିତ୍ୱା କଲ୍ୟାଣମିତ୍ତେନ ଆଚରିଯେନ ଦିନ୍ନନଯଂ ନିସ୍ସାଯ ନୋ ଅନିସ୍ସାଯ। ତସ୍ମାସ୍ସ ଆଦିତୋୱ ଏୱରୂପୀ କଥା କଥେତବ୍ବାତି।

କେସେସୁ ପନ ଓରୋପିତେସୁ ହଲିଦ୍ଦିଚୁଣ୍ଣେନ ୱା ଗନ୍ଧଚୁଣ୍ଣେନ ୱା ସୀସଞ୍ଚ ସରୀରଞ୍ଚ ଉବ୍ବଟ୍ଟେତ୍ୱା ଗିହିଗନ୍ଧଂ ଅପନେତ୍ୱା କାସାଯାନି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱା ଦ୍ୱିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱା ସକିଂ ୱା ପଟିଗ୍ଗାହେତବ୍ବୋ। ଅଥାପିସ୍ସ ହତ୍ଥେ ଅଦତ୍ୱା ଆଚରିଯୋ ୱା ଉପଜ୍ଝାଯୋ ୱା ସଯମେୱ ଅଚ୍ଛାଦେତି, ୱଟ୍ଟତି। ସଚେପି ଅଞ୍ଞଂ ଦହରଂ ୱା ସାମଣେରଂ ୱା ଉପାସକଂ ୱା ଆଣାପେତି ‘‘ଆୱୁସୋ, ଏତାନି କାସାଯାନି ଗହେତ୍ୱା ଏତଂ ଅଚ୍ଛାଦେହୀ’’ତି ତଂଯେୱ ୱା ଆଣାପେତି ‘‘ଏତାନି ଗହେତ୍ୱା ଅଚ୍ଛାଦେହୀ’’ତି ସବ୍ବଂ ୱଟ୍ଟତି। ସବ୍ବଂ ତେନ ଭିକ୍ଖୁନାୱ ଦିନ୍ନଂ ହୋତି।

ଯଂ ପନ ନିୱାସନଂ ୱା ପାରୁପନଂ ୱା ଅନାଣତ୍ତିଯା ନିୱାସେତି ୱା ପାରୁପତି ୱା, ତଂ ଅପନେତ୍ୱା ପୁନ ଦାତବ୍ବଂ। ଭିକ୍ଖୁନା ହି ସହତ୍ଥେନ ୱା ଆଣତ୍ତିଯା ୱା ଦିନ୍ନମେୱ କାସାୱଂ ୱଟ୍ଟତି, ଅଦିନ୍ନଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ସଚେପି ତସ୍ସେୱ ସନ୍ତକଂ ହୋତି, କୋ ପନ ୱାଦୋ ଉପଜ୍ଝାଯମୂଲକେ! ଅଯଂ ‘‘ପଠମଂ କେସମସ୍ସୁଂ ଓହାରେତ୍ୱା କାସାଯାନି ୱତ୍ଥାନି ଅଚ୍ଛାଦାପେତ୍ୱା ଏକଂସଂ ଉତ୍ତରାସଙ୍ଗଂ କାରାପେତ୍ୱା’’ତି ଏତ୍ଥ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ।

ଭିକ୍ଖୂନଂପାଦେ ୱନ୍ଦାପେତ୍ୱାତି ଯେ ତତ୍ଥ ସନ୍ନିପତିତା ଭିକ୍ଖୂ, ତେସଂ ପାଦେ ୱନ୍ଦାପେତ୍ୱା; ଅଥ ସରଣଗ୍ଗହଣତ୍ଥଂ ଉକ୍କୁଟିକଂ ନିସୀଦାପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଜଲିଂ ପଗ୍ଗଣ୍ହାପେତ୍ୱା ଏୱଂ ୱଦେହୀତି ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ‘‘ଯମହଂ ୱଦାମି, ତଂ ୱଦେହୀ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ଅଥସ୍ସ ଉପଜ୍ଝାଯେନ ୱା ଆଚରିଯେନ ୱା ‘‘ବୁଦ୍ଧଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମୀ’’ତିଆଦିନା ନଯେନ ସରଣାନି ଦାତବ୍ବାନି ଯଥାୱୁତ୍ତପଟିପାଟିଯାୱ ନ ଉପ୍ପଟିପାଟିଯା। ସଚେ ହି ଏକପଦମ୍ପି ଏକକ୍ଖରମ୍ପି ଉପ୍ପଟିପାଟିଯା ଦେତି, ବୁଦ୍ଧଂ ସରଣଂଯେୱ ୱା ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଦତ୍ୱା ପୁନ ଇତରେସୁ ଏକେକଂ ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଦେତି, ଅଦିନ୍ନାନି ହୋନ୍ତି ସରଣାନି।

ଇମଞ୍ଚ ପନ ସରଣଗମନୂପସମ୍ପଦଂ ପଟିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଅନୁଞ୍ଞାତୌପସମ୍ପଦା ଏକତୋ ସୁଦ୍ଧିଯା ୱଟ୍ଟତି। ସାମଣେରପବ୍ବଜ୍ଜା ପନ ଉଭତୋସୁଦ୍ଧିଯାୱ ୱଟ୍ଟତି, ନୋ ଏକତୋ ସୁଦ୍ଧିଯା। ତସ୍ମା ଉପସମ୍ପଦାଯ ସଚେ ଆଚରିଯୋ ଞତ୍ତିଦୋସଞ୍ଚେୱ କମ୍ମୱାଚାଦୋସଞ୍ଚ ୱଜ୍ଜେତ୍ୱା କମ୍ମଂ କରୋତି, ସୁକତଂ ହୋତି। ପବ୍ବଜ୍ଜାଯ ପନ ଇମାନି ତୀଣି ସରଣାନି ବୁକାରଧକାରାଦୀନଂ ବ୍ଯଞ୍ଜନାନଂ ଠାନକରଣସମ୍ପଦଂ ଅହାପେନ୍ତେନେୱ ଆଚରିଯେନପି ଅନ୍ତେୱାସିକେନପି ୱତ୍ତବ୍ବାନି। ସଚେ ଆଚରିଯୋ ୱତ୍ତୁଂ ସକ୍କୋତି, ଅନ୍ତେୱାସିକୋ ନ ସକ୍କୋତି; ଅନ୍ତେୱାସିକୋ ୱା ସକ୍କୋତି, ଆଚରିଯୋ ନ ସକ୍କୋତି; ଉଭୋପି ୱା ନ ସକ୍କୋନ୍ତି, ନ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନ ଉଭୋପି ସକ୍କୋନ୍ତି, ୱଟ୍ଟତି।

ଇମାନି ଚ ପନ ଦଦମାନେନ ‘‘ବୁଦ୍ଧଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମୀ’’ତି ଏୱଂ ଏକସମ୍ବନ୍ଧାନି ଅନୁନାସିକନ୍ତାନି ୱା କତ୍ୱା ଦାତବ୍ବାନି, ‘‘ବୁଦ୍ଧଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମୀ’’ତି ଏୱଂ ୱିଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ମକାରନ୍ତାନି ୱା କତ୍ୱା ଦାତବ୍ବାନି। ଅନ୍ଧକଟ୍ଠକଥାଯଂ ନାମଂ ସାୱେତ୍ୱା ‘‘ଅହଂ ଭନ୍ତେ ବୁଦ୍ଧରକ୍ଖିତୋ ଯାୱଜୀୱଂ ବୁଦ୍ଧଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତଂ, ତଂ ଏକଅଟ୍ଠକଥାଯମ୍ପି ନତ୍ଥି, ପାଳିଯମ୍ପି ନ ୱୁତ୍ତଂ, ତେସଂ ରୁଚିମତ୍ତମେୱ, ତସ୍ମା ନ ଗହେତବ୍ବଂ। ନ ହି ତଥା ଅୱଦନ୍ତସ୍ସ ସରଣଂ କୁପ୍ପତୀତି।

ଅନୁଜାନାମି ଭିକ୍ଖୱେଇମେହି ତୀହି ସରଣଗମନେହି ପବ୍ବଜ୍ଜଂ ଉପସମ୍ପଦନ୍ତି ଇମେହି ବୁଦ୍ଧଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମୀତିଆଦୀହି ଏୱଂ ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଉଭତୋସୁଦ୍ଧିଯା ୱୁତ୍ତେହି ତୀହି ସରଣଗମନେହି ପବ୍ବଜ୍ଜଞ୍ଚେୱ ଉପସମ୍ପଦଞ୍ଚ ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ତତ୍ଥ ଯସ୍ମା ଉପସମ୍ପଦା ପରତୋ ପଟିକ୍ଖିତ୍ତା, ତସ୍ମା ସା ଏତରହି ସରଣମତ୍ତେନେୱ ନ ରୁହତି। ପବ୍ବଜ୍ଜା ପନ ଯସ୍ମା ପରତୋ ‘‘ଅନୁଜାନାମି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଇମେହି ତୀହି ସରଣଗମନେହି ସାମଣେରପବ୍ବଜ୍ଜ’’ନ୍ତି ଅନୁଞ୍ଞାତା ଏୱ, ତସ୍ମା ସା ଏତରହିପି ସରଣମତ୍ତେନେୱ ରୁହତି। ଏତ୍ତାୱତା ହି ସାମଣେରଭୂମିଯଂ ପତିଟ୍ଠିତୋ ହୋତି।

ସଚେ ପନେସ ମତିମା ହୋତି ପଣ୍ଡିତଜାତିକୋ, ଅଥସ୍ସ ତସ୍ମିଂଯେୱ ଠାନେ ସିକ୍ଖାପଦାନି ଉଦ୍ଦିସିତବ୍ବାନି। କଥଂ? ଯଥା ଭଗୱତା ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠାନି। ୱୁତ୍ତଞ୍ହେତଂ –

‘‘ଅନୁଜାନାମି , ଭିକ୍ଖୱେ, ସାମଣେରାନଂ ଦସ ସିକ୍ଖାପଦାନି, ତେସୁ ଚ ସାମଣେରେହି ସିକ୍ଖିତୁଂ। ପାଣାତିପାତା ୱେରମଣୀ, ଅଦିନ୍ନାଦାନା ୱେରମଣୀ, ଅବ୍ରହ୍ମଚରିଯା ୱେରମଣୀ, ମୁସାୱାଦା ୱେରମଣୀ, ସୁରାମେରଯମଜ୍ଜପମାଦଟ୍ଠାନା ୱେରମଣୀ, ୱିକାଲଭୋଜନା ୱେରମଣୀ, ନଚ୍ଚଗୀତୱାଦିତୱିସୂକଦସ୍ସନା ୱେରମଣୀ, ମାଲାଗନ୍ଧୱିଲେପନଧାରଣମଣ୍ଡନୱିଭୂସନଟ୍ଠାନା ୱେରମଣୀ, ଉଚ୍ଚାସଯନମହାସଯନା ୱେରମଣୀ, ଜାତରୂପରଜତପଟିଗ୍ଗହଣା ୱେରମଣୀ’’ତି (ମହାୱ। ୧୦୬)।

ଅନ୍ଧକଟ୍ଠକଥାଯଂ ପନ ‘‘ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ଇତ୍ଥନ୍ନାମୋ ଯାୱଜୀୱଂ ପାଣାତିପାତା ୱେରମଣିସିକ୍ଖାପଦଂ

ସମାଦିଯାମୀ’’ତି ଏୱଂ ସରଣଦାନଂ ୱିଯ ସିକ୍ଖାପଦଦାନମ୍ପି ୱୁତ୍ତଂ, ତଂ ନେୱ ପାଳିଯଂ ନ ଅଟ୍ଠକଥାସୁ ଅତ୍ଥି, ତସ୍ମା ଯଥାପାଳିଯାୱ ଉଦ୍ଧିସିତବ୍ବାନି। ପବ୍ବଜ୍ଜା ହି ସରଣଗମନେହେୱ ସିଦ୍ଧା, ସିକ୍ଖାପଦାନି ପନ କେୱଲଂ ସିକ୍ଖାପରିପୂରଣତ୍ଥଂ ଜାନିତବ୍ବାନି। ତସ୍ମା ତାନି ପାଳିଯଂ ଆଗତନଯେନ ଉଗ୍ଗହେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତସ୍ସ ଯାଯ କାଯଚି ଭାସାଯ ଅତ୍ଥୱସେନପି ଆଚିକ୍ଖିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଯାୱ ପନ ଅତ୍ତନା ସିକ୍ଖିତବ୍ବସିକ୍ଖାପଦାନି ନ ଜାନାତି, ସଙ୍ଘାଟିପତ୍ତଚୀୱରଧାରଣଟ୍ଠାନନିସଜ୍ଜାଦୀସୁ ପାନଭୋଜନାଦିୱିଧିମ୍ହି ଚ ନ କୁସଲୋ ହୋତି, ତାୱ ଭୋଜନସାଲଂ ୱା ସଲାକଭାଜନଟ୍ଠାନଂ ୱା ଅଞ୍ଞଂ ୱା ତଥାରୂପଟ୍ଠାନଂ ନ ପେସେତବ୍ବୋ, ସନ୍ତିକାୱଚରୋଯେୱ କାତବ୍ବୋ, ବାଲଦାରକୋ ୱିଯ ପଟିଜଗ୍ଗିତବ୍ବୋ, ସବ୍ବମସ୍ସ କପ୍ପିଯାକପ୍ପିଯଂ ଆଚିକ୍ଖିତବ୍ବଂ, ନିୱାସନପାରୁପନାଦୀସୁ ଆଭିସମାଚାରିକେସୁ ୱିନେତବ୍ବୋ। ତେନାପି ‘‘ଅନୁଜାନାମି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଦସହଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତଂ ସାମଣେରଂ ନାସେତୁ’’ନ୍ତି (ମହାୱ। ୧୦୮) ଏୱଂ ପରତୋ ୱୁତ୍ତାନି ଦସ ନାସନଙ୍ଗାନି ଆରକା ପରିୱଜ୍ଜେତ୍ୱା ଆଭିସମାଚାରିକଂ ପରିପୂରେନ୍ତେନ ଦସୱିଧେ ସୀଲେ ସାଧୁକଂ ସିକ୍ଖିତବ୍ବନ୍ତି।

ପବ୍ବଜ୍ଜାକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଦୁତିଯମାରକଥା

୩୫।ମଯ୍ହଂ ଖୋ ଭିକ୍ଖୱେତି ମଯା ଖୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଥ ୱା ଯୋ ମଯ୍ହଂ ଯୋନିସୋ ମନସିକାରୋ, ତେନ ହେତୁନାତି ଅତ୍ଥୋ। ପୁନ ଅନୁପ୍ପତ୍ତାତି ଏତ୍ଥ ୱିଭତ୍ତିଂ ପରିଣାମେତ୍ୱା ମଯାତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ।

ଦୁତିଯମାରକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଭଦ୍ଦୱଗ୍ଗିଯକଥା

୩୬।ଭଦ୍ଦୱଗ୍ଗିଯାତି ତେ କିର ରାଜକୁମାରା ରୂପେନ ଚ ଚିତ୍ତେନ ଚ ଭଦ୍ଦକା ୱଗ୍ଗବନ୍ଧେନ ଚ ୱିଚରନ୍ତି, ତସ୍ମା ‘‘ଭଦ୍ଦୱଗ୍ଗିଯା’’ତି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି। ତେନ ହି ୱୋତି ଏତ୍ଥ ୱୋକାରୋ ନିପାତମତ୍ତୋ। ଧମ୍ମଚକ୍ଖୁଂ ଉଦପାଦୀତି କେସଞ୍ଚି ସୋତାପତ୍ତିମଗ୍ଗୋ, କେସଞ୍ଚି ସକଦାଗାମିମଗ୍ଗୋ, କେସଞ୍ଚି ଅନାଗାମିମଗ୍ଗୋ ଉଦପାଦି। ତଯୋପି ହି ଏତେ ମଗ୍ଗା ‘‘ଧମ୍ମଚକ୍ଖୂ’’ତି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି। ତେ କିର ତୁଣ୍ଡିଲଜାତକେ ତିଂସଧୁତ୍ତା ଅହେସୁଂ, ଅଥ ତୁଣ୍ଡିଲୋୱାଦଂ ସୁତ୍ୱା ପଞ୍ଚସୀଲାନି ରକ୍ଖିଂସୁ; ଇଦଂ ନେସଂ ପୁବ୍ବକମ୍ମଂ।

ଭଦ୍ଦୱଗ୍ଗିଯକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଉରୁୱେଲପାଟିହାରିଯକଥା

୩୭।ପମୁଖୋତି ପୁବ୍ବଙ୍ଗମୋ। ପାମୋକ୍ଖୋତି ଉତ୍ତମୋ ୱିସୁଦ୍ଧପଞ୍ଞୋ।

୩୮।ଅନୁପହଚ୍ଚାତି ଅୱିନାସେତ୍ୱା। ତେଜସା ତେଜନ୍ତି ଅତ୍ତନୋ ତେଜେନ ନାଗସ୍ସ ତେଜଂ। ପରିଯାଦିଯେଯ୍ଯନ୍ତି ଅଭିଭୱେଯ୍ଯଂ, ୱିନାସେଯ୍ଯଂ ୱାତି। ମକ୍ଖନ୍ତି କୋଧଂ। ନତ୍ୱେୱ ଚ ଖୋ ଅରହା ଯଥା ଅହନ୍ତି ଅତ୍ତାନଂ ‘‘ଅରହା ଅହ’’ନ୍ତି ମଞ୍ଞମାନୋ ୱଦତି।

୩୯।ନେରଞ୍ଜରାଯଂ ଭଗୱାତିଆଦିକା ଗାଥାଯୋ ପଚ୍ଛା ପକ୍ଖିତ୍ତା।

୪୪-୯।ୱିସ୍ସଜ୍ଜେଯ୍ଯନ୍ତି ସୁକ୍ଖାପନତ୍ଥାଯ ପସାରେତ୍ୱା ଠପେଯ୍ଯନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ‘‘ଭନ୍ତେ ଆହର ହତ୍ଥ’’ନ୍ତି ଏୱଂ ୱଦନ୍ତୋ ୱିଯ ଓଣତୋତି ଆହରହତ୍ଥୋ। ଉଜ୍ଜୋଲେତ୍ୱାତି ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତ୍ୱା। ମନ୍ଦାମୁଖିଯୋତି ଅଗ୍ଗିଭାଜନାନି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି।

୫୧।ଚିରପଟିକାତି ଚିରକାଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ।

୫୨।କେସମିସ୍ସନ୍ତିଆଦୀସୁ କେସା ଏୱ କେସମିସ୍ସଂ। ଏସ ନଯୋ ସବ୍ବତ୍ଥ। ଖାରିକାଜନ୍ତି ଖାରିଭାରୋ।

ଉରୁୱେଲପାଟିହାରିଯକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ବିମ୍ବିସାରସମାଗମକଥା

୫୫।ଲଟ୍ଠିଵନେତି ତାଲୁଯ୍ଯାନେ। ସୁପ୍ପତିଟ୍ଠେ ଚେତିଯେତି ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଵଟରୁକ୍ଖେ; ତସ୍ସ କିରେତଂ ନାମଂ। ଦ୍ଵାଦସନହୁତେହୀତି ଏତ୍ଥ ଏକଂ ନହୁତଂ ଦସସହସ୍ସାନି। ଅଜ୍ଝଭାସୀତି ତେସଂ କଙ୍ଖାଚ୍ଛେଦନତ୍ଥଂ ଅଭାସି।

କିସକୋଵଦାନୋତି ତାପସଚରିଯାଯ କିସସରୀରତ୍ତା ‘‘କିସକୋ’’ତି ଲଦ୍ଧନାମାନଂ ତାପସାନଂ ଓଵାଦକୋ ଅନୁସାସକୋ ସମାନୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଥ ଵା ସଯଂ କିସକୋ ତାପସୋ ସମାନୋ ଵଦାନୋ ଚ ଅଞ୍ଞେ ଓଵଦନ୍ତୋ ଅନୁସାସନ୍ତୋତିପି ଅତ୍ଥୋ। କଥଂ ପହୀନନ୍ତି କେନ କାରଣେନ ପହୀନଂ। ଇଦଂ ଵୁତ୍ତଂ ହୋତି – ‘‘ତ୍ଵଂ ଉରୁଵେଲଵାସିଅଗ୍ଗିପରିଚାରକାନଂ ତାପସାନଂ ସଯଂ ଓଵାଦାଚରିଯୋ ସମାନୋ କିଂ ଦିସ୍ଵା ପହାସି, ପୁଚ୍ଛାମି ତଂ ଏତମତ୍ଥଂ କେନ କାରଣେନ ତଵ ଅଗ୍ଗିହୁତ୍ତଂ ପହୀନ’’ନ୍ତି।

ଦୁତିଯଗାଥାଯ ଅଯମତ୍ଥୋ – ଏତେ ରୂପାଦିକେ କାମେ ଇତ୍ଥିଯୋ ଚ ଯଞ୍ଞା ଅଭିଵଦନ୍ତି, ସ୍ଵାହଂ ଏତଂ ସବ୍ବମ୍ପି ରୂପାଦିକଂ କାମପ୍ପଭେଦଂ ଖନ୍ଧୁପଧୀସୁ ମଲନ୍ତି ଞତ୍ଵା ଯସ୍ମା ଇମେ ଯିଟ୍ଠହୁତପ୍ପଭେଦା ଯଞ୍ଞା ମଲମେଵ ଵଦନ୍ତି, ତସ୍ମା ନ ଯିଟ୍ଠେ ନ ହୁତେ ଅରଞ୍ଜିଂ; ଯିଟ୍ଠେ ଵା ହୁତେ ଵା ନାଭିରମିନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

ତତିଯଗାଥାଯ – ଅଥ କୋଚରହୀତି ଅଥ କ୍ଵଚରହି। ସେସଂ ଉତ୍ତାନମେଵ।

ଚତୁତ୍ଥଗାଥାଯ – ପଦନ୍ତି ନିବ୍ବାନପଦଂ। ସନ୍ତସଭାଵତାଯ ସନ୍ତଂ। ଉପଧୀନଂ ଅଭାଵେନ ଅନୁପଧିକଂ। ରାଗକିଞ୍ଚନାଦୀନଂ ଅଭାଵେନ ଅକିଞ୍ଚନଂ। ତୀସୁ ଭଵେସୁ ଅଲଗ୍ଗତାଯ ଯଂ କାମଭଵଂ ଯଞ୍ଞା ଵଦନ୍ତି, ତସ୍ମିମ୍ପି କାମଭଵେ ଅସତ୍ତଂ। ଜାତିଜରାମରଣାନଂ ଅଭାଵେନ ଅନଞ୍ଞଥାଭାଵିଂ। ଅତ୍ତନା ଭାଵିତେନ ମଗ୍ଗେନେଵ ଅଧିଗନ୍ତବ୍ବଂ, ନ ଅଞ୍ଞେନ କେନଚି ଅଧିଗମେତବ୍ବନ୍ତି ଅନଞ୍ଞନେଯ୍ୟଂ। ଯସ୍ମା ଇଦିସଂ ପଦମଦ୍ଦସଂ, ତସ୍ମା ନ ଯିଟ୍ଠେ ନ ହୁତେ ଅରଞ୍ଜିଂ। ତେନ କିଂ ଦସ୍ସେତି? ଯୋ ଅହଂ ଦେଵମନୁସ୍ସଲୋକସମ୍ପତ୍ତିସାଧକେ ନ ଯିଟ୍ଠେ ନ ହୁତେ ଅରଞ୍ଜିଂ, ସୋ କିଂ ଵକ୍ଖାମି ‘‘ଏତ୍ଥ ନାମ ମେ ଦେଵମନୁସ୍ସଲୋକେ ରତୋ ମନୋ’’ତି।

୫୬। ଏଵଂ ସବ୍ବଲୋକେ ଅନଭିରତିଭାଵଂ ପକାସେତ୍ଵା ଅଥ ଖୋ ଆଯସ୍ମା ଉରୁଵେଲକସ୍ସପୋ ‘‘ସାଵକୋହମସ୍ମୀ’’ତି ଏଵଂ ଭଗଵତୋ ସାଵକଭାଵଂ ପକାସେସି। ତଞ୍ଚ ଖୋ ଆକାସେ ଵିଵିଧାନି ପାଟିହାରିଯାନି ଦସ୍ସେତ୍ଵା। ଧମ୍ମଚକ୍ଖୁନ୍ତି ସୋତାପତ୍ତିମଗ୍ଗଞାଣଂ।

୫୭।ଅସ୍ସାସକାତି ଆସୀସନା; ପତ୍ଥନାତି ଅତ୍ଥୋ। ଏସାହଂ ଭନ୍ତେତି ଏତ୍ଥ ପନ କିଞ୍ଚାପି ମଗ୍ଗପ୍ପଟିଵେଧେନେଵସ୍ସ ସିଦ୍ଧଂ ସରଣଗମନଂ, ତତ୍ଥ ପନ ନିଚ୍ଛଯଗମନମେଵ ଗତୋ, ଇଦାନି ଵାଚାଯ ଅତ୍ତସନ୍ନିଯ୍ୟାତନଂ କରୋତି। ମଗ୍ଗଵସେନେଵାଯଂ ନିଯତସରଣତଂ ପତ୍ତୋ, ତଂ ପରେସଂ ଵାଚାଯ ପାକଟଂ କରୋନ୍ତୋ ପଣିପାତଗମନଞ୍ଚ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ଏଵଂ ଵଦତି।

୫୮ ।ସିଙ୍ଗୀନିକ୍ଖସଵଣ୍ଣୋତି ସିଙ୍ଗୀସୁଵଣ୍ଣନିକ୍ଖେନ ସମାନଵଣ୍ଣୋ। ଦସଵାସୋତି ଦସସୁ ଅରିଯଵାସେସୁ ଵୁତ୍ଥଵାସୋ। ଦସଧମ୍ମଵିଦୂତି ଦସକମ୍ମପଥଵିଦୂ। ଦସଭି ଚୁପେତୋତି ଦସହି ଅସେକ୍ଖେହି ଅଙ୍ଗେହି ଉପେତୋ। ସବ୍ବଧିଦନ୍ତୋତି ସବ୍ବେସୁ ଦନ୍ତୋ; ଭଗଵତୋ ହି ଚକ୍ଖୁଆଦୀସୁ କିଞ୍ଚି ଅଦନ୍ତଂ ନାମ ନତ୍ଥି।

୫୯ ।ଭଗଵନ୍ତଂ ଭୁତ୍ତାଵିଂ ଓନୀତପତ୍ତପାଣିଂ ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦୀତି ଭଗଵନ୍ତଂ ଭୁତ୍ତଵନ୍ତଂ ପତ୍ତତୋ ଚ ଅପନୀତପାଣିଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ଵା ଏକସ୍ମିଂ ପଦେସେ ନିସୀଦୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଅତ୍ଥିକାନନ୍ତି ବୁଦ୍ଧାଭିଵାଦନଗମନେନ ଚ ଧମ୍ମସଵନେନ ଚ ଅତ୍ଥିକାନଂ। ଅଭିକ୍କମନୀଯନ୍ତି ଅଭିଗନ୍ତୁଂ ସକ୍କୁଣେଯ୍ୟଂ। ଅପ୍ପାକିଣ୍ଣନ୍ତି ଅନାକିଣ୍ଣଂ। ଅପ୍ପସଦ୍ଦନ୍ତି ଵଚନସଦ୍ଦେନ ଅପ୍ପସଦ୍ଦଂ। ଅପ୍ପନିଗ୍ଘୋସନ୍ତି ନଗରନିଗ୍ଘୋସସଦ୍ଦେନ ଅପ୍ପନିଗ୍ଘୋସଂ। ଵିଜନଵାତନ୍ତି ଅନୁସଞ୍ଚରଣଜନସ୍ସ ସରୀରଵାତେନ ଵିରହିତଂ। ‘‘ଵିଜନଵାଦ’’ନ୍ତିପି ପାଠୋ; ଅନ୍ତୋ ଜନଵାଦେନ ରହିତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ‘‘ଵିଜନପାତ’’ନ୍ତିପି ପାଠୋ; ଜନସଞ୍ଚାରଵିରହିତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ମନୁସ୍ସରାହସେଯ୍ୟକନ୍ତି ମନୁସ୍ସାନଂ ରହସ୍ସକିରିଯଟ୍ଠାନିଯଂ। ପଟିସଲ୍ଲାନସାରୁପ୍ପନ୍ତି ଵିଵେକାନୁରୂପଂ।

ସାରିପୁତ୍ତମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନପବ୍ବଜ୍ଜାକଥା

୬୦ ।ସାରିପୁତ୍ତମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନାତି ସାରିପୁତ୍ତୋ ଚ ମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନୋ ଚ। ତେହି କତିକା କତା ହୋତି‘‘ଯୋ ପଠମଂ ଅମତଂ ଅଧିଗଚ୍ଛତି, ସୋ ଆରୋଚେତୂ’’ତି ତେ କିର ଉଭୋପି ଗିହିକାଲେ ଉପତିସ୍ସୋ କୋଲିତୋତି ଏଵଂ ପଞ୍ଞାଯମାନନାମା ଅଡ୍ଢତେଯ୍ୟସତମାଣଵକପରିଵାରା ଗିରଗ୍ଗସମଜ୍ଜଂ ଅଗମଂସୁ। ତତ୍ର ନେସଂ ମହାଜନଂ ଦିସ୍ଵା ଏତଦହୋସି – ‘‘ଅଯଂ ନାମ ଏଵଂ ମହାସତ୍ତନିକାଯୋ ଅପ୍ପତ୍ତେ ଵସ୍ସସତେ ମରଣମୁଖେ

ପତିସ୍ସତୀ''ତି। ଅଥ ଉଭୋପି ଉଟ୍ଠିତାୟ ପରିସାୟ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ଏକଜ୍ଝାସୟା ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତମରଣସଞ୍ଞା ସମ୍ମନ୍ତୟିଂସୁ ''ସମ୍ମ ମରଣେ ସତି ଅମତେନାପି ଭୱିତବ୍ବଂ, ହନ୍ଦ ମୟଂ ଅମତଂ ପରିୟେସାମା''ତି ଅମତପରିୟେସନତ୍ଥଂ ସଞ୍ଜୟସ୍ସ ଛନ୍ନପରିବ୍ବାଜକସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ସପରିସା ପବ୍ବଜିତ୍ୱା କତିପାହେନେୱ ତସ୍ସ ଞାଣୱିସୟେ ପାରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଅମତଂ ଅପସ୍ସନ୍ତା ପୁଚ୍ଛିଂସୁ ''କିଂ ନୁ ଖୋ, ଆଚରିୟ, ଅଞ୍ଞୋପେତ୍ଥ ସାରୋ ଅତ୍ଥୀ''ତି? ''ନତ୍ଥାୱୁସୋ, ଏତ୍ତକମେୱ ଇଦ''ନ୍ତି ଚ ସୁତ୍ୱା ''ତୁଚ୍ଛଂ ଇଦଂ ଆୱୁସୋ ନିସ୍ସାରଂ, ଯୋ ଦାନି ଅମ୍ହେସୁ ପଠମଂ ଅମତଂ ଅଧିଗଚ୍ଛତି, ସୋ ଇତରସ୍ସ ଆରୋଚେତୂ''ତି କତିକଂ ଅକଂସୁ। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ – ''ତେହି କତିକା କତା ହୋତୀ''ତିଆଦି।

ପାସାଦିକେନ ଅଭିକ୍କନ୍ତେନାତିଆଦୀସୁ ଇତ୍ଥମ୍ଭୂତଲକ୍ଖଣେ କରଣୱଚନଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଅତ୍ଥିକେହି ଉପଞ୍ଞାତଂ ମଗ୍ଗନ୍ତି ଏତଂ ଅନୁବନ୍ଧନସ୍ସ କାରଣୱଚନଂ; ଇଦଞ୍ହି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ''ଯଂନୂନାହଂ ଇମଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ପିଟ୍ଠିତୋ ପିଟ୍ଠିତୋ ଅନୁବନ୍ଧେୟ୍ୟଂ, କସ୍ମା ? ଯସ୍ମା ଇଦଂ ପିଟ୍ଠିତୋ ପିଟ୍ଠିତୋ ଅନୁବନ୍ଧନଂ ନାମ ଅତ୍ଥିକେହି ଉପଞ୍ଞାତଂ ମଗ୍ଗଂ ଞାତୋ ଚେୱ ଉପଗତୋ ଚ ମଗ୍ଗୋ''ତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଥ ୱା ଅତ୍ଥିକେହି ଅମ୍ହେହି ''ମରଣେ ସତି ଅମତେନାପି ଭୱିତବ୍ବ''ନ୍ତି ଏୱଂ କେୱଲଂ ଅତ୍ଥୀତି ଉପଞ୍ଞାତଂ ନିବ୍ବାନଂ ନାମ, ତଂ ମଗ୍ଗନ୍ତୋ ପରିୟେସନ୍ତୋତି ଏୱମ୍ପେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ।

ପିଣ୍ଡପାତଂ ଆଦାୟ ପଟିକ୍କମୀତି ସୁଦିନ୍ନକଣ୍ଡେ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରଂ ଅଞ୍ଞତରଂ କୁଟ୍ଟମୂଲଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ନିସୀଦି। ସାରିପୁତ୍ତୋପି ଖୋ ''ଅକାଲୋ ଖୋ ତାୱ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛିତୁ''ନ୍ତି କାଲଂ ଆଗମୟମାନୋ ଏକମନ୍ତଂ ଠତ୍ୱା ୱତ୍ତପଟିପତ୍ତିପୂରଣତ୍ଥଂ କତଭତ୍ତକିଚ୍ଚସ୍ସ ଥେରସ୍ସ ଅତ୍ତନୋ କମଣ୍ଡଲୁତୋ ଉଦକଂ ଦତ୍ୱା ଧୋତହତ୍ଥପାଦେନ ଥେରେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଟିସନ୍ଥାରଂ କତ୍ୱା ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ – ''ଅଥ ଖୋ ସାରିପୁତ୍ତୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ''ତିଆଦି। ନ ତାହଂ ସକ୍କୋମୀତି ନ ତେ ଅହଂ ସକ୍କୋମି। ଏତ୍ଥ ଚ ପଟିସମ୍ଭିଦାପ୍ପତ୍ତୋ ଥେରୋ ନ ଏତ୍ତକଂ ନ ସକ୍କୋତି। ଅଥ ଖୋ ଇମସ୍ସ ଧମ୍ମଗାରୱଂ ଉପ୍ପାଦେସ୍ସାମୀତି ସବ୍ବାକାରେନ ବୁଦ୍ଧୱିସୟେ ଅୱିସୟଭାୱଂ ଗହେତ୍ୱା ଏୱମାହ।

ଯେ ଧମ୍ମା ହେତୁପ୍ପଭୱାତି ହେତୁପ୍ପଭୱା ନାମ ପଞ୍ଚକ୍ଖନ୍ଧା; ତେନସ୍ସ ଦୁକ୍ଖସଚ୍ଚଂ ଦସ୍ସେତି। ତେସଂ ହେତୁଂ ତଥାଗତୋ ଆହାତି ତେସଂ ହେତୁ ନାମ ସମୁଦୟସଚ୍ଚଂ; ତଞ୍ଚ ତଥାଗତୋ ଆହାତି ଦସ୍ସେତି। ତେସଞ୍ଚ ଯୋ ନିରୋଧୋତି ତେସଂ ଉଭିନ୍ନମ୍ପି ସଚ୍ଚାନଂ ଯୋ ଅପ୍ପୱତ୍ତିନିରୋଧୋ; ତଞ୍ଚ ତଥାଗତୋ ଆହାତି ଅତ୍ଥୋ। ତେନସ୍ସ ନିରୋଧସଚ୍ଚଂ ଦସ୍ସେତି। ମଗ୍ଗସଚ୍ଚଂ ପନେତ୍ଥ ସରୂପତୋ ଅଦସ୍ସିତମ୍ପି ନୟତୋ ଦସ୍ସିତଂ ହୋତି, ନିରୋଧେ ହି ୱୁତ୍ତେ ତସ୍ସ ସମ୍ପାପକୋ ମଗ୍ଗୋ ୱୁତ୍ତୋୱ ହୋତି। ଅଥ ୱା ତେସଞ୍ଚ ଯୋ ନିରୋଧୋତି ଏତ୍ଥ ତେସଂ ଯୋ ନିରୋଧୋ ଚ ନିରୋଧୁପାୟୋ ଚାତି ଏୱଂ ଦ୍ୱେପି ସଚ୍ଚାନି ଦସ୍ସିତାନି ହୋନ୍ତୀତି। ଇଦାନି ତମେୱତ୍ଥଂ ପଟିପାଦେନ୍ତୋ ଆହ – ''ଏୱଂୱାଦୀ ମହାସମଣୋ''ତି।

ଏସେୱ ଧମ୍ମୋ ଯଦି ତାୱଦେୱାତି ସଚେପି ଇତୋ ଉତ୍ତରି ନତ୍ଥି, ଏତ୍ତକମେୱ ଇଦଂ ସୋତାପତ୍ତିଫଲମତ୍ତମେୱ ପତ୍ତବ୍ବଂ, ତଥାପି ଏସୋ ଏୱ ଧମ୍ମୋତି ଅତ୍ଥୋ। ପଚ୍ଚବ୍ୟତ୍ଥ ପଦମସୋକନ୍ତି ଯଂ ମୟଂ ପରିୟେସମାନା ୱିଚରାମ, ତଂ ପଦମସୋକଂ ପଟିୱିଦ୍ଧାତ୍ଥ ତୁମ୍ହେ; ପତ୍ତଂ ତଂ ତୁମ୍ହେହୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଦିଟ୍ଠଂ ଅବ୍ଭତୀତଂ ବହୁକେହି କପ୍ପନହୁତେହୀତି ଅମ୍ହେହି ନାମ ଇଦଂ ପଦଂ ବହୁକେହି କପ୍ପନହୁତେହି ଅଦିଟ୍ଠମେୱ ଅବ୍ଭତୀତଂ; ଇତି ତସ୍ସ ପଦସ୍ସ ଅଦିଟ୍ଠଭାୱେନ ଦୀଘରତ୍ତଂ ଅତ୍ତନୋ ମହାଜାନିଭାୱଂ ଦୀପେତି।

୬୨ ।ଗମ୍ଭୀରେ ଞାଣୱିସୟେତି ଗମ୍ଭୀରେ ଚେୱ ଗମ୍ଭୀରସ୍ସ ଚ ଞାଣସ୍ସ ୱିସୟଭୂତେ। ଅନୁତ୍ତରେ ଉପଧିସଙ୍ଖୟେତି ନିବ୍ବାନେ। ୱିମୁତ୍ତେତି ତଦାରମ୍ମଣାୟ ୱିମୁତ୍ତିୟା ୱିମୁତ୍ତେ। ବ୍ୟାକାସୀତି ''ଏତଂ ମେ ସାୱକୟୁଗଂ ଭୱିସ୍ସତି ଅଗ୍ଗଂ ଭଦ୍ଦୟୁଗ''ନ୍ତି ୱଦନ୍ତୋ ସାୱକପାରମିଞ୍ଞାଣେ ବ୍ୟାକାସି। ସାୱ ତେସଂ ଆୟସ୍ମନ୍ତାନଂ ଉପସମ୍ପଦା ଅହୋସୀତି ସା ଏହିଭିକ୍ଖୂପସମ୍ପଦାୟେୱ ତେସଂ ଉପସମ୍ପଦା ଅହୋସି। ଏୱଂ ଉପସମ୍ପନ୍ନେସୁ ଚ ତେସୁ ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନତ୍ଥେରୋ ସତ୍ତହି ଦିୱସେହି ଅରହତ୍ତେ ପତିଟ୍ଠିତୋ, ସାରିପୁତ୍ତତ୍ଥେରୋ ଅଡ୍ଢମାସେନ।

ଅତୀତେ କିର ଅନୋମଦସ୍ସୀ ନାମ ବୁଦ୍ଧୋ ଲୋକେ ଉଦପାଦି। ତସ୍ସ ସରଦୋ ନାମ ତାପସୋ ସକେ ଅସ୍ସମେ ନାନାପୁପ୍ଫେହି ମଣ୍ଡପଂ କତ୍ୱା ପୁପ୍ଫାସନେୟେୱ ଭଗୱନ୍ତଂ ନିସୀଦାପେତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସାପି ତଥେୱ ମଣ୍ଡପଂ କତ୍ୱା ପୁପ୍ଫାସନାନି ପଞ୍ଞପେତ୍ୱା ଅଗ୍ଗସାୱକଭାୱଂ ପତ୍ଥେସି। ପତ୍ଥୟିତ୍ୱା ଚ ସିରୀୱଡ୍ଢସ୍ସ ନାମ ସେଟ୍ଠିନୋ ପେସେସି ''ମୟା ଅଗ୍ଗସାୱକଟ୍ଠାନଂ ପତ୍ଥିତଂ, ତ୍ୱମ୍ପି ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଏକଂ ଠାନଂ ପତ୍ଥେହୀ''ତି। ସେଟ୍ଠି ନୀଲୁପ୍ପଲମଣ୍ଡପଂ କତ୍ୱା ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଂ, ତତ୍ଥ ଭୋଜେତ୍ୱା ଦୁତିୟସାୱକଭାୱଂ ପତ୍ଥେସି। ତେସୁ ସରଦତାପସୋ ସାରିପୁତ୍ତତ୍ଥେରୋ ଜାତୋ, ସିରୀୱଡ୍ଢୋ ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନତ୍ଥେରୋତି ଇଦଂ ନେସଂ ପୁବ୍ବକମ୍ମଂ।

୬୩।ଅପୁତ୍ତକତାୟାତିଆଦୀସୁ ଯେସଂ ପୁତ୍ତା ପବ୍ବଜନ୍ତି, ତେସଂ ଅପୁତ୍ତକତାୟ। ଯାସଂ ପତୀ ପବ୍ବଜନ୍ତି, ତାସଂ ୱେଧବ୍ବାୟ ୱିଧୱାଭାୱାୟ। ଉଭୟେନାପି କୁଲୁପଚ୍ଛେଦାୟ। ସଞ୍ଜୟାନୀତି ସଞ୍ଜୟସ୍ସ ଅନ୍ତେୱାସିକାନି। ମଗଧାନଂ ଗିରିବ୍ବଜନ୍ତି ମଗଧାନଂ ଜନପଦସ୍ସ ଗିରିବ୍ବଜଂ ନଗରଂ। ମହାୱୀରାତି ମହାୱୀରିୟୱନ୍ତୋ। ନୟମାନାନନ୍ତି ନୟମାନେସୁ। ଭୁମ୍ମତ୍ଥେ ସାମିୱଚନଂ, ଉପୟୋଗତ୍ଥେ ୱା। କା ଉସୂୟା ୱିଜାନତନ୍ତି ଧମ୍ମେନ ନୟନ୍ତୀତି

ଏୱଂ ୱିଜାନନ୍ତାନଂ କା ଇସ୍ସା।

ସାରିପୁତ୍ତମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନପବ୍ବଜ୍ଜାକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଉପଜ୍ଝାଯୱତ୍ତକଥା

୬୪-୫।ଅନୁପଜ୍ଝାଯକାତି ୱଜ୍ଜାୱଜ୍ଜଂ ଉପନିଜ୍ଝାଯକେନ ଗରୁନା ୱିରହିତା। ଅନାକପ୍ପସମ୍ପନ୍ନାତି ନ ଆକପ୍ପେନ ସମ୍ପନ୍ନା; ସମଣସାରୁପ୍ପାଚାରୱିରହିତାତି ଅତ୍ଥୋ । ଉପରିଭୋଜନେତି ଭୋଜନସ୍ସ ଉପରି। ଉତ୍ତିଟ୍ଠପତ୍ତନ୍ତି ପିଣ୍ଡାଯ ଚରଣକପତ୍ତଂ। ତସ୍ମିଞ୍ହି ମନୁସ୍ସା ଉଚ୍ଛିଟ୍ଠସଞ୍ଞିନୋ, ତସ୍ମା ଉତ୍ତିଟ୍ଠପତ୍ତନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ। ଅଥ ୱା ଉଟ୍ଠହିତ୍ୱା ପତ୍ତଂ ଉପନାମେନ୍ତୀତି ଏୱମେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ। ଅନୁଜାନାମି ଭିକ୍ଖୱେ ଉପଜ୍ଝାଯନ୍ତି ଉପଜ୍ଝାଯଂ ଗହେତୁଂ ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ପୁତ୍ତଚିତ୍ତଂ ଉପଟ୍ଠପେସ୍ସତୀତି ପୁତ୍ତୋ ମେ ଅଯନ୍ତି ଏୱଂ ଗେହସ୍ସିତପେମୱସେନ ଚିତ୍ତଂ ଉପଟ୍ଠପେସ୍ସତି। ଏସ ନଯୋ ଦୁତିଯପଦେପି। ସଗାରୱା ସପ୍ପତିସ୍ସାତି ଗରୁଭାୱଞ୍ଚେୱ ଜେଟ୍ଠକଭାୱଞ୍ଚ ଉପଟ୍ଠପେତ୍ୱା। ସଭାଗୱୁତ୍ତିନୋତି ସଭାଗଜୀୱିକା। ସାହୂତି ୱାତିଆଦୀନି ପଞ୍ଚ ପଦାନି ଉପଜ୍ଝାଯଭାୱସମ୍ପଟିଚ୍ଛନୱେୱଚନାନି। କାଯେନ ୱିଞ୍ଞାପେତୀତି ଏୱଂ ସଦ୍ଧିୱିହାରିକେନ ''ଉପଜ୍ଝାଯୋ ମେ ଭନ୍ତେ ହୋହୀ''ତି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱୁତ୍ତେ ସଚେ ଉପଜ୍ଝାଯୋ ''ସାହୂ''ତିଆଦୀସୁ ପଞ୍ଚସୁ ପଦେସୁ ଯସ୍ସ କସ୍ସଚି ପଦସ୍ସ ୱସେନ କାଯେନ ୱା ୱାଚାଯ ୱା କାଯୱାଚାହି ୱା ''ଗହିତୋ ତଯା ଉପଜ୍ଝାଯୋ''ତି ଉପଜ୍ଝାଯଗ୍ଗହଣଂ ୱିଞ୍ଞାପେତି, ଗହିତୋ ହୋତି ଉପଜ୍ଝାଯୋ। ଇଦମେୱ ହି ଏତ୍ଥ ଉପଜ୍ଝାଯଗ୍ଗହଣଂ, ଯଦିଦଂ ଉପଜ୍ଝାଯସ୍ସ ଇମେସୁ ପଞ୍ଚସୁ ପଦେସୁ ଯସ୍ସ କସ୍ସଚି ପଦସ୍ସ ୱାଚାଯ ୱା ସାୱନଂ କାଯେନ ୱା ଅତ୍ଥୱିଞ୍ଞାପନନ୍ତି। କେଚି ପନ ସାଧୂତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛନଂ ସନ୍ଧାଯ ୱଦନ୍ତି। ନ ତଂ ପମାଣଂ, ଆଯାଚନଦାନମତ୍ତେନ ହି ଗହିତୋ ହୋତି ଉପଜ୍ଝାଯୋ, ନ ଏତ୍ଥ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛନଂ ଅଙ୍ଗଂ। ସଦ୍ଧିୱିହାରିକେନାପି ନ କେୱଲଂ ଇମିନା ମେ ପଦେନ ଉପଜ୍ଝାଯୋ ଗହିତୋତି ଞାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ''ଅଜ୍ଜତଗ୍ଗେ ଦାନି ଥେରୋ ମଯ୍ହଂ ଭାରୋ, ଅହମ୍ପି ଥେରସ୍ସ ଭାରୋ''ତି ଇଦମ୍ପି ଞାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

୬୬।ତତ୍ରାଯଂ ସମ୍ମାୱତ୍ତନାତି ଯଂ ୱୁତ୍ତଂ ସମ୍ମା ୱତ୍ତିତବ୍ବନ୍ତି, ତତ୍ର ଅଯଂ ସମ୍ମାୱତ୍ତନା। କାଲସ୍ସେୱ ଉଟ୍ଠାଯ ଉପାହନା ଓମୁଞ୍ଚିତ୍ୱାତି ସଚସ୍ସ ପଚ୍ଚୂସକାଲେ ଚଙ୍କମନତ୍ଥାଯ ୱା ଧୋତପାଦପରିହରଣତ୍ଥାଯ ୱା ପଟିମୁକ୍କା ଉପାହନା ପାଦଗତା ହୋନ୍ତି, ତା କାଲସ୍ସେୱ ଉଟ୍ଠାଯ ଅପନେତ୍ୱା। ଦନ୍ତକଟ୍ଠଂ ଦାତବ୍ବନ୍ତି ମହନ୍ତଂ ମଜ୍ଝିମଂ ଖୁଦ୍ଦକନ୍ତି ତୀଣି ଦନ୍ତକଟ୍ଠାନି ଉପନେତ୍ୱା ତତୋ ଯଂ ତୀଣି ଦିୱସାନି ଗଣ୍ହାତି, ଚତୁତ୍ଥଦିୱସତୋ ପଟ୍ଠାଯ ତାଦିସମେୱ ଦାତବ୍ବଂ। ସଚେ ଅନିଯମଂ କତ୍ୱା ଯଂ ୱା ତଂ ୱା ଗଣ୍ହାତି, ଅଥ ଯାଦିସଂ ଲଭତି ତାଦିସଂ ଦାତବ୍ବଂ।

ମୁଖୋଦକଂ ଦାତବ୍ବନ୍ତି ସୀତଞ୍ଚ ଉଣ୍ହଞ୍ଚ ଉଦକଂ ଉପନେତ୍ୱା ତତୋ ଯଂ ତୀଣି ଦିୱସାନି ୱଳଞ୍ଜେତି, ଚତୁତ୍ଥଦିୱସତୋ ପଟ୍ଠାଯ ତାଦିସମେୱ ମୁଖଧୋୱନୋଦକଂ ଦାତବ୍ବଂ। ସଚେ ଅନିଯମଂ କତ୍ୱା ଯଂ ୱା ତଂ ୱା ଗଣ୍ହାତି, ଅଥ ଯାଦିସଂ ଲଭତି ତାଦିସଂ ଦାତବ୍ବଂ। ସଚେ ଦୁୱିଧମ୍ପି ୱଳଞ୍ଜେତି, ଦୁୱିଧମ୍ପି ଉପନେତବ୍ବଂ। ଉଦକଂ ମୁଖଧୋୱନଟ୍ଠାନେ ଠପେତ୍ୱା ୱଚ୍ଚକୁଟିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ସମ୍ମଜ୍ଜିତବ୍ବଂ। ଥେରେ ୱଚ୍ଚକୁଟିଂ ଗତେ ପରିୱେଣଂ ସମ୍ମଜ୍ଜିତବ୍ବଂ; ଏୱଂ ପରିୱେଣଂ ଅସୁଞ୍ଞଂ ହୋତି। ଥେରେ ୱଚ୍ଚକୁଟିତୋ ଅନିକ୍ଖନ୍ତେଯେୱ ଆସନଂ ପଞ୍ଞପେତବ୍ବଂ। ସରୀରକିଚ୍ଚଂ କତ୍ୱା ଆଗନ୍ତ୍ୱା ତସ୍ମିଂ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ''ସଚେ ଯାଗୁ ହୋତୀ''ତିଆଦିନା ନଯେନ ୱୁତ୍ତୱତ୍ତଂ କାତବ୍ବଂ। ଉକ୍ଲାପୋତି କେନଚି କଚୱରେନ ସଙ୍କିଣ୍ଣୋ, ସଚେ ପନ ଅଞ୍ଞୋ କଚୱରୋ ନତ୍ଥି, ଉଦକଫୁସିତାନେୱ ହୋନ୍ତି, ହତ୍ଥେନପି ପମଜ୍ଜିତବ୍ବୋ।

ସଗୁଣଂ କତ୍ୱାତି ଦ୍ୱେ ଚୀୱରାନି ଏକତୋ କତ୍ୱା, ତା ଏକତୋ କତା ଦ୍ୱେପି ସଙ୍ଘାଟିଯୋ ଦାତବ୍ବା। ସବ୍ବଞ୍ହି ଚୀୱରଂ ସଙ୍ଘଟିତତ୍ତା ''ସଙ୍ଘାଟୀ''ତି ୱୁଚ୍ଚତି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ – ''ସଙ୍ଘାଟିଯୋ ଦାତବ୍ବା''ତି। ନାତିଦୂରେ ଗନ୍ତବ୍ବଂ ନାଚ୍ଚାସନ୍ନେତି ଏତ୍ଥ ସଚେ ଉପଜ୍ଝାଯଂ ନିୱତ୍ତିତ୍ୱା ଓଲୋକେନ୍ତଂ ଏକେନ ୱା ଦ୍ୱୀହି ୱା ପଦୱୀତିହାରେହି ସମ୍ପାପୁଣାତି, ଏତ୍ତାୱତା ନାତିଦୂରେ ନାଚ୍ଚାସନ୍ନେ ଗତୋ ହୋତୀତି ୱେଦିତବ୍ବଂ। ପତ୍ତପରିଯାପନ୍ନଂ ପଟିଗ୍ଗହେତବ୍ବନ୍ତି ସଚେ ଉପଜ୍ଝାଯେନ ଭିକ୍ଖାଚାରେ ଯାଗୁଯା ୱା ଭତ୍ତେ ୱା ଲଦ୍ଧେ ପତ୍ତୋ ଉଣ୍ହୋ ୱା ଭାରିକୋ ୱା ହୋତି, ଅତ୍ତନୋ ପତ୍ତଂ ତସ୍ସ ଦତ୍ୱା ସୋ ପତ୍ତୋ ଗହେତବ୍ବୋତି ଅତ୍ଥୋ। ନ ଉପଜ୍ଝାଯସ୍ସ ଭଣମାନସ୍ସ ଅନ୍ତରନ୍ତରା କଥା ଓପାତେତବ୍ବାତି ଅନ୍ତରଘରେ ୱା ଅଞ୍ଞତ୍ର ୱା ଭଣମାନସ୍ସ ଅନିଟ୍ଠିତେ ତସ୍ସ ୱଚନେ ଅଞ୍ଞା କଥା ନ ସମୁଟ୍ଠାପେତବ୍ବା। ଇତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଚ ପନ ଯତ୍ଥ ଯତ୍ଥ ନକାରେନ ପଟିସେଧୋ କରିଯତି, ସବ୍ବତ୍ଥ ଦୁକ୍କଟାପତ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବା। ଅଯଞ୍ହି ଖନ୍ଧକଧମ୍ମତା। ଆପତ୍ତିସାମନ୍ତା ଭଣମାନୋତି ପଦସୋଧମ୍ମଦୁଟ୍ଠୁଲ୍ଲାଦିୱସେନ ଆପତ୍ତିଯା ଆସନ୍ନୱାଚଂ ଭଣମାନୋ। ନିୱାରେତବ୍ବୋତି ''କିଂ ଭନ୍ତେ ଈଦିସଂ ନାମ ୱତ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ଆପତ୍ତି ନ ହୋତୀ''ତି ଏୱଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତେନ ୱିଯ ୱାରେତବ୍ବୋ। ୱାରେସ୍ସାମୀତି ପନ କତ୍ୱା ''ମହଲ୍ଲକ, ମା ଏୱଂ ଭଣା''ତି ନ ୱତ୍ତବ୍ବୋ।

ପଠମତରଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱାତି ସଚେ ଆସନ୍ନେ ଗାମୋ ହୋତି, ୱିହାରେ ୱା ଗିଲାନୋ ଭିକ୍ଖୁ ହୋତି, ଗାମତୋ ପଠମତରଂ ଆଗନ୍ତବ୍ବଂ। ସଚେ ଦୂରେ ଗାମୋ ହୋତି, ଉପଜ୍ଝାଯେନ ସଦ୍ଧିଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ନତ୍ଥି, ତେନେୱ ସଦ୍ଧିଂ ଗାମତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ଚୀୱରେନ ପତ୍ତଂ ୱେଠେତ୍ୱା ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗତୋ ପଠମତରଂ

ଆଗନ୍ତଙ୍କ । ଏୱଂ ନିୱତ୍ତନ୍ତେନ ପଠମତରଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଆସନପଞ୍ଞାପନାଦି ସବ୍ବଂ କିଚ୍ଚଂ କାତବ୍ବଂ। ସିନ୍ନଂ ହୋତୀତି ତିନ୍ତଂ ସେଦଗ୍ଗହିତଂ। ଚତୁରଙ୍ଗୁଲଂ କଣ୍ଣଂ ଉସ୍ସାରେତ୍ୱାତି କଣ୍ଣଂ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲପ୍ପମାଣଂ ଅତିରେକଂ କତ୍ୱା ଏୱଂ ଚୀୱରଂ ସଂହରିତବ୍ବଂ। କିଂ କାରଣା? ମା ମଜ୍ଝେ ଭଙ୍ଗୋ ଅହୋସୀତି। ସମଂ କତ୍ୱା ସଂହରିତସ୍ସ ହି ମଜ୍ଝେ ଭଙ୍ଗୋ ହୋତି, ତତୋ ନିଚ୍ଚଂ ଭିଜ୍ଜମାନଂ ଦୁବ୍ବଲଂ ହୋତି ତଂ ନିୱାରଣତ୍ଥମେତଂ ୱୁତ୍ତଂ। ତସ୍ମା ଯଥା ଅଜ୍ଜ ଭଙ୍ଗଟ୍ଠାନେଯେୱ ସ୍ୱେ ନ ଭିଜ୍ଜତି, ତଥା ଦିୱସେ ଦିୱସେ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲଂ ଉସ୍ସାରେତ୍ୱା ସଂହରିତବ୍ବଂ। ଓଭୋଗେ କାଯବନ୍ଧନଂ କାତବ୍ବନ୍ତି କାଯବନ୍ଧନଂ ସଂହରିତ୍ୱା ଚୀୱରଭୋଗେ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଠପେତବ୍ବଂ।

ସଚେପିଣ୍ଡପାତୋ ହୋତୀତି ଏତ୍ଥ ଯୋ ଗାମେଯେୱ ୱା ଅନ୍ତରଘରେ ୱା ପଟିକ୍କମନେ ୱା ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ଆଗଚ୍ଛତି, ପିଣ୍ଡଂ ୱା ନ ଲଭତି, ତସ୍ସ ପିଣ୍ଡପାତୋ ନ ହୋତି, ଗାମେ ଅଭୁତ୍ତସ୍ସ ପନ ଲଦ୍ଧଭିକ୍ଖସ୍ସ ୱା ହୋତି; ତସ୍ମା ''ସଚେ ପିଣ୍ଡପାତୋ ହୋତୀ''ତିଆଦି ୱୁତ୍ତଂ। ସଚେପି ତସ୍ସ ନ ହୋତି, ଭୁଞ୍ଜିତୁକାମୋ ଚ ହୋତି, ଉଦକଂ ଦତ୍ୱା ଅତ୍ତନା ଲଦ୍ଧତୋପି ପିଣ୍ଡପାତୋ ଉପନେତବ୍ବୋ। ପାନୀଯେନ ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋତି ଭୁଞ୍ଜମାନୋ ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ''ପାନୀଯଂ ଭନ୍ତେ ଆହରିଯତୂ''ତି ପାନୀଯେନ ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋ। ସଚେ କାଲୋ ଅତ୍ଥି, ଉପଜ୍ଝାଯେ ଭୁତ୍ତେ ସଯଂ ଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଂ। ସଚେ ଉପକଟ୍ଠୋ କାଲୋ, ପାନୀଯଂ ଉପଜ୍ଝାଯସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଠପେତ୍ୱା ସଯମ୍ପି ଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଂ।

ଅନନ୍ତରହିତାଯାତି ତଟ୍ଟିକଧମ୍ମଖଣ୍ଡାଦୀସୁ ଯେନ କେନଚି ଅନତ୍ଥତାଯ ପଂସୁସକ୍ଖରମିସ୍ସାଯ ଭୂମିଯା ପତ୍ତୋ ନ ଠପେତବ୍ବୋତି ଅତ୍ଥୋ। ସଚେ ପନ କାଲୱଣ୍ଣକତା ୱା ସୁଧାବଦ୍ଧା ୱା ହୋତି ନିରଜମତ୍ତିକା, ତଥାରୂପାଯ ଭୂମିଯା ଠପେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଧୋତୱାଲିକାଯପି ଠପେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ପଂସୁରଜସକ୍ଖରାଦୀସୁ ନ ୱଟ୍ଟତି। ତତ୍ର ପନ ପଣ୍ଣଂ ୱା ଆଧାରକଂ ୱା ଠପେତ୍ୱା ତତ୍ର ନିକ୍ଖିପିତବ୍ବୋ। ପାରତୋ ଅନ୍ତଂ ଓରତୋ ଭୋଗନ୍ତି ଇଦଂ ଚୀୱରୱଂସାଦୀନଂ ହେଟ୍ଠା ହତ୍ଥଂ ପୱେସେତ୍ୱା ଅଭିମୁଖେନ ହତ୍ଥେନ ସଣିକଂ ନିକ୍ଖିପନତ୍ଥଂ ୱୁତ୍ତଂ। ଅନ୍ତେ ପନ ଗହେତ୍ୱା ଭୋଗେନ ଚୀୱରୱଂସାଦୀନଂ ଉପରି ନିକ୍ଖିପନ୍ତସ୍ସ ଭିତ୍ତିଯଂ ଭୋଗୋ ପଟିହଞ୍ଞତି, ତସ୍ମା ତଥା ନ କାତବ୍ବଂ।

ଚୁଣ୍ଣଂ ସନ୍ନେତବ୍ବନ୍ତି ନ୍ହାନଚୁଣ୍ଣଂ ଉଦକେନ ତେମେତ୍ୱା ପିଣ୍ଡି କାତବ୍ବା। ଏକମନ୍ତଂ ନିକ୍ଖିପିତବ୍ବନ୍ତି ଏକସ୍ମିଂ ନିଦ୍ଧୂମେ ଠାନେ ଠପେତବ୍ବଂ। ଜନ୍ତାଘରେ ପରିକମ୍ମଂ ନାମ ଅଙ୍ଗାରମତ୍ତିକୌଣ୍ହୋଦକଦାନାଦିକଂ ସବ୍ବଂ କିଚ୍ଚଂ। ଉଦକେପି ପରିକମ୍ମନ୍ତି ଅଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗଘଂସନାଦିକଂ ସବ୍ବଂ କିଚ୍ଚଂ। ପାନୀଯେନ ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋତି ଜନ୍ତାଘରେ ଉଣ୍ହସନ୍ତାପେନ ପିପାସା ହୋତି, ତସ୍ମା ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋ।

ସଚେ ଉସ୍ସହତୀତି ସଚେ ପହୋତି; ନ କେନଚି ଗେଲଞ୍ଞେନ ଅଭିଭୂତୋ ହୋତି; ଅଗିଲାନେନ ହି ସଦ୍ଧିୱିହାରିକେନ ସଟ୍ଠିୱସ୍ସେନାପି ସବ୍ବଂ ଉପଜ୍ଝାଯୱତ୍ତଂ କାତବ୍ବଂ, ଅନାଦରେନ ଅକରୋନ୍ତସ୍ସ ୱତ୍ତଭେଦେ ଦୁକ୍କଟଂ। ନକାରପଟିସଂଯୁତ୍ତେସୁ ପନ ପଦେସୁ ଗିଲାନସ୍ସାପି ପଟିକ୍ଖିତ୍ତକିରିଯଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟମେୱ। ଅପ୍ପଟିଘଂସନ୍ତେନାତି ଭୂମିଯଂ ଅପ୍ପଟିଘଂସନ୍ତେନ। କୱାଟପିଟ୍ଠନ୍ତି କୱାଟଞ୍ଚ ପିଟ୍ଠସଙ୍ଘାଟଞ୍ଚ ଅଚ୍ଛୁପନ୍ତେନ। ସନ୍ତାନକନ୍ତି ଯଂକିଞ୍ଚି କୀଟକୁଲାୱକମକ୍କଟକସୁତ୍ତାଦି। ଉଲ୍ଲୋକା ପଠମଂ ଓହାରେତବ୍ବନ୍ତି ଉଲ୍ଲୋକତୋ ପଠମଂ ଉଲ୍ଲୋକଂ ଆଦିଂକତ୍ୱା ଅୱହରିତବ୍ବନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଆଲୋକସନ୍ଧିକଣ୍ଣଭାଗାତି ଆଲୋକସନ୍ଧିଭାଗା ଚ କଣ୍ଣଭାଗା ଚ ଅନ୍ତରବାହିରୱାତପାନକୱାଟକାନି ଚ ଗବ୍ଭସ୍ସ ଚ ଚତ୍ତାରୋ କୋଣା ପମଜ୍ଜିତବ୍ବାତି ଅତ୍ଥୋ।

ଯଥାପଞ୍ଞତ୍ତଂପଞ୍ଞପେତବ୍ବନ୍ତି ଯଥା ପଠମଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ ଅହୋସି, ତଥେୱ ପଞ୍ଞପେତବ୍ବଂ। ଏତଦତ୍ଥମେୱ ହି ଯଥାପଞ୍ଞତ୍ତଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ନୀହରିତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିକ୍ଖିପିତବ୍ବନ୍ତି ପୁରିମୱତ୍ତଂ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ। ସଚେ ପନ ପଠମଂ ଅଜାନନ୍ତେନ କେନଚି ପଞ୍ଞତ୍ତଂ ଅହୋସି, ସମନ୍ତତୋ ଭିତ୍ତିଂ ଦ୍ୱଙ୍ଗୁଲମତ୍ତେନ ୱା ତିୱଙ୍ଗୁଲମତ୍ତେନ ୱା ମୋଚେତ୍ୱା ପଞ୍ଞପେତବ୍ବଂ। ଇଦଞ୍ହି ପଞ୍ଞାପନୱତ୍ତଂ। ସଚେ କଟସାରକୋ ହୋତି ଅତିମହନ୍ତୋ ଚ, ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା କୋଟିଂ ନିୱତ୍ତେତ୍ୱା ବନ୍ଧିତ୍ୱା ପଞ୍ଞପେତବ୍ବୋ। ସଚେ କୋଟିଂ ନିୱତ୍ତେତ୍ୱା ବନ୍ଧିତୁଂ ନ ଜାନାତି, ନ ଛିନ୍ଦିତବ୍ବୋ। ପୁରତ୍ଥିମା ୱାତପାନା ଥକେତବ୍ବାତି ପୁରତ୍ଥିମାଯ ୱାତପାନା ଥକେତବ୍ବା। ଏୱଂ ସେସାପି ୱାତପାନା ଥକେତବ୍ବା।

ୱୂପକାସେତବ୍ବୋତି ଅଞ୍ଞତ୍ଥ ନେତବ୍ବୋ। ୱୂପକାସାପେତବ୍ବୋତି ଅଞ୍ଞୋ ଭିକ୍ଖୁ ୱତ୍ତବ୍ବୋ ''ଥେରଂ ଗହେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞତ୍ଥ ଗଚ୍ଛା''ତି ୱିୱେଚେତବ୍ବନ୍ତି ୱିସ୍ସଜ୍ଜାପେତବ୍ବଂ। ୱିୱେଚାପେତବ୍ବନ୍ତି ଅଞ୍ଞୋ ୱତ୍ତବ୍ବୋ ''ଥେରଂ ଦିଟ୍ଠିଗତଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜାପେହୀ''ତି। ଉସ୍ସୁକ୍କଂ କାତବ୍ବନ୍ତି ପରିୱାସଦାନତ୍ଥଂ ସୋ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଯାଚିତବ୍ବୋ। ସଚେ ଅତ୍ତନା ପଟିବଲୋ ହୋତି, ଅତ୍ତନାୱ ଦାତବ୍ବୋ। ନୋ ଚେ ପଟିବଲୋ ହୋତି, ଅଞ୍ଞେନ ଦାପେତବ୍ବୋ। କିନ୍ତି ନୁ ଖୋତି କେନ ନୁ ଖୋ ଉପାଯେନ। ଏସ ନଯୋ ସବ୍ବତ୍ଥ। ଲହୁକାଯ ୱାପରିଣାମେଯ୍ୟାତି ଉକ୍ଖେପନୀଯଂ ଅକତ୍ୱା ତଜ୍ଜନୀଯଂ ୱା ନିଯସ୍ସଂ ୱା କରେଯ୍ୟାତି ଅତ୍ଥୋ। ତେନ ହି ''ଉପଜ୍ଝାଯସ୍ସ ଉକ୍ଖେପନୀଯକମ୍ମଂ କତ୍ତୁକାମୋ ସଙ୍ଘୋ''ତି ଞତ୍ୱା ଏକମେକଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ''ମା ଭନ୍ତେ ଅମ୍ହାକଂ ଉପଜ୍ଝାଯସ୍ସ କମ୍ମଂ କରିତ୍ଥା''ତି ଯାଚିତବ୍ବା। ସଚେ କରୋନ୍ତିଯେୱ, ''ତଜ୍ଜନୀଯଂ ୱା ନିଯସ୍ସଂ ୱା କରୋଥା''ତି ଯାଚିତବ୍ବା। ସଚେ କରୋନ୍ତିଯେୱ, ଅଥ ଉପଜ୍ଝାଯୋ ''ସମ୍ମା ୱତ୍ତଥ ଭନ୍ତେ''ତି ଯାଚିତବ୍ବୋ। ଇତି ତଂ ସମ୍ମା ୱତ୍ତାପେତ୍ୱା ''ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭେଥ ଭନ୍ତେ କମ୍ମ''ନ୍ତି ଭିକ୍ଖୂ ଯାଚିତବ୍ବା।

ସମ୍ମରିଓଉକଂ ସମ୍ମରିଓଉକନ୍ତି ସମ୍ମରିଓଚ୍ଚେତ୍ୱା ସମ୍ମରିଓଚ୍ଚେତ୍ୱା। ନ ଚ ଅଚ୍ଛିନ୍ନେ ଥେଓେ ପକ୍କମିତବ୍ବନ୍ତି ଯଦି ଅପ୍ପମଉକମ୍ପି ରଜନଂ ଗଳତି, ନ ତାଓ ପକ୍କମିତବ୍ବଂ। ନ ଉପଜ୍ଝାୟଂ ଅନାପୁଚ୍ଛା ଏକଚ୍ଚସ୍ସ ପତ୍ତୋ ଦାତବ୍ବୋତିଆଦି ସବ୍ବଂ ଉପଜ୍ଝାୟସ୍ସ ୱିସଭାଗପୁଗ୍ଗଲଓସେନ କଥିତଂ। ନ ଉପଜ୍ଝାୟଂ ଅନାପୁଚ୍ଛା ଗାମୋ ପୱିସିତବ୍ବୋତି ପିଣ୍ଡାୟ ୱା ଅଞ୍ଞେନ ୱା କରଣୀୟେନ ପୱିସିତୁକାମେନ ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱାୱ ପୱିସିତବ୍ବୋ। ସଚେ ଉପଜ୍ଝାୟୋ କାଲସ୍ସେୱ ୱୁଟ୍ଠାୟ ଦୂରଂ ଭିକ୍ଖାଚାରଂ ଗନ୍ତୁକାମୋ ହୋତି, ''ଦହରା ପିଣ୍ଡାୟ ପୱିସନ୍ତୂ''ତି ୱତ୍ୱା ଗନ୍ତବ୍ବଂ। ଅୱତ୍ୱା ଗତେ ପରିୱେଣଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଉପଜ୍ଝାୟଂ ଅପସ୍ସନ୍ତେନ ଗାମଂ ପୱିସିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ଗାମଂ ପୱିସନ୍ତୋପି ପସ୍ସତି, ଦିଟ୍ଠଟ୍ଠାନତୋ ପଟ୍ଠାୟ ଆପୁଚ୍ଛିତୁଂୟେୱ ୱଟ୍ଟତି।

ନ ସୁସାନଂ ଗନ୍ତବ୍ବନ୍ତି ୱାସତ୍ଥାୟ ୱା ଦସ୍ସନତ୍ଥାୟ ୱା ନ ଗନ୍ତବ୍ବଂ। ନ ଦିସା ପକ୍କମିତବ୍ବାତି ଏତ୍ଥ ପକ୍କମିତୁକାମେନ କମ୍ମଂ ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱା ଯାୱତତିୟଂ ଯାଚିତବ୍ବୋ। ସଚେ ଅନୁଜାନାତି, ସାଧୁ; ନୋ ଚେ ଅନୁଜାନାତି, ତଂ ନିସ୍ସାୟ ୱସତୋ ଚସ୍ସ ଉଦ୍ଦେସୋ ୱା ପରିପୁଚ୍ଛା ୱା କମ୍ମଟ୍ଠାନଂ ୱା ନ ସମ୍ପଜ୍ଜତି, ଉପଜ୍ଝାୟୋ ବାଲୋ ହୋତି ଅବ୍ୟତ୍ତୋ, କେୱଲଂ ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତିକେ ୱସାପେତୁକାମତାୟ ଏୱ ଗନ୍ତୁଂ ନ ଦେତି, ଏୱରୂପେ ନିୱାରେନ୍ତେପି ଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ୱୁଟ୍ଠାନମସ୍ସ ଆଗମେତବ୍ବନ୍ତି ଗେଲଞ୍ଞତୋ ୱୁଟ୍ଠାନଂ ଅସ୍ସ ଆଗମେତବ୍ବଂ; ନ କତ୍ଥଚି ଗନ୍ତବ୍ବଂ। ସଚେ ଅଞ୍ଞୋ ଭିକ୍ଖୁ ଉପଟ୍ଠାକୋ ଅତ୍ଥି, ଭେସଜ୍ଜଂ ପରିୟେସିତ୍ୱା ତସ୍ସ ହତ୍ଥେ ଦତ୍ୱା ''ଭନ୍ତେ ଅୟଂ ଉପଟ୍ଠହିସ୍ସତୀ''ତି ୱତ୍ୱା ଗନ୍ତବ୍ବଂ।

ଉପଜ୍ଝାୟୱତ୍ତକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ସଦ୍ଧିୱିହାରିକୱତ୍ତକଥା

୬୭। ଉପଜ୍ଝାୟେନ ସଦ୍ଧିୱିହାରିକମ୍ହି ସମ୍ମାୱତ୍ତନାୟଂ – ସଙ୍ଗହେତବ୍ବୋ ଅନୁଗ୍ଗହେତବ୍ବୋତି ଉଦ୍ଦେସାଦୀହିସ୍ସ ସଙ୍ଗହୋ ଚ ଅନୁଗ୍ଗହୋ ଚ କତ୍ତବ୍ବୋ। ତତ୍ଥ ଉଦ୍ଦେସୋତି ପାଳିୱାଚନଂ। ପରିପୁଚ୍ଛାତି ପାଳିୟା ଅତ୍ଥୱଣ୍ଣନା। ଓୱାଦୋତି ଅନୋତିଣ୍ଣେ ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ''ଇଦଂ କରୋହି, ଇଦଂ ମା କରିତ୍ଥା''ତି ୱଚନଂ। ଅନୁସାସନୀତି ଓତିଣ୍ଣେ ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ। ଅପି ଚ ଓତିଣ୍ଣେ ୱା ଅନୋତିଣ୍ଣେ ୱା ପଠମଂ ୱଚନଂ ଓୱାଦୋ; ପୁନପ୍ପୁନଂ ୱଚନଂ ଅନୁସାସନୀତି। ସଚେ ଉପଜ୍ଝାୟସ୍ସ ପତ୍ତୋ ହୋତୀତି ସଚେ ଅତିରେକପତ୍ତୋ ହୋତି। ଏସ ନୟୋ ସବ୍ବତ୍ଥ। ପରିକ୍ଖାରୋତି ଅଞ୍ଞୋପି ସମଣପରିକ୍ଖାରୋ। ଇଧ ଉସ୍ସୁକ୍କଂ ନାମ ଧମ୍ମିକେନ ନୟେନ ଉପ୍ପଜ୍ଜମାନୌପାୟପରିୟେସନଂ। ଇତୋ ପରଂ ଦନ୍ତକଟ୍ଠଦାନଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ଆଚମନକୁମ୍ଭିୟା ଉଦକାସିଞ୍ଚନପରିୟୋସାନଂ ୱତ୍ତଂ ଗିଲାନସ୍ସେୱ ସଦ୍ଧିୱିହାରିକସ୍ସ କାତବ୍ବଂ। ଅନଭିରତିୱୂପକାସନାଦି ପନ ଅଗିଲାନସ୍ସାପି କତ୍ତବ୍ବମେୱ। ଚୀୱରଂ ରଜନ୍ତେନାତି ''ଏୱଂ ରଜେୟ୍ୟାସୀ''ତି ଉପଜ୍ଝାୟତୋ ଉପାୟଂ ସୁତ୍ୱା ରଜନ୍ତେନ। ସେସଂ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ସଦ୍ଧିୱିହାରିକୱତ୍ତକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ନସମ୍ମାୱତ୍ତନାଦିକଥା

୬୮ ।ନ ସମ୍ମା ୱତ୍ତନ୍ତୀତି ଯଥାପଞ୍ଞତ୍ତଂ ଉପଜ୍ଝାୟୱତ୍ତଂ ନ ପୂରେନ୍ତି। ଯୋ ନ ସମ୍ମା ୱତ୍ତେୟ୍ୟାତି ଯୋ ଯଥାପଞ୍ଞତ୍ତଂ ୱତ୍ତଂ ନ ପୂରେୟ୍ୟ; ସୋ ଦୁକ୍କଟଂ ଆପଜ୍ଜତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ପଣାମେତବ୍ବୋତି ଅପସାଦେତବ୍ବୋ। ନ ଅଧିମତ୍ତଂ ପେମଂ ହୋତୀତି ଉପଜ୍ଝାୟମ୍ହି ଅଧିମତ୍ତଂ ଗେହସ୍ସିତପେମଂ ନ ହୋତି। ନାଧିମତ୍ତାଭାୱନା ହୋତୀତି ଅଧିମତ୍ତା ମେତ୍ତାଭାୱନା ନ ହୋତି; ୱୁତ୍ତପଟିପକ୍ଖନୟେନ ସୁକ୍କପକ୍ଖୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଅଲଂ ପଣାମେତୁନ୍ତି ଯୁତ୍ତୋ ପଣାମେତୁଂ।

ଅପ୍ପଣାମେନ୍ତୋ ଉପଜ୍ଝାୟୋ ସାତିସାରୋ ହୋତୀତି ସଦୋସୋ ହୋତି, ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜତି; ତସ୍ମା ନ ସମ୍ମା ୱତ୍ତନ୍ତୋ ପଣାମେତବ୍ବୋୱ। ନ ସମ୍ମାୱତ୍ତନାୟ ଚ ଯାୱ ଚୀୱରରଜନଂ ତାୱ ୱତ୍ତେ ଅକରିୟମାନେ ଉପଜ୍ଝାୟସ୍ସ ପରିହାନି ହୋତି। ତସ୍ମା ତଂ ଅକରୋନ୍ତସ୍ସ ନିସ୍ସୟମୁତ୍ତକସ୍ସାପି ଅମୁତ୍ତକସ୍ସାପି ଆପତ୍ତିୟେୱ। ଏକଚ୍ଚସ୍ସ ପତ୍ତଦାନତୋ ପଟ୍ଠାୟ ଅମୁତ୍ତକନିସ୍ସୟସ୍ସେୱ ଆପତ୍ତି।

ସଦ୍ଧିୱିହାରିକା ସମ୍ମା ୱତ୍ତନ୍ତି, ଉପଜ୍ଝାୟୋ ସମ୍ମା ନ ୱତ୍ତତି, ଉପଜ୍ଝାୟସ୍ସ ଆପତ୍ତି। ଉପଜ୍ଝାୟୋ ସମ୍ମା ୱତ୍ତତି, ସଦ୍ଧିୱିହାରିକା ସମ୍ମା ନ ୱତ୍ତନ୍ତି, ତେସଂ ଆପତ୍ତି। ଉପଜ୍ଝାୟେ ୱତ୍ତଂ ସାଦିୟନ୍ତେ ସଦ୍ଧିୱିହାରିକା ବହୁକାପି ହୋନ୍ତି, ସବ୍ବେସଂ ଆପତ୍ତି। ସଚେ ଉପଜ୍ଝାୟୋ ''ମୟ୍ହଂ ଉପଟ୍ଠାକୋ ଅତ୍ଥି, ତୁମ୍ହେ ଅତ୍ତନୋ ସଜ୍ଝାୟମନସିକାରାଦୀସୁ ଯୋଗଂ କରୋଥା''ତି ୱଦତି, ସଦ୍ଧିୱିହାରିକାନଂ ଅନାପତ୍ତି। ସଚେ ଉପଜ୍ଝାୟୋ ସାଦିୟନଂ ୱା ଅସାଦିୟନଂ ୱା ନ ଜାନାତି, ବାଲୋ ହୋତି, ସଦ୍ଧିୱିହାରିକା ବହୁକା। ତେସୁ ଏକୋ ୱତ୍ତସମ୍ପନ୍ନୋ ଭିକ୍ଖୁ ''ଉପଜ୍ଝାୟସ୍ସ କିଚ୍ଚଂ ଅହଂ କରିସ୍ସାମି, ତୁମ୍ହେ ଅପ୍ପୋସ୍ସୁକ୍କା ୱିହରଥା''ତି ଏୱଞ୍ଚେ ଅତ୍ତନୋ ଭାରଂ କତ୍ୱା ଇତରେ ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତି, ତସ୍ସ ଭାରକରଣତୋ ପଟ୍ଠାୟ ତେସଂ ଅନାପତ୍ତି।

ନସମ୍ମାୱତ୍ତନାଦିକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ରାଧବ୍ରାହ୍ମଣୱତ୍ଥୁକଥା

୬୯।ରାଧବ୍ରାହ୍ମଣୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ – କିଞ୍ଚାପି ଆୟସ୍ମା ସାରିପୁତ୍ତୋ ଭଗୱତା ବାରାଣସିୟଂ ତୀହି ସରଣଗମନେହି ଅନୁଞ୍ଞାତଂ ପବ୍ବଜ୍ଜଞ୍ଚେୱ ଉପସମ୍ପଦଞ୍ଚ ଜାନାତି, ଭଗୱା ପନ ତଂ ଲହୁକଂ ଉପସମ୍ପଦଂ ପଟିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥକମ୍ମେନ ଗରୁକଂ କତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଦଂ ଅନୁଞ୍ଞାତୁକାମୋ। ଅଥସ୍ସ ଥେରୋ ଅଜ୍ଝାସୟଂ ୱିଦିତ୍ୱା ‘‘କଥାହଂ ଭନ୍ତେ ତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପବ୍ବାଜେମି ଉପସମ୍ପାଦେମୀ’’ତି ଆହ। ବୁଦ୍ଧାନଞ୍ହି ପରିସା ଅଜ୍ଝାସୟକୁସଲା ହୋନ୍ତି, ଅୟଞ୍ଚ ବୁଦ୍ଧପରିସାୟ ଅଗ୍ଗୋ।

ବ୍ୟତ୍ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ପଟିବଲେନାତି ଏତ୍ଥ ବ୍ୟତ୍ତୋ ନାମ ୟସ୍ସ ସାଟ୍ଠକଥଂ ୱିନୟପିଟକଂ ୱାଚୁଗ୍ଗତଂ ପୱତ୍ତତି, ତସ୍ମିଂ ଅସତି ୟସ୍ସ ଅନ୍ତମସୋ ଇଦଂ ଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥକମ୍ମୱାଚାମତ୍ତମ୍ପି ସୁଗ୍ଗହିତଂ ହୋତି, ୱାଚୁଗ୍ଗତଂ ପୱତ୍ତତି, ଅୟମ୍ପି ଇମସ୍ମିଂ ଅତ୍ଥେ ବ୍ୟତ୍ତୋ। ୟୋ ପନ କାସସୋସସେମ୍ହାଦିନା ୱା ଗେଲଞ୍ଞେନ ଓଟ୍ଠଦନ୍ତଜିୱ୍ହାଦୀନଂ ୱା ଅସମ୍ପତ୍ତିୟା ପରିୟତ୍ତିୟଂ ୱା ଅକତପରିଚୟତ୍ତା ନ ସକ୍କୋତି ପରିମଣ୍ଡଲେହି ପଦବ୍ୟଞ୍ଜନେହି କମ୍ମୱାଚଂ ସାୱେତୁଂ, ବ୍ୟଞ୍ଜନଂ ୱା ପଦଂ ୱା ହାପେତି, ଅଞ୍ଞଥା ୱା ୱତ୍ତବ୍ବଂ ଅଞ୍ଞଥା ୱଦତି, ଅୟଂ ଅପ୍ପଟିବଲୋ। ତବ୍ବିପରୀତୋ ଇମସ୍ମିଂ ଅତ୍ଥେ ‘‘ପଟିବଲୋ’’ତି ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସଙ୍ଘୋ ଞାପେତବ୍ବୋତି ସଙ୍ଘୋ ଜାନାପେତବ୍ବୋ। ତତୋ ପରଂ ୟଂ ସଙ୍ଘୋ ଜାନାପେତବ୍ବୋ, ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ‘‘ସୁଣାତୁ ମେ ଭନ୍ତେ’’ତିଆଦିମାହ।

୭୧।ଉପସମ୍ପନ୍ନସମନନ୍ତରାତି ଉପସମ୍ପନ୍ନୋ ହୁତ୍ୱା ସମନନ୍ତରା। ଅନାଚାରଂ ଆଚରତୀତି ପଣ୍ଣତ୍ତିୱୀତିକ୍କମଂ କରୋତି। ଉଲ୍ଲୁମ୍ପତୁ ମନ୍ତି ଉଦ୍ଧରତୁ ମଂ, ଅକୁସଲା ୱୁଟ୍ଠାପେତ୍ୱା କୁସଲେ ପତିଟ୍ଠପେତୁ; ସାମଣେରଭାୱା ୱା ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁଭାୱେ ପତିଟ୍ଠାପେତୂତି। ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାୟାତି ଅନୁଦ୍ଦୟଂ ପଟିଚ୍ଚ; ମୟି ଅନୁକମ୍ପଂ କତ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ।

୭୩।ଅଟ୍ଠିତା ହୋତୀତି ନିଚ୍ଚପ୍ପୱତ୍ତିନୀ ହୋତି। ଚତ୍ତାରୋ ନିସ୍ସୟେତି ଚତ୍ତାରୋ ପଚ୍ଚୟେ। ୟସ୍ମା ଚତ୍ତାରୋ ପଚ୍ଚୟେ ନିସ୍ସାୟ ଅତ୍ତଭାୱୋ ପୱତ୍ତତି, ତସ୍ମା ତେ ନିସ୍ସୟାତି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି।

ରାଧବ୍ରାହ୍ମଣୱତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଆଚରିୟୱତ୍ତକଥା

୭୫।କିନ୍ତାୟଂ ଭିକ୍ଖୁ ହୋତୀତି କିଂ ତେ ଅୟଂ ଭିକ୍ଖୁ ହୋତି। ଅଞ୍ଞେହି ୱଦିୟୋ ଅନୁସାସିୟୋତି ଅଞ୍ଞେହି ୱଦିତବ୍ବୋ ଚେୱ ଅନୁସାସିତବ୍ବୋ ଚ। ବାହୁଲ୍ଲାୟ ଆୱତ୍ତୋ ୟଦିଦଂ ଗଣବନ୍ଧିକନ୍ତି ଗଣବନ୍ଧୋ ଏତସ୍ସ ବାହୁଲ୍ଲସ୍ସ ଅତ୍ଥୀତି ଗଣବନ୍ଧିକଂ, ବାହୁଲ୍ଲଂ। ୟଂ ଇଦଂ ଗଣବନ୍ଧିକଂ ନାମ ବାହୁଲ୍ଲଂ, ତଦତ୍ଥାୟ ଅତିଲହୁଂ ତ୍ୱଂ ଆପନ୍ନୋତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି।

୭୬।ଅବ୍ୟତ୍ତାତି ପଞ୍ଞାୱେୟ୍ୟତ୍ତିୟେନ ୱିରହିତା। ଅଞ୍ଞତରୋପି ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିୟପୁବ୍ବୋତି ପସୂରୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ। ସୋ କିର ‘‘ଧମ୍ମଂ ଥେନେସ୍ସାମୀ’’ତି ଉଦାୟିତ୍ଥେରସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ତେନ ସହଧମ୍ମିକଂ ୱୁଚ୍ଚମାନୋ ତସ୍ସ ୱାଦଂ ଆରୋପେସି। ଅନୁଜାନାମି ଭିକ୍ଖୱେ ବ୍ୟତ୍ତେନ ଭିକ୍ଖୁନାତିଆଦିମ୍ହି ବ୍ୟତ୍ତୋ ପୁବ୍ବେ ଭିକ୍ଖୁନୋୱାଦକୱଣ୍ଣନାୟଂ ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣୋୟେୱ। ୟୋ ପନ ଅନ୍ତେୱାସିନୋ ୱା ସଦ୍ଧିୱିହାରିକସ୍ସ ୱା ଗିଲାନସ୍ସ ସକ୍କୋତି ଉପଟ୍ଠାନାଦୀନି କାତୁଂ, ଅୟଂ ଇଧ ପଟିବଲୋତି ଅଧିପ୍ପେତୋ। ୱୁତ୍ତମ୍ପି ଚେତଂ –

‘‘ପଞ୍ଚହୁପାଲି , ଅଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବଂ, ନିସ୍ସୟୋ ଦାତବ୍ବୋ, ସାମଣେରୋ ଉପଟ୍ଠାପେତବ୍ବୋ। କତମେହି ପଞ୍ଚହି? ପଟିବଲୋ ହୋତି ଅନ୍ତେୱାସିଂ ୱା ସଦ୍ଧିୱିହାରିଂ ୱା ଗିଲାନଂ ଉପଟ୍ଠାତୁଂ ୱା ଉପଟ୍ଠାପେତୁଂ ୱା, ଅନଭିରତଂ ୱୂପକାସେତୁଂ ୱା ୱୂପକାସାପେତୁଂ ୱା, ଉପ୍ପନ୍ନଂ କୁକ୍କୁଚ୍ଚଂ ଧମ୍ମତୋ ୱିନୋଦେତୁଂ, ଅଭିଧମ୍ମେ ୱିନେତୁଂ, ଅଭିୱିନୟେ ୱିନେତୂ’’ନ୍ତି (ପରି। ୪୧୮)।

୭୭।ପକ୍ଖସଙ୍କନ୍ତେସୂତି ତିତ୍ଥିୟପକ୍ଖସଙ୍କନ୍ତେସୁ। ଅନୁଜାନାମି ଭିକ୍ଖୱେ ଆଚରିୟନ୍ତି ଆଚାରସମାଚାରସିକ୍ଖାପନକଂ ଆଚରିୟଂ ଅନୁଜାନାମି। ଆଚରିୟୋ ଭିକ୍ଖୱେ ଅନ୍ତେୱାସିକମ୍ହୀତିଆଦି ସବ୍ବଂ ‘‘ଉପଜ୍ଝାୟୋ ଭିକ୍ଖୱେ ସଦ୍ଧିୱିହାରିକମ୍ହୀ’’ତିଆଦିନା ନୟେନ ୱୁତ୍ତୱସେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ନାମମତ୍ତମେୱ ହି

ଏତ୍ଥ ନାନଂ।

ଆଚରିୟଵତ୍ତକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ପଣାମନାଖମନାକଥା

୮୦।ଅନ୍ତେଵାସିକା ଆଚରିୟେସୁ ନ ସମ୍ମା ଵତ୍ତନ୍ତୀତି ଏତ୍ଥ ପନ ୟଂ ପୁବ୍ବେ ‘‘ନସମ୍ମାଵତ୍ତନାୟ ଚ ୟାଵ ଚୀଵରରଜନଂ, ତାଵ ଵତ୍ତେ ଅକରିୟମାନେ ଉପଜ୍ଝାୟସ୍ସ ପରିହାନି ହୋତି, ତସ୍ମା ତଂ ଅକରୋନ୍ତସ୍ସ ନିସ୍ସୟମୁତ୍ତକସ୍ସାପି ଅମୁତ୍ତକସ୍ସାପି ଆପତ୍ତିୟେଵା’’ତି ଚ, ‘‘ଏକଚ୍ଚସ୍ସ ପତ୍ତଦାନତୋ ପଟ୍ଠାୟ ଅମୁତ୍ତକନିସ୍ସୟସ୍ସେଵ ଆପତ୍ତୀ’’ତି ଚ ଲକ୍ଖଣଂ ଵୁତ୍ତଂ, ନ ତେନେଵ ଲକ୍ଖଣେନ ନିସ୍ସୟନ୍ତେଵାସିକସ୍ସ ଆପତ୍ତି ଵେଦିତବ୍ବା। ନିସ୍ସୟନ୍ତେଵାସିକେନ ହି ୟାଵ ଆଚରିୟଂ ନିସ୍ସାୟ ଵସତି, ତାଵ ସବ୍ବଂ ଆଚରିୟଵତ୍ତଂ କାତବ୍ବଂ। ପବ୍ବଜ୍ଜାଉପସମ୍ପଦାଧମ୍ମନ୍ତେଵାସିକେହି ପନ ନିସ୍ସୟମୁତ୍ତକେହିପି ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାୟ ୟାଵ ଚୀଵରରଜନଂ, ତାଵ ଵତ୍ତଂ କାତବ୍ବଂ; ଅନାପୁଚ୍ଛିତ୍ଵା ପତ୍ତଦାନାଦିମ୍ହି ପନ ଏତେସଂ ଅନାପତ୍ତି। ଏତେସୁ ଚ ପବ୍ବଜ୍ଜନ୍ତେଵାସିକୋ ଚ ଉପସମ୍ପଦନ୍ତେଵାସିକୋ ଚ ଆଚରିୟସ୍ସ ୟାଵଜୀଵଂ ଭାରୋ। ନିସ୍ସୟନ୍ତେଵାସିକୋ ଚ ଧମ୍ମନ୍ତେଵାସିକୋ ଚ ୟାଵ ସମୀପେ ଵସନ୍ତି, ତାଵଦେଵ। ତସ୍ମା ଆଚରିୟେନାପି ତେସୁ ସମ୍ମା ଵତ୍ତିତବ୍ବଂ। ଆଚରିୟନ୍ତେଵାସିକେସୁ ହି ୟୋ ୟୋ ନ ସମ୍ମା ଵତ୍ତତି, ତସ୍ସ ତସ୍ସ ଆପତ୍ତି।

ପଣାମନାଖମନାକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ନିସ୍ସୟପଟିପ୍ପସ୍ସଦ୍ଧିକଥା

୮୩। ଉପଜ୍ଝାୟମ୍ହା ନିସ୍ସୟପଟିପ୍ପସ୍ସଦ୍ଧୀସୁ – ଉପଜ୍ଝାୟୋ ପକ୍କନ୍ତୋ ଵାତିଆଦୀସୁ ଅୟଂ ଵିନିଚ୍ଛୟୋ – ପକ୍କନ୍ତୋତି ତମ୍ହା ଆଵାସା ଵିପ୍ପଵସିତୁକାମୋ ପକ୍କନ୍ତୋ ଦିସଂ ଗତୋ। ଏଵଂ ଗତେ ଚ ପନ ତସ୍ମିଂ ସଚେ ଵିହାରେ ନିସ୍ସୟଦାୟକୋ ଅତ୍ଥି, ୟସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଅଞ୍ଞଦାପି ନିସ୍ସୟୋ ଵା ଗହିତପୁବ୍ବୋ ହୋତି, ୟୋ ଵା ଏକସମ୍ଭୋଗପରିଭୋଗୋ, ତସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ନିସ୍ସୟୋ ଗହେତବ୍ବୋ, ଏକଦିଵସମ୍ପି ପରିହାରୋ ନତ୍ଥି। ସଚେ ତାଦିସୋ ନତ୍ଥି, ଅଞ୍ଞୋ ଲଜ୍ଜୀ ପେସଲୋ ଅତ୍ଥି, ତସ୍ସ ଲଜ୍ଜୀପେସଲଭାଵଂ ଜାନନ୍ତେନ ତଦହେଵ ନିସ୍ସୟୋ ୟାଚିତବ୍ବୋ। ସଚେ ଦେତି, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ। ଅଥ ପନ ‘‘ତୁମ୍ହାକଂ ଉପଜ୍ଝାୟୋ ଲହୁଂ ଆଗମିସ୍ସତୀ’’ତି ପୁଚ୍ଛତି, ଉପଜ୍ଝାୟେନ ଚ ତଥା ଵୁତ୍ତଂ, ‘‘ଆମ, ଭନ୍ତେ’’ତି ଵତ୍ତବ୍ବଂ। ସଚେ ଵଦତି ‘‘ତେନ ହି ଉପଜ୍ଝାୟସ୍ସ ଆଗମନଂ ଆଗମେଥା’’ତି ଵଟ୍ଟତି। ଅଥ ପନସ୍ସ ପକତିୟା ପେସଲଭାଵଂ ନ ଜାନାତି, ଚତ୍ତାରି ପଞ୍ଚ ଦିଵସାନି ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ସଭାଗତଂ ଓଲୋକେତ୍ଵା ଓକାସଂ କାରେତ୍ଵା ନିସ୍ସୟୋ ଗହେତବ୍ବୋ।

ସଚେ ପନ ଵିହାରେ ନିସ୍ସୟଦାୟକୋ ନତ୍ଥି, ଉପଜ୍ଝାୟୋ ଚ ‘‘ଅହଂ କତିପାହେନ ଆଗମିସ୍ସାମି, ମା ଉକ୍କଣ୍ଠିତ୍ଥା’’ତି ଵତ୍ଵା ଗତୋ, ୟାଵ ଆଗମନା ପରିହାରୋ ଲବ୍ଭତି। ଅଥାପି ନଂ ତତ୍ଥ ମନୁସ୍ସା ପରିଚ୍ଛିନ୍ନକାଲତୋ ଉତ୍ତରିପି ପଞ୍ଚ ଵା ଦସ ଵା ଦିଵସାନି ଵାସେନ୍ତିୟେଵ, ତେନ ଵିହାରଂ ପଵତ୍ତି ପେସେତବ୍ବା ‘‘ଦହରା ମା ଉକ୍କଣ୍ଠନ୍ତୁ, ଅହଂ ଅସୁକଦିଵସଂ ନାମ ଆଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି। ଏଵମ୍ପି ପରିହାରୋ ଲବ୍ଭତି। ଅଥ ଆଗଚ୍ଛତୋ ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେ ନଦୀପୂରେନ ଵା ଚୋରାଦୀହି ଵା ଉପଦ୍ଦଵୋ ହୋତି, ଥେରୋ ଉଦକୋସକ୍କନଂ ଵା ଆଗମେତି, ସହାୟେ ଵା ପରିୟେସତି, ତଞ୍ଚେ ପଵତ୍ତିଂ ଦହରା ସୁଣନ୍ତି, ୟାଵ ଆଗମନା ପରିହାରୋ ଲବ୍ଭତି। ସଚେ ପନ ସୋ ‘‘ଇଧେଵାହଂ ଵସିସ୍ସାମୀ’’ତି ପହିଣତି, ପରିହାରୋ ନତ୍ଥି। ୟତ୍ଥ ନିସ୍ସୟୋ ଲବ୍ଭତି, ତତ୍ଥ ଗନ୍ତବ୍ବଂ।

ଵିବ୍ଭନ୍ତେ ପନ କାଲଙ୍କତେ ପକ୍ଖସଙ୍କନ୍ତେ ଵା ଏକଦିଵସମ୍ପି ପରିହାରୋ ନତ୍ଥି। ୟତ୍ଥ ନିସ୍ସୟୋ ଲବ୍ଭତି, ତତ୍ଥ ଗନ୍ତବ୍ବଂ। ଆଣତ୍ତୀତି ପନ ନିସ୍ସୟପଣାମନା ଵୁଚ୍ଚତି। ତସ୍ମା ‘‘ପଣାମେମି ତ’’ନ୍ତି ଵା ‘‘ମା ଇଧ ପଟିକ୍କମୀ’’ତି ଵା ‘‘ନୀହର ତେ ପତ୍ତଚୀଵର’’ନ୍ତି ଵା ‘‘ନାହଂ ତୟା ଉପଟ୍ଠାତବ୍ବୋ’’ତି ଵାତି ଇମିନା ପାଳିନୟେନ ‘‘ମା ମଂ ଗାମପ୍ପଵେସନଂ ଆପୁଚ୍ଛୀ’’ତିଆଦିନା ପାଳିମୁତ୍ତକନୟେନ ଵା ୟୋ ନିସ୍ସୟପଣାମନାୟ ପଣାମିତୋ ହୋତି, ତେନ ଉପଜ୍ଝାୟୋ ଖମାପେତବ୍ବୋ।

ସଚେ ଆଦିତୋଵ ନ ଖମତି, ଦଣ୍ଡକମ୍ମଂ ଆହରିତ୍ଵା ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ତାଵ ସୟମେଵ ଖମାପେତବ୍ବୋ। ନୋ ଚେ ଖମତି, ତସ୍ମିଂ ଵିହାରେ ମହାଥେରେ ଗହେତ୍ଵା ଖମାପେତବ୍ବୋ। ନୋ ଚେ ଖମତି, ସାମନ୍ତଵିହାରେ ଭିକ୍ଖୂ ଗହେତ୍ଵା ଖମାପେତବ୍ବୋ। ସଚେ ଏଵମ୍ପି ନ ଖମତି, ଅଞ୍ଞତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ଵା ଉପଜ୍ଝାୟସ୍ସ ସଭାଗାନଂ ସନ୍ତିକେ ଵସିତବ୍ବଂ ‘‘ଅପ୍ପେଵ ନାମ ସଭାଗାନଂ ମେ ସନ୍ତିକେ ଵସତୀତି ଞତ୍ଵାପି ଖମେୟ୍ୟା’’ତି। ସଚେ ଏଵମ୍ପି ନ ଖମତି, ତତ୍ରେଵ ଵସିତବ୍ବଂ। ତତ୍ର ଚେ ଦୁବ୍ଭିକ୍ଖାଦିଦୋସେନ ନ ସକ୍କା ହୋତି ଵସିତୁଂ, ତଂୟେଵ ଵିହାରଂ ଆଗନ୍ତ୍ଵା ଅଞ୍ଞସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ନିସ୍ସୟଂ ଗହେତ୍ଵା ଵସିତୁଂ ଵଟ୍ଟତି। ଅୟମାଣତ୍ତିୟଂ ଵିନିଚ୍ଛୟୋ।

ଆଚରିୟମ୍ହା ନିସ୍ସୟପଟିପ୍ପସ୍ସଦ୍ଧୀସୁ ଆଚରିୟୋ ପକ୍କନ୍ତୋ ୱା ହୋତୀତି ଏତ୍ଥ କୋଚି ଆଚରିୟୋ ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ପକ୍କମତି, କୋଚି ଅନାପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା। ଅନ୍ତେୱାସିକୋପି ଏୱମେୱ। ତତ୍ର ସଚେ ଅନ୍ତେୱାସିକୋ ଆଚରିୟଂ ଆପୁଚ୍ଛତି ‘‘ଅସୁକଂ ନାମ ଭନ୍ତେ ଠାନଂ ଗନ୍ତୁଂ ଇଚ୍ଛାମି କେନଚିଦେୱ କରଣୀୟେନା’’ତି, ଆଚରିୟେନ ଚ ‘‘କଦା ଗମିସ୍ସସୀ’’ତି ୱୁତ୍ତୋ ‘‘ସାୟନ୍ହେ ୱା ରତ୍ତିଂ ୱା ଉଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି ୱଦତି, ଆଚରିୟୋପି ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛତି, ତଙ୍ଖଣଞ୍ଞେୱ ନିସ୍ସୟୋ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି।

ସଚେ ପନ ‘‘ଭନ୍ତେ ଅସୁକଂ ନାମ ଠାନଂ ଗନ୍ତୁକାମୋମ୍ହୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ଆଚରିୟୋ ‘‘ଅସୁକସ୍ମିଂ ନାମ ଗାମେ ପିଣ୍ଡାୟ ଚରିତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ଜାନିସ୍ସସୀ’’ତି ୱଦତି, ସୋ ଚ ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛତି, ତତୋ ଚେ ଗତୋ, ସୁଗତୋ। ସଚେ ପନ ନ ଗଚ୍ଛତି, ନିସ୍ସୟୋ ନ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି। ଅଥାପି ‘‘ଗଚ୍ଛାମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ଆଚରିୟେନ ‘‘ମା ତାୱ ଗଚ୍ଛ, ରତ୍ତିଂ ମନ୍ତେତ୍ୱା ଜାନିସ୍ସାମା’’ତି ୱୁତ୍ତୋ ମନ୍ତେତ୍ୱା ଗଚ୍ଛତି, ସୁଗତୋ। ନୋ ଚେ ଗଚ୍ଛତି, ନିସ୍ସୟୋ ନ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି। ଆଚରିୟଂ ଅନାପୁଚ୍ଛା ପକ୍କମନ୍ତସ୍ସ ପନ ଉପଚାରସୀମାତିକ୍କମେ ନିସ୍ସୟୋ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି। ଅନ୍ତୋଉପଚାରସୀମତୋ ପଟିନିୱତ୍ତନ୍ତସ୍ସ ନ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି।

ସଚେ ପନ ଆଚରିୟୋ ଅନ୍ତେୱାସିକଂ ଆପୁଚ୍ଛତି ‘‘ଆୱୁସୋ ଅସୁକଂ ନାମ ଠାନଂ ଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି, ଅନ୍ତେୱାସିକେନ ଚ ‘‘କଦା’’ତି ୱୁତ୍ତେ ‘‘ସାୟନ୍ହେ ୱା ରତ୍ତିଭାଗେ ୱା’’ତି ୱଦତି, ଅନ୍ତେୱାସିକୋପି ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛତି, ତଙ୍ଖଣଞ୍ଞେୱ ନିସ୍ସୟୋ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି।

ସଚେ ପନ ଆଚରିୟୋ ‘‘ସ୍ୱେ ପିଣ୍ଡାୟ ଚରିତ୍ୱା ଗମିସ୍ସାମୀ’’ତି ୱଦତି, ଇତରୋ ଚ ‘‘ସାଧୂ’’ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛତି, ଏକଦିୱସଂ ତାୱ ନିସ୍ସୟୋ ନ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି, ପୁନଦିୱସେ ପଟିପ୍ପସ୍ସଦ୍ଧୋ ହୋତି। ‘‘ଅସୁକସ୍ମିଂ ନାମ ଗାମେ ପିଣ୍ଡାୟ ଚରିତ୍ୱା ଜାନିସ୍ସାମି ମମ ଗମନଂ ୱା ଅଗମନଂ ୱା’’ତି ୱତ୍ୱା ସଚେ ନ ଗଚ୍ଛତି, ନିସ୍ସୟୋ ନ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି। ଅଥାପି ‘‘ଗଚ୍ଛାମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ଅନ୍ତେୱାସିକେନ ‘‘ମା ତାୱ ଗଚ୍ଛଥ, ରତ୍ତିଂ ମନ୍ତେତ୍ୱା ଜାନିସ୍ସଥା’’ତି ୱୁତ୍ତୋ ମନ୍ତେତ୍ୱାପି ନ ଗଚ୍ଛତି, ନିସ୍ସୟୋ ନ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି।

ସଚେ ଉଭୋପି ଆଚରିୟନ୍ତେୱାସିକା କେନଚି କରଣୀୟେନ ବହିସୀମଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ତତୋ ଚେ ଆଚରିୟୋ ଗମିୟଚିତ୍ତେ ଉପ୍ପନ୍ନେ ଅନାପୁଚ୍ଛାୱ ଗନ୍ତ୍ୱା ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଲେଡ୍ଡୁପାତାନଂ ଅନ୍ତୋୟେୱ ନିୱତ୍ତତି, ନିସ୍ସୟୋ ନ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି। ସଚେ ଦ୍ୱେ ଲେଡ୍ଡୁପାତେ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ନିୱତ୍ତତି, ପଟିପ୍ପସ୍ସଦ୍ଧୋ ହୋତି। ଆଚରିୟୁପଜ୍ଝାୟା ଦ୍ୱେ ଲେଡ୍ଡୁପାତେ ଅତିକ୍କମ୍ମ ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ୱସନ୍ତି, ନିସ୍ସୟୋ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି।

ଆଚରିୟେ ୱିବ୍ଭନ୍ତେ କାଲଙ୍କତେ ପକ୍ଖସଙ୍କନ୍ତେ ଚ ତଙ୍ଖଣଞ୍ଞେୱ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି। ଆଣତ୍ତିୟଂ ପନ ସଚେପି ଆଚରିୟୋ ମୁଞ୍ଚିତୁକାମୋୱ ହୁତ୍ୱା ନିସ୍ସୟପଣାମନାୟ ପଣାମେତି, ଅନ୍ତେୱାସିକୋ ଚ ‘‘କିଞ୍ଚାପି ମଂ ଆଚରିୟୋ ପଣାମେତି, ଅଥ ଖୋ ହଦୟେନ ମୁଦୁକୋ’’ତି ସାଲୟୋୱ ହୋତି, ନିସ୍ସୟୋ ନ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତିୟେୱ। ସଚେପି ଆଚରିୟୋ ସାଲୟୋ, ଅନ୍ତେୱାସିକୋ ନିରାଲୟୋ, ‘‘ନ ଦାନି ଇମଂ ନିସ୍ସାୟ ୱସିସ୍ସାମୀ’’ତି ଧୁରଂ ନିକ୍ଖିପତି, ଏୱମ୍ପି ନ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି। ଉଭିନ୍ନଂ ସାଲୟଭାୱେ ପନ ନ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତିୟେୱ। ଉଭିନ୍ନଂ ଧୁରନିକ୍ଖେପେନ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି। ପଣାମିତେନ ଦଣ୍ଡକମ୍ମଂ ଆହରିତ୍ୱା ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଖମାପେତବ୍ବୋ। ନୋ ଚେ ଖମତି, ଉପଜ୍ଝାୟେ ୱୁତ୍ତନୟେନ ପଟିପଜ୍ଜିତବ୍ବଂ।

ଉପଜ୍ଝାୟେନ ୱା ସମୋଧାନଗତୋତି ଏତ୍ଥ ଦସ୍ସନସୱନୱସେନ ସମୋଧାନଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ସଚେ ହି ଆଚରିୟଂ ନିସ୍ସାୟ ୱସନ୍ତୋ ସଦ୍ଧିୱିହାରିକୋ ଏକୱିହାରେ ଚେତିୟଂ ୱା ୱନ୍ଦନ୍ତଂ ଏକଗାମେ ପିଣ୍ଡାୟ ୱା ଚରନ୍ତଂ ଉପଜ୍ଝାୟଂ ପସ୍ସତି, ନିସ୍ସୟୋ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି। ଉପଜ୍ଝାୟୋ ପସ୍ସତି, ସଦ୍ଧିୱିହାରିକୋ ପନ ନ ପସ୍ସତି, ନ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି। ମଗ୍ଗପ୍ପଟିପନ୍ନଂ ୱା ଆକାସେନ ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ଉପଜ୍ଝାୟଂ ଦିସ୍ୱା ଦୂରତ୍ତା ଭିକ୍ଖୂତି ଜାନାତି, ଉପଜ୍ଝାୟୋତି ନ ଜାନାତି, ନ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି। ସଚେ ଜାନାତି, ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି। ଉପରିପାସାଦେ ଉପଜ୍ଝାୟୋ ୱସତି, ହେଟ୍ଠା ସଦ୍ଧିୱିହାରିକୋ, ତଂ ଅଦିସ୍ୱାୱ ୟାଗୁଂ ପିୱିତ୍ୱା ପକ୍କମତି, ଆସନସାଲାୟ ୱା ନିସିନ୍ନଂ ଅଦିସ୍ୱାୱ ଏକମନ୍ତେ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ପକ୍କମତି, ଧମ୍ମସ୍ସୱନମଣ୍ଡପେ ୱା ନିସିନ୍ନମ୍ପି ତଂ ଅଦିସ୍ୱାୱ ଧମ୍ମଂ ସୁତ୍ୱା ପକ୍କମତି, ନିସ୍ସୟୋ ନ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି। ଏୱଂ ତାୱ ଦସ୍ସନୱସେନ ସମୋଧାନଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ସୱନୱସେନ ପନ ସଚେ ଉପଜ୍ଝାୟସ୍ସ ୱିହାରେ ୱା ଅନ୍ତରଘରେ ୱା ଧମ୍ମଂ କଥେନ୍ତସ୍ସ ଅନୁମୋଦନଂ ୱା କରୋନ୍ତସ୍ସ ସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା ‘‘ଉପଜ୍ଝାୟସ୍ସ ମେ ସଦ୍ଦୋ’’ତି ସଞ୍ଜାନାତି, ନିସ୍ସୟୋ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି। ଅସଞ୍ଜାନନ୍ତସ୍ସ ନ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତୀତି ଅୟଂ ସମୋଧାନେ ୱିନିଚ୍ଛୟୋ।

ନିସ୍ସୟପଟିପ୍ପସ୍ସଦ୍ଧିକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବପଞ୍ଚକକଥା

୮୪। ଇଦାନି ଯଂ ପୁବ୍ବେ ‘‘ଅନୁଜାନାମି ଭିକ୍ଖୱେ ବ୍ୟତ୍ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ପଟିବଲେନ ଦସୱସ୍ସେନ ୱା ଅତିରେକଦସୱସ୍ସେନ ୱା ଉପସମ୍ପାଦେତୁଂ, ନିସ୍ସଯଂ ଦାତୁ’’ନ୍ତି ସଙ୍ଖେପତୋ ଉପଜ୍ଝାଯାଚରିଯାନଂ ଲକ୍ଖଣଂ ୱୁତ୍ତଂ, ତଂ ୱିତ୍ଥାରତୋ ଦସ୍ସେତୁଂ ‘‘ପଞ୍ଚହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଅଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତେନା’’ତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ପଞ୍ଚହି ଅଙ୍ଗେହୀତି ପଞ୍ଚହି ଅଗୁଣଙ୍ଗେହି। ସୋ ହି ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧାଦୀହି ଅସମନ୍ନାଗତତ୍ତାୱ ଅଗୁଣଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତୋ ହୋତି। ନ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବନ୍ତି ଉପଜ୍ଝାଯେନ ହୁତ୍ୱା ନ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବଂ। ନ ନିସ୍ସଯୋ ଦାତବ୍ବୋତି ଆଚରିଯେନ ହୁତ୍ୱା ନିସ୍ସଯୋ ନ ଦାତବ୍ବୋ। ଏତ୍ଥ ଚ ନ ଅସେକ୍ଖେନ ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧେନାତି ଚ ଅତ୍ତନା ନ ଅସେକ୍ଖେନାତି ଚ ଅସ୍ସଦ୍ଧୋତି ଚ ଆଦୀସୁ ତୀସୁ ପଞ୍ଚକେସୁ ଅଯୁତ୍ତୱସେନ ପଟିକ୍ଖେପୋ କତୋ, ନ ଆପତ୍ତିଅଙ୍ଗୱସେନ। ଯୋ ହି ଅସେକ୍ଖେହି ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧାଦୀହି ଅସମନ୍ନାଗତୋ ପରେ ଚ ତତ୍ଥ ସମାଦପେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ଅସ୍ସଦ୍ଧିଯାଦିଦୋସଯୁତ୍ତୋୱ ହୁତ୍ୱା ପରିସଂ ପରିହରତି, ତସ୍ସ ପରିସା ସୀଲାଦୀହି ପରିହାଯତିଯେୱ, ନ ୱଡ୍ଢତି। ତସ୍ମା ତେନ ନ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବନ୍ତିଆଦି ଅଯୁତ୍ତୱସେନ ୱୁତ୍ତଂ, ନ ଆପତ୍ତିଅଙ୍ଗୱସେନ। ନ ହି ଖୀଣାସୱସ୍ସେୱ ଉପଜ୍ଝାଯାଚରିଯଭାୱୋ ଭଗୱତା ଅନୁଞ୍ଞାତୋ। ଯଦି ତସ୍ସେୱ ଅନୁଞ୍ଞାତୋ ଅଭୱିସ୍ସ, ‘‘ସଚେ ଉପଜ୍ଝାଯସ୍ସ ଅନଭିରତି ଉପ୍ପନ୍ନା ହୋତୀ’’ତିଆଦିଂ ନ ୱଦେଯ୍ୟ। ଯସ୍ମା ପନ ଖୀଣାସୱସ୍ସ ପରିସା ସୀଲାଦୀହି ନ ପରିହାଯତି, ତସ୍ମା ‘‘ପଞ୍ଚହି ଭିକ୍ଖୱେ ଅଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବ’’ନ୍ତିଆଦି ୱୁତ୍ତଂ।

ଅଧିସୀଲେ ସୀଲୱିପନ୍ନୋତିଆଦୀସୁ ପାରାଜିକଞ୍ଚ ସଙ୍ଘାଦିସେସଞ୍ଚ ଆପନ୍ନୋ ଅଧିସୀଲେ ସୀଲୱିପନ୍ନୋ ନାମ। ଇତରେ ପଞ୍ଚାପତ୍ତିକ୍ଖନ୍ଧେ ଆପନ୍ନୋ ଅଜ୍ଝାଚାରେ ଆଚାରୱିପନ୍ନୋ ନାମ। ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠିଂ ପହାଯ ଅନ୍ତଗ୍ଗାହିକାଯ ଦିଟ୍ଠିଯା ସମନ୍ନାଗତୋ ଅତିଦିଟ୍ଠିଯା ଦିଟ୍ଠିୱିପନ୍ନୋ ନାମ। ଯତ୍ତକଂ ସୁତଂ ପରିସଂ ପରିହରନ୍ତସ୍ସ ଇଚ୍ଛିତବ୍ବଂ, ତେନ ୱିରହିତତ୍ତା ଅପ୍ପସ୍ସୁତୋ। ଯଂ ତେନ ଜାନିତବ୍ବଂ ଆପତ୍ତାଦି, ତସ୍ସ ଅଜାନନତୋ ଦୁପ୍ପଞ୍ଞୋ। ଇମସ୍ମିଂ ପଞ୍ଚକେ ପୁରିମାନି ତୀଣି ପଦାନି ଅଯୁତ୍ତୱସେନ ୱୁତ୍ତାନି, ପଚ୍ଛିମାନି ଦ୍ୱେ ଆପତ୍ତିଅଙ୍ଗୱସେନ।

ଆପତ୍ତିଂନ ଜାନାତୀତି ‘‘ଇଦଂ ନାମ ମଯା କତ’’ନ୍ତି ୱୁତ୍ତେ ‘‘ଇମଂ ନାମ ଆପତ୍ତିଂ ଅଯଂ ଆପନ୍ନୋ’’ତି ନ ଜାନାତି। ୱୁଟ୍ଠାନଂ ନ ଜାନାତୀତି ୱୁଟ୍ଠାନଗାମିନିତୋ ୱା ଦେସନାଗାମିନିତୋ ୱା ଆପତ୍ତିତୋ ଏୱଂ ନାମ ୱୁଟ୍ଠାନଂ ହୋତୀତି ନ ଜାନାତି। ଇମସ୍ମିଂ ପଞ୍ଚକେ ପୁରିମାନି ଦ୍ୱେ ପଦାନି ଅଯୁତ୍ତୱସେନ ୱୁତ୍ତାନି, ପଚ୍ଛିମାନି ତୀଣି ଆପତ୍ତିଅଙ୍ଗୱସେନ।

ଆଭିସମାଚାରିକାଯ ସିକ୍ଖାଯାତି ଖନ୍ଧକୱତ୍ତେ ୱିନେତୁଂ ନ ପଟିବଲୋ ହୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଆଦିବ୍ରହ୍ମଚରିଯକାଯାତି ସେକ୍ଖପଣ୍ଣତ୍ତିଯଂ ୱିନେତୁଂ ନ ପଟିବଲୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଭିଧମ୍ମେତି ନାମରୂପପରିଚ୍ଛେଦେ ୱିନେତୁଂ ନ ପଟିବଲୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଭିୱିନଯେତି ସକଲେ ୱିନଯପିଟକେ ୱିନେତୁଂ ନ ପଟିବଲୋତି ଅତ୍ଥୋ। ୱିନେତୁଂ ନ ପଟିବଲୋତି ଚ ସବ୍ବତ୍ଥ ସିକ୍ଖାପେତୁଂ ନ ସକ୍କୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଧମ୍ମତୋ ୱିୱେଚେତୁନ୍ତି ଧମ୍ମେନ କାରଣେନ ୱିସ୍ସଜ୍ଜାପେତୁଂ। ଇମସ୍ମି ପଞ୍ଚକେ ସବ୍ବପଦେସୁ ଆପତ୍ତି। ଆପତ୍ତିଂ ନ ଜାନାତୀତିଆଦିପଞ୍ଚକସ୍ମିମ୍ପି ସବ୍ବପଦେସୁ ଆପତ୍ତି।
ଊନଦସୱସ୍ସପରିଯୋସାନପଞ୍ଚକେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଇତି ଆଦିତୋ ତଯୋ ପଞ୍ଚକା, ଚତୁତ୍ଥେ ତୀଣି ପଦାନି, ପଞ୍ଚମେ ଦ୍ୱେ ପଦାନୀତି ସବ୍ବେପି ଚତ୍ତାରୋ ପଞ୍ଚକା ଅଯୁତ୍ତୱସେନ ୱୁତ୍ତା। ଚତୁତ୍ଥପଞ୍ଚକେ ଦ୍ୱେ ପଦାନି, ପଞ୍ଚମେ ତୀଣି, ଛଟ୍ଠସତ୍ତମଅଟ୍ଠମା ତଯୋ ପଞ୍ଚକାତି ସବ୍ବେପି ଚତ୍ତାରୋ ପଞ୍ଚକା ଆପତ୍ତିଅଙ୍ଗୱସେନ ୱୁତ୍ତା; ସୁକ୍କପକ୍ଖେ ଅଟ୍ଠସୁ ଅନାପତ୍ତିଯେୱାତି।

ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବପଞ୍ଚକକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବଛକ୍କକଥା

୮୫। ଛକ୍କେସୁ ଊନଦସୱସ୍ସପଦଂ ୱିସେସୋ, ତଂ ସବ୍ବତ୍ଥ ଆପତ୍ତିକରଂ। ସେସଂ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ତତ୍ଥ ଉଭଯାନି ଖୋ ପନସ୍ସ ପାତିମୋକ୍ଖାନି ୱିତ୍ଥାରେନ ନ ସ୍ୱାଗତାନି ହୋନ୍ତୀତି ଉଭତୋୱିଭଙ୍ଗୱସେନ ନ ସ୍ୱାଗତାନି। ନ ସୁୱିଭତ୍ତାନୀତି ମାତିକାୱିଭଙ୍ଗୱସେନ। ନ ସୁପ୍ପୱତ୍ତୀନୀତି ୱାଚୁଗ୍ଗତୱସେନ। ନ ସୁୱିନିଚ୍ଛିତାନି ସୁତ୍ତସୋ ଅନୁବ୍ୟଞ୍ଜନସୋତି ମାତିକାତୋ ଚ ୱିଭଙ୍ଗତୋ ଚ ନ ସୁଟ୍ଠୁ ୱିନିଚ୍ଛିତାନି।

ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବଛକ୍କକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିଯପୁବ୍ବୱତ୍ଥୁକଥା

୮୬। ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିଯପୁବ୍ବୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ – ଯୋ ତାୱ ଅଯଂ ପସୂରୋ, ସୋ ତିତ୍ଥିଯପକ୍କନ୍ତକତ୍ତା ନ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବୋ। ଯୋ ପନ ଅଞ୍ଞୋପି ନଯିଧ ପବ୍ବଜିତପୁବ୍ବୋ ଆଗଚ୍ଛତି, ତସ୍ମିଂ ଯଂ କତ୍ତବ୍ବଂ ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ‘‘ଯୋ ସୋ ଭିକ୍ଖୱେ ଅଞ୍ଞୋପୀ’’ତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ତସ୍ସ ଚତ୍ତାରୋ ମାସେ ପରିୱାସୋ

ଦାତବ୍ବୋତି ଅୟଂ ତିତ୍ଥିୟପରିୱାସୋ ନାମ; ଅପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନପରିୱାସୋତିପି ୱୁଚ୍ଚତି। ଅୟଂ ପନ ନଗ୍ଗପରିବ୍ବାଜକସ୍ସେୱ ଆଜୀୱକସ୍ସ ୱା ଅଚେଲକସ୍ସ ୱା ଦାତବ୍ବୋ । ସଚେ ସୋପି ସାଟକଂ ୱା ୱାଳକମ୍ବଲାଦୀନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ତିତ୍ଥିୟଦ୍ଧଜଂ ୱା ନିୱାସେତ୍ୱା ଆଗଚ୍ଛତି, ନାସ୍ସ ପରିୱାସୋ ଦାତବ୍ବୋ। ଅଞ୍ଞସ୍ସ ପନ ତାପସପଣ୍ଡରଙ୍ଗାଦିକସ୍ସ ନ ଦାତବ୍ବୋୱ।

ପଠମଂ କେସମସ୍ସୁନ୍ତିଆଦିନା ତସ୍ସ ଆଦିତୋୱ ସାମଣେରପବ୍ବଜ୍ଜଂ ଦସ୍ସେତି। ଏୱଂ ପବ୍ବାଜେନ୍ତେହି ପନ ତସ୍ମିଂ ସଙ୍ଘମଜ୍ଝେ ନିସିନ୍ନେୟେୱ ‘‘ତ୍ୱଂ ପବ୍ବାଜେହି, ତ୍ୱଂ ଆଚରିୟୋ ହୋହି, ତ୍ୱଂ ଉପଜ୍ଝାୟୋ ହୋହୀ’’ତି ଥେରା ଭିକ୍ଖୂ ନ ୱତ୍ତବ୍ବା। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତା ହି ସଚେ ତସ୍ସ ଆଚରିୟୁପଜ୍ଝାୟଭାୱେନ ଜିଗୁଚ୍ଛନ୍ତା ନ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ତି, ଅଥ ସୋ ‘‘ନୟିମେ ମୟ୍ହଂ ସଦ୍ଦହନ୍ତୀ’’ତି କୁଜ୍ଝିତ୍ୱାପି ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ। ତସ୍ମା ତଂ ଏକମନ୍ତଂ ନେତ୍ୱା ତସ୍ସ ଆଚରିୟୁପଜ୍ଝାୟା ପରିୟେସିତବ୍ବା।

୮୭।ଏୱଂ ଖୋ ଭିକ୍ଖୱେ ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିୟପୁବ୍ବୋ ଆରାଧକୋ ହୋତି, ଏୱଂ ଅନାରାଧକୋତି ଅୟମସ୍ସ ପରିୱାସୱତ୍ତଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ମାତିକା। କଥଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୱେତିଆଦି ତସ୍ସେୱ ୱିଭଙ୍ଗୋ। ତତ୍ଥ ଅତିକାଲେନ ଗାମଂ ପୱିସତୀତି ଭିକ୍ଖୂନଂ ୱତ୍ତକରଣୱେଲାୟମେୱ ଗାମଂ ପିଣ୍ଡାୟ ପୱିସତି। ଅତିଦିୱା ପଟିକ୍କମତୀତି କୁଲଘରେସୁ ଇତ୍ଥିପୁରିସଦାରକଦାରିକାଦୀହି ସଦ୍ଧିଂ ଗେହସ୍ସିତକଥଂ କଥେନ୍ତୋ ତତ୍ଥେୱ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୂସୁ ପତ୍ତଚୀୱରଂ ପଟିସାମେତ୍ୱା ଉଦ୍ଦେସପରିପୁଚ୍ଛାଦୀନି ୱା କରୋନ୍ତେସୁ ପଟିସଲ୍ଲୀନେସୁ ୱା ଆଗଚ୍ଛତି; ନ ଉପଜ୍ଝାୟୱତ୍ତଂ ନାଚରିୟୱତ୍ତଂ କରୋତି, ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥୁ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ପୱିସିତ୍ୱା ନିଦ୍ଦାୟତି। ଏୱମ୍ପି ଭିକ୍ଖୱେ ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିୟପୁବ୍ବୋ ଅନାରାଧକୋ ହୋତୀତି ଏୱମ୍ପି କରୋନ୍ତୋ ପରିୱାସୱତ୍ତସ୍ସ ସମ୍ପାଦକୋ ପୂରକୋ ନ ହୋତି।

ୱେସିୟାଗୋଚରୋ ୱାତିଆଦୀସୁ ୱେସିୟାତି ଆମିସକିଞ୍ଚିକ୍ଖସମ୍ପଦାନାଦିନା ସୁଲଭଜ୍ଝାଚାରା ରୂପୂପଜୀୱିକା ଇତ୍ଥିୟୋ। ୱିଧୱାତି ମତପତିକା ୱା ପୱୁତ୍ଥପତିକା ୱା ଇତ୍ଥିୟୋ; ତା ୟେନ କେନଚି ସଦ୍ଧିଂ ମିତ୍ତଭାୱଂ ପତ୍ଥେନ୍ତି। ଥୁଲ୍ଲକୁମାରିକାତି ୟୋବ୍ବନପ୍ପତ୍ତା ୟୋବ୍ବନାତୀତା ୱା କୁମାରିୟୋ; ତା ପୁରିସାଧିପ୍ପାୟାୱ ୱିଚରନ୍ତି, ୟେନ କେନଚି ସଦ୍ଧିଂ ମିତ୍ତଭାୱଂ ପତ୍ଥେନ୍ତି। ପଣ୍ଡକାତି ଉସ୍ସନ୍ନକିଲେସା ଅୱୂପସନ୍ତପରିଳାହା ନପୁଂସକା; ତେ ପରିଳାହୱେଗାଭିଭୂତା ୟେନ କେନଚି ସଦ୍ଧିଂ ମିତ୍ତଭାୱଂ ପତ୍ଥେନ୍ତି । ଭିକ୍ଖୁନିୟୋତି ସମାନପବ୍ବଜ୍ଜା ଇତ୍ଥିୟୋ; ତାହି ସଦ୍ଧିଂ ଖିପ୍ପମେୱ ୱିସ୍ସାସୋ ହୋତି, ତତୋ ସୀଲଂ ଭିଜ୍ଜତି।

ତତ୍ଥ ୱେସିୟାନଂ କୁଲେସୁ କୁଲୁପକୋ ହୁତ୍ୱା ପିଣ୍ଡପାତଚରିୟାଦୀହି ୱା ଅପଦିସିତ୍ୱା ସିନେହସନ୍ଥୱଜାତେନ ହଦୟେନ ଅଭିଣ୍ହଦସ୍ସନସଲ୍ଲାପକାମତାୟ ତାସଂ ସନ୍ତିକଂ ଉପସଙ୍କମନ୍ତୋ ‘‘ୱେସିୟାଗୋଚରୋ’’ତି ୱୁଚ୍ଚତି, ସୋ ନଚିରସ୍ସେୱ ‘‘ଅସୁକୱେସିୟା ସଦ୍ଧିଂ ଗତୋ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବତଂ ପାପୁଣାତି। ଏସ ନୟୋ ସବ୍ବତ୍ଥ। ସଚେ ପନ ୱେସିୟାଦୟୋ ସଲାକଭତ୍ତାଦୀନି ଦେନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ସଦ୍ଧିଂୟେୱ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ୱା ଗହେତ୍ୱା ୱା ଆଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଗିଲାନା ଭିକ୍ଖୁନିୟୋ ଓୱଦିତୁଂ ୱା ଧମ୍ମଂ ୱା ଦେସେତୁଂ ଉଦ୍ଦେସପରିପୁଚ୍ଛାଦୀନି ୱା ଦାତୁଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତେହି ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ୟୋ ପନ ତଥା ଆଗନ୍ତ୍ୱା ମିତ୍ତସନ୍ଥୱୱସେନ ଗଚ୍ଛତି, ଅୟଂ ଅନାରାଧକୋ ହୋତି।

ଉଚ୍ଚାୱଚାନି କରଣୀୟାନୀତି ମହନ୍ତଖୁଦ୍ଦକାନି କମ୍ମାନି। ତତ୍ଥ ଘଣ୍ଟିଂ ପହରିତ୍ୱା ସମଗ୍ଗେନ ସଙ୍ଘେନ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା କତ୍ତବ୍ବାନି ଚେତିୟମହାପାସାଦପଟିସଙ୍ଖରଣାଦୀନି କମ୍ମାନି ଉଚ୍ଚାନି ନାମ। ଚୀୱରଧୋୱନରଜନାଦୀନି ଖନ୍ଧକପରିୟାପନ୍ନାନି ଚ ଅଗ୍ଗିସାଲୱତ୍ତାଦୀନି ଆଭିସମାଚାରିକାନି ଅୱଚାନି ନାମ। ତତ୍ଥ ନ ଦକ୍ଖୋ ହୋତୀତି ତେସୁ କମ୍ମେସୁ ଛେକୋ ସୁସିକ୍ଖିତୋ ନ ହୋତି। ନ ଅନଲସୋତି ଉଟ୍ଠାନୱୀରିୟସମ୍ପନ୍ନୋ ନ ହୋତି; ‘‘ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ କମ୍ମଂ ଅତ୍ଥୀ’’ତି ସୁତ୍ୱା ପଗେୱ ଭତ୍ତକିଚ୍ଚଂ କତ୍ୱା ଗବ୍ଭନ୍ତରଂ ପୱିସିତ୍ୱା ୟାୱଦତ୍ଥଂ ସୁପିତ୍ୱା ସାୟଂ ନିକ୍ଖମତି। ତତ୍ରୁପାୟାୟାତି ତେସୁ କମ୍ମେସୁ ଉପାୟଭୂତାୟ। ୱୀମଂସାୟାତି ଠାନୁପ୍ପତ୍ତିକୱୀମଂସାୟ। ‘‘ଇଦମେୱଂ କତ୍ତବ୍ବଂ, ଇଦମେୱଂ ନ କତ୍ତବ୍ବ’’ନ୍ତି ତସ୍ମିଂୟେୱ ଖଣେ ଉପ୍ପନ୍ନପଞ୍ଞାୟ ସମନ୍ନାଗତୋ ନ ହୋତି। ନ ଅଲଂ କାତୁଂ ନ ଅଲଂ ସଂୱିଧାତୁନ୍ତି ସହତ୍ଥାପି କାତୁଂ ସମତ୍ଥୋ ନ ହୋତି; ‘‘ଗଣ୍ହଥ ଭନ୍ତେ, ଗଣ୍ହ ଦହର, ଗଣ୍ହ ସାମଣେର, ସଚେ ତୁମ୍ହେ ୱା ନ କରିସ୍ସଥ, ଅମ୍ହେ ୱା ନ କରିସ୍ସାମ, କୋ ଦାନି ଇମଂ କରିସ୍ସତୀ’’ତି ଏୱଂ ଉସ୍ସାହଂ ଜନେତ୍ୱା ସଂୱିଧାତୁଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ କାରେତୁମ୍ପି ସମତ୍ଥୋ ନ ହୋତି। ଭିକ୍ଖୂହି ‘‘କମ୍ମଂ କରିସ୍ସାମା’’ତି ୱୁତ୍ତେ କିଞ୍ଚି ରୋଗଂ ଅପଦିସତି, ଭିକ୍ଖୂନଂ କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତାନଂ ସମୀପେନେୱ ୱିଚରତି, ସୀସମେୱ ଦସ୍ସେତି, ଅୟମ୍ପି ଅନାରାଧକୋ ହୋତି।

ନ ତିବ୍ବଚ୍ଛନ୍ଦୋ ହୋତୀତି ବଲୱଚ୍ଛନ୍ଦୋ ନ ହୋତି। ଉଦ୍ଦେସେତି ପାଳିପରିୟାପୁଣନେ। ପରିପୁଚ୍ଛାୟାତି ଅତ୍ଥସୱନେ। ଅଧିସୀଲେତି ପାତିମୋକ୍ଖସୀଲେ। ଅଧିଚିତ୍ତେତି ଲୋକିୟସମାଧିଭାୱନାୟ। ଅଧିପଞ୍ଞାୟାତି ଲୋକୁତ୍ତରମଗ୍ଗଭାୱନାୟ।

ସଙ୍କନ୍ତୋହୋତୀତି ଇଧାଗତୋ ହୋତି। ତସ୍ସ ସତ୍ଥୁନୋତି ତସ୍ସ ତିତ୍ଥାୟତନସାମିକସ୍ସ। ତସ୍ସ ଦିଟ୍ଠିୟାତି ତସ୍ସ ସନ୍ତକାୟ ଲଦ୍ଧିୟା। ଇଦାନି ସାୟେୱ ଲଦ୍ଧି ୟସ୍ମା ତସ୍ସ ତିତ୍ଥକରସ୍ସ ଖମତି ଚେୱ ରୁଚ୍ଚତି ଚ ‘‘ଇଦମେୱ ସଚ୍ଚ’’ନ୍ତି ଚ ଦଳ୍ହଗ୍ଗାହେନ ଗହିତା; ତସ୍ମା ତସ୍ସ ଖନ୍ତି ରୁଚି ଆଦାୟୋତି ୱୁଚ୍ଚତି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ

– ‘‘ତସ୍ସ ଖନ୍ତିଯା ତସ୍ସ ରୁଚିଯା ତସ୍ସ ଆଦାଯସ୍ସା’’ତି। ଅୱଣ୍ଣେ ଭଞ୍ଞମାନେତି ଗରହାଯ ଭଞ୍ଞମାନାଯ। ଅନଭିରଦ୍ଧୋତି ଅପରିପୁଣ୍ଣସଙ୍କପ୍ପୋ; ନୋ ପଗ୍ଗହିତଚିତ୍ତୋ। ଉଦଗ୍ଗୋତି ଅବ୍ଭୁନ୍ନତକାଯଚିତ୍ତୋ। ଇଦଂ ଭିକ୍ଖୱେ ସଙ୍ଘାତନିକଂ ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିଯପୁବ୍ବସ୍ସ ଅନାରାଧନୀଯସ୍ମିନ୍ତି ଭିକ୍ଖୱେ ଯମିଦଂ ତସ୍ସ ସତ୍ଥୁନୋ ତସ୍ସେୱ ଚ ଲଦ୍ଧିଯା ଅୱଣ୍ଣେ ଭଞ୍ଞମାନେ ‘‘କିଂ ଇମେ ପରଂ ଗରହନ୍ତୀ’’ତି କାଯୱଚୀୱିକାରନିବ୍ବତ୍ତକଂ ଅନତ୍ତମନତ୍ତଂ, ବୁଦ୍ଧାଦୀନଞ୍ଚ ଅୱଣ୍ଣେ ଭଞ୍ଞମାନେ ଅତ୍ତମନତ୍ତଂ, ଯଞ୍ଚ ତସ୍ସେୱ ସତ୍ଥୁନୋ ତସ୍ସେୱ ଚ ଲଦ୍ଧିଯା ୱଣ୍ଣେ ଭଞ୍ଞମାନେ ଅତ୍ତମନତ୍ତଂ, ବୁଦ୍ଧାଦୀନଞ୍ଚ ୱଣ୍ଣଭଣନେ ଅନତ୍ତମନତ୍ତଂ, ଇଦଂ ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିଯପୁବ୍ବସ୍ସ ଅନାରାଧନୀଯସ୍ମିଂ ସଙ୍ଘାତନିକଂ, ଅନାରାଧକେ ପରିୱାସୱତ୍ତଂ ଅପୂରକେ କମ୍ମେ ଇଦଂ ଲିଙ୍ଗଂ, ଇଦଂ ଲକ୍ଖଣଂ, ଇଦମଚଲପ୍ପମାଣନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଏୱଂ ଅନାରାଧକୋ ଖୋ ଭିକ୍ଖୱେ ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିଯପୁବ୍ବୋ ଆଗତୋ ନ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବୋତି ଇତୋ ଏକେନପି ଅଙ୍ଗେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ନ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବୋ। ସୁକ୍କପକ୍ଖେ ସବ୍ବଂ ୱୁତ୍ତୱିପଲ୍ଲାସେନ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ଏୱଂ ଆରାଧକୋ ଖୋ ଭିକ୍ଖୱେତି ଏୱଂ ନାତିକାଲେନ ଗାମପ୍ପୱେସନା ନାତିଦିୱା ପଟିକ୍କମନଂ, ନ ୱେସିଯାଦିଗୋଚରତା, ସବ୍ରହ୍ମଚାରୀନଂ କିଚ୍ଚେସୁ ଦକ୍ଖତାଦି, ଉଦ୍ଦେସାଦୀସୁ ତିବ୍ବଚ୍ଛନ୍ଦତା, ତିତ୍ଥିଯାନଂ ଅୱଣ୍ଣଭଣନେ ଅତ୍ତମନତା, ବୁଦ୍ଧାଦୀନଂ ଅୱଣ୍ଣଭଣନେ ଅନତ୍ତମନତା, ତିତ୍ଥିଯାନଂ ୱଣ୍ଣଭଣନେ ଅନତ୍ତମନତା, ବୁଦ୍ଧାଦୀନଂ ୱଣ୍ଣଭଣନେ ଅତ୍ତମନତାତି ଇମେସଂ ଅଟ୍ଠନ୍ନଂ ତିତ୍ଥିଯୱତ୍ତାନଂ ପରିପୂରଣେନ ଆରାଧକୋ ପରିତୋସକୋ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିଯପୁବ୍ବୋ ଆଗତୋ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବୋ।

ସଚେ ପନ ଉପସମ୍ପଦମାଳକେପି ଏକଂ ୱତ୍ତଂ ଭିନ୍ଦତି, ପୁନ ଚତ୍ତାରୋ ମାସେ ପରିୱସିତବ୍ବଂ। ଯଥା ପନ ଭିନ୍ନସିକ୍ଖାଯ ସିକ୍ଖମାନାଯ ପୁନ ସିକ୍ଖାପଦାନି ଚ ସିକ୍ଖାସମ୍ମୁତି ଚ ଦିଯ୍ୟତି, ଏୱଂ ନଯିମସ୍ସ କିଞ୍ଚି ପୁନ ଦାତବ୍ବମତ୍ଥି। ପୁବ୍ବେ ଦିନ୍ନପରିୱାସୋଯେୱ ହି ତସ୍ସ ପରିୱାସୋ। ତସ୍ମା ପୁନ ଚତ୍ତାରୋ ମାସେ ପରିୱସିତବ୍ବଂ। ସଚେ ପରିୱସନ୍ତୋ ଅନ୍ତରା ଅଟ୍ଠ ସମାପତ୍ତିଯୋ ନିବ୍ବତ୍ତେତି, ଲୋକିଯଧମ୍ମୋ ନାମ କୁପ୍ପନସଭାୱୋ, ନ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବୋ। ଚତ୍ତାରୋ ମାସେ ପୂରିତୱତ୍ତୋୱ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବୋ। ସଚେ ପନ ପରିୱସନ୍ତୋ ଚତ୍ତାରି ମହାଭୂତାନି ପରିଗ୍ଗଣ୍ହାତି, ଉପାଦାରୂପାନି ପରିଚ୍ଛିନ୍ଦତି, ନାମରୂପଂ ୱୱତ୍ଥପେତି, ତିଲକ୍ଖଣଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ୱିପସ୍ସନଂ ଆରଭତି, ଲୋକିଯଧମ୍ମୋ ନାମ କୁପ୍ପନସଭାୱୋ, ନେୱ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବୋ। ସଚେ ପନ ୱିପସ୍ସନଂ ୱଡ୍ଢେତ୍ୱା ସୋତାପତ୍ତିମଗ୍ଗଂ ପଟିଲଭତି, ପରିପୁଣ୍ଣଂଯେୱ ହୋତି ୱତ୍ତଂ। ସମୂହତାନି ସବ୍ବଦିଟ୍ଠିଗତାନି ଅବ୍ବୁଳ୍ହଂ ୱିଚିକିଚ୍ଛାସଲ୍ଲଂ ତଂଦିୱସମେୱ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବୋ। ସଚେପି ତିତ୍ଥିଯଲିଙ୍ଗେ ଠିତୋ ସୋତାପନ୍ନୋ ହୋତି, ପରିୱାସକିଚ୍ଚଂ ନତ୍ଥି, ତଦହେୱ ପବ୍ବାଜେତ୍ୱା ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବୋ।

ଉପଜ୍ଝାଯମୂଲକଂ ଚୀୱରଂ ପରିଯେସିତବ୍ବନ୍ତି ଉପଜ୍ଝାଯଂ ଇସ୍ସରଂ କତ୍ୱା ତସ୍ସ ଚୀୱରଂ ପରିଯେସିତବ୍ବଂ। ପତ୍ତମ୍ପି ତଥେୱ। ତସ୍ମା ଯଦି ଉପଜ୍ଝାଯସ୍ସ ପତ୍ତଚୀୱରଂ ଅତ୍ଥି, ‘‘ଇମସ୍ସ ଦେହୀ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ଅଥ ନତ୍ଥି, ଅଞ୍ଞେ ଦାତୁକାମା ହୋନ୍ତି, ତେହିପି ଉପଜ୍ଝାଯସ୍ସେୱ ଦାତବ୍ବଂ ‘‘ଇଦଂ ତୁମ୍ହାକଂ କତ୍ୱା ଇମସ୍ସ ଦେଥା’’ତି। କସ୍ମା? ତିତ୍ଥିଯା ନାମ ୱିଲୋମା ହୋନ୍ତି ‘‘ସଙ୍ଘେନ ମେ ପତ୍ତଚୀୱରଂ ଦିନ୍ନଂ, କିଂ ମଯ୍ହଂ ତୁମ୍ହେସୁ ଆଯତ୍ତ’’ନ୍ତି ୱତ୍ୱା ଓୱାଦାନୁସାସନିଂ ନ କରେଯ୍ୟୁଂ, ଉପଜ୍ଝାଯେନ ପନ ଆଯତ୍ତଜୀୱିକତ୍ତା ତସ୍ସ ୱଚନକରୋ ଭୱିସ୍ସତି। ତେନସ୍ସ ‘‘ଉପଜ୍ଝାଯମୂଲକଂ ଚୀୱରଂ ପରିଯେସିତବ୍ବ’’ନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ। ଭଣ୍ଡୁକମ୍ମାଯାତି କେସୋରୋପନତ୍ଥଂ। ଭଣ୍ଡୁକମ୍ମକଥା ପରତୋ ଆଗମିସ୍ସତି।

ଅଗ୍ଗିକାତି ଅଗ୍ଗିପରିଚରଣକା। ଜଟିଲକାତି ତାପସା। ଏତେ ଭିକ୍ଖୱେ କିରିଯୱାଦିନୋତି ଏତେ କିରିଯଂ ନ ପଟିବାହନ୍ତି, ‘‘ଅତ୍ଥି କମ୍ମଂ, ଅତ୍ଥି କମ୍ମୱିପାକୋ’’ତି ଏୱଂଦିଟ୍ଠିକା। ସବ୍ବବୁଦ୍ଧା ହି ନେକ୍ଖମ୍ମପାରମିଂ ପୂରଯମାନା ଏତଦେୱ ପବ୍ବଜ୍ଜଂ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ପୂରେସୁଂ, ମଯାପି ତଥେୱ ପୂରିତା, ନ ଏତେସଂ ସାସନେ ପବ୍ବଜ୍ଜା ୱିଲୋମା, ତସ୍ମା ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବା, ନ ତେସଂ ପରିୱାସୋ ଦାତବ୍ବୋତି। ଇମାହଂ ଭିକ୍ଖୱେ ଞାତୀନଂ ଆୱେଣିକଂ ପରିହାରଂ ଦମ୍ମୀତି ଇମଂ ଅହଂ ତେସଂ ପାଟେକ୍କଂ ଓଦିସ୍ସକଂ ପରିହାରଂ ଦଦାମି। କସ୍ମା ଏୱମାହ? ତେ ହି ତିତ୍ଥାଯତନେ ପବ୍ବଜିତାପି ସାସନସ୍ସ ଅୱଣ୍ଣକାମା ନ ହୋନ୍ତି, ଅମ୍ହାକଂ ଞାତିସେଟ୍ଠସ୍ସ ସାସନନ୍ତି ୱଣ୍ଣୱାଦିନୋୱ ହୋନ୍ତି, ତସ୍ମା ଏୱମାହାତି।

ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିଯପୁବ୍ବୱତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ପଞ୍ଚାବାଧୱତ୍ଥୁକଥା

୮୮।ମଗଧେସୁପଞ୍ଚ ଆବାଧା ଉସ୍ସନ୍ନା ହୋନ୍ତୀତି ମଗଧନାମକେ ଜନପଦେ ମନୁସ୍ସାନଞ୍ଚ ଅମନୁସ୍ସାନଞ୍ଚ ପଞ୍ଚ ରୋଗା ଉସ୍ସନ୍ନା ୱୁଡ୍ଢିପ୍ପତ୍ତା ଫାତିପ୍ପତ୍ତା ହୋନ୍ତି। ଜୀୱକକୋମାରଭଚ୍ଚକଥା ଚୀୱରକ୍ଖନ୍ଧକେ ଆୱିଭୱିସ୍ସତି। ନ ଭିକ୍ଖୱେ ପଞ୍ଚହି ଆବାଧେହି ଫୁଟ୍ଠୋ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋତି ଯେ ତେ କୁଟ୍ଠାଦଯୋ ପଞ୍ଚ ଆବାଧା ଉସ୍ସନ୍ନା, ତେହି ଫୁଟ୍ଠୋ ଅଭିଭୂତୋ ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ।

ତତ୍ଥ କୁଟ୍ଠନ୍ତି ରତ୍ତକୁଟ୍ଠଂ ୱା ହୋତୁ କାଳକୁଟ୍ଠଂ ୱା, ଯଂକିଞ୍ଚି କିଟିଭଦଦ୍ଦୁକଚ୍ଛୁଆଦିପ୍ପଭେଦମ୍ପି ସବ୍ବଂ କୁଟ୍ଠମେୱାତି ୱୁତ୍ତଂ। ତଞ୍ଚେ ନଖପିଟ୍ଠିପ୍ପମାଣମ୍ପି ୱଡ୍ଢନକପକ୍ଖେ ଠିତଂ ହୋତି, ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ସଚେ ପନ ନିୱାସନପାରୁପନେହି ପକତିପଟିଚ୍ଛନ୍ନେ ଠାନେ ନଖପିଟ୍ଠିପ୍ପମାଣଂ ଅୱଡ୍ଢନକପକ୍ଖେ ଠିତଂ ହୋତି, ୱଟ୍ଟତି। ମୁଖେ ପନ ହତ୍ଥପାଦପିଟ୍ଠେସୁ ୱା ସଚେପି ଅୱଡ୍ଢନକପକ୍ଖେ ଠିତଂ ନଖପିଟ୍ଠିତୋ ଚ ଖୁଦ୍ଦକତରମ୍ପି, ନ ୱଟ୍ଟତିଯେୱାତି କୁରୁନ୍ଦିଯଂ ୱୁତ୍ତଂ। ତିକିଚ୍ଛାପେତ୍ୱା ପବ୍ବାଜେନ୍ତେନାପି ପକତିୱଣ୍ଣେ ଜାତେଯେୱ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଗୋଧାପିଟ୍ଠିସଦିସଚୁଣ୍ଣଓକିରଣକସରୀରମ୍ପି ପବ୍ବାଜେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି।

ଗଣ୍ଡୋତି ମେଦଗଣ୍ଡୋ ୱା ହୋତୁ ଅଞ୍ଞୋ ୱା ଯୋ କୋଚି କୋଲଟ୍ଠିମତ୍ତକୋପି ଚେ ୱଡ୍ଢନକପକ୍ଖେ ଠିତୋ ଗଣ୍ଡୋ ହୋତି, ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଟ୍ଠାନେ ପନ କୋଲଟ୍ଠିମତ୍ତେ ଅୱଡ୍ଢନକପକ୍ଖେ ଠିତୋ ୱଟ୍ଟତି। ମୁଖାଦିକେ ଅପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଟ୍ଠାନେ ଅୱଡ୍ଢନକପକ୍ଖେ ଠିତୋପି ନ ୱଟ୍ଟତି। ତିକିଚ୍ଛାପେତ୍ୱା ପବ୍ବାଜେନ୍ତେନାପି ସରୀରଂ ସଞ୍ଛୱିଂ କାରେତ୍ୱାୱ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଉଣ୍ଡିଗଣ୍ଡା ନାମ ହୋନ୍ତି ଗୋଥନା ୱିଯ ଅଙ୍ଗୁଲିକା ୱିଯ ଚ ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ଲମ୍ବନ୍ତି, ଏତେପି ଗଣ୍ଡାଯେୱ। ତେସୁ ସତି ପବ୍ବାଜେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଦହରକାଲେ ଖୀରପିଳକା ଯୋବ୍ବନକାଲେ ଚ ମୁଖେ ଖରପିଳକା ନାମ ହୋନ୍ତି, ମହଲ୍ଲକକାଲେ ନସ୍ସନ୍ତି, ନ ତା ଗଣ୍ଡସଙ୍ଖ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ତାସୁ ସତି ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଅଞ୍ଞେ ପନ ସରୀରେ ଖରପିଳକା ନାମ ଅପରା ପଦୁମକଣ୍ଣିକା ନାମ ହୋନ୍ତି, ଅଞ୍ଞା ସାସପବୀଜକା ନାମ ସାସପମତ୍ତା ଏୱ ସକଲସରୀରଂ ଫରନ୍ତି, ତା ସବ୍ବା କୁଟ୍ଠଜାତିକା ଏୱ। ତାସୁ ସତି ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ।

କିଲାସୋତି ନ ଭିଜ୍ଜନକଂ ନ ପଗ୍ଘରଣକଂ ପଦୁମପୁଣ୍ଡରୀକପତ୍ତୱଣ୍ଣଂ କୁଟ୍ଠଂ, ଯେନ ଗୁନ୍ନଂ ୱିଯ ସବଲଂ ସରୀରଂ ହୋତି, ତସ୍ମିଂ କୁଟ୍ଠେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସୋସୋତି ସୋସବ୍ୟାଧି; ତସ୍ମିଂ ସତି ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଅପମାରୋତି ପିତ୍ତୁମ୍ମାରୋ ୱା ଯକ୍ଖୁମ୍ମାରୋ ୱା; ତତ୍ଥ ପୁବ୍ବୱେରିକେନ ଅମନୁସ୍ସେନ ଗହିତୋ ଦୁତ୍ତିକିଚ୍ଛୋ ହୋତି। ଅପ୍ପମତ୍ତକେପି ପନ ଅପମାରେ ସତି ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ।

ପଞ୍ଚାବାଧୱତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ରାଜଭଟୱତ୍ଥୁକଥା

୯୦। ରାଜଭଟୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ – ପଚ୍ଚନ୍ତଂ ଉଚ୍ଚିନଥାତି ପଚ୍ଚନ୍ତଂ ୱଦ୍ଧେଥ। ଚୋରେ ପଲାପେତ୍ୱା ଚୋରଭଯେନ ୱୁଟ୍ଠିତେ ଗାମେ ଆୱାସାପେତ୍ୱା ଆରକ୍ଖଂ ଦତ୍ୱା କସିକମ୍ମାଦୀନି ପୱତ୍ତାପେଥାତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ରାଜା ପନ ସୋତାପନ୍ନତ୍ତା "ଚୋରେ ଘାତେଥ, ହନଥା"ତି ନ ଆଣାପେତି। ଉପଜ୍ଝାଯସ୍ସ ଦେୱ ସୀସଂଛିନ୍ଦିତବ୍ବନ୍ତିଆଦି ସବ୍ବଂ "ପବ୍ବଜ୍ଜାଯ ଉପଜ୍ଝାଯୋ ସେଟ୍ଠୋ, ତତୋ ଆଚରିଯୋ, ତତୋ ଗଣୋ"ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଇଦଂ ୱୋହାରେ ଅଞ୍ଞୱିନିଚ୍ଛଯେ ଆଗତନ୍ତି ଆହଂସୁ। ନ ଭିକ୍ଖୱେ ରାଜଭଟୋ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋତି ଏତ୍ଥ ଅମଚ୍ଚୋ ୱା ହୋତୁ ମହାମତ୍ତୋ ୱା ସେୱକୋ ୱା କିଞ୍ଚି ଠାନନ୍ତରଂ ପତ୍ତୋ ୱା ଅପ୍ପତ୍ତୋ ୱା, ଯୋ କୋଚି ରଞ୍ଞୋ ଭତ୍ତୱେତନଭଟୋ, ସବ୍ବୋ ରାଜଭଟୋତି ସଙ୍ଖ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛତି, ସୋ ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ତସ୍ସ ପନ ପୁତ୍ତନତ୍ତଭାତୁକା ଯେ ରାଜତୋ ଭତ୍ତୱେତନଂ ନ ଗଣ୍ହନ୍ତି, ତେ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଯୋ ପନ ରାଜତୋ ଲଦ୍ଧଂ ନିବଦ୍ଧଭୋଗଂ ୱା ମାସସଂୱଚ୍ଛରପରିବ୍ବଯଂ ୱା ରଞ୍ଞୋଯେୱ ନିଯ୍ୟାତେତି, ପୁତ୍ତଭାତୁକେ ୱା ତଂ ଠାନଂ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛାପେତ୍ୱା ରାଜାନଂ "ନ ଦାନାହଂ ଦେୱସ୍ସ ଭଟୋ"ତି ଆପୁଚ୍ଛତି, ଯେନ ୱା ଯଂ କମ୍ମକାରଣା ୱେତନଂ ଗହିତଂ, ତଂ କମ୍ମଂ କତଂ ହୋତି, ଯୋ ୱା ପବ୍ବଜସ୍ସୁତି ରଞ୍ଞା ଅନୁଞ୍ଞାତୋ ହୋତି, ତମ୍ପି ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ରାଜଭଟୱତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଚୋରୱତ୍ଥୁକଥା

୯୧। ଚୋରୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ – ମନୁସ୍ସା ପସ୍ସିତ୍ୱାତି ଯେହି ଗିହିକାଲେ ଦିଟ୍ଠପୁବ୍ବୋ ଯେ ଚ "ଅଯଂ ସୋ"ତି ଅଞ୍ଞେସଂ ସୁଣନ୍ତି, ତେ ପସ୍ସିତ୍ୱା ଉବ୍ବିଜ୍ଜନ୍ତିପି… ପେ… ଦ୍ୱାରମ୍ପି ଥକେନ୍ତି। ଯେ ପନ ନ ଜାନନ୍ତି, ତେସଂ ଘରେସୁ ଭିକ୍ଖଂ ଲଭତି। ନ ଭିକ୍ଖୱେତି ଭଗୱା ସଯଂ ଧମ୍ମସ୍ସାମୀ, ତସ୍ମା ଆଯତିଂ ଅକରଣତ୍ଥାଯ ଭିକ୍ଖୂନଂ ସିକ୍ଖାପଦଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତୋ ଏୱମାହ। ତତ୍ଥ ଧଜଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ୱିଯ ୱିଚରତୀତି ଧଜବନ୍ଧୋ। ମୂଲଦେୱାଦଯୋ ୱିଯ ଲୋକେ ପାକଟୋତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ତସ୍ମା ଯୋ ଗାମଘାତଂ ୱା ପନ୍ଥଦୁହନଂ ୱା ନଗରେ ସନ୍ଧିଚ୍ଛେଦାଦିକମ୍ମଂ ୱା କରୋନ୍ତୋ ୱିଚରତି, ପଞ୍ଞାଯତି ଚ "ଅସୁକୋ ନାମ ଇଦଂ ଇଦଂ କରୋତୀ"ତି, ସୋ ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଯୋ ପନ ରାଜପୁତ୍ତୋ ରଜ୍ଜଂ ପତ୍ଥେନ୍ତୋ ଗାମଘାତାଦୀନି କରୋତି, ସୋ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ରାଜାନୋ ହି ତସ୍ମିଂ ପବ୍ବଜିତେ ତୁସ୍ସନ୍ତି, ସଚେ ପନ ନ ତୁସ୍ସନ୍ତି, ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ପୁବ୍ବେ ମହାଜନେ ପାକଟୋ ଚୋରୋ ପଚ୍ଛା ଚୋରକମ୍ମଂ ପହାଯ ପଞ୍ଚସୀଲାଦୀନି ସମାଦିଯତି, ତଞ୍ଚେ ମନୁସ୍ସା ଏୱଂ ଜାନନ୍ତି, ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଯେ ପନ ଅମ୍ବଲବୁଜାଦିଚୋରକା ସନ୍ଧିଚ୍ଛେଦାଦିଚୋରା ଏୱ ୱା ଅଦିସ୍ସମାନା ଥେଯ୍ୟଂ କରୋନ୍ତି, ପଚ୍ଛାପି ଇମିନା ନାମ ଇଦଂ କତନ୍ତି ନ ପଞ୍ଞାଯନ୍ତି, ତେପି ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

୯୨ ।କାରଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱାତି ଅଚ୍ଚବନ୍ଧନାଦିଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା। ଅଭଯୂୱରାତି ଏତ୍ଥ ଭଯେନ ଉପରମନ୍ତୀତି ଭଯୂୱରା, ଏତେ ପନ ଲଦ୍ଧାଭଯତ୍ତା ନ ଭଯୂୱରାତି

ଅଭୟୂୱରା; ପକାରସ୍ସ ଚେତ୍ଥ ୱକାରୋ କତୋତି ୱେଦିତବ୍ବୋ। ନ ଭିକ୍ଖୱେ କାରଭେଦକୋ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋତି କାରୋ ୱୁଚ୍ଚତି ବନ୍ଧନାଗାରଂ। ଇଧ ପନ ଅନ୍ଦୁବନ୍ଧନଂ ୱା ହୋତୁ ସଙ୍ଖଲିକବନ୍ଧନଂ ୱା ରଜ୍ଜୁବନ୍ଧନଂ ୱା ଗାମବନ୍ଧନଂ ୱା ନିଗମବନ୍ଧନଂ ୱା ନଗରବନ୍ଧନଂ ୱା ପୁରିସଗୁତ୍ତି ୱା ଜନପଦବନ୍ଧନଂ ୱା ଦୀପବନ୍ଧନଂ ୱା, ଯୋ ଏତେସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ବନ୍ଧନଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ୱା ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ୱା ମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ୱା ୱିୱରିତ୍ୱା ୱା ପସ୍ସମାନାନଂ ୱା ଅପସ୍ସମାନାନଂ ୱା ପଲାୟତି, ସୋ କାରଭେଦକୋତି ସଙ୍ଖ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛତି। ତସ୍ମା ଈଦିସୋ କାରଭେଦକୋ ଚୋରୋ ଦୀପବନ୍ଧନଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ଦୀପନ୍ତରଂ ଗତୋପି ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଯୋ ପନ ନ ଚୋରୋ, କେୱଲଂ ହତ୍ଥକମ୍ମଂ ଅକରୋନ୍ତୋ ''ଏୱଂ ନୋ ଅପଲାୟନ୍ତୋ କରିସ୍ସତୀ''ତି ରାଜଯୁତ୍ତାଦୀହି ବଦ୍ଧୋ, ସୋ କାରଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ପଲାତୋପି ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଯୋ ପନ ଗାମନିଗମପଟ୍ଟନାଦୀନି କେଣିଯା ଗହେତ୍ୱା ତଂ ଅସମ୍ପାଦେନ୍ତୋ ବନ୍ଧନାଗାରଂ ପୱେସିତୋ ହୋତି, ସୋ ପଲାୟିତ୍ୱା ଆଗତୋ ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଯୋପି କସିକମ୍ମାଦୀହି ଧନଂ ସମ୍ପାଦେତ୍ୱା ଜୀୱନ୍ତୋ ''ନିଧାନଂ ଇମିନା ଲଦ୍ଧ''ନ୍ତି ପେସୁଞ୍ଞଂ ଉପସଂହରିତ୍ୱା କେନଚି ବନ୍ଧାପିତୋ ହୋତି, ତଂ ତତ୍ଥେୱ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ପଲାୟିତ୍ୱା ଗତଂ ପନ ଗତଟ୍ଠାନେ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

୯୩।ନଭିକ୍ଖୱେ ଲିଖିତକୋତି ଏତ୍ଥ ଲିଖିତକୋ ନାମ ନ କେୱଲଂ ''ଯତ୍ଥ ପସ୍ସତି ତତ୍ଥ ହନ୍ତବ୍ବୋ''ତି, ଅଥ ଖୋ ଯୋ କୋଚି ଚୋରିକଂ ୱା ଅଞ୍ଞଂ ୱା ଗରୁଂ ରାଜାପରାଧଂ କତ୍ୱା ପଲାତୋ, ରାଜା ଚ ନଂ ପଣ୍ଣେ ୱା ପୋତ୍ଥକେ ୱା ''ଇତ୍ଥନ୍ନାମୋ ଯତ୍ଥ ଦିସ୍ସତି, ତତ୍ଥ ଗହେତ୍ୱା ମାରେତବ୍ବୋ''ତି ୱା ''ହତ୍ଥପାଦାନିସ୍ସ ଛିନ୍ଦିତବ୍ବାନୀ''ତି ୱା ''ଏତ୍ତକଂ ନାମ ଦଣ୍ଡଂ ଆହରାପେତବ୍ବୋ''ତି ୱା ଲିଖାପେତି, ଅୟଂ ଲିଖିତକୋ ନାମ, ସୋ ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ।

୯୪।କସାହତୋ କତଦଣ୍ଡକମ୍ମୋତି ଏତ୍ଥ ଯୋ ୱଚନପେସନାଦୀନି ଅକରୋନ୍ତୋ ହଞ୍ଞତି, ନ ସୋ କତଦଣ୍ଡକମ୍ମୋ। ଯୋ ପନ କେଣିଯା ୱା ଅଞ୍ଞଥା ୱା କିଞ୍ଚି ଗହେତ୍ୱା ଖାଦିତ୍ୱା ପୁନ ଦାତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ''ଅୟମେୱ ତେ ଦଣ୍ଡୋ ହୋତୂ''ତି କସାହି ହଞ୍ଞତି, ଅୟଂ କସାହତୋ କତଦଣ୍ଡକମ୍ମୋ। ସୋ ଚ କସାହି ୱା ହତୋ ହୋତୁ ଅଦ୍ଧଦଣ୍ଡକାଦୀନଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରେନ, ଯାୱ ଅଲ୍ଲୱଣୋ ହୋତି, ତାୱ ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ୱଣେ ପନ ପାକତିକେ କତ୍ୱା ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ସଚେ ପନ ଜାଣୂହି ୱା କପ୍ପରେହି ୱା ନାଳିକେରପାସାଣାଦୀହି ୱା ଘାତେତ୍ୱା ମୁତ୍ତୋ ହୋତି, ସରୀରେ ଚସ୍ସ ଗଣ୍ଠିଯୋ ପଞ୍ଞାୟନ୍ତି, ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଫାସୁକଂ କତ୍ୱା ଏୱ ଗଣ୍ଠୀସୁ ସନ୍ନିସିନ୍ନାସୁ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ।

୯୫।ଲକ୍ଖଣାହତୋ କତଦଣ୍ଡକମ୍ମୋତି ଏତ୍ଥ କତଦଣ୍ଡକମ୍ମଭାୱୋ ପୁରିମନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଯସ୍ସ ପନ ନଲାଟେ ୱା ଉରୁଆଦୀସୁ ୱା ତତ୍ତେନ ଲୋହେନ ଲକ୍ଖଣଂ ଆହତଂ ହୋତି, ସୋ ସଚେ ଭୁଜିସ୍ସୋ ଯାୱ ଅଲ୍ଲୱଣୋ ହୋତି, ତାୱ ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ସଚେପିସ୍ସ ୱଣା ରୁଳ୍ହା ହୋନ୍ତି, ଛୱିଯା ସମପରିଚ୍ଛେଦା, ଲକ୍ଖଣଂ ନ ପଞ୍ଞାୟତି, ତିମଣ୍ଡଲୱତ୍ଥସ୍ସ ଉତ୍ତରାସଙ୍ଗେ କତେ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନୋକାସେ ଚେ ହୋତି, ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ଅପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନୋକାସେ ଚେ ନ ୱଟ୍ଟତି।

ଚୋରୱତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଇଣାୟିକୱତ୍ଥୁକଥା

୯୬।ନ ଭିକ୍ଖୱେ ଇଣାୟିକୋତି ଏତ୍ଥ ଇଣାୟିକୋ ନାମ ଯସ୍ସ ପିତିପିତାମହେହି ୱା ଇଣଂ ଗହିତଂ ହୋତି, ସଯଂ ୱା ଇଣଂ ଗହିତଂ ହୋତି, ଯଂ ୱା ଆଥପେତ୍ୱା ମାତାପିତୂହି କିଞ୍ଚି ଗହିତଂ ହୋତି, ସୋ ତଂ ଇଣଂ ପରେସଂ ଧାରେତୀତି ଇଣାୟିକୋ। ଯଂ ପନ ଅଞ୍ଞେ ଞାତକା ଆଥପେତ୍ୱା କିଞ୍ଚି ଗଣ୍ହନ୍ତି, ସୋ ନ ଇଣାୟିକୋ। ନ ହି ତେ ତଂ ଆଥପେତୁଂ ଇସ୍ସରା, ତସ୍ମା ତଂ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ଇତରଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନସ୍ସ ଞାତିସାଲୋହିତା ''ମଯଂ ଦସ୍ସାମ, ପବ୍ବାଜେଥ ନ''ନ୍ତି ଇଣଂ ଅତ୍ତନୋ ଭାରଂ କରୋନ୍ତି, ଅଞ୍ଞୋ ୱା କୋଚି ତସ୍ସ ଆଚାରସମ୍ପତ୍ତିଂ ଦିସ୍ୱା ''ପବ୍ବାଜେଥ ନଂ, ଅହଂ ଇଣଂ ଦସ୍ସାମୀ''ତି ୱଦତି, ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ତେସୁ ଅସତି ଭିକ୍ଖୁନା ତଥାରୂପସ୍ସ ଉପଟ୍ଠାକସ୍ସାପି ଆରୋଚେତବ୍ବଂ ''ସହେତୁକୋ ସତ୍ତୋ ଇଣପଲିବୋଧେନ ନ ପବ୍ବଜତୀ''ତି। ସଚେ ସୋ ପଟିପଜ୍ଜତି, ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ସଚେପି ଅତ୍ତନୋ କପ୍ପିୟଭଣ୍ଡଂ ଅତ୍ଥି, ''ଏତଂ ଦସ୍ସାମୀ''ତି ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ସଚେ ପନ ନେୱ ଞାତକାଦଯୋ ପଟିପଜ୍ଜନ୍ତି, ନ ଅତ୍ତନୋ ଧନଂ ଅତ୍ଥି, ''ପବ୍ବାଜେତ୍ୱା ଭିକ୍ଖାଯ ଚରିତ୍ୱା ମୋଚେସ୍ସାମୀ''ତି ପବ୍ବାଜେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପବ୍ବାଜେତି ଦୁକ୍କଟଂ। ପଲାତୋପି ଆନେତ୍ୱା ଦାତବ୍ବୋ। ନୋ ଚେ ଦେତି, ସବ୍ବଂ ଇଣଂ ଗୀୱା ହୋତି। ଅଜାନିତ୍ୱା ପବ୍ବାଜଯତୋ ଅନାପତ୍ତି। ପସ୍ସନ୍ତେନ ପନ ଆନେତ୍ୱା ଇଣସାମିକାନଂ ଦସ୍ସେତବ୍ବୋ। ଅପସ୍ସନ୍ତସ୍ସ ଗୀୱା ନ ହୋତି।

ସଚେ ଇଣାୟିକୋ ଅଞ୍ଞଂ ଦେସଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ପୁଚ୍ଛିୟମାନୋପି ''ନାହଂ କସ୍ସଚି କିଞ୍ଚି ଧାରେମୀ''ତି ୱତ୍ୱା ପବ୍ବଜତି, ଇଣସାମିକୋ ଚ ତଂ ପରିଯେସନ୍ତୋ ତତ୍ଥ ଗଚ୍ଛତି, ଦହରୋ ତଂ ଦିସ୍ୱା ପଲାୟତି, ସୋ ଚ ଥେରଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ''ଅୟଂ ଭନ୍ତେ କେନ ପବ୍ବାଜିତୋ, ମମ ଏତ୍ତକଂ ନାମ ଧନଂ ଗହେତ୍ୱା ପଲାତୋ''ତି ୱଦତି, ଥେରେନ ୱତ୍ତବ୍ବଂ ''ମଯା ଉପାସକ 'ଅଣଣୋ ଅହ'ନ୍ତି ୱଦନ୍ତୋ ପବ୍ବାଜିତୋ, କିଂ ଦାନି କରୋମି, ପସ୍ସ ମେ ପତ୍ତଚୀୱରମତ୍ତ''ନ୍ତି ଅୟଂ ତତ୍ଥ ସାମୀଚି। ପଲାତେ ପନ ଗୀୱା ନ ହୋତି।

ସଚେ ପନ ନଂ ଥେରସ୍ସ ସମ୍ମୁଖାୱ ଦିସ୍ୱା ''ଅଯଂ ମମ ଇଣାଯିକୋ''ତି ୱଦତି, ''ତୱ ଇଣାଯିକଂ ତ୍ୱମେୱ ଜାନାହୀ''ତି ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ଏୱଞ୍ହି ଗୀୱା ନ ହୋତି। ସଚେପି ସୋ ''ପବ୍ବଜିତୋ ଅଯଂ ଇଦାନି କୁହିଂ ଗମିସ୍ସତୀ''ତି ୱଦତି, ଥେରେନ ''ତ୍ୱଂଯେୱ ଜାନାହୀ''ତି ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ଏୱଞ୍ହିସ୍ସ ପଲାତେ ଗୀୱା ନ ହୋତି। ସଚେ ପନ ଥେରୋ ''କୁହିଂ ଦାନି ଅଯଂ ଗମିସ୍ସତି, ଇଧେୱ ଅଚ୍ଛତୂ''ତି ୱଦତି, ସୋ ଚେ ପଲାଯତି, ଗୀୱା ହୋତି। ସଚେ ସୋ ସହେତୁକସତ୍ତୋ ହୋତି ୱତ୍ତସମ୍ପନ୍ନୋ, ଥେରେନ ''ଈଦିସୋ ଅଯ''ନ୍ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ଇଣସାମିକୋ ଚେ ''ସାଧୂ''ତି ୱିସ୍ସଜ୍ଜେତି, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ। ସଚେ ପନ ''ଉପଡ୍ଢୁପଡ୍ଢଂ ଦେଥା''ତି ୱଦତି, ଦାତବ୍ବଂ। ଅପରେନ ସମଯେନ ଅତିଆରାଧକୋ ହୋତି, ''ସବ୍ବଂ ଦେଥା''ତି ୱୁତ୍ତେପି ଦାତବ୍ବମେୱ। ସଚେ ପନ ଉଦ୍ଦେସପରିପୁଚ୍ଛାଦୀସୁ କୁସଲୋ ହୋତି ବହୂପକାରୋ ଭିକ୍ଖୂନଂ, ଭିକ୍ଖାଚାରୱତ୍ତେନ ପରିଯେସିତ୍ୱାପି ଇଣଂ ଦାତବ୍ବମେୱାତି।

ଇଣାଯିକୱତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଦାସୱତ୍ଥୁକଥା

୯୭।ନ ଭିକ୍ଖୱେ ଦାସୋତି ଏତ୍ଥ ଚତ୍ତାରୋ ଦାସା – ଅନ୍ତୋଜାତୋ, ଧନକ୍କୀତୋ, କରମରାନୀତୋ, ସାମଂ ଦାସବ୍ୟଂ ଉପଗତୋତି। ତତ୍ଥ ଅନ୍ତୋଜାତୋ ନାମ ଜାତିଦାସୋ ଘରଦାସିଯା ପୁତ୍ତୋ। ଧନକ୍କୀତୋ ନାମ ମାତାପିତୂନଂ ସନ୍ତିକା ପୁତ୍ତୋ ୱା ସାମିକାନଂ ସନ୍ତିକା ଦାସୋ ୱା ଧନଂ ଦତ୍ୱା ଦାସଚାରିତ୍ତଂ ଆରୋପେତ୍ୱା କୀତୋ। ଏତେ ଦ୍ୱେପି ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବା। ପବ୍ବାଜେନ୍ତେନ ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ଚାରିତ୍ତୱସେନ ଅଦାସଂ କତ୍ୱା ପବ୍ବାଜେତବ୍ବା।

କରମରାନୀତୋ ନାମ ତିରୋରଟ୍ଠଂ ୱିଲୋପଂ ୱା କତ୍ୱା ଉପଲାପେତ୍ୱା ୱା ତିରୋରଟ୍ଠତୋ ଭୁଜିସ୍ସମାନୁସକାନି ଆହରନ୍ତି, ଅନ୍ତୋରଟ୍ଠେଯେୱ ୱା କତାପରାଧଂ କିଞ୍ଚି ଗାମଂ ରାଜା ''ୱିଲୁମ୍ପଥା''ତି ଆଣାପେତି, ତତୋ ମାନୁସକାନିପି ଆହରନ୍ତି। ତତ୍ଥ ସବ୍ବେ ପୁରିସା ଦାସା, ଇତ୍ଥିଯୋ ଦାସିଯୋ। ଏୱରୂପୋ କରମରାନୀତୋ ଦାସୋ ଯେହି ଆନୀତୋ, ତେସଂ ସନ୍ତିକେ ୱସନ୍ତୋ ୱା ବନ୍ଧନାଗାରେ ବଦ୍ଧୋ ୱା ପୁରିସେହି ରକ୍ଖିଯମାନୋ ୱା ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ପଲାଯିତ୍ୱା ପନ ଗତୋ, ଗତଟ୍ଠାନେ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ରଞ୍ଞା ତୁଟ୍ଠେନ ''କରମରାନୀତକେ ମୁଞ୍ଚଥା''ତି ୱତ୍ୱା ୱା ସବ୍ବସାଧାରଣେନ ୱା ନଯେନ ବନ୍ଧନା ମୋକ୍ଖେ କତେ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋୱ।

ସାମଂ ଦାସବ୍ୟଂ ଉପଗତୋ ନାମ ଜୀୱିତହେତୁ ୱା ଆରକ୍ଖହେତୁ ୱା ''ଅହଂ ତେ ଦାସୋ''ତି ସଯମେୱ ଦାସଭାୱଂ ଉପଗତୋ। ରାଜୂନଂ ହତ୍ଥିଅସ୍ସଗୋମହିଂସଗୋପକାଦଯୋ ୱିଯ, ତାଦିସୋ ଦାସୋ ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ରଞ୍ଞୋ ୱଣ୍ଣଦାସୀନଂ ପୁତ୍ତା ହୋନ୍ତି ଅମଚ୍ଚପୁତ୍ତସଦିସା, ତେପି ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବା। ଭୁଜିସ୍ସିତ୍ଥିଯୋ ଅସଂଯତା ୱଣ୍ଣଦାସୀହି ସଦ୍ଧିଂ ୱିଚରନ୍ତି, ତାସଂ ପୁତ୍ତେ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ସଯମେୱ ପଣ୍ଣଂ ଆରୋପେନ୍ତି, ନ ୱଟ୍ଟତି। ଭଟିପୁତ୍ତକଗଣାଦୀନଂ ଦାସାପି ତେହି ଅଦିନ୍ନା ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବା। ୱିହାରେସୁ ରାଜୂହି ଆରାମିକଦାସା ନାମ ଦିନ୍ନା ହୋନ୍ତି, ତେପି ପବ୍ବାଜେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଭୁଜିସ୍ସେ ପନ କତ୍ୱା ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ମହାପଚ୍ଚରିଯଂ ''ଅନ୍ତୋଜାତଧନକ୍କୀତକେ ଆନେତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଆରାମିକେ ଦେମାତି ଦେନ୍ତି, ତକ୍କଂ ସୀସେ ଆସିତ୍ତକସଦିସାୱ ହୋନ୍ତି, ତେ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ''ତି ୱୁତ୍ତଂ। କୁରୁନ୍ଦିଯଂ ପନ ''ଆରାମିକଂ ଦେମାତି କପ୍ପିଯୱୋହାରେନ ଦେନ୍ତି, ଯେନ କେନଚି ୱୋହାରେନ ଦିନ୍ନୋ ହୋତୁ, ନେୱ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ''ତି ୱୁତ୍ତଂ। ଦୁଗ୍ଗତମନୁସ୍ସା ସଙ୍ଘଂ ନିସ୍ସାଯ ଜୀୱିସ୍ସାମାତି ୱିହାରେ କପ୍ପିଯକାରକା ହୋନ୍ତି, ଏତେପି ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଯସ୍ସ ମାତାପିତରୋ ଦାସା, ମାତା ଏୱ ୱା ଦାସୀ, ପିତା ଅଦାସୋ, ତଂ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଯସ୍ସ ପନ ମାତା ଅଦାସୀ, ପିତା ଦାସୋ, ତଂ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ଞାତକା ୱା ଉପଟ୍ଠାକା ୱା ଦାସଂ ଦେନ୍ତି ''ଇମଂ ପବ୍ବାଜେଥ, ତୁମ୍ହାକଂ ୱେଯ୍ୟାୱଚ୍ଚଂ କରିସ୍ସତୀ''ତି ଅତ୍ତନୋୱାସ୍ସ ଦାସୋ ଅତ୍ଥି, ଭୁଜିସ୍ସୋ କତୋୱ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ସାମିକା ଦାସଂ ଦେନ୍ତି ''ଇମଂ ପବ୍ବାଜେଥ, ସଚେ ଅଭିରମିସ୍ସତି, ଅଦାସୋ ୱିବ୍ଭମିସ୍ସତି ଚେ, ଅମ୍ହାକଂ ଦାସୋୱ ଭୱିସ୍ସତୀତି ଅଯଂ ତାୱକାଲିକୋ ନାମ, ତଂ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତୀ''ତି କୁରୁନ୍ଦିଯଂ ୱୁତ୍ତଂ। ନିସ୍ସାମିକଦାସୋ ହୋତି, ସୋପି ଭୁଜିସ୍ସୋ କତୋୱ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଅଜାନନ୍ତୋ ପବ୍ବାଜେତ୍ୱା ୱା ଉପସମ୍ପାଦେତ୍ୱା ୱା ପଚ୍ଛା ଜାନାତି, ଭୁଜିସ୍ସଂ କାତୁମେୱ ୱଟ୍ଟତି।

ଇମସ୍ସ ଚ ଅତ୍ଥସ୍ସ ପକାସନତ୍ଥଂ ଇଦଂ ୱତ୍ଥୁଂ ୱଦନ୍ତି – ଏକା କିର କୁଲଦାସୀ ଏକେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅନୁରାଧପୁରା ପଲାଯିତ୍ୱା ରୋହଣେ ୱସମାନା ପୁତ୍ତଂ ପଟିଲଭି, ସୋ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ଉପସମ୍ପନ୍ନକାଲେ ଲଜ୍ଜୀ କୁକ୍କୁଚ୍ଚକୋ ଅହୋସି। ଅଥେକଦିୱସଂ ମାତରଂ ପୁଚ୍ଛି – ''କିଂ ଉପାସିକେ ତୁମ୍ହାକଂ ଭାତା ୱା ଭଗିନୀ ୱା ନତ୍ଥି, ନ କଞ୍ଚି ଞାତକଂ ପସ୍ସାମୀ''ତି। ''ତାତ, ଅହଂ ଅନୁରାଧପୁରେ କୁଲଦାସୀ, ତୱ ପିତରା ସଦ୍ଧିଂ ପଲାଯିତ୍ୱା ଇଧ ୱସାମୀ''ତି। ସୀଲୱା ଭିକ୍ଖୁ ''ଅସୁଦ୍ଧା କିର ମେ ପବ୍ବଜ୍ଜା''ତି ସଂୱେଗଂ ଲଭିତ୍ୱା ମାତରଂ ତସ୍ସ କୁଲସ୍ସ ନାମଗୋତ୍ତଂ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ଅନୁରାଧପୁରଂ ଆଗମ୍ମ ତସ୍ସ କୁଲସ୍ସ ଘରଦ୍ୱାରେ ଅଟ୍ଠାସି। ''ଅତିଚ୍ଛଥ ଭନ୍ତେ''ତି ୱୁତ୍ତେପି ନାତିକ୍କମି, ତେ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ''କିଂ ଭନ୍ତେ''ତି ପୁଚ୍ଛିଂସୁ। ''ତୁମ୍ହାକଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମା ଦାସୀ ପଲାତା ଅତ୍ଥୀ''ତି? ଅତ୍ଥି ଭନ୍ତେ। ଅହଂ ତସ୍ସା ପୁତ୍ତୋ, ସଚେ ମଂ ତୁମ୍ହେ ଅନୁଜାନାଥ, ପବ୍ବଜ୍ଜଂ ଲଭାମି, ତୁମ୍ହେ ମୟ୍ହଂ ସାମିକାତି । ତେ ହଟ୍ଠତୁଟ୍ଠା ହୁତ୍ୱା ''ସୁଦ୍ଧା ଭନ୍ତେ ତୁମ୍ହାକଂ

ପଜ୍ଜା’’ତି ତଂ ଭୁଜିସ୍ସଂ କତ୍ୱା ମହାୱିହାରେ ୱସାପେସୁଂ ଚତୁହି ପଚ୍ଚଯେହି ପଟିଜଗ୍ଗନ୍ତା। ଥେରୋ ତଂ କୁଲଂ ନିସ୍ସାଯ ୱସମାନୋଯେୱ ଅରହତ୍ତଂ ପାପୁଣୀତି।

ଦାସୱତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

କମ୍ମାରଭଣ୍ଡୁୱତ୍ଥାଦିକଥା

୯୮-୯।କମ୍ମାରଭଣ୍ଡୂତି ତୁଲାଧାରମୁଣ୍ଡକୋ ସୁୱଣ୍ଣକାରପୁତ୍ତୋ, ପଞ୍ଚସିଖୋ ତରୁଣଦାରକୋତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ସଙ୍ଘଂ ଅପଲୋକେତୁଂ ଭଣ୍ଡୁକମ୍ମାଯାତି ସଙ୍ଘଂ ଭଣ୍ଡୁକମ୍ମତ୍ଥାଯ ଆପୁଚ୍ଛିତୁଂ ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ତତ୍ରାଯଂ ଆପୁଚ୍ଛନୱିଧି – ସୀମାପରିଯାପନ୍ନେ ଭିକ୍ଖୂ ସନ୍ନିପାତେତ୍ୱା ପବ୍ବଜ୍ଜାପେକ୍ଖଂ ତତ୍ଥ ନେତ୍ୱା ‘‘ସଙ୍ଘଂ ଭନ୍ତେ ଇମସ୍ସ ଦାରକସ୍ସ ଭଣ୍ଡୁକମ୍ମଂ ଆପୁଚ୍ଛାମୀ’’ତି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱା ଦ୍ୱିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱା ସକିଂ ୱା ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ଏତ୍ଥ ଚ ‘‘ଇମସ୍ସ ଦାରକସ୍ସ ଭଣ୍ଡୁକମ୍ମଂ ଆପୁଚ୍ଛାମୀ’’ତିପି ‘‘ଇମସ୍ସ ସମଣକରଣଂ ଆପୁଚ୍ଛାମୀ’’ତିପି ‘‘ଇମସ୍ସ ପବ୍ବାଜନଂ ଆପୁଚ୍ଛାମୀ’’ତିପି ‘‘ଅଯଂ ସମଣୋ ହୋତୁକାମୋ’’ତିପି ‘‘ଅଯଂ ପବ୍ବଜିତୁକାମୋ’’ତିପି ୱତ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତିଯେୱ।

ସଚେ ସଭାଗଟ୍ଠାନଂ ହୋତି, ଦସ ୱା ୱୀସଂ ୱା ତିଂସଂ ୱା ଭିକ୍ଖୂ ୱସନ୍ତୀତି ପରିଚ୍ଛେଦୋ ପଞ୍ଞାଯତି, ତେସଂ ଠିତୋକାସଂ ୱା ନିସିନ୍ନୋକାସଂ ୱା ଗନ୍ତ୍ୱାପି ପୁରିମନଯେନେୱ ଆପୁଚ୍ଛିତବ୍ବଂ। ପବ୍ବଜ୍ଜାପେକ୍ଖଂ ୱିନାୱ ଦହରଭିକ୍ଖୂ ୱା ସାମଣେରେ ୱା ପେସେତ୍ୱାପି ‘‘ଏକୋ ଭନ୍ତେ ପବ୍ବଜ୍ଜାପେକ୍ଖୋ ଅତ୍ଥି ତସ୍ସ ଭଣ୍ଡୁକମ୍ମଂ ଆପୁଚ୍ଛାମା’’ତିଆଦିନା ନଯେନ ଆପୁଚ୍ଛାପେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ସଚେ କେଚି ଭିକ୍ଖୂ ସେନାସନଂ ୱା ଗୁମ୍ବାଦୀନି ୱା ପୱିସିତ୍ୱା ନିଦ୍ଦାଯନ୍ତି ୱା ସମଣଧମ୍ମଂ ୱା କରୋନ୍ତି, ଆପୁଚ୍ଛକା ଚ ପରିଯେସନ୍ତାପି ଅଦିସ୍ୱା ‘‘ସବ୍ବେ ଆପୁଚ୍ଛିତା ଅମ୍ହେହୀ’’ତି ସଞ୍ଞିନୋ ହୋନ୍ତି, ପବ୍ବଜ୍ଜା ନାମ ଲହୁକଂ କମ୍ମଂ, ତସ୍ମା ପବ୍ବଜିତୋ ସୁପବ୍ବଜିତୋୱ ପବ୍ବାଜେନ୍ତସ୍ସାପି ଅନାପତ୍ତି।

ସଚେ ପନ ମହାୱିହାରୋ ହୋତି ଅନେକଭିକ୍ଖୁସହସ୍ସାୱାସୋ, ସବ୍ବେ ଭିକ୍ଖୂ ସନ୍ନିପାତେତୁମ୍ପି ଦୁକ୍କରଂ, ପଗେୱ ପଟିପାଟିଯା ଆପୁଚ୍ଛିତୁଂ, ଖଣ୍ଡସୀମାଯଂ ୱା ଠତ୍ୱା ନଦୀସମୁଦ୍ଦାଦୀନି ୱା ଗନ୍ତ୍ୱା ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଯୋ ପନ ନୱମୁଣ୍ଡୋ ୱା ହୋତି ୱିବ୍ଭନ୍ତକୋ ୱା ନିଗଣ୍ଠାଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରୋ ୱା ଦ୍ୱଙ୍ଗୁଲକେସୋ ୱା ଊନଦ୍ୱଙ୍ଗୁଲକେସୋ ୱା, ତସ୍ସ କେସଚ୍ଛେଦନକିଚ୍ଚଂ ନତ୍ଥି, ତସ୍ମା ଭଣ୍ଡୁକମ୍ମଂ ଅନାପୁଚ୍ଛିତ୍ୱାପି ତାଦିସଂ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଦ୍ୱଙ୍ଗୁଲାତିରିତ୍ତକେସୋ ପନ ଯୋ ହୋତି ଅନ୍ତମସୋ ଏକସିଖାମତ୍ତଧରୋପି, ସୋ ଭଣ୍ଡୁକମ୍ମଂ ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱାୱ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଉପାଲିୱତ୍ଥୁ ମହାୱିଭଙ୍ଗେ ୱୁତ୍ତନଯମେୱ।

୧୦୦।ଅହିୱାତକରୋଗେନାତି ମାରିବ୍ୟାଧିନା; ଯତ୍ର ହି ସୋ ରୋଗୋ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ତଂ କୁଲଂ ଦ୍ୱିପଦଚତୁପ୍ପଦଂ ସବ୍ବଂ ନସ୍ସତି, ଯୋ ଭିତ୍ତିଂ ୱା ଛଦନଂ ୱା ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ପଲାଯତି, ତିରୋଗାମାଦିଗତୋ ୱା ହୋତି, ସୋ ମୁଚ୍ଚତି। ତଥା ଚେତ୍ଥ ପିତାପୁତ୍ତା ମୁଚ୍ଚିଂସୁ। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ – ‘‘ପିତାପୁତ୍ତକା ସେସା ହୋନ୍ତୀ’’ତି।

କାକୁଡ୍ଡେପକନ୍ତି ଯୋ ୱାମହତ୍ଥେନ ଲେଡ୍ଡୁଂ ଗହେତ୍ୱା ନିସିନ୍ନୋ ସକ୍କୋତି ଆଗତାଗତେ କାକେ ଉଡ୍ଡାପେତ୍ୱା ପୁରତୋ ନିକ୍ଖିତ୍ତଂ ଭତ୍ତଂ ଭୁଞ୍ଜିତୁଂ, ଅଯଂ କାକୁଡ୍ଡେପକୋ ନାମ, ତଂ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

୧୦୨।ଇତ୍ତରୋତି ଅପ୍ପମତ୍ତକୋ; କତିପାହମେୱ ୱାସୋ ଭୱିସ୍ସତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୦୩।ଓଗଣେନାତି ପରିହୀନଗଣେନ; ଅପ୍ପମତ୍ତକେନ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅବ୍ୟତ୍ତେନ ଯାୱଜୀୱନ୍ତି ଏତ୍ଥ ସଚାଯଂ ୱୁଡ୍ଢତରଂ ଆଚରିଯଂ ନ ଲଭତି, ଉପସମ୍ପଦାଯ ସଟ୍ଠିୱସ୍ସୋ ୱା ସତ୍ତତିୱସ୍ସୋ ୱା ହୋତୁ, ନୱକତରସ୍ସାପି ବ୍ୟତ୍ତସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଉକ୍କୁଟିକଂ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଅଞ୍ଜଲିଂ ପଗ୍ଗହେତ୍ୱା ‘‘ଆଚରିଯୋ ମେ ଆୱୁସୋ ହୋହି, ଆଯସ୍ମତୋ ନିସ୍ସାଯ ୱଚ୍ଛାମୀ’’ତି ଏୱଂ ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱତ୍ୱା ନିସ୍ସଯୋ ଗହେତବ୍ବୋୱ। ଗାମପ୍ପୱେସନଂ ଆପୁଚ୍ଛନ୍ତେନାପି ଉକ୍କୁଟିକଂ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଅଞ୍ଜଲିଂ ପଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଗାମପ୍ପୱେସନଂ ଆପୁଚ୍ଛାମି ଆଚରିଯା’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ଏସ ନଯୋ ସବ୍ବଆପୁଚ୍ଛନେସୁ। ପଞ୍ଚକଛକ୍କେସୁ ଚେତ୍ଥ ଯତ୍ତକଂ ସୁତଂ ନିସ୍ସଯମୁତ୍ତକସ୍ସ ଇଚ୍ଛିତବ୍ବଂ, ତଂ ଭିକ୍ଖୁନୋୱାଦକୱଣ୍ଣନାଯଂ ୱୁତ୍ତଂ। ତସ୍ସ ନତ୍ଥିତାଯ ଚ ଅପ୍ପସ୍ସୁତୋ; ଅତ୍ଥିତାଯ ଚ ବହୁସ୍ସୁତୋତି ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସେସଂ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ।

କମ୍ମାରଭଣ୍ଡୁୱତ୍ଥାଦିକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ରାହୁଲୱତ୍ଥୁକଥା

୧୦୫।ଯେନକପିଲୱତ୍ଥୁ ତେନ ଚାରିକଂ ପକ୍କାମୀତି ଏତ୍ଥ ଅଯଂ ଅନୁପୁବ୍ବିକଥା। ସୁଦ୍ଧୋଦନମହାରାଜା କିର ବୋଧିସତ୍ତସ୍ସ ଅଭିନିକ୍ଖମନଦିୱସତୋ ପଟ୍ଠାଯ "ମମ ପୁତ୍ତୋ ବୁଦ୍ଧୋ ଭୱିସ୍ସାମୀତି ନିକ୍ଖନ୍ତୋ, ଜାତୋ ନୁ ଖୋ ବୁଦ୍ଧୋ"ତି ପୱତ୍ତିସୱନତ୍ଥଂ ଓହିତସୋତୋୱ ୱିହରତି। ସୋ ଭଗୱତୋ ପଧାନଚରିଯଞ୍ଚ ସମ୍ବୋଧିଞ୍ଚ ଧମ୍ମଚକ୍କପ୍ପୱତ୍ତନାଦୀନି ଚ ସୁଣନ୍ତୋ "ଇଦାନି କିର ମେ ପୁତ୍ତୋ ରାଜଗହଂ ଉପନିସ୍ସାଯ ୱିହରତୀ"ତି ସୁତ୍ୱା ଏକଂ ଅମଚ୍ଚଂ ଆଣାପେସି – "ଅହଂ ତାତ ୱୁଡ୍ଢୋ ମହଲ୍ଲକୋ, ସାଧୁ ମେ ଜୀୱନ୍ତସ୍ସେୱ ପୁତ୍ତଂ ଦସ୍ସେହୀ"ତି। ସୋ "ସାଧୂ"ତି ପଟିସ୍ସୁଣିତ୍ୱା ପୁରିସସହସ୍ସପରିୱାରୋ ରାଜଗହଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଭଗୱତୋ ପାଦେ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ନିସୀଦି। ଅଥସ୍ସ ଭଗୱା ଧମ୍ମକଥଂ କଥେସି, ସୋ ପସୀଦିତ୍ୱା ପବ୍ବଜ୍ଜଞ୍ଚେୱ ଉପସମ୍ପଦଞ୍ଚ ଯାଚି। ତତୋ ନଂ ଭଗୱା ଏହିଭିକ୍ଖୂପସମ୍ପଦାଯ ଉପସମ୍ପାଦେସି , ସୋ ସପରିସୋ ଅରହତ୍ତଂ ପତ୍ୱା ତତ୍ଥେୱ ଫଲସମାପତ୍ତିସୁଖଂ ଅନୁଭୱମାନୋ ୱିହାସି। ରାଜା ତେନେୱ ଉପାଯେନ ଅପରେପି ଅଟ୍ଠ ଦୂତେ ପହିଣି, ତେପି ସବ୍ବେ ସପରିସା ତଥେୱ ଅରହତ୍ତଂ ପତ୍ୱା ତତ୍ଥେୱ ୱିହରିଂସୁ। "ଇମିନା ନାମ କାରଣେନ ତେ ନାଗଚ୍ଛନ୍ତୀ"ତି ରଞ୍ଞୋ କୋଚି ପୱତ୍ତିମତ୍ତମ୍ପି ଆରୋଚେନ୍ତୋ ନତ୍ଥି।

ଅଥ ରାଜା ବୋଧିସତ୍ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକଦିୱସଂଜାତଂ କାଳୁଦାଯିଂ ନାମ ଅମଚ୍ଚଂ ପହିଣିତୁକାମୋ ପୁରିମନଯେନେୱ ଯାଚି, ସୋ "ସଚେ ଅହଂ ପବ୍ବଜିତୁଂ ଲଭାମି, ଦସ୍ସେସ୍ସାମୀ"ତି ଆହ। ତଂ ରାଜା "ପବ୍ବଜିତ୍ୱାପି ମେ ପୁତ୍ତଂ ଦସ୍ସେହୀ"ତି ପହିଣି; ସୋପି ପୁରିସସହସ୍ସପରିୱାରୋ ଗନ୍ତ୍ୱା ତଥେୱ ସପରିୱାରୋ ଅରହତ୍ତଂ ପାପୁଣି। ସୋ ଏକଦିୱସଂ ସମ୍ପତ୍ତେସୁ ସବ୍ବସସ୍ସେସୁ ୱିସ୍ସଟ୍ଠକମ୍ମନ୍ତେସୁ ଜନପଦମନୁସ୍ସେସୁ ପୁପ୍ଫିତେସୁ ଥଲଜଜଲଜପୁପ୍ଫେସୁ ପଟିପଜ୍ଜନକ୍ଖମେ ମଗ୍ଗେ ଭଗୱନ୍ତଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ସଟ୍ଠିମତ୍ତାହି ଗାଥାହି ଗମନୱଣ୍ଣଂ ୱଣ୍ଣେସି। ଭଗୱା "କିମେତ"ନ୍ତି ପୁଚ୍ଛି। "ଭନ୍ତେ ତୁମ୍ହାକଂ ପିତା ସୁଦ୍ଧୋଦନମହାରାଜା ମହଲ୍ଲକୋମ୍ହି, ଜୀୱନ୍ତସ୍ସେୱ ମେ ପୁତ୍ତଂ ଦସ୍ସେହୀ"ତି ମଂ ପେସେସି, ସାଧୁ ଭନ୍ତେ ଭଗୱା ଞାତକାନଂ ସଙ୍ଗହଂ କରୋତୁ, କାଲୋ ଚାରିକଂ ପକ୍କମିତୁନ୍ତି। ତେନ ହି ସଙ୍ଘସ୍ସ ଆରୋଚେହି, "ଭିକ୍ଖୂ ଗମିଯୱତ୍ତଂ ପୂରେସ୍ସନ୍ତୀ"ତି। "ସାଧୁ ଭନ୍ତେ"ତି ଥେରୋ ତଥା ଅକାସି। ଭଗୱା ଅଙ୍ଗମଗଧୱାସୀନଂ କୁଲପୁତ୍ତାନଂ ଦସହି ସହସ୍ସେହି କପିଲୱତ୍ଥୁୱାସୀନଂ ଦସହୀତି ସବ୍ବେହେୱ ୱୀସତିସହସ୍ସେହି ଖୀଣାସୱେହି ପରିୱୁତୋ ରାଜଗହା ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ରାଜଗହତୋ ସଟ୍ଠିଯୋଜନିକଂ କପିଲୱତ୍ଥୁଂ ଦିୱସେ ଦିୱସେ ଯୋଜନଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ଦ୍ୱୀହି ମାସେହି ପାପୁଣିସ୍ସାମୀତି ଅତୁରିତଚାରିକଂ ପକ୍କାମି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ – "ଯେନ କପିଲୱତ୍ଥୁ ତେନ ଚାରିକଂ ପକ୍କାମୀ"ତି।

ଏୱଂ ପକ୍କନ୍ତେ ଚ ଭଗୱତି ଉଦାଯିତ୍ଥେରୋ ନିକ୍ଖନ୍ତଦିୱସତୋ ପଟ୍ଠାଯ ସୁଦ୍ଧୋଦନମହାରାଜସ୍ସ ଗେହେ ଭତ୍ତକିଚ୍ଚଂ କରୋତି। ରାଜା ଥେରଂ ପରିୱିସିତ୍ୱା ପତ୍ତଂ ଗନ୍ଧଚୁଣ୍ଣେନ ଉବ୍ବଟ୍ଟେତ୍ୱା ଉତ୍ତମଭୋଜନସ୍ସ ପୂରେତ୍ୱା "ଭଗୱତୋ ଦେହୀ"ତି ଥେରସ୍ସ ହତ୍ଥେ ଠପେତି। ଥେରୋପି ତଥେୱ କରୋତି। ଇତି ଭଗୱା ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେ ରଞ୍ଞୋଯେୱ ପିଣ୍ଡପାତଂ ପରିଭୁଞ୍ଜି। ଥେରୋପି ଚ ଭତ୍ତକିଚ୍ଚାୱସାନେ ଦିୱସେ ଦିୱସେ ରଞ୍ଞୋ ଆରୋଚେତି "ଅଜ୍ଜ ଭଗୱା ଏତ୍ତକଂ ଆଗତୋ"ତି, ବୁଦ୍ଧଗୁଣପଟିସଂଯୁତ୍ତାଯ ଚ କଥାଯ ସାକିଯାନଂ ଭଗୱତି ସଦ୍ଧଂ ଉପ୍ପାଦେସି। ତେନେୱ ନଂ ଭଗୱା "ଏତଦଗ୍ଗଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ମମ ସାୱକାନଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ କୁଲପ୍ପସାଦକାନଂ ଯଦିଦଂ କାଳୁଦାଯୀ"ତି ଏତଦଗ୍ଗେ ଠପେସି।

ସାକିଯାପି ଖୋ ଅନୁପ୍ପତ୍ତେ ଭଗୱତି "ଅମ୍ହାକଂ ଞାତିସେଟ୍ଠଂ ପସ୍ସିସ୍ସାମା"ତି ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ଭଗୱତୋ ୱସନଟ୍ଠାନଂ ୱୀମଂସମାନା ନିଗ୍ରୋଧସକ୍କସ୍ସ ଆରାମୋ ରମଣୀଯୋତି ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ତତ୍ଥ ସବ୍ବଂ ପଟିଜଗ୍ଗନୱିଧିଂ କାରେତ୍ୱା ଗନ୍ଧପୁପ୍ଫାଦିହତ୍ଥା ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗମନଂ କରୋନ୍ତା ସବ୍ବାଲଙ୍କାରପଟିମଣ୍ଡିତେ ଦହରଦହରେ ନାଗରିକଦାରକେ ଚ ଦାରିକାଯୋ ଚ ପଠମଂ ପହିଣିଂସୁ, ତତୋ ରାଜକୁମାରେ ଚ ରାଜକୁମାରିକାଯୋ ଚ ତେସଂ ଅନନ୍ତରା ସାମଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଗନ୍ଧପୁପ୍ଫଚୁଣ୍ଣାଦୀହି ପୂଜଯମାନା ଭଗୱନ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱା ନିଗ୍ରୋଧାରାମମେୱ ଅଗମଂସୁ। ତତ୍ର ଭଗୱା ୱୀସତିସହସ୍ସଖୀଣାସୱପରିୱୁତୋ ପଞ୍ଞତ୍ତୱରବୁଦ୍ଧାସନେ ନିସୀଦି। ସାକିଯା ମାନଜାତିକା ମାନଥଦ୍ଧା, ତେ "ସିଦ୍ଧତ୍ଥକୁମାରୋ ଅମ୍ହେହି ଦହରତରୋୱ ଅମ୍ହାକଂ କନିଟ୍ଠୋ, ଭାଗିନେଯ୍ୟୋ, ପୁତ୍ତୋ, ନତ୍ତା"ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଦହରଦହରେ ରାଜକୁମାରେ ଆହଂସୁ – "ତୁମ୍ହେ ୱନ୍ଦଥ, ମଯଂ ତୁମ୍ହାକଂ ପିଟ୍ଠିତୋ ନିସୀଦିସ୍ସାମା"ତି।

ତେସୁ ଏୱଂ ନିସିନ୍ନେସୁ ଭଗୱା ତେସଂ ଅଜ୍ଝାସଯଂ ଓଲୋକେତ୍ୱା "ନ ମଂ ଞାତୀ ୱନ୍ଦନ୍ତି, ହନ୍ଦ ନେ ୱନ୍ଦାପଯିସ୍ସାମୀ"ତି ଅଭିଞ୍ଞାପାଦକଂ ଚତୁତ୍ଥଜ୍ଝାନଂ ସମାପଜ୍ଜିତ୍ୱା ୱୁଟ୍ଠାଯ ଇଦ୍ଧିଯା ଆକାସଂ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱା ତେସଂ ସୀସେ ପାଦପଂସୁଂ ଓକିରମାନୋ ୱିଯ କଣ୍ଡମ୍ବମୂଲେ ଯମକପାଟିହାରିଯସଦିସଂ ପାଟିହାରିଯମକାସି। ରାଜା ତଂ ଅଚ୍ଛରିଯଂ ଦିସ୍ୱା ଆହ – "ଭଗୱା ତୁମ୍ହାକଂ ମଙ୍ଗଲଦିୱସେ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ୱନ୍ଦନତ୍ଥଂ ଉପନୀତାନଂ ପାଦେ ୱୋ ପରିୱତ୍ତିତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ମତ୍ଥକେ ପତିଟ୍ଠିତେ ଦିସ୍ୱାପି ଅହଂ ତୁମ୍ହେ ୱନ୍ଦିଂ, ଅଯଂ ମେ ପଠମୱନ୍ଦନା। ୱପ୍ପମଙ୍ଗଲଦିୱସେ ଜମ୍ବୁଚ୍ଛାଯାଯ ସିରିସଯନେ ନିପନ୍ନାନଂ ୱୋ ଜମ୍ବୁଚ୍ଛାଯାଯ ଅପରିୱତ୍ତନଂ ଦିସ୍ୱାପି ପାଦେ ୱନ୍ଦିଂ, ଅଯଂ ମେ ଦୁତିଯୱନ୍ଦନା। ଇଦାନି ଇମଂ ଅଦିଟ୍ଠପୁବ୍ବଂ ପାଟିହାରିଯଂ ଦିସ୍ୱାପି ତୁମ୍ହାକଂ ପାଦେ ୱନ୍ଦାମି, ଅଯଂ ମେ ତତିଯୱନ୍ଦନା"ତି।

ସୁଦ୍ଧୋଦନମହାରାଜେନ ପନ ୱନ୍ଦିତେ ଭଗୱତି ଅୱନ୍ଦିତ୍ୱା ଠିତୋ ନାମ ଏକସାକିଯୋପି ନାହୋସି, ସବ୍ବେଯେୱ ୱନ୍ଦିଂସୁ। ଇତି ଭଗୱା ଞାତଯୋ

ୱନ୍ଦାପେତ୍ୱା ଆକାସତୋ ଓରୁଯ୍ହ ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ ନିସୀଦି। ନିସିନ୍ନେ ଭଗୱତି ସିଖାପ୍ପତ୍ତୋ ଞାତିସମାଗମୋ ଅହୋସି, ସଲ୍ଲେ ଏକଗ୍ଗା ସନ୍ନିପତିଂସୁ। ତତୋ ମହାମେଘୋ ପୋକ୍ଖରୱସ୍ସଂ ୱସ୍ସି, ତମ୍ବୱଣ୍ଣମୁଦକଂ ହେଟ୍ଠା ୱିରୱନ୍ତଂ ଗଚ୍ଛତି। କସ୍ସଚି ସରୀରେ ଏକବିନ୍ଦୁମତ୍ତମ୍ପି ନ ପତତି, ତଂ ଦିସ୍ୱା ସଲ୍ଲେ ଅଚ୍ଛରିଯବ୍ଭୁତଜାତା ଅହେସୁଂ। ଭଗୱା ''ନ ଇଦାନେୱ ମଯ୍ହଂ ଞାତିସମାଗମେ ପୋକ୍ଖରୱସ୍ସଂ ୱସ୍ସତି, ଅତୀତେପି ୱସ୍ସୀ''ତି ଇମିସ୍ସା ଅଟ୍ଠୁପ୍ପତ୍ତିଯା ୱେସ୍ସନ୍ତରଜାତକଂ କଥେସି। ଧମ୍ମଦେସନଂ ସୁତ୍ୱା ସଲ୍ଲେ ଉଟ୍ଠାଯ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ପଦକ୍ଖିଣଂ କତ୍ୱା ପକ୍କମିଂସୁ। ଏକୋପି ରାଜା ୱା ରାଜମହାମତ୍ତୋ ୱା ''ସ୍ୱେ ଅମ୍ହାକଂ ଭିକ୍ଖଂ ଗଣ୍ହଥା''ତି ୱତ୍ୱା ଗତୋ ନାମ ନତ୍ଥି।

ଭଗୱା ଦୁତିଯଦିୱସେ ୱୀସତିଭିକ୍ଖୁସହସ୍ସପରିୱାରୋ କପିଲୱତ୍ଥୁଂ ପିଣ୍ଡାଯ ପାୱିସି, ନ କୋଚି ପଚ୍ଚୁଗ୍ଗନ୍ତ୍ୱା ନିମନ୍ତେସି ୱା ପତ୍ତଂ ୱା ଅଗ୍ଗହେସି। ଭଗୱା ଇନ୍ଦଖୀଲେ ଠିତୋ ଆୱଜ୍ଜେସି – ''କଥଂ ନୁ ଖୋ ପୁବ୍ବେ ବୁଦ୍ଧା କୁଲନଗରେ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରିଂସୁ, କିଂ ଉପ୍ପଟିପାଟିଯା ଇସ୍ସରଜନାନଂ ଘରାନି ଅଗମଂସୁ, ଉଦାହୁ ସପଦାନଚାରିକଂ ଚରିଂସୂ''ତି। ତତୋ ଏକବୁଦ୍ଧସ୍ସପି ଉପ୍ପଟିପାଟିଯା ଗମନଂ ଅଦିସ୍ୱା ''ମଯାପି ଇଦାନି ଅଯମେୱ ୱଂସୋ ଅଯଂ ପୱେଣୀ ପଗ୍ଗହେତବ୍ବା, ଆଯତିଞ୍ଚ ମେ ସାୱକାପି ମମେୱ ଅନୁସିକ୍ଖନ୍ତା ପିଣ୍ଡଚାରିଯୱତ୍ତଂ ପୂରେସ୍ସନ୍ତୀ''ତି କୋଟିଯଂ ନିୱିଟ୍ଠଗେହତୋ ପଟ୍ଠାଯ ସପଦାନଂ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରତି। ''ଅଯ୍ୟୋ କିର ସିଦ୍ଧତ୍ଥକୁମାରୋ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରତୀ''ତି ଚତୁଭୂମକାଦୀସୁ ପାସାଦେସୁ ସୀହପଞ୍ଜରଂ ୱିୱରିତ୍ୱା ମହାଜନୋ ଦସ୍ସନବ୍ୟାୱଟୋ ଅହୋସି। ରାହୁଲମାତାପି ଦେୱୀ ''ଅଯ୍ୟପୁତ୍ତୋ କିର ଇମସ୍ମିଂଯେୱ ନଗରେ ମହତା ରାଜାନୁଭାୱେନ ସୁୱଣ୍ଣସିୱିକାଦୀହି ୱିଚରିତ୍ୱା ଇଦାନି କେସମସ୍ସୁଂ ଓହାରେତ୍ୱା କାସାଯୱତ୍ଥୱସନୋ କପାଲହତ୍ଥୋ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରତି, ''ସୋଭତି ନୁ ଖୋ ନୋ ୱା''ତି ସୀହପଞ୍ଜରଂ ୱିୱରିତ୍ୱା ଓଲୋକଯମାନା ଭଗୱନ୍ତଂ ନାନାୱିରାଗସମୁଜ୍ଜଲାଯ ସରୀରପ୍ପଭାଯ ନଗରୱୀଥିଯୋ ଓଭାସେତ୍ୱା ବୁଦ୍ଧସିରିଯା ୱିରୋଚମାନଂ ଦିସ୍ୱା ଉଣ୍ହୀସତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାୱ ପାଦତଲା ନରସୀହଗାଥାହି ନାମ ଅଟ୍ଠହି ଗାଥାହି ଅଭିତ୍ଥୱିତ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ''ତୁମ୍ହାକଂ ପୁତ୍ତୋ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରତୀ''ତି ରଞ୍ଞୋ ଆରୋଚେସି। ରାଜା ସଂୱିଗ୍ଗହଦଯୋ ହତ୍ଥେନ ସାଟକଂ ସଣ୍ଠାପଯମାନୋ ତୁରିତତୁରିତଂ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ୱେଗେନ ଗନ୍ତ୍ୱା ଭଗୱତୋ ପୁରତୋ ଠତ୍ୱା ଆହ – ''କିଂ ଭନ୍ତେ ଅମ୍ହେ ଲଜ୍ଜାପେଥ, କିମତ୍ଥଂ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରଥ, କିଂ ଏତ୍ତକାନଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ନ ସକ୍କା ଭତ୍ତଂ ଲଦ୍ଧୁନ୍ତି ଏୱଂସଞ୍ଞିନୋ ଅହୁୱତ୍ଥା''ତି। ୱଂସଚାରିତ୍ତମେତଂ ମହାରାଜ ଅମ୍ହାକନ୍ତି। ନନୁ ଭନ୍ତେ ଅମ୍ହାକଂ ମହାସମ୍ମତଖତ୍ତିଯୱଂସୋ ନାମ ୱଂସୋ, ତତ୍ଥ ଚ ଏକଖତ୍ତିଯୋପି ଭିକ୍ଖାଚାରୋ ନାମ ନତ୍ଥୀତି। ଅଯଂ ମହାରାଜ ୱଂସୋ ନାମ ତୱ ୱଂସୋ, ଅମ୍ହାକଂ ପନ ବୁଦ୍ଧୱଂସୋ ୱଂସୋ ନାମ, ସଲ୍ଲବୁଦ୍ଧା ଚ ପିଣ୍ଡଚାରିକା ଅହେସୁନ୍ତି ଅନ୍ତରୱୀଥିଯଂ ଠିତୋୱ –

''ଉତ୍ତିଟ୍ଠେ ନପ୍ପମଜ୍ଜେଯ୍ୟ, ଧମ୍ମଂ ସୁଚରିତଂ ଚରେ;

ଧମ୍ମଚାରୀ ସୁଖଂ ସେତି, ଅସ୍ମିଂ ଲୋକେ ପରମ୍ହି ଚା''ତି।

ଇମଂ ଗାଥମାହ। ଗାଥାପରିଯୋସାନେ ରାଜା ସୋତାପତ୍ତିଫଲଂ ସଚ୍ଛାକାସି।

''ଧମ୍ମଂ ଚରେ ସୁଚରିତଂ, ନ ନଂ ଦୁଚ୍ଚରିତଂ ଚରେ;

ଧମ୍ମଚାରୀ ସୁଖଂ ସେତି, ଅସ୍ମିଂ ଲୋକେ ପରମ୍ହି ଚା''ତି।

ଇମଂ ପନ ଗାଥଂ ସୁତ୍ୱା ସକଦାଗାମିଫଲେ ପତିଟ୍ଠାସି, ଧମ୍ମପାଲଜାତକଂ ସୁତ୍ୱା ଅନାଗାମିଫଲେ ପତିଟ୍ଠାସି, ମରଣସମଯେ ସେତଚ୍ଛତ୍ତସ୍ସ ହେଟ୍ଠା ସିରିସଯନେ ନିପନ୍ନୋଯେୱ ଅରହତ୍ତଂ ପାପୁଣି। ଅରଞ୍ଞୱାସେନ ପଧାନାନୁଯୋଗକିଚ୍ଚଂ ରଞ୍ଞୋ ନାହୋସି।

ସୋତାପତ୍ତିଫଲଞ୍ଚ ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଏୱ ପନ ଭଗୱତୋ ପତ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱା ସପରିସଂ ଭଗୱନ୍ତଂ ମହାପାସାଦଂ ଆରୋପେତ୍ୱା ପଣୀତେନ ଖାଦନୀଯେନ ଭୋଜନୀଯେନ ପରିୱିସି। ଭତ୍ତକିଚ୍ଚାୱସାନେ ସଲ୍ଲଂ ଇତ୍ଥାଗାରଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଭଗୱନ୍ତଂ ୱନ୍ଦି ଠପେତ୍ୱା ରାହୁଲମାତରଂ। ସା ପନ ''ଗଚ୍ଛ ଅଯ୍ୟପୁତ୍ତଂ ୱନ୍ଦାହୀ''ତି ପରିଜନେନ ୱୁଚ୍ଚମାନାପି ''ସଚେ ମଯ୍ହଂ ଗୁଣୋ ଅତ୍ଥି, ସଯମେୱ ଅଯ୍ୟପୁତ୍ତୋ ଆଗମିସ୍ସତି , ଆଗତଂ ନଂ ୱନ୍ଦିସ୍ସାମୀ''ତି ୱତ୍ୱା ନ ଅଗମାସି। ଅଥ ଭଗୱା ରାଜାନଂ ପତ୍ତଂ ଗାହାପେତ୍ୱା ଦ୍ୱୀହି ଅଗ୍ଗସାୱକେହି ସଦ୍ଧିଂ ରାଜଧୀତାଯ ସିରିଗବ୍ଭଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ''ରାଜଧୀତା ଯଥାରୁଚିଯା ୱନ୍ଦମାନା ନ କିଞ୍ଚି ୱତ୍ତବ୍ବା''ତି ୱତ୍ୱା ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ ନିସୀଦି। ସା ୱେଗେନ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଗୋପ୍ଫକେସୁ ଗହେତ୍ୱା ପାଦପିଟ୍ଠିଯଂ ସୀସଂ ପରିୱତ୍ତେତ୍ୱା ପରିୱତ୍ତେତ୍ୱା ଯଥାଜ୍ଝାସଯଂ ୱନ୍ଦି।

ରାଜା ରାଜଧୀତାଯ ଭଗୱତି ସିନେହବହୁମାନାଦିଗୁଣସମ୍ପତ୍ତିଂ କଥେସି। ଭଗୱା ''ଅନଚ୍ଛରିଯଂ ମହାରାଜ ଯଂ ଇଦାନି ପରିପକ୍କେ ଞାଣେ ତଯା ରକ୍ଖିଯମାନା ରାଜଧୀତା ଅତ୍ତାନଂ ରକ୍ଖି, ସା ପୁବ୍ବେ ଅନାରକ୍ଖା ପବ୍ବତପାଦେ ୱିଚରମାନା ଅପରିପକ୍କେ ଞାଣେ ଅତ୍ତାନଂ ରକ୍ଖୀ''ତି ୱତ୍ୱା

ଚନ୍ଦକିନ୍ନରୀଜାତକଂ କଥେସି।

ତଂଦିୱସମେୱ ଚ ନନ୍ଦରାଜକୁମାରସ୍ସ କେସୱିସ୍ସଜ୍ଜନଂ ପଟ୍ଟବନ୍ଧୋ ଘରମଙ୍ଗଲଂ ଆୱାହମଙ୍ଗଲଂ ଛତ୍ତମଙ୍ଗଲନ୍ତି ପଞ୍ଚ ମହାମଙ୍ଗଲାନି ହୋନ୍ତି। ଭଗୱା ନନ୍ଦଂ ପତ୍ତଂ ଗାହାପେତ୍ୱା ମଙ୍ଗଲଂ ୱତ୍ୱା ଉଟ୍ଠାୟାସନା ପକ୍କାମି। ଜନପଦକଲ୍ୟାଣୀ କୁମାରଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ତୁୱଟଂ ଖୋ ଅୟ୍ୟପୁତ୍ତ ଆଗଚ୍ଛେୟ୍ୟାସୀ’’ତି ୱତ୍ୱା ଗୀୱଂ ପସାରେତ୍ୱା ଓଲୋକେସି। ସୋପି ଭଗୱନ୍ତଂ ‘‘ପତ୍ତଂ ଗଣ୍ହଥା’’ତି ୱତ୍ତୁଂ ଅୱିସହମାନୋ ୱିହାରଂୟେୱ ଅଗମାସି। ତଂ ଅନିଚ୍ଛମାନଂୟେୱ ଭଗୱା ପବ୍ବାଜେସି। ଇତି ଭଗୱା କପିଲପୁରଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଦୁତିୟଦିୱସେ ନନ୍ଦଂ ପବ୍ବାଜେସି।

ସତ୍ତମେ ଦିୱସେ ରାହୁଲମାତା କୁମାରଂ ଅଲଙ୍କରିତ୍ୱା ଭଗୱତୋ ସନ୍ତିକଂ ପେସେସି – ‘‘ପସ୍ସ ତାତ ଏତଂ ୱୀସତିସହସ୍ସସମଣପରିୱୁତଂ ସୁୱଣ୍ଣୱଣ୍ଣଂ ବ୍ରହ୍ମରୂପୱଣ୍ଣଂ ସମଣଂ, ଅୟଂ ତେ ପିତା, ଏତସ୍ସ ମହନ୍ତା ନିଧୟୋ ଅହେସୁଂ, ତ୍ୟାସ୍ସ ନିକ୍ଖମନତୋ ପଟ୍ଠାୟ ନ ପସ୍ସାମ, ଗଚ୍ଛ ନଂ ଦାୟଜ୍ଜଂ ୟାଚ, ଅହଂ ତାତ କୁମାରୋ ଛତ୍ତଂ ଉସ୍ସାପେତ୍ୱା ଚକ୍କୱତ୍ତୀ ଭୱିସ୍ସାମି, ଧନେନ ମେ ଅତ୍ଥୋ, ଧନଂ ମେ ଦେହି, ସାମିକୋ ହି ପୁତ୍ତୋ ପିତୁସନ୍ତକସ୍ସା’’ତି। ରାହୁଲକୁମାରୋ ଭଗୱତୋ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତ୍ୱାୱ ପିତୁସିନେହଂ ପଟିଲଭିତ୍ୱା ହଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ ‘‘ସୁଖା ତେ ସମଣ ଛାୟା’’ତି ୱତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ବହୁଂ ଅତ୍ତନୋ ଅନୁରୂପଂ ୱଦନ୍ତୋ ଅଟ୍ଠାସି। ଭଗୱା କତଭତ୍ତକିଚ୍ଚୋ ଅନୁମୋଦନଂ କତ୍ୱା ଉଟ୍ଠାୟାସନା ପକ୍କାମି। କୁମାରୋପି ‘‘ଦାୟଜ୍ଜଂ ମେ ସମଣ ଦେହି, ଦାୟଜ୍ଜଂ ମେ ସମଣ ଦେହୀ’’ତି ଭଗୱନ୍ତଂ ଅନୁବନ୍ଧି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ – ‘‘ଅନୁପୁବ୍ବେନ ଚାରିକଂ ଚରମାନୋ ୟେନ କପିଲୱତ୍ଥୁ...ପେ... ଦାୟଜ୍ଜଂ ମେ ସମଣ ଦେହୀ’’ତି।

ଅଥଖୋ ଭଗୱା ଆୟସ୍ମନ୍ତଂ ସାରିପୁତ୍ତଂ ଆମନ୍ତେସୀତି ଭଗୱା କୁମାରଂ ନ ନିୱତ୍ତାପେସି, ପରିଜନୋପି ଭଗୱତା ସଦ୍ଧିଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ନିୱତ୍ତେତୁଂ ନ ୱିସହତି। ଅଥ ଆରାମଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘ୟଂ ଅୟଂ ପିତୁସନ୍ତକଂ ଧନଂ ଇଚ୍ଛତି, ତଂ ୱଟ୍ଟାନୁଗତଂ ସୱିଘାତକଂ, ହନ୍ଦସ୍ସ ବୋଧିମଣ୍ଡେ ପଟିଲଦ୍ଧଂ ସତ୍ତୱିଧଂ ଅରିୟଧନଂ ଦେମି, ଲୋକୁତ୍ତରଦାୟଜ୍ଜସ୍ସ ନଂ ସାମିକଂ କରୋମୀ’’ତି ଆୟସ୍ମନ୍ତଂ ସାରିପୁତ୍ତଂ ଆମନ୍ତେସି। ଆମନ୍ତେତ୍ୱା ଚ ପନାହ – ‘‘ତେନ ହି ତ୍ୱଂ ସାରିପୁତ୍ତ ରାହୁଲକୁମାରଂ ପବ୍ବାଜେହୀ’’ତି। ୟସ୍ମା ଅୟଂ ଦାୟଜ୍ଜଂ ୟାଚତି, ତସ୍ମା ନଂ ଲୋକୁତ୍ତରଦାୟଜ୍ଜପଟିଲାଭାୟ ପବ୍ବାଜେହୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଇଦାନି ୟା ସା ଭଗୱତା ବାରାଣସିୟଂ ତୀହି ସରଣଗମନେହି ପବ୍ବଜ୍ଜା ଚ ଉପସମ୍ପଦା ଚ ଅନୁଞ୍ଞାତା, ତତୋ ୟସ୍ମା ଉପସମ୍ପଦଂ ପଟିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଗରୁଭାୱେ ଠପେତ୍ୱା ଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥେନ କମ୍ମେନ ଉପସମ୍ପଦା ଅନୁଞ୍ଞାତା, ପବ୍ବଜ୍ଜା ପନ ନେୱ ପଟିକ୍ଖିତ୍ତା, ନ ପୁନ ଅନୁଞ୍ଞାତା, ତସ୍ମା ଅନାଗତେ ଭିକ୍ଖୂନଂ ୱିମତି ଉପ୍ପଜ୍ଜିସ୍ସତି – ‘‘ଅୟଂ ପବ୍ବଜ୍ଜା ନାମ ପୁବ୍ବେ ଉପସମ୍ପଦାସଦିସା, କିଂ ନୁ ଖୋ ଇଦାନିପି ଉପସମ୍ପଦା ୱିୟ କମ୍ମୱାଚାୟ ଏୱ କତ୍ତବ୍ବା, ଉଦାହୁ ସରଣଗମନେହୀ’’ତି। ଇମଞ୍ଚ ପନତ୍ଥଂ ୱିଦିତ୍ୱା ଭଗୱା ପୁନ ତୀହି ସରଣଗମନେହି ସାମଣେରପବ୍ବଜ୍ଜଂ ଅନୁଜାନିତୁକାମୋ, ତସ୍ମା ଧମ୍ମସେନାପତି ତଂ ଭଗୱତୋ ଅଜ୍ଝାସୟଂ ୱିଦିତ୍ୱା ଭଗୱନ୍ତଂ ପୁନ ପବ୍ବଜ୍ଜଂ ଅନୁଜାନାପେତୁକାମୋ ଆହ – ‘‘କଥାହଂ ଭନ୍ତେ ରାହୁଲକୁମାରଂ ପବ୍ବାଜେମୀ’’ତି।

ଅଥ ଖୋ ଆୟସ୍ମା ସାରିପୁତ୍ତୋ ରାହୁଲକୁମାରଂ ପବ୍ବାଜେସୀତି କୁମାରସ୍ସ ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନତ୍ଥେରୋ କେସେ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା କାସାୟାନି ଦତ୍ୱା ସରଣାନି ଅଦାସି। ମହାକସ୍ସପତ୍ଥେରୋ ଓୱାଦାଚରିୟୋ ଅହୋସି। ୟସ୍ମା ପନ ଉପଜ୍ଝାୟମୂଲକା ପବ୍ବଜ୍ଜା ଚ ଉପସମ୍ପଦା ଚ, ଉପଜ୍ଝାୟୋୱ ତତ୍ଥ ଇସ୍ସରୋ, ନ ଆଚରିୟୋ, ତସ୍ମା ୱୁତ୍ତଂ – ‘‘ଅଥ ଖୋ ଆୟସ୍ମା ସାରିପୁତ୍ତୋ ରାହୁଲକୁମାରଂ ପବ୍ବାଜେସୀ’’ତି।

ଏୱଂ ‘‘କୁମାରୋ ପବ୍ବଜିତୋ’’ତି ସୁତ୍ୱା ଉପ୍ପନ୍ନସଂୱେଗେନ ହଦୟେନ ଅଥଖୋ ସୁଦ୍ଧୋଦନୋ ସକ୍କୋତି ସବ୍ବଂ ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ତତ୍ଥ ୟସ୍ମା ଉଞ୍ଛାଚରିୟାୟ ଜୀୱତୋ ପବ୍ବଜିତସ୍ସ ଅୱିସେସେନ ‘‘ୱରଂ ୟାଚାମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ‘‘ୟାଚସ୍ସୂ’’ତି ୱଚନଂ ଅପ୍ପତିରୂପଂ, ନ ଚ ବୁଦ୍ଧାନଂ ଆଚିଣ୍ଣଂ, ତସ୍ମା ‘‘ଅତିକ୍କନ୍ତୱରା ଖୋ ଗୋତମ ତଥାଗତା’’ତି ୱୁତ୍ତଂ। ୟଞ୍ଚ ଭନ୍ତେ କପ୍ପତି ୟଞ୍ଚ ଅନୱଜ୍ଜନ୍ତି ୟଂ ତୁମ୍ହାକଞ୍ଚେୱ ଦାତୁଂ କପ୍ପତି, ଅନୱଜ୍ଜଞ୍ଚ ହୋତି, ମମ ଚ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛନପଚ୍ଚୟା ୱିଞ୍ଞୂହି ନ ଗରହିତବ୍ବଂ , ତଂ ୟାଚାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ତଥା ନନ୍ଦେ ଅଧିମତ୍ତଂ ରାହୁଲେତି ୟଥେୱ କିର ବୋଧିସତ୍ତଂ ଏୱଂ ନନ୍ଦମ୍ପି ରାହୁଲମ୍ପି ମଙ୍ଗଲଦିୱସେ ନେମିତ୍ତକା ‘‘ଚକ୍କୱତ୍ତୀ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି ବ୍ୟାକରିଂସୁ। ଅଥ ରାଜା ‘‘ପୁତ୍ତସ୍ସ ଚକ୍କୱତ୍ତିସିରିଂ ପସ୍ସିସ୍ସାମୀ’’ତି ଉସ୍ସାହଜାତୋ ଭଗୱତୋ ପବ୍ବଜ୍ଜାୟ ମହନ୍ତଂ ଇଚ୍ଛାୱିଘାତଂ ପାପୁଣି। ତତୋ ‘‘ନନ୍ଦସ୍ସ ଚକ୍କୱତ୍ତିସିରିଂ ପସ୍ସିସ୍ସାମୀ’’ତି ଉସ୍ସାହଂ ଜନେସି, ତମ୍ପି ଭଗୱା ପବ୍ବାଜେସି। ଇତି ତମ୍ପି ଦୁକ୍ଖଂ ଅଧିୱାସେତ୍ୱା ‘‘ଇଦାନି ରାହୁଲସ୍ସ ଚକ୍କୱତ୍ତିସିରିଂ ପସ୍ସିସ୍ସାମୀ’’ତି ଉସ୍ସାହଂ ଜନେସି, ତମ୍ପି ଭଗୱା ପବ୍ବାଜେସି। ତେନସ୍ସ ‘‘ଇଦାନି କୁଲୱଂସୋପି ପଚ୍ଛିନ୍ନୋ, କୁତୋ ଚକ୍କୱତ୍ତିସିରୀ’’ତି ଅଧିକତରଂ ଦୁକ୍ଖଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ – ‘‘ତଥା ନନ୍ଦେ ଅଧିମତ୍ତଂ ରାହୁଲେ’’ତି। ରଞ୍ଞୋ ପନ ଇତୋ ପଚ୍ଛା ଅନାଗାମିଫଲପ୍ପତ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବା।

ସାଧୁ ଭନ୍ତେ ଅୟ୍ୟାତି ଇଦଂ କସ୍ମା ଆହ? ସୋ କିର ଚିନ୍ତେସି – ‘‘ୟତ୍ର ହି ନାମ ଅହମ୍ପି ବୁଦ୍ଧମାମକୋ ଧମ୍ମମାମକୋ ସଙ୍ଘମାମକୋ ସମାନୋ ଅତ୍ତନୋ ପିୟତରପୁତ୍ତେ ପବ୍ବାଜିୟମାନେ ଞାତିୱିୟୋଗଦୁକ୍ଖଂ ଅଧିୱାସେତୁଂ ନ ସକ୍କୋମି, ଅଞ୍ଞେ ଜନା ପୁତ୍ତନତ୍ତକେସୁ ପବ୍ବଜିତେସୁ କଥଂ ଅଧିୱାସେସ୍ସନ୍ତି,

ତସ୍ମା ଅଞ୍ଞେସମ୍ପି ତାୱ ଏୱରୂପଂ ଦୁକ୍ଖଂ ମା ଅହୋସୀ’’ତି ଆହ। ଭଗୱା ‘‘ସାସନେ ନିଯ୍ୟାନିକକାରଣଂ ରାଜା ୱଦତୀ’’ତି ଧମ୍ମକଥଂ କତ୍ୱା ‘‘ନ ଭିକ୍ଖୱେ ଅନନୁଞ୍ଞାତୋ ମାତାପିତୂହି ପୁତ୍ତୋ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ’’ତି ସିକ୍ଖାପଦଂ ପଞ୍ଞପେସି।

ତତ୍ଥ ମାତାପିତୂହୀତି ଜନନିଜନକେ ସନ୍ଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ। ସଚେ ଦ୍ୱେ ଅତ୍ଥି, ଦ୍ୱେପି ଆପୁଚ୍ଛିତବ୍ବା। ସଚେ ପିତା ମତୋ ମାତା ୱା, ଯୋ ଜୀୱତି ସୋ ଆପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋ। ପବ୍ବଜିତାପି ଆପୁଚ୍ଛିତବ୍ବାୱ। ଆପୁଚ୍ଛନ୍ତେନ ସଯଂ ୱା ଗନ୍ତ୍ୱା ଆପୁଚ୍ଛିତବ୍ବଂ, ଅଞ୍ଞୋ ୱା ପେସେତବ୍ବୋ, ସୋ ଏୱ ୱା ପେସେତବ୍ବୋ ‘‘ଗଚ୍ଛ ମାତାପିତରୋ ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ଏହୀ’’ତି। ସଚେ ‘‘ଅନୁଞ୍ଞାତୋମ୍ହୀ’’ତି ୱଦତି, ସଦ୍ଦହନ୍ତେନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ପିତା ସଯଂ ପବ୍ବଜିତୋ ପୁତ୍ତମ୍ପି ପବ୍ବାଜେତୁକାମୋ ହୋତି, ମାତରଂ ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱାୱ ପବ୍ବାଜେତୁ। ମାତା ୱା ଧୀତରଂ ପବ୍ବାଜେତୁକାମା, ପିତରଂ ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱାୱ ପବ୍ବାଜେତୁ। ପିତା ପୁତ୍ତଦାରେନ ଅନତ୍ଥିକୋ ପଲାଯି, ମାତା ‘‘ଇମଂ ପବ୍ବାଜେଥା’’ତି ପୁତ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଦେତି, ‘‘ପିତାସ୍ସ କୁହି’’ନ୍ତି ୱୁତ୍ତେ ‘‘ଚିତ୍ତକେଳିଯଂ କୀଳିତୁଂ ପଲାତୋ’’ତି ୱଦତି, ତଂ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ମାତା କେନଚି ପୁରିସେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଲାତା ହୋତି, ପିତା ପନ ‘‘ପବ୍ବାଜେଥା’’ତି ଦେତି, ଏତ୍ଥାପି ଏସେୱ ନଯୋ। ପିତା ୱିପ୍ପୱୁତ୍ଥୋ ହୋତି, ମାତା ପୁତ୍ତଂ ‘‘ପବ୍ବାଜେଥା’’ତି ଅନୁଜାନାତି, ‘‘ପିତା ତସ୍ସ କୁହି’’ନ୍ତି ୱୁତ୍ତେ ‘‘କିଂ ତୁମ୍ହାକଂ ପିତରା, ଅହଂ ଜାନିସ୍ସାମୀ’’ତି ୱଦତି, ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀତି କୁରୁନ୍ଦିଯଂ ୱୁତ୍ତଂ।

ମାତାପିତରୋ ମତା, ଦାରକୋ ଚୂଳମାତାଦୀନଂ ସନ୍ତିକେ ସଂୱଡ୍ଢୋ, ତସ୍ମିଂ ପବ୍ବାଜିଯମାନେ ଞାତକା କଲହଂ ୱା କରୋନ୍ତି, ଖିଯ୍ୟନ୍ତି ୱା, ତସ୍ମା ୱିୱାଦୁପଚ୍ଛେଦନତ୍ଥଂ ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱାୱ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଅନାପୁଚ୍ଛା ପବ୍ବାଜେନ୍ତସ୍ସ ପନ ଆପତ୍ତି ନତ୍ଥି। ଦହରକାଲେ ଗହେତ୍ୱା ପୋସନକା ମାତାପିତରୋ ନାମ ହୋନ୍ତି, ତେସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ। ପୁତ୍ତୋ ଅତ୍ତାନଂ ନିସ୍ସାଯ ଜୀୱତି, ନ ମାତାପିତରୋ। ସଚେପି ରାଜା ହୋତି, ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱାୱ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ମାତାପିତୂହି ଅନୁଞ୍ଞାତୋ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ପୁନ ୱିବ୍ଭମତି, ସଚେପି ସତକ୍ଖତ୍ତୁଂ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ୱିବ୍ଭମତି, ଆଗତାଗତକାଲେ ପୁନପ୍ପୁନଂ ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱାୱ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ସଚେ ଏୱଂ ୱଦନ୍ତି – ‘‘ଅଯଂ ୱିବ୍ଭମିତ୍ୱା ଗେହଂ ଆଗତୋ ଅମ୍ହାକଂ କମ୍ମଂ ନ କରୋତି, ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ତୁମ୍ହାକଂ ୱତ୍ତଂ ନ ପୂରେତି, ନତ୍ଥି ଇମସ୍ସାପୁଚ୍ଛନକିଚ୍ଚଂ, ଆଗତାଗତଂ ପବ୍ବାଜେଯ୍ୟାଥା’’ତି ଏୱଂ ନିସ୍ସଟ୍ଠଂ ପୁନ ଅନାପୁଚ୍ଛାପି ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ଯୋପି ଦହରକାଲେଯେୱ ‘‘ଅଯଂ ତୁମ୍ହାକଂ ଦିନ୍ନୋ, ଯଦା ଇଚ୍ଛଥ, ତଦା ପବ୍ବାଜେଯ୍ୟାଥା’’ତି ଏୱଂ ଦିନ୍ନୋ ହୋତି, ସୋପି ଆଗତାଗତୋ ପୁନ ଅନାପୁଚ୍ଛାୱ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଯଂ ପନ ଦହରକାଲେଯେୱ ‘‘ଇମଂ ଭନ୍ତେ ପବ୍ବାଜେଯ୍ୟାଥା’’ତି ଅନୁଜାନିତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ୱୁଡ୍ଢିପ୍ପତ୍ତକାଲେ ନାନୁଜାନନ୍ତି, ଅଯଂ ନ ଅନାପୁଚ୍ଛା ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଏକୋ ମାତାପିତୂହି ସଦ୍ଧିଂ ଭଣ୍ଡିତ୍ୱା ‘‘ପବ୍ବାଜେଥ ମ’’ନ୍ତି ଆଗଚ୍ଛତି, ‘‘ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ଏହୀ’’ତି ଚ ୱୁତ୍ତୋ ‘‘ନାହଂ ଗଚ୍ଛାମି, ସଚେ ମଂ ନ ପବ୍ବାଜେଥ, ୱିହାରଂ ୱା ଝାପେମି, ସତ୍ଥେନ ୱା ତୁମ୍ହେ ପହରାମି, ତୁମ୍ହାକଂ ଞାତକୌପଟ୍ଠାକାନଂ ୱା ଆରାମଚ୍ଛେଦନାଦୀହି ଅନତ୍ଥଂ ଉପ୍ପାଦେମି, ରୁକ୍ଖା ୱା ପତିତ୍ୱା ମରାମି, ଚୋରମଜ୍ଝଂ ୱା ପୱିସାମି, ଦେସନ୍ତରଂ ୱା ଗଚ୍ଛାମୀ’’ତି ୱଦତି, ତଂ ଜୀୱସ୍ସେୱ ରକ୍ଖଣତ୍ଥାଯ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନସ୍ସ ମାତାପିତରୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘କସ୍ମା ଅମ୍ହାକଂ ପୁତ୍ତଂ ପବ୍ବାଜଯିତ୍ଥା’’ତି ୱଦନ୍ତି, ତେସଂ ତମତ୍ଥଂ ଆରୋଚେତ୍ୱା ‘‘ରକ୍ଖଣତ୍ଥାଯ ନଂ ପବ୍ବାଜଯିମ୍ହ, ପଞ୍ଞାଯଥ ତୁମ୍ହେ ପୁତ୍ତେନା’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବା। ‘‘ରୁକ୍ଖା ପତିସ୍ସାମୀ’’ତି ଆରୁହିତ୍ୱା ପନ ହତ୍ଥପାଦେ ମୁଞ୍ଚନ୍ତଂ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତିଯେୱ।

ଏକୋପି ୱିଦେସଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ପବ୍ବଜ୍ଜଂ ଯାଚତି, ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ଚେ ଗତୋ, ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ନୋ ଚେ ଦହରଭିକ୍ଖୁଂ ପେସେତ୍ୱା ଆପୁଚ୍ଛାପେତ୍ୱା ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ, ଅତିଦୂରଞ୍ଚେ ହୋତି; ପବ୍ବାଜେତ୍ୱାପି ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ପେସେତ୍ୱା ଦସ୍ସେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। କୁରୁନ୍ଦିଯଂ ପନ ୱୁତ୍ତଂ – ‘‘ସଚେ ଦୂରଂ ହୋତି ମଗ୍ଗୋ ଚ ମହାକନ୍ତାରୋ, ‘ଗନ୍ତ୍ୱା ଆପୁଚ୍ଛିସ୍ସାମା’ତି ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି। ସଚେ ପନ ମାତାପିତୂନଂ ବହୂ ପୁତ୍ତା ହୋନ୍ତି, ଏୱଞ୍ଚ ୱଦନ୍ତି – ‘‘ଭନ୍ତେ ଏତେସଂ ଦାରକାନଂ ଯଂ ଇଚ୍ଛଥ, ତଂ ପବ୍ବାଜେଯ୍ୟାଥା’’ତି। ଦାରକେ ୱୀମଂସିତ୍ୱା ଯଂ ଇଚ୍ଛତି, ସୋ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ସଚେପି ସକଲେନ କୁଲେନ ୱା ଗାମେନ ୱା ଅନୁଞ୍ଞାତଂ ହୋତି ‘‘ଭନ୍ତେ ଇମସ୍ମିଂ କୁଲେ ୱା ଗାମେ ୱା ଯଂ ଇଚ୍ଛଥ, ତଂ ପବ୍ବାଜେଯ୍ୟାଥା’’ତି। ଯଂ ଇଚ୍ଛତି, ସୋ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋତି।

ଯାୱତକେୱା ପନ ଉସ୍ସହତୀତି ଯତ୍ତକେ ସକ୍କୋତି।

ରାହୁଲୱତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ସିକ୍ଖାପଦଦଣ୍ଡକମ୍ମୱତ୍ଥୁକଥା

୧୦୬। ଦସସୁ ସିକ୍ଖାପଦେସୁ ପୁରିମାନଂ ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଅତିକ୍କମୋ ନାସନୱତ୍ଥୁ , ପଚ୍ଛିମାନଂ ଅତିକ୍କମୋ ଦଣ୍ଡକମ୍ମୱତ୍ଥୁ।

୧୦୭।ଅପ୍ପତିସ୍ସାତି ଭିକ୍ଖୂ ଜେଟ୍ଠକଟ୍ଠାନେ ଇସ୍ସରିଯଟ୍ଠାନେ ନ ଠପେନ୍ତି। ଅସଭାଗୱୁତ୍ତିକାତି ସମାନଜୀୱିକା ନ ଭୱନ୍ତି, ୱିସଭାଗଜୀୱିକାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଲାଭାଯ ପରିସକ୍କତୀତି ଯଥା ଲାଭଂ ନ ଲଭନ୍ତି; ଏୱଂ ପରକ୍କମତି। ଅନତ୍ଥାଯାତି ଉପଦ୍ଦୱାଯ। ଅୱାସାଯାତି ‘‘କିନ୍ତି ଇମସ୍ମିଂ ଆୱାସେ ନ ୱସେଯ୍ୟୁ’’ନ୍ତି

ପରକ୍କମତି। ଅକ୍କୋସତି ପରିଭାସତୀତି ଅକ୍କୋସତି ଚେଵ ଭଯଦସ୍ସନେନ ଚ ତଜ୍ଜେତି। ଭେଦେତୀତି ପେସୁଞ୍ଞଂ ଉପସଂହରିତ୍ଵା ଭେଦେତି। ଆଵରଣଂ କାତୁନ୍ତି ‘‘ମା ଇଧ ପଵିସା’’ତି ନିଵାରଣଂ କାତୁଂ। ଯତ୍ଥ ଵା ଵସତି ଯତ୍ଥ ଵା ପଟିକ୍କମତୀତି ଯତ୍ଥ ଵସତି ଵା ପଵିସତି ଵା; ଉଭଯେନାପି ଅତ୍ତନୋ ପରିଵେଣଞ୍ଚ ଵସ୍ସଗ୍ଗେନ ପତ୍ତସେନାସନଞ୍ଚ ଵୁତ୍ତଂ।

ମୁଖଦ୍ଵାରିକଂ ଆହାରଂ ଆଵରଣଂ କରୋନ୍ତୀତି ‘‘ଅଜ୍ଜ ମା ଖାଦ, ମା ଭୁଞ୍ଜା’’ତି ଏଵଂ ନିଵାରେନ୍ତି। ନ ଭିକ୍ଖଵେ ମୁଖଦ୍ଵାରିକୋ ଆହାରୋ ଆଵରଣଂ କାତବ୍ବୋତି ଏତ୍ଥ ‘‘ମା ଖାଦ, ମା ଭୁଞ୍ଜା’’ତି ଵଦତୋପି ‘‘ଆହାରଂ ନିଵାରେସ୍ସାମୀ’’ତି ପତ୍ତଚୀଵରଂ ଅନ୍ତୋ ନିକ୍ଖିପତୋପି ସବ୍ବପଯୋଗେସୁ ଦୁକ୍କଟଂ। ଅନାଚାରସ୍ସ ପନ ଦୁବ୍ବଚସାମଣେରସ୍ସ ଦଣ୍ଡକମ୍ମଂ କତ୍ଵା ଯାଗୁଂ ଵା ଭତ୍ତଂ ଵା ପତ୍ତଚୀଵରଂ ଵା ଦସ୍ସେତ୍ଵା ‘‘ଏତ୍ତକେ ନାମ ଦଣ୍ଡକମ୍ମେ ଆହଟେ ଇଦଂ ଲଚ୍ଛସୀ’’ତି ଵତ୍ତୁଂ ଵଟ୍ଟତି। ଭଗଵତା ହି ଆଵରଣମେଵ ଦଣ୍ଡକମ୍ମଂ ଵୁତ୍ତଂ। ଧମ୍ମସଙ୍ଗାହକତ୍ଥେରେହି ପନ ଅପରାଧାନୁରୂପଂ ଉଦକଦାରୁଵାଲିକାଦୀନଂ ଆହରାପନମ୍ପି କାତବ୍ବନ୍ତି ଵୁତ୍ତଂ, ତସ୍ମା ତମ୍ପି କାତବ୍ବଂ। ତଞ୍ଚ ଖୋ ‘‘ଓରମିସ୍ସତି ଵିରମିସ୍ସତୀ’’ତି ଅନୁକମ୍ପାଯ, ନ ‘‘ନସ୍ସିସ୍ସତି ଵିବ୍ଭମିସ୍ସତୀ’’ତିଆଦିନଯପ୍ପଵତ୍ତେନ ପାପଜ୍ଝାସଯେନ ‘‘ଦଣ୍ଡକମ୍ମଂ କରୋମୀ’’ତି ଚ ଉଣ୍ହପାସାଣେ ଵା ନିପଜ୍ଜାପେତୁଂ ପାସାଣିଟ୍ଠକାଦୀନି ଵା ସୀସେ ନିକ୍ଖିପାପେତୁଂ ଉଦକଂ ଵା ପଵେସେତୁଂ ନ ଵଟ୍ଟତି।

ସିକ୍ଖାପଦଦଣ୍ଡକମ୍ମଵତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଅନାପୁଚ୍ଛାଵରଣଵତ୍ଥୁଆଦିକଥା

୧୦୮।ନଭିକ୍ଖଵେ ଉପଜ୍ଝାଯଂ ଅନାପୁଚ୍ଛାତି ଏତ୍ଥ ‘‘ତୁମ୍ହାକଂ ସାମଣେରସ୍ସ ଅଯଂ ନାମ ଅପରାଧୋ, ଦଣ୍ଡକମ୍ମମସ୍ସ କରୋଥା’’ତି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଵୁତ୍ତେ, ସଚେ ଉପଜ୍ଝାଯୋ ଦଣ୍ଡକମ୍ମଂ ନ କରୋତି, ସଯଂ କାତୁଂ ଵଟ୍ଟତି। ସଚେପି ଆଦିତୋଵ ଉପଜ୍ଝାଯୋ ଵଦତି ‘‘ମଯ୍ହଂ ସାମଣେରାନଂ ଦୋସେ ସତି ତୁମ୍ହେ ଦଣ୍ଡକମ୍ମଂ କରୋଥା’’ତି କାତୁଂ ଵଟ୍ଟତିଯେଵ। ଯଥା ଚ ସାମଣେରାନଂ ଏଵଂ ସଦ୍ଧିଵିହାରିକନ୍ତେଵାସିକାନମ୍ପି ଦଣ୍ଡକମ୍ମଂ କାତୁଂ ଵଟ୍ଟତି।

ଅପଲାଳେନ୍ତୀତି ‘‘ତୁମ୍ହାକଂ ପତ୍ତଂ ଦସ୍ସାମ, ଚୀଵରଂ ଦସ୍ସାମା’’ତି ଅତ୍ତନୋ ଉପଟ୍ଠାନକରଣତ୍ଥଂ ସଙ୍ଗଣ୍ହନ୍ତି। ନ ଭିକ୍ଖଵେ ଅଞ୍ଞସ୍ସ ପରିସା ଅପଲାଳେତବ୍ବାତି ଏତ୍ଥ ସାମଣେରା ଵା ହୋନ୍ତୁ ଉପସମ୍ପନ୍ନା ଵା, ଅନ୍ତମସୋ ଦୁସ୍ସୀଲଭିକ୍ଖୁସ୍ସାପି ପରସ୍ସ ପରିସଭୂତେ ଭିନ୍ଦିତ୍ଵା ଗଣ୍ହିତୁଂ ନ ଵଟ୍ଟତି, ଆଦୀନଵଂ ପନ ଵତ୍ତୁଂ ଵଟ୍ଟତି ‘‘ତଯା ନ୍ହାଯିତୁଂ ଆଗତେନ ଗୂଥମକ୍ଖନଂ ଵିଯ କତଂ ଦୁସ୍ସୀଲଂ ନିସ୍ସାଯ ଵିହରନ୍ତେନା’’ତି। ସଚେ ସୋ ସଯମେଵ ଜାନିତ୍ଵା ଉପଜ୍ଝଂ ଵା ନିସ୍ସଯଂ ଵା ଯାଚତି, ଦାତୁଂ ଵଟ୍ଟତି।

ଅନୁଜାନାମି ଭିକ୍ଖଵେ ଦସହଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତଂ ସାମଣେରଂ ନାସେତୁନ୍ତି ଏତ୍ଥ କଣ୍ଟକସିକ୍ଖାପଦଵଣ୍ଣନାଯଂ ଵୁତ୍ତାସୁ ତୀସୁ ନାସନାସୁ ଲିଙ୍ଗନାସନାଵ ଅଧିପ୍ପେତା, ତସ୍ମା ଯୋ ପାଣାତିପାତାଦୀସୁ ଏକମ୍ପି କମ୍ମଂ କରୋତି, ସୋ ଲିଙ୍ଗନାସନାଯ ନାସେତବ୍ବୋ। ଯଥା ଚ ଭିକ୍ଖୂନଂ ପାଣାତିପାତାଦୀସୁ ନାନାଆପତ୍ତିଯୋ ହୋନ୍ତି, ନ ତଥା ସାମଣେରାନଂ। ସାମଣେରୋ ହି କୁନ୍ଥକିପିଲ୍ଲିକମ୍ପି ମାରେତ୍ଵା ମଙ୍ଗୁରଣ୍ଡକମ୍ପି ଭିନ୍ଦିତ୍ଵା ନାସେତବ୍ବତଂଯେଵ ପାପୁଣାତି, ତାଵଦେଵସ୍ସ ସରଣଗମନାନି ଚ ଉପଜ୍ଝାଯଗ୍ଗହଣଞ୍ଚ ସେନାସନଗ୍ଗାହୋ ଚ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି, ସଙ୍ଘଲାଭଂ ନ ଲଭତି, ଲିଙ୍ଗମତ୍ତମେଵ ଏକଂ ଅଵସିଟ୍ଠଂ ହୋତି। ସୋ ସଚେ ଆକିଣ୍ଣଦୋସୋଵ ହୋତି, ଆଯତିଂ ସଂଵରେ ନ ତିଟ୍ଠତି, ନିକ୍କଡ୍ଢିତବ୍ବୋ। ଅଥ ସହସା ଵିରଜ୍ଝିତ୍ଵା ‘‘ଦୁଟ୍ଠୁ ମଯା କତ’’ନ୍ତି ପୁନ ସଂଵରେ ଠାତୁକାମୋ ହୋତି, ଲିଙ୍ଗନାସନକିଚ୍ଚଂ ନତ୍ଥି। ଯଥାନିଵତ୍ଥପାରୁତସ୍ସେଵ ସରଣାନି ଦାତବ୍ବାନି, ଉପଜ୍ଝାଯୋ ଦାତବ୍ବୋ, ସିକ୍ଖାପଦାନି ପନ ସରଣଗମନେନେଵ ଇଜ୍ଝନ୍ତି। ସାମଣେରାନଞ୍ହି ସରଣଗମନଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଉପସମ୍ପଦକମ୍ମଵାଚାସଦିସଂ, ତସ୍ମା ଭିକ୍ଖୂନଂ ଵିଯ ଚତୁପାରିସୁଦ୍ଧିସୀଲଂ, ଇମିନାପି ଦସସୀଲାନି ସମାଦିନ୍ନାନେଵ ହୋନ୍ତି, ଏଵଂ ସନ୍ତେପି ଦଳ୍ହୀକରଣତ୍ଥଂ ଆଯତିଂ ସଂଵରେ ପତିଟ୍ଠାପନତ୍ଥଂ ପୁନ ଦାତବ୍ବାନି। ସଚେ ପୁରିମିକାଯ ପୁନ ସରଣାନି ଗହିତାନି, ପଚ୍ଛିମିକାଯ ଵସ୍ସାଵାସିକଂ ଲଚ୍ଛତି। ସଚେ ପଚ୍ଛିମିକାଯ ଗହିତାନି, ସଙ୍ଘେନ ଅପଲୋକେତ୍ଵା ଲାଭୋ ଦାତବ୍ବୋ।

ଅଦିନ୍ନାଦାନେ ତିଣସଲାକମତ୍ତେନାପି ଵତ୍ଥୁନା, ଅବ୍ରହ୍ମଚରିଯେ ତୀସୁ ମଗ୍ଗେସୁ ଯତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ଵିପ୍ପଟିପତ୍ତିଯା, ମୁସାଵାଦେ ହସ୍ସାଧିପ୍ପାଯତାଯପି ମୁସା ଭଣିତେ ଅସ୍ସମଣୋ ହୋତି, ନାସେତବ୍ବତଂ ଆପଜ୍ଜତି। ମଜ୍ଜପାନେ ପନ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଅଜାନିତ୍ଵାପି ବୀଜତୋ ପଟ୍ଠାଯ ମଜ୍ଜଂ ପିଵନ୍ତସ୍ସ ପାଚିତ୍ତିଯଂ। ସାମଣେରୋ ଜାନିତ୍ଵା ପିଵନ୍ତୋ ସୀଲଭେଦଂ ଆପଜ୍ଜତି, ନ ଅଜାନିତ୍ଵା। ଯାନି ପନସ୍ସ ଇତରାନି ପଞ୍ଚ ସିକ୍ଖାପଦାନି, ତେସୁ ଭିନ୍ନେସୁ ନ ନାସେତବ୍ବୋ, ଦଣ୍ଡକମ୍ମଂ କାତବ୍ବଂ। ସିକ୍ଖାପଦେ ପନ ପୁନ ଦିନ୍ନେପି ଅଦିନ୍ନେପି ଵଟ୍ଟତି। ଦଣ୍ଡକମ୍ମେନ ପନ ପୀଳେତ୍ଵା ଆଯତିଂ ସଂଵରେ ଠପନତ୍ଥାଯ ଦାତବ୍ବମେଵ। ସାମଣେରାନଂ ମଜ୍ଜପାନଂ ସଚିତ୍ତକଂ ପାରାଜିକଵତ୍ଥୁ, ଅଯଂ ଵିସେସୋ।

ଅଵଣ୍ଣଭାସନେ ପନ ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋତିଆଦୀନଂ ପଟିପକ୍ଖଵସେନ ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ଵା, ସ୍ଵାକ୍ଖାତୋତିଆଦୀନଂ ପଟିପକ୍ଖଵସେନ ଧମ୍ମସ୍ସ ଵା,

ସୁପ୍ପଟିପନ୍ନୋତିଆଦୀନଂ ପଟିପକ୍ଖୱସେନ ସଙ୍ଘସ୍ସ ୱା ଅୱଣ୍ଣଂ ଭାସନ୍ତୋ ରତନତ୍ତଯଂ ନିନ୍ଦନ୍ତୋ ଗରହନ୍ତୋ ଆଚରିଯୁପଜ୍ଝାଯାଦୀହି ''ମା ଏୱଂ ଅୱଚା''ତି ଅୱଣ୍ଣଭାସନେ ଆଦୀନୱଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ନିୱାରେତବ୍ବୋ। ସଚେ ଯାୱତତିଯଂ ୱୁଚ୍ଚମାନୋ ନ ଓରମତି, କଣ୍ଟକନାସନାଯ ନାସେତବ୍ବୋତି କୁରୁନ୍ଦିଯଂ ୱୁତ୍ତଂ। ମହାଅଟ୍ଠକଥାଯଂ ପନ ''ସଚେ ଏୱଂ ୱୁଚ୍ଚମାନୋ ତଂ ଲଦ୍ଧିଂ ନିସ୍ସଜ୍ଜତି, ଦଣ୍ଡକମ୍ମଂ କାରେତ୍ୱା ଅଚ୍ଚଯଂ ଦେସାପେତବ୍ବୋ। ସଚେ ନ ନିସ୍ସଜ୍ଜତି, ତଥେୱ ଆଦାଯ ପଗ୍ଗଯ୍ହ ତିଟ୍ଠତି, ଲିଙ୍ଗନାସନାଯ ନାସେତବ୍ବୋ''ତି ୱୁତ୍ତଂ, ତଂ ଯୁତ୍ତଂ। ଅଯମେୱ ହି ନାସନା ଇଧ ଅଧିପ୍ପେତାତି।

ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ସସ୍ସତୁଚ୍ଛେଦାନଞ୍ହି ଅଞ୍ଞତରଦିଟ୍ଠିକୋ ସଚେ ଆଚରିଯାଦୀହି ଓୱଦିଯମାନୋ ନିସ୍ସଜ୍ଜତି, ଦଣ୍ଡକମ୍ମଂ କାରେତ୍ୱା ଅଚ୍ଚଯଂ ଦେସାପେତବ୍ବୋ। ଅପ୍ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜନ୍ତୋୱ ନାସେତବ୍ବୋତି। ଭିକ୍ଖୁନିଦୂସକୋ ଚେତ୍ଥ କାମଂ ଅବ୍ରହ୍ମଚାରିଗ୍ଗହଣେନ ଗହିତୋୱ ଅବ୍ରହ୍ମଚାରିଂ ପନ ଆଯତିଂ ସଂୱରେ ଠାତୁକାମଂ ସରଣାନି ଦତ୍ୱା ଉପସମ୍ପାଦେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଭିକ୍ଖୁନିଦୂସକୋ ଆଯତିଂ ସଂୱରେ ଠାତୁକାମୋପି ପବ୍ବଜ୍ଜମ୍ପି ନ ଲଭତି, ପଗେୱ ଉପସମ୍ପଦନ୍ତି ଏତମତ୍ଥଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ''ଭିକ୍ଖୁନିଦୂସକୋ''ତି ଇଦଂ ୱିସୁଂ ଦସମଂ ଅଙ୍ଗଂ ୱୁତ୍ତନ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ଅନାପୁଚ୍ଛାୱରଣୱତ୍ଥୁଆଦିକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ପଣ୍ଡକୱତ୍ଥୁକଥା

୧୦୯। ଦହରେ ଦହରେତି ତରୁଣେ ତରୁଣେ। ମୋଳିଗଲ୍ଲେତି ଥୂଲସରୀରେ। ହତ୍ଥିଭଣ୍ଡେ ଅସ୍ସଭଣ୍ଡେତି ହତ୍ଥିଗୋପକେ ଚ ଅସ୍ସଗୋପକେ ଚ।

ପଣ୍ଡକୋଭିକ୍ଖୱେତି ଏତ୍ଥ ଆସିତ୍ତପଣ୍ଡକୋ ଉସୂଯପଣ୍ଡକୋ ଓପକ୍କମିକପଣ୍ଡକୋ ପକ୍ଖପଣ୍ଡକୋ ନପୁଂସକପଣ୍ଡକୋତି ପଞ୍ଚ ପଣ୍ଡକା। ତତ୍ଥ ଯସ୍ସ ପରେସଂ ଅଙ୍ଗଜାତଂ ମୁଖେନ ଗହେତ୍ୱା ଅସୁଚିନା ଆସିତ୍ତସ୍ସ ପରିଳାହୋ ୱୂପସମ୍ମତି, ଅଯଂ ଆସିତ୍ତପଣ୍ଡକୋ। ଯସ୍ସ ପରେସଂ ଅଜ୍ଝାଚାରଂ ପସ୍ସତୋ ଉସୂଯାଯ ଉପ୍ପନ୍ନାଯ ପରିଳାହୋ ୱୂପସମ୍ମତି, ଅଯଂ ଉସୂଯପଣ୍ଡକୋ। ଯସ୍ସ ଉପକ୍କମେନ ବୀଜାନି ଅପନୀତାନି, ଅଯଂ ଓପକ୍କମିକପଣ୍ଡକୋ। ଏକଚ୍ଚୋ ପନ ଅକୁସଲୱିପାକାନୁଭାୱେନ କାଳପକ୍ଖେ ପଣ୍ଡକୋ ହୋତି, ଜୁଣ୍ହପକ୍ଖେ ପନସ୍ସ ପରିଳାହୋ ୱୂପସମ୍ମତି, ଅଯଂ ପକ୍ଖପଣ୍ଡକୋ। ଯୋ ପନ ପଟିସନ୍ଧିଯଂଯେୱ ଅଭାୱକୋ ଉପ୍ପନ୍ନୋ, ଅଯଂ ନପୁଂସକପଣ୍ଡକୋତି। ତେସୁ ଆସିତ୍ତପଣ୍ଡକସ୍ସ ଚ ଉସୂଯପଣ୍ଡକସ୍ସ ଚ ପବ୍ବଜ୍ଜା ନ ୱାରିତା, ଇତରେସଂ ତିଣ୍ଣଂ ୱାରିତା। ତେସୁପି ପକ୍ଖପଣ୍ଡକସ୍ସ ଯସ୍ମିଂ ପକ୍ଖେ ପଣ୍ଡକୋ ହୋତି, ତସ୍ମିଂଯେୱସ୍ସ ପକ୍ଖେ ପବ୍ବଜ୍ଜା ୱାରିତାତି କୁରୁନ୍ଦିଯଂ ୱୁତ୍ତଂ। ଯସ୍ସ ଚେତ୍ଥ ପବ୍ବଜ୍ଜା ୱାରିତା, ତଂ ସନ୍ଧାଯ ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ – ''ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନୋ ନ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବୋ ଉପସମ୍ପନ୍ନୋ ନାସେତବ୍ବୋ''ତି। ସୋପି ଲିଙ୍ଗନାସନେନେୱ ନାସେତବ୍ବୋ। ଇତୋ ପରଂ ''ନାସେତବ୍ବୋ''ତି ୱୁତ୍ତେସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ।

ପଣ୍ଡକୱତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଥେଯ୍ୟସଂୱାସକୱତ୍ଥୁକଥା

୧୧୦। ପୁରାଣକୁଲପୁତ୍ତୋତି ପୁରାଣସ୍ସ ଅନୁକ୍କମେନ ପାରିଜୁଞ୍ଞଂ ପତ୍ତସ୍ସ କୁଲସ୍ସ ପୁତ୍ତୋ। ମାତିପକ୍ଖପିତିପକ୍ଖତୋ କୋଲଞ୍ଞା ଖୀଣା ୱିନଟ୍ଠା ମତା ଅସ୍ସାତି ଖୀଣକୋଲଞ୍ଞୋ। ଅନଧିଗତନ୍ତି ଅପ୍ପତ୍ତଂ। ଫାତିଂକାତୁନ୍ତି ୱଡ୍ଢେତୁଂ। ଇଙ୍ଘାତି ଉଯ୍ୟୋଜନତ୍ଥେ ନିପାତୋ। ଅନୁଯୁଞ୍ଜିଯମାନୋତି ଏକମନ୍ତଂ ନେତ୍ୱା କେସମସ୍ସୁଓରୋପନକାସାଯପଟିଗ୍ଗହଣସରଣଗମନୌପଜ୍ଝାଯଗ୍ଗହଣକମ୍ମୱାଚାନିସ୍ସଯଧମ୍ମେ ପୁଚ୍ଛିଯମାନୋ। ଏତମତ୍ଥଂ ଆରୋଚେସୀତି ଏତଂ ସଯଂ ପବ୍ବଜିତଭାୱଂ ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଆଚିକ୍ଖି।

ଥେଯ୍ୟସଂୱାସକୋ ଭିକ୍ଖୱେତି ଏତ୍ଥ ତଯୋ ଥେଯ୍ୟସଂୱାସକା – ଲିଙ୍ଗତ୍ଥେନକୋ, ସଂୱାସତ୍ଥେନକୋ, ଉଭଯତ୍ଥେନକୋତି। ତତ୍ଥ ଯୋ ସଯଂ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ୱିହାରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ନ ଭିକ୍ଖୁୱସ୍ସାନି ଗଣେତି, ନ ଯଥାୱୁଡ୍ଢଂ ୱନ୍ଦନଂ ସାଦିଯତି, ନ ଆସନେନ ପଟିବାହତି, ନ ଉପୋସଥପୱାରଣାଦୀସୁ ସନ୍ଦିସ୍ସତି, ଅଯଂ ଲିଙ୍ଗମତ୍ତସ୍ସେୱ ଥେନିତତ୍ତା ଲିଙ୍ଗତ୍ଥେନକୋ ନାମ।

ଯୋ ପନ ଭିକ୍ଖୂହି ପବ୍ବାଜିତୋ ସାମଣେରୋ ସମାନୋପି ୱିଦେସଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ''ଅହଂ ଦସୱସ୍ସୋ ୱା ୱୀସତିୱସ୍ସୋ ୱା''ତି ମୁସା ୱତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁୱସ୍ସାନି ଗଣେତି, ଯଥାୱୁଡ୍ଢଂ ୱନ୍ଦନଂ ସାଦିଯତି, ଆସନେନ ପଟିବାହତି, ଉପୋସଥପୱାରଣାଦୀସୁ ସନ୍ଦିସ୍ସତି, ଅଯଂ ସଂୱାସମତ୍ତସ୍ସେୱ ଥେନିତତ୍ତା ସଂୱାସତ୍ଥେନକୋ ନାମ। ଭିକ୍ଖୁୱସ୍ସଗଣନାଦିକୋ ହି ସବ୍ବୋପି କିରିଯଭେଦୋ ଇମସ୍ମିଂ ଅତ୍ଥେ ''ସଂୱାସୋ''ତି ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସିକ୍ଖଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖାଯ ''ନ ମଂ କୋଚି ଜାନାତୀ''ତି ଏୱଂ ପଟିପଜ୍ଜନ୍ତେପି ଏସେୱ ନଯୋ।

ଯୋ ପନ ସଯଂ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ୱିହାରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁୱସ୍ସାନି ଗଣେତି, ଯଥାୱୁଡ୍ଢଂ ୱନ୍ଦନଂ ସାଦିଯତି, ଆସନେନ ପଟିବାହତି, ଉପୋସଥପୱାରଣାଦୀସୁ ସନ୍ଦିସ୍ସତି, ଅଯଂ ଲିଙ୍ଗସ୍ସ ଚେୱ ସଂୱାସସ୍ସ ଚ ଥେନିତତ୍ତା ଉଭଯତ୍ଥେନକୋ ନାମ। ଅଯଂ ତିୱିଧୋପି ଥେଯ୍ୟସଂୱାସକୋ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନୋ ନ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବୋ, ଉପସମ୍ପନ୍ନୋ ନାସେତବ୍ବୋ, ପୁନ ପବ୍ବଜ୍ଜଂ ଯାଚନ୍ତୋପି ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ।

ଏତ୍ଥ ଚ ଅସମ୍ମୋହତ୍ଥଂ ଇଦଂ ପକିଣ୍ଣକଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ –

''ରାଜଦୁବ୍ଭିକ୍ଖକନ୍ତାର-ରୋଗୱେରିଭଯେହି ୱା;

ଚୀୱରାହରଣତ୍ଥଂ ୱା, ଲିଙ୍ଗଂ ଆଦିଯତୀଧ ଯୋ।

ସଂୱାସଂ ନାଧିୱାସେତି, ଯାୱ ସୋ ସୁଦ୍ଧମାନସୋ;

ଥେଯ୍ୟସଂୱାସକୋ ନାମ, ତାୱ ଏସ ନ ୱୁଚ୍ଚତୀ''ତି।

ତତ୍ରାଯଂ ୱିତ୍ଥାରନଯୋ – ଇଧେକଚ୍ଚସ୍ସ ରାଜା କୁଦ୍ଧୋ ହୋତି, ସୋ ''ଏୱଂ ମେ ସୋତ୍ଥି ଭୱିସ୍ସତୀ''ତି ସଯମେୱ ଲିଙ୍ଗଂ ଗହେତ୍ୱା ପଲାଯତି। ତଂ ଦିସ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ଆରୋଚେନ୍ତି। ରାଜା ''ସଚେ ପବ୍ବଜିତୋ, ନ ତଂ ଲବ୍ଭା କିଞ୍ଚି କାତୁ''ନ୍ତି ତସ୍ମିଂ କୋଧଂ ପଟିୱିନେତି, ସୋ ''ୱୂପସନ୍ତଂ ମେ ରାଜଭଯ''ନ୍ତି ସଙ୍ଘମଜ୍ଝଂ ଅନୋସରିତ୍ୱାୱ ଗିହିଲିଙ୍ଗଂ ଗହେତ୍ୱା ଆଗତୋ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଅଥାପି ''ସାସନଂ ନିସ୍ସାଯ ମଯା ଜୀୱିତଂ ଲଦ୍ଧଂ, ହନ୍ଦ ଦାନି ଅହଂ ପବ୍ବଜାମୀ''ତି ଉପ୍ପନ୍ନସଂୱେଗୋ ତେନେୱ ଲିଙ୍ଗେନ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଆଗନ୍ତୁକୱତ୍ତଂ ନ ସାଦିଯତି, ଭିକ୍ଖୂହି ପୁଟ୍ଠୋ ୱା ଅପୁଟ୍ଠୋ ୱା ଯଥାଭୂତମତ୍ତାନଂ ଆୱିକତ୍ୱା ପବ୍ବଜ୍ଜଂ ଯାଚତି, ଲିଙ୍ଗଂ ଅପନେତ୍ୱା ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ସଚେ ପନ ୱତ୍ତଂ ସାଦିଯତି, ପବ୍ବଜିତାଲଯଂ ଦସ୍ସେତି, ସବ୍ବଂ ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତଂ ୱସ୍ସଗଣନାଦିଭେଦଂ ୱିଧିଂ ପଟିପଜ୍ଜତି, ଅଯଂ ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ।

ଇଧ ପନେକଚ୍ଚୋ ଦୁବ୍ଭିକ୍ଖେ ଜୀୱିତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ସଯମେୱ ଲିଙ୍ଗଂ ଗହେତ୍ୱା ସବ୍ବପାସଣ୍ଡିଯଭତ୍ତାନି ଭୁଞ୍ଜନ୍ତୋ ଦୁବ୍ଭିକ୍ଖେ ୱୀତିୱତ୍ତେ ସଙ୍ଘମଜ୍ଝଂ ଅନୋସରିତ୍ୱାୱ ଗିହିଲିଙ୍ଗଂ ଗହେତ୍ୱା ଆଗତୋତି ସବ୍ବଂ ପୁରିମସଦିସମେୱ ।

ଅପରୋ ମହାକନ୍ତାରଂ ନିତ୍ଥରିତୁକାମୋ ହୋତି, ସତ୍ଥୱାହୋ ଚ ପବ୍ବଜିତେ ଗହେତ୍ୱା ଗଚ୍ଛତି। ସୋ ''ଏୱଂ ମଂ ସତ୍ଥୱାହୋ ଗହେତ୍ୱା ଗମିସ୍ସତୀ''ତି ସଯମେୱ ଲିଙ୍ଗଂ ଗହେତ୍ୱା ସତ୍ଥୱାହେନ ସଦ୍ଧିଂ କନ୍ତାରଂ ନିତ୍ଥରିତ୍ୱା ଖେମନ୍ତଂ ପତ୍ୱା ସଙ୍ଘମଜ୍ଝଂ ଅନୋସରିତ୍ୱାୱ ଗିହିଲିଙ୍ଗଂ ଗହେତ୍ୱା ଆଗତୋତି ସବ୍ବଂ ପୁରିମସଦିସମେୱ।

ଅପରୋ ରୋଗଭଯେ ଉପ୍ପନ୍ନେ ଜୀୱିତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତୋ ସଯମେୱ ଲିଙ୍ଗଂ ଗହେତ୍ୱା ସବ୍ବପାସଣ୍ଡିଯଭତ୍ତାନି ଭୁଞ୍ଜନ୍ତୋ ରୋଗଭଯେ ୱୂପସନ୍ତେ ସଙ୍ଘମଜ୍ଝଂ ଅନୋସରିତ୍ୱାୱ ଗିହିଲିଙ୍ଗଂ ଗହେତ୍ୱା ଆଗତୋତି ସବ୍ବଂ ପୁରିମସଦିସମେୱ।

ଅପରସ୍ସ ଏକୋ ୱେରିକୋ କୁଦ୍ଧୋ ହୋତି, ଘାତେତୁକାମୋ ନଂ ୱିଚରତି, ସୋ ''ଏୱଂ ମେ ସୋତ୍ଥି ଭୱିସ୍ସତୀ''ତି ସଯମେୱ ଲିଙ୍ଗଂ ଗହେତ୍ୱା ପଲାଯତି। ୱେରିକୋ ''କୁହିଂ ସୋ''ତି ପରିଯେସନ୍ତୋ ''ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ପଲାତୋ''ତି ସୁତ୍ୱା ''ସଚେ ପବ୍ବଜିତୋ, ନ ତଂ ଲବ୍ଭା କିଞ୍ଚି କାତୁ''ନ୍ତି ତସ୍ମିଂ କୋଧଂ ପଟିୱିନେତି। ସୋ ''ୱୂପସନ୍ତଂ ମେ ୱେରିଭଯ''ନ୍ତି ସଙ୍ଘମଜ୍ଝଂ ଅନୋସରିତ୍ୱାୱ ଗିହିଲିଙ୍ଗଂ ଗହେତ୍ୱା ଆଗତୋତି ସବ୍ବଂ ପୁରିମସଦିସମେୱ।

ଅପରୋ ଞାତିକୁଲଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ସିକ୍ଖଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖାଯ ଗିହି ହୁତ୍ୱା ''ଇମାନି ଚୀୱରାନି ଇଧ ୱିନସ୍ସିସ୍ସନ୍ତି, ସଚେପି ଇମାନି ଗହେତ୍ୱା ୱିହାରଂ ଗମିସ୍ସାମି, ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେ ମଂ 'ଚୋରୋ'ତି ଗହେସ୍ସନ୍ତି, ଯଂନୂନାହଂ କାଯପରିହାରିଯାନି କତ୍ୱା ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ''ନ୍ତି ଚୀୱରାହରଣତ୍ଥଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ଚ ପାରୁପିତ୍ୱା ଚ ୱିହାରଂ ଗଚ୍ଛତି। ତଂ ଦୂରତୋୱ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ସାମଣେରା ଚ ଦହରା ଚ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ୱତ୍ତଂ ଦସ୍ସେନ୍ତି। ସୋ ନ ସାଦିଯତି, ଯଥାଭୂତମତ୍ତାନଂ ଆୱିକରୋତି। ସଚେ ଭିକ୍ଖୂ ''ନ ଦାନି ମଯଂ ତଂ ମୁଞ୍ଚିସ୍ସାମା''ତି ବଲକ୍କାରେନ ପବ୍ବାଜେତୁକାମା ହୋନ୍ତି, କାସାଯାନି ଅପନେତ୍ୱା ପୁନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ସଚେ ପନ ''ନଯିମେ ମମ ହୀନାଯାୱତ୍ତଭାୱଂ ଜାନନ୍ତୀ''ତି ତଂଯେୱ ଭିକ୍ଖୁଭାୱଂ ପଟିଜାନିତ୍ୱା ସବ୍ବଂ ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତଂ ୱସ୍ସଗଣନାଦିଭେଦଂ ୱିଧିଂ ପଟିପଜ୍ଜତି, ଅଯଂ ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ।

ଅପରୋ ମହାସାମଣେରୋ ଞାତିକୁଲଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଉପ୍ପବ୍ବଜିତ୍ୱା କମ୍ମନ୍ତାନୁଟ୍ଠାନେନ ଉବ୍ବାଳ୍ହୋ ହୁତ୍ୱା ପୁନ ''ଦାନି ଅହଂ ସମଣୋୱ ଭୱିସ୍ସାମି, ଥେରୋପି

ମେ ଉପ୍ପବ୍ବଜିତଭାୱଂ ନ ଜାନାତୀ''ତି ତଦେୱ ପତ୍ତଚୀୱରଂ ଆଦାୟ ୱିହାରଂ ଆଗଚ୍ଛତି, ନାପି ତମତ୍ଥଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଆରୋଚେତି, ସାମଣେରଭାୱଂ ପଟିଜାନାତି, ଅୟଂ ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋୟେୱ ପବ୍ବଜ୍ଜଂ ନ ଲଭତି। ସଚେପିସ୍ସ ଲିଙ୍ଗଗ୍ଗହଣକାଲେ ଏୱଂ ହୋତି, ''ନାହଂ କସ୍ସଚି ଆରୋଚେସ୍ସାମୀ''ତି ୱିହାରଞ୍ଚ ଗତୋ ଆରୋଚେତି, ଗହଣେନେୱ ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋ। ଅଥାପିସ୍ସ ''ଗହଣକାଲେ ଆଚିକ୍ଖିସ୍ସାମୀ''ତି ଚିତ୍ତଂ ଉପ୍ପନ୍ନଂ ହୋତି, ୱିହାରଞ୍ଚ ଗନ୍ତ୍ୱା ''କୁହିଂ ତ୍ୱଂ ଆୱୁସୋ ଗତୋ''ତି ୱୁତ୍ତୋ ''ନ ଦାନି ମଂ ଇମେ ଜାନନ୍ତୀ''ତି ୱଞ୍ଚେତ୍ୱା ନାଚିକ୍ଖତି, ''ନାଚିକ୍ଖିସ୍ସାମୀ''ତି ସହ ଧୁରନିକ୍ଖେପେନ ଅୟମ୍ପି ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋୱ। ସଚେ ପନସ୍ସ ଗହଣକାଲେପି ''ଆଚିକ୍ଖିସ୍ସାମୀ''ତି ଚିତ୍ତଂ ଉପ୍ପନ୍ନଂ ହୋତି, ୱିହାରଂ ଗନ୍ତ୍ୱାପି ଆଚିକ୍ଖତି, ଅୟଂ ପୁନ ପବ୍ବଜ୍ଜଂ ଲଭତି।

ଅପରୋ ଦହରସାମଣେରୋ ମହନ୍ତୋ ୱା ପନ ଅବ୍ୟତ୍ତୋ, ସୋ ପୁରିମନୟେନେୱ ଉପ୍ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ଘରେ ୱଚ୍ଛକରକ୍ଖଣାଦୀନି କମ୍ମାନି କାତୁଂ ନ ଇଚ୍ଛତି, ତମେନଂ ଞାତକା ତାନିୟେୱ କାସାୟାନି ଅଚ୍ଛାଦେତ୍ୱା ଥାଲକଂ ୱା ପତ୍ତଂ ୱା ହତ୍ଥେ ଦତ୍ୱା ''ଗଚ୍ଛ ସମଣୋୱ ହୋହୀ''ତି ଘରା ନୀହରନ୍ତି। ସୋ ୱିହାରଂ ଗଚ୍ଛତି, ନେୱ ନଂ ଭିକ୍ଖୂ ଜାନନ୍ତି ''ଅୟଂ ଉପ୍ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ପୁନ ସୟମେୱ ପବ୍ବଜିତୋ''ତି, ନାପି ସୟଂ ଜାନାତି, ''ୟୋ ଏୱଂ ପବ୍ବଜତି, ସୋ ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋ ନାମ ହୋତୀ''ତି। ସଚେ ତଂ ପରିପୁଣ୍ଣୱସ୍ସଂ ଉପସମ୍ପାଦେନ୍ତି, ସୂପସମ୍ପନ୍ନୋ। ସଚେ ପନ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନକାଲେୟେୱ ୱିନୟୱିନିଚ୍ଛୟେ ୱତ୍ତମାନେ ସୁଣାତି, ''ୟୋ ଏୱଂ ପବ୍ବଜତି, ସୋ ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋ ନାମ ହୋତୀ''ତି। ତେନ ''ମୟା ଏୱଂ କତ''ନ୍ତି ଭିକ୍ଖୂନଂ ଆଚିକ୍ଖିତବ୍ବଂ, ଏୱଂ ପୁନ ପବ୍ବଜ୍ଜଂ ଲଭତି। ସଚେ ''ନ ଦାନି ମଂ କୋଚି ଜାନାତୀ''ତି ନାରୋଚେତି, ଧୁରଂ ନିକ୍ଖିତ୍ତମତ୍ତେ ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋ।

ଭିକ୍ଖୁ ସିକ୍ଖଂ ପଚ୍ଚକ୍ଖାୟ ଲିଙ୍ଗଂ ଅନପନେତ୍ୱା ଦୁସ୍ସୀଲକମ୍ମଂ କତ୍ୱା ୱା ଅକତ୍ୱା ୱା ପୁନ ସବ୍ବଂ ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତଂ ୱସ୍ସଗଣନାଦିଭେଦଂ ୱିଧିଂ ପଟିପଜ୍ଜତି, ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋ ହୋତି। ସିକ୍ଖଂ ଅପ୍ପଚ୍ଚକ୍ଖାୟ ସଲିଙ୍ଗେ ଠିତୋ ମେଥୁନଂ ପଟିସେୱିତ୍ୱା ୱସ୍ସଗଣନାଦିଭେଦଂ ୱିଧିଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତୋ ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋ ନ ହୋତି, ପବ୍ବଜ୍ଜାମତ୍ତଂ ଲଭତି। ଅନ୍ଧକଟ୍ଠକଥାୟଂ ପନ ଏସୋ ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋତି ୱୁତ୍ତଂ, ତଂ ନ ଗହେତବ୍ବଂ।

ଏକୋ ଭିକ୍ଖୁ କାସାୟେ ସୌସ୍ସାହୋୱ ଓଦାତଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ମେଥୁନଂ ପଟିସେୱିତ୍ୱା ପୁନ କାସାୟାନି ନିୱାସେତ୍ୱା ୱସ୍ସଗଣନାଦିଭେଦଂ ସବ୍ବଂ ୱିଧିଂ ଆପଜ୍ଜତି, ଅୟମ୍ପି ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋ ନ ହୋତି, ପବ୍ବଜ୍ଜାମତ୍ତଂ ଲଭତି। ସଚେ ପନ କାସାୟେ ଧୁରଂ ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଓଦାତଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ମେଥୁନଂ ପଟିସେୱିତ୍ୱା ପୁନ କାସାୟାନି ନିୱାସେତ୍ୱା ୱସ୍ସଗଣନାଦିଭେଦଂ ସବ୍ବଂ ୱିଧିଂ ଆପଜ୍ଜତି, ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋ ହୋତି।

ସାମଣେରୋ ସଲିଙ୍ଗେ ଠିତୋ ମେଥୁନାଦିଅସ୍ସମଣକରଣଧମ୍ମଂ ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱାପି ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋ ନ ହୋତି। ସଚେପି କାସାୟେ ସୌସ୍ସାହୋୱ କାସାୟାନି ଅପନେତ୍ୱା ମେଥୁନଂ ପଟିସେୱିତ୍ୱା ପୁନ କାସାୟାନି ନିୱାସେତି, ନେୱ ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋ ହୋତି। ସଚେ ପନ କାସାୟେ ଧୁରଂ ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ନଗ୍ଗୋ ୱା ଓଦାତନିୱତ୍ଥୋ ୱା ମେଥୁନସେୱନାଦୀହି ଅସ୍ସମଣୋ ହୁତ୍ୱା କାସାୟଂ ନିୱାସେତି, ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋ ହୋତି। ସଚେପି ଗିହିଭାୱଂ ପତ୍ଥୟମାନୋ କାସାୱଂ ଓୱଟ୍ଟିକଂ ୱା କତ୍ୱା ଅଞ୍ଞେନ ୱା ଆକାରେନ ଗିହିନିୱାସନେନ ନିୱାସେତି ''ସୋଭତି ନୁ ଖୋ ମେ ଗିହିଲିଙ୍ଗଂ, ନ ସୋଭତୀ''ତି ୱୀମଂସନତ୍ଥଂ, ରକ୍ଖତି ତାୱ। ''ସୋଭତୀ''ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତ୍ୱା ପନ ପୁନ ଲିଙ୍ଗଂ ସାଦିୟନ୍ତୋ ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋ ହୋତି। ଓଦାତଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ୱୀମଂସନସମ୍ପଟିଚ୍ଛନେସୁପି ଏସେୱ ନୟୋ।

ସଚେ ପନ ନିୱତ୍ଥକାସାୟସ୍ସ ଉପରି ଓଦାତଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ୱୀମଂସତି ୱା ସମ୍ପଟିଚ୍ଛତି ୱା, ରକ୍ଖତିୟେୱ। ଭିକ୍ଖୁନିୟାପି ଏସେୱ ନୟୋ। ସାପି ହି ଗିହିଭାୱଂ ପତ୍ଥୟମାନା ସଚେ କାସାୟଂ ଗିହିନିୱାସନଂ ନିୱାସେତି, ''ସୋଭତି ନୁ ଖୋ ମେ ଗିହିଲିଙ୍ଗଂ, ନ ସୋଭତୀ''ତି ୱୀମଂସନତ୍ଥଂ, ରକ୍ଖତି ତାୱ। ସଚେ ''ସୋଭତୀ''ତି ସମ୍ପଟିଚ୍ଛତି, ନ ରକ୍ଖତି। ଓଦାତଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ୱୀମଂସନସମ୍ପଟିଚ୍ଛନେସୁପି ଏସେୱ ନୟୋ। ନିୱତ୍ଥକାସାୟସ୍ସ ପନ ଉପରି ଓଦାତଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ୱୀମଂସତୁ ୱା ସମ୍ପଟିଚ୍ଛତୁ ୱା, ରକ୍ଖତିୟେୱ।

ସଚେ କୋଚି ୱୁଡ୍ଢପବ୍ବଜିତୋ ୱସ୍ସାନି ଅଗଣେତ୍ୱା ପାଳିୟମ୍ପି ଅଟ୍ଠତ୍ୱା ଏକପସ୍ସେନାଗନ୍ତ୍ୱା ମହାପେଳାଦୀସୁ କଟଚ୍ଛୁନା ଉକ୍ଖିତ୍ତେ ଭତ୍ତପିଣ୍ଡେ ପତ୍ତଂ ଉପନାମେତ୍ୱା ସେନୋ ୱିୟ ମଂସପେସିଂ ଗହେତ୍ୱା ଗଚ୍ଛତି, ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋ ନ ହୋତି। ଭିକ୍ଖୁୱସ୍ସାନି ପନ ଗଣେତ୍ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋ ହୋତି।

ସୟଂ ସାମଣେରୋୱ ସାମଣେରପଟିପାଟିୟା କୂଟୱସ୍ସାନି ଗଣେତ୍ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୋ ନ ହୋତି। ଭିକ୍ଖୁ ଭିକ୍ଖୁପଟିପାଟିୟା କୂଟୱସ୍ସାନି ଗଣେତ୍ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ଭଣ୍ଡଗ୍ଘେନ କାରେତବ୍ବୋତି।

ଥେୟ୍ୟସଂୱାସକୱତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ତିତ୍ଥିଯପକ୍କନ୍ତକକଥା

ତିତ୍ଥିଯପକ୍କନ୍ତକୋଭିକ୍ଖୱେତି ଏତ୍ଥ ପନ ତିତ୍ଥିଯେସୁ ପକ୍କନ୍ତୋ ପୱିଟ୍ଠୋତି ତିତ୍ଥିଯପକ୍କନ୍ତକୋ। ସୋ ନ କେୱଲଂ ନ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବୋ, ଅଥ ଖୋ ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋପି। ତତ୍ରାଯଂ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ – ଉପସମ୍ପନ୍ନୋ ଭିକ୍ଖୁ ତିତ୍ଥିଯୋ ଭୱିସ୍ସାମୀତି ସଲିଙ୍ଗେନେୱ ତେସଂ ଉପସ୍ସଯଂ ଗଚ୍ଛତି, ପଦୱାରେ ପଦୱାରେ ଦୁକ୍କଟଂ। ତେସଂ ଲିଙ୍ଗେ ଆଦିନ୍ନମତ୍ତେ ତିତ୍ଥିଯପକ୍କନ୍ତକୋ ହୋତି। ଯୋପି ସଯମେୱ ‘‘ତିତ୍ଥିଯୋ ଭୱିସ୍ସାମୀ’’ତି କୁସଚୀରାଦୀନି ନିୱାସେତି, ତିତ୍ଥିଯପକ୍କନ୍ତକୋ ହୋତିଯେୱ। ଯୋ ପନ ନଗ୍ଗୋ ନ୍ହାଯନ୍ତୋ ଅତ୍ତାନଂ ଓଲୋକେତ୍ୱା ‘‘ସୋଭତି ମେ ଆଜୀୱକଭାୱୋ, ଆଜୀୱକୋ ଭୱିସ୍ସାମୀ’’ତି କାସାଯାନି ଅନାଦାଯ ନଗ୍ଗୋୱ ଆଜୀୱକାନଂ ଉପସ୍ସଯଂ ଗଚ୍ଛତି, ପଦୱାରେ ପଦୱାରେ ଦୁକ୍କଟଂ। ସଚେ ପନସ୍ସ ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେୱ ହିରୋତ୍ତପ୍ପଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ଦୁକ୍କଟାନି ଦେସେତ୍ୱା ମୁଚ୍ଚତି। ତେସଂ ଉପସ୍ସଯଂ ଗନ୍ତ୍ୱାପି ତେହି ୱା ଓୱଦିତୋ ଅତ୍ତନା ୱା ‘‘ଇମେସଂ ପବ୍ବଜ୍ଜା ଅତିଦୁକ୍ଖା’’ତି ନିୱତ୍ତନ୍ତୋପି ମୁଚ୍ଚତିଯେୱ।

ସଚେ ପନ ‘‘କିଂ ତୁମ୍ହାକଂ ପବ୍ବଜ୍ଜାଯ ଉକ୍କଟ୍ଠ’’ନ୍ତି ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ‘‘କେସମସ୍ସୁଲୁଞ୍ଚନାଦୀନୀ’’ତି ୱୁତ୍ତୋ ଏକକେସମ୍ପି ଲୁଞ୍ଚାପେତି, ଉକ୍କୁଟିକପ୍ପଧାନାଦୀନି ୱା ୱତ୍ତାନି ଆଦିଯତି, ମୋରପିଞ୍ଛାଦୀନି ୱା ନିୱାସେତି, ତେସଂ ଲିଙ୍ଗଂ ଗଣ୍ହାତି, ‘‘ଅଯଂ ପବ୍ବଜ୍ଜା ସେଟ୍ଠା’’ତି ସେଟ୍ଠଭାୱଂ ୱା ଉପଗଚ୍ଛତି, ନ ମୁଚ୍ଚତି, ତିତ୍ଥିଯପକ୍କନ୍ତକୋ ହୋତି। ସଚେ ପନ ‘‘ସୋଭତି ନୁ ଖୋ ମେ ତିତ୍ଥିଯପବ୍ବଜ୍ଜା, ନନୁ ଖୋ ସୋଭତୀ’’ତି ୱୀମଂସନତ୍ଥଂ କୁସଚୀରାଦୀନି ୱା ନିୱାସେତି, ଜଟଂ ୱା ବନ୍ଧତି, ଖାରିକାଜଂ ୱା ଆଦିଯତି, ଯାୱ ନ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛତି, ତାୱ ନଂ ଲଦ୍ଧି ରକ୍ଖତି, ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତମତ୍ତେ ତିତ୍ଥିଯପକ୍କନ୍ତକୋ ହୋତି। ଅଚ୍ଛିନ୍ନଚୀୱରୋ ପନ କୁସଚୀରାଦୀନି ନିୱାସେନ୍ତୋ ରାଜଭଯାଦୀହି ୱା ତିତ୍ଥିଯଲିଙ୍ଗଂ ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ଲଦ୍ଧିଯା ଅଭାୱେନ ନେୱ ତିତ୍ଥିଯପକ୍କନ୍ତକୋ ହୋତି।

ଅଯଞ୍ଚ ତିତ୍ଥିଯପକ୍କନ୍ତକୋ ନାମ ଉପସମ୍ପନ୍ନଭିକ୍ଖୁନା କଥିତୋ, ତସ୍ମା ସାମଣେରୋ ସଲିଙ୍ଗେନ ତିତ୍ଥାଯତନଂ ଗତୋପି ପୁନ ପବ୍ବଜ୍ଜଞ୍ଚ ଉପସମ୍ପଦଞ୍ଚ ଲଭତୀତି କୁରୁନ୍ଦିଯଂ ୱୁତ୍ତଂ। ପୁରିମୋ ପନ ଥେଯ୍ୟସଂୱାସକୋ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେନ କଥିତୋ; ତସ୍ମା ଉପସମ୍ପନ୍ନୋ କୂଟୱସ୍ସଂ ଗଣେନ୍ତୋପି ଅସ୍ସମଣୋ ନ ହୋତି। ଲିଙ୍ଗେ ସଉସ୍ସାହୋ ପାରାଜିକଂ ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁୱସ୍ସାଦୀନି ଗଣେନ୍ତୋପି ଥେଯ୍ୟସଂୱାସକୋ ନ ହୋତୀତି।

ତିତ୍ଥିଯପକ୍କନ୍ତକକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ତିରଚ୍ଛାନଗତୱତ୍ଥୁକଥା

୧୧୧।ନାଗଯୋନିଯାଅଟ୍ଟୀଯତୀତି ଏତ୍ଥ କିଞ୍ଚାପି ସୋ ପୱତ୍ତିଯଂ କୁସଲୱିପାକେନ ଦେୱସମ୍ପତ୍ତିସଦିସଂ ଇସ୍ସରିଯସମ୍ପତ୍ତିଂ ଅନୁଭୋତି, ଅକୁସଲୱିପାକପଟିସନ୍ଧିକସ୍ସ ପନ ତସ୍ସ ସଜାତିଯା ମେଥୁନପଟିସେୱନେ ଚ ୱିସ୍ସଟ୍ଠନିଦ୍ଦୋକ୍କମନେ ଚ ନାଗସରୀରଂ ପାତୁଭୱତି ଉଦକସଞ୍ଚାରିକଂ ମଣ୍ଡୂକଭକ୍ଖଂ, ତସ୍ମା ସୋ ତାଯ ନାଗଯୋନିଯା ଅଟ୍ଟୀଯତି। ହରାଯତୀତି ଲଜ୍ଜତି। ଜିଗୁଚ୍ଛତୀତି ଅତ୍ତଭାୱଂ ଜିଗୁଚ୍ଛତି। ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ନିକ୍ଖନ୍ତେତି ତସ୍ମିଂ ଭିକ୍ଖୁସ୍ମିଂ ନିକ୍ଖନ୍ତେ। ଅଥ ୱା ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ନିକ୍ଖମନେତି ଅତ୍ଥୋ। ୱିସ୍ସଟ୍ଠୋ ନିଦ୍ଦଂ ଓକ୍କମୀତି ତସ୍ମିଂ ଅନିକ୍ଖନ୍ତେ ୱିସ୍ସରଭଯେନ ସତିଂ ଅୱିସ୍ସଜ୍ଜିତ୍ୱା କପିମିଦ୍ଧୱସେନେୱ ନିଦ୍ଦାଯନ୍ତୋ ନିକ୍ଖନ୍ତେ ସତିଂ ୱିସ୍ସଜ୍ଜିତ୍ୱା ୱିସ୍ସଟ୍ଠୋ ନିରାସଙ୍କୋ ମହାନିଦ୍ଦଂ ପଟିପଜ୍ଜି। ୱିସ୍ସରମକାସୀତି ଭଯୱସେନ ସମଣସଞ୍ଞଂ ପହାଯ ୱିରୂପଂ ମହାସଦ୍ଦମକାସି।

ତୁମ୍ହେ ଖୋତ୍ଥାତି ତୁମ୍ହେ ଖୋ ଅତ୍ଥ; ଅକାରସ୍ସ ଲୋପଂ କତ୍ୱା ୱୁତ୍ତଂ। ତୁମ୍ହେ ଖୋ ନାଗା ଝାନୱିପସ୍ସନାମଗ୍ଗଫଲାନଂ ଅଭବ୍ବତ୍ତା ଇମସ୍ମିଂ ଧମ୍ମୱିନଯେ ଅୱିରୁଳ୍ହିଧମ୍ମା ଅତ୍ଥ, ୱିରୁଳ୍ହିଧମ୍ମା ନ ଭୱଥାତି ଅଯମେତ୍ଥ ସଙ୍ଖେପତ୍ଥୋ। ସଜାତିଯାତି ନାଗିଯା ଏୱ। ଯଦା ପନ ମନୁସ୍ସିତ୍ଥିଆଦିଭେଦାଯ ଅଞ୍ଞଜାତିଯା ପଟିସେୱତି, ତଦା ଦେୱପୁତ୍ତୋ ୱିଯ ହୋତି। ଏତ୍ଥ ଚ ପୱତ୍ତିଯଂ ଅଭିଣ୍ହଂ ସଭାୱପାତୁକମ୍ମଦସ୍ସନୱସେନ ‘‘ଦ୍ୱେ ପଚ୍ଚଯା’’ତି ୱୁତ୍ତଂ। ନାଗସ୍ସ ପନ ପଞ୍ଚସୁ କାଲେସୁ ସଭାୱପାତୁକମ୍ମଂ ହୋତି – ପଟିସନ୍ଧିକାଲେ, ତଚଜହନକାଲେ, ସଜାତିଯା ମେଥୁନକାଲେ, ୱିସ୍ସଟ୍ଠନିଦ୍ଦୋକ୍କମନକାଲେ, ଚୁତିକାଲେତି।

ତିରଚ୍ଛାନଗତୋ ଭିକ୍ଖୱେତି ଏତ୍ଥ ନାଗୋ ୱା ହୋତୁ ସୁପଣ୍ଣମାଣୱକାଦୀନଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରୋ, ଅନ୍ତମସୋ ସକ୍କଂ ଦେୱରାଜାନଂ ଉପାଦାଯ ଯୋ କୋଚି ଅମନୁସ୍ସଜାତିଯୋ, ସବ୍ବୋୱ ଇମସ୍ମିଂ ଅତ୍ଥେ ତିରଚ୍ଛାନଗତୋତି ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସୋ ନେୱ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବୋ, ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ, ଉପସମ୍ପନ୍ନୋପି ନାସେତବ୍ବୋତି।

ତିରଚ୍ଛାନଗତୱତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ମାତୁଘାତକାଦିଵତ୍ଥୁକଥା

୧୧୨। ମାତୁଘାତକାଦିଵତ୍ଥୂସୁ – ନିକ୍ଖନ୍ତିଂ କରେଯ୍ୟନ୍ତି ନିକ୍ଖମନଂ ନିଗ୍ଗମନଂ ଅପଵାହନଂ କରେଯ୍ୟନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ମାତୁଘାତକୋ ଭିକ୍ଖଵେତି ଏତ୍ଥ ଯେନ ମନୁସ୍ସିତ୍ଥିଭୂତା ଜନିକା ମାତା ସଯମ୍ପି ମନୁସ୍ସଜାତିକେନେଵ ସତା ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ଜୀଵିତା ଵୋରୋପିତା, ଅଯଂ ଆନନ୍ତରିଯେନ ମାତୁଘାତକକମ୍ମେନ ମାତୁଘାତକୋ, ଏତସ୍ସ ପବ୍ବଜ୍ଜା ଚ ଉପସମ୍ପଦା ଚ ପଟିକ୍ଖିତ୍ତା। ଯେନ ପନ ମନୁସ୍ସିତ୍ଥିଭୂତାପି ଅଜନିକା ପୋସାଵନିକା ମାତା ଵା ମହାମାତା ଵା ଚୂଳମାତା ଵା ଜନିକାପି ଵା ନ ମନୁସ୍ସିତ୍ଥିଭୂତା ମାତା ଘାତିତା, ତସ୍ସ ପବ୍ବଜ୍ଜା ନ ଵାରିତା, ନ ଚ ଆନନ୍ତରିକୋ ହୋତି। ଯେନ ସଯଂ ତିରଚ୍ଛାନଭୂତେନ ମନୁସ୍ସିତ୍ଥିଭୂତା ମାତା ଘାତିତା, ସୋପି ଆନନ୍ତରିକୋ ନ ହୋତି, ତିରଚ୍ଛାନଗତତ୍ତା ପନସ୍ସ ପବ୍ବଜ୍ଜା ପଟିକ୍ଖିତ୍ତା। ସେସଂ ଉତ୍ତାନମେଵ। ପିତୁଘାତକେପି ଏସେଵ ନଯୋ। ସଚେପି ହି ଵେସିଯା ପୁତ୍ତୋ ହୋତି, ''ଅଯଂ ମେ ପିତା''ତି ନ ଜାନାତି, ଯସ୍ସ ସମ୍ଭଵେନ ନିବ୍ବତ୍ତୋ, ସୋ ଚେ ଅନେନ ଘାତିତୋ, ପିତୁଘାତକୋତ୍ଵେଵ ସଙ୍ଖ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛତି, ଆନନ୍ତରିଯଞ୍ଚ ଫୁସତି।

୧୧୪। ଅରହନ୍ତଘାତକୋପି ମନୁସ୍ସଅରହନ୍ତଵସେନେଵ ଵେଦିତବ୍ବୋ। ମନୁସ୍ସଜାତିଯଞ୍ହି ଅନ୍ତମସୋ ଅପବ୍ବଜିତମ୍ପି ଖୀଣାସଵଂ ଦାରକଂ ଦାରିକଂ ଵା ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ଜୀଵିତା ଵୋରୋପେନ୍ତୋ ଅରହନ୍ତଘାତକୋଵ ହୋତି, ଆନନ୍ତରିଯଞ୍ଚ ଫୁସତି, ପବ୍ବଜ୍ଜା ଚସ୍ସ ଵାରିତା। ଅମନୁସ୍ସଜାତିକଂ ପନ ଅରହନ୍ତଂ ମନୁସ୍ସଜାତିକଂ ଵା ଅଵସେସଂ ଅରିଯପୁଗ୍ଗଲଂ ଘାତେତ୍ଵା ଆନନ୍ତରିଯୋ ନ ହୋତି, ପବ୍ବଜ୍ଜାପିସ୍ସ ନ ଵାରିତା, କମ୍ମଂ ପନ ବଲଵଂ ହୋତି। ତିରଚ୍ଛାନୋ ମନୁସ୍ସଅରହନ୍ତମ୍ପି ଘାତେତ୍ଵା ଆନନ୍ତରିଯୋ ନ ହୋତି, କମ୍ମଂ ପନ ଭାରିଯନ୍ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଵିନିଚ୍ଛଯୋ। ତେ ଵଧାଯ ଓନୀଯନ୍ତୀତି ଵଧତ୍ଥାଯ ଓନୀଯନ୍ତି, ମାରେତୁଂ ନୀଯନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଯଂ ପନ ପାଳିଯଂ ''ସଚା ଚ ମଯ''ନ୍ତି ଵୁତ୍ତଂ, ତସ୍ସ ସଚେ ମଯନ୍ତି ଅଯମେଵତ୍ଥୋ। ''ସଚେ''ତି ହି ଵତ୍ତବ୍ବେ ଏତ୍ଥ ''ସଚା ଚ'' ଇତି ଅଯଂ ନିପାତୋ ଵୁତ୍ତୋ। ''ସଚେ ଚ'' ଇଚ୍ଚେଵ ଵା ପାଠୋ। ତତ୍ଥ ସଚେତି ସମ୍ଭାଵନତ୍ଥେ ନିପାତୋ; ଚ ଇତି ପଦପୂରଣମତ୍ତୋ। ''ସଚଜ୍ଜ ମଯ''ନ୍ତିପି ପାଠୋ। ତସ୍ସ ସଚେ ଅଜ୍ଜ ମଯନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୧୫।ଭିକ୍ଖୁନିଦୂସକୋ ଭିକ୍ଖଵେତି ଏତ୍ଥ ଯୋ ପକତତ୍ତଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ ତିଣ୍ଣଂ ମଗ୍ଗାନଂ ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଦୂସେତି, ଅଯଂ ଭିକ୍ଖୁନିଦୂସକୋ ନାମ। ଏତସ୍ସ ପବ୍ବଜ୍ଜା ଚ ଉପସମ୍ପଦା ଚ ଵାରିତା। ଯୋ ପନ କାଯସଂସଗ୍ଗେନ ସୀଲଵିନାସଂ ପାପେତି, ତସ୍ସ ପବ୍ବଜ୍ଜା ଚ ଉପସମ୍ପଦା ଚ ନ ଵାରିତା। ବଲକ୍କାରେନ ଓଦାତଵତ୍ଥଵସନଂ କତ୍ଵା ଅନିଚ୍ଛମାନଂଯେଵ ଦୂସେନ୍ତୋପି ଭିକ୍ଖୁନିଦୂସକୋଯେଵ। ବଲକ୍କାରେନ ପନ ଓଦାତଵତ୍ଥଵସନଂ କତ୍ଵା ଇଚ୍ଛମାନଂ ଦୂସେନ୍ତୋ ଭିକ୍ଖୁନିଦୂସକୋ ନ ହୋତି। କସ୍ମା? ଯସ୍ମା ଗିହିଭାଵେ ସମ୍ପଟିଚ୍ଛିତମତ୍ତେଯେଵ ସା ଅଭିକ୍ଖୁନୀ ହୋତି। ସକିଂ ସୀଲଵିପନ୍ନଂ ପନ ପଚ୍ଛା ଦୂସେନ୍ତୋ ସିକ୍ଖମାନାସାମଣେରୀସୁ ଚ ଵିପ୍ପଟିପଜ୍ଜନ୍ତୋ ନେଵ ଭିକ୍ଖୁନିଦୂସକୋ ହୋତି, ପବ୍ବଜ୍ଜମ୍ପି ଉପସମ୍ପଦମ୍ପି ଲଭତି।

ସଙ୍ଘଭେଦକୋଭିକ୍ଖଵେତି ଏତ୍ଥ ଯୋ ଦେଵଦତ୍ତୋ ଵିଯ ସାସନଂ ଉଦ୍ଧମ୍ମଂ ଉବ୍ବିନଯଂ କତ୍ଵା ଚତୁନ୍ନଂ କମ୍ମାନଂ ଅଞ୍ଞତରଵସେନ ସଙ୍ଘଂ ଭିନ୍ଦତି, ଅଯଂ ସଙ୍ଘଭେଦକୋ ନାମ। ଏତସ୍ସ ପବ୍ବଜ୍ଜା ଚ ଉପସମ୍ପଦା ଚ ଵାରିତା।

ଲୋହିତୁପ୍ପାଦକୋ ଭିକ୍ଖଵେତି ଏତ୍ଥାପି ଯୋ ଦେଵଦତ୍ତୋ ଵିଯ ଦୁଟ୍ଠଚିତ୍ତେନ ଵଧକଚିତ୍ତେନ ତଥାଗତସ୍ସ ଜୀଵମାନକସରୀରେ ଖୁଦ୍ଦକମକ୍ଖିକାଯ ପିଵନକମତ୍ତମ୍ପି ଲୋହିତଂ ଉପ୍ପାଦେତି, ଅଯଂ ଲୋହିତୁପ୍ପାଦକୋ ନାମ। ଏତସ୍ସ ପବ୍ବଜ୍ଜା ଚ ଉପସମ୍ପଦା ଚ ଵାରିତା। ଯୋ ପନ ରୋଗଵୂପସମନତ୍ଥଂ ଜୀଵକୋ ଵିଯ ସତ୍ଥେନ ଫାଲେତ୍ଵା ପୂତିମଂସଞ୍ଚ ଲୋହିତଞ୍ଚ ନୀହରିତ୍ଵା ଫାସୁଂ କରୋତି, ବହୁଂ ସୋ ପୁଞ୍ଞଂ ପସଵତୀତି।

ମାତୁଘାତକାଦିଵତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଉଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକଵତ୍ଥୁକଥା

୧୧୬।ଉଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକୋ ଭିକ୍ଖଵେତି ଇତ୍ଥିନିମିତ୍ତୁପ୍ପାଦନକମ୍ମତୋ ଚ ପୁରିସନିମିତ୍ତୁପ୍ପାଦନକମ୍ମତୋ ଚ ଉଭତୋ ବ୍ୟଞ୍ଜନମସ୍ସ ଅତ୍ଥୀତି ଉଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକୋ। କରୋତୀତି ପୁରିସନିମିତ୍ତେନ ଇତ୍ଥୀସୁ ମେଥୁନଵୀତିକ୍କମଂ କରୋତି। କାରାପେତୀତି ପରଂ ସମାଦପେତ୍ଵା ଅତ୍ତନୋ ଇତ୍ଥିନିମିତ୍ତେ କାରାପେତି, ସୋ ଦୁଵିଧୋ ହୋତି – ଇତ୍ଥିଉଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକୋ, ପୁରିସୌଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକୋତି।

ତତ୍ଥ ଇତ୍ଥିଉଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକସ୍ସ ଇତ୍ଥିନିମିତ୍ତଂ ପାକଟଂ ହୋତି, ପୁରିସନିମିତ୍ତଂ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ। ପୁରିସୌଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକସ୍ସ ପୁରିସନିମିତ୍ତଂ ପାକଟଂ, ଇତ୍ଥିନିମିତ୍ତଂ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ। ଇତ୍ଥିଉଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକସ୍ସ ଇତ୍ଥୀସୁ ପୁରିସତ୍ତଂ କରୋନ୍ତସ୍ସ ଇତ୍ଥିନିମିତ୍ତଂ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ହୋତି, ପୁରିସନିମିତ୍ତଂ ପାକଟଂ ହୋତି। ପୁରିସୌଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକସ୍ସ ପୁରିସାନଂ ଇତ୍ଥିଭାଵଂ ଉପଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ପୁରିସନିମିତ୍ତଂ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ହୋତି, ଇତ୍ଥିନିମିତ୍ତଂ ପାକଟଂ ହୋତି। ଇତ୍ଥିଉଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକୋ ସଯଞ୍ଚ ଗବ୍ଭଂ ଗଣ୍ହାତି, ପରଞ୍ଚ ଗଣ୍ହାପେତି। ପୁରିସୌଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକୋ ପନ ସଯଂ ନ ଗଣ୍ହାତି, ପରଂ ଗଣ୍ହାପେତୀତି,

ଇଦମେତେସଂ ନାନାକରଣଂ। କୁରୁନ୍ଦିୟଂ ପନ ୱୁତ୍ତଂ – ‘‘ଯଦି ପଟିସନ୍ଧିୟଂ ପୁରିସଲିଙ୍ଗଂ ପୱତ୍ତେ ଇତ୍ଥିଲିଙ୍ଗଂ ନିବ୍ବତ୍ତତି, ଯଦି ପଟିସନ୍ଧିୟଂ ଇତ୍ଥିଲିଙ୍ଗଂ ପୱତ୍ତେ ପୁରିସଲିଙ୍ଗଂ ନିବ୍ବତ୍ତତୀ’’ତି । ତତ୍ଥ ୱିଚାରଣକ୍କମୋ ୱିତ୍ଥାରତୋ ଅଟ୍ଠସାଲିନିଯା ଧମ୍ମସଙ୍ଗହଟ୍ଠକଥାଯ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଇମସ୍ସ ପନ ଦୁୱିଧସ୍ସାପି ଉଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକସ୍ସ ନେୱ ପବ୍ବଜ୍ଜା ଅତ୍ଥି, ନ ଉପସମ୍ପଦାତି ଇଦମିଧ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ଉଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକୱତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଅନୁପଜ୍ଝାଯକାଦିୱତ୍ଥୁକଥା

୧୧୭।ତେନଖୋ ପନ ସମଯେନାତି ଯେନ ସମଯେନ ଭଗୱତା ସିକ୍ଖାପଦଂ ଅପଞ୍ଞତ୍ତଂ ହୋତି, ତେନ ସମଯେନ। ଅନୁପଜ୍ଝାଯକନ୍ତି ଉପଜ୍ଝଂ ଅଗାହାପେତ୍ୱା ସବ୍ବେନ ସବ୍ବଂ ଉପଜ୍ଝାଯୱିରହିତଂ। ଏୱଂ ଉପସମ୍ପନ୍ନା ନେୱ ଧମ୍ମତୋ ନ ଆମିସତୋ ସଙ୍ଗହଂ ଲଭନ୍ତି, ତେ ପରିହାଯନ୍ତିୟେୱ, ନ ୱଡ୍ଢନ୍ତି। ନ ଭିକ୍ଖୱେ ଅନୁପଜ୍ଝାଯକୋତି ଉପଜ୍ଝଂ ଅଗାହାପେତ୍ୱା ନିରୁପଜ୍ଝାଯକୋ ନ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବୋ। ଯୋ ଉପସମ୍ପାଦେଯ୍ଯ ଆପତ୍ତି ଦୁକ୍କଟସ୍ସାତି ସିକ୍ଖାପଦପଞ୍ଞତ୍ତିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଏୱଂ ଉପସମ୍ପାଦେନ୍ତସ୍ସ ଆପତ୍ତି ହୋତି; କମ୍ମଂ ପନ ନ କୁପ୍ପତି। କେଚି କୁପ୍ପତୀତି ୱଦନ୍ତି, ତଂ ନ ଗହେତବ୍ବଂ। ସଙ୍ଘେନ ଉପଜ୍ଝାଯେନାତିଆଦୀସୁପି ଉଭତୋବ୍ୟଞ୍ଜନକୁପଜ୍ଝାଯପରିଯୋସାନେସୁ ଏସେୱ ନଯୋ।

ଅନୁପଜ୍ଝାଯକାଦିୱତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଅପତ୍ତକାଦିୱତ୍ଥୁକଥା

୧୧୮।ହତ୍ଥେସୁ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରନ୍ତୀତି ଯୋ ହତ୍ଥେସୁ ପିଣ୍ଡୋ ଲବ୍ଭତି, ତଦତ୍ଥାଯ ଚରନ୍ତି। ସେଯ୍ୟଥାପି ତିତ୍ଥିଯାତି ଯଥା ଆଜୀୱକନାମକା ତିତ୍ଥିଯା; ସୂପବ୍ୟଞ୍ଜନେହି ମିସ୍ସେତ୍ୱା ହତ୍ଥେସୁ ଠପିତପିଣ୍ଡମେୱ ହି ତେ ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି। ଆପତ୍ତି ଦୁକ୍କଟସ୍ସାତି ଏୱଂ ଉପସମ୍ପାଦେନ୍ତସ୍ସେୱ ଆପତ୍ତି ହୋତି, କମ୍ମଂ ପନ ନ କୁପ୍ପତି। ଅଚୀୱରକାଦିୱତ୍ଥୂସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ।

ଯାଚିତକେନାତି ‘‘ଯାୱ ଉପସମ୍ପଦଂ କରୋମ, ତାୱ ଦେଥା’’ତି ଯାଚିତ୍ୱା ଗହିତେନ; ତାୱକାଲିକେନାତି ଅତ୍ଥୋ। ଇଦିସେନ ହି ପତ୍ତେନ ୱା ଚୀୱରେନ ୱା ପତ୍ତଚୀୱରେନ ୱା ଉପସମ୍ପାଦେନ୍ତସ୍ସେୱ ଆପତ୍ତି ହୋତି, କମ୍ମଂ ପନ ନ କୁପ୍ପତି, ତସ୍ମା ପରିପୁଣ୍ଣପତ୍ତଚୀୱରୋୱ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବୋ। ସଚେ ତସ୍ସ ନତ୍ଥି, ଆଚରିଯୁପଜ୍ଝାଯା ଚସ୍ସ ଦାତୁକାମା ହୋନ୍ତି, ଅଞ୍ଞେ ୱା ଭିକ୍ଖୂ ନିରପେକ୍ଖେହି ନିସ୍ସଜ୍ଜିତ୍ୱା ଅଧିଟ୍ଠାନୁପଗଂ ପତ୍ତଚୀୱରଂ ଦାତବ୍ବଂ। ପବ୍ବଜ୍ଜାପେକ୍ଖଂ ପନ ପଣ୍ଡୁପଲାସଂ ଯାଚିତକେନାପି ପତ୍ତଚୀୱରେନ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ସଭାଗଟ୍ଠାନେ ୱିସ୍ସାସେନ ଗହେତ୍ୱାପି ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ସଚେ ପନ ଅପକ୍କଂ ପତ୍ତଂ ଚୀୱରୂପଗାନି ଚ ୱତ୍ଥାନି ଗହେତ୍ୱା ଆଗତୋ ହୋତି, ଯାୱ ପତ୍ତୋ ପଚ୍ଚତି, ଚୀୱରାନି ଚ କରିଯନ୍ତି, ତାୱ ୱିହାରେ ୱସନ୍ତସ୍ସ ଅନାମଟ୍ଠପିଣ୍ଡପାତଂ ଦାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ଥାଲକେ ଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ପୁରେଭତ୍ତଂ ସାମଣେରଭାଗସମକୋ ଆମିସଭାଗୋ ଦାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସେନାସନଗ୍ଗାହୋ ପନ ସଲାକଭତ୍ତଉଦ୍ଦେସଭତ୍ତନିମନ୍ତନାଦୀନି ଚ ନ ୱଟ୍ଟନ୍ତି। ପଚ୍ଛାଭତ୍ତମ୍ପି ସାମଣେରଭାଗସମୋ ତେଲମଧୁଫାଣିତାଦିଭେସଜ୍ଜଭାଗୋ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ଗିଲାନୋ ହୋତି, ଭେସଜ୍ଜମସ୍ସ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ସାମଣେରସ୍ସ ୱିଯ ଚ ସବ୍ବଂ ପଟିଜଗ୍ଗନକମ୍ମନ୍ତି।

ଅପତ୍ତକାଦିୱତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ହତ୍ଥଚ୍ଛିନ୍ନାଦିୱତ୍ଥୁକଥା

୧୧୯। ହତ୍ଥଚ୍ଛିନ୍ନାଦିୱତ୍ଥୂସୁ – ହତ୍ଥଚ୍ଛିନ୍ନୋତି ଯସ୍ସ ହତ୍ଥତଲେ ୱା ମଣିବନ୍ଧେ ୱା କପ୍ପରେ ୱା ଯତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ଏକୋ ୱା ଦ୍ୱେ ୱା ହତ୍ଥା ଛିନ୍ନା ହୋନ୍ତି। ପାଦଚ୍ଛିନ୍ନୋତି ଯସ୍ସ ଅଗ୍ଗପାଦେ ୱା ଗୋପ୍ଫକେସୁ ୱା ଜଙ୍ଘାଯ ୱା ଯତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ଏକୋ ୱା ଦ୍ୱେ ୱା ପାଦା ଛିନ୍ନା ହୋନ୍ତି। ହତ୍ଥପାଦଚ୍ଛିନ୍ନୋତି ଯସ୍ସ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରେନେୱ ଚତୂସୁ ହତ୍ଥପାଦେସୁ ଦ୍ୱେ ୱା ତଯୋ ୱା ସବ୍ବେ ୱା ହତ୍ଥପାଦା ଛିନ୍ନା ହୋନ୍ତି। କଣ୍ଣଚ୍ଛିନ୍ନୋତି ଯସ୍ସ କଣ୍ଣମୂଲେ ୱା କଣ୍ଣସକ୍ଖଲିକାଯ ୱା ଏକୋ ୱା ଦ୍ୱେ ୱା କଣ୍ଣା ଛିନ୍ନା ହୋନ୍ତି। ଯସ୍ସ ପନ କଣ୍ଣାୱଦ୍ଧେ ଛିଜ୍ଜନ୍ତି, ସକ୍କା ଚ ହୋତି ସଙ୍ଘାଟେତୁଂ, ସୋ କଣ୍ଣଂ ସଙ୍ଘାଟେତ୍ୱା ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ନାସଚ୍ଛିନ୍ନୋତି ଯସ୍ସ ଅଜପଦକେ ୱା ଅଗ୍ଗେ ୱା ଏକପୁଟେ ୱା ଯତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ନାସା ଛିନ୍ନା ହୋତି। ଯସ୍ସ ପନ ନାସିକା ସକ୍କା ହୋତି ସନ୍ଧେତୁଂ, ସୋ ତଂ ଫାସୁକଂ କତ୍ୱା ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। କଣ୍ଣନାସଚ୍ଛିନ୍ନୋ ଉଭଯୱସେନ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଅଙ୍ଗୁଲିଚ୍ଛିନ୍ନୋତି ଯସ୍ସ ନଖସେସଂ ଅଦସ୍ସେତ୍ୱା ଏକା ୱା ବହୂ ୱା ଅଙ୍ଗୁଲିଯୋ ଛିନ୍ନା ହୋନ୍ତି। ଯସ୍ସ ପନ ସୁତ୍ତତନ୍ତୁମତ୍ତମ୍ପି ନଖସେସଂ ପଞ୍ଞାଯତି, ତଂ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଅଳଚ୍ଛିନ୍ନୋତି ଯସ୍ସ ଚତୂସୁ ଅଙ୍ଗୁଟ୍ଠକେସୁ

ଅଙ୍ଗୁଲିଯଂ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ଏକୋ ୱା ବହୂ ୱା ଅଙ୍ଗୁଟ୍ଠକା ଛିନ୍ନା ହୋନ୍ତି। କଣ୍ଡରଚ୍ଛିନ୍ନୋତି ଯସ୍ସ କଣ୍ଡରନାମକା ମହାନ୍ହାରୂ ପୁରତୋ ୱା ପଚ୍ଛତୋ ୱା ଛିନ୍ନା ହୋନ୍ତି; ଯେସୁ ଏକସ୍ମିପି ଛିନ୍ନତ୍ତା ଅଗ୍ଗପାଦେନ ୱା ଚଙ୍କମତି, ମୂଲେନ ୱା ଚଙ୍କମତି, ନ ୱା ପାଦଂ ପତିଟ୍ଠାପେତୁଂ ସକ୍କୋତି।

ଫଣହତ୍ଥକୋତି ଯସ୍ସ ୱଗ୍ଗୁଲିପକ୍ଖକା ୱିଯ ଅଙ୍ଗୁଲିଯୋ ସମ୍ବଦ୍ଧା ହୋନ୍ତି; ଏତଂ ପବ୍ବାଜେତୁକାମେନ ଅଙ୍ଗୁଲନ୍ତରିକାଯୋ ଫାଲେତ୍ୱା ସବ୍ବଂ ଅନ୍ତରଚମ୍ମଂ ଅପନେତ୍ୱା ଫାସୁକଂ କତ୍ୱା ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଯସ୍ସପି ଛ ଅଙ୍ଗୁଲିଯୋ ହୋନ୍ତି, ତଂ ପବ୍ବାଜେତୁକାମେନ ଅଧିକଅଙ୍ଗୁଲିଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଫାସୁକଂ କତ୍ୱା ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ।

ଖୁଜ୍ଜୋତି ଯୋ ଉରସ୍ସ ୱା ପିଟ୍ଠିଯା ୱା ପସ୍ସସ୍ସ ୱା ନିକ୍ଖନ୍ତତ୍ତା ଖୁଜ୍ଜସରୀରୋ। ଯସ୍ସ ପନ କିଞ୍ଚି କିଞ୍ଚି ଅଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗଂ ଈସକଂ ୱଙ୍କଂ, ତଂ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ମହାପୁରିସୋ ଏୱ ହି ବ୍ରହ୍ମୁଜୁଗତ୍ତୋ, ଅୱସେସୋ ସତ୍ତୋ ଅଖୁଜ୍ଜୋ ନାମ ନତ୍ଥି।

ୱାମନୋତି ଜଙ୍ଘୱାମନୋ ୱା କଟିୱାମନୋ ୱା ଉଭଯୱାମନୋ ୱା। ଜଙ୍ଘୱାମନସ୍ସ କଟିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ହେଟ୍ଠିମକାଯୋ ରସ୍ସୋ ହୋତି, ଉପରିମକାଯୋ ପରିପୁଣ୍ଣୋ। କଟିୱାମନସ୍ସ କଟିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଉପରିମକାଯୋ ରସ୍ସୋ ହୋତି, ହେଟ୍ଠିମକାଯୋ ପରିପୁଣ୍ଣୋ। ଉଭଯୱାମନସ୍ସ ଉଭୋପି କାଯା ରସ୍ସା ହୋନ୍ତି, ଯେସଂ ରସ୍ସତ୍ତା ଭୂତାନଂ ୱିଯ ପରିୱଟୁମୋ ମହାକୁଚ୍ଛିଘଟସଦିସୋ ଅତ୍ତଭାୱୋ ହୋତି, ତଂ ତିୱିଧମ୍ପି ପବ୍ବାଜେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି।

ଗଲଗଣ୍ଡୀତି ଯସ୍ସ କୁମ୍ଭଣ୍ଡଂ ୱିଯ ଗଲେ ଗଣ୍ଡୋ ହୋତି। ଦେସନାମତ୍ତମେୱ ଚେତଂ, ଯସ୍ମିଂ କିସ୍ମିଞ୍ଚି ପନ ପଦେସେ ଗଣ୍ଡେ ସତି ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ତତ୍ଥ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ – ''ନ ଭିକ୍ଖୱେ ପଞ୍ଚହି ଆବାଧେହି ଫୁଟ୍ଠୋ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ''ତି ଏତ୍ଥ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଲକ୍ଖଣାହତକସାହତଲିଖିତକେସୁ ଯଂ ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ତଂ ''ନ ଭିକ୍ଖୱେ ଲକ୍ଖଣାହତୋ''ତିଆଦୀସୁ ୱୁତ୍ତମେୱ।

ସୀପଦୀତି ଭାରପାଦୋ ୱୁଚ୍ଚତି। ଯସ୍ସ ପାଦୋ ଥୂଲୋ ହୋତି ସଞ୍ଜାତପିଳକୋ ଖରୋ, ସୋ ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଯସ୍ସ ପନ ନ ତାୱ ଖରଭାୱଂ ଗଣ୍ହାତି, ସକ୍କା ହୋତି ଉପନାହଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ଉଦକଆୱାଟେ ପୱେସେତ୍ୱା ଉଦକୱାଲିକାଯ ପୂରେତ୍ୱା ଯଥା ସିରା ପଞ୍ଞାଯନ୍ତି, ଜଙ୍ଘା ଚ ତେଲନାଳିକା ୱିଯ ହୋତି, ଏୱଂ ମିଲାପେତୁଂ ସକ୍କା, ତସ୍ସ ପାଦଂ ଈଦିସଂ କତ୍ୱା ତଂ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପୁନ ୱଡ୍ଢତି, ଉପସମ୍ପାଦେନ୍ତେନାପି ତଥା କତ୍ୱାୱ ଉପସମ୍ପାଦେତବ୍ବୋ।

ପାପରୋଗୀତି ଅରିସଭଗନ୍ଦରପିତ୍ତସେମ୍ହକାସସୋସାଦୀସୁ ଯେନ କେନଚି ରୋଗେନ ନିଚ୍ଚାତୁରୋ ଅତେକିଚ୍ଛରୋଗୋ ଜେଗୁଚ୍ଛୋ ଅମନାପୋ; ଅଯଂ ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ।

ପରିସଦୂସକୋତି ଯୋ ଅତ୍ତନୋ ୱିରୂପତାଯ ପରିସଂ ଦୂସେତି; ଅତିଦୀଘୋ ୱା ହୋତି ଅଞ୍ଞେସଂ ସୀସପ୍ପମାଣନାଭିପ୍ପଦେସୋ, ଅତିରସ୍ସୋ ୱା ଉଭଯୱାମନଭୂତରୂପଂ ୱିଯ, ଅତିକାଳୋ ୱା ଝାପିତଖେତ୍ତେ ଖାଣୁକୋ ୱିଯ, ଅଚ୍ଚୋଦାତୋ ୱା ଦଧିତକ୍କାଦୀହି ପମଜ୍ଜିତମଟ୍ଟତମ୍ବଲୋହୱଣ୍ଣୋ, ଅତିକିସୋ ୱା ମନ୍ଦମଂସଲୋହିତୋ ଅଟ୍ଠିସିରାଚମ୍ମସରୀରୋ ୱିଯ, ଅତିଥୂଲୋ ୱା ଭାରିଯମଂସୋ, ମହୋଦରୋ ୱା ମହାଭୂତସଦିସୋ, ଅତିମହନ୍ତସୀସୋ ୱା ପଚ୍ଛିଂ ସୀସେ କତ୍ୱା ଠିତୋ ୱିଯ, ଅତିଖୁଦ୍ଦକସୀସୋ ୱା ସରୀରସ୍ସ ଅନନୁରୂପେନ ଅତିଖୁଦ୍ଦକେନ ସୀସେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, କୂଟକୂଟସୀସୋ ୱା ତାଲଫଲପିଣ୍ଡିସଦିସେନ ସୀସେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, ସିଖରସୀସୋ ୱା ଉଦ୍ଧଂ ଅନୁପୁବ୍ବତନୁକେନ ସୀସେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, ନାଳିସୀସୋ ୱା ମହାୱେଳୁପବ୍ବସଦିସେନ ସୀସେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, କପ୍ପସୀସୋ ୱା ପବ୍ଭାରସୀସୋ ୱା ଚତୂସୁ ପସ୍ସେସୁ ଯେନ କେନଚି ପସ୍ସେନ ଓଣତେନ ସୀସେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, ୱଣସୀସୋ ୱା ପୂତିସୀସୋ ୱା କଣ୍ଣିକକେସୋ ୱା ପାଣକେହି ଖାଯିତକେଦାରେ ସସ୍ସସଦିସେହି ତହିଂ ତହିଂ ଉଟ୍ଠିତେହି କେସେହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ନିଲ୍ଲୋମସୀସୋ ୱା ଥୂଲଥଦ୍ଧକେସୋ ୱା ତାଲହୀରସଦିସେହି କେସେହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ଜାତିପଲିତେହି ପଣ୍ଡରସୀସୋ ୱା ପକତିତମ୍ବକେସୋ ୱା ଆଦିତ୍ତେହି ୱିଯ କେସେହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ଆୱଟ୍ଟସୀସୋ ୱା ଗୁନ୍ନଂ ସରୀରେ ଆୱଟ୍ଟସଦିସେହି ଉଦ୍ଧଗ୍ଗେହି କେସାୱଟ୍ଟେହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ସୀସଲୋମେହି ସଦ୍ଧିଂ ଏକାବଦ୍ଧଭମୁକଲୋମୋ ୱା ଜାଲବଦ୍ଧେନ ୱିଯ ନଲାଟେନ ସମନ୍ନାଗତୋ।

ସମ୍ବଦ୍ଧଭମୁକୋ ୱା ନିଲ୍ଲୋମଭମୁକୋ ୱା ମକ୍କଟଭମୁକୋ ୱା ଅତିମହନ୍ତକ୍ଖି ୱା ଅତିଖୁଦ୍ଦକକ୍ଖି ୱା ମହିଂସଚମ୍ମେ ୱାସିକୋଣେନ ପହରିତ୍ୱା କତଛିଦ୍ଦସଦିସେହି ଅକ୍ଖୀହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ୱିସମକ୍ଖି ୱା ଏକେନ ମହନ୍ତେନ ଏକେନ ଖୁଦ୍ଦକେନ ଅକ୍ଖିନା ସମନ୍ନାଗତୋ, ୱିସମଚକ୍କଲୋ ୱା ଏକେନ ଉଦ୍ଧଂ ଏକେନ ଅଧୋତି ଏୱଂ ୱିସମଜାତେହି ଅକ୍ଖିଚକ୍କଲେହି ସମନ୍ନାଗତୋ, କେକରୋ ୱା ଗମ୍ଭୀରକ୍ଖି ୱା ଯସ୍ସ ଗମ୍ଭୀରେ ଉଦପାନେ ଉଦକତାରକା ୱିଯ ଅକ୍ଖିତାରକା ପଞ୍ଞାଯନ୍ତି; ନିକ୍ଖନ୍ତକ୍ଖି ୱା ଯସ୍ସ କକ୍କଟକସ୍ସେୱ ଅକ୍ଖିତାରକା ନିକ୍ଖନ୍ତା ହୋନ୍ତି; ହତ୍ଥିକଣ୍ଣୋ ୱା ମହତୀହି କଣ୍ଣସକ୍ଖଲିକାହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ମୂସିକକଣ୍ଣୋ ୱା ଜତୁକକଣ୍ଣୋ ୱା ଖୁଦ୍ଦିକାହି କଣ୍ଣସକ୍ଖଲିକାହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ଛିଦ୍ଦମତ୍ତକଣ୍ଣୋ ୱା ଯସ୍ସ ୱିନା କଣ୍ଣସକ୍ଖଲିକାହି

କଣ୍ଠଛିଦ୍ଦମଉମେଓ ହୋତି; ଅୱିଦ୍ଧକଣ୍ଣୋ ୱା ଯୋନକଜାତିକୋ ପନ ପରିସଦୂସକୋ ନ ହୋତି; ସଭାଓ୍ୱାଯେଓ ହି ସୋ ତସ୍ସ କଣ୍ଣଭଗନ୍ଦରିକୋ ୱା ନିଚ୍ଚପୂତିନା କଣ୍ଣେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, ଗଣ୍ଡକଣ୍ଣୋ ୱା ସଦାପଗ୍ଘରିତପୁବ୍ବେନ କଣ୍ଣେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, ଟଙ୍କିତକଣ୍ଣୋ ୱା ଗୋଭତ୍ତନାଳିକାଯ ଅଗ୍ଗସଦିସେହି କଣ୍ଣେହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ଅତିପିଙ୍ଗଲକ୍ଖି ୱା ମଧୁପିଙ୍ଗଲଂ ପନ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ନିପ୍ପଖୁମକ୍ଖି ୱା ଅସ୍ସୁପଗ୍ଘରଣକ୍ଖି ୱା ପୁପ୍ଫିତକ୍ଖି ୱା ଅକ୍ଖିପାକେନ ସମନ୍ନାଗତକ୍ଖି ୱା।

ଅତିମହନ୍ତନାସିକୋ ୱା ଅତିଖୁଦ୍ଦକନାସିକୋ ୱା ଚିପିଟନାସିକୋ ୱା ମଜ୍ଝେ ଅପ୍ପତିଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଏକପସ୍ସେ ଠିତୱଙ୍କନାସିକୋ ୱା, ଦୀଘନାସିକୋ ୱା ସୁକତୁଣ୍ଡସଦିସାଯ ଜିଵ୍ହାଯ ଲେହିତୁଂ ସକ୍କୁଣେଯ୍ୟାଯ ନାସିକାଯ ସମନ୍ନାଗତୋ, ନିଚ୍ଚପଗ୍ଘରିତସିଙ୍ଘାଣିକନାସୋ ୱା।

ମହାମୁଖୋ ୱା ଯସ୍ସ ପଟଙ୍ଗମଣ୍ଡୂକସ୍ସେଓ ମୁଖନିମିତ୍ତଂଯେଓ ମହନ୍ତଂ ହୋତି, ମୁଖଂ ପନ ଲାବୁସଦିସଂ ଅତିଖୁଦ୍ଦକଂ, ଭିନ୍ନମୁଖୋ ୱା ୱଙ୍କମୁଖୋ ୱା ମହାଓଟ୍ଠୋ ୱା ଉକ୍ଖଲିମୁଖୱଟ୍ଟିସଦିସେହି ଓଟ୍ଠେହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ତନୁକଓଟ୍ଠୋ ୱା ଭେରିଚମ୍ମସଦିସେହି ଦନ୍ତେ ପିଦହିତୁଂ ଅସମତ୍ଥେହି ଓଟ୍ଠେହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ମହାଧରୋଟ୍ଠୋ ୱା ତନୁକୌତ୍ତରୋଟ୍ଠୋ ୱା ତନୁକଅଧରୋଟ୍ଠୋ ୱା ମହାଉତ୍ତରୋଟ୍ଠୋ ୱା ଓଟ୍ଠଛିନ୍ନକୋ ୱା ଏଳମୁଖୋ ୱା ଉପ୍ପକ୍କମୁଖୋ ୱା ସଙ୍ଖତୁଣ୍ଡକୋ ୱା ବହିସେତେହି ଅନ୍ତୋ ଅତିରତ୍ତେହି ଓଟ୍ଠେହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ଦୁଗ୍ଗନ୍ଧକୁଣପମୁଖୋ ୱା।

ମହାଦନ୍ତୋ ୱା ଅଟ୍ଠକଦନ୍ତସଦିସେହି ଦନ୍ତେହି ସମନ୍ନାଗତୋ ଅସୁରଦନ୍ତୋ ୱା ହେଟ୍ଠା ୱା ଉପରି ୱା ବହିନିକ୍ଖନ୍ତଦନ୍ତୋ, ଯସ୍ସ ପନ ସକ୍କା ହୋତି ଓଟ୍ଠେହି ପିଦହିତୁଂ କଥେନ୍ତସ୍ସେଓ ପଞ୍ଞାଯତି ନୋ ଅକଥେନ୍ତସ୍ସ, ତଂ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ପୂତିଦନ୍ତୋ ୱା ନିଦ୍ଦନ୍ତୋ ୱା ଯସ୍ସ ପନ ଦନ୍ତନ୍ତରେ କଲନ୍ଦକଦନ୍ତୋ ୱିଯ ସୁଖୁମଦନ୍ତୋ ହୋତି, ତଂ ପବ୍ବାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ମହାହନୁକୋ ୱା ଗୋହନୁସଦିସେନ ହନୁନା ସମନ୍ନାଗତୋ, ଦୀଘହନୁକୋ ୱା ଚିପିଟହନୁକୋ ୱା ଅନ୍ତୋପୱିଟ୍ଠେନ ୱିଯ ଅତିରସ୍ସେନ ହନୁକେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, ଭିନ୍ନହନୁକୋ ୱା ୱଙ୍କହନୁକୋ ୱା ନିମ୍ମସ୍ସୁଦାଠିକୋ ୱା ଭିକ୍ଖୁନିସଦିସମୁଖୋ ଦୀଘଗଲୋ ୱା ବକଗଲସଦିସେନ ଗଲେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, ରସ୍ସଗଲୋ ୱା ଅନ୍ତୋପୱିଟ୍ଠେନ ୱିଯ ଗଲେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, ଭିନ୍ନଗଲୋ ୱା ଭଟ୍ଠଅଂସକୂଟୋ ୱା ଅହତ୍ଥୋ ୱା ଏକହତ୍ଥୋ ୱା ଅତିରସ୍ସହତ୍ଥୋ ୱା ଅତିଦୀଘହତ୍ଥୋ ୱା ଭିନ୍ନୌରୋ ୱା ଭିନ୍ନପିଟ୍ଠି ୱା କଚ୍ଛୁଗତ୍ତୋ ୱା କଣ୍ଡୁଗତ୍ତୋ ୱା ଦଦ୍ଦୁଗତ୍ତୋ ୱା ଗୋଧାଗତ୍ତୋ ୱା, ଯସ୍ସ ଗୋଧାଯ ୱିଯ ଗତ୍ତତୋ ଚୁଣ୍ଣାନି ପତନ୍ତି, ସବ୍ବଞ୍ଚେତଂ ୱିରୂପକରଣଂ ସନ୍ଧାଯ ୱିତ୍ଥାରିକୱସେନ ୱୁତ୍ତଂ। ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ପନେତ୍ଥ ‘‘ନ ଭିକ୍ଖୱେ ପଞ୍ଚହି ଆବାଧେହୀ’’ତି ଏତ୍ଥ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ଭଟ୍ଠକଟିକୋ ୱା ମହାଆନିସଦୋ ୱା ଉଦ୍ଧନକୂଟସଦିସେହି ଆନିସଦମଂସେହି ଅଚ୍ଚୁଗ୍ଗତେହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ମହାଊରୁକୋ ୱା ୱାତଣ୍ଡିକୋ ୱା ମହାଜାଣୁକୋ ୱା ସଙ୍ଘଟ୍ଟନଜାଣୁକୋ ୱା ଦୀଘଜଙ୍ଘୋ ୱା ଯଟ୍ଠିସଦିସଜଙ୍ଘୋ ୱିକଟୋ ୱା ପଣ୍ହୋ ୱା ଉବ୍ବଦ୍ଧପିଣ୍ଡିକୋ ୱା, ସୋ ଦୁୱିଧୋ ହେଟ୍ଠା ଓରୁଲ୍ହାହି ୱା ଉପରି ଆରୁଲ୍ହାହି ୱା ମହତୀହି ଜଙ୍ଘପିଣ୍ଡିକାହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ମହାଜଙ୍ଘୋ ୱା ଥୂଲଜଙ୍ଘପିଣ୍ଡିକୋ ୱା ମହାପାଦୋ ୱା ମହାପଣ୍ହି ୱା ପିଟ୍ଠିକପାଦୋ ୱା ପାଦୱେମଜ୍ଝତୋ ଉଟ୍ଠିତଜଙ୍ଘୋ ୱଙ୍କପାଦୋ ୱା ସୋ ଦୁୱିଧୋ – ଅନ୍ତୋ ୱା ବହି ୱା ପରିୱତ୍ତପାଦୋ ଗଣ୍ଠିକଙ୍ଗୁଲି ୱା ସିଙ୍ଗିୱେରଫଣସଦିସାହି ଅଙ୍ଗୁଲୀହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ଅନ୍ଧନଖୋ ୱା କାଳୱଣ୍ଣେହି ପୂତିନଖେହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ସବ୍ବୋପି ଏସ ପରିସଦୂସକୋ। ଏୱରୂପୋ ପରିସଦୂସକୋ ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ।

କାଣୋତି ପସନ୍ନନ୍ଧୋ ୱା ହୋତୁ ପୁପ୍ଫାଦୀହି ୱା ଉପହତପସାଦୋ। ଯୋ ଦ୍ୱୀହି ୱା ଏକେନ ୱା ଅକ୍ଖିନା ନ ପସ୍ସତି, ସୋ ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ମହାପଚ୍ଚରିଯଂ ପନ ଏକକ୍ଖିକାଣୋ କାଣୋତି ୱୁତ୍ତୋ, ଦ୍ୱିଅକ୍ଖିକାଣୋ ଅନ୍ଧେନ ସଙ୍ଗହିତୋ। ମହାଅଟ୍ଠକଥାଯଂ ଜଚ୍ଚନ୍ଧୋ ଅନ୍ଧୋତି ୱୁତ୍ତୋ, ତସ୍ମା ଉଭଯମ୍ପି ପରିଯାଯେନ ଯୁଜ୍ଜତି। କୁଣୀତି ହତ୍ଥକୁଣୀ ୱା ପାଦକୁଣୀ ୱା ଅଙ୍ଗୁଲିକୁଣୀ ୱା; ଯସ୍ସ ଏତେସୁ ହତ୍ଥାଦୀସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ୱଙ୍କଂ ପଞ୍ଞାଯତି, ସୋ କୁଣୀ ନାମ। ଖଞ୍ଜୋତି ନତଜାଣୁକୋ ୱା ଭିନ୍ନଜଙ୍ଘୋ ୱା ମଜ୍ଝେ ସଙ୍କୁଟିତପାଦତ୍ତା କୁଣ୍ଡପାଦକୋ ୱା ପିଟ୍ଠିପାଦମଜ୍ଝେନ ଚଙ୍କମନ୍ତୋ ଅଗ୍ଗେ ସଙ୍କୁଟିତପାଦତ୍ତା କୁଣ୍ଡପାଦକୋ ୱା ପିଟ୍ଠିପାଦଗ୍ଗେନ ଚଙ୍କମନ୍ତୋ ଅଗ୍ଗପାଦେନେୱ ଚଙ୍କମନଖଞ୍ଜୋ ୱା ପଣ୍ହିକାଯ ଚଙ୍କମନଖଞ୍ଜୋ ୱା ପାଦସ୍ସ ବାହିରନ୍ତେନ ଚଙ୍କମନଖଞ୍ଜୋ ୱା ପାଦସ୍ସ ଅବ୍ଭନ୍ତରନ୍ତେନ ଚଙ୍କମନଖଞ୍ଜୋ ୱା ଗୋପ୍ଫକାନଂ ଉପରି ଭଗ୍ଗତ୍ତା ସକଲେନ ପିଟ୍ଠିପାଦେନ ଚଙ୍କମନଖଞ୍ଜୋ ୱା; ସବ୍ବୋପେସ ଖଞ୍ଜୋଯେୱ, ସୋ ନ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ।

ପକ୍ଖହତୋତି ଯସ୍ସ ଏକୋ ହତ୍ଥୋ ୱା ପାଦୋ ୱା ଅଡ୍ଢସରୀରଂ ୱା ସୁଖଂ ନ ୱହତି। ଛିନ୍ନିରିଯାପଥୋତି ପୀଠସପ୍ପି ୱୁଚ୍ଚତି। ଜରାଦୁବ୍ବଲୋତି ଜିଣ୍ଣଭାୱେନ ଦୁବ୍ବଲୋ ଅତ୍ତନୋ ଚୀୱରରଜନାଦିକମ୍ମଂ କାତୁମ୍ପି ଅସମତ୍ଥୋ। ଯୋ ପନ ମହଲ୍ଲକୋପି ବଲୱା ହୋତି, ଅତ୍ତାନଂ ପଟିଜଗ୍ଗିତୁଂ ସକ୍କୋତି, ସୋ ପବ୍ବାଜେତବ୍ବୋ। ଅନ୍ଧୋତି ଜଚ୍ଚନ୍ଧୋ ୱୁଚ୍ଚତି। ମୂଗୋତି ଯସ୍ସ ୱଚୀଭେଦୋ ନପ୍ପୱତ୍ତତି; ଯସ୍ସାପି ପୱତ୍ତତି, ସରଣଗମନଂ ପନ ପରିପୁଣ୍ଣଂ ଭାସିତୁଂ

ନ ସକ୍କୋତି, ତାଦିସଂ ମମ୍ପନମ୍ପି ପଵାଜେତୁଂ ନ ଵଟ୍ଟତି। ଯୋ ପନ ସରଣଗମନମତ୍ତଂ ପରିପୁଣ୍ଣଂ ଭାସିତୁଂ ସକ୍କୋତି, ତଂ ପଵାଜେତୁଂ ଵଟ୍ଟତି।

ବଧିରୋତି ଯୋ ସଵ୍ଵେନ ସଵ୍ଵଂ ନ ସୁଣାତି। ଯୋ ପନ ମହାସଦ୍ଦଂ ସୁଣାତି, ତଂ ପଵାଜେତୁଂ ଵଟ୍ଟତି। ଅନ୍ଧମୂଗାଦଯୋ ଉଭଯଦୋସଵସେନ ଵୁତ୍ତା। ଯେସଞ୍ଚ ପଵଜ୍ଜା ପଟିକ୍ଖିତ୍ତା, ଉପସମ୍ପଦାପି ତେସଂ ପଟିକ୍ଖିତ୍ତାଵ। ସଚେ ପନ ତେ ସଙ୍ଘୋ ଉପସମ୍ପାଦେତି, ସଵ୍ଵେପି ହତ୍ଥଚ୍ଛିନ୍ନାଦଯୋ ସୁପସମ୍ପନ୍ନା, କାରକସଙ୍ଘୋ ପନ ଆଚରିଯୁପଜ୍ଝାଯା ଚ ଆପତ୍ତିତୋ ନ ମୁଚ୍ଚନ୍ତି। ଵୁତ୍ତଂ ଚ – ''ଅତ୍ଥି ଭିକ୍ଖଵେ ପୁଗ୍ଗଲୋ ଅପ୍ପତ୍ତୋ ଓସାରଣଂ, ତଞ୍ଚେ ସଙ୍ଘୋ ଓସାରେତି, ଏକଚ୍ଚୋ ସୁଓସାରିତୋ, ଏକଚ୍ଚୋ ଦୁଓସାରିତୋ''ତି ତସ୍ମିଂ ଆଗତଟ୍ଠାନେଯେଵ ଆଵି ଭଵିସ୍ସତୀତି।

ହତ୍ଥଚ୍ଛିନ୍ନାଦିଵତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଅଲଜ୍ଜୀନିସ୍ସଯଵତ୍ଥୁକଥା

୧୨୦।ଅଲଜ୍ଜୀନଂ ନିସ୍ସାଯ ଵସନ୍ତୀତି ଉପଯୋଗତ୍ଥେ ସାମିଵଚନଂ; ଅଲଜ୍ଜିପୁଗ୍ଗଲେ ନିସ୍ସାଯ ଵସନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଯାଵ ଭିକ୍ଖୁସଭାଗତଂ ଜାନାମୀତି ନିସ୍ସଯଦାଯକସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଭିକ୍ଖୂହି ସଭାଗତଂ ଲଜ୍ଜିଭାଵଂ ଯାଵ ଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ତସ୍ମା ନଵଂ ଠାନଂ ଗତେନ ''ଏହି ଭିକ୍ଖୁ, ନିସ୍ସଯଂ ଗଣ୍ହାହୀ''ତି ଵୁଚ୍ଚମାନେନାପି ଚତୂହପଞ୍ଚାହଂ ନିସ୍ସଯଦାଯକସ୍ସ ଲଜ୍ଜିଭାଵଂ ଉପପରିକ୍ଖିତ୍ଵା ନିସ୍ସଯୋ ଗହେତବ୍ବୋ।

ସଚେ ''ଥେରୋ ଲଜ୍ଜୀ''ତି ଭିକ୍ଖୂନଂ ସନ୍ତିକେ ସୁତ୍ଵା ଆଗତଦିଵସେଯେଵ ଗହେତୁକାମୋ ହୋତି, ଥେରୋ ପନ ''ଆଗମେହି ତାଵ, ଵସନ୍ତୋ ଜାନିସ୍ସସୀ''ତି କତିପାହଂ ଆଚାରଂ ଉପପରିକ୍ଖିତ୍ଵା ନିସ୍ସଯଂ ଦେତି, ଵଟ୍ଟତି। ପକତିଯା ନିସ୍ସଯଗ୍ଗହଣଟ୍ଠାନଂ ଗତେନ ତଦହେଵ ଗହେତବ୍ବୋ, ଏକଦିଵସମ୍ପି ପରିହାରୋ ନତ୍ଥି। ସଚେ ପଠମଯାମେ ଆଚରିଯସ୍ସ ଓକାସୋ ନତ୍ଥି, ଓକାସଂ ଅଲଭନ୍ତୋ ''ପଚ୍ଚୂସସମଯେ ଗହେସ୍ସାମୀ''ତି ସଯତି, ଅରୁଣଂ ଉଗ୍ଗତମ୍ପି ନ ଜାନାତି, ଅନାପତ୍ତି। ସଚେ ପନ ''ଗଣ୍ହିସ୍ସାମୀ''ତି ଆଭୋଗଂ ଅକତ୍ଵା ସଯତି, ଅରୁଣୁଗ୍ଗମନେ ଦୁକ୍କଟଂ। ଅଗତପୁବ୍ବଂ ଠାନଂ ଗତେନ ଦ୍ଵେ ତୀଣି ଦିଵସାନି ଵସିତ୍ଵା ଗନ୍ତୁକାମେନ ଅନିସ୍ସିତେନ ଵସିତବ୍ବଂ। ''ସତ୍ତାହଂ ଵସିସ୍ସାମୀ''ତି ଆଲଯଂ କରୋନ୍ତେନ ପନ ନିସ୍ସଯୋ ଗହେତବ୍ବୋ। ସଚେ ଥେରୋ ''କିଂ ସତ୍ତାହଂ ଵସନ୍ତସ୍ସ ନିସ୍ସଯେନା''ତି ଵଦତି, ପଟିକ୍ଖିତ୍ତକାଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଲଦ୍ଧପରିହାରୋ ହୋତି।

ଅଲଜ୍ଜୀନିସ୍ସଯଵତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଗମିକାଦିନିସ୍ସଯଵତ୍ଥୁକଥା

୧୨୧।ନିସ୍ସଯକରଣୀଯୋତି କରଣୀଯନିସ୍ସଯୋ, କରଣୀଯୋ ମଯା ନିସ୍ସଯୋ; ଗହେତବ୍ବୋତି ଅତ୍ଥୋ। ନିସ୍ସଯଂ ଅଲଭମାନେନାତି ଅତ୍ତନା ସଦ୍ଧିଂ ଅଦ୍ଧାନମଗ୍ଗପ୍ପଟିପନ୍ନେସୁ ନିସ୍ସଯଦାଯକେ ଅସତି ନିସ୍ସଯଂ ନ ଲଭତି ନାମ। ଏଵଂ ଅଲଭନ୍ତେନ ଅନିସ୍ସିତେନ ବହୂନିପି ଦିଵସାନି ଗନ୍ତବ୍ବଂ। ସଚେ ପୁବ୍ବେପି ନିସ୍ସଯଂ ଗହେତ୍ଵା ଵୁତ୍ଥପୁବ୍ବଂ କଞ୍ଚି ଆଵାସଂ ପଵିସତି, ଏକରତ୍ତଂ ଵସନ୍ତେନାପି ନିସ୍ସଯୋ ଗହେତବ୍ବୋ। ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେ ଵିସ୍ସମନ୍ତୋ ଵା ସତ୍ଥଂ ପରିଯେସନ୍ତୋ ଵା କତିପାହଂ ଵସତି, ଅନାପତ୍ତି। ଅନ୍ତୋଵସ୍ସେ ପନ ନିବଦ୍ଧଵାସଂ ଵସିତବ୍ବଂ, ନିସ୍ସଯୋ ଚ ଗହେତବ୍ବୋ। ନାଵାଯ ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ପନ ଵସ୍ସାନେ ଆଗତେପି ନିସ୍ସଯଂ ଅଲଭନ୍ତସ୍ସ ଅନାପତ୍ତି।

ଯାଚିଯମାନେନାତି ତେନ ଗିଲାନେନ ଯାଚିଯମାନେନ ଅନିସ୍ସିତେନ ଵସିତବ୍ବଂ। ସଚେ ''ଯାଚାହି ମ''ନ୍ତି ଵୁଚ୍ଚମାନୋପି ଗିଲାନୋ ମାନେନ ନ ଯାଚତି, ଗନ୍ତବ୍ବଂ।

ଫାସୁହୋତୀତି ସମଥଵିପସ୍ସନାନଂ ପଟିଲାଭଵସେନ ଫାସୁ ହୋତି। ଇମଞ୍ଚି ପରିହାରଂ ନେଵ ସୋତାପନ୍ନୋ ନ ସକଦାଗାମୀ ଅନାଗାମୀ ଅରହନ୍ତୋ ଲଭନ୍ତି; ନ ଥାମଗତସ୍ସ ସମାଧିନୋ ଵା ଵିପସ୍ସନାଯ ଵା ଲାଭୀ, ଵିସ୍ସଟ୍ଠକମ୍ମଟ୍ଠାନେ ପନ ବାଲପୁଥୁଜ୍ଜନେ କଥାଵ ନତ୍ଥି। ଯସ୍ସ ଖୋ ପନ ସମଥୋ ଵା ଵିପସ୍ସନା ଵା ତରୁଣୋ ହୋତି, ଅଯଂ ଇମଂ ପରିହାରଂ ଲଭତି, ପଵାରଣସଙ୍ଗହୋପି ଏତସ୍ସେଵ ଅନୁଞ୍ଞାତୋ। ତସ୍ମା ଇମିନା ପୁଗ୍ଗଲେନ ଆଚରିଯେ ପଵାରେତ୍ଵା ଗତେପି ''ଯଦା ପତିରୂପୋ ନିସ୍ସଯଦାଯକୋ ଆଗଚ୍ଛିସ୍ସତି, ତସ୍ସ ନିସ୍ସାଯ ଵସିସ୍ସାମୀ''ତି ଆଭୋଗଂ କତ୍ଵା ପୁନ ଯାଵ ଆସାଳ୍ହୀପୁଣ୍ଣମା, ତାଵ ଅନିସ୍ସିତେନ ଵତ୍ଥୁଂ ଵଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନ ଆସାଳ୍ହୀମାସେ ଆଚରିଯୋ ନାଗଚ୍ଛତି, ଯତ୍ଥ ନିସ୍ସଯୋ ଲବ୍ଭତି, ତତ୍ଥ ଗନ୍ତବ୍ବଂ।

୧୨୨।ଗୋତ୍ତେନପି ଅନୁସ୍ସାଵେତୁନ୍ତି ମହାକସ୍ସପସ୍ସ ଉପସମ୍ପଦାପେକ୍ଖୋତି ଏଵଂ ଗୋତ୍ତଂ ଵତ୍ଵା ଅନୁସ୍ସାଵେତୁଂ ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୨୩।ଦ୍ୱେ ଏକାନୁସ୍ସାୱନେତି ଦ୍ୱେ ଏକତୋ ଅନୁସ୍ସାୱନେ; ଏକେନ ଏକସ୍ସ ଅଞ୍ଞେନ ଇତରସ୍ସାତି ଏୱଂ ଦ୍ୱୀହି ୱା ଆଚରିଯେହି ଏକେନ ୱା ଏକକ୍ଖଣେ କମ୍ମୱାଚଂ ଅନୁସ୍ସାୱେନ୍ତେହି ଉପସମ୍ପାଦେତୁଂ ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଦ୍ୱେ ତଯୋ ଏକାନୁସ୍ସାୱନେ କାତୁଂ ତଞ୍ଚ ଖୋ ଏକେନ ଉପଜ୍ଝାଯେନାତି ଦ୍ୱେ ୱା ତଯୋ ୱା ଜନେ ପୁରିମନଯେନେୱ ଏକତୋ ଅନୁସ୍ସାୱନେ କାତୁଂ ଅନୁଜାନାମି; ତଞ୍ଚ ଖୋ ଅନୁସ୍ସାୱନକିରିଯଂ ଏକେନ ଉପଜ୍ଝାଯେନ ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ତସ୍ମା ଏକେନ ଆଚରିଯେନ ଦ୍ୱେ ୱା ତଯୋ ୱା ଅନୁସ୍ସାୱେତବ୍ବା। ଦ୍ୱୀହି ୱା ତୀହି ୱା ଆଚରିଯେହି ୱିସୁଂ ୱିସୁଂ ଏକେନ ଏକସ୍ସାତି ଏୱଂ ଏକପ୍ପହାରେନେୱ ଦ୍ୱେ ତିସ୍ସୋ ୱା କମ୍ମୱାଚା କାତବ୍ବା। ସଚେ ପନ ନାନାଚରିଯା ନାନୁପଜ୍ଝାଯା ହୋନ୍ତି, ତିସ୍ସତ୍ଥେରୋ ସୁମନତ୍ଥେରସ୍ସ ସଦ୍ଧିୱିହାରିକଂ, ସୁମନତ୍ଥେରୋ ତିସ୍ସତ୍ଥେରସ୍ସ ସଦ୍ଧିୱିହାରିକଂ ଅନୁସ୍ସାୱେତି, ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଞ୍ଚ ଗଣପୂରକା ହୋନ୍ତି, ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନ ନାନାଉପଜ୍ଝାଯା ହୋନ୍ତି, ଏକୋ ଆଚରିଯୋ ହୋତି, ''ନତ୍ୱେୱ ନାନୁପଜ୍ଝାଯେନା''ତି ପଟିକ୍ଖିତ୍ତତ୍ତା ନ ୱଟ୍ଟତି। ଇଦଂ ସନ୍ଧାଯ ହି ଏସ ପଟିକ୍ଖେପୋ।

ଗମିକାଦିନିସ୍ସଯୱତ୍ଥୁକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଉପସମ୍ପଦାୱିଧିକଥା

୧୨୬।ପଠମଂଉପଜ୍ଝଂ ଗାହାପେତବ୍ବୋତି ଏତ୍ଥ ୱଜ୍ଜାୱଜ୍ଜଂ ଉପନିଜ୍ଝାଯତୀତି ଉପଜ୍ଝା, ତଂ ଉପଜ୍ଝଂ; ''ଉପଜ୍ଝାଯୋ ମେ ଭନ୍ତେ ହୋହୀ''ତି ଏୱଂ ୱଦାପେତ୍ୱା ଗାହାପେତବ୍ବୋ। ୱିତ୍ଥାଯନ୍ତୀତି ୱିତ୍ଥଦ୍ଧଗତ୍ତା ହୋନ୍ତି। ଯଂ ଜାତନ୍ତି ଯଂ ତୱ ସରୀରେ ଜାତଂ ନିବ୍ବତ୍ତଂ ୱିଜ୍ଜମାନଂ, ତଂ ସଙ୍ଘମଜ୍ଝେ ପୁଚ୍ଛନ୍ତେ ସନ୍ତଂ ଅତ୍ଥୀତି ୱତ୍ତବ୍ବନ୍ତିଆଦି। ଉଲ୍ଲୁମ୍ପତୁ ମନ୍ତି ଉଦ୍ଧରତୁ ମଂ।

ଉପସମ୍ପଦାୱିଧିକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଚତ୍ତାରୋନିସ୍ସଯାଦିକଥା

୧୨୮।ତାୱଦେୱାତି ଉପସମ୍ପନ୍ନସମନନ୍ତରମେୱ। ଛାଯା ମେତବ୍ବାତି ଏକପୋରିସା ୱା ଦ୍ୱିପୋରିସା ୱାତି ଛାଯା ମେତବ୍ବା। ଉତୁପ୍ପମାଣଂ ଆଚିକ୍ଖିତବ୍ବନ୍ତି ''ୱସ୍ସାନୋ ହେମନ୍ତୋ ଗିମ୍ହୋ''ତି ଏୱଂ ଉତୁପ୍ପମାଣଂ ଆଚିକ୍ଖିତବ୍ବଂ। ଏତ୍ଥ ଚ ଉତୁଯେୱ ଉତୁପ୍ପମାଣଂ। ସଚେ ୱସ୍ସାନାଦଯୋ ଅପରିପୁଣ୍ଣା ହୋନ୍ତି, ଯତ୍ତକେହି ଦିୱସେହି ଯସ୍ସ ଯୋ ଉତୁ ଅପରିପୁଣ୍ଣୋ, ତେ ଦିୱସେ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ସୋ ଦିୱସଭାଗୋ ଆଚିକ୍ଖିତବ୍ବୋ। ଅଥ ୱା ''ଅଯଂ ନାମ ଉତୁ, ସୋ ଚ ଖୋ ପରିପୁଣ୍ଣୋ ୱା ଅପରିପୁଣ୍ଣୋ ୱା''ତି ଏୱଂ ଉତୁପ୍ପମାଣଂ ଆଚିକ୍ଖିତବ୍ବଂ। ''ପୁବ୍ବଣ୍ହୋ ୱା ସାଯନ୍ହୋ ୱା''ତି ଏୱଂ ଦିୱସଭାଗୋ ଆଚିକ୍ଖିତବ୍ବୋ। ସଙ୍ଗୀତୀତି ଇଦମେୱ ସବ୍ବଂ ଏକତୋ କତ୍ୱା ''ତ୍ୱଂ କିଂ ଲଭସି, କା ତେ ଛାଯା, କିଂ ଉତୁପ୍ପମାଣଂ, କୋ ଦିୱସଭାଗୋ''ତି ପୁଟ୍ଠୋ ''ଇଦଂ ନାମ ଲଭାମି – ୱସ୍ସଂ ୱା ହେମନ୍ତଂ ୱା ଗିମ୍ହଂ ୱା, ଅଯଂ ମେ ଛାଯା, ଇଦଂ ଉତୁପ୍ପମାଣଂ, ଅଯଂ ଦିୱସଭାଗୋତି ୱଦେଯ୍ୟାସୀ''ତି ଏୱଂ ଆଚିକ୍ଖିତବ୍ବଂ।

୧୨୯।ଓହାଯାତି ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା। ଦୁତିଯଂ ଦାତୁନ୍ତି ଉପସମ୍ପଦମାଳକତୋ ପରିୱେଣଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତସ୍ସ ଦୁତିଯକଂ ଦାତୁଂ ଅନୁଜାନାମି, ଚତ୍ତାରି ଚ ଅକରଣୀଯାନି ଆଚିକ୍ଖିତୁନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ପଣ୍ଡୁପଲାସୋତି ପଣ୍ଡୁୱଣ୍ଣୋ ପତ୍ତୋ। ବନ୍ଧନା ପୱୁତ୍ତୋତି ୱଣ୍ଟତୋ ପତିତୋ। ଅଭବ୍ବୋ ହରିତତ୍ଥାଯାତି ପୁନ ହରିତୋ ଭୱିତୁଂ ଅଭବ୍ବୋ। ପୁଥୁସିଲାତି ମହାସିଲା।

୧୩୦।ଅଲବ୍ଭମାନାଯ ସାମଗ୍ଗିଯା ଅନାପତ୍ତି ସମ୍ଭୋଗେ ସଂୱାସେତି ଯାୱ ତସ୍ସ ଉକ୍ଖେପନୀଯକମ୍ମକରଣତ୍ଥାଯ ସାମଗ୍ଗୀ ନ ଲବ୍ଭତି, ତାୱ ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ଭୋଗେ ଚ ଉପୋସଥପୱାରଣାଦିକରଣଭେଦେ ସଂୱାସେ ଚ ଅନାପତ୍ତୀତି। ସେସଂ ସବ୍ବତ୍ଥ ମହାୱିଭଙ୍ଗେ ୱୁତ୍ତାନୁସାରେନ ସୁୱିଞ୍ଞେଯ୍ୟତ୍ତା ପାକଟମେୱାତି।

ଚତ୍ତାରୋନିସ୍ସଯାଦିକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ସମନ୍ତପାସାଦିକାଯ ୱିନଯସଂୱଣ୍ଣନାଯ

ଦ୍ୱାସତ୍ତତିଅଧିକୱତ୍ଥୁସତପଟିମଣ୍ଡିତସ୍ସ ମହାଖନ୍ଧକସ୍ସ

ଅତ୍ଥୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ମହାଖନ୍ଧକଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୨। ଉପୋସଥକ୍ଖନ୍ଧକଂ

ସନ୍ନିପାତାନୁଜାନନାଦିକଥା

୧୩୨। ଉପୋସଥକ୍ଖନ୍ଧକେ – ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିୟାତି ଏତ୍ଥ ତିତ୍ଥଂ ୱୁଚ୍ଚତି ଲଦ୍ଧି; ଅଞ୍ଞଂ ତିତ୍ଥଂ ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥଂ; ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥଂ ଏତେସଂ ଅତ୍ଥୀତି ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିୟା; ଇତୋ ଅଞ୍ଞଲଦ୍ଧିକାତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଧମ୍ମଂ ଭାସନ୍ତୀତି ଯଂ ତେସଂ କତ୍ତବ୍ବାକତ୍ତବ୍ବଂ, ତଂ କଥେନ୍ତି। ତେ ଲଭନ୍ତୀତି ତେ ମନୁସ୍ସା ଲଭନ୍ତି। ମୂଗସୂକରାତି ଥୂଲସରୀରସୂକରା।

୧୩୫।ଅନଜ୍ଝାପନ୍ନୋ ୱା ହୋତି ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱା ୱା ୱୁଟ୍ଠିତୋତି ଏତ୍ଥ ଯଂ ଆପତ୍ତିଂ ଭିକ୍ଖୁ ଅନଜ୍ଝାପନ୍ନୋ ୱା ହୋତି, ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱା ୱା ୱୁଟ୍ଠିତୋ, ଅଯଂ ଅସନ୍ତୀ ନାମ ଆପତ୍ତୀତି ଏୱମତ୍ଥୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସମ୍ପଜାନମୁସାୱାଦେ କିଂ ହୋତୀତି ଯ୍ୱାଯଂ ସମ୍ପଜାନମୁସାୱାଦୋ ଅସ୍ସ ହୋତୀତି ୱୁତ୍ତୋ, ସୋ ଆପତ୍ତିତୋ କିଂ ହୋତି, କତରା ଆପତ୍ତି ହୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଦୁକ୍କଟଂ ହୋତୀତି ଦୁକ୍କଟାପତ୍ତି ହୋତି; ସା ଚ ଖୋ ନ ମୁସାୱାଦଲକ୍ଖଣେନ; ଭଗୱତୋ ପନ ୱଚନେନ ୱଚୀଦ୍ୱାରେ ଅକିରିଯସମୁଟ୍ଠାନା ଆପତ୍ତି ହୋତୀତି ୱେଦିତବ୍ବା। ୱୁତ୍ତଞ୍ହେତଂ –

''ଅନାଲପନ୍ତୋ ମନୁଜେନ କେନଚି,

ୱାଚାଗିରଂ ନୋ ଚ ପରେ ଭଣେଯ୍ୟ;

ଆପଜ୍ଜେଯ୍ୟ ୱାଚସିକଂ ନ କାଯିକଂ,

ପଞ୍ହା ମେସା କୁସଲେହି ଚିନ୍ତିତା''ତି। (ପରି। ୪୭୯);

ଅନ୍ତରାଯିକୋତି ଅନ୍ତରାଯକରୋ। କିସ୍ସ ଫାସୁ ହୋତୀତି କିମତ୍ଥାଯ ଫାସୁ ହୋତି। ପଠମସ୍ସ ଝାନସ୍ସ ଅଧିଗମାଯାତି ପଠମସ୍ସ ଝାନସ୍ସ ଅଧିଗମନତ୍ଥାଯ ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଫାସୁ ହୋତି ସୁଖଂ ହୋତି। ଏସ ନଯୋ ସବ୍ବତ୍ଥ। ଇତି ଭଗୱା ଉଦ୍ଦେସତୋ ଚ ନିଦ୍ଦେସତୋ ଚ ପଠମଂ ପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସଂ ଦସ୍ସେସି।

୧୩୬।ଦେୱସିକନ୍ତି ଦିୱସେ ଦିୱସେ। ଚାତୁଦ୍ଦସେ ୱା ପନ୍ନରସେ ୱାତି ଏକସ୍ସ ଉତୁନୋ ତତିଯେ ଚ ସତ୍ତମେ ଚ ପକ୍ଖେ ଦ୍ୱିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଚାତୁଦ୍ଦସେ ଅୱସେସେ ଛକ୍ଖତ୍ତୁଂ ପନ୍ନରସେ; ଅଯଂ ତାୱ ଏକୋ ଅତ୍ଥୋ। ଅଯଂ ପନ ପକତିଚାରିତ୍ତୱସେନ ୱୁତ୍ତୋ ''ସକିଂ ପକ୍ଖସ୍ସ ଚାତୁଦ୍ଦସେ ୱା ପନ୍ନରସେ ୱା''ତି ୱଚନତୋ ପନ ତଥାରୂପେ ପଚ୍ଚଯେ ସତି ଯସ୍ମିଂ ତସ୍ମିଂ ଚାତୁଦ୍ଦସେ ୱା ପନ୍ନରସେ ୱା ଉଦ୍ଦିସିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ଆୱାସିକାନଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଚାତୁଦ୍ଦସୋ ହୋତି, ଆଗନ୍ତୁକାନଂ ପନ୍ନରସୋ। ସଚେ ଆୱାସିକା ବହୁତରା ହୋନ୍ତି, ଆଗନ୍ତୁକେହି ଆୱାସିକାନଂ ଅନୁୱତ୍ତିତବ୍ବ''ନ୍ତି ୱଚନତୋପି ଚେତଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ସୀମାନୁଜାନନକଥା

୧୩୮।ପଠମଂ ନିମିତ୍ତା କିତ୍ତେତବ୍ବାତି ୱିନଯଧରେନ ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବଂ ''ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ କିଂ ନିମିତ୍ତ''ନ୍ତି? ପବ୍ବତୋ ଭନ୍ତେତି। ପୁନ ୱିନଯଧରେନ ''ଏସୋ ପବ୍ବତୋ ନିମିତ୍ତ''ନ୍ତି ଏୱଂ ନିମିତ୍ତଂ କିତ୍ତେତବ୍ବଂ। ''ଏତଂ ପବ୍ବତଂ ନିମିତ୍ତଂ କରୋମ, କରିସ୍ସାମ, ନିମିତ୍ତଂ କତୋ, ନିମିତ୍ତଂ ହୋତୁ, ହୋତି ଭୱିସ୍ସତୀ''ତି ଏୱଂ ପନ କିତ୍ତେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ପାସାଣାଦୀସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ। ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଅନୁଦିସାଯ, ଦକ୍ଖିଣାଯ ଦିସାଯ, ଦକ୍ଖିଣାଯ ଅନୁଦିସାଯ, ପଚ୍ଛିମାଯ ଦିସାଯ, ପଚ୍ଛିମାଯ ଅନୁଦିସାଯ, ଉତ୍ତରାଯ ଦିସାଯ, ଉତ୍ତରାଯ ଅନୁଦିସାଯ, କିଂ ନିମିତ୍ତଂ? ଉଦକଂ ଭନ୍ତେ। ଏତଂ ଉଦକଂ ନିମିତ୍ତନ୍ତି ଏତ୍ଥ ପନ ଅଟ୍ଠତ୍ୱା ପୁନ ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ କିଂ ନିମିତ୍ତଂ। ପବ୍ବତୋ ଭନ୍ତେ। ଏସୋ ପବ୍ବତୋ ନିମିତ୍ତନ୍ତି ଏୱଂ ପଠମଂ କିତ୍ତିତନିମିତ୍ତଂ କିତ୍ତେତ୍ୱାୱ ଠପେତବ୍ବଂ। ଏୱଞ୍ହି ନିମିତ୍ତେନ ନିମିତ୍ତଂ ଘଟିତଂ ହୋତି। ଏୱଂ ନିମିତ୍ତାନି କିତ୍ତେତ୍ୱା ଅଥାନନ୍ତରଂ ୱୁତ୍ତାଯ କମ୍ମୱାଚାଯ ସୀମା ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବା। କମ୍ମୱାଚାପରିଯୋସାନେ ନିମିତ୍ତାନଂ ଅନ୍ତୋ ସୀମା ହୋତି, ନିମିତ୍ତାନି ସୀମତୋ ବହି ହୋନ୍ତି। ତତ୍ଥ ନିମିତ୍ତାନି ସକିଂ କିତ୍ତିତାନିପି କିତ୍ତିତାନେୱ ହୋନ୍ତି। ଅନ୍ଧକଟ୍ଠକଥାଯଂ ପନ ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ସୀମମଣ୍ଡଲଂ ସମ୍ବନ୍ଧନ୍ତେନ ନିମିତ୍ତଂ କିତ୍ତେତବ୍ବନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ। ''ପବ୍ବତୋ ଭନ୍ତେତି…ପେ… ଉଦକଂ ଭନ୍ତେ''ତି ଏୱଂ ପନ ଉପସମ୍ପନ୍ନୋ ୱା ଆଚିକ୍ଖତୁ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନୋ ୱା ୱଟ୍ଟତିଯେୱ।

ଇଦାନି ପବ୍ବତନିମିତ୍ତାଦୀସୁ ଏୱଂ ୱିନିଚ୍ଛୟୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ – ତିୱିଧୋ ପବ୍ବତୋ, ସୁଦ୍ଧପଂସୁପବ୍ବତୋ, ସୁଦ୍ଧପାସାଣପବ୍ବତୋ, ଉଭୟମିସ୍ସକୋତି। ସୋ ତିୱିଧୋପି ୱଟ୍ଟତି। ୱାଲିକରାସି ପନ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଇତରୋପି ହତ୍ଥିପ୍ପମାଣତୋ ଓମକତରୋ ନ ୱଟ୍ଟତି। ହତ୍ଥିପ୍ପମାଣତୋ ପନ ପଟ୍ଠାୟ ସିନେରୁପ୍ପମାଣୋପି ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ଚତୂସୁ ଦିସାସୁ ଚତ୍ତାରୋ ତୀସୁ ୱା ତୟୋ ପବ୍ବତା ହୋନ୍ତି, ଚତୂହି ୱା ତୀହି ୱା ପବ୍ବତନିମିତ୍ତେହି ଏୱ ସମ୍ମନ୍ନିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଦ୍ୱୀହି ପନ ନିମିତ୍ତେହି ଏକେନ ୱା ସମ୍ମନ୍ନିତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଇତୋ ପରେସୁ ପାସାଣନିମିତ୍ତାଦୀସୁପି ଏସେୱ ନୟୋ। ତସ୍ମା ପବ୍ବତନିମିତ୍ତଂ କରୋନ୍ତେନ ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବଂ ‘‘ଏକାବଦ୍ଧୋ ନ ଏକାବଦ୍ଧୋ’’ତି। ସଚେ ଏକାବଦ୍ଧୋ ହୋତି, ନ କାତବ୍ବୋ। ତଞ୍ହି ଚତୂସୁ ୱା ଅଟ୍ଠସୁ ୱା ଦିସାସୁ କିତ୍ତେନ୍ତେନାପି ଏକମେୱ ନିମିତ୍ତଂ କିତ୍ତିତଂ ହୋତି, ତସ୍ମା ୟୋ ଏୱଂ ଚକ୍କସଣ୍ଠାନେନ ୱିହାରଂ ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଠିତୋ ପବ୍ବତୋ, ତଂ ଏକଦିସାୟ କିତ୍ତେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞାସୁ ଦିସାସୁ ତଂ ବହିଦ୍ଧା କତ୍ୱା ଅନ୍ତୋ ଅଞ୍ଞାନି ନିମିତ୍ତାନି କିତ୍ତେତବ୍ବାନି।

ସଚେ ପବ୍ବତସ୍ସ ତତିୟଭାଗଂ ୱା ଉପଡ୍ଢଂ ୱା ଅନ୍ତୋସୀମାୟ କତ୍ତୁକାମା ହୋନ୍ତି, ପବ୍ବତଂ ଅକିତ୍ତେତ୍ୱା ୟତ୍ତକଂ ପଦେସଂ ଅନ୍ତୋ କତ୍ତୁକାମା, ତସ୍ସ ପରତୋ ତସ୍ମିଂୟେୱ ପବ୍ବତେ ଜାତରୁକ୍ଖୱମ୍ମିକାଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରଂ ନିମିତ୍ତଂ କିତ୍ତେତବ୍ବଂ। ସଚେ ଏକୟୋଜନଦ୍ୱିୟୋଜନପ୍ପମାଣଂ ସବ୍ବଂ ପବ୍ବତଂ ଅନ୍ତୋ କତ୍ତୁକାମା ହୋନ୍ତି, ପବ୍ବତସ୍ସ ପରତୋ ଭୂମିୟଂ ଜାତରୁକ୍ଖୱମ୍ମିକାଦୀନି ନିମିତ୍ତାନି କିତ୍ତେତବ୍ବାନି।

ପାସାଣନିମିତ୍ତେ – ଅୟଗୁଳୋପି ପାସାଣସଙ୍ଖ୍ୟମେୱ ଗଚ୍ଛତି, ତସ୍ମା ୟୋ କୋଚି ପାସାଣୋ ୱଟ୍ଟତି। ପମାଣତୋ ପନ ହତ୍ଥିପ୍ପମାଣୋ ପବ୍ବତସଙ୍ଖ୍ୟଂ ଗତୋ, ତସ୍ମା ସୋ ନ ୱଟ୍ଟତି। ମହାଗୋଣମହାମହିଂସପ୍ପମାଣୋ ପନ ୱଟ୍ଟତି। ହେଟ୍ଠିମପରିଚ୍ଛେଦେନ ଦ୍ୱତ୍ତିଂସପଲଗୁଳପିଣ୍ଡପରିମାଣୋ ୱଟ୍ଟତି। ତତୋ ଖୁଦ୍ଦକତରୋ ଇଟ୍ଠକା ୱା ମହନ୍ତୀପି ନ ୱଟ୍ଟତି। ଅନିମିତ୍ତୁପଗପାସାଣରାସିପି ନ ୱଟ୍ଟତି, ପଗେୱ ପଂସୁୱାଲିକରାସି। ଭୂମିସମୋ ଖଲମଣ୍ଡଲସଦିସୋ ପିଟ୍ଠିପାସାଣୋ ୱା ଭୂମିତୋ ଖାଣୁକୋ ୱିୟ ଉଟ୍ଠିତପାସାଣୋ ୱା ହୋତି, ସୋପି ପମାଣୁପଗୋ ଚେ ୱଟ୍ଟତି। ପିଟ୍ଠିପାସାଣୋ ଅତିମହନ୍ତୋପି ପାସାଣସଙ୍ଖ୍ୟମେୱ ଗଚ୍ଛତି, ତସ୍ମା ସଚେ ମହତୋ ପିଟ୍ଠିପାସାଣସ୍ସ ଏକପ୍ପଦେସଂ ଅନ୍ତୋସୀମାୟ କତ୍ତୁକାମା ହୋନ୍ତି, ତଂ ଅକିତ୍ତେତ୍ୱା ତସ୍ସୁପରି ଅଞ୍ଞୋ ପାସାଣୋ କିତ୍ତେତବ୍ବୋ। ସଚେ ପିଟ୍ଠିପାସାଣୁପରି ୱିହାରଂ କରୋନ୍ତି, ୱିହାରମଜ୍ଝେନ ୱା ପିଟ୍ଠିପାସାଣୋ ୱିନିୱିଜ୍ଝିତ୍ୱା ଗଚ୍ଛତି, ଏୱରୂପୋ ପିଟ୍ଠିପାସାଣୋ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ହି ତଂ କିତ୍ତେନ୍ତି, ନିମିତ୍ତସ୍ସ ଉପରି ୱିହାରୋ ହୋତି, ନିମିତ୍ତଞ୍ଚ ନାମ ବହିସୀମାୟ ହୋତି, ୱିହାରୋପି ବହିସୀମାୟଂ ଆପଜ୍ଜତି। ୱିହାରଂ ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଠିତପିଟ୍ଠିପାସାଣୋ ଏକତ୍ଥ କିତ୍ତେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞତ୍ଥ ନ କିତ୍ତେତବ୍ବୋ।

ୱନନିମିତ୍ତେ – ତିଣୱନଂ ୱା ତଚସାରତାଲନାଳିକେରାଦିରୁକ୍ଖୱନଂ ୱା ନ ୱଟ୍ଟତି। ଅନ୍ତୋସାରାନଂ ପନ ସାକସାଲାଦୀନଂ ଅନ୍ତୋସାରମିସ୍ସକାନଂ ୱା ରୁକ୍ଖାନଂ ୱନଂ ୱଟ୍ଟତି, ତଞ୍ଚ ଖୋ ହେଟ୍ଠିମପରିଚ୍ଛେଦେନ ଚତୁପଞ୍ଚରୁକ୍ଖମତ୍ତମ୍ପି ତତୋ ଓରଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ପରଂ ୟୋଜନସତିକମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନ ୱନମଜ୍ଝେ ୱିହାରଂ କରୋନ୍ତି, ୱନଂ ନ କିତ୍ତେତବ୍ବଂ। ଏକଦେସଂ ଅନ୍ତୋସୀମାୟ କତ୍ତୁକାମେହିପି ୱନଂ ଅକିତ୍ତେତ୍ୱା ତତ୍ଥ ରୁକ୍ଖପାସାଣାଦୟୋ କିତ୍ତେତବ୍ବା। ୱିହାରଂ ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଠିତୱନଂ ଏକତ୍ଥ କିତ୍ତେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞତ୍ଥ ନ କିତ୍ତେତବ୍ବଂ।

ରୁକ୍ଖନିମିତ୍ତେ – ତଚସାରୋ ତାଲନାଳିକେରାଦିରୁକ୍ଖୋ ନ ୱଟ୍ଟତି, ଅନ୍ତୋସାରୋ ଜୀୱମାନକୋ ଅନ୍ତମସୋ ଉବ୍ବେଧତୋ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗୁଲୋ ପରିଣାହତୋ ସୂଚିଦଣ୍ଡକପ୍ପମାଣୋପି ୱଟ୍ଟତି, ତତୋ ଓରଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ପରଂ ଦ୍ୱାଦସୟୋଜନୋ ସୁପ୍ପତିଟ୍ଠିତନିଗ୍ରୋଧୋପି ୱଟ୍ଟତି। ୱଂସନଳକସରାୱାଦୀସୁ ବୀଜଂ ରୋପେତ୍ୱା ୱଡ୍ଢାପିତୋ ପମାଣୁପଗୋପି ନ ୱଟ୍ଟତି। ତତୋ ଅପନେତ୍ୱା ପନ ତଙ୍ଖଣମ୍ପି ଭୂମିୟଂ ରୋପେତ୍ୱା କୋଟ୍ଟକଂ କତ୍ୱା ଉଦକଂ ଆସିଞ୍ଚିତ୍ୱା କିତ୍ତେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ନୱମୂଲସାଖାନିଗ୍ଗମନଂ ଅକାରଣଂ। ଖନ୍ଧଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ରୋପିତେ ପନ ଏତଂ ୟୁଜ୍ଜତି। କିତ୍ତେନ୍ତେନ ଚ ‘‘ରୁକ୍ଖୋ’’ତିପି ୱତ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ‘‘ସାକରୁକ୍ଖୋତିପି ସାଲରୁକ୍ଖୋ’’ତିପି। ଏକାବଦ୍ଧଂ ପନ ସୁପ୍ପତିଟ୍ଠିତନିଗ୍ରୋଧସଦିସଂ ଏକତ୍ଥ କିତ୍ତେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞତ୍ଥ କିତ୍ତେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି।

ମଗ୍ଗନିମିତ୍ତେ – ଅରଞ୍ଞଖେତ୍ତନଦୀତଳାକମଗ୍ଗାଦୟୋ ନ ୱଟ୍ଟନ୍ତି, ଜଙ୍ଘମଗ୍ଗୋ ୱା ସକଟମଗ୍ଗୋ ୱା ୱଟ୍ଟତି, ୟୋ ନିବ୍ବିଜ୍ଝିତ୍ୱା ଦ୍ୱେ ତୀଣି ଗାମନ୍ତରାନି ଗଚ୍ଛତି। ୟୋ ପନ ଜଙ୍ଘମଗ୍ଗୋ ସକଟମଗ୍ଗତୋ ଓକ୍କମିତ୍ୱା ପୁନ ସକଟମଗ୍ଗମେୱ ଓତରତି, ୟେ ୱା ଜଙ୍ଘମଗ୍ଗସକଟମଗ୍ଗା ଅୱଳଞ୍ଜା, ତେ ନ ୱଟ୍ଟନ୍ତି। ଜଙ୍ଘସତ୍ଥସକଟସତ୍ଥେହି ୱଳଞ୍ଜିୟମାନାୟେୱ ୱଟ୍ଟନ୍ତି। ସଚେ ଦ୍ୱେ ମଗ୍ଗା ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ସକଟଧୁରମିୱ ଏକୀଭୱନ୍ତି, ଦ୍ୱିଧା ଭିନ୍ନଟ୍ଠାନେ ୱା ସମ୍ବନ୍ଧଟ୍ଠାନେ ୱା ସକିଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ପୁନ ନ କିତ୍ତେତବ୍ବା, ଏକାବଦ୍ଧନିମିତ୍ତଞ୍ହେତଂ ହୋତି।

ସଚେ ୱିହାରଂ ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଚତ୍ତାରୋ ମଗ୍ଗା ଚତୂସୁ ଦିସାସୁ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ମଜ୍ଝେ ଏକଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ଅପରଂ କିତ୍ତେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଏକାବଦ୍ଧନିମିତ୍ତଞ୍ହେତଂ ହୋତି। କୋଣଂ ନିବ୍ବିଜ୍ଝିତ୍ୱା ଗତମଗ୍ଗଂ ପନ ପରଭାଗେ କିତ୍ତେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ୱିହାରମଜ୍ଝେନ ନିବ୍ବିଜ୍ଝିତ୍ୱା ଗତମଗ୍ଗୋ ପନ ନ କିତ୍ତେତବ୍ବୋ। କିତ୍ତିତେ ନିମିତ୍ତସ୍ସ ଉପରି ୱିହାରୋ ହୋତି। ସଚେ ସକଟମଗ୍ଗସ୍ସ ଅନ୍ତିମଚକ୍କମଗ୍ଗଂ ନିମିତ୍ତଂ କରୋନ୍ତି, ମଗ୍ଗୋ ବହିସୀମାୟ ହୋତି। ସଚେ ବାହିରଚକ୍କମଗ୍ଗଂ ନିମିତ୍ତଂ କରୋନ୍ତି, ବାହିରଚକ୍କମଗ୍ଗୋୱ ବହିସୀମାୟ ହୋତି, ସେସଂ ଅନ୍ତୋସୀମଂ ଭଜତି। ମଗ୍ଗଂ କିତ୍ତେନ୍ତେନ ‘‘ମଗ୍ଗୋ ପନ୍ଥୋ ପଥୋ ପଜ୍ଜୋ’’ତି ଦସସୁ ୟେନ କେନଚି ନାମେନ କିତ୍ତେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ପରିଖାସଣ୍ଠାନେନ ୱିହାରଂ ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଗତମଗ୍ଗୋ ଏକତ୍ଥ କିତ୍ତେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞତ୍ଥ କିତ୍ତେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି।

ଵମ୍ମିକନିମିତ୍ତେ – ହେଟ୍ଠିମପରିଚ୍ଛେଦେନ ତଂ ଦିଵସଂ ଜାତୋ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗୁଲୁବ୍ବେଧୋ ଗୋଵିସାଣପ୍ପମାଣୋପି ଵମ୍ମିକୋ ଵଟ୍ଟତି, ତତୋ ଓରଂ ନ ଵଟ୍ଟତି, ପରଂ ହିମଵନ୍ତପବ୍ବତସଦିସୋପି ଵଟ୍ଟତି। ଵିହାରଂ ପରିକ୍ଖିପିତ୍ଵା ଠିତଂ ପନ ଏକାବଦ୍ଧଂ ଏକଞ୍ଚ କିତ୍ତେତ୍ଵା ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ କିତ୍ତେତୁଂ ନ ଵଟ୍ଟତି।

ନଦୀନିମିତ୍ତେ – ୟସ୍ସା ଧମ୍ମିକାନଂ ରାଜୂନଂ କାଲେ ଅନ୍ଵଡ୍ଢମାସଂ ଅନୁଦସାହଂ ଅନୁପଞ୍ଚାହନ୍ତି ଏଵଂ ଅନତିକ୍କମିତ୍ଵା ଦେଵେ ଵସ୍ସନ୍ତେ ଵଲାହକେସୁ ଵିଗତମତ୍ତେସୁ ସୋତଂ ପଚ୍ଛିଜ୍ଜତି, ଅୟଂ ନଦୀସଙ୍ଖ୍ୟଂ ନ ଗଚ୍ଛତି। ୟସ୍ସା ପନ ଈଦିସେ ସୁଵୁଟ୍ଠିକାଲେ ଵସ୍ସାନସ୍ସ ଚାତୁମାସେ ସୋତଂ ନ ପଚ୍ଛିଜ୍ଜତି, ତିମଣ୍ଡଲଂ ପଟିଚ୍ଛାଦେତ୍ଵା ୟତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ଉତ୍ତରନ୍ତିୟା ଭିକ୍ଖୁନିୟା ଅନ୍ତରଵାସକୋ ତେମିୟତି, ଅୟଂ ନଦୀସଙ୍ଖ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛତି, ସୀମଂ ବନ୍ଧନ୍ତାନଂ ନିମିତ୍ତଂ ହୋତି। ଭିକ୍ଖୁନିୟା ନଦୀପାରଗମନେପି ଉପୋସଥାଦିସଙ୍ଘକମ୍ମକରଣେପି ନଦୀପାରସୀମସମ୍ମନ୍ନନେପି ଅୟମେଵ ନଦୀ।

ୟା ପନ ମଗ୍ଗୋ ଵିୟ ସକଟଧୁରସଣ୍ଠାନେନ ଵା ପରିଖାସଣ୍ଠାନେନ ଵା ଵିହାରଂ ପରିକ୍ଖିପିତ୍ଵା ଗତା, ତଂ ଏକଞ୍ଚ କିତ୍ତେତ୍ଵା ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ କିତ୍ତେତୁଂ ନ ଵଟ୍ଟତି। ଵିହାରସ୍ସ ଚତୂସୁ ଦିସାସୁ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଵିନିଵିଜ୍ଝିତ୍ଵା ଗତେ ନଦିଚତୁକ୍କେପି ଏସେଵ ନୟୋ। ଅସମ୍ମିସ୍ସନଦିୟୋ ପନ ଚତସ୍ସୋପି କିତ୍ତେତୁଂ ଵଟ୍ଟତି। ସଚେ ଵତିଂ କରୋନ୍ତୋ ଵିୟ ରୁକ୍ଖପାଦେ ନିଖଣିତ୍ଵା ଵଲ୍ଲିପଲାଲାଦୀହି ନଦିସୋତଂ ରୁମ୍ଭନ୍ତି, ଉଦକଞ୍ଚ ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥରିତ୍ଵା ଆଵରଣଂ ପଵତ୍ତତିୟେଵ, ନିମିତ୍ତଂ କାତୁଂ ଵଟ୍ଟତି। ୟଥା ପନ ଉଦକଂ ନପ୍ପଵତ୍ତତି, ଏଵଂ ସେତୁମ୍ହି କତେ ଅପ୍ପଵତ୍ତମାନା ନଦୀ ନିମିତ୍ତଂ କାତୁଂ ନ ଵଟ୍ଟତି। ପଵତ୍ତନଟ୍ଠାନେ ନଦିନିମିତ୍ତଂ, ଅପ୍ପଵତ୍ତନଟ୍ଠାନେ ଉଦକନିମିତ୍ତଂ କାତୁଂ ଵଟ୍ଟତି।

ୟା ପନ ଦୁବ୍ବୁଟ୍ଠିକାଲେ ଵା ଗିମ୍ହେ ଵା ନିରୁଦକଭାଵେନ ନପ୍ପଵତ୍ତତି, ସା ଵଟ୍ଟତି। ମହାନଦିତୋ ଉଦକମାତିକଂ ନୀହରନ୍ତି, ସା କୁନ୍ନଦିସଦିସା ହୁତ୍ଵା ତୀଣି ସସ୍ସାନି ସମ୍ପାଦେନ୍ତୀ ନିଚ୍ଚଂ ପଵତ୍ତତି, କିଞ୍ଚାପି ପଵତ୍ତତି, ନିମିତ୍ତଂ କାତୁଂ ନ ଵଟ୍ଟତି। ୟା ପନ ମୂଲେ ମହାନଦିତୋ ନିଗ୍ଗତାପି କାଲନ୍ତରେନ ତେନେଵ ନିଗ୍ଗତମଗ୍ଗେନ ନଦିଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ଵା ସୟଞ୍ଚ ଗଚ୍ଛତି, ଗଚ୍ଛନ୍ତୀ ପରତୋ ସୁସୁମାରାଦିସମାକିଣ୍ଣା ନାଵାଦୀହି ସଞ୍ଚରିତବ୍ବା ନଦୀ ହୋତି, ତଂ ନିମିତ୍ତଂ କାତୁଂ ଵଟ୍ଟତି।

ଉଦକନିମିତ୍ତେ – ନିରୁଦକେ ଠାନେ ନାଵାୟ ଵା ଚାଟିଆଦୀସୁ ଵା ଉଦକଂ ପୂରେତ୍ଵା ଉଦକନିମିତ୍ତଂ କିତ୍ତେତୁଂ ନ ଵଟ୍ଟତି, ଭୂମିଗତମେଵ ଵଟ୍ଟତି । ତଞ୍ଚ ଖୋ ଅପ୍ପଵତ୍ତନୌଦକଂ ଆଵାଟପୋକ୍ଖରଣିତଳାକଜାତସ୍ସରଲୋଣିସମୁଦ୍ଦାଦୀସୁ ଠିତଂ, ଅଟ୍ଠିତଂ ପନ ଓଘନଦିଉଦକଵାହକମାତିକାଦୀସୁ ଉଦକଂ ନ ଵଟ୍ଟତି। ଅନ୍ଧକଟ୍ଠକଥାୟଂ ପନ ‘‘ଗମ୍ଭୀରେସୁ ଆଵାଟାଦୀସୁ ଉକ୍ଖେପିମଂ ଉଦକଂ ନିମିତ୍ତଂ ନ କାତବ୍ବ’’ନ୍ତି ଵୁତ୍ତଂ, ତଂ ଦୁଵୁତ୍ତଂ ଅତ୍ତନୋମତିମତ୍ତମେଵ। ଠିତଂ ପନ ଅନ୍ତମସୋ ସୂକରଖତାୟପି ଗାମଦାରକାନଂ କୀଳନଵାପିୟମ୍ପି ତଙ୍ଖଣଞ୍ଞେଵ ପଥଵିୟଂ ଆଵାଟକଂ କତ୍ଵା କୁଟେହି ଆହରିତ୍ଵା ପୂରିତୌଦକମ୍ପି ସଚେ ୟାଵ କମ୍ମଵାଚାପରିୟୋସାନା ତିଟ୍ଠତି, ଅପ୍ପଂ ଵା ହୋତୁ ବହୁ ଵା, ଵଟ୍ଟତି। ତସ୍ମିଂ ପନ ଠାନେ ନିମିତ୍ତସଞ୍ଞାକରଣତ୍ଥଂ ପାସାଣଵାଲିକାପଂସୁଆଦିରାସି ଵା ପାସାଣତ୍ଥମ୍ଭୋ ଵା ଦାରୁତ୍ଥମ୍ଭୋ ଵା କାତବ୍ବୋ। ତଂ କାତୁଞ୍ଚ କାରେତୁଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ଵଟ୍ଟତି। ଲାଭସୀମାୟଂ ପନ ନ ଵଟ୍ଟତି । ସମାନସଂଵାସକସୀମା କସ୍ସଚି ପୀଳନଂ ନ କରୋତି, କେଵଲଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଵିନୟକମ୍ମମେଵ ସାଧେତି, ତସ୍ମା ଏତ୍ଥ ଵଟ୍ଟତି।

ଇମେହି ଚ ଅଟ୍ଠହି ନିମିତ୍ତେହି ଅସମ୍ମିସ୍ସେହିପି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ସମ୍ମିସ୍ସେହିପି ସୀମଂ ସମ୍ମନ୍ନିତୁଂ ଵଟ୍ଟତିୟେଵ। ସା ଏଵଂ ସମ୍ମନ୍ନିତ୍ଵା ବଜ୍ଝମାନା ଏକେନ ଦ୍ଵୀହି ଵା ନିମିତ୍ତେହି ଅବଦ୍ଧା ହୋତି, ତୀଣି ପନ ଆଦିଂ କତ୍ଵା ଵୁତ୍ତପ୍ପକାରାନଂ ନିମିତ୍ତାନଂ ସତେନାପି ବଦ୍ଧା ହୋତି। ସା ତୀହି ସିଙ୍ଘାଟକସଣ୍ଠାନା ହୋତି, ଚତୂହି ଚତୁରସ୍ସା ଵା ସିଙ୍ଘାଟକଅଡ୍ଢଚନ୍ଦମୁଦିଙ୍ଗାଦିସଣ୍ଠାନା ଵା, ତତୋ ଅଧିକେହି ନାନାସଣ୍ଠାନା। ତଂ ବନ୍ଧିତୁକାମେହି ସାମନ୍ତଵିହାରେସୁ ଭିକ୍ଖୂ ତସ୍ସ ତସ୍ସ ଵିହାରସ୍ସ ସୀମାପରିଚ୍ଛେଦଂ ପୁଚ୍ଛିତ୍ଵା, ବଦ୍ଧସୀମଵିହାରାନଂ ସୀମାୟ ସୀମନ୍ତରିକଂ, ଅବଦ୍ଧସୀମଵିହାରାନଂ ସୀମାୟ ଉପଚାରଂ ଠପେତ୍ଵା ଦିସାଚାରିକଭିକ୍ଖୂନଂ ନିସ୍ସଞ୍ଚାରସମୟେ ସଚେ ଏକସ୍ମିଂ ଗାମଖେତ୍ତେ ସୀମଂ ବନ୍ଧିତୁକାମା, ୟେ ତତ୍ଥ ବଦ୍ଧସୀମଵିହାରା, ତେସୁ ଭିକ୍ଖୂନଂ ‘‘ମୟଂ ଅଜ୍ଜ ସୀମଂ ବନ୍ଧିସ୍ସାମ, ତୁମ୍ହେ ସକସୀମାପରିଚ୍ଛେଦତୋ ମା ନିକ୍ଖମିତ୍ଥା’’ତି ପେସେତବ୍ବଂ। ୟେ ଅବଦ୍ଧସୀମଵିହାରା, ତେସୁ ଭିକ୍ଖୂ ଏକଜ୍ଝଂ ସନ୍ନିପାତେତବ୍ବା, ଛନ୍ଦାରହାନଂ ଛନ୍ଦୋ ଆହରାପେତବ୍ବୋ । ସଚେ ଅଞ୍ଞାନିପି ଗାମକ୍ଖେତ୍ତାନି ଅନ୍ତୋକାତୁକାମା , ତେସୁ ଗାମେସୁ ୟେ ଭିକ୍ଖୂ ଵସନ୍ତି, ତେହିପି ଆଗନ୍ତବ୍ବଂ। ଅନାଗଚ୍ଛନ୍ତାନଂ ଛନ୍ଦୋ ଆହରିତବ୍ବୋତି ମହାସୁମତ୍ଥେରୋ ଆହ। ମହାପଦୁମତ୍ଥେରୋ ପନ ‘‘ନାନାଗାମଖେତ୍ତାନି ନାମ ପାଟେକ୍କଂ ବଦ୍ଧସୀମାସଦିସାନି, ନ ତତୋ ଛନ୍ଦପାରିସୁଦ୍ଧି ଆଗଚ୍ଛତି। ଅନ୍ତୋନିମିତ୍ତଗତେହି ପନ ଭିକ୍ଖୂହି ଆଗନ୍ତବ୍ବ’’ନ୍ତି ଵତ୍ଵା ପୁନ ଆହ – ‘‘ସମାନସଂଵାସକସୀମାସମ୍ମନ୍ନନକାଲେ ଆଗମନମ୍ପି ଅନାଗମନମ୍ପି ଵଟ୍ଟତି। ଅଵିପ୍ପଵାସସୀମାସମ୍ମନ୍ନନକାଲେ ପନ ଅନ୍ତୋନିମିତ୍ତଗତେହି ଆଗନ୍ତବ୍ବଂ, ଅନାଗଚ୍ଛନ୍ତାନଂ ଛନ୍ଦୋ ଆହରିତବ୍ବୋ’’ତି।

ଏଵଂ ସନ୍ନିପତିତେସୁ ପନ ଭିକ୍ଖୂସୁ ଛନ୍ଦାରହାନଂ ଛନ୍ଦେ ଆହଟେ ତେସୁ ତେସୁ ମଗ୍ଗେସୁ ନଦୀତିତ୍ଥଗାମଦ୍ଵାରାଦୀସୁ ଚ ଆଗନ୍ତୁକଭିକ୍ଖୂନଂ ସୀଘଂ ସୀଘଂ ହତ୍ଥପାସାନୟନତ୍ଥଞ୍ଚ ବହିସୀମାକରଣତ୍ଥଞ୍ଚ ଆରାମିକେ ଚେଵ ସମଣୁଦ୍ଦେସେ ଚ ଠପେତ୍ଵା ଭେରିସଞ୍ଞଂ ଵା ସଙ୍ଖସଞ୍ଞଂ ଵା କତ୍ଵା ନିମିତ୍ତକିତ୍ତନାନନ୍ତରଂ ଵୁତ୍ତାୟ ‘‘ସୁଣାତୁ ମେ ଭନ୍ତେ ସଙ୍ଘୋ’’ତିଆଦିକାୟ କମ୍ମଵାଚାୟ ସୀମା ବନ୍ଧିତବ୍ବା। କମ୍ମଵାଚାପରିୟୋସାନେୟେଵ ନିମିତ୍ତାନି

ବହି କତ୍ୱା ହେଟ୍ଠା ପଥୱିସନ୍ଧାରକଂ ଉଦକଂ ପରିଯନ୍ତଂ କତ୍ୱା ସୀମା ଗତା ହୋତି।

ଇମଂ ପନ ସମାନସଂୱାସକସୀମଂ ସମ୍ମନ୍ନନ୍ତେହି ପବ୍ବଜ୍ଜୂପସମ୍ପଦାଦୀନଂ ସଙ୍ଘକମ୍ମାନଂ ସୁଖକରଣତ୍ଥଂ ପଠମଂ ଖଣ୍ଡସୀମା ବନ୍ଧିତବ୍ବା। ତଂ ପନ ବନ୍ଧନ୍ତେହି ୱତ୍ତଂ ଜାନିତବ୍ବଂ। ସଚେ ହି ବୋଧିଚେତିଯଭତ୍ତସାଲାଦୀନି ସବ୍ବୱତ୍ଥୂନି ପତିଟ୍ଠାପେତ୍ୱା କତୱିହାରେ ବନ୍ଧନ୍ତି, ୱିହାରମଜ୍ଝେ ବହୂନଂ ସମୋସରଣଟ୍ଠାନେ ଅବନ୍ଧିତ୍ୱା ୱିହାରପଚ୍ଚନ୍ତେ ୱିୱିତ୍ତୋକାସେ ବନ୍ଧିତବ୍ବା। ଅକତୱିହାରେ ବନ୍ଧନ୍ତେହି ବୋଧିଚେତିଯାଦୀନଂ ସବ୍ବୱତ୍ଥୂନଂ ଠାନଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ଯଥା ପତିଟ୍ଠିତେସୁ ୱତ୍ଥୂସୁ ୱିହାରପଚ୍ଚନ୍ତେ ୱିୱିତ୍ତୋକାସେ ହୋତି, ଏୱଂ ବନ୍ଧିତବ୍ବା। ସା ହେଟ୍ଠିମପରିଚ୍ଛେଦେନ ସଚେ ଏକୱୀସତି ଭିକ୍ଖୂ ଗଣ୍ହାତି, ୱଟ୍ଟତି। ତତୋ ଓରଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ପରଂ ଭିକ୍ଖୁସହସ୍ସଂ ଗଣ୍ହନ୍ତୀପି ୱଟ୍ଟତି। ତଂ ବନ୍ଧନ୍ତେହି ସୀମାମାଳକସ୍ସ ସମନ୍ତା ନିମିତ୍ତୁପଗା ପାସାଣା ଠପେତବ୍ବା, ନ ଖଣ୍ଡସୀମାଯ ଠିତେହି ମହାସୀମା ବନ୍ଧିତବ୍ବା, ନ ମହାସୀମାଯ ଠିତେହି ଖଣ୍ଡସୀମା, ଖଣ୍ଡସୀମାଯମେୱ ପନ ଠତ୍ୱା ଖଣ୍ଡସୀମା ବନ୍ଧିତବ୍ବା, ମହାସୀମାଯମେୱ ଠତ୍ୱା ମହାସୀମା।

ତତ୍ରାଯଂ ବନ୍ଧନୱିଧି – ସମନ୍ତା ‘‘ଏସୋ ପାସାଣୋ ନିମିତ୍ତ’’ନ୍ତି ଏୱଂ ନିମିତ୍ତାନି କିତ୍ତେତ୍ୱା କମ୍ମୱାଚାଯ ସୀମା ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବା। ଅଥ ତସ୍ସା ଏୱ ଦଳ୍ହୀକମ୍ମତ୍ଥଂ ଅୱିପ୍ପୱାସକମ୍ମୱାଚା କାତବ୍ବା। ଏୱଞ୍ହି ସୀମଂ ସମୂହନିସ୍ସାମାତି ଆଗତା ସମୂହନିତୁଂ ନ ସକ୍ଖିସ୍ସନ୍ତି। ସୀମଂ ସମ୍ମନ୍ନିତ୍ୱା ବହିସୀମନ୍ତରିକପାସାଣା ଠପେତବ୍ବା। ସୀମନ୍ତରିକା ପଚ୍ଛିମକୋଟିଯା ଏକରତନପ୍ପମାଣା ୱଟ୍ଟତି। ୱିଦତ୍ଥିପ୍ପମାଣାପି ୱଟ୍ଟତୀତି କୁରୁନ୍ଦିଯଂ, ଚତୁରଙ୍ଗୁଲପ୍ପମାଣାପି ୱଟ୍ଟତୀତି ମହାପଚ୍ଚରିଯଂ ୱୁତ୍ତଂ। ସଚେ ପନ ୱିହାରୋ ମହା ହୋତି, ଦ୍ୱେପି ତିସ୍ସୋପି ତତୁତ୍ତରିପି ଖଣ୍ଡସୀମାଯୋ ବନ୍ଧିତବ୍ବା।

ଏୱଂ ଖଣ୍ଡସୀମଂ ସମ୍ମନ୍ନିତ୍ୱା ମହାସୀମାସମ୍ମୁତିକାଲେ ଖଣ୍ଡସୀମତୋ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ମହାସୀମାଯ ଠତ୍ୱା ସମନ୍ତା ଅନୁପରିଯାଯନ୍ତେହି ସୀମନ୍ତରିକପାସାଣା କିତ୍ତେତବ୍ବା। ତତୋ ଅୱସେସନିମିତ୍ତାନି କିତ୍ତେତ୍ୱା ହତ୍ଥପାସଂ ଅୱିଜହନ୍ତେହି କମ୍ମୱାଚାଯ ସମାନସଂୱାସକସୀମଂ ସମ୍ମନ୍ନିତ୍ୱା ତସ୍ସା ଦଳ୍ହୀକମ୍ମତ୍ଥଂ ଅୱିପ୍ପୱାସକମ୍ମୱାଚାପି କାତବ୍ବା। ଏୱଞ୍ହି ‘‘ସୀମଂ ସମୂହନିସ୍ସାମା’’ତି ଆଗତା ସମୂହନିତୁଂ ନ ସକ୍ଖିସ୍ସନ୍ତି। ସଚେ ପନ ଖଣ୍ଡସୀମାଯ ନିମିତ୍ତାନି କିତ୍ତେତ୍ୱା ତତୋ ସୀମନ୍ତରିକାଯ ନିମିତ୍ତାନି କିତ୍ତେତ୍ୱା ମହାସୀମାଯ ନିମିତ୍ତାନି କିତ୍ତେନ୍ତି, ଏୱଂ ତୀସୁ ଠାନେସୁ ନିମିତ୍ତାନି କିତ୍ତେତ୍ୱା ଯଂ ସୀମଂ ଇଚ୍ଛନ୍ତି, ତଂ ପଠମଂ ବନ୍ଧିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଏୱଂ ସନ୍ତେପି ଯଥାୱୁତ୍ତେନଯେନ ଖଣ୍ଡସୀମତୋୱ ପଟ୍ଠାଯ ବନ୍ଧିତବ୍ବା। ଏୱଂ ବଦ୍ଧାସୁ ପନ ସୀମାସୁ ଖଣ୍ଡସୀମାଯ ଠିତା ଭିକ୍ଖୂ ମହାସୀମାଯ କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତାନଂ ନ କୋପେନ୍ତି, ମହାସୀମାଯ ୱା ଠିତା ଖଣ୍ଡସୀମାଯ କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତାନଂ ସୀମନ୍ତରିକାଯ ପନ ଠିତା ଉଭିନ୍ନମ୍ପି ନ କୋପେନ୍ତି। ଗାମଖେତ୍ତେ ଠତ୍ୱା କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତାନଂ ପନ ସୀମନ୍ତରିକାଯ ଠିତା କୋପେନ୍ତି। ସୀମନ୍ତରିକା ହି ଗାମଖେତ୍ତଂ ଭଜତି।

ସୀମା ଚ ନାମେସା ନ କେୱଲଂ ପଥୱିତଲେଯେୱ ବଦ୍ଧା ବଦ୍ଧା ନାମ ହୋତି। ଅଥ ଖୋ ପିଟ୍ଠିପାସାଣେପି କୁଟିଗେହେପି ଲେଣେପି ପାସାଦେପି ପବ୍ବତମତ୍ଥକେପି ବଦ୍ଧା ବଦ୍ଧାଯେୱ ହୋତି। ତତ୍ଥ ପିଟ୍ଠିପାସାଣେ ବନ୍ଧନ୍ତେହି ପାସାଣପିଟ୍ଠିଯଂ ରାଜିଂ ୱା କୋଟ୍ଟେତ୍ୱା ଉଦୁକ୍ଖଲଂ ୱା ଖଣିତ୍ୱା ନିମିତ୍ତଂ ନ କାତବ୍ବଂ , ନିମିତ୍ତୁପଗପାସାଣେ ଠପେତ୍ୱା ନିମିତ୍ତାନି କିତ୍ତେତବ୍ବାନି। କମ୍ମୱାଚାପରିଯୋସାନେ ସୀମା ପଥୱିସନ୍ଧାରକଂ ଉଦକଂ ପରିଯନ୍ତଂ କତ୍ୱା ଓତରତି। ନିମିତ୍ତପାସାଣା ଯଥାଠାନେ ନ ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ତସ୍ମା ସମନ୍ତତୋ ରାଜି ୱା ଉଟ୍ଠାପେତବ୍ବା, ଚତୂସୁ ୱା କୋଣେସୁ ପାସାଣା ୱିଜ୍ଝିତବ୍ବା, ‘‘ଅଯଂ ସୀମାପରିଚ୍ଛେଦୋ’’ତି ୱତ୍ୱା ଅକ୍ଖରାନି ୱା ଛିନ୍ଦିତବ୍ବାନି। କେଚି ଉସ୍ସୂଯକା ସୀମଂ ଝାପେସ୍ସାମାତି ଅଗ୍ଗିଂ ଦେନ୍ତି, ପାସାଣାୱ ଝାଯନ୍ତି, ନ ସୀମା।

କୁଟିଗେହେପି ବନ୍ଧନ୍ତେହି ଭିତ୍ତିଂ ଅକିତ୍ତେତ୍ୱା ଏକୱୀସତିଯା ଭିକ୍ଖୂନଂ ଓକାସଟ୍ଠାନଂ ଅନ୍ତୋ କରିତ୍ୱା ପାସାଣନିମିତ୍ତାନି ଠପେତ୍ୱା ସୀମା ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବା, ଅନ୍ତୋକୁଟ୍ଟମେୱ ସୀମା ହୋତି। ସଚେ ଅନ୍ତୋକୁଟ୍ଟେ ଏକୱୀସତିଯା ଭିକ୍ଖୂନଂ ଓକାସୋ ନତ୍ଥି, ପମୁଖେ ନିମିତ୍ତପାସାଣେ ଠପେତ୍ୱା ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବା। ସଚେ ଏୱମ୍ପି ନପ୍ପହୋତି, ବହିନିବ୍ବୋଦକପତନଟ୍ଠାନେପି ନିମିତ୍ତାନି ଠପେତ୍ୱା ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବା। ଏୱଂ ସମ୍ମତାଯ ପନ ସବ୍ବଂ କୁଟିଗେହଂ ସୀମଟ୍ଠମେୱ ହୋତି।

ଚତୁଭିତ୍ତିଯଲେଣେପି ବନ୍ଧନ୍ତେହି କୁଟ୍ଟଂ ଅକିତ୍ତେତ୍ୱା ପାସାଣାୱ କିତ୍ତେତବ୍ବା। ସଚେ ଅନ୍ତୋ ଓକାସୋ ନତ୍ଥି, ପମୁଖେପି ନିମିତ୍ତାନି ଠପେତବ୍ବାନି। ସଚେ ନପ୍ପହୋତି, ବହି ନିବ୍ବୋଦକପତନଟ୍ଠାନେପି ନିମିତ୍ତପାସାଣେ ଠପେତ୍ୱା ନିମିତ୍ତାନି କିତ୍ତେତ୍ୱା ସୀମା ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବା। ଏୱଂ ଲେଣସ୍ସ ଅନ୍ତୋ ଚ ବହି ଚ ସୀମା ହୋତି।

ଉପରିପାସାଦେପି ଭିତ୍ତିଂ ଅକିତ୍ତେତ୍ୱା ଅନ୍ତୋ ପାସାଣେ ଠପେତ୍ୱା ସୀମା ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବା। ସଚେ ନପ୍ପହୋତି, ପମୁଖେପି ପାସାଣେ ଠପେତ୍ୱା ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବା। ଏୱଂ ସମ୍ମତା ଉପରିପାସାଦେଯେୱ ହୋତି, ହେଟ୍ଠା ନ ଓତରତି। ସଚେ ପନ ବହୂସୁ ଥମ୍ଭେସୁ ତୁଲାନଂ ଉପରି କତପାସାଦସ୍ସ ହେଟ୍ଠିମତଲେ କୁଟ୍ଟୋ ଯଥା ନିମିତ୍ତାନଂ ଅନ୍ତୋ ହୋତି, ଏୱଂ ଉଟ୍ଠହିତ୍ୱା ତୁଲାରୁକ୍ଖେହି ଏକସମ୍ବନ୍ଧୋ ଠିତୋ, ହେଟ୍ଠାପି ଓତରତି। ଏକଥମ୍ଭପାସାଦସ୍ସ ପନ ଉପରିମତଲେ ବଦ୍ଧା ସୀମା ସଚେ ଥମ୍ଭମତ୍ଥକେ ଏକୱୀସତିଯା ଭିକ୍ଖୂନଂ ଓକାସୋ ହୋତି, ହେଟ୍ଠା ଓତରତି। ସଚେ ପାସାଦଭିତ୍ତିତୋ ନିଗ୍ଗତେସୁ ନିଯ୍ଯୂହକାଦୀସୁ ପାସାଣେ ଠପେତ୍ୱା ସୀମଂ ବନ୍ଧନ୍ତି, ପାସାଦଭିତ୍ତି ଅନ୍ତୋସୀମାଯଂ ହୋତି। ହେଟ୍ଠା ପନସ୍ସା ଓତରଣାନୋତରଣଂ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

ହେଟ୍ଠାପାସାଦେ କିଞ୍ଚାପିହ୍ତେପି ଭିତ୍ତି ଚ ରୁକ୍ଖତ୍ଥମ୍ଭା ଚ ନ କିଞ୍ଚଚ୍ଛଙ୍କା। ଭିତ୍ତିଲଗ୍ଗେ ପନ ପାସାଣତ୍ଥମ୍ଭେ କିଞ୍ଚୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଏୱଂ କିତ୍ତିତା ସୀମା ହେଟ୍ଠା ପାସାଦସ୍ସ ପରିୟନ୍ତଥମ୍ଭାନଂ ଅନ୍ତୋଯେୱ ହୋତି। ସଚେ ପନ ହେଟ୍ଠାପାସାଦସ୍ସ କୁଟ୍ଟୋ ଉପରିମତଲେନ ସମ୍ବନ୍ଧୋ ହୋତି, ଉପରିପାସାଦମ୍ପି ଅଭିରୁହତି। ସଚେ ପାସାଦସ୍ସ ବହି ନିବ୍ବୋଦକପତନଟ୍ଠାନେ ନିମିତ୍ତାନି କରୋନ୍ତି, ସକୋ ପାସାଦୋ ସୀମଟ୍ଠୋ ହୋତି।

ପବ୍ବତମତ୍ଥକେ ତଲଂ ହୋତି ଏକୱୀସତିୟା ଭିକ୍ଖୂନଂ ଓକାସାରହଂ, ତତ୍ଥ ପିଟ୍ଠିପାସାଣେ ୱିୟ ସୀମଂ ବନ୍ଧନ୍ତି। ହେଟ୍ଠାପବ୍ବତେପି ତେନେୱ ପରିଚ୍ଛେଦେନ ସୀମା ଓତରତି। ତାଲମୂଲକପବ୍ବତେପି ଉପରି ସୀମା ବଦ୍ଧା ହେଟ୍ଠା ଓତରତେୱ। ଯୋ ପନ ୱିତାନସଣ୍ଠାନୋ ହୋତି, ଉପରି ଏକୱୀସତିୟା ଭିକ୍ଖୂନଂ ଓକାସୋ ଅତ୍ଥି, ହେଟ୍ଠା ନତ୍ଥି, ତସ୍ସ ଉପରି ବଦ୍ଧା ସୀମା ହେଟ୍ଠା ନ ଓତରତି। ଏୱଂ ମୁଦିଙ୍ଗସଣ୍ଠାନୋ ୱା ହୋତୁ ପଣୱସଣ୍ଠାନୋ ୱା, ୟସ୍ସ ହେଟ୍ଠା ୱା ମଜ୍ଝେ ୱା ସୀମପ୍ପମାଣଂ ନତ୍ଥି, ତସ୍ସୁପରି ବଦ୍ଧା ସୀମା ହେଟ୍ଠା ନେୱ ଓତରତି। ୟସ୍ସ ପନ ଦ୍ୱେ କୂଟାନି ଆସନ୍ନେ ଠିତାନି, ଏକସ୍ସପି ଉପରି ସୀମପ୍ପମାଣଂ ନପ୍ପହୋତି, ତସ୍ସ କୂଟନ୍ତରଂ ଚିନିତ୍ୱା ୱା ପୂରେତ୍ୱା ୱା ଏକାବଦ୍ଧଂ କତ୍ୱା ଉପରି ସୀମା ସମ୍ମନିତବ୍ବା।

ଏକୋ ସପ୍ପଫଣସଦିସୋ ପବ୍ବତୋ, ତସ୍ସୁପରି ସୀମପ୍ପମାଣସ୍ସ ଅତ୍ଥିତାୟ ସୀମଂ ବନ୍ଧନ୍ତି, ତସ୍ସ ଚେ ହେଟ୍ଠା ଆକାସପବ୍ଭାରଂ ହୋତି, ସୀମା ନ ଓତରତି। ସଚେ ପନସ୍ସ ୱେମଜ୍ଝେ ସୀମପ୍ପମାଣୋ ସୁସିରପାସାଣୋ ହୋତି, ଓତରତି। ସୋ ଚ ପାସାଣୋ ସୀମଟ୍ଠୋଯେୱ ହୋତି। ଅଥାପିସ୍ସ ହେଟ୍ଠା ଲେଣସ୍ସ କୁଟ୍ଟୋ ଅଗ୍ଗକୋଟିଂ ଆହଚ୍ଚ ତିଟ୍ଠତି , ଓତରତି, ହେଟ୍ଠା ଚ ଉପରି ଚ ସୀମାଯେୱ ହୋତି। ସଚେ ପନ ହେଟ୍ଠା ଉପରିମସ୍ସ ସୀମାପରିଚ୍ଛେଦସ୍ସ ପାରତୋ ଅନ୍ତୋ-ଲେଣଂ ହୋତି, ବହି ସୀମା ନ ଓତରତି। ଅଥାପି ଉପରିମସ୍ସ ସୀମାପରିଚ୍ଛେଦସ୍ସ ଓରତୋ ବହିଲେଣଂ ହୋତି, ଅନ୍ତୋ ସୀମା ନ ଓତରତି। ଅଥାପି ଉପରି ସୀମାୟ ପରିଚ୍ଛେଦୋ ଖୁଦ୍ଦକୋ, ହେଟ୍ଠା ଲେଣଂ ମହନ୍ତଂ ସୀମାପରିଚ୍ଛେଦମତିକ୍କମିତ୍ୱା ଠିତଂ, ସୀମା ଉପରିଯେୱ ହୋତି, ହେଟ୍ଠା ନ ଓତରତି। ଯଦି ପନ ଲେଣଂ ଖୁଦ୍ଦକଂ ସବ୍ବପଚ୍ଛିମସୀମାପରିମାଣଂ, ଉପରି ସୀମା ମହତୀ ତଂ ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥରିତ୍ୱା ଠିତା, ସୀମା ଓତରତି। ଅଥ ଲେଣଂ ଅତିଖୁଦ୍ଦକଂ ସୀମପ୍ପମାଣଂ ନ ହୋତି, ସୀମା ଉପରିଯେୱ ହୋତି, ହେଟ୍ଠା ନ ଓତରତି। ସଚେ ତତୋ ଉପଡ୍ଢଂ ଭିଜ୍ଜିତ୍ୱା ପତତି, ସୀମପ୍ପମାଣଂ ଚେପି ହୋତି, ବହି ପତିତଂ ଅସୀମା। ଅପତିତଂ ପନ ଯଦି ସୀମପ୍ପମାଣଂ, ସୀମା ହୋତିଯେୱ।

ଖଣ୍ଡସୀମା ନୀଚୱତ୍ଥୁକା ହୋତି, ତଂ ପୂରେତ୍ୱା ଉଚ୍ଚୱତ୍ଥୁକଂ କରୋନ୍ତି, ସୀମାଯେୱ। ସୀମାୟ ଗେହଂ କରୋନ୍ତି, ସୀମଟ୍ଠକମେୱ ହୋତି। ସୀମାୟ ପୋକ୍ଖରଣିଂ ଖଣନ୍ତି, ସୀମାଯେୱ। ଓଘୋ ସୀମାମଣ୍ଡଲଂ ଓତ୍ଥରିତ୍ୱା ଗଚ୍ଛତି, ସୀମାମାଳକେ ଅଟ୍ଟଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା କମ୍ମଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସୀମାୟ ହେଟ୍ଠା ଉମଙ୍ଗନଦୀ ହୋତି, ଇଦ୍ଧିମା ଭିକ୍ଖୁ ତତ୍ଥ ନିସୀଦତି, ସଚେ ସା ନଦୀ ପଠମଂ ଗତା, ସୀମା ପଚ୍ଛା ବଦ୍ଧା , କମ୍ମଂ ନ କୋପେତି। ଅଥ ପଠମଂ ସୀମା ବଦ୍ଧା, ପଚ୍ଛା ନଦୀ ଗତା, କମ୍ମଂ କୋପେତି। ହେଟ୍ଠାପଥୱିତଲେ ଠିତୋ ପନ କୋପେତିଯେୱ।

ସୀମାମାଳକେ ୱଟରୁକ୍ଖୋ ହୋତି, ତସ୍ସ ସାଖା ୱା ତତୋ ନିଗ୍ଗତପାରୋହୋ ୱା ମହାସୀମାୟ ପଥୱିତଲଂ ୱା ତତ୍ଥଜାତରୁକ୍ଖାଦୀନି ୱା ଆହଚ୍ଚ ତିଟ୍ଠତି, ମହାସୀମଂ ସୋଧେତ୍ୱା ୱା କମ୍ମଂ କାତବ୍ବଂ, ତେ ୱା ସାଖାପାରୋହା ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ବହିଟ୍ଠକା କାତବ୍ବା। ଅନାହଚ୍ଚ ଠିତସାଖାଦୀସୁ ଆରୁଳ୍ହଭିକ୍ଖୁ ହତ୍ଥପାସଂ ଆନେତବ୍ବୋ। ଏୱଂ ମହାସୀମାୟ ଜାତରୁକ୍ଖସ୍ସ ସାଖା ୱା ପାରୋହୋ ୱା ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ସୀମାମାଳକେ ପତିଟ୍ଠାତି, ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ସୀମଂ ସୋଧେତ୍ୱା ୱା କମ୍ମଂ କାତବ୍ବଂ, ତେ ୱା ସାଖାପାରୋହା ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ବହିଟ୍ଠକା କାତବ୍ବା।

ସଚେ ସୀମାମାଳକେ କମ୍ମେ କରିୟମାନେ କୋଚି ଭିକ୍ଖୁ ସୀମାମାଳକସ୍ସ ଅନ୍ତୋ ପୱିସିତ୍ୱା ୱେହାସଟ୍ଠିତସାଖାୟ ନିସୀଦତି , ପାଦା ୱାସ୍ସ ଭୂମିଗତା ହୋନ୍ତି, ନିୱାସନପାରୁପନଂ ୱା ଭୂମିଂ ଫୁସତି, କମ୍ମଂ କାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ପାଦେ ପନ ନିୱାସନପାରୁପନଞ୍ଚ ଉକ୍ଖିପାପେତ୍ୱା କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଇଦଞ୍ଚ ଲକ୍ଖଣଂ ପୁରିମନୟେପି ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଅୟଂ ପନ ୱିସେସୋ – ତତ୍ର ଉକ୍ଖିପାପେତ୍ୱା କାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ହତ୍ଥପାସମେୱ ଆନେତବ୍ବୋ। ସଚେ ଅନ୍ତୋସୀମତୋ ପବ୍ବତୋ ଅବ୍ଭୁଗଚ୍ଛତି, ତତ୍ରଟ୍ଠୋ ଭିକ୍ଖୁ ହତ୍ଥପାସଂ ଆନେତବ୍ବୋ। ଇଦ୍ଧିୟା ଅନ୍ତୋପବ୍ବତଂ ପୱିଟ୍ଠେପି ଏସେୱ ନୟୋ। ବଜ୍ଝମାନା ଏୱ ହି ସୀମା ପମାଣରହିତଂ ପଦେସଂ ନ ଓତରତି। ବଦ୍ଧସୀମାୟ ଜାତଂ ୟଂକିଞ୍ଚି ୟତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ଏକସମ୍ବନ୍ଧେନ ଗତଂ ସୀମାସଙ୍ଖ୍ୟମେୱ ଗଚ୍ଛତୀତି।

୧୪୦।ତିୟୋଜନପରମନ୍ତି ଏତ୍ଥ ତିୟୋଜନଂ ପରମଂ ପମାଣମେତିସ୍ସାତି ତିୟୋଜନପରମା; ତଂ ତିୟୋଜନପରମଂ। ସମ୍ମନନ୍ତେନ ପନ ମଜ୍ଝେ ଠତ୍ୱା ୟଥା ଚତୂସୁପି ଦିସାସୁ ଦିୟଡ୍ଢଦିୟଡ୍ଢୟୋଜନଂ ହୋତି, ଏୱଂ ସମ୍ମନିତବ୍ବା। ସଚେ ପନ ମଜ୍ଝେ ଠତ୍ୱା ଏକେକଦିସତୋ ତିୟୋଜନଂ କରୋନ୍ତି, ଛୟୋଜନଂ ହୋତୀତି ନ ୱଟ୍ଟତି। ଚତୁରସ୍ସଂ ୱା ତିକୋଣଂ ୱା ସମ୍ମନନ୍ତେନ ୟଥା କୋଣତୋ କୋଣଂ ତିୟୋଜନଂ ହୋତି, ଏୱଂ ସମ୍ମନିତବ୍ବା। ସଚେ ହି ୟେନ କେନଚି ପରିୟନ୍ତେନ କେସଗ୍ଗମତ୍ତମ୍ପି ତିୟୋଜନଂ ଅତିକ୍କାମେତି, ଆପତ୍ତିଞ୍ଚ ଆପଜ୍ଜତି ସୀମା ଚ ଅସୀମା ହୋତି।

ନଦୀପାରନ୍ତି ଏତ୍ଥ ପାରୟତୀତି ପାରା। କିଂ ପାରୟତି? ନଦିଂ। ନଦିୟା ପାରା ନଦୀପାରା, ତଂ ନଦୀପାରଂ; ନଦିଂ ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥରମାନନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଏତ୍ଥ ଚ ନଦିୟା ଲକ୍ଖଣଂ ନଦୀନିମିତ୍ତେ ୱୁତ୍ତନୟମେୱ। ୟତ୍ଥସ୍ସ ଧୁୱନାୱା ୱାତି ୟତ୍ଥ ନଦିୟା ସୀମାବନ୍ଧନଟ୍ଠାନଗତେସୁ ତିତ୍ଥେସୁ ନିଚ୍ଚସଞ୍ଚରଣନାୱା ଅସ୍ସ, ୟା

ସଙ୍ଘନ୍ତିମେନ ପରିଚ୍ଛେଦେନ ପାଜନପୁରିସେନ ସଦ୍ଧିଂ ତଯୋ ଜନେ ୱହତି। ସଚେ ପନ ସା ନାୱା ଉଦ୍ଧଂ ୱା ଅଧୋ ୱା କେନଚିଦେୱ କରଣୀଯେନ ପୁନ ଆଗମନତ୍ଥାଯ ନୀତା, ଚୋରେହି ୱା ହଟା, ଅୱସ୍ସଂ ଲବ୍ଭନେଯ୍ୟା, ଯା ପନ ୱାତେନ ୱା ଛିନ୍ନବନ୍ଧନା ୱୀଚୀହି ନଦିମଜ୍ଝଂ ନୀତା ଅୱସ୍ସଂ ଆହରିତବ୍ବା, ପୁନ ଧୁୱନାୱାୱ ହୋତି। ଉଦକେ ଓଗତେ ଥଲଂ ଉସ୍ସାରିତାପି ସୁଧାକସଟାଦୀହି ପୂରେତ୍ୱା ଠପିତାପି ଧୁୱନାୱାୱ। ସଚେ ଭିନ୍ନା ୱା ୱିସଙ୍ଖତପଦରା ୱା ନ ୱଟ୍ଟତି। ମହାପଦୁମତ୍ଥେରୋ ପନାହ – ‘‘ସଚେପି ତାୱକାଲିକଂ ନାୱଂ ଆନେତ୍ୱା ସୀମାବନ୍ଧନଟ୍ଠାନେ ଠପେତ୍ୱା ନିମିତ୍ତାନି କିତ୍ତେନ୍ତି, ଧୁୱନାୱାୱ ହୋତୀ’’ତି। ତତ୍ର ମହାସୁମତ୍ଥେରୋ ଆହ – ‘‘ନିମିତ୍ତଂ ୱା ସୀମା ୱା କମ୍ମୱାଚାଯ ଗଚ୍ଛତି ନ ନାୱାଯ। ଭଗୱତା ଚ ଧୁୱନାୱା ଅନୁଞ୍ଞାତା, ତସ୍ମା ନିବନ୍ଧନାୱାଯେୱ ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି।

ଧୁୱସେତୁ ୱାତି ଯତ୍ଥ ରୁକ୍ଖସଙ୍ଘାଟମଯୋ ୱା ପଦରବଦ୍ଧୋ ୱା ଜଙ୍ଘସତ୍ଥସେତୁ ୱା ହତ୍ଥିସ୍ସାଦୀନଂ ସଞ୍ଚରଣଯୋଗ୍ଗୋ ମହାସେତୁ ୱା ଅତ୍ଥି; ଅନ୍ତମସୋ ତଙ୍ଖଣଞ୍ଞେୱ ରୁକ୍ଖଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ମନୁସ୍ସାନଂ ସଞ୍ଚରଣଯୋଗ୍ଗୋ ଏକପଦିକସେତୁପି ଧୁୱସେତୁତ୍ୱେୱ ସଙ୍ଖ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛତି। ସଚେ ପନ ଉପରି ବଦ୍ଧାନି ୱେତ୍ତଲତାଦୀନି ହତ୍ଥେନ ଗହେତ୍ୱାପି ନ ସକ୍କା ହୋତି ତେନ ସଞ୍ଚରିତୁଂ, ନ ୱଟ୍ଟତି।

ଏୱରୂପଂ ନଦୀପାରସୀମଂ ସମ୍ମନ୍ନିତୁନ୍ତି ଯତ୍ଥାଯଂ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରା ଧୁୱନାୱା ୱା ଧୁୱସେତୁ ୱା ଅଭିମୁଖତିତ୍ଥେଯେୱ ଅତ୍ଥି, ଏୱରୂପଂ ନଦୀପାରସୀମଂ ସମ୍ମନ୍ନିତୁଂ ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ସଚେ ଧୁୱନାୱା ୱା ଧୁୱସେତୁ ୱା ଅଭିମୁଖତିତ୍ଥେ ନତ୍ଥି, ଈସକଂ ଉଦ୍ଧଂ ଅଭିରୁହିତ୍ୱା ଅଧୋ ୱା ଓରୋହିତ୍ୱା ଅତ୍ଥି, ଏୱମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି। କରୱୀକତିସ୍ସତ୍ଥେରୋ ପନ ‘‘ଗାୱୁତମତ୍ତବ୍ଭନ୍ତରେପି ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି ଆହ।

ଇମଞ୍ଚ ପନ ନଦୀପାରସୀମଂ ସମ୍ମନନ୍ତେନ ଏକସ୍ମିଂ ତୀରେ ଠତ୍ୱା ଉପରିସୋତେ ନଦୀତୀରେ ନିମିତ୍ତଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଅତ୍ତାନଂ ପରିକ୍ଖିପନ୍ତେନ ଯତ୍ତକଂ ପରିଚ୍ଛେଦଂ ଇଚ୍ଛତି, ତସ୍ସ ପରିଯୋସାନେ ଅଧୋସୋତେପି ନଦୀତୀରେ ନିମିତ୍ତଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ପରତୀରେ ସମ୍ମୁଖଟ୍ଠାନେ ନଦୀତୀରେ ନିମିତ୍ତଂ କିତ୍ତେତବ୍ବଂ। ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯତ୍ତକଂ ପରିଚ୍ଛେଦଂ ଇଚ୍ଛତି, ତସ୍ସ ୱସେନ ଯାୱ ଉପରିସୋତେ ପଠମକିତ୍ତିତନିମିତ୍ତସ୍ସ ସମ୍ମୁଖା ନଦୀତୀରେ ନିମିତ୍ତଂ, ତାୱ କିତ୍ତେତ୍ୱା ପଚ୍ଚାହରିତ୍ୱା ପଠମକିତ୍ତିତନିମିତ୍ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ଘଟେତବ୍ବଂ। ଅଥ ସବ୍ବନିମିତ୍ତାନଂ ଅନ୍ତୋ ଠିତେ ଭିକ୍ଖୂ ହତ୍ଥପାସଗତେ କତ୍ୱା କମ୍ମୱାଚାଯ ସୀମା ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବା। ନଦିଯଂ ଠିତା ଅନାଗତାପି କମ୍ମଂ ନ କୋପେନ୍ତି। ସମ୍ମୁତିପରିଯୋସାନେ ଠପେତ୍ୱା ନଦିଂ ନିମିତ୍ତାନଂ ଅନ୍ତୋ ପାରତୀରେ ଚ ଓରିମତୀରେ ଚ ଏକସୀମା ହୋତି। ନଦୀ ପନ ବଦ୍ଧସୀମାସଙ୍ଖ୍ୟଂ ନ ଗଚ୍ଛତି, ୱିସୁଂ ନଦିସୀମା ଏୱ ହି ସା।

ସଚେ ଅନ୍ତୋନଦିଯଂ ଦୀପକୋ ହୋତି, ତଂ ଅନ୍ତୋସୀମାଯ କାତୁକାମେନ ପୁରିମନଯେନେୱ ଅତ୍ତନା ଠିତତୀରେ ନିମିତ୍ତାନି କିତ୍ତେତ୍ୱା ଦୀପକସ୍ସ ଓରିମନ୍ତେ ଚ ପାରିମନ୍ତେ ଚ ନିମିତ୍ତଂ କିତ୍ତେତବ୍ବଂ। ଅଥ ପରତୀରେ ନଦିଯା ଓରିମତୀରେ ନିମିତ୍ତସ୍ସ ସମ୍ମୁଖଟ୍ଠାନେ ନିମିତ୍ତଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ପୁରିମନଯେନେୱ ଯାୱ ଉପରିସୋତେ ପଠମକିତ୍ତିତନିମିତ୍ତସ୍ସ ସମ୍ମୁଖା ନିମିତ୍ତଂ, ତାୱ କିତ୍ତେତବ୍ବଂ। ଅଥ ଦୀପକସ୍ସ ପାରିମନ୍ତେ ଚ ଓରିମନ୍ତେ ଚ ନିମିତ୍ତଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ପଚ୍ଚାହରିତ୍ୱା ପଠମକିତ୍ତିତନିମିତ୍ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ଘଟେତବ୍ବଂ। ଅଥ ଦ୍ୱୀସୁ ତୀରେସୁ ଦୀପକେ ଚ ଭିକ୍ଖୂ ସବ୍ବେୱ ହତ୍ଥପାସଗତେ କତ୍ୱା କମ୍ମୱାଚାଯ ସୀମା ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବା। ନଦିଯଂ ଠିତା ଅନାଗଚ୍ଛନ୍ତାପି କମ୍ମଂ ନ କୋପେନ୍ତି। ସମ୍ମୁତିପରିଯୋସାନେ ଠପେତ୍ୱା ନଦିଂ ନିମିତ୍ତାନଂ ଅନ୍ତୋ ତୀରଦ୍ୱଯଞ୍ଚ ଦୀପକୋ ଚ ଏକସୀମା ହୋତି, ନଦୀ ପନ ନଦିସୀମାଯେୱ।

ସଚେ ପନ ଦୀପକୋ ୱିହାରସୀମାପରିଚ୍ଛେଦତୋ ଉଦ୍ଧଂ ୱା ଅଧୋ ୱା ଅଧିକତରୋ ହୋତି, ଅଥ ୱିହାରସୀମାପରିଚ୍ଛେଦନିମିତ୍ତସ୍ସ ଉଜୁକମେୱ ସମ୍ମୁଖିଭୂତେ ଦୀପକସ୍ସ ସୋରିମନ୍ତେ ନିମିତ୍ତଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଦୀପକସିଖରଂ ପରିକ୍ଖିପନ୍ତେନ ପୁନ ଦୀପକସ୍ସ ସୋରିମନ୍ତେ ନିମିତ୍ତସମ୍ମୁଖେ ପାରିମନ୍ତେ ନିମିତ୍ତଂ କିତ୍ତେତବ୍ବଂ। ତତୋ ପରଂ ପୁରିମନଯେନେୱ ପାରତୀରେ ସମ୍ମୁଖନିମୀତ୍ତମାଦିଂକତ୍ୱା ପାରତୀରନିମିତ୍ତାନି ଚ ଦୀପକସ୍ସ ପାରିମନ୍ତସୋରିମନ୍ତନିମିତ୍ତାନି ଚ କିତ୍ତେତ୍ୱା ପଠମକିତ୍ତିତନିମିତ୍ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ଘଟନା କାତବ୍ବା। ଏୱଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ସମ୍ମତା ସୀମା ପଣ୍ୱସଣ୍ଠାନା ହୋତି।

ସଚେ ପନ ଦୀପକୋ ୱିହାରସୀମାପରିଚ୍ଛେଦତୋ ଉଦ୍ଧମ୍ପି ଅଧୋପି ଅଧିକତରୋ ହୋତି। ପୁରିମନଯେନେୱ ଦୀପକସ୍ସ ଉଭୋପି ସୀଖରାନି ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ନିମିତ୍ତାନି କିତ୍ତେନ୍ତେନ ନିମିତ୍ତଘଟନା କାତବ୍ବା। ଏୱଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ସମ୍ମତା ସୀମା ମୁଦିଙ୍ଗସଣ୍ଠାନା ହୋତି।

ସଚେ ଦୀପକୋ ୱିହାରସୀମାପରିଚ୍ଛେଦସ୍ସ ଅନ୍ତୋ ଖୁଦ୍ଦକୋ ହୋତି, ସବ୍ବପଠମନଯେନ ଦୀପକେ ନିମିତ୍ତାନି କିତ୍ତେତବ୍ବାନି। ଏୱଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ସମ୍ମତା ସୀମା ପଣୱସଣ୍ଠାନା ହୋତି।

ସୀମାନୁଜାନନକଥା ନିଟ୍ଠିତା।

ଉପୋସଥାଗାରାଦିକଥା

୧୪୧।ଅନୁପରିୱେଣିୟନ୍ତି ଏକସୀମମହାୱିହାରେ ତସ୍ମିଂ ତସ୍ମିଂ ପରିୱେଣେ। ଅସଙ୍କେତେନାତି ସଙ୍କେତଂ ଅକତ୍ୱା। ଏକଂ ସମୂହନିତ୍ୱାତି କମ୍ମୱାଚାୟ ସମୂହନିତ୍ୱା।

୧୪୨।ୟତୋ ପାତିମୋକ୍ଖଂ ସୁଣାତୀତି ୟତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ଭିକ୍ଖୂନଂ ହତ୍ଥପାସେ ନିସିନ୍ନୋ ୟସ୍ମା ପାତିମୋକ୍ଖଂ ସୁଣାତି; କତୋୱସ୍ସ ଉପୋସଥୋତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ। ଇଦଞ୍ଚ ୱତ୍ଥୁୱସେନ ୱୁତ୍ତଂ, ହତ୍ଥପାସେ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ପନ ଅସୁଣନ୍ତସ୍ସାପି କତୋୱ ହୋତି ଉପୋସଥୋ। ନିମିତ୍ତା କିତ୍ତେତବ୍ବାତି ଉପୋସଥପମୁଖସ୍ସ ଖୁଦ୍ଦକାନି ୱା ମହନ୍ତାନି ୱା ପାସାଣଖାଣୁକଦାରୁଖଣ୍ଡଦଣ୍ଡକାଦୀନି ୟାନି କାନିଚି ନିମିତ୍ତାନି ଅବ୍ଭୋକାସେ ୱା ମାଳକାଦୀସୁ ୱା ୟତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ସଞ୍ଞଂ କତ୍ୱା କିତ୍ତେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଅଥ ୱା ନିମିତ୍ତା କିତ୍ତେତବ୍ବାତି ନିମିତ୍ତୁପଗା ୱା ଅନିମିତ୍ତୁପଗା ୱା ପରିଚ୍ଛେଦଜାନନତ୍ଥଂ କିତ୍ତେତବ୍ବା।

ଥେରେହି ଭିକ୍ଖୂହି ପଠମତରଂ ସନ୍ନିପତିତୁନ୍ତି ଏତ୍ଥ ସଚେ ମହାଥେରୋ ପଠମତରଂ ନ ଆଗଚ୍ଛତି, ଦୁକ୍କଟଂ। ସଙ୍ଘେହେୱ ଏକଜ୍ଝଂ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋତି ଏତ୍ଥ ସଚେ ପୋରାଣକୋ ଆୱାସୋ ମଜ୍ଝେ ୱିହାରସ୍ସ ହୋତି, ପହୋତି ଚେତ୍ଥ ଭିକ୍ଖୂନଂ ନିସଜ୍ଜଟ୍ଠାନଂ, ତତ୍ଥ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ। ସଚେ ପୋରାଣକୋ ପରିଦୁବ୍ବଲୋ ଚେୱ ସମ୍ବାଧୋ ଚ ଅଞ୍ଞୋ ପଚ୍ଛା ଉଟ୍ଠିତାୱାସୋ ଅସମ୍ବାଧୋ, ତତ୍ଥ ଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ।

ୟତ୍ଥ ୱା ପନ ଥେରୋ ଭିକ୍ଖୁ ୱିହରତୀତି ଏତ୍ଥାପି ସଚେ ଥେରସ୍ସ ୱିହାରୋ ସଙ୍ଘସ୍ସ ପହୋତି, ଫାସୁକୋ ହୋତି, ତତ୍ଥ ଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ। ସଚେ ପନ ସୋ ପଚ୍ଚନ୍ତେ ୱିସମପ୍ପଦେସେ ହୋତି, ଥେରସ୍ସ ୱତ୍ତବ୍ବଂ – ''ଭନ୍ତେ, ତୁମ୍ହାକଂ ୱିହାରୋ ଅଫାସୁକଦେସୋ, ନତ୍ଥି ଏତ୍ଥ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଓକାସୋ , ଅସୁକସ୍ମିଂ ନାମ ଆୱାସେ ଓକାସୋ ଅତ୍ଥି, ତତ୍ଥ ଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ''ତି। ସଚେ ଥେରୋ ନାଗଚ୍ଛତି, ତସ୍ସ ଛନ୍ଦପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଆନେତ୍ୱା ସଙ୍ଘସ୍ସ ପହୋନକେ ଫାସୁକଟ୍ଠାନେ ଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ।

ଅୱିପ୍ପୱାସସୀମାନୁଜାନନକଥା

୧୪୩।ଅନ୍ଧକୱିନ୍ଦାତି ରାଜଗହତୋ ଗାୱୁତତ୍ତୟେ ଅନ୍ଧକୱିନ୍ଦଂ ନାମ, ତଂ ଉପନିସ୍ସାୟ ଥେରୋ ୱସତି; ତତୋ ରାଜଗହଂ ଉପୋସଥଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତୋ। ରାଜଗହଞ୍ହି ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଅଟ୍ଠାରସ ମହାୱିହାରା ସଙ୍ଘେ ଏକସୀମା, ଧମ୍ମସେନାପତିନା ନେସଂ ସୀମା ବଦ୍ଧା, ତସ୍ମା ୱେଳୁୱନେ ସଙ୍ଘସ୍ସ ସାମଗ୍ଗୀଦାନତ୍ଥଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତୋତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ। ନଦିଂ ତରନ୍ତୋତି ସିପ୍ପିନିୟଂ ନାମ ନଦିଂ ଅତିକ୍କମନ୍ତୋ। ମନଂ ୱୁଳ୍ହୋ ଅହୋସୀତି ଈସକଂ ଅପ୍ପତ୍ତୱୁଳ୍ହଭାୱୋ ଅହୋସି। ସା କିର ନଦୀ ଗିଜ୍ଝକୂଟତୋ ଓତରିତ୍ୱା ଚଣ୍ଡେନ ସୋତେନ ୱହତି। ତତ୍ଥ ୱେଗେନ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ଉଦକଂ ଅମନସିକରୋନ୍ତୋ ଥେରୋ ମନଂ ୱୁଳ୍ହୋ ଅହୋସି, ନ ପନ ୱୁଳ୍ହୋ, ଉଦକଲ୍ଲାହତାନିସ୍ସ ଚୀୱରାନି ଅଲ୍ଲାନି ଜାତାନି।

୧୪୪।ସମ୍ମତା ସା ସୀମା ସଙ୍ଘେନ ତିଚୀୱରେନ ଅୱିପ୍ପୱାସା ଠପେତ୍ୱା ଗାମଞ୍ଚ ଗାମୂପଚାରଞ୍ଚାତି ଇମିସ୍ସା କମ୍ମୱାଚାୟ ଉପ୍ପନ୍ନକାଲତୋ ପଟ୍ଠାୟ ଭିକ୍ଖୂନଂ ପୁରିମକମ୍ମୱାଚା ନ ୱଟ୍ଟତି। ଅୟମେୱ ହି ଥାୱରା ହୋତି। ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ପନ ଅୟଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ପୁରିମାୟେୱ ୱଟ୍ଟତି। କସ୍ମା? ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘୋ ହି ଅନ୍ତୋଗାମେ ୱସତି। ୟଦି ଏୱଂ ସିୟା, ସୋ ଏତାୟ କମ୍ମୱାଚାୟ ତିଚୀୱରପରିହାରଂ ନ ଲଭେୟ୍ୟ, ଅତ୍ଥି ଚସ୍ସ ପରିହାରୋ, ତସ୍ମା ପୁରିମାୟେୱ ୱଟ୍ଟତି। ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘସ୍ସ ହି ଦ୍ୱେପି ସୀମାୟୋ ଲବ୍ଭନ୍ତି। ତତ୍ଥ ଭିକ୍ଖୂନଂ ସୀମଂ ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥରିତ୍ୱାପି ତସ୍ସା ଅନ୍ତୋପି ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ ସୀମଂ ସମ୍ମନ୍ନିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଭିକ୍ଖୂନମ୍ପି ଭିକ୍ଖୁନିସୀମାୟ ଏସେୱ ନୟୋ। ନ ହି ତେ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ କମ୍ମେ ଗଣପୂରକା ହୋନ୍ତି, ନ କମ୍ମୱାଚଂ ୱଗ୍ଗଂ କରୋନ୍ତି। ଏତ୍ଥ ଚ ନିଗମନଗରାନମ୍ପି ଗାମେନେୱ ସଙ୍ଗହୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ଗାମୂପଚାରୋତି ପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ପରିକ୍ଖେପୋ, ଅପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ପରିକ୍ଖେପୋକାସୋ। ତେସୁ ଅଧିଟ୍ଠିତତେଚୀୱରିକୋ ଭିକ୍ଖୁ ପରିହାରଂ ନ ଲଭତି। ଇତି ଭିକ୍ଖୂନଂ ଅୱିପ୍ପୱାସସୀମା ଗାମଞ୍ଚ ଗାମୂପଚାରଞ୍ଚ ନ ଓତ୍ଥରତି, ସମାନସଂୱାସକସୀମାୱ ଓତ୍ଥରତି। ସମାନସଂୱାସକସୀମା ଚେତ୍ଥ ଅତ୍ତନୋ ଧମ୍ମତାୟ ଗଚ୍ଛତି। ଅୱିପ୍ପୱାସସୀମା ପନ ୟତ୍ଥ ସମାନସଂୱାସକସୀମା, ତତ୍ଥେୱ ଗଚ୍ଛତି। ନ ହି ତସ୍ସା ୱିସୁଂ ନିମିତ୍ତକିତ୍ତନଂ ଅତ୍ଥି, ତତ୍ଥ ସଚେ ଅୱିପ୍ପୱାସାୟ ସମ୍ମୁତିକାଲେ ଗାମୋ ଅତ୍ଥି, ତଂ ସା ନ ଓତ୍ଥରତି। ସଚେ ପନ ସମ୍ମତାୟ ସୀମାୟ ପଚ୍ଛା ଗାମୋ ନିୱିସତି, ସୋପି ସୀମାସଙ୍ଖ୍ୟମେୱ ଗଚ୍ଛତି। ୟଥା ଚ ପଚ୍ଛା ନିୱିଟ୍ଠୋ, ଏୱଂ ପଠମଂ ନିୱିଟ୍ଠସ୍ସ ପଚ୍ଛା ୱଡ୍ଢିତପ୍ପଦେସୋପି ସୀମାସଙ୍ଖ୍ୟମେୱ ଗଚ୍ଛତି। ସଚେପି ସୀମାସମ୍ମୁତିକାଲେ ଗେହାନି କତାନି, ପୱିସିସ୍ସାମାତି ଆଲୟୋପି ଅତ୍ଥି, ମନୁସ୍ସା ପନ ଅପ୍ପୱିଟ୍ଠା, ପୋରାଣକଗାମଂ ୱା ସଗେହମେୱ ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞତ୍ଥ ଗତା, ଅଗାମୋୟେୱ ଏସ, ସୀମା ଓତ୍ଥରତି । ସଚେ ପନ ଏକମ୍ପି କୁଲଂ ପୱିଟ୍ଠଂ ୱା ଆଗତଂ ୱା ଅତ୍ଥି, ଗାମୋୟେୱ ସୀମା ନ ଓତ୍ଥରତି।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ଭିକ୍ଖୱେ ତିଚୀୱରେନ ଅୱିପ୍ପୱାସୋ ସମୂହନ୍ତବ୍ବୋତି ଏତ୍ଥ ସମୂହନନ୍ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ୱତ୍ତଂ ଜାନିତବ୍ବଂ। ତତ୍ରିଦଂ ୱତ୍ତଂ – ଖଣ୍ଡସୀମାୟ ଠତ୍ୱା

ଅଭିପ୍ପୱାସସୀମା ନ ସମୂହନ୍ତବ୍ବା, ତଥା ଅଭିପ୍ପୱାସସୀମାୟ ଠତ୍ୱା ଖଣ୍ଡସୀମାପି। ଖଣ୍ଡସୀମାୟଂ ପନ ଠିତେନ ଖଣ୍ଡସୀମାୱ ସମୂହନିତବ୍ବା, ତଥା ଇତରାୟ ଠିତେନ ଇତରା। ସୀମଂ ନାମ ଦ୍ୱୀହି କାରଣେହି ସମୂହନନ୍ତି ପକତିୟା ଖୁଦ୍ଦକଂ ପୁନ ଆୱାସୱଡ୍ଢନତ୍ଥାୟ ମହତିଂ ୱା କାତୁଂ; ପକତିୟା ମହତିଂ ପୁନ ଅଞ୍ଞେସଂ ୱିହାରୋକାସଦାନତ୍ଥାୟ ଖୁଦ୍ଦକଂ ୱା କାତୁଂ। ତତ୍ଥ ସଚେ ଖଣ୍ଡସୀମଞ୍ଚ ଅଭିପ୍ପୱାସସୀମଞ୍ଚ ଜାନନ୍ତି, ସମୂହନିତୁଞ୍ଚେୱ ବନ୍ଧିତୁଞ୍ଚ ସକ୍କିସ୍ସନ୍ତି। ଖଣ୍ଡସୀମଂ ପନ ଜାନନ୍ତା ଅଭିପ୍ପୱାସଂ ଅଜାନନ୍ତାପି ସମୂହନିତୁଞ୍ଚେୱ ବନ୍ଧିତୁଞ୍ଚ ସକ୍କିସ୍ସନ୍ତି। ଖଣ୍ଡସୀମଂ ଅଜାନନ୍ତା ଅଭିପ୍ପୱାସଂଯେୱ ଜାନନ୍ତା ଚେତିୟଙ୍ଗଣବୋଧିୟଙ୍ଗଣଉପୋସଥାଗାରାଦୀସୁ ନିରାସଙ୍କଟ୍ଠାନେସୁ ଠତ୍ୱା ଅପ୍ପେୱ ନାମ ସମୂହନିତୁଂ ସକ୍କିସ୍ସନ୍ତି, ପଟିବନ୍ଧିତୁଂ ପନ ନ ସକ୍କିସ୍ସନ୍ତେୱ। ସଚେ ବନ୍ଧେୟ୍ୟୁଂ, ସୀମାସମ୍ଭେଦଂ କତ୍ୱା ୱିହାରଂ ଅୱିହାରଂ କରେୟ୍ୟୁଂ, ତସ୍ମା ନ ସମୂହନିତବ୍ବା। ଯେ ପନ ଉଭୋପି ନ ଜାନନ୍ତି, ତେନେୱ ସମୂହନିତୁଂ ନ ବନ୍ଧିତୁଂ ସକ୍କିସ୍ସନ୍ତି। ଅୟଞ୍ହି ସୀମା ନାମ କମ୍ମୱାଚାୟ ୱା ଅସୀମା ହୋତି ସାସନନ୍ତରଧାନେନ ୱା, ନ ଚ ସକ୍କା ସୀମଂ ଅଜାନନ୍ତେହି କମ୍ମୱାଚା କାତୁଂ, ତସ୍ମା ନ ସମୂହନିତବ୍ବା। ସାଧୁକଂ ପନ ଞତ୍ୱାଯେୱ ସମୂହନିତବ୍ବା ଚ ବନ୍ଧିତବ୍ବା ଚାତି।

ଗାମସୀମାଦିକଥା

୧୪୭। ଏୱଂ ବଦ୍ଧସୀମାୱସେନ ସମାନସଂୱାସଞ୍ଚ ଏକୂପୋସଥଭାୱଞ୍ଚ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଇଦାନି ଅବଦ୍ଧସୀମେସୁପି ଓକାସେସୁ ତଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ''ଅସମ୍ମତାୟ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସୀମାୟ ଅଟ୍ଠପିତାୟା''ତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ଅଟ୍ଠପିତାୟାତି ଅପରିଚ୍ଛିନ୍ନାୟ। ଗାମଗ୍ଗହଣେନ ଚେତ୍ଥ ନଗରମ୍ପି ଗହିତମେୱ ହୋତି। ତତ୍ଥ ଯତ୍ତକେ ପଦେସେ ତସ୍ସ ଗାମସ୍ସ ଭୋଜକା ବଲିଂ ଲଭନ୍ତି, ସୋ ପଦେସୋ ଅପ୍ପୋ ୱା ହୋତୁ ମହନ୍ତୋ ୱା, ଗାମସୀମାତ୍ୱେୱ ସଙ୍ଖ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛତି। ନଗରନିଗମସୀମାସୁପି ଏସେୱ ନୟୋ। ଯମ୍ପି ଏକସ୍ମିଂଯେୱ ଗାମଖେତ୍ତେ ଏକଂ ପଦେସଂ ''ଅୟଂ ୱିସୁଂ ଗାମୋ ହୋତୂ''ତି ପରିଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ରାଜା କସ୍ସଚି ଦେତି, ସୋପି ୱିସୁଂଗାମସୀମା ହୋତିଯେୱ। ତସ୍ମା ସା ଚ ଇତରା ଚ ପକତିଗାମନଗରନିଗମସୀମା ବଦ୍ଧସୀମାସଦିସାଯେୱ ହୋନ୍ତି, କେୱଲଂ ପନ ତିଚୀୱରୱିପ୍ପୱାସପରିହାରଂ ନ ଲଭନ୍ତି।

ଏୱଂ ଗାମନ୍ତୱାସୀନଂ ସୀମାପରିଚ୍ଛେଦଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଇଦାନି ଆରଞ୍ଞକାନଂ ସୀମାପରିଚ୍ଛେଦଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ''ଅଗାମକେ ଚେ''ତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ଅଗାମକେ ଚେତି ଗାମନିଗମନଗରସୀମାହି ଅପରିଚ୍ଛିନ୍ନେ ଅଟୱିପ୍ପଦେସେ। ଅଥ ୱା ଅଗାମକେ ଚେତି ୱିଞ୍ଝାଟୱିସଦିସେ ଅରଞ୍ଞେ ଭିକ୍ଖୁ ୱସତି, ଅଥସ୍ସ ଠିତୋକାସତୋ ସମନ୍ତା ସତ୍ତବ୍ଭନ୍ତରା ସମାନସଂୱାସକସୀମାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅୟଂ ସୀମା ତିଚୀୱରୱିପ୍ପୱାସପରିହାରମ୍ପି ଲଭତି। ତତ୍ଥ ଏକଂ ଅବ୍ଭନ୍ତରଂ ଅଟ୍ଠୱୀସତି ହତ୍ଥପ୍ପମାଣଂ ହୋତି। ମଜ୍ଝେ ଠିତସ୍ସ ସମନ୍ତା ସତ୍ତବ୍ଭନ୍ତରା ୱିନିବ୍ବେଧେନ ଚୁଦ୍ଦସ ହୋନ୍ତି। ସଚେ ଦ୍ୱେ ସଙ୍ଘା ୱିସୁଂ ୱିନୟକମ୍ମାନି କରୋନ୍ତି, ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ସତ୍ତବ୍ଭନ୍ତରାନଂ ଅନ୍ତରେ ଅଞ୍ଞଂ ଏକଂ ସତ୍ତବ୍ଭନ୍ତରଂ ଉପଚାରତ୍ଥାୟ ଠପେତବ୍ବଂ। ସେସା ସତ୍ତବ୍ଭନ୍ତରସୀମକଥା ମହାୱିଭଙ୍ଗେ ଉଦୋସିତସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନାୟଂ ୱୁତ୍ତନୟେନ ଗହେତବ୍ବା।

ସବ୍ବା ଭିକ୍ଖୱେ ନଦୀ ଅସୀମାତି ୟା କାଚି ନଦୀଲକ୍ଖଣପ୍ପତ୍ତା ନଦୀ ନିମିତ୍ତାନି କିତ୍ତେତ୍ୱା ''ଏତଂ ବଦ୍ଧସୀମଂ କରୋମା''ତି କତାପି ଅସୀମାୱ ହୋତି, ସା ପନ ଅତ୍ତନୋ ସଭାୱେନେୱ ବଦ୍ଧସୀମାସଦିସା, ସବ୍ବମେତ୍ଥ ସଙ୍ଘକମ୍ମଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସମୁଦ୍ଦଜାତସ୍ସରେସୁପି ଏସେୱ ନୟୋ। ଏତ୍ଥ ଚ ଜାତସ୍ସରୋ ନାମ ଯେନ କେନଚି ଖଣିତ୍ୱା ଅକତୋ ସୟଂଜାତସୋବ୍ଭୋ ସମନ୍ତତୋ ଆଗତେନ ଉଦକେନ ପୂରିତୋ ତିଟ୍ଠତି।

ଏୱଂ ନଦୀସମୁଦ୍ଦଜାତସ୍ସରାନଂ ବଦ୍ଧସୀମାଭାୱଂ ପଟିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପୁନ ତତ୍ଥ ଅବଦ୍ଧସୀମାପରିଚ୍ଛେଦଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ''ନଦିୟା ୱା ଭିକ୍ଖୱେ''ତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ୟଂ ମଜ୍ଝିମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ସମନ୍ତା ଉଦକୁକ୍ଖେପାତି ୟଂ ଠାନଂ ମଜ୍ଝିମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ସମନ୍ତତୋ ଉଦକୁକ୍ଖେପେନ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନଂ। କଥଂ ପନ ଉଦକଂ ଉକ୍ଖିପିତବ୍ବଂ? ୟଥା ଅକ୍ଖଧୁତ୍ତା ଦାରୁଗୁଳଂ ଖିପନ୍ତି, ଏୱଂ ଉଦକଂ ୱା ୱାଲିକଂ ୱା ହତ୍ଥେନ ଗହେତ୍ୱା ଥାମମଜ୍ଝିମେନ ପୁରିସେନ ସବ୍ବଥାମେନ ଖିପିତବ୍ବଂ। ୟତ୍ଥ ଏୱଂ ଖିତ୍ତଂ ଉଦକଂ ୱା ୱାଲିକା ୱା ପତତି, ଅୟମେକୋ ଉଦକୁକ୍ଖେପୋ। ତସ୍ସ ଅନ୍ତୋ ହତ୍ଥପାସଂ ୱିଜହିତ୍ୱା ଠିତୋ କମ୍ମଂ କୋପେତି। ୟାୱ ପରିସା ୱଡ୍ଢତି, ତାୱ ସୀମାପି ୱଡ୍ଢତି। ପରିସପରିୟନ୍ତତୋ ଉଦକୁକ୍ଖେପୋଯେୱ ପମାଣଂ। ଜାତସ୍ସରସମୁଦ୍ଦେସୁପି ଏସେୱ ନୟୋ।

ଏତ୍ଥ ଚ ସଚେ ନଦୀ ନାତିଦୀଘା ହୋତି, ପଭୱତୋ ପଟ୍ଠାୟ ୟାୱ ମୁଖଦ୍ୱାରା ସବ୍ବତ୍ଥ ସଙ୍ଘୋ ନିସୀଦତି, ଉଦକୁକ୍ଖେପସୀମାକମ୍ମଂ ନତ୍ଥି, ସକଲାପି ନଦୀ ଏତେସଂଯେୱ ଭିକ୍ଖୂନଂ ପହୋତି। ୟଂ ପନ ମହାସୁମତ୍ଥେରେନ ୱୁତ୍ତଂ ''ଯୋଜନଂ ପୱତ୍ତମାନାଯେୱ ନଦୀ, ତତ୍ରାପି ଉପରି ଅଡ୍ଢଯୋଜନଂ ପହାୟ ହେଟ୍ଠା ଅଡ୍ଢଯୋଜନେ କମ୍ମଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ''ତି, ତଂ ମହାପଦୁମତ୍ଥେରେନେୱ ପଟିକ୍ଖିତ୍ତଂ। ଭଗୱତା ହି ''ତିମଣ୍ଡଲଂ ପଟିଚ୍ଛାଦେତ୍ୱା ୟତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ଉତ୍ତରନ୍ତିୟା ଭିକ୍ଖୁନିୟା ଅନ୍ତରୱାସକୋ ତେମିୟତୀ''ତି ଇଦଂ ନଦିୟା ପମାଣଂ ୱୁତ୍ତଂ, ନ ଯୋଜନଂ ୱା ଅଡ୍ଢଯୋଜନଂ ୱା। ତସ୍ମା ୟା ଇମସ୍ସ ସୁତ୍ତସ୍ସ ୱସେନ ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତଲକ୍ଖଣା ନଦୀ, ତସ୍ସା ପଭୱତୋ ପଟ୍ଠାୟ ସଙ୍ଘକମ୍ମଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀତି। ସଚେ ପନେତ୍ଥ ବହୂ ଭିକ୍ଖୂ ୱିସୁଂ ୱିସୁଂ କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତି, ସବ୍ବେହି ଅତ୍ତନୋ ଚ ଅଞ୍ଞେସଞ୍ଚ ଉଦକୁକ୍ଖେପପରିଚ୍ଛେଦସ୍ସ ଅନ୍ତରା ଅଞ୍ଞୋ ଉଦକୁକ୍ଖେପୋ ସୀମନ୍ତରିକତ୍ଥାୟ ଠପେତବ୍ବୋ। ତତୋ ଅଧିକଂ ୱଟ୍ଟତିଯେୱ, ଊନକଂ ପନ ନ ୱଟ୍ଟତୀତି ୱୁତ୍ତଂ। ଜାତସ୍ସରସମୁଦ୍ଦେସୁପି ଏସେୱ ନୟୋ।

ନଦିଯା ପନ କମ୍ମଂ କରିସ୍ସାମାତି ଗତେହି ସଚେ ନଦୀ ପରିପୁଣ୍ଣା ହୋତି ସମତିତ୍ତିକା, ଉଦକସାଟିକଂ ନିୱାସେତ୍ୱାପି ଅନ୍ତୋନଦିଯଂଯେୱ କମ୍ମଂ କାତବ୍ବଂ। ସଚେ ନ ସକ୍କୋନ୍ତି, ନାୱାଯପି ଠତ୍ୱା କାତବ୍ବଂ। ଗଚ୍ଛନ୍ତିଯା ପନ ନାୱାଯ କାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। କସ୍ମା? ଉଦକୁକ୍ଖେପମତ୍ତମେୱ ହି ସୀମା, ତଂ ନାୱା ସୀଘମେୱ ଅତିକ୍କାମେତି। ଏୱଂ ସତି ଅଞ୍ଞିସ୍ସା ସୀମାଯ ଞତ୍ତି ଅଞ୍ଞିସ୍ସା ଅନୁସାୱନା ହୋତି, ତସ୍ମା ନାୱଂ ଅରିତ୍ତେନ ୱା ଠପେତ୍ୱା ପାସାଣେ ୱା ଲମ୍ବିତ୍ୱା ଅନ୍ତୋନଦିଯଂ ଜାତରୁକ୍ଖେ ୱା ବନ୍ଧିତ୍ୱା କମ୍ମଂ କାତବ୍ବଂ। ଅନ୍ତୋନଦିଯଂ ବଦ୍ଧଅଟ୍ଟକେପି ଅନ୍ତୋନଦିଯଂ ଜାତରୁକ୍ଖେପି ଠିତେହି କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ସଚେ ପନ ରୁକ୍ଖସ୍ସ ସାଖା ୱା ତତୋ ନିକ୍ଖନ୍ତପାରୋହୋ ୱା ବହିନଦୀତୀରେ ୱିହାରସୀମାଯ ୱା ଗାମସୀମାଯ ୱା ପତିଟ୍ଠିତୋ, ସୀମଂ ୱା ସୋଧେତ୍ୱା ସାଖଂ ୱା ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା କମ୍ମଂ କାତବ୍ବଂ। ବହିନଦୀତୀରେ ଜାତରୁକ୍ଖସ୍ସ ଅନ୍ତୋନଦିଯଂ ପୱିଟ୍ଠସାଖାଯ ୱା ପାରୋହେ ୱା ନାୱଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା କମ୍ମଂ କାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। କରୋନ୍ତେହି ସୀମା ୱା ସୋଧେତବ୍ବା, ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ୱାସ୍ସ ବହିପତିଟ୍ଠିତଭାୱୋ ନାସେତବ୍ବୋ। ନଦୀତୀରେ ପନ ଖାଣୁକଂ କୋଟ୍ଟେତ୍ୱା ତତ୍ଥ ବଦ୍ଧନାୱାଯ ନ ୱଟ୍ଟତିଯେୱ।

ନଦିଯଂ ସେତୁଂ କରୋନ୍ତି, ସଚେ ଅନ୍ତୋନଦିଯଂଯେୱ ସେତୁ ୱା ସେତୁପାଦା ୱା, ସେତୁମ୍ହି ଠିତେହି କମ୍ମଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନ ସେତୁ ୱା ସେତୁପାଦା ୱା ବହିତୀରେ ପତିଟ୍ଠିତା, କମ୍ମଂ କାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ସୀମଂ ସୋଧେତ୍ୱା କାତବ୍ବଂ। ଅଥ ସେତୁପାଦା ଅନ୍ତୋ, ସେତୁ ପନ ଉଭିନ୍ନମ୍ପି ତୀରାନଂ ଉପରିଆକାସେ ଠିତୋ, ୱଟ୍ଟତି। ଅନ୍ତୋନଦିଯଂ ପାସାଣୋ ୱା ଦୀପକୋ ୱା ହୋତି, ତସ୍ସ ଯତ୍ତକଂ ପଦେସଂ ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରେ ପକତିୱସ୍ସକାଲେ ୱସ୍ସାନସ୍ସ ଚତୂସୁ ମାସେସୁ ଉଦକଂ ଓତ୍ଥରତି, ସୋ ନଦୀସଙ୍ଖ୍ୟମେୱ ଗଚ୍ଛତି। ଅତିୱୁଟ୍ଠିକାଲେ ପନ ଓଘେନ ଓତ୍ଥଟୋକାସୋ ନ ଗହେତବ୍ବୋ, ସୋ ହି ଗାମସୀମାସଙ୍ଖ୍ୟମେୱ ଗଚ୍ଛତି।

ନଦିତୋ ମାତିକଂ ନୀହରନ୍ତା ନଦିଯଂ ଆୱରଣଂ କରୋନ୍ତି, ତଞ୍ଚେ ଓତ୍ଥରିତ୍ୱା ୱା ୱିନିବିଜ୍ଝିତ୍ୱା ୱା ଉଦକଂ ଗଚ୍ଛତି, ସବ୍ବତ୍ଥ ପୱତ୍ତନଟ୍ଠାନେ କମ୍ମଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନ ଆୱରଣେନ ୱା କୋଟ୍ଟକବନ୍ଧନେନ ୱା ସୋତଂ ପଚ୍ଛିଜ୍ଜତି, ଉଦକଂ ନପ୍ପୱତ୍ତତି, ଅପ୍ପୱତ୍ତନଟ୍ଠାନେ କମ୍ମଂ କାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଆୱରଣମତ୍ଥକେପି କାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ କୋଚି ଆୱରଣପ୍ପଦେସୋ ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତପାସାଣଦୀପକପ୍ପଦେସୋ ୱିଯ ଉଦକେନ ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥରିଯତି, ତତ୍ଥ ୱଟ୍ଟତି। ସୋ ହି ନଦୀସଙ୍ଖ୍ୟମେୱ ଗଚ୍ଛତି। ନଦିଂ ୱିନାସେତ୍ୱା ତଳାକଂ କରୋନ୍ତି, ହେଟ୍ଠା ପାଳି ବଦ୍ଧା, ଉଦକଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ତଳାକଂ ପୂରେତ୍ୱା ତିଟ୍ଠତି, ଏତ୍ଥ କମ୍ମଂ କାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଉପରି ପୱତ୍ତନଟ୍ଠାନେ ହେଟ୍ଠା ଚ ଛଡ୍ଡିତମୋଦକଂ ନଦିଂ ଓତ୍ଥରିତ୍ୱା ସନ୍ଦନଟ୍ଠାନତୋ ପଟ୍ଠାଯ ୱଟ୍ଟତି। ଦେୱେ ଅୱସ୍ସନ୍ତେ ହେମନ୍ତଗିମ୍ହେସୁ ୱା ସୁକ୍ଖନଦିଯାପି ୱଟ୍ଟତି। ନଦିତୋ ନୀହଟମାତିକାଯ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ସା କାଲନ୍ତରେନ ଭିଜ୍ଜିତ୍ୱା ନଦୀ ହୋତି, ୱଟ୍ଟତି। କାଚି ନଦୀ କାଲନ୍ତରେନ ଉପ୍ପତିତ୍ୱା ଗାମନିଗମସୀମଂ ଓତ୍ଥରିତ୍ୱା ପୱତ୍ତତି, ନଦୀଯେୱ ହୋତି, କମ୍ମଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନ ୱିହାରସୀମଂ ଓତ୍ଥରତି, ୱିହାରସୀମାତ୍ୱେୱ ସଙ୍ଖ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛତି।

ସମୁଦ୍ଦେପି କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତେହି ଯଂ ପଦେସଂ ଉଦ୍ଧଂ ୱଡ୍ଢନୋଦକଂ ୱା ପକତିୱୀଚି ୱା ୱେଗେନ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଓତ୍ଥରତି, ତତ୍ଥ କାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଯସ୍ମିଂ ପନ ପଦେସେ ପକତିୱୀଚିଯୋ ଓତ୍ଥରିତ୍ୱା ସଣ୍ଠହନ୍ତି, ସୋ ଉଦକନ୍ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଅନ୍ତୋସମୁଦ୍ଦୋ ନାମ, ତତ୍ଥ ଠିତେହି କମ୍ମଂ କାତବ୍ବଂ। ସଚେ ଊମିୱେଗୋ ବାଧତି, ନାୱାଯ ୱା ଅଟ୍ଟକେ ୱା ଠତ୍ୱା କାତବ୍ବଂ। ତେସୁ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ନଦିଯଂ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସମୁଦ୍ଦେ ପିଟ୍ଠିପାସାଣୋ ହୋତି, ତଂ କଦାଚି ଊମିଯୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଓତ୍ଥରନ୍ତି , କଦାଚି ନ ଓତ୍ଥରନ୍ତି, ତତ୍ଥ କମ୍ମଂ କାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ସୋ ହି ଗାମସୀମାସଙ୍ଖ୍ୟମେୱ ଗଚ୍ଛତି। ସଚେ ପନ ୱୀଚୀସୁ ଆଗତାସୁପି ଅନାଗତାସୁପି ପକତିଉଦକେନେୱ ଓତ୍ଥରିଯତି, ୱଟ୍ଟତି। ଦୀପକୋ ୱା ପବ୍ବତୋ ୱା ହୋତି, ସୋ ଚେ ଦୂରେ ହୋତି ମଚ୍ଛବନ୍ଧାନଂ ଅଗମନପଥେ, ଅରଞ୍ଞସୀମାସଙ୍ଖ୍ୟମେୱ ଗଚ୍ଛତି। ତେସଂ ଗମନପରିଯନ୍ତସ୍ସ ଓରତୋ ପନ ଗାମସୀମାସଙ୍ଖ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛତି। ତତ୍ଥ ଗାମସୀମଂ ଅସୋଧେତ୍ୱା କମ୍ମଂ କାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସମୁଦ୍ଦୋ ଗାମସୀମଂ ୱା ନିଗମସୀମଂ ୱା ଓତ୍ଥରିତ୍ୱା ତିଟ୍ଠତି, ସମୁଦ୍ଦୋୱ ହୋତି, ତତ୍ଥ କମ୍ମଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନ ୱିହାରସୀମଂ ଓତ୍ଥରତି, ୱିହାରସୀମାତ୍ୱେୱ ସଙ୍ଖ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛତି।

ଜାତସ୍ସରେ କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତେହିପି ଯତ୍ଥ ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରେ ୱସ୍ସକାଲେ ୱସ୍ସେ ପଚ୍ଛିନ୍ନମତ୍ତେ ପିୱିତୁଂ ୱା ହତ୍ଥପାଦେ ୱା ଧୋୱିତୁଂ ଉଦକଂ ନ ହୋତି, ସୁକ୍ଖତି, ଅଯଂ ନ ଜାତସ୍ସରୋ, ଗାମଖେତ୍ତସଙ୍ଖ୍ୟମେୱ ଗଚ୍ଛତି, ତତ୍ଥ କମ୍ମଂ ନ କାତବ୍ବଂ। ଯତ୍ଥ ପନ ୱୁତ୍ତପ୍ପକାରେ ୱସ୍ସକାଲେ ଉଦକଂ ସନ୍ତିଟ୍ଠତି, ଅଯମେୱ ଜାତସ୍ସରୋ। ତସ୍ସ ଯତ୍ତକେ ପଦେସେ ୱସ୍ସାନଂ ଚାତୁମାସେ ଉଦକଂ ତିଟ୍ଠତି, ତତ୍ଥ କମ୍ମଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ଗମ୍ଭୀରଂ ଉଦକଂ, ଅଟ୍ଟକଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ତତ୍ଥ ଠିତେହିପି ଜାତସ୍ସରସ୍ସ ଅନ୍ତୋ ଜାତରୁକ୍ଖମ୍ହି ବଦ୍ଧଅଟ୍ଟକେପି କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ପିଟ୍ଠିପାସାଣଦୀପକେସୁ ପନେତ୍ଥ ନଦିଯଂ ୱୁତ୍ତସଦିସୋୱ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ। ସମୱସ୍ସଦେୱକାଲେ ପହୋନକଜାତସ୍ସରୋ ପନ ସଚେପି ଦୁବ୍ବୁଟ୍ଠିକାଲେ ୱା ଗିମ୍ହହେମନ୍ତେସୁ ୱା ସୁକ୍ଖତି, ନିରୁଦକୋ ହୋତି, ତତ୍ଥ ସଙ୍ଘକମ୍ମଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଯଂ ଅନ୍ଧକଟ୍ଠକଥାଯଂ ୱୁତ୍ତଂ ‘‘ସବ୍ବୋ ଜାତସ୍ସରୋ ସୁକ୍ଖୋ ଅନୋଦକୋ , ଗାମଖେତ୍ତଂଯେୱ ଭଜତୀ’’ତି, ତଂ ନ ଗହେତବ୍ବଂ। ସଚେ ପନେତ୍ଥ ଉଦକତ୍ଥାଯ ଆୱାଟଂ ୱା ପୋକ୍ଖରଣୀଆଦୀନି ୱା ଖଣନ୍ତି, ତଂ ଠାନଂ ଅଜାତସ୍ସରୋ ହୋତି, ଗାମସୀମାସଙ୍ଖ୍ୟଂ ଗଚ୍ଛତି।

ଲାବୁତିପୁସକାଦିଓପ୍ପେ କତେପି ଏସେଓ ନଯୋ।

ସଚେ ପନ ତଂ ପୂରେତ୍ୱା ଥଲଂ ୱା କରୋନ୍ତି, ଏକସ୍ମିଂ ଦିସାଭାଗେ ପାଳିଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ସଙ୍କମେଓ ତଂ ମହାତଳାକଂ ୱା କରୋନ୍ତି, ସବ୍ବୋପି ଅଜାତସ୍ସରୋ ହୋତି, ଗାମସୀମାସଙ୍ଖମେଓ ଗଚ୍ଛତି। ଲୋଣୀପି ଜାତସ୍ସରସଙ୍ଖମେଓ ଗଚ୍ଛତି। ୱସ୍ସିକେ ଚତ୍ତାରୋ ମାସେ ଉଦକଗ୍ଗାନୋକାସେ କମ୍ମଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀତି।

୧୪୮।ସୀମାଯ ସୀମଂ ସମ୍ଭିନ୍ଦନ୍ତୀତି ଅତ୍ତନୋ ସୀମାଯ ପରେସଂ ବଦ୍ଧସୀମଂ ସମ୍ଭିନ୍ଦନ୍ତି। ସଚେ ହି ପୋରାଣକସ୍ସ ୱିହାରସ୍ସ ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ଅମ୍ବୋ ଚେୱ ଜମ୍ବୂ ଚାତି ଦ୍ୱେ ରୁକ୍ଖା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ସଂସଟ୍ଠୱିଟପା ହୋନ୍ତି, ତେସୁ ଅମ୍ବସ୍ସ ପଚ୍ଛିମଦିସାଭାଗେ ଜମ୍ବୂ। ୱିହାରସୀମା ଚ ଜମ୍ବୁଂ ଅନ୍ତୋ କତ୍ୱା ଅମ୍ବଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ବଦ୍ଧା ହୋତି, ଅଥ ପଚ୍ଛା ତସ୍ସ ୱିହାରସ୍ସ ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ୱିହାରଂ କତ୍ୱା ସୀମଂ ବନ୍ଧନ୍ତା ତଂ ଅମ୍ବଂ ଅନ୍ତୋ କତ୍ୱା ଜମ୍ବୁଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ବନ୍ଧନ୍ତି, ସୀମାଯ ସୀମା ସମ୍ଭିନ୍ନା ହୋତି। ଏୱଂ ଛବଗ୍ଗିଯା ଅକଂସୁ, ତେନାହ – ''ସୀମାଯ ସୀମଂ ସମ୍ଭିନ୍ଦନ୍ତୀ''ତି।

ସୀମାଯ ସୀମଂ ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥରନ୍ତୀତି ଅତ୍ତନୋ ସୀମାଯ ପରେସଂ ବଦ୍ଧସୀମଂ ଅଜ୍ଝୋତ୍ଥରନ୍ତି;

ପରେସଂ ବଦ୍ଧସୀମଂ ସକଲଂ ୱା ତସ୍ସା ପଦେସଂ ୱା ଅନ୍ତୋ କତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ସୀମଂ ବନ୍ଧନ୍ତି। ସୀମନ୍ତରିକଂ ଠପେତ୍ୱା ସୀମଂ ସମ୍ମନ୍ନିତୁନ୍ତି ଏତ୍ଥ ସଚେ ପଠମତରଂ କତସ୍ସ ୱିହାରସ୍ସ ସୀମା ଅସମ୍ମତା ହୋତି, ସୀମାଯ ଉପଚାରୋ ଠପେତବ୍ବୋ। ସଚେ ସମ୍ମତା ହୋତି, ପଚ୍ଛିମକୋଟିଯା ହତ୍ଥମତ୍ତା ସୀମନ୍ତରିକା ଠପେତବ୍ବା। କୁରୁନ୍ଦିଯଂ ୱିଦତ୍ଥିମତ୍ତମ୍ପି, ମହାପଚ୍ଚରିଯଂ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲମତ୍ତମ୍ପି ୱଟ୍ଟତୀତି ୱୁତ୍ତଂ। ଏକରୁକ୍ଖୋପି ଚ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ସୀମାନଂ ନିମିତ୍ତଂ ହୋତି, ସୋ ପନ ୱଡ୍ଢନ୍ତୋ ସୀମାସଙ୍କରଂ କରୋତି, ତସ୍ମା ନ କାତବ୍ବୋ।

ଉପୋସଥଭେଦାଦିକଥା

୧୪୯।ଚାତୁଦ୍ଦସିକୋ ଚ ପନ୍ନରସିକୋ ଚାତି ଏତ୍ଥ ଚାତୁଦ୍ଦସିକସ୍ସ ପୁବ୍ବକିଚ୍ଚେ ''ଅଜ୍ଜୁପୋସଥୋ ଚାତୁଦ୍ଦସୋ''ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ।

ଅଧମ୍ମେନ ୱଗ୍ଗନ୍ତିଆଦୀସୁ ସଚେ ଏକସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ଚତୂସୁ ଭିକ୍ଖୂସୁ ୱସନ୍ତେସୁ ଏକସ୍ସ ଛନ୍ଦପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଆହରିତ୍ୱା ତଯୋ ପାରିସୁଦ୍ଧିଉପୋସଥଂ କରୋନ୍ତି, ତୀସୁ ୱା ୱସନ୍ତେସୁ ଏକସ୍ସ ଛନ୍ଦପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଆହରିତ୍ୱା ଦ୍ୱେ ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସନ୍ତି, ଅଧମ୍ମେନ ୱଗ୍ଗଂ ଉପୋସଥକମ୍ମଂ ହୋତି। ସଚେ ପନ ଚତ୍ତାରୋପି ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ପାରିସୁଦ୍ଧିଉପୋସଥଂ କରୋନ୍ତି, ତଯୋ ୱା ଦ୍ୱେ ୱା ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସନ୍ତି, ଅଧମ୍ମେନ ସମଗ୍ଗଂ ନାମ ହୋତି। ସଚେ ଚତୂସୁ ଜନେସୁ ଏକସ୍ସ ପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଆହରିତ୍ୱା ତଯୋ ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସନ୍ତି, ତୀସୁ ୱା ଜନେସୁ ଏକସ୍ସ ପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଆହରିତ୍ୱା ଦ୍ୱେ ପାରିସୁଦ୍ଧିଉପୋସଥଂ କରୋନ୍ତି, ଧମ୍ମେନ ୱଗ୍ଗଂ ନାମ ହୋତି। ସଚେ ପନ ଚତ୍ତାରୋ ଏକତ୍ଥ ୱସନ୍ତା ସବ୍ବେୱ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସନ୍ତି, ତଯୋ ପାରିସୁଦ୍ଧିଉପୋସଥଂ କରୋନ୍ତି, ଦ୍ୱେ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପାରିସୁଦ୍ଧିଉପୋସଥଂ କରୋନ୍ତି, ଧମ୍ମେନ ସମଗ୍ଗଂ ନାମ ହୋତୀତି।

ପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସକଥା

୧୫୦।ନିଦାନଂ ଉଦ୍ଦିସିତ୍ୱା ଅୱସେସଂ ସୁତେନ ସାୱେତବ୍ବନ୍ତି ''ସୁଣାତୁ ମେ ଭନ୍ତେ ସଙ୍ଘୋ…ପେ… ଆୱିକତା ହିସ୍ସ ଫାସୁ ହୋତୀ''ତି ଇମଂ ନିଦାନଂ ଉଦ୍ଦିସିତ୍ୱା ''ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠଂ ଖୋ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ନିଦାନଂ, ତତ୍ଥାଯସ୍ମନ୍ତେ ପୁଚ୍ଛାମି – କଚ୍ଚିତ୍ଥ ପରିସୁଦ୍ଧା, ଦୁତିଯମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି…ପେ… ଏୱମେତଂ ଧାରଯାମୀତି। ସୁତା ଖୋ ପନାଯସ୍ମନ୍ତେହି ଚତ୍ତାରୋ ପାରାଜିକା ଧମ୍ମା…ପେ… ଅୱିୱଦମାନେହି ସିକ୍ଖିତବ୍ବ''ନ୍ତି ଏୱଂ ଅୱସେସଂ ସୁତେନ ସାୱେତବ୍ବଂ। ଏତେନ ନଯେନ ସେସାପି ଚତ୍ତାରୋ ପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସା ୱେଦିତବ୍ବା।

ସୱରଭଯନ୍ତି ଅଟୱିମନୁସ୍ସଭଯଂ। ରାଜନ୍ତରାଯୋତିଆଦୀସୁ ସଚେ ଭିକ୍ଖୂସୁ ''ଉପୋସଥଂ କରିସ୍ସାମା''ତି ନିସିନ୍ନେସୁ ରାଜା ଆଗଚ୍ଛତି, ଅଯଂ ରାଜନ୍ତରାଯୋ। ଚୋରା ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଅଯଂ ଚୋରନ୍ତରାଯୋ। ଦୱଦାହୋ ୱା ଆଗଚ୍ଛତି, ଆୱାସେ ୱା ଅଗ୍ଗି ଉଟ୍ଠହତି, ଅଯଂ ଅଗ୍ଗନ୍ତରାଯୋ। ମେଘୋ ୱା ଉଟ୍ଠେତି, ଓଘୋ ୱା ଆଗଚ୍ଛତି, ଅଯଂ ଉଦକନ୍ତରାଯୋ। ବହୂ ମନୁସ୍ସା ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଅଯଂ ମନୁସ୍ସନ୍ତରାଯୋ। ଭିକ୍ଖୁଂ ଯକ୍ଖୋ ଗଣ୍ହାତି, ଅଯଂ ଅମନୁସ୍ସନ୍ତରାଯୋ। ବ୍ୟଗ୍ଘାଦଯୋ ଚଣ୍ଡମିଗା ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଅଯଂ ୱାଳନ୍ତରାଯୋ। ଭିକ୍ଖୁଂ ସପ୍ପାଦଯୋ ଡଂସନ୍ତି, ଅଯଂ ସରୀସପନ୍ତରାଯୋ। ଭିକ୍ଖୁ ଗିଲାନୋ ୱା ହୋତି, କାଲଂ ୱା କରୋତି, ୱେରିନୋ ୱା ତଂ ମାରେତୁକାମା ଗଣ୍ହନ୍ତି, ଅଯଂ ଜୀୱିତନ୍ତରାଯୋ। ମନୁସ୍ସା ଏକଂ ୱା ବହୂ ୱା ଭିକ୍ଖୂ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯା ଚାୱେତୁକାମା ଗଣ୍ହନ୍ତି, ଅଯଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯନ୍ତରାଯୋ। ଏୱରୂପେସୁ ଅନ୍ତରାଯେସୁ ସଂଖିତ୍ତେନ ପାତିମୋକ୍ଖୋ ଉଦ୍ଦିସିତବ୍ବୋ , ପଠମୋ ୱା ଉଦ୍ଦେସୋ ଉଦ୍ଦିସିତବ୍ବୋ, ଆଦିମ୍ହି ଦ୍ୱେ ତଯୋ ଚତ୍ତାରୋ ୱା। ଏତ୍ଥ ଚ ଦୁତିଯାଦୀସୁ ଉଦ୍ଦେସେସୁ ଯସ୍ମିଂ ଅପରିଯୋସିତେ ଅନ୍ତରାଯୋ ହୋତି, ସୋପି ସୁତେନେୱ ସାୱେତବ୍ବୋ।

ଅନଜ୍ଝିଟ୍ଠାତି ଅନାଣତ୍ତା ଅଯାଚିତା ୱା। ଅଜ୍ଝେସନା ଚେତ୍ଥ ସଙ୍ଘେନ ସମ୍ମତଧମ୍ମଜ୍ଝେସକାଯତ୍ତା ୱା ସଙ୍ଘତ୍ଥେରାଯତ୍ତା ୱା, ତସ୍ମିଂ ଧମ୍ମଜ୍ଝେସକେ ଅସତି ସଙ୍ଘତ୍ଥେରଂ ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ୱା ତେନ ଯାଚିତୋ ୱା ଭାସିତୁଂ ଲଭତି। ସଙ୍ଘତ୍ଥେରେନାପି ସଚେ ୱିହାରେ ବହୂ ଧମ୍ମକଥିକା ହୋନ୍ତି, ୱାରପଟିପାଟିଯା ୱତ୍ତବ୍ବା – ''ତ୍ୱଂ ଧମ୍ମଂ ଭଣ, ଧମ୍ମଂ କଥେହି, ଧମ୍ମଦାନଂ ଦେହୀ''ତି ୱା ୱୁତ୍ତେନ ତୀହିପି ୱିଧୀହି ଧମ୍ମୋ ଭାସିତବ୍ବୋ। ''ଓସାରେହୀ''ତି ୱୁତ୍ତୋ ପନ ଓସାରେତୁମେୱ ଲଭତି, ''କଥେହୀ''ତି ୱୁତ୍ତୋ କଥେତୁମେୱ, ''ସରଭଞ୍ଞଂ ଭଣାହୀ''ତି ୱୁତ୍ତୋ ସରଭଞ୍ଞମେୱ। ସଙ୍ଘତ୍ଥେରୋପି ଚ ଉଚ୍ଚତରେ ଆସନେ ନିସିନ୍ନୋ ଯାଚିତୁଂ ନ ଲଭତି। ସଚେ ଉପଜ୍ଝାଯୋ ଚେୱ ସଦ୍ଧିୱିହାରିକୋ ଚ ହୋନ୍ତି, ଉପଜ୍ଝାଯୋ ଚ ନଂ ଉଚ୍ଚାସନେ ନିସିନ୍ନୋ ''ଭଣାହୀ''ତି ୱଦତି, ସଜ୍ଝାଯଂ ଅଧିଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଭଣିତବ୍ବଂ। ସଚେ ପନେତ୍ଥ ଦହରା ଭିକ୍ଖୂ ହୋନ୍ତି, ତେସଂ ''ଭଣାମୀ''ତି ଭଣିତବ୍ବଂ।

ସଚେ ୱିହାରେ ସଙ୍ଘତ୍ଥେରୋ ଅତ୍ତନୋୟେୱ ନିସ୍ସିତକେ ଭଣାପେତି, ଅଞ୍ଞେ ମଧୁରଭାଣକେପି ନାଜ୍ଝେସତି, ସୋ ଅଞ୍ଞେହି ୱତ୍ତବ୍ବୋ – ''ଭନ୍ତେ ଅସୁକଂ ନାମ ଭଣାପେମା''ତି। ସଚେ ''ଭଣାପେଥା''ତି ୱା ୱଦତି, ତୁଣ୍ହୀ ୱା ହୋତି, ଭଣାପେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନ ପଟିବାହତି, ନ ଭଣାପେତବ୍ବଂ। ଯଦି ଅନାଗତେଯେୱ ସଙ୍ଘତ୍ଥେରେ ଧମ୍ମସୱନଂ ଆରଦ୍ଧଂ, ପୁନ ଆଗତେ ଠପେତ୍ୱା ଆପୁଚ୍ଛନକିଚ୍ଚଂ ନତ୍ଥି। ଓସାରେତ୍ୱା ପନ କଥେନ୍ତେନ ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ୱା ଅଟ୍ଠପେତ୍ୱାୟେୱ ୱା କଥେତବ୍ବଂ, କଥେନ୍ତସ୍ସ ପୁନ ଆଗତେପି ଏସେୱ ନଯୋ।

ଉପନିସିନ୍ନକଥାଯପି ସଙ୍ଘତ୍ଥେରୋୱ ସାମୀ, ତସ୍ମା ତେନ ସଯଂ ୱା କଥେତବ୍ବଂ, ଅଞ୍ଞୋ ୱା ଭିକ୍ଖୁ ''କଥେହୀ''ତି ୱତ୍ତବ୍ବୋ, ନୋ ଚ ଖୋ ଉଚ୍ଚତରେ ଆସନେ ନିସିନ୍ନେନ। ମନୁସ୍ସାନଂ ପନ ''ଭଣାହୀ''ତି ୱତ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ମନୁସ୍ସା ଅତ୍ତନୋ ଜାନନକଭିକ୍ଖୁଂ ଆପୁଚ୍ଛନ୍ତି, ତେନ ଥେରଂ ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା କଥେତବ୍ବଂ। ସଚେ ସଙ୍ଘତ୍ଥେରୋ ''ଭନ୍ତେ ଇମେ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୀ''ତି ପୁଟ୍ଠୋ ''କଥେହୀ''ତି ୱା ଭଣତି, ତୁଣ୍ହୀ ୱା ହୋତି, କଥେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଅନ୍ତରଘରେ ଅନୁମୋଦନାଦୀସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ। ସଚେ ସଙ୍ଘତ୍ଥେରୋ ୱିହାରେ ୱା ଅନ୍ତରଘରେ ୱା ''ମଂ ଅନାପୁଚ୍ଛିତ୍ୱାପି କଥେଯ୍ୟାସୀ''ତି ଅନୁଜାନାତି, ଲଦ୍ଧକପ୍ପିଯଂ ହୋତି, ସବ୍ବତ୍ଥ ୱତ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ସଜ୍ଝାଯଂ କରୋନ୍ତେନାପି ଥେରୋ ଆପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋୟେୱ। ଏକଂ ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ସଜ୍ଝାଯନ୍ତସ୍ସ ଅପରୋ ଆଗଚ୍ଛତି, ପୁନ ଆପୁଚ୍ଛନକିଚ୍ଚଂ ନତ୍ଥି। ସଚେ ୱିସ୍ସମିସ୍ସାମୀତି ଠପିତସ୍ସ ଆଗଚ୍ଛତି, ପୁନ ଆରଭନ୍ତେନାପି ଆପୁଚ୍ଛିତବ୍ବଂ। ସଙ୍ଘତ୍ଥେରେ ଅନାଗତେୟେୱ ଆରଦ୍ଧଂ ସଜ୍ଝାଯନ୍ତସ୍ସାପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଏକେନ ସଙ୍ଘତ୍ଥେରେନ ''ମଂ ଅନାପୁଚ୍ଛାପି ଯଥାସୁଖଂ ସଜ୍ଝାଯାହୀ''ତି ଅନୁଞ୍ଞାତେ ଯଥାସୁଖଂ ସଜ୍ଝାଯିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ପନ ଆଗତେ ତଂ ଆପୁଚ୍ଛିତ୍ୱାୱ ସଜ୍ଝାଯିତବ୍ବଂ।

୧୫୧।ଅତ୍ତନା ୱା ଅତ୍ତାନଂ ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବନ୍ତି ଅତ୍ତନା ୱା ଅତ୍ତା ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବୋ; ପୁଚ୍ଛନ୍ତେନ ପନ ପରିସଂ ଓଲୋକେତ୍ୱା ସଚେ ଅତ୍ତନୋ ଉପଦ୍ଦୱୋ ନତ୍ଥି, ୱିନଯୋ ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋ।

୧୫୩।କତେପି ଓକାସେ ପୁଗ୍ଗଲଂ ତୁଲଯିତ୍ୱାତି ''ଅତ୍ଥି ନୁ ଖୋ ମେ ଇତୋ ଉପଦ୍ଦୱୋ, ନତ୍ଥୀ''ତି ଏୱଂ ଉପପରିକ୍ଖିତ୍ୱା। ପୁରମ୍ହାକନ୍ତି ପଠମଂ ଅମ୍ହାକଂ। ପଟିକଚ୍ଚେୱାତି ପଠମତରମେୱ। ପୁଗ୍ଗଲଂ ତୁଲଯିତ୍ୱା ଓକାସଂ କାତୁନ୍ତି ''ଭୂତମେୱ ନୁ ଖୋ ଆପତ୍ତିଂ ୱଦତି, ଅଭୂତ''ନ୍ତି ଏୱଂ ଉପପରିକ୍ଖିତ୍ୱା ଓକାସଂ କାତୁଂ ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଅଧମ୍ମକମ୍ମପଟିକ୍କୋସନାଦିକଥା

୧୫୪।ଅଧମ୍ମକମ୍ମଂ ୱୁତ୍ତନଯମେୱ। ପଟିକ୍କୋସିତୁନ୍ତି ୱାରେତୁଂ। ଦିଟ୍ଠିମ୍ପି ଆୱିକାତୁନ୍ତି ''ଅଧମ୍ମକମ୍ମଂ ଇଦଂ ନ ମେ ଖମତୀ''ତି ଏୱଂ ଅଞ୍ଞସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଅତ୍ତନୋ ଦିଟ୍ଠିଂ ପକାସେତୁଂ। ଚତୂହି ପଞ୍ଚହୀତିଆଦି ତେସଂ ଅନୁପଦ୍ଦୱତ୍ଥାଯ ୱୁତ୍ତଂ। ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ନ ସାୱେନ୍ତୀତି ଯଥା ନ ସୁଣନ୍ତି ଏୱଂ ଭଣିସ୍ସାମାତି ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ସଣିକଂ ଉଦ୍ଦିସନ୍ତି।

୧୫୫।ଥେରାଧିକନ୍ତି ଥେରାଧୀନଂ; ଥେରାଯତ୍ତଂ ଭୱିତୁନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ''ଥେରାଧେଯ୍ୟ''ନ୍ତିପି ପାଠୋ, ତସ୍ମା ଥେରେନ ସଯଂ ୱା ଉଦ୍ଦିସିତବ୍ବଂ, ଅଞ୍ଞୋ ୱା ଅଜ୍ଝେସିତବ୍ବୋ। ଅଜ୍ଝେସନୱିଧାନଞ୍ଚେତ୍ଥ ଧମ୍ମଜ୍ଝେସନେ ୱୁତ୍ତନଯମେୱ। ସୋ ନଜାନାତି ଉପୋସଥଂ ୱାତିଆଦୀସୁ ଚାତୁଦ୍ଦସିକପନ୍ନରସିକଭେଦେନ ଦୁୱିଧଂ, ସଙ୍ଘୋପୋସଥାଦିଭେଦେନ ନୱୱିଧଞ୍ଚ ଉପୋସଥଂ ନ ଜାନାତି, ଚତୁବ୍ବିଧଂ ଉପୋସଥକମ୍ମଂ ନ ଜାନାତି, ଦୁୱିଧଂ ପାତିମୋକ୍ଖଂ ନ ଜାନାତି, ନୱୱିଧଂ ପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସଂ ନ ଜାନାତି। ଯୋ ତତ୍ଥ ଭିକ୍ଖୁ ବ୍ୟତ୍ତୋ ପଟିବଲୋତି ଏତ୍ଥ କିଞ୍ଚାପି ଦହରସ୍ସାପି ବ୍ୟତ୍ତସ୍ସ ପାତିମୋକ୍ଖୋ ଅନୁଞ୍ଞାତୋ। ଅଥ ଖୋ ଏତ୍ଥ ଅଯମଧିପ୍ପାଯୋ। ସଚେ ଥେରସ୍ସ ପଞ୍ଚ ୱା ଚତ୍ତାରୋ ୱା ତଯୋ ୱା ପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସା ନାଗଚ୍ଛନ୍ତି; ଦ୍ୱେ ପନ ଅଖଣ୍ଡା ସୁୱିସଦା ୱାଚୁଗ୍ଗତା ହୋନ୍ତି, ଥେରାଯତ୍ତୋୱ ପାତିମୋକ୍ଖୋ। ସଚେ ପନ ଏତ୍ତକମ୍ପି ୱିସଦଂ କାତୁଂ ନ ସକ୍କୋତି, ବ୍ୟତ୍ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଆଯତ୍ତୋ ହୋତି।

ସାମନ୍ତା ଆୱାସାତି ସାମନ୍ତଂ ଆୱାସଂ। ସଜ୍ଜୁକନ୍ତି ତଦହେୱ ଆଗମନତ୍ଥାୟ। ନୱଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆଣାପେନ୍ତୁନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଯୋ ସକ୍କୋତି ଉଗ୍ଗହେତୁଂ, ଏୱରୂପୋ ଆଣାପେତବ୍ବୋ, ନ ବାଲୋ।

ପକ୍ଖଗଣନାଦିଉଗ୍ଗହଣାନୁଜାନନକଥା

୧୫୬।କତିମୀ ଭନ୍ତେତି ଏତ୍ଥ କତୀନଂ ପୂରଣୀତି କତିମୀ। କାଲୱତୋତି କାଲସ୍ସେୱ; ପଗେୱାତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୫୮।ଯଂ କାଲଂ ସରତୀତି ଏତ୍ଥ ସାଯମ୍ପି ''ଅଜ୍ଜୁପୋସଥୋ ସମନ୍ନାହରଥା''ତି ଆରୋଚେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

୧୫୯।ଥେରେନ ଭିକ୍ଖୁନା ନୱଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆଣାପେତୁନ୍ତି ଏତ୍ଥାପି କିଞ୍ଚି କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତୋ ୱା ସଦାକାଲମେୱ ଏକୋ ୱା ଭାରନିତ୍ଥରଣକୋ ୱା ସରଭାଣକଧମ୍ମକଥିକାଦୀସୁ ଅଞ୍ଞତରୋ ୱା ନ ଉପୋସଥାଗାରସମ୍ମଜ୍ଜନତ୍ଥଂ ଆଣାପେତବ୍ବୋ, ଅୱସେସା ପନ ୱାରେନ ଆଣାପେତବ୍ବା। ସଚେ ଆଣତ୍ତୋ ସମ୍ମୁଞ୍ଜନିଂ ତାୱକାଲିକମ୍ପି ନ ଲଭତି, ସାଖାଭଙ୍ଗଂ କପ୍ପିୟଂ କାରେତ୍ୱା ସମ୍ମଜ୍ଜିତବ୍ବଂ, ତମ୍ପି ଅଲଭନ୍ତସ୍ସ ଲଦ୍ଧକପ୍ପିୟଂ ହୋତି।

୧୬୦। ଆସନପଞ୍ଞାପନାଣତ୍ତିୟମ୍ପି ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ଆଣାପେତବ୍ବୋ। ଆଣତ୍ତେନ ଚ ସଚେ ଉପୋସଥାଗାରେ ଆସନାନି ନତ୍ଥି, ସଙ୍ଘିକାୱାସତୋପି ଆହରିତ୍ୱା ପଞ୍ଞପେତ୍ୱା ପୁନ ଆହରିତବ୍ବାନି। ଆସନେସୁ ଅସତି କଟସାରକେପି ତଟ୍ଟିକାୟୋପି ପଞ୍ଞପେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ତଟ୍ଟିକାସୁପି ଅସତି ସାଖାଭଙ୍ଗାନି କପ୍ପିୟଂ କାରେତ୍ୱା ପଞ୍ଞପେତବ୍ବାନି, କପ୍ପିୟକାରକଂ ଅଲଭନ୍ତସ୍ସ ଲଦ୍ଧକପ୍ପିୟଂ ହୋତି।

୧୬୧। ପଦୀପକରଣେପି ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ଆଣାପେତବ୍ବୋ। ଆଣାପେନ୍ତେନ ଚ ''ଅମୁକସ୍ମିଂ ନାମ ଓକାସେ ତେଲଂ ୱା ୱଟ୍ଟି ୱା କପଲ୍ଲିକା ୱା ଅତ୍ଥି, ତଂ ଗହେତ୍ୱା କରୋହୀ''ତି ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ସଚେ ତେଲାଦୀନି ନତ୍ଥି, ପରିୟେସିତବ୍ବାନି, ପରିୟେସିତ୍ୱା ଅଲଭନ୍ତସ୍ସ ଲଦ୍ଧକପ୍ପିୟଂ ହୋତି। ଅପିଚ କପାଲେ ଅଗ୍ଗିପି ଜାଲେତବ୍ବୋ।

ଦିସଂଗମିକାଦିୱତ୍ଥୁକଥା

୧୬୩।ସଙ୍ଗହେତବ୍ବୋତି ''ସାଧୁ ଭନ୍ତେ ଆଗତାତ୍ଥ, ଇଧ ଭିକ୍ଖା ସୁଲଭା ସୂପବ୍ୟଞ୍ଜନଂ ଅତ୍ଥି, ୱସଥ ଅନୁକ୍କଣ୍ଠମାନା''ତି ଏୱଂ ପିୟୱଚନେନ ସଙ୍ଗହେତବ୍ବୋ। ପୁନପ୍ପୁନଂ ତଥାକରଣୱସେନ ଅନୁଗ୍ଗହେତବ୍ବୋ। ''ଆମ ୱସିସ୍ସାମୀ''ତି ପଟିୱଚନଦାପନେନ ଉପଲାପେତବ୍ବୋ। ଅଥ ୱା ଚତୂହି ପଚ୍ଚୟେହି ସଙ୍ଗହେତବ୍ବୋ ଚେୱ ଅନୁଗ୍ଗହେତବ୍ବୋ ଚ। ପିୟୱଚନେନ ଉପଲାପେତବ୍ବୋ, କଣ୍ଣସୁଖଂ ଆଲପିତବ୍ବୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଚୁଣ୍ଣାଦୀହି ଉପଟ୍ଠାପେତବ୍ବୋ। ଆପତ୍ତି ଦୁକ୍କଟସ୍ସାତି ସଚେ ସକଲୋପି ସଙ୍ଘୋ ନ କରୋତି, ସବ୍ବେସଂ ଦୁକ୍କଟଂ। ଇଧ ନେୱ ଥେରା ନ ଦହରା ମୁଚ୍ଚନ୍ତି, ସବ୍ବେହି ୱାରେନ ଉପଟ୍ଠାପେତବ୍ବୋ। ଅତ୍ତନୋ ୱାରେ ଅନୁପଟ୍ଠହନ୍ତସ୍ସ ଆପତ୍ତି। ତେନ ପନ ମହାଥେରାନଂ ପରିୱେଣସମ୍ମଜ୍ଜନଦନ୍ତକଟ୍ଠଦାନାଦୀନି ନ ସାଦିତବ୍ବାନି। ଏୱମ୍ପି ସତି ମହାଥେରେହି ସାୟଂପାତଂ ଉପଟ୍ଠାନଂ ଆଗନ୍ତବ୍ବଂ। ତେନ ପନ ତେସଂ ଆଗମନଂ ଞତ୍ୱା ପଠମତରଂ ମହାଥେରାନଂ ଉପଟ୍ଠାନଂ ଗନ୍ତବ୍ବଂ। ସଚସ୍ସ ସଦ୍ଧିଂଚରା ଭିକ୍ଖୂଉପଟ୍ଠାକା ଅତ୍ଥି, ''ମୟ୍ହଂ ଉପଟ୍ଠାକା ଅତ୍ଥି, ତୁମ୍ହେ ଅପ୍ପୋସ୍ସୁକ୍କା ୱିହରଥା''ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ଅଥାପିସ୍ସ ସଦ୍ଧିଂଚରା ନତ୍ଥି, ତସ୍ମିଂୟେୱ ପନ ୱିହାରେ ଏକୋ ୱା ଦ୍ୱେ ୱା ୱତ୍ତସମ୍ପନ୍ନା ୱଦନ୍ତି ''ମୟଂ ଥେରସ୍ସ କତ୍ତବ୍ବଂ କରିସ୍ସାମ, ଅୱସେସା ଫାସୁ ୱିହରନ୍ତୂ''ତି ସବ୍ବେସଂ ଅନାପତ୍ତି।

ସୋ ଆୱାସୋ ଗନ୍ତବ୍ବୋତି ଉପୋସଥକରଣତ୍ଥାୟ ଅନ୍ୱଦ୍ଧମାସଂ ଗନ୍ତବ୍ବୋ। ସୋ ଚ ଖୋ ଉତୁୱସ୍ସେୟେୱ, ୱସ୍ସାନେ ପନ ଯଂ କତ୍ତବ୍ବଂ, ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ''ୱସ୍ସଂ ୱସନ୍ତି ବାଲା ଅବ୍ୟତ୍ତା''ତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ନ ଭିକ୍ଖୱେ ତେହି ଭିକ୍ଖୂହି ତସ୍ମିଂ ଆୱାସେ ୱସ୍ସଂ ୱସିତବ୍ବନ୍ତି ପୁରିମିକାୟ ପାତିମୋକ୍ଖୁଦ୍ଦେସକେନ ୱିନା ନ ୱସ୍ସଂ ଉପଗନ୍ତବ୍ବଂ। ସଚେ ସୋ ୱସ୍ସୂପଗତାନଂ ପକ୍କମତି ୱା, ୱିବ୍ଭମତି ୱା, କାଲଂ ୱା କରୋତି, ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ସତିୟେୱ ପଚ୍ଛିମିକାୟ ୱସିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ଅସତି ଅଞ୍ଞତ୍ଥ ଗନ୍ତବ୍ବଂ, ଅଗଚ୍ଛନ୍ତାନଂ ଦୁକ୍କଟଂ। ସଚେ ପନ ପଚ୍ଛିମିକାୟ ପକ୍କମତି ୱା ୱିବ୍ଭମତି ୱା କାଲଂ ୱା କରୋତି, ମାସଦ୍ୱୟଂ ୱସିତବ୍ବଂ।

ପାରିସୁଦ୍ଧିଦାନକଥା

୧୬୪।କାୟେନ ୱିଞ୍ଞାପେତୀତି ପାରିସୁଦ୍ଧିଦାନଂ ଯେନ କେନଚି ଅଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗେନ ୱିଞ୍ଞାପେତି ଜାନାପେତି; ୱାଚଂ ପନ ନିଚ୍ଛାରେତୁଂ ସକ୍କୋନ୍ତୋ ୱାଚାୟ ୱିଞ୍ଞାପେତି; ଉଭୟଥା ସକ୍କୋନ୍ତୋ କାୟୱାଚାହି। ସଙ୍ଘେନ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋତି ସଚେ ବହୂ ତାଦିସା ଗିଲାନା ହୋନ୍ତି,

ସଙ୍ଘେନ ପଟିପାଟିୟା ଠତ୍ୱା ସଙ୍ଘେ ହତ୍ଥପାସେ କାତବ୍ବା। ସଚେ ଦୂରେ ଦୂରେ ହୋନ୍ତି, ସଙ୍ଘୋ ନସ୍ସହୋତି, ତଂ ଦିୱସଂ ଉପୋସଥୋ ନ କାତବ୍ବୋ, ନଢେୱ ୱଗ୍ଗେନ ସଙ୍ଘେନ ଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ।

ତଢେୱ ପକ୍କମତୀତି ସଙ୍ଘମଜ୍ଝଂ ଅନାଗନ୍ତ୍ୱା ତତୋୱ କତ୍ଥଚି ଗଚ୍ଛତି। ସାମଣେରୋ ପଟିଜାନାତୀତି ‘‘ସାମଣେରୋ ଅହ’’ନ୍ତି ଏୱଂ ପଟିଜାନାତି; ଭୂତଂୟେୱ ୱା ସାମଣେରଭାୱଂ ଆରୋଚେତି, ପଚ୍ଛା ୱା ସାମଣେରଭୂମିୟଂ ତିଟ୍ଠତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଏସ ନୟୋ ସବ୍ବତ୍ଥ।

ସଙ୍ଘପ୍ପତ୍ତୋ ପକ୍କମତୀତି ସବ୍ବନ୍ତିମେନ ପରିଚ୍ଛେଦେନ ଉପୋସଥତ୍ଥାୟ ସନ୍ନିପତିତାନଂ ଚତୁନ୍ନଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ହତ୍ଥପାସଂ ପତ୍ୱା ପକ୍କମତି। ଏସ ନୟୋ ସବ୍ବତ୍ଥ। ଏତ୍ଥ ଚ ଏକେନ ବହୂନମ୍ପି ଆହଟା ପାରିସୁଦ୍ଧି ଆହଟାୱ ହୋତି। ସଚେ ପନ ସୋ ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେ ଅଞ୍ଞଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଦିସ୍ୱା ୟେସଂ ଅନେନ ପାରିସୁଦ୍ଧି ଗହିତା, ତେସଞ୍ଚ ଅତ୍ତନୋ ଚ ପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଦେତି, ତସ୍ସେୱ ପାରିସୁଦ୍ଧି ଆଗଚ୍ଛତି, ଇତରା ପନ ବିଳାଳସଙ୍ଖଲିକପାରିସୁଦ୍ଧି ନାମ ହୋତି। ସା ନ ଆଗଚ୍ଛତି।

ସୁତ୍ତୋ ନ ଆରୋଚେତୀତି ଆଗନ୍ତ୍ୱା ସୁପତି, ‘‘ଅସୁକେନ ପାରିସୁଦ୍ଧି ଦିନ୍ନା’’ତି ନ ଆରୋଚେତି। ପାରିସୁଦ୍ଧିହାରକସ୍ସ ଅନାପତ୍ତୀତି ଏତ୍ଥ ସଚେ ସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ନାରୋଚେତି, ଦୁକ୍କଟଂ ଆପଜ୍ଜତି, ପାରିସୁଦ୍ଧି ପନ ଆହଟାୱ ହୋତି। ଅସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ଅନାରୋଚିତତ୍ତା ପନସ୍ସ ଅନାପତ୍ତି, ଉଭିନ୍ନମ୍ପି ଚ ଉପୋସଥୋ କତୋୟେୱ ହୋତି।

ଛନ୍ଦଦାନକଥା

୧୬୫। ଛନ୍ଦଦାନେପି ପାରିସୁଦ୍ଧିଦାନେ ୱୁତ୍ତସଦିସୋୟେୱ ୱିନିଚ୍ଛୟୋ। ପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଦେନ୍ତେନ ଛନ୍ଦମ୍ପିଦାତୁନ୍ତି ଏତ୍ଥ ସଚେ ପାରିସୁଦ୍ଧିମେୱ ଦେତି ନ ଛନ୍ଦଂ, ଉପୋସଥୋ କତୋ ହୋତି। ୟଂ ପନ ସଙ୍ଘୋ ଅଞ୍ଞଂ କମ୍ମଂ କରୋତି, ତଂ ଅକତଂ ହୋତି। ଛନ୍ଦମେୱ ଦେତି ନ ପାରିସୁଦ୍ଧିଂ, ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଉପୋସଥୋପି କମ୍ମମ୍ପି କତମେୱ ହୋତି, ଛନ୍ଦଦାୟକସ୍ସ ପନ ଉପୋସଥୋ ଅକତୋ ହୋତି। ସଚେପି କୋଚି ଭିକ୍ଖୁ ନଦିୟା ୱା ସୀମାୟ ୱା ଉପୋସଥଂ ଅଧିଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଆଗଚ୍ଛତି, ‘‘କତୋ ମୟା ଉପୋସଥୋ’’ତି ଅଚ୍ଛିତୁଂ ନ ଲଭତି, ସାମଗ୍ଗୀ ୱା ଛନ୍ଦୋ ୱା ଦାତବ୍ବୋ।

୧୬୭।ସରତିପି ଉପୋସଥଂ ନପି ସରତୀତି ଏକଦା ସରତି, ଏକଦା ନ ସରତି। ଅତ୍ଥି ନେୱ ସରତୀତି ୟୋ ଏକନ୍ତଂ ନେୱ ସରତି, ତସ୍ସ ସମ୍ମୁତିଦାନକିଚ୍ଚଂ ନତ୍ଥି। ଅନାଗଚ୍ଛନ୍ତେପି କମ୍ମଂ ନ କୋପେତି।

ସଙ୍ଘୁପୋସଥାଦିକଥା

୧୬୮।ସୋ ଦେସୋ ସମ୍ମଜ୍ଜିତ୍ୱାତି ତଂ ଦେସଂ ସମ୍ମଜ୍ଜିତ୍ୱା, ଉପୟୋଗତ୍ଥେ ପଚ୍ଚତ୍ତଂ। ପାନୀୟଂ ପରିଭୋଜନୀୟନ୍ତିଆଦି ପନ ୱତ୍ତାନତ୍ଥମେୱ । କସ୍ମା ପନେତଂ ୱୁତ୍ତଂ? ଉପୋସଥସ୍ସ ପୁବ୍ବକରଣାଦିଦସ୍ସନତ୍ଥଂ। ତେନାହୁ ଅଟ୍ଠକଥାଚରିୟା –

‘‘ସମ୍ମଜ୍ଜନୀ ପଦୀପୋ ଚ, ଉଦକଂ ଆସନେନ ଚ;

ଉପୋସଥସ୍ସ ଏତାନି, ପୁବ୍ବକରଣନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି’’।

ଇତି ଇମାନି ଚତ୍ତାରି ‘‘ପୁବ୍ବକରଣ’’ନ୍ତି ଅକ୍ଖାତାନି।

‘‘ଛନ୍ଦପାରିସୁଦ୍ଧିଉତୁକ୍ଖାନଂ, ଭିକ୍ଖୁଗଣନା ଚ ଓୱାଦୋ;

ଉପୋସଥସ୍ସ ଏତାନି, ପୁବ୍ବକିଚ୍ଚନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି।

ଇତି ଇମାନି ପଞ୍ଚ ପୁବ୍ବକରଣତୋ ପଚ୍ଛା କତ୍ତବ୍ବାନି ‘‘ପୁବ୍ବକିଚ୍ଚ’’ନ୍ତି ଅକ୍ଖାତାନି।

‘‘ଉପୋସଥୋ ୟାୱତିକା ଚ ଭିକ୍ଖୂ କମ୍ମପ୍ପତ୍ତା,

ସଭାଗାପତ୍ତିୟୋ ଚ ନ ୱିଜ୍ଜନ୍ତି;

ୱଜ୍ଜନୀଯା ଚ ପୁଗ୍ଗଲା ତସ୍ମିଂ ନ ହୋନ୍ତି,

ପଓକଲ୍ଲନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି’’।

ଇତି ଇମାନି ଚତ୍ତାରି ‘‘ପଓକଲ୍ଲ’’ନ୍ତି ଅକ୍ଖାତାନୀତି।

ତେହିସଦ୍ଧିନ୍ତି ତେହି ଆଗତେହି ସଦ୍ଧିଂ ଏତାନି ପୁବ୍ବକରଣାଦୀନି କତ୍ୱା ଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ। ଅଜ୍ଜ ମେ ଉପୋସଥୋତି ଏତ୍ଥ ସଚେ ପନ୍ନରସୋ ହୋତି, ‘‘ଅଜ୍ଜ ମେ ଉପୋସଥୋ ପନ୍ନରସୋ’’ତିପି ଅଧିଟ୍ଠାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଚାତୁଦ୍ଦସିକେପି ଏସେୱ ନଯୋ।

ଆପତ୍ତିପଟିକମ୍ମୱିଧିକଥା

୧୬୯।ଭଗୱତା ପଞ୍ଞତ୍ତଂ ‘‘ନ ସାପତ୍ତିକେନ ଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ’’ତି ଇଦଂ ‘‘ଯସ୍ସ ସିଯା ଆପତ୍ତୀ’’ତିଆଦିୱଚନେନେୱ ପାରିସୁଦ୍ଧିଦାନପଞ୍ଞାପନେନ ଚ ପାରିସୁଦ୍ଧିଉପୋସଥପଞ୍ଞାପନେନ ଚ ପଞ୍ଞତ୍ତଂ ହୋତୀତି ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଇତ୍ଥନ୍ନାମଂ ଆପତ୍ତିନ୍ତି ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯାଦୀସୁ ଏକିସ୍ସା ନାମଂ ଗହେତ୍ୱା ‘‘ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ ଆପତ୍ତିଂ ପାଚିତ୍ତିଯଂ ଆପତ୍ତି’’ନ୍ତି ଏୱଂ ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ତଂ ପଟିଦେସେମୀତି ଇଦଂ ‘‘ତଂ ତୁମ୍ହମୂଲେ, ତଂ ତୁଯ୍ହମୂଲେ ପଟିଦେସେମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେପି ସୁୱୁତ୍ତମେୱ ହୋତି। ପସ୍ସସୀତି ଇଦଞ୍ଚ ‘‘ପସ୍ସସି ଆୱୁସୋ ତଂ ଆପତ୍ତିଂ, ପସ୍ସଥ ଭନ୍ତେ ତଂ ଆପତ୍ତି’’ନ୍ତି ଏୱଂ ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ଆମ ପସ୍ସାମୀତି ଇଦଂ ପନ ‘‘ଆମ ଭନ୍ତେ ପସ୍ସାମି, ଆମ ଆୱୁସୋ ପସ୍ସାମୀ’’ତି ଏୱଂ ୱୁତ୍ତମ୍ପି ସୁୱୁତ୍ତମେୱ ହୋତି। ଆଯତିଂ ସଂୱରେଯ୍ୟାସୀତି ଏତ୍ଥ ପନ ସଚେ ୱୁଡ୍ଢତରୋ ‘‘ଆଯତିଂ ସଂୱରେଯ୍ୟାଥା’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେନ ପନ ‘‘ସାଧୁ ସୁଟ୍ଠୁ ସଂୱରିସ୍ସାମୀ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବମେୱ।

ଯଦା ନିବ୍ବେମତିକୋତି ଏତ୍ଥ ସଚେ ପନେସ ନିବ୍ବେମତିକୋ ନ ହୋତି, ୱତ୍ଥୁଂ କିତ୍ତେତ୍ୱାୱ ଦେସେତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀତି ଅନ୍ଧକଟ୍ଠକଥାଯଂ ୱୁତ୍ତଂ। ତତ୍ରାଯଂ ଦେସନାୱିଧି – ସଚେ ମେଘଚ୍ଛନ୍ନେ ସୂରିଯେ ‘‘କାଲୋ ନୁ ଖୋ ନୋ’’ତି ୱେମତିକୋ ଭୁଞ୍ଜତି, ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ‘‘ଅହଂ ଭନ୍ତେ ୱେମତିକୋ ଭୁଞ୍ଜିଂ’’, ସଚେ କାଲୋ ଅତ୍ଥି, ‘‘ସମ୍ବହୁଲା ଦୁକ୍କଟା ଆପତ୍ତିଯୋ ଆପନ୍ନୋମ୍ହି, ନୋ ଚେ ଅତ୍ଥି, ‘‘ସମ୍ବହୁଲା ପାଚିତ୍ତିଯା ଆପନ୍ନୋମ୍ହୀ’’ତି ଏୱଂ ୱତ୍ଥୁଂ କିତ୍ତେତ୍ୱା ‘‘ଅହଂ ଭନ୍ତେ ଯା ତସ୍ମିଂ ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ସମ୍ବହୁଲା ଦୁକ୍କଟା ୱା ପାଚିତ୍ତିଯା ୱା ଆପତ୍ତିଯୋ ଆପନ୍ନୋ, ତା ତୁମ୍ହମୂଲେ ପଟିଦେସେମୀ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ଏସ ନଯୋ ସବ୍ବାପତ୍ତୀସୁ।

ନ ଭିକ୍ଖୱେ ସଭାଗା ଆପତ୍ତୀତି ଏତ୍ଥ ଯଂ ଦ୍ୱେପି ଜନା ୱିକାଲଭୋଜନାଦିନା ସଭାଗୱତ୍ଥୁନା ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି, ଏୱରୂପା ୱତ୍ଥୁସଭାଗା ‘‘ସଭାଗା’’ତି ୱୁଚ୍ଚତି। ୱିକାଲଭୋଜନପଚ୍ଚଯା ଆପନ୍ନଂ ପନ ଅନତିରିତ୍ତଭୋଜନପଚ୍ଚଯା ଆପନ୍ନସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ଦେସେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଯାପି ଚାଯଂ ୱତ୍ଥୁସଭାଗା, ସାପି ଦେସିତା ସୁଦେସିତାୱ। ଅଞ୍ଞଂ ପନ ଦେସନପଚ୍ଚଯା ଦେସକୋ, ପଟିଗ୍ଗହଣପ୍ପଚ୍ଚଯା ପଟିଗ୍ଗହକୋ ଚାତି ଉଭୋପି ଦୁକ୍କଟଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି, ତଂ ନାନାୱତ୍ଥୁକଂ ହୋତି, ତସ୍ମା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଦେସେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

୧୭୦।ସାମନ୍ତୋ ଭିକ୍ଖୁ ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀଯୋତି ଏତ୍ଥ ସଭାଗୋଯେୱ ୱତ୍ତବ୍ବୋ। ୱିସଭାଗସ୍ସ ହି ୱୁଚ୍ଚମାନେ ଭଣ୍ଡନକଲହସଙ୍ଘଭେଦାଦୀନିପି ହୋନ୍ତି, ତସ୍ମା ତସ୍ସ ଅୱତ୍ୱା ‘‘ଇତୋ ୱୁଟ୍ଠହିତ୍ୱା ପଟିକରିସ୍ସାମୀ’’ତି ଆଭୋଗଂ କତ୍ୱା ଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋତି ଅନ୍ଧକଟ୍ଠକଥାଯଂ ୱୁତ୍ତଂ।

ଅନାପତ୍ତିପନ୍ନରସକାଦିକଥା

୧୭୨। ଅନାପତ୍ତିପନ୍ନରସକେ – ତେ ନ ଜାନିଂସୂତି ସୀମଂ ଓକ୍କନ୍ତାତି ୱା ଓକ୍କମନ୍ତୀତି ୱାତି ନ ଜାନିଂସୁ। ଅଥଞ୍ଞେ ଆୱାସିକା ଭିକ୍ଖୂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତୀତି ଗାମଂ ୱା ଅରଞ୍ଞଂ ୱା କେନଚି କରଣୀଯେନ ଗନ୍ତ୍ୱା ତେସଂ ନିସିନ୍ନଟ୍ଠାନଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି। ୱଗ୍ଗା ସମଗ୍ଗସଞ୍ଞିନୋତି ତେସଂ ସୀମଂ ଓକ୍କନ୍ତତ୍ତା ୱଗ୍ଗା; ସୀମଂ ଓକ୍କନ୍ତଭାୱସ୍ସ ଅଜାନନତୋ ସମଗ୍ଗସଞ୍ଞିନୋ।

୧୭୩। ୱଗ୍ଗାୱଗ୍ଗସଞ୍ଞିପନ୍ନରସକେ – ତେ ଜାନନ୍ତୀତି ପବ୍ବତେ ୱା ଥଲେ ୱା ଠିତା ସୀମଂ ଓକ୍କନ୍ତେ ୱା ଓକ୍କମନ୍ତେ ୱା ପସ୍ସନ୍ତି। ୱେମତିକପନ୍ନରସକଂ ଉତ୍ତାନମେୱ।

୧୭୫। କୁକ୍କୁଚ୍ଚପକତପନ୍ନରସକେ – ଯଥା ଇଚ୍ଛାଯ ଅଭିଭୂତୋ ‘‘ଇଚ୍ଛାପକତୋ’’ତି ୱୁଚ୍ଚତି, ଏୱଂ ପୁବ୍ବଭାଗେ ସନ୍ନିଟ୍ଠାନଂ କତ୍ୱାପି କରଣକ୍ଖଣେ ଅକପ୍ପିଯେ ଅକପ୍ପିଯସଞ୍ଞିତାସଙ୍ଖାତେନ କୁକ୍କୁଚ୍ଚେନ ଅଭିଭୂତା ‘‘କୁକ୍କୁଚ୍ଚପକତା’’ତି ୱେଦିତବ୍ବା।

୧୭୬। ଭେଦପୁରେକ୍ଖାରପନ୍ନରସକେ – ଅକୁସଲବଲଓତାଯ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯଂ ୱୁତ୍ତଂ।

ସୀମୋକ୍କନ୍ତିକପେୟ୍ୟାଲକଥା

୧୭୭। ଆୱାସିକେନଆଗନ୍ତୁକପେୟ୍ୟାଲେ – ଯଥା ପୁରିମେ ଆୱାସିକେନଆୱାସିକପେୟ୍ୟାଲେ ‘‘ତେ ନ ଜାନନ୍ତି ଅଥଞ୍ଞେ ଆୱାସିକା’’ତିଆଦି ୱୁତ୍ତଂ, ଏୱଂ ‘‘ତେ ନ ଜାନନ୍ତି ଅଥଞ୍ଞେ ଆଗନ୍ତୁକା’’ତିଆଦିନା ନଯେନ ସବ୍ବଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଆଗନ୍ତୁକେନଆୱାସିକପେୟ୍ୟାଲେ ପନ – ଯଥା ପୁରିମପେୟ୍ୟାଲେ ‘‘ଆୱାସିକା ଭିକ୍ଖୂ ସନ୍ନିପତନ୍ତୀ’’ତି ଆଗତଂ, ଏୱଂ ‘‘ଆଗନ୍ତୁକା ଭିକ୍ଖୂ ସନ୍ନିପତନ୍ତୀ’’ତି ଆନେତବ୍ବଂ । ଆଗନ୍ତୁକେନଆଗନ୍ତୁକପେୟ୍ୟାଲେ ପନ – ଉଭଯପଦେସୁ ଆଗନ୍ତୁକୱସେନ ଯୋଜେତବ୍ବୋତି।

୧୭୮ ।ଆୱାସିକାନଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଚାତୁଦ୍ଦସୋ ହୋତି, ଆଗନ୍ତୁକାନଂ ପନ୍ନରସୋତି ଏତ୍ଥ ଯେସଂ ପନ୍ନରସୋ, ତେ ତିରୋରଟ୍ଠତୋ ୱା ଆଗତା, ଅତୀତଂ ୱା ଉପୋସଥଂ ଚାତୁଦ୍ଦସିକଂ ଅକଂସୂତି ୱେଦିତବ୍ବା। ଆୱାସିକାନଂ ଅନୁୱତ୍ତିତବ୍ବନ୍ତି ଆୱାସିକେହି ‘‘ଅଜ୍ଜୁପୋସଥୋ ଚାତୁଦ୍ଦସୋ’’ତି ପୁବ୍ବକିଚ୍ଚେ କରିଯମାନେ ଅନୁୱତ୍ତିତବ୍ବଂ, ନ ପଟିକ୍କୋସିତବ୍ବଂ। ନ ଅକାମା ଦାତବ୍ବାତି ନ ଅନିଚ୍ଛାଯ ଦାତବ୍ବା।

ଲିଙ୍ଗାଦିଦସ୍ସନକଥା

୧୭୯ ।ଆୱାସିକାକାରନ୍ତି ଆୱାସିକାନଂ ଆକାରଂ। ଏସ ନଯୋ ସବ୍ବତ୍ଥ। ଆକାରୋ ନାମ ଯେନ ତେସଂ ୱତ୍ତସମ୍ପନ୍ନା ୱା ନ ୱାତି ଆଚାରସଣ୍ଠାନଂ ଗଯ୍ହତି। ଲିଙ୍ଗଂ ନାମ ଯଂ ତେ ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ଲୀନେ ଗମଯତି; ଅଦିସ୍ସମାନେପି ଜାନାପେତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ନିମିତ୍ତଂ ନାମ ଯଂ ଦିସ୍ୱା ତେ ଅତ୍ଥୀତି ଞାଯନ୍ତି। ଉଦ୍ଦେସୋ ନାମ ଯେନ ତେ ଏୱରୂପପରିକ୍ଖାରାତି ଉଦ୍ଦିସନ୍ତି; ଅପଦେସଂ ଲଭନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ସବ୍ବମେତଂ ସୁପଞ୍ଞତ୍ତମଞ୍ଚପୀଠାଦୀନଞ୍ଚେୱ ପଦସଦ୍ଦାଦୀନଞ୍ଚ ଅଧିୱଚନଂ, ଯଥାଯୋଗଂ ପନ ଯୋଜେତବ୍ବଂ। ଆଗନ୍ତୁକାକାରାଦୀସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ। ତତ୍ଥ ଅଞ୍ଞାତକନ୍ତି ଅଞ୍ଞେସଂ ସନ୍ତକଂ। ପାଦାନଂ ଧୋତଂ ଉଦକନିସ୍ସେକନ୍ତି ପାଦାନଂ ଧୋତାନଂ ଉଦକନିସ୍ସେକଂ। ବହୁୱଚନସ୍ସ ଏକୱଚନଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ‘‘ପାଦାନଂ ଧୋତୌଦକନିସ୍ସେକ’’ନ୍ତି ୱା ପାଠୋ; ପାଦାନଂ ଧୋୱନୌଦକନିସ୍ସେକନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

୧୮୦। ନାନାସଂୱାସକାଦିୱତ୍ଥୂସୁ – ସମାନସଂୱାସକଦିଟ୍ଠିନ୍ତି ‘‘ସମାନସଂୱାସକା ଏତେ’’ତି ଦିଟ୍ଠିଂ। ନ ପୁଚ୍ଛନ୍ତୀତି ତେସଂ ଲଦ୍ଧିଂ ନ ପୁଚ୍ଛନ୍ତି; ଅପୁଚ୍ଛିତ୍ୱାୱ ୱତ୍ତପଟିୱତ୍ତିଂ କତ୍ୱା ଏକତୋ ଉପୋସଥଂ କରୋନ୍ତି। ନାଭିୱିତରନ୍ତୀତି ନାନାସଂୱାସକଭାୱଂ ମଦ୍ଦିତୁଂ ଅଭିଭୱିତୁଂ ନ ସକ୍କୋନ୍ତି; ତଂ ଦିଟ୍ଠିଂ ନ ନିସ୍ସଜ୍ଜାପେନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ନଗନ୍ତବ୍ବଗନ୍ତବ୍ବୱାରକଥା

୧୮୧ ।ସଭିକ୍ଖୁକା ଆୱାସାତି ଯସ୍ମିଂ ଆୱାସେ ଉପୋସଥକାରକା ଭିକ୍ଖୂ ଅତ୍ଥି, ତମ୍ହା ଆୱାସା ଯଂ ନ ସକ୍କୋତି ତଦହେୱ ଆଗନ୍ତୁଂ , ସୋ ଆୱାସୋ ଉପୋସଥଂ ଅକତ୍ୱା ନ ଗନ୍ତବ୍ବୋ। ଅଞ୍ଞତ୍ର ସଙ୍ଘେନାତି ସଙ୍ଘପ୍ପହୋନକେହି ଭିକ୍ଖୂହି ୱିନା। ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅନ୍ତରାଯାତି ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତଂ ଦସୱିଧଂ ଅନ୍ତରାଯଂ ୱିନା। ସବ୍ବନ୍ତିମେନ ପନ ପରିଚ୍ଛେଦେନ ଅତ୍ତଚତୁତ୍ଥେନ ଅନ୍ତରାଯେ ୱା ସତି ଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଅନାୱାସୋତି ନୱକମ୍ମସାଲାଦିକୋ ଯୋ କୋଚି ପଦେସୋ। ଯଥା ଚ ଆୱାସାଦଯୋ ନ ଗନ୍ତବ୍ବା; ଏୱଂ ସଚେ ୱିହାରେ ଉପୋସଥଂ କରୋନ୍ତି, ଉପୋସଥାଧିଟ୍ଠାନତ୍ଥଂ ସୀମାପି ନଦୀପି ନ ଗନ୍ତବ୍ବା। ସଚେ ପନେତ୍ଥ କୋଚି ଭିକ୍ଖୁ ହୋତି, ତସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ୱିସ୍ସଟ୍ଠୌପୋସଥାପି ଆୱାସା ଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି; ଏୱଂ ଗତୋ ଅଧିଟ୍ଠାତୁମ୍ପି ଲଭତି। ଆରଞ୍ଞକେନାପି ଭିକ୍ଖୁନା ଉପୋସଥଦିୱସେ ଗାମେ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରିତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ୱିହାରମେୱ ଆଗନ୍ତବ୍ବଂ। ସଚେ ଅଞ୍ଞଂ ୱିହାରଂ ଓକ୍କମତି, ତତ୍ଥ ଉପୋସଥଂ କତ୍ୱାୱ ଆଗନ୍ତବ୍ବଂ, ଅକତ୍ୱା ନ ୱଟ୍ଟତି।

୧୮୨ ।ଯଂ ଜଞ୍ଞା ସକ୍କୋମି ଅଜ୍ଜେୱ ଗନ୍ତୁନ୍ତି ଯଂ ଜାନେୟ୍ୟ ଅଜ୍ଜେୱ ତତ୍ଥ ଗନ୍ତୁଂ ସକ୍କୋମୀତି; ଏୱରୂପୋ ଆୱାସୋ ଗନ୍ତବ୍ବୋ। ତତ୍ଥ ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ଉପୋସଥଂ କରୋନ୍ତେନାପି ହି ଇମିନା ନେୱ ଉପୋସଥନ୍ତରାଯୋ କତୋ ଭୱିସ୍ସତୀତି।

ୱଜ୍ଜନୀଯପୁଗ୍ଗଲସନ୍ଦସ୍ସନକଥା

୧୮୩।ଭିକ୍ଖୁନିଯା ନିସିନ୍ନପରିସାଯାତିଆଦୀସୁ ହତ୍ଥପାସୁପଗମନମେୱ ପମାଣଂ। ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅୱୁଟ୍ଠିତାଯ ପରିସାଯାତି ଇଦଞ୍ଚ

ପାରିୱାସିଯପାରିସୁଦ୍ଧିଦାନଂ ନାମ ପରିସାଯ ୱୁଟ୍ଠିତକାଲତୋ ପଟ୍ଠାଯ ନ ୱଟ୍ଟତି, ଅୱୁଟ୍ଠିତାଯ ପନ ୱଟ୍ଟତି। ତେନାହ – ‘‘ଅଞ୍ଞତ୍ର ଅୱୁଟ୍ଠିତାଯ ପରିସାଯା’’ତି। ତସ୍ସ ଲକ୍ଖଣଂ ଭିକ୍ଖୁନିୱିଭଙ୍ଗେ ପରିୱାସିଯଛନ୍ଦଦାନୱଣ୍ଣନତୋ ଗହେତବ୍ବଂ। ଅନୁପୋସଥେତି ଚାତୁଦ୍ଦସିକୋ ଚ ପନ୍ନରସିକୋ ଚାତି ଇମେ ଦ୍ୱେ ଉପୋସଥେ ଠପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ଦିୱସେ। ଅଞ୍ଞତ୍ର ସଙ୍ଘସାମଗ୍ଗିଯାତି ଯା କୋସମ୍ବକଭିକ୍ଖୂନଂ ୱିଯ ଭିନ୍ନେ ସଙ୍ଘେ ପୁନ ସଙ୍ଘସାମଗ୍ଗୀ କରିଯତି, ତଥାରୂପିଂ ସଙ୍ଘସାମଗ୍ଗିଂ ଠପେତ୍ୱା । ତଦା ଚ ‘‘ସୁଣାତୁ ମେ ଭନ୍ତେ ସଙ୍ଘୋ ଅଜ୍ଜୁପୋସଥୋ ସାମଗ୍ଗୀ’’ତି ୱତ୍ୱା କାତବ୍ବୋ। ଯେ ପନ କିସ୍ମିଞ୍ଚିଦେୱ ଅପ୍ପମତ୍ତକେ ଉପୋସଥଂ ଠପେତ୍ୱା ପୁନ ସମଗ୍ଗା ହୋନ୍ତି, ତେହି ଉପୋସଥେଯେୱ କାତବ୍ବୋତି।

ଉପୋସଥକ୍ଖନ୍ଧକୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୩। ଓସ୍ସୂପନାଯିକକ୍ଖନ୍ଧକଂ

ଓସ୍ସୂପନାଯିକାନୁଜାନନକଥା

୧୮୪। ଓସ୍ସୂପନାଯିକକ୍ଖନ୍ଧକେ – ଅପଞ୍ଞତ୍ତୋତି ଅନନୁଞ୍ଞାତୋ ଅସଂଓ୍ୱିହିତୋ ୱା। ତେ ଇଧ ଭିକ୍ଖୂତି ତେ ଭିକ୍ଖୂ, ଇଧସଦ୍ଦୋ ନିପାତମତ୍ତୋ। ସଙ୍ଘାତଂ ଆପାଦେନ୍ତୀତି ୱିନାସଂ ଆପାଦେନ୍ତି। ସଙ୍କସାଯିସ୍ସନ୍ତୀତି ଅପ୍ପୋସ୍ସୁକ୍କା ନିବଦ୍ଧୱାସଂ ୱସିସ୍ସନ୍ତି। ସକୁନ୍ତକାତି ସକୁଣା। ୱସ୍ସାନେ ୱସ୍ସଂ ଉପଗନ୍ତୁନ୍ତି ୱସ୍ସାନନାମକେ ତେମାସେ ୱସ୍ସଂ ଉପଗନ୍ତବ୍ବନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। କତି ନୁ ଖୋ ଓସ୍ସୂପନାଯିକାତି କତି ନୁ ଖୋ ୱସ୍ସୂପଗମନାନି। ଅପରଜ୍ଜୁଗତାଯାତି ଏତ୍ଥ ଅପରଜ୍ଜୁଗତାଯ ଅସ୍ସାତି ଅପରଜ୍ଜୁଗତା, ତସ୍ସା ଅପରଜ୍ଜୁଗତାଯ; ଅତିକ୍କନ୍ତାଯ ଅପରସ୍ମିଂ ଦିୱସେତି ଅତ୍ଥୋ। ଦୁତିଯନଯେପି ମାସୋ ଗତାଯ ଅସ୍ସାତି ମାସଗତା, ତସ୍ସା ମାସଗତାଯ; ଅତିକ୍କନ୍ତାଯ ମାସେ ପରିପୁଣ୍ଣେତି ଅତ୍ଥୋ। ତସ୍ମା ଆସାଳ୍ହୀପୁଣ୍ଣମାଯ ଅନନ୍ତରେ ପାଟିପଦଦିୱସେ, ଆସାଳ୍ହୀପୁଣ୍ଣମିତୋ ୱା ଅପରାଯ ପୁଣ୍ଣମାଯ ଅନନ୍ତରେ ପାଟିପଦଦିୱସେଯେୱ ୱିହାରଂ ପଟିଜଗ୍ଗିତ୍ୱା ପାନୀଯଂ ପରିଭୋଜନୀଯଂ ଉପଟ୍ଠପେତ୍ୱା ସବ୍ବଂ ଚେତିଯୱନ୍ଦନାଦିସାମୀଚିକମ୍ମଂ ନିଟ୍ଠପେତ୍ୱା ‘‘ଇମସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ଇମଂ ତେମାସଂ ୱସ୍ସଂ ଉପେମୀ’’ତି ସକିଂ ୱା ଦ୍ୱତ୍ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱା ୱାଚଂ ନିଚ୍ଛାରେତ୍ୱା ୱସ୍ସଂ ଉପଗନ୍ତବ୍ବଂ।

ୱାଚଂ ନିଚ୍ଛାରେତ୍ୱା ୱସ୍ସଂ ଉପଗନ୍ତବ୍ବଂ।

ୱସ୍ସାନେଚାରିକାପଟିକ୍ଖେପାଦିକଥା

୧୮୫-୬।ଯୋ ପକ୍କମେଯ୍ୟାତି ଏତ୍ଥ ଅନପେକ୍ଖଗମନେନ ୱା ଅଞ୍ଞତ୍ଥ ଅରୁଣଂ ଉଟ୍ଠାପନେନ ୱା ଆପତ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବା। ଯୋ ଅତିକ୍କମେଯ୍ୟାତି ଏତ୍ଥ ୱିହାରଗଣନାଯ ଆପତ୍ତିଯୋ ୱେଦିତବ୍ବା। ସଚେ ହି ତଂ ଦିୱସଂ ୱିହାରସତସ୍ସ ଉପଚାରଂ ଓକ୍କମିତ୍ୱା ଅତିକ୍କମତି, ସତଂ ଆପତ୍ତିଯୋ। ସଚେ ପନ ୱିହାରୂପଚାରଂ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞସ୍ସ ୱିହାରସ୍ସ ଉପଚାରଂ ଅନୋକ୍କମିତ୍ୱାୱ ନିୱତ୍ତତି, ଏକା ଏୱ ଆପତ୍ତି। କେନଚି ଅନ୍ତରାଯେନ ପୁରିମିକଂ ଅନୁପଗତେନ ପଚ୍ଛିମିକା ଉପଗନ୍ତବ୍ବା।

ୱସ୍ସଂଉକ୍କଡ୍ଢିତୁକାମୋତି ୱସ୍ସନାମକଂ ପଠମମାସଂ ଉକ୍କଡ୍ଢିତୁକାମୋ, ସାୱଣମାସଂ ଅକତ୍ୱା ପୁନ ଆସାଳ୍ହୀମାସମେୱ କତ୍ତୁକାମୋତି ଅତ୍ଥୋ। ଆଗମେ ଜୁଣ୍ହେତି ଆଗମେ ମାସେତି ଅତ୍ଥୋ। ଅନୁଜାନାମି ଭିକ୍ଖୱେ ରାଜୂନଂ ଅନୁୱତ୍ତିତୁନ୍ତି ଏତ୍ଥ ୱସ୍ସୁକ୍କଡ୍ଢନେ ଭିକ୍ଖୂନଂ କାଚି ପରିହାନି ନାମ ନତ୍ଥୀତି ଅନୁୱତ୍ତିତୁଂ ଅନୁଞ୍ଞାତଂ, ତସ୍ମା ଅଞ୍ଞସ୍ମିମ୍ପି ଧମ୍ମିକେ କମ୍ମେ ଅନୁୱତ୍ତିତବ୍ବଂ। ଅଧମ୍ମିକେ ପନ ନ କସ୍ସଚି ଅନୁୱତ୍ତିତବ୍ବଂ।

ସତ୍ତାହକରଣୀଯାନୁଜାନନକଥା

୧୮୭-୮। ସତ୍ତାହକରଣୀଯେସୁ – ସତ୍ତାହକରଣୀଯେନ ଗନ୍ତୁନ୍ତି ସତ୍ତାହବ୍ଭନ୍ତରେ ଯଂ କତ୍ତବ୍ବଂ ତଂ ସତ୍ତାହକରଣୀଯଂ, ତେନ ସତ୍ତାହକରଣୀଯେନ କରଣଭୂତେନ ଗନ୍ତୁଂ ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ପହିତେ ଗନ୍ତୁନ୍ତି ଇମେହି ସତ୍ତହି ଭିକ୍ଖୁଆଦୀହି ଦୂତେ ପହିତେଯେୱ ଗନ୍ତୁଂ ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ସତ୍ତାହଂ ସନ୍ନିୱତ୍ତୋ କାତବ୍ବୋତି ସତ୍ତାହେଯେୱ ସନ୍ନିୱତ୍ତିତବ୍ବୋ, ଅଟ୍ଠମୋ ଅରୁଣୋ ତତ୍ଥେୱ ନ ଉଟ୍ଠାପେତବ୍ବୋତି ଅତ୍ଥୋ।

ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସାତି ଇତୋ ପଟ୍ଠାଯ ୱଚ୍ଚକୁଟି ଜନ୍ତାଘରଂ ଜନ୍ତାଘରସାଲାତି ଇମାନି ତୀଣି ପରିହୀନାନି।

୧୮୯।ଉଦୋସିତାଦୀନି ଉଦୋସିତସିକ୍ଖାପଦାଦୀସୁ ୱୁତ୍ତାନେୱ। ରସୱତୀତି ଭତ୍ତଗେହଂ ୱୁଚ୍ଚତି। ୱାରେଯ୍ୟଂ ସଞ୍ଚରିତ୍ତସିକ୍ଖାପଦେ ୱୁତ୍ତମେୱ। ପୁରାଯଂ ସୁତ୍ତନ୍ତୋ ପଲୁଜ୍ଜତୀତି ଯାୱ ଅଯଂ ସୁତ୍ତନ୍ତୋ ନ ପଲୁଜ୍ଜତି, ଯାୱ ଅଯଂ ସୁତ୍ତନ୍ତୋ ନ ୱିନସ୍ସତି। ଅଞ୍ଞତରଂ ୱା ପନସ୍ସ କିଚ୍ଚଂ ହୋତି କରଣୀଯଂ ୱାତି ଏତେନ ପରିସଙ୍ଖତଂ ଯଂକିଞ୍ଚି କରଣୀଯଂ ସଙ୍ଗହିତଂ ହୋତି। ସବ୍ବତ୍ଥ ଚ ‘‘ଇଚ୍ଛାମି ଦାନଞ୍ଚ ଦାତୁଂ ଧମ୍ମଞ୍ଚ ସୋତୁଂ ଭିକ୍ଖୂ ଚ ପସ୍ସିତୁ’’ନ୍ତି ଇମିନାୱ କପ୍ପିଯୱଚନେନ ପେସିତେ ଗନ୍ତବ୍ବଂ, ଏତେସଂ ୱା ୱେୱଚନେନ। ପେଯ୍ୟାଲକ୍କମୋ ପନ ଏୱଂ ୱେଦିତବ୍ବୋ, ଯଥା ‘‘ଉପାସକେନ ସଙ୍ଘଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ୱିହାରାଦଯୋ କାରାପିତା ହୋନ୍ତି, ସମ୍ବହୁଲେ ଭିକ୍ଖୂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ, ଏକଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ, ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ, ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ, ଏକଂ ଭିକ୍ଖୁନିଂ, ସମ୍ବହୁଲା ସିକ୍ଖମାନାଯୋ, ଏକଂ ସିକ୍ଖମାନଂ, ସମ୍ବହୁଲେ ସାମଣେରେ, ଏକଂ ସାମଣେରଂ, ସମ୍ବହୁଲା ସାମଣେରିଯୋ, ଏକଂ ସାମଣେରିଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଅତ୍ତନୋ ଅତ୍ଥାଯ ନିୱେସନଂ କାରାପିତଂ ହୋତୀ’’ତି ୱୁତ୍ତଂ; ଏୱମେୱ ‘‘ଉପାସିକାଯ, ଭିକ୍ଖୁନା, ଭିକ୍ଖୁନିଯା, ସିକ୍ଖମାନାଯ, ସାମଣେରେନ, ସାମଣେରିଯା ସଙ୍ଘଂ

ଉଦ୍ଦିସ୍ସା’’ତି ସବ୍ବଂ ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ଏତେସୁ ସତ୍ତପ୍ପକାରେସୁ କରଣୀଯେସୁ ପହିତେ ଗନ୍ତବ୍ବଂ।

ପଞ୍ଚନ୍ନଂଅପ୍ପହିତେପିଅନୁଜାନନକଥା

୧୯୩। ପଞ୍ଚନ୍ନଂସତ୍ତାହକରଣୀଯେନାତି ଏତେସଂ ଭିକ୍ଖୁଆଦୀନଂ ସହଧମ୍ମିକାନଂ ‘‘ଗିଲାନଭତ୍ତଂ ୱା ଗିଲାନୁପଟ୍ଠାକଭତ୍ତଂ ୱା ଭେସଜ୍ଜଂ ୱା ପରିଯେସିସ୍ସାମି , ପୁଚ୍ଛିସ୍ସାମି ୱା, ଉପଟ୍ଠହିସ୍ସାମି ୱା’’ତି ଏୱମାଦିନା ପରତୋ ୱିତ୍ଥାରେତ୍ୱା ଦସ୍ସିତେନ କାରଣେନ ଅପ୍ପହିତେପି ଗନ୍ତବ୍ବଂ, ପଗେୱ ପହିତେ। ଭିକ୍ଖୁ ଗିଲାନୋ ହୋତି, ଅନଭିରତି ଉପ୍ପନ୍ନା ହୋତି, କୁକ୍କୁଚ୍ଚଂ ଉପ୍ପନ୍ନଂ ହୋତି, ଦିଟ୍ଠିଗତଂ ଉପ୍ପନ୍ନଂ ହୋତି, ଗରୁଧମ୍ମଂ ଅଜ୍ଝାପନ୍ନୋ ହୋତି ପରିୱାସାରହୋ, ମୂଲାଯ ପଟିକସ୍ସନାରହୋ ହୋତି, ମାନତ୍ତାରହୋ, ଅବ୍ଭାନାରହୋ, ସଙ୍ଘୋ କମ୍ମଂ କତ୍ତୁକାମୋ ହୋତି, କତଂ ୱା ସଙ୍ଘେନ କମ୍ମଂ ହୋତୀତି ଏତେହି ଦସହି କାରଣେହି ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଗନ୍ତବ୍ବଂ। ଭିକ୍ଖୁନିଯା ସନ୍ତିକଂ ନୱହି କାରଣେହି ଗନ୍ତବ୍ବଂ, ସିକ୍ଖମାନାଯ ସନ୍ତିକଂ ଛହି – ଆଦିତୋ ଚତୂହି, ସିକ୍ଖା କୁପ୍ପିତା ହୋତି, ଉପସମ୍ପଜ୍ଜିତୁକାମା ହୋତୀତି। ସାମଣେରସ୍ସାପି ଛହି – ଆଦିତୋ ଚତୂହି, ୱସ୍ସଂ ପୁଚ୍ଛିତୁକାମୋ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜିତୁକାମୋ ହୋତୀତି। ସାମଣେରିଯା ଉପସମ୍ପଦଂ ଅପନେତ୍ୱା ସିକ୍ଖାପଦଂ ଦାତୁକାମୋ ହୋତୀତି ଇମିନା ସଦ୍ଧିଂ ପଞ୍ଚହି। ପରତୋ ମାତାପିତୂନଂ ଅନୁଞ୍ଞାତଟ୍ଠାନେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଅନ୍ଧକଟ୍ଠକଥାଯଂ ପନ ‘‘ଯେ ମାତାପିତୂନଂ ଉପଟ୍ଠାକା ଞାତକା ୱା ଅଞ୍ଞାତକା ୱା ତେସମ୍ପି ଅପ୍ପହିତେ ଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି ୱୁତ୍ତଂ, ତଂ ନେୱ ଅଟ୍ଠକଥାଯଂ, ନ ପାଳିଯା ୱୁତ୍ତଂ, ତସ୍ମା ନ ଗହେତବ୍ବଂ।

ପହିତେଯେୱଅନୁଜାନନକଥା

୧୯୯। ଭିକ୍ଖୁଗତିକୋତି ଏକସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ୱସନକପୁରିସୋ। ଉଦ୍ରିଯତୀତି ପଲୁଜ୍ଜତି। ଭଣ୍ଡଂ ଛେଦାପିତନ୍ତି ଦବ୍ବସମ୍ଭାରଭଣ୍ଡଂ ଛେଦାପିତଂ। ଆୱହାପେଯ୍ଯୁନ୍ତି ଆହରାପେଯ୍ଯୁଂ। ଦଜ୍ଜାହନ୍ତି ଦଜ୍ଜେ ଅହଂ। ସଙ୍ଘକରଣୀଯେନାତି ଏତ୍ଥ ଯଂକିଞ୍ଚି ଉପୋସଥାଗାରାଦୀସୁ ସେନାସନେସୁ ଚେତିଯଛତ୍ତୱେଦିକାଦୀସୁ ୱା କତ୍ତବ୍ବଂ, ଅନ୍ତମସୋ ଭିକ୍ଖୁନୋ ପୁଗ୍ଗଲିକସେନାସନମ୍ପି, ସବ୍ବଂ ସଙ୍ଘକରଣୀଯମେୱ। ତସ୍ମା ତସ୍ସ ନିପ୍ଫାଦନତ୍ଥଂ ଦବ୍ବସମ୍ଭାରାଦୀନି ୱା ଆହରିତୁଂ ୱଡ୍ଢକୀପ୍ପଭୁତୀନଂ ଭତ୍ତୱେତନାଦୀନି ୱା ଦାପେତୁଂ ଗନ୍ତବ୍ବଂ।

ଅଯଂ ପନେତ୍ଥ ପାଳିମୁତ୍ତକରତ୍ତିଚ୍ଛେଦୱିନିଚ୍ଛଯୋ – ଧମ୍ମସୱନତ୍ଥାଯ ଅନିମନ୍ତିତେନ ଗନ୍ତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ଏକସ୍ମିଂ ମହାୱାସେ ପଠମଂଯେୱ କତିକା କତା ହୋତି – ‘‘ଅସୁକଦିୱସଂ ନାମ ସନ୍ନିପତିତବ୍ବ’’ନ୍ତି , ନିମନ୍ତିତୋଯେୱ ନାମ ହୋତି, ଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ‘‘ଭଣ୍ଡକଂ ଧୋୱିସ୍ସାମୀ’’ତି ଗନ୍ତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନ ଆଚରିଯୁପଜ୍ଝାଯା ପହିଣନ୍ତି, ୱଟ୍ଟତି। ନାତିଦୂରେ ୱିହାରୋ ହୋତି, ତତ୍ଥ ଗନ୍ତ୍ୱା ଅଜ୍ଜେୱ ଆଗମିସ୍ସାମୀତି ସମ୍ପାପୁଣିତୁଂ ନ ସକ୍କୋତି, ୱଟ୍ଟତି। ଉଦ୍ଦେସପରିପୁଚ୍ଛାଦୀନଂ ଅତ୍ଥାଯପି ଗନ୍ତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ‘‘ଆଚରିଯଂ ପସ୍ସିସ୍ସାମୀ’’ତି ପନ ଗନ୍ତୁଂ ଲଭତି। ସଚେ ପନ ନଂ ଆଚରିଯୋ ‘‘ଅଜ୍ଜ ମା ଗଚ୍ଛା’’ତି ୱଦତି, ୱଟ୍ଟତି। ଉପଟ୍ଠାକକୁଲଂ ୱା ଞାତିକୁଲଂ ୱା ଦସ୍ସନାଯ ଗନ୍ତୁଂ ନ ଲଭତୀତି।

ଅନ୍ତରାଯେଅନାପତ୍ତିୱସ୍ସଚ୍ଛେଦକଥା

୨୦୧। ଯେନ ଗାମୋ ତେନ ଗନ୍ତୁନ୍ତିଆଦୀସୁ ସଚେ ଗାମୋ ଅୱିଦୂରଂ ଗତୋ ହୋତି, ତତ୍ଥ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରିତ୍ୱା ୱିହାରମେୱ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ୱସିତବ୍ବଂ। ସଚେ ଦୂରଂ ଗତୋ, ସତ୍ତାହୱାରେନ ଅରୁଣୋ ଉଟ୍ଠାପେତବ୍ବୋ। ନ ସକ୍କା ଚେ ହୋତି, ତତ୍ରେୱ ସଭାଗଟ୍ଠାନେ ୱସିତବ୍ବଂ। ସଚେ ମନୁସ୍ସା ଯଥାପୱତ୍ତାନି ସଲାକଭତ୍ତାଦୀନି ଦେନ୍ତି, ‘‘ନ ମଯଂ ତସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ୱସିମ୍ହା’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବା। ‘‘ମଯଂ ୱିହାରସ୍ସ ୱା ପାସାଦସ୍ସ ୱା ନ ଦେମ, ତୁମ୍ହାକଂ ଦେମ, ଯତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ୱସିତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜଥା’’ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ଯଥାସୁଖଂ ଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଂ, ତେସଂଯେୱ ତଂ ପାପୁଣାତି। ‘‘ତୁମ୍ହାକଂ ୱସନଟ୍ଠାନେ ପାପୁଣାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜଥା’’ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ଯତ୍ଥ ୱସନ୍ତି, ତତ୍ଥ ନେତ୍ୱା ୱସ୍ସଗ୍ଗେନ ପାପୁଣାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଂ।

ସଚେ ପୱାରିତକାଲେ ୱସ୍ସାୱାସିକଂ ଦେନ୍ତି, ଯଦି ସତ୍ତାହୱାରେନ ଅରୁଣଂ ଉଟ୍ଠାପଯିଂସୁ, ଗହେତବ୍ବଂ। ଛିନ୍ନୱସ୍ସେହି ପନ ‘‘ନ ମଯଂ ତତ୍ଥ ୱସିମ୍ହ, ଛିନ୍ନୱସ୍ସା ମଯ’’ନ୍ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ଯଦି ‘‘ଯେସଂ ଅମ୍ହାକଂ ସେନାସନଂ ପାପିତଂ, ତେ ଗଣ୍ହନ୍ତୂ’’ତି ୱଦନ୍ତି, ଗହେତବ୍ବଂ। ଯଂ ପନ ୱିହାରେ ଉପନିକ୍ଖିତ୍ତକଂ ମା ୱିନସ୍ସୀତି ଇଧ ଆହଟଂ ଚୀୱରାଦିୱେଭଙ୍ଗିଯଭଣ୍ଡଂ, ତଂ ତତ୍ଥେୱ ଗନ୍ତ୍ୱା ଅପଲୋକେତ୍ୱା ଭାଜେତବ୍ବଂ। ‘‘ଇତୋ ଅଯ୍ଯାନଂ ଚତ୍ତାରୋ ପଚ୍ଚଯେ ଦେଥା’’ତି କପ୍ପିଯକାରକାନଂ ଦିନ୍ନେ ଖେତ୍ତୱତ୍ଥୁଆଦିକେ ତତ୍ରୁପ୍ପାଦେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ସଙ୍ଘିକଞ୍ହି ୱେଭଙ୍ଗିଯଭଣ୍ଡଂ ଅନ୍ତୋୱିହାରେ ୱା ବହିସୀମାଯ ୱା ହୋତୁ, ବହିସୀମାଯ ଠିତାନଂ ଅପଲୋକେତ୍ୱା ଭାଜେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଉଭଯତ୍ଥ ଠିତମ୍ପି ପନ ଅନ୍ତୋସୀମାଯ ଠିତାନଂ ଅପଲୋକେତ୍ୱା ଭାଜେତୁଂ ୱଟ୍ଟତିଯେୱ।

ସଙ୍ଘଭେଦେଅନାପତ୍ତିୱସ୍ସଚ୍ଛେଦକଥା

୨୦୨।ସଙ୍ଘୋଭିନ୍ନୋତି ଏତ୍ଥ ଭିନ୍ନେ ସଙ୍ଘେ ଗନ୍ତ୍ୱା କରଣୀୟଂ ନତ୍ଥି, ଯୋ ପନ ''ଭିକ୍ଖୁସ୍ସତୀ''ତି ଆସଙ୍କିତୋ, ତଂ ସନ୍ଧାୟ ''ଭିନ୍ନୋ''ତି ୱୁତ୍ତଂ। ସମ୍ମୁଖୁଲାହି ଭିକ୍ଖୁନୀହି ସଙ୍ଘୋ ଭିନ୍ନୋତି ଏତ୍ଥ ନ ଭିକ୍ଖୁନୀହି ସଙ୍ଘୋ ଭିନ୍ନୋତି ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ। ୱୁତ୍ତଞ୍ହେତଂ ''ନ ଖୋ ଉପାଲି ଭିକ୍ଖୁନୀ ସଙ୍ଘଂ ଭିନ୍ଦତୀ''ତି। ଏତା ପନ ନିସ୍ସାୟ ଅନୁବଲଂ କତ୍ୱା ଯଂ ସଙ୍ଘଂ ''ଭିକ୍ଖୂ ଭିନ୍ଦେୟ୍ୟୁ''ନ୍ତି ଆସଙ୍କା ହୋତି, ତଂ ସନ୍ଧାୟେତଂ ୱୁତ୍ତଂ।

ୱଜାଦୀସୁୱସ୍ସୂପଗମନକଥା

୨୦୩।ୱଜୋତି ଗୋପାଲକାନଂ ନିୱାସଟ୍ଠାନଂ। ଯେନ ୱଜୋତି ଏତ୍ଥ ୱଜେନ ସଦ୍ଧିଂ ଗତସ୍ସ ୱସ୍ସଚ୍ଛେଦେ ଅନାପତ୍ତି।

ଉପକଟ୍ଠାୟାତି ଆସନ୍ନାୟ। ସତ୍ଥେ ୱସ୍ସଂ ଉପଗନ୍ତୁନ୍ତି ଏତ୍ଥ ୱସ୍ସୂପନାୟିକଦିୱସେ ତେନ ଭିକ୍ଖୁନା ଉପାସକା ୱତ୍ତବ୍ବା ''କୁଟିକା ଲଦ୍ଧୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ''ତି। ସଚେ କରିତ୍ୱା ଦେନ୍ତି, ତତ୍ଥ ପୱିସିତ୍ୱା ''ଇଧ ୱସ୍ସଂ ଉପେମୀ''ତି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ନୋ ଚେ ଦେନ୍ତି, ସାଲାସଙ୍ଖେପେନ ଠିତସକଟସ୍ସ ହେଟ୍ଠା ଉପଗନ୍ତବ୍ବଂ। ତମ୍ପି ଅଲଭନ୍ତେନ ଆଲୟୋ କାତବ୍ବୋ। ସତ୍ଥେ ପନ ୱସ୍ସଂ ଉପଗନ୍ତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଆଲୟୋ ନାମ ''ଇଧ ୱସ୍ସଂ ୱସିସ୍ସାମୀ''ତି ଚିତ୍ତୁପ୍ପାଦମତ୍ତଂ। ସଚେ ମଗ୍ଗପ୍ପଟିପନ୍ନେୟେୱ ସତ୍ଥେ ପୱାରଣଦିୱସୋ ହୋତି, ତତ୍ଥେୱ ପୱାରେତବ୍ବଂ। ଅଥ ସତ୍ଥୋ ଅନ୍ତୋୱସ୍ସେୟେୱ ଭିକ୍ଖୁନା ପତ୍ଥିତଟ୍ଠାନଂ ପତ୍ୱା ଅତିକ୍କମତି, ପତ୍ଥିତଟ୍ଠାନେ ୱସିତ୍ୱା ତତ୍ଥ ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ପୱାରେତବ୍ବଂ। ଅଥାପି ସତ୍ଥୋ ଅନ୍ତୋୱସ୍ସେୟେୱ ଅନ୍ତରା ଏକସ୍ମିଂ ଗାମେ ତିଟ୍ଠତି ୱା ୱିପ୍ପକିରତି ୱା, ତସ୍ମିଂୟେୱ ଗାମେ ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ୱସିତ୍ୱା ପୱାରେତବ୍ବଂ, ଅପୱାରେତ୍ୱା ତତୋ ପରଂ ଗନ୍ତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି।

ନାୱାୟଂ ୱସ୍ସଂ ଉପଗଚ୍ଛନ୍ତେନାପି କୁଟିୟଂୟେୱ ଉପଗନ୍ତବ୍ବଂ। ପରିୟେସିତ୍ୱା ଅଲଭନ୍ତେନ ଆଲୟୋ କାତବ୍ବୋ। ସଚେ ଅନ୍ତୋତେମାସଂ ନାୱା ସମୁଦ୍ଦେୟେୱ ହୋତି, ତତ୍ଥେୱ ପୱାରେତବ୍ବଂ। ଅଥ ନାୱା କୂଲଂ ଲଭତି, ଅୟଞ୍ଚ ପରତୋ ଗନ୍ତୁକାମୋ ହୋତି, ଗନ୍ତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ନାୱାୟ ଲଦ୍ଧଗାମେୟେୱ ୱସିତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ପୱାରେତବ୍ବଂ। ସଚେପି ନାୱା ଅନୁତୀରମେୱ ଅଞ୍ଞତ୍ଥ ଗଚ୍ଛତି, ଭିକ୍ଖୁ ଚ ପଠମଂ ଲଦ୍ଧଗାମେୟେୱ ୱସିତୁକାମୋ, ନାୱା ଗଚ୍ଛତୁ ଭିକ୍ଖୁନା ତତ୍ଥେୱ ୱସିତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ପୱାରେତବ୍ବଂ ।

ଇତି ୱଜେ ସତ୍ଥେ ନାୱାୟନ୍ତି ତୀସୁ ଠାନେସୁ ନତ୍ଥି ୱସ୍ସଚ୍ଛେଦେ ଆପତ୍ତି, ପୱାରେତୁଞ୍ଚ ଲଭତି। ପୁରିମେସୁ ପନ ''ୱାଳେହି ଉବ୍ବାଳ୍ହା ହୋନ୍ତୀ''ତିଆଦୀସୁ ସଙ୍ଘଭେଦପରିୟନ୍ତେସୁ ୱତ୍ଥୂସୁ କେୱଲଂ ଅନାପତ୍ତି ହୋତି, ପୱାରେତୁଂ ପନ ନ ଲଭତି।

୨୦୪।ନ ଭିକ୍ଖୱେ ରୁକ୍ଖସୁସିରେତି ଏତ୍ଥ ସୁଦ୍ଧେ ରୁକ୍ଖସୁସିରେୟେୱ ନ ୱଟ୍ଟତି; ମହନ୍ତସ୍ସ ପନ ରୁକ୍ଖସୁସିରସ୍ସ ଅନ୍ତୋ ପଦରଚ୍ଛଦନଂ କୁଟିକଂ କତ୍ୱା ପୱିସନଦ୍ୱାରଂ ଯୋଜେତ୍ୱା ଉପଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ରୁକ୍ଖଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଖାଣୁକମତ୍ଥକେ ପଦରଚ୍ଛଦନଂ କୁଟିକଂ କତ୍ୱାପି ୱଟ୍ଟତିୟେୱ। ରୁକ୍ଖୱିଟଭିୟାତି ଏତ୍ଥାପି ସୁଦ୍ଧେ ୱିଟପମତ୍ତେ ନ ୱଟ୍ଟତି। ମହାୱିଟପେ ପନ ଅଟ୍ଟକଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ତତ୍ଥ ପଦରଚ୍ଛଦନଂ କୁଟିକଂ କତ୍ୱା ଉପଗନ୍ତବ୍ବଂ। ଅସେନାସନିକେନାତି ଯସ୍ସ ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଛଦନାନଂ ଅଞ୍ଞତରେନ ଛନ୍ନଂ ଯୋଜିତଦ୍ୱାରବନ୍ଧନଂ ସେନାସନଂ ନତ୍ଥି, ତେନ ନ ଉପଗନ୍ତବ୍ବଂ। ନ ଭିକ୍ଖୱେ ଛୱକୁଟିକାୟନ୍ତି ଛୱକୁଟିକା ନାମ ଟଙ୍କିତମଞ୍ଚାଦିଭେଦା କୁଟି, ତତ୍ଥ ଉପଗନ୍ତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସୁସାନେ ପନ ଅଞ୍ଞଂ କୁଟିକଂ କତ୍ୱା ଉପଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ନ ଭିକ୍ଖୱେ ଛତ୍ତେତି ଏତ୍ଥାପି ଚତୂସୁ ଥମ୍ଭେସୁ ଛତ୍ତଂ ଠପେତ୍ୱା ଆୱରଣଂ କତ୍ୱା ଦ୍ୱାରଂ ଯୋଜେତ୍ୱା ଉପଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ଛତ୍ତକୁଟିକା ନାମେସା ହୋତି। ଚାଟିୟାତି ଏତ୍ଥାପି ମହନ୍ତେନ କପଲ୍ଲେନ ଛତ୍ତେ ୱୁତ୍ତନୟେନ କୁଟିଂ କତ୍ୱା ଉପଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ଅଧମ୍ମିକକତିକାଦିକଥା

୨୦୫।ଏୱରୂପା କତିକାତି ଏତ୍ଥ ଅଞ୍ଞାପି ଯା ଈଦିସୀ ଅଧମ୍ମିକା କତିକା ହୋତି, ସା ନ କାତବ୍ବାତି ଅତ୍ଥୋ। ତସ୍ସା ଲକ୍ଖଣଂ ମହାୱିଭଙ୍ଗେ ୱୁତ୍ତଂ।

୨୦୭-୮।ପଟିସ୍ସୱେ ଚ ଆପତ୍ତି ଦୁକ୍କଟସ୍ସାତି ଏତ୍ଥ ନ କେୱଲଂ ''ଇମଂ ତେମାସଂ ଇଧ ୱସ୍ସଂ ୱସଥା''ତି ଏତସ୍ସେୱ ପଟିସ୍ସୱେ ଆପତ୍ତି, ''ଇମଂ ତେମାସଂ ଭିକ୍ଖଂ ଗଣ୍ହଥ, ଉଭୋପି ମୟଂ ଇଧ ୱସ୍ସଂ ୱସିସ୍ସାମ, ଏକତୋ ଉଦ୍ଦିସାପେସ୍ସାମା''ତି ଏୱମାଦିନାପି ତସ୍ସ ତସ୍ସ ପଟିସ୍ସୱେ ଦୁକ୍କଟଂ। ତଞ୍ଚ ଖୋ ପଠମଂ ସୁଦ୍ଧଚିତ୍ତସ୍ସ ପଚ୍ଛା ୱିସଂୱାଦନପଚ୍ଚୟା, ପଠମମ୍ପି ଅସୁଦ୍ଧଚିତ୍ତସ୍ସ ପନ ପଟିସ୍ସୱେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ, ୱିସଂୱାଦନେ ଦୁକ୍କଟନ୍ତି ପାଚିତ୍ତିୟେନ ସଦ୍ଧିଂ ଦୁକ୍କଟଂ ଯୁଜ୍ଜତି।

ସୋତଦହେୱ ଅକରଣୀୟୋତିଆଦୀସୁ ସଚେ ୱସ୍ସଂ ଅନୁପଗନ୍ତ୍ୱା ୱା ପକ୍କମତି, ଉପଗନ୍ତ୍ୱା ୱା ସତ୍ତାହଂ ବହିଦ୍ଧା ୱୀତିନାମେତି, ପୁରିମିକା ଚ ନ ପଞ୍ଞାୟତି, ପଟିସ୍ସୱେ ଚ ଆପତ୍ତି। ୱସ୍ସଂ ଉପଗନ୍ତ୍ୱା ପନ ଅରୁଣଂ ଅନୁଟ୍ଠାପେତ୍ୱା ତଦହେୱ ସତ୍ତାହକରଣୀୟେନ ପକ୍କମନ୍ତସ୍ସାପି ଅନ୍ତୋସତ୍ତାହେ ନିୱତ୍ତନ୍ତସ୍ସ ଅନାପତ୍ତି, କୋ ପନ ୱାଦୋ ଦ୍ୱୀହତୀହଂ ୱସିତ୍ୱା ଅନ୍ତୋସତ୍ତାହେ ନିୱତ୍ତନ୍ତସ୍ସ। ଦ୍ୱୀହତୀହଂ ୱସିତ୍ୱାତି ଏତ୍ଥାପି ନିରପେକ୍ଖେନେୱ

ଉପଚାରାତିକ୍କମେ ୱସ୍ସଚ୍ଛେଦୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସଚେ ଇଧ ୱସିସ୍ସାମୀତି ଆଲୟୋ ଅତ୍ଥି, ଅସତିୟା ପନ ୱସ୍ସଂ ନ ଉପେତି, ଗହିତସେନାସନଂ ସୁଗ୍ଗହିତଂ, ଛିନ୍ନୱସ୍ସୋ ନ ହୋତି, ପୱାରେତୁଂ ଲଭତିୟେୱ।

ସତ୍ତାହଂ ଅନାଗତାଯ ପୱାରଣାଯାତି ଏତ୍ଥ ନୱମିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ଆଗଚ୍ଛତୁ ୱା ମା ୱା, ଅନାପତ୍ତି। ସେସଂ ଉତ୍ତାନମେୱାତି।

ୱସ୍ସୂପନାୟିକକ୍ଖନ୍ଧକୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୪। ପୱାରଣାକ୍ଖନ୍ଧକଂ

ଅଫାସୁକୱିହାରକଥା

୨୦୯। ପୱାରଣାକ୍ଖନ୍ଧକେ – ନେୱ ଆଲପେୟ୍ୟାମ ନ ସଲ୍ଲପେୟ୍ୟାମାତି ଏତ୍ଥ ଆଲାପୋ ନାମ ପଠମୱଚନଂ; ସଲ୍ଲାପୋ ପଚ୍ଛିମୱଚନଂ। ହତ୍ଥୱିଲଙ୍ଘକେନାତି ହତ୍ଥୁକ୍ଖେପକେନ। ପସୁସଂୱାସନ୍ତି ପସୂନଂ ୱିୟ ସଂୱାସଂ। ପସୱୋପି ହି ଅତ୍ତନୋ ଉପ୍ପନ୍ନଂ ସୁଖଦୁକ୍ଖଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ନ ଆରୋଚେନ୍ତି, ପଟିସନ୍ଥାରଂ ନ କରୋନ୍ତି, ତଥା ଏତେପି ନ ଅକଂସୁ; ତସ୍ମା ନେସଂ ସଂୱାସୋ ‘‘ପସୁସଂୱାସୋ’’ତି ୱୁଚ୍ଚତି। ଏସ ନୟୋ ସବ୍ବତ୍ଥ। ନ ଭିକ୍ଖୱେ ମୂଗବ୍ବତଂ ତିତ୍ଥିୟସମାଦାନନ୍ତି ‘‘ଇମଂ ତେମାସଂ ନ କଥେତବ୍ବ’’ନ୍ତି ଏୱରୂପଂ ୱତସମାଦାନଂ ନ କାତବ୍ବଂ; ଅଧମ୍ମକତିକା ହେସା। ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞାନୁଲୋମତାତି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ୱତ୍ତୁଂ ଅନୁଲୋମଭାୱୋ। ‘‘ୱଦନ୍ତୁ ମଂ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ’’ତି ହି ୱଦନ୍ତଂ ସକ୍କା ହୋତି କିଞ୍ଚି ୱତ୍ତୁଂ; ନ ଇତରଂ। ଆପତ୍ତିୱୁଟ୍ଠାନତା ୱିନୟପୁରେକ୍ଖାରତାତି ଆପତ୍ତୀହି ୱୁଟ୍ଠାନଭାୱୋ ୱିନୟଂ ପୁରତୋ କତ୍ୱା ଚରଣଭାୱୋ। ‘‘ୱଦନ୍ତୁ ମଂ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ’’ତି ହି ଏୱଂ ୱଦନ୍ତୋ ଆପତ୍ତୀହି ୱୁଟ୍ଠହିସ୍ସତି, ୱିନୟଞ୍ଚ ପୁରକ୍ଖତ୍ୱା ୱିହରିସ୍ସତୀତି ୱୁଚ୍ଚତି।

୨୧୦।ସୁଣାତୁ ମେ ଭନ୍ତେ ସଙ୍ଘୋ ଅଜ୍ଜ ପୱାରଣା, ୟଦି ସଙ୍ଘସ୍ସ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ, ସଙ୍ଘୋ ପୱାରେୟ୍ୟାତି ଅୟଂ ସବ୍ବସଙ୍ଗାହିକା ନାମ ଞତ୍ତି; ଏୱଞ୍ହି ୱୁତ୍ତେ ତେୱାଚିକଂ ଦ୍ୱେୱାଚିକଂ ଏକୱାଚିକଞ୍ଚ ପୱାରେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସମାନୱସ୍ସିକଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ‘‘ତେୱାଚିକଂ ପୱାରେୟ୍ୟା’’ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ତେୱାଚିକମେୱ ୱଟ୍ଟତି, ଅଞ୍ଞଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ‘‘ଦ୍ୱେୱାଚିକଂ ପୱାରେୟ୍ୟା’’ତି ୱୁତ୍ତେ ଦ୍ୱେୱାଚିକଞ୍ଚ ତେୱାଚିକଞ୍ଚ ୱଟ୍ଟତି, ଏକୱାଚିକଞ୍ଚ ସମାନୱସ୍ସିକଞ୍ଚ ନ ୱଟ୍ଟତି। ‘‘ଏକୱାଚିକଂ ପୱାରେୟ୍ୟା’’ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ଏକୱାଚିକ-ଦ୍ୱେୱାଚିକ-ତେୱାଚିକାନି ୱଟ୍ଟନ୍ତି, ସମାନୱସ୍ସିକମେୱ ନ ୱଟ୍ଟତି। ‘‘ସମାନୱସ୍ସିକ’’ନ୍ତି ୱୁତ୍ତେ ସବ୍ବଂ ୱଟ୍ଟତି।

୨୧୧।ଅଚ୍ଛନ୍ତୀତି ନିସିନ୍ନାୱ ହୋନ୍ତି, ନ ଉଟ୍ଠହନ୍ତି। ତଦମନ୍ତରାତି ତଦନ୍ତରା; ତାୱତକଂ କାଲନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ।

ପୱାରଣାଭେଦକଥା

୨୧୨।ଚାତୁଦ୍ଦସିକାଚ ପନ୍ନରସିକା ଚାତି ଏତ୍ଥ ଚାତୁଦ୍ଦସିକାୟ ‘‘ଅଜ୍ଜ ପୱାରଣା ଚାତୁଦ୍ଦସୀ’’ତି ଏୱଂ ପୁବ୍ବକିଚ୍ଚଂ କାତବ୍ବଂ, ପନ୍ନରସିକାୟ ‘‘ଅଜ୍ଜ ପୱାରଣା ପନ୍ନରସୀ’’ତି।

ପୱାରଣକମ୍ମେସୁ ସଚେ ଏକସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ପଞ୍ଚସୁ ଭିକ୍ଖୂସୁ ୱସନ୍ତେସୁ ଏକସ୍ସ ପୱାରଣଂ ଆହରିତ୍ୱା ଚତ୍ତାରୋ ଗଣଞତ୍ତିଂ ଠପେତ୍ୱା ପୱାରେନ୍ତି, ଚତୂସୁ ତୀସୁ ୱା ୱସନ୍ତେସୁ ଏକସ୍ସ ପୱାରଣଂ ଆହରିତ୍ୱା ତୟୋ ୱା ଦ୍ୱେ ୱା ସଙ୍ଘଞତ୍ତିଂ ଠପେତ୍ୱା ପୱାରେନ୍ତି, ସବ୍ବମେତଂ ଅଧମ୍ମେନୱଗ୍ଗଂ ପୱାରଣକମ୍ମଂ।

ସଚେ ପନ ସବ୍ବେପି ପଞ୍ଚ ଜନା ଏକତୋ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ଗଣଞତ୍ତିଂ ଠପେତ୍ୱା ପୱାରେନ୍ତି, ଚତ୍ତାରୋ ତୟୋ ୱା ଦ୍ୱେ ୱା ୱସନ୍ତା ଏକତୋ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ସଙ୍ଘଞତ୍ତିଂ ଠପେତ୍ୱା ପୱାରେନ୍ତି, ସବ୍ବମେତଂ ଅଧମ୍ମେନସମଗ୍ଗଂ ପୱାରଣକମ୍ମଂ।

ସଚେ ପଞ୍ଚସୁ ଜନେସୁ ଏକସ୍ସ ପୱାରଣଂ ଆହରିତ୍ୱା ଚତ୍ତାରୋ ସଙ୍ଘଞତ୍ତିଂ ଠପେତ୍ୱା ପୱାରେନ୍ତି, ଚତୂସୁ ତୀସୁ ୱା ଏକସ୍ସ ପୱାରଣଂ ଆହରିତ୍ୱା ତୟୋ ୱା ଦ୍ୱେ ୱା ଗଣଞତ୍ତିଂ ଠପେତ୍ୱା ପୱାରେନ୍ତି, ସବ୍ବମେତଂ ଧମ୍ମେନୱଗ୍ଗଂ ପୱାରଣକମ୍ମଂ ।

ସଚେ ପନ ସବ୍ବେପି ପଞ୍ଚ ଜନା ଏକତୋ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ସଙ୍ଘଞତ୍ତିଂ ଠପେତ୍ୱା ପୱାରେନ୍ତି, ଚତ୍ତାରୋ ୱା ତୟୋ ୱା ଏକତୋ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ଗଣଞତ୍ତିଂ ଠପେତ୍ୱା ପୱାରେନ୍ତି, ଦ୍ୱେ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପୱାରେନ୍ତି, ଏକକୋ ୱସନ୍ତୋ ଅଧିଟ୍ଠାନପୱାରଣଂ କରୋତି, ସବ୍ବମେତଂ ଧମ୍ମେନସମଗ୍ଗଂ ନାମ ପୱାରଣକମ୍ମନ୍ତି।

ପୱାରଣାଦାନାନୁଜାନନକଥା

୨୧୩।ଦିନ୍ନା ହୋତି ପୱାରଣାତି ଏତ୍ଥ ଏୱଂ ଦିନ୍ନାୟ ପୱାରଣାୟ ପୱାରଣାହାରକେନ ସଙ୍ଘଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଏୱଂ ପୱାରେତବ୍ବଂ – ‘‘ତିସ୍ସୋ ଭନ୍ତେ ଭିକ୍ଖୁ ସଙ୍ଘଂ ପୱାରେତି ଦିଟ୍ଠେନ ୱା ସୁତେନ ୱା ପରିସଙ୍କାୟ ୱା, ୱଦତୁ ତଂ ଭନ୍ତେ ସଙ୍ଘୋ ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାୟ, ପସ୍ସନ୍ତୋ ପଟିକରିସ୍ସତି। ଦୁତିୟମ୍ପି…

ପେ… ତତିଯମ୍ପି ଭନ୍ତେ ତିସ୍ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ସଙ୍ଘଂ ପୱାରେତି…ପେ… ପଟିକରିସ୍ସତୀ’’ତି । ସଚେ ପନ ୱୁଡ୍ଢତରୋ ହୋତି, ‘‘ଆଯସ୍ମା ଭନ୍ତେ ତିସ୍ସୋ’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ; ଏୱଞ୍ହି ତେନ ତସ୍ସତ୍ଥାଯ ପୱାରିତଂ ହୋତୀତି।

ପୱାରଣଂଦେନ୍ତେନ ଛନ୍ଦମ୍ପି ଦାତୁନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଛନ୍ଦଦାନଂ ଉପୋସଥକ୍ଖନ୍ଧକେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଇଧାପି ଚ ଛନ୍ଦଦାନଂ ଅୱସେସକମ୍ମତ୍ଥାଯ। ତସ୍ମା ସଚେ ପୱାରଣଂ ଦେନ୍ତୋ ଛନ୍ଦଂ ଦେତି, ୱୁତ୍ତନଯେନ ଆହଟାଯ ପୱାରଣାଯ ତେନ ଚ ଭିକ୍ଖୁନା ସଙ୍ଘେନ ଚ ପୱାରିତମେୱ ହୋତି। ଅଥ ପୱାରଣମେୱ ଦେତି, ନ ଛନ୍ଦଂ, ତସ୍ସ ଚ ପୱାରଣାଯ ଆରୋଚିତାଯ ସଙ୍ଘେନ ଚ ପୱାରିତେ ସବ୍ବେସଂ ସୁପ୍ପୱାରିତଂ ହୋତି, ଅଞ୍ଞଂ ପନ କମ୍ମଂ କୁପ୍ପତି। ସଚେ ଛନ୍ଦମେୱ ଦେତି ନ ପୱାରଣଂ, ସଙ୍ଘସ୍ସ ପୱାରଣା ଚ ସେସକମ୍ମାନି ଚ ନ କୁପ୍ପନ୍ତି, ତେନ ପନ ଭିକ୍ଖୁନା ଅପ୍ପୱାରିତଂ ହୋତି। ପୱାରଣଦିୱସେ ପନ ବହିସୀମାଯଂ ପୱାରଣଂ ଅଧିଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଆଗତେନପି ଛନ୍ଦୋ ଦାତବ୍ବୋ, ତେନ ସଙ୍ଘସ୍ସ ପୱାରଣକମ୍ମଂ ନ କୁପ୍ପତି।

୨୧୮।ଅଜ୍ଜ ମେ ପୱାରଣାତି ଏତ୍ଥ ସଚେ ଚାତୁଦ୍ଦସିକା ହୋତି, ‘‘ଅଜ୍ଜ ମେ ପୱାରଣା ଚାତୁଦ୍ଦସୀ’’ତି ସଚେ ପନ୍ନରସିକା ‘‘ଅଜ୍ଜ ମେ ପୱାରଣା ପନ୍ନରସୀ’’ତି ଏୱଂ ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବଂ।

୨୧୯।ତଦହୁପୱାରଣାଯ ଆପତ୍ତିନ୍ତିଆଦି ୱୁତ୍ତନଯମେୱ।

ଅନାପତ୍ତିପନ୍ନରସକାଦିକଥା

୨୨୨।ପୁନ ପୱାରେତବ୍ବନ୍ତି ପୁନ ପୁବ୍ବକିଚ୍ଚଂ କତ୍ୱା ଞତ୍ତିଂ ଠପେତ୍ୱା ସଙ୍ଘତ୍ଥେରତୋ ପଟ୍ଠାଯ ପୱାରେତବ୍ବଂ। ସେସଂ ଉପୋସଥକ୍ଖନ୍ଧକୱଣ୍ଣନାଯଂ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

୨୨୮।ଆଗନ୍ତୁକେହିଆୱାସିକାନଂ ଅନୁୱତ୍ତିତବ୍ବନ୍ତି ‘‘ଅଜ୍ଜ ପୱାରଣା ଚାତୁଦ୍ଦସୀ’’ତି ଏତଦେୱ ପୁବ୍ବକିଚ୍ଚଂ କାତବ୍ବଂ। ପନ୍ନରସିକୱାରେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଆୱାସିକେହି ନିସ୍ସୀମଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ପୱାରେତବ୍ବନ୍ତି ଅସ୍ସାୱସାନେ ଅଯଂ ପାଳିମୁତ୍ତକୱିନିଚ୍ଛଯୋ – ସଚେ ପୁରିମିକାଯ ପଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୂ ୱସ୍ସଂ ଉପଗତା, ପଚ୍ଛିମିକାଯପି ପଞ୍ଚ, ପୁରିମେହି ଞତ୍ତିଂ ଠପେତ୍ୱା ପୱାରିତେ ପଚ୍ଛିମେହି ତେସଂ ସନ୍ତିକେ ପାରିସୁଦ୍ଧିଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ, ନ ଏକସ୍ମିଂ ଉପୋସଥଗ୍ଗେ ଦ୍ୱେ ଞତ୍ତିଯୋ ଠପେତବ୍ବା। ସଚେପି ପଚ୍ଛିମିକାଯ ଉପଗତା ଚତ୍ତାରୋ ତଯୋ ଦ୍ୱେ ଏକୋ ୱା ହୋତି, ଏସେୱ ନଯୋ। ଅଥ ପୁରିମିକାଯ ଚତ୍ତାରୋ ପଚ୍ଛିମିକାଯପି ଚତ୍ତାରୋ ତଯୋ ଦ୍ୱେ ଏକୋ ୱା ଏସେୱ ନଯୋ। ଅଥାପି ପୁରିମିକାଯ ତଯୋ, ପଚ୍ଛିମିକାଯପି ତଯୋ ଦ୍ୱେ ୱା, ଏସେୱ ନଯୋ। ଇଦଞ୍ହେତ୍ଥ ଲକ୍ଖଣଂ – ସଚେ ପୁରିମିକାଯ ଉପଗତେହି ପଚ୍ଛିମିକାଯ ଉପଗତା ଥୋକତରା ଚେୱ ହୋନ୍ତି ସମସମା ଚ, ସଙ୍ଘପୱାରଣାଯ ଗଣଂ ପୂରେନ୍ତି, ସଙ୍ଘପୱାରଣାୱସେନ ଞତ୍ତି ଠପେତବ୍ବାତି।

ସଚେ ପନ ପୁରିମିକାଯ ତଯୋ, ପଚ୍ଛିମିକାଯ ଏକୋ ହୋତି, ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ତେ ଚତ୍ତାରୋ ହୋନ୍ତି, ଚତୁନ୍ନଂ ସଙ୍ଘଞତ୍ତିଂ ଠପେତ୍ୱା ପୱାରେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଗଣଞତ୍ତିଯା ପନ ସୋ ଗଣପୂରକୋ ହୋତି, ତସ୍ମା ଗଣୱସେନ ଞତ୍ତିଂ ଠପେତ୍ୱା ପୁରିମେହି ପୱାରେତବ୍ବଂ। ଇତରେନ ତେସଂ ସନ୍ତିକେ ପାରିସୁଦ୍ଧିଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ। ସଚେ ପୁରିମିକାଯ ଦ୍ୱେ ପଚ୍ଛିମିକାଯ ଦ୍ୱେ ୱା ଏକୋ ୱା ହୋତି, ଏସେୱ ନଯୋ। ସଚେ ପୁରିମିକାଯ ଏକୋ, ପଚ୍ଛିମିକାଯପି ଏକୋ ହୋତି, ଏକେନ ଏକସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ପୱାରେତବ୍ବଂ, ଏକେନ ପାରିସୁଦ୍ଧିଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ। ସଚେ ପନ ପୁରିମୱସ୍ସୂପଗତେହି ପଚ୍ଛିମୱସ୍ସୂପଗତା ଏକେନପି ଅଧିକତରା ହୋନ୍ତି, ପଠମଂ ପାତିମୋକ୍ଖଂ ଉଦ୍ଦିସିତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ଥୋକତରେହି ତେସଂ ସନ୍ତିକେ ପୱାରେତବ୍ବଂ।

କତ୍ତିକଚାତୁମାସିନିଯା ପୱାରଣାଯ ପନ ସଚେ ପଠମଂ ୱସ୍ସୂପଗତେହି ମହାପୱାରଣାଯ ପୱାରିତେହି ପଚ୍ଛା ଉପଗତା ଅଧିକତରା ୱା ସମସମା ୱା ହୋନ୍ତି, ପୱାରଣାଞତ୍ତିଂ ଠପେତ୍ୱା ପୱାରେତବ୍ବଂ। ତେହି ପୱାରିତେ ପଚ୍ଛା ଇତରେହି ପାରିସୁଦ୍ଧିଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ। ଅଥ ମହାପୱାରଣାଯ ପୱାରିତା ବହୂ ଭିକ୍ଖୂ ହୋନ୍ତି, ପଚ୍ଛିମୱସ୍ସୂପଗତା ଥୋକତରା ୱା ଏକୋ ୱା, ପାତିମୋକ୍ଖେ ଉଦ୍ଦିଟ୍ଠେ ପଚ୍ଛା ତେସଂ ସନ୍ତିକେ ତେନ ପୱାରେତବ୍ବଂ।

୨୩୩।ନ ଚ ଭିକ୍ଖୱେ ଅପ୍ପୱାରଣାଯ ପୱାରେତବ୍ବଂ, ଅଞ୍ଞତ୍ର ସଙ୍ଘସାମଗ୍ଗିଯାତି ଏତ୍ଥ କୋସମ୍ବକସାମଗ୍ଗୀସଦିସାୱ ସାମଗ୍ଗୀ ୱେଦିତବ୍ବା। ‘‘ଅଜ୍ଜ ପୱାରଣା ସାମଗ୍ଗୀ’’ତି ଏୱଞ୍ଚେତ୍ଥ ପୁବ୍ବକିଚ୍ଚଂ କାତବ୍ବଂ। ଯେ ପନ କିସ୍ମିଞ୍ଚିଦେୱ ଅପ୍ପମତ୍ତକେ ପୱାରଣଂ ଠପେତ୍ୱା ସମଗ୍ଗା ହୋନ୍ତି, ତେହି ପୱାରଣାଯମେୱ ପୱାରଣା କାତବ୍ବା। ସାମଗ୍ଗୀପୱାରଣଂ କରୋନ୍ତେହି ଚ ପଠମପୱାରଣଂ ଠପେତ୍ୱା ପାଟିପଦତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାୱ କତ୍ତିକଚାତୁମାସିନୀ ପୁଣ୍ଣମା, ଏତ୍ଥନ୍ତରେ କାତବ୍ବା, ତତୋ ପଚ୍ଛା ୱା ପୁରେ ୱା ନ ୱଟ୍ଟତି।

ଦ୍ୱେୱାଚିକାଦିପୱାରଣାକଥା

୨୩୪।ଦ୍ୱେୱାଚିକଂ ପୱାରେତୁନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଞତ୍ତିଂ ଠପେନ୍ତେନାପି ''ୟଦି ସଙ୍ଘସ୍ସ ପତ୍ତକଲ୍ଲଂ ସଙ୍ଘୋ ଦ୍ୱେୱାଚିକଂ ପୱାରେୟ୍ୟା''ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ଏକୱାଚିକେ ''ଏକୱାଚିକଂ ପୱାରେୟ୍ୟା''ତି, ସମାନୱସ୍ସିକେପି ''ସମାନୱସ୍ସିକଂ ପୱାରେୟ୍ୟା''ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ଏତ୍ଥ ଚ ବହୂପି ସମାନୱସ୍ସା ଏକତୋ ପୱାରେତୁଂ ଲଭନ୍ତି।

ପୱାରଣାଠପନକଥା

୨୩୬।ଭାସିତାୟଲପିତାୟ ଅପରିୟୋସିତାୟାତି ଏତ୍ଥ ସଙ୍ଘସଙ୍ଗାହିକଞ୍ଚ ପୁଗ୍ଗଲିକଞ୍ଚାତି ଦୁୱିଧଂ ପୱାରଣାଠପନଂ। ତତ୍ଥ ସଙ୍ଘସଙ୍ଗାହିକେ ''ସୁଣାତୁ ମେ ଭନ୍ତେ ସଙ୍ଘୋ...ପେ... ସଙ୍ଘୋ ତେୱାଚିକଂ ପୱାରେ'' ଇତି ସୁକାରତୋ ୟାୱ ରେକାରୋ, ତାୱ ଭାସିତା ଲପିତା ଅପରିୟୋସିତାୱ ହୋତି ପୱାରଣା। ଏତ୍ଥନ୍ତରେ ଏକପଦେପି ଠପେନ୍ତେନ ଠପିତା ହୋତି ପୱାରଣା। 'ୟ୍ୟ'କାରେ ପନ ପତ୍ତେ ପରିୟୋସିତା ହୋତି, ତସ୍ମା ତତୋ ପଟ୍ଠାୟ ଠପେନ୍ତେନ ଠପିତାପି ଅଟ୍ଠପିତା ହୋତି। ପୁଗ୍ଗଲିକଠପନେ ପନ – ''ସଙ୍ଘଂ ଭନ୍ତେ ପୱାରେମି...ପେ... ତତିୟମ୍ପି ଭନ୍ତେ ସଙ୍ଘଂ ପୱାରେମି ଦିଟ୍ଠେନ ୱା...ପେ... ପସ୍ସନ୍ତୋ ପଟୀ''ତି ସଙ୍କାରତୋ ୟାୱ ଅୟଂ ସଙ୍ଘପଚ୍ଛିମୋ 'ଟି'କାରୋ ତାୱ ଭାସିତା ଲପିତା ଅପରିୟୋସିତାୱ ହୋତି ପୱାରଣା, ଏତ୍ଥନ୍ତରେ ଏକପଦେପି ଠପେନ୍ତେନ ଠପିତା ହୋତି ପୱାରଣା, ''କରିସ୍ସାମୀ''ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ପରିୟୋସିତା ହୋତି, ତସ୍ମା ''କରିସ୍ସାମୀ''ତି ଏତସ୍ମିଂ ପଦେ ପତ୍ତେ ଠପିତାପି ଅଟ୍ଠପିତା ହୋତି। ଏସ ନୟୋ ଦ୍ୱେୱାଚିକଏକୱାଚିକସମାନୱସ୍ସିକାସୁପି। ଏତାସୁପି ହି ଟିକାରାୱସାନଂୟେୱ ଠପନଖେତ୍ତନ୍ତି।

୨୩୭।ଅନୁୟୁଞ୍ଜିୟମାନୋତି ''କିମ୍ହି ନଂ ଠପେସୀ''ତି ପରତୋ ୱୁତ୍ତନୟେନ ପୁଚ୍ଛିୟମାନୋ। ଓମଦ୍ଦିତ୍ୱାତି ଏତାନି ''ଅଲଂ ଭିକ୍ଖୁ ମା ଭଣ୍ଡନ''ନ୍ତିଆଦୀନି ୱଚନାନି ୱତ୍ୱା, ୱଚନୋମଦ୍ଦନା ହି ଇଧ ଓମଦ୍ଦନାତି ଅଧିପ୍ପେତା। ଅନୁଦ୍ଧଂସିତଂ ପଟିଜାନାତୀତି ''ଅମୂଲକେନ ପାରାଜିକେନ ଅନୁଦ୍ଧଂସିତୋ ଅୟଂ ମୟା''ତି ଏୱଂ ପଟିଜାନାତି। ୟଥାଧମ୍ମନ୍ତି ସଙ୍ଘାଦିସେସେନ ଅନୁଦ୍ଧଂସନେ ପାଚିତ୍ତିୟଂ; ଇତରେହି ଦୁକ୍କଟଂ। ନାସେତ୍ୱାତି ଲିଙ୍ଗନାସନାୟ ନାସେତ୍ୱା।

୨୩୮।ସାସ୍ସ ୟଥାଧମ୍ମଂ ପଟିକତାତି ଏତ୍ତକମେୱ ୱତ୍ୱା ପୱାରେଥାତି ୱତ୍ତବ୍ବା, ଅସୁକା ନାମ ଆପତ୍ତୀତି ଇଦଂ ପନ ନ ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ଏତଞ୍ହି କଲହସ୍ସ ମୁଖଂ ହୋତି।

ୱତ୍ଥୁଠପନାଦିକଥା

୨୩୯।ଇଦଂ ୱତ୍ଥୁ ପଞ୍ଞାୟତି ନ ପୁଗ୍ଗଲୋତି ଏତ୍ଥ ଚୋରା କିର ଅରଞ୍ଞୱିହାରେ ପୋକ୍ଖରଣିତୋ ମଚ୍ଛେ ଗହେତ୍ୱା ପଚିତ୍ୱା ଖାଦିତ୍ୱା ଅଗମଂସୁ। ସୋ ତଂ ୱିପ୍ପକାରଂ ଦିସ୍ୱା ଆରାମେ ୱା କିଞ୍ଚି ଧୁତ୍ତେନ କତଂ ୱିପ୍ପକାରଂ ଦିସ୍ୱା ''ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ଇମିନା କମ୍ମେନ ଭୱିତବ୍ବ''ନ୍ତି ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ଏୱମାହ। ୱତ୍ଥୁଂ ଠପେତ୍ୱା ସଙ୍ଘୋ ପୱାରେୟ୍ୟାତି ''ୟଦା ତଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ଜାନିସ୍ସାମ, ତଦା ନଂ ଚୋଦେସ୍ସାମ। ଇଦାନି ପନ ସଙ୍ଘୋ ପୱାରେତୂ''ତି ଅୟମେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ। ଇଦାନେୱ ନଂ ୱଦେହୀତି ସଚେ ଇମିନା ୱତ୍ଥୁନା କଞ୍ଚି ପୁଗ୍ଗଲଂ ପରିସଙ୍କସି, ଇଦାନେୱ ନଂ ଅପଦିସାହୀତି ଅତ୍ଥୋ। ସଚେ ଅପଦିସତି, ତଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ଅନୁୱିଜ୍ଜିତ୍ୱା ପୱାରେତବ୍ବଂ; ନୋ ଚେ ଅପଦିସତି, ଉପପରିକ୍ଖିତ୍ୱା ଜାନିସ୍ସାମାତି ପୱାରେତବ୍ବଂ।

ଅୟଂ ପୁଗ୍ଗଲୋ ପଞ୍ଞାୟତି ନ ୱତ୍ଥୂତି ଏତ୍ଥ ଏକୋ ଭିକ୍ଖୁ ମାଲାଗନ୍ଧୱିଲେପନେହି ଚେତିୟଂ ୱା ପୂଜେସି, ଅରିଟ୍ଠଂ ୱା ପିୱି, ତସ୍ସ ତଦନୁରୂପୋ ସରୀରଗନ୍ଧୋ ଅହୋସି; ସୋ ତଂ ଗନ୍ଧଂ ସନ୍ଧାୟ ''ଇମସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଏୱରୂପୋ ସରୀରଗନ୍ଧୋ''ତି ୱତ୍ଥୁଂ ପକାସେନ୍ତୋ ଏୱମାହ। ପୁଗ୍ଗଲଂ ଠପେତ୍ୱା ସଙ୍ଘୋ ପୱାରେୟ୍ୟାତି ଏତଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ଠପେତ୍ୱା ସଙ୍ଘୋ ପୱାରେତୁ। ଇଦାନେୱ ନଂ ୱଦେହୀତି ୟଂ ତ୍ୱଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ଠପେସି, ତସ୍ସ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଇଦାନେୱ ଦୋସଂ ୱଦ। ସଚେ ଅୟମସ୍ସ ଦୋସୋତି ୱଦତି, ତଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ସୋଧେତ୍ୱା ପୱାରେତବ୍ବଂ। ଅଥ ନାହଂ ଜାନାମୀତି ୱଦତି, ଉପପରିକ୍ଖିତ୍ୱା ଜାନିସ୍ସାମାତି ପୱାରେତବ୍ବଂ।

ଇଦଂ ୱତ୍ଥୁ ଚ ପୁଗ୍ଗଲୋ ଚ ପଞ୍ଞାୟତୀତି ପୁରିମନୟେନେୱ ଚୋରେହି ମଚ୍ଛେ ଗହେତ୍ୱା ପଚିତ୍ୱା ପରିଭୁତ୍ତଟ୍ଠାନଞ୍ଚ ଗନ୍ଧାଦୀହି ନହାନଟ୍ଠାନଞ୍ଚ ଦିସ୍ୱା ''ପବ୍ବଜିତସ୍ସ କମ୍ମ''ନ୍ତି ମଞ୍ଞମାନୋ ସୋ ଏୱମାହ। ଇଦାନେୱ ନଂ ୱଦେହୀତି ଇଦାନେୱ ତେନ ୱତ୍ଥୁନା ପରିସଙ୍କିତଂ ପୁଗ୍ଗଲଂ ୱଦେହି; ଇଦଂ ପନ ଉଭୟମ୍ପି ଦିସ୍ୱା ଦିଟ୍ଠକାଲତୋ ପଟ୍ଠାୟ ୱିନିଚ୍ଛିନିତ୍ୱାୱ ପୱାରେତବ୍ବଂ। କଲ୍ଲଂ ୱଚନାୟାତି କଲ୍ଲଂ ଚୋଦନାୟ; ଚୋଦେତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀତି ଅତ୍ଥୋ। କସ୍ମା? ପୱାରଣତୋ ପୁବ୍ବେ ଅୱିନିଚ୍ଛିତତ୍ତା ପଚ୍ଛା ଚ ଦିସ୍ୱା ଚୋଦିତତ୍ତାତି। ଉକ୍କୋଟନକଂ ପାଚିତ୍ତିୟନ୍ତି ଇଦଞ୍ହି ଉଭୟଂ ପୁବ୍ବେ ପୱାରଣାୟ ଦିସ୍ୱା ୱିନିଚ୍ଛିନିତ୍ୱାୱ ଭିକ୍ଖୂ ପୱାରେନ୍ତି, ତସ୍ମା ପୁନ ତଂ ଉକ୍କୋଟେନ୍ତସ୍ସ ଆପତ୍ତି।

ଭଣ୍ଡନକାରକୱତ୍ଥୁକଥା

୨୪୦।ଦ୍ୱେ ତଯୋ ଉପୋସଥେ ଚାତୁଦ୍ଦସିକେ କାତୁନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଚତୁତ୍ଥପଞ୍ଚମା ଦ୍ୱେ, ତତିୟୋ ପନ ପକତିୟାପି ଚତୁଦ୍ଦସିକୋଯେୱାତି। ତସ୍ମା ତତିୟଚତୁତ୍ଥା ୱା ତତିୟଚତୁତ୍ଥପଞ୍ଚମା ୱା ଦ୍ୱେ ତଯୋ ଚାତୁଦ୍ଦସିକା କାତବ୍ବା। ଅଥ ଚତୁତ୍ଥେ କତେ ସୁଣନ୍ତି, ପଞ୍ଚମୋ ଚାତୁଦ୍ଦସିକୋ କାତବ୍ବୋ। ଏୱଞ୍ହି ଦ୍ୱେ ଚାତୁଦ୍ଦସିକା ହୋନ୍ତି। ଏୱଂ କରୋନ୍ତା ଭଣ୍ଡନକାରକାନଂ ତେରସେ ୱା ଚାତୁଦ୍ଦସେ ୱା ଇମେ ପନ୍ନରସୀପୱାରଣଂ ପୱାରେସ୍ସନ୍ତି। ଏୱଂ ପୱାରେନ୍ତେହି ଚ ବହିସୀମାଯ ସାମଣେରେ ଠପେତ୍ୱା ‘‘ତେ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତୀ’’ତି ସୁତ୍ୱା ଲହୁଂ ଲହୁଂ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ପୱାରେତବ୍ବଂ। ଏତମତ୍ଥଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ‘‘ତେ ଚେ ଭିକ୍ଖୱେ…ପେ… ତଥା କରୋନ୍ତୂ’’ତି ୱୁତ୍ତଂ।

ଅସଂୱିହିତାତି ସଂୱିଦହନରହିତା ଆଗମନଜାନନତ୍ଥାଯ ଅକତସଂୱିଦହିତା; ଅୱିଞ୍ଞାତାୱ ହୁତ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ତେସଂ ୱିକ୍ଖିତ୍ୱାତି ‘‘କିଲନ୍ତତ୍ଥ ମୁହୁତ୍ତଂ ୱିସ୍ସମଥା’’ତିଆଦିନା ନଯେନ ସମ୍ମୋହଂ କତ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ନୋ ଚେ ଲଭେଥାତି ନୋ ଚେ ବହିସୀମଂ ଗନ୍ତୁଂ ଲଭେୟ୍ୟୁଂ; ଭଣ୍ଡନକାରକାନଂ ସାମଣେରେହି ଚ ଦହରଭିକ୍ଖୂହି ଚ ନିରନ୍ତରଂ ଅନୁବଦ୍ଧାୱ ହୋନ୍ତି। ଆଗମେ ଜୁଣ୍ହେତି ଯଂ ସନ୍ଧାଯ ଆଗମେ ଜୁଣ୍ହେ ପୱାରେୟ୍ୟାମାତି ଞତ୍ତିଂ ଠପେସୁଂ, ତସ୍ମିଂ ଆଗମେ ଜୁଣ୍ହେ କୋମୁଦିୟା ଚାତୁମାସିନିୟା ଅକାମା ପୱାରେତବ୍ବଂ, ଅୱସ୍ସଂ ପୱାରେତବ୍ବଂ, ନ ହି ତଂ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ପୱାରେତୁଂ ଲବ୍ଭତି। ତେହି ଚେ ଭିକ୍ଖୱେ ଭିକ୍ଖୂହି ପୱାରିୟମାନେତି ଏୱଂ ଚାତୁମାସିନିୟା ପୱାରିୟମାନେ।

ପୱାରଣାସଙ୍ଗହକଥା

୨୪୧।ଅଞ୍ଞତରୋ ଫାସୁୱିହାରୋତି ତରୁଣସମଥୋ ୱା ତରୁଣୱିପସ୍ସନା ୱା। ପରିବାହିରା ଭୱିସ୍ସାମାତି ଅନିବଦ୍ଧରତ୍ତିଟ୍ଠାନଦିୱାଟ୍ଠାନାଦିଭାୱେନ ଭାୱନାନୁଯୋଗଂ ସମ୍ପାଦେତୁଂ ଅସକ୍କୋନ୍ତା ବାହିରା ଭୱିସ୍ସାମ। ସବ୍ବେହେୱ ଏକଜ୍ଝଂ ସନ୍ନିପତିତବ୍ବନ୍ତି ଇମିନା ଛନ୍ଦଦାନଂ ପଟିକ୍ଖିପତି। ଭିନ୍ନସ୍ସ ହି ସଙ୍ଘସ୍ସ ସମଗ୍ଗକରଣକାଲେ ତିଣୱତ୍ଥାରକସମଥେ ଇମସ୍ମିଞ୍ଚ ପୱାରଣାସଙ୍ଗହେତି ଇମେସୁ ତୀସୁ ଠାନେସୁ ଛନ୍ଦଂ ଦାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ପୱାରଣାସଙ୍ଗହୋ ନାମାୟଂ ୱିସ୍ସଟ୍ଠକମ୍ମଟ୍ଠାନାନଂ ଥାମଗତସମଥୱିପସ୍ସନାନଂ ସୋତାପନ୍ନାଦୀନଞ୍ଚ ନ ଦାତବ୍ବୋ। ତରୁଣସମଥୱିପସ୍ସନାଲାଭିନୋ ପନ ସବ୍ବେ ୱା ହୋନ୍ତୁ, ଉପଡ୍ଢା ୱା, ଏକପୁଗ୍ଗଲୋ ୱା ଏକସ୍ସପି ୱସେନ ଦାତବ୍ବୋଯେୱ। ଦିନ୍ନେ ପୱାରଣାସଙ୍ଗହେ ଅନ୍ତୋୱସ୍ସେ ପରିହାରୋୱ ହୋତି, ଆଗନ୍ତୁକା ତେସଂ ସେନାସନଂ ଗହେତୁଂ ନ ଲଭନ୍ତି। ତେହିପି ଛିନ୍ନୱସ୍ସେହି ନ ଭୱିତବ୍ବଂ, ପୱାରେତ୍ୱା ପନ ଅନ୍ତରାପି ଚାରିକଂ ପକ୍କମିତୁଂ ଲଭନ୍ତୀତି ଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ‘‘ତେହି ଚେ ଭିକ୍ଖୱେ’’ତିଆଦିମାହ। ସେସଂ ସବ୍ବତ୍ଥ ଉତ୍ତାନମେୱାତି।

ପୱାରଣାକ୍ଖନ୍ଧକୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୫। ଚମ୍ପକ୍କନ୍ଧକଂ

ସୋଣକୋଳିୱିସୱତ୍ଥୁକଥା

୨୪୨। ଚମ୍ପକ୍କନ୍ଧକେ – ଇସ୍ସରିଯାଧିପଚ୍ଚନ୍ତି ଇସ୍ସରଭାୱେନ ଚ ଅଧିପତିଭାୱେନ ଚ ସମନ୍ନାଗତଂ। ରଜ୍ଜନ୍ତି ରାଜଭାୱଂ, ରଜ୍ଜଂ କରୋତୀତି ରାଜା। ସୋଣୋ ନାମ କୋଳିୱିସୋତି ଏତ୍ଥ ସୋଣୋତି ତସ୍ସ ନାମଂ; କୋଳିୱିସୋତି ଗୋତ୍ତଂ। ପାଦତଲେସୁ ଲୋମାନୀତି ରତ୍ତେସୁ ପାଦତଲେସୁ ସୁଖୁମାନି ଅଞ୍ଜନୱଣ୍ଣାନି କମ୍ପଚିତ୍ତୀକତାନି ଲୋମାନି ଜାତାନି ହୋନ୍ତି। ସୋ କିର ପୁବ୍ବେ ଅସୀତିସହସ୍ସାନଂ ପୁରିସାନଂ ଜେଟ୍ଠପୁରିସୋ ହୁତ୍ୱା ତେହି ସଦ୍ଧିଂ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧସ୍ସ ୱସନଟ୍ଠାନେ ପଣ୍ଣସାଲଂ କତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ସସ୍ସିରିକଂ ଉଣ୍ଣପାୱାରକଂ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧସ୍ସ ପାଦେହି ଅକ୍କମନଟ୍ଠାନେ ପାଦପୁଞ୍ଛନିକଂ କତ୍ୱା ଠପେସି। ତେମାସଂ ପନ ସବ୍ବେୱ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧଂ ଉପଟ୍ଠହିଂସୁ। ଅଯଂ ତସ୍ସ ଚ ତେସଞ୍ଚ ଅସୀତିଯା ଗାମିକସହସ୍ସାନଂ ପୁବ୍ବଯୋଗୋ।

ଅସୀତିଗାମିକସହସ୍ସାନୀତି ତେସୁ ଗାମେସୁ ୱସନ୍ତାନଂ କୁଲପୁତ୍ତାନଂ ଅସୀତିସହସ୍ସାନି। କେନଚିଦେୱ କରଣୀଯେନାତି କେନଚି କରଣୀଯେନ ୱିଯ; ନ ପନସ୍ସ କିଞ୍ଚି କରଣୀଯଂ ଅତ୍ଥି ଅଞ୍ଞତ୍ର ତସ୍ସ ଦସ୍ସନା। ରାଜା କିର ତାନିପି ଅସୀତିକୁଲପୁତ୍ତସହସ୍ସାନି ସନ୍ନିପାତାପେନ୍ତୋ ''ଏୱଂ ଅପରିସଙ୍କନ୍ତୋ ସୋଣୋ ଆଗମିସ୍ସତୀ''ତି ସନ୍ନିପାତାପେସି। ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମିକେ ଅତ୍ଥେତି ''କସିୱଣିଜ୍ଜାଦୀନି ଧମ୍ମେନ କରେଯ୍ୟାଥ, ମାତାପିତରୋ ଧମ୍ମେନ ପୋସେଥା''ତି ଏୱମାଦିନା ନଯେନ ଇଧଲୋକହିତେ ଅତ୍ଥେ ଅନୁସାସିତ୍ୱା। ସୋ ନୋ ଭଗୱାତି ସୋ ଅମ୍ହାକଂ ଭଗୱା ତୁମ୍ହେ ସମ୍ପରାଯିକେ ଅତ୍ଥେ ଅନୁସାସିସ୍ସତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଭଗୱନ୍ତଂ ପଟିୱେଦେମୀତି ଭଗୱନ୍ତଂ ଜାନାପେମି। ପାଟିକାଯ ନିମୁଜ୍ଜିତ୍ୱାତି ସୋପାନସ୍ସ ହେଟ୍ଠା ଅଡ୍ଢଚନ୍ଦପାସାଣେ ନିମୁଜ୍ଜିତ୍ୱା। ଯସ୍ସ ଦାନି ଭନ୍ତେ ଭଗୱା କାଲଂ ମଞ୍ଞତୀତି ଯସ୍ସ ତେସଂ ହିତକିରିଯତ୍ଥସ୍ସ ଭଗୱା କାଲଂ ଜାନାତି। ୱିହାରପଚ୍ଛାଯାଯନ୍ତି ୱିହାରପଚ୍ଚନ୍ତେ ଛାଯାଯଂ। ସମନ୍ନାହରନ୍ତୀତି ପସାଦୱସେନ ପୁନପ୍ପୁନଂ ମନସି କରୋନ୍ତି। ଭିଯ୍ୟୋସୋମତ୍ତାଯାତି ଭିଯ୍ୟୋସୋମତ୍ତାଯ ପୁନ ୱିସିଟ୍ଠତରଂ ଦସ୍ସେହୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଅନ୍ତରଧାଯତୀତି ଅଦସ୍ସନଂ ହୋତି।

ସୋଣସ୍ସ ପବ୍ବଜ୍ଜାକଥା

୨୪୩।ଲୋହିତେନଫୁଟୋ ହୋତୀତି ଲୋହିତେନ ମକ୍ଖିତୋ ହୋତି। ଗୱାଘାତନନ୍ତି ଯତ୍ଥ ଗାୱୋ ହଞ୍ଞନ୍ତି, ତାଦିସୋତି ଅତ୍ଥୋ। କୁସଲୋ ନାମ ୱୀଣାଯ ୱାଦନକୁସଲୋ। ୱୀଣାଯ ତନ୍ତିସ୍ସରେତି ୱୀଣାଯ ତନ୍ତିଯା ସରେ। ଅଚ୍ଚାଯତାତି ଅତିଆଯତା ଖରମୁଚ୍ଛିତା। ସରୱତୀତି ସରସମ୍ପନ୍ନା। କମ୍ମଞ୍ଞାତି କମ୍ମକ୍ଖମା। ଅତିସିଥିଲାତି ମନ୍ଦମୁଚ୍ଛନା। ସମେ ଗୁଣେ ପତିଟ୍ଠିତାତି ମଜ୍ଝିମେ ସରେ ଠପେତ୍ୱା ମୁଚ୍ଛିତା। ୱୀରିଯସମତଂ ଅଧିଟ୍ଠହାତି ୱୀରିଯସମ୍ପଯୁତ୍ତସମତଂ ଅଧିଟ୍ଠାହି, ୱୀରିଯଂ ସମଥେନ ଯୋଜେହୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଇନ୍ଦ୍ରିଯାନଞ୍ଚ ସମତଂ ପଟିୱିଜ୍ଝାତି ସଦ୍ଧାଦୀନଂ ଇନ୍ଦ୍ରିଯାନଂ ସମତଂ ସମଭାୱଂ। ତତ୍ଥ ସଦ୍ଧଂ ପଞ୍ଞାଯ, ପଞ୍ଞଞ୍ଚ ସଦ୍ଧାଯ, ୱୀରିଯଂ ସମାଧିନା, ସମାଧିଞ୍ଚ ୱୀରିଯେନ ଯୋଜଯମାନୋ ଇନ୍ଦ୍ରିଯାନଂ ସମତଂ ପଟିୱିଜ୍ଝ। ତତ୍ଥ ଚ ନିମିତ୍ତଂ ଗଣ୍ହାହୀତି ତସ୍ମିଂ ସମଥେ ସତି, ଯେନ ଆଦାସେ ମୁଖବିମ୍ବେନେୱ ନିମିତ୍ତେନ ଉପ୍ପଜ୍ଜିତବ୍ବଂ , ତଂ ସମଥନିମିତ୍ତଂ ୱିପସ୍ସନାନିମିତ୍ତଂ ମଗ୍ଗନିମିତ୍ତଂ ଫଲନିମିତ୍ତଞ୍ଚ ଗଣ୍ହାହି, ନିବ୍ବତ୍ତେହୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୨୪୪।ଅଞ୍ଞଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟନ୍ତି ଅରହା ଅହନ୍ତି ଜାନାପେଯ୍ୟଂ। ଛ ଠାନାନୀତି ଛ କାରଣାନି। ଅଧିମୁତ୍ତୋ ହୋତୀତି ପଟିୱିଜ୍ଝିତ୍ୱା ପଚ୍ଚକ୍ଖଂ କତ୍ୱା ଠିତୋ ହୋତି। ନେକ୍ଖମ୍ମାଧିମୁତ୍ତୋତିଆଦି ସବ୍ବଂ ଅରହତ୍ତୱସେନ ୱୁତ୍ତଂ। ଅରହତ୍ତଞ୍ହି ସବ୍ବକିଲେସେହି ନିକ୍ଖନ୍ତତ୍ତା ନେକ୍ଖମ୍ମଂ, ତେହେୱ ପୱିୱିତ୍ତତ୍ତା ପୱିୱେକୋ, ବ୍ୟାପଜ୍ଜାଭାୱତୋ ଅବ୍ୟାପଜ୍ଜଂ, ଉପାଦାନସ୍ସ ଖଯନ୍ତେ ଉପ୍ପନ୍ନତ୍ତା ଉପାଦାନକ୍ଖଯୋ, ତଣ୍ହାକ୍ଖଯନ୍ତେ ଉପ୍ପନ୍ନତ୍ତା ତଣ୍ହକ୍ଖଯୋ, ସମ୍ମୋହାଭାୱତୋ ଅସମ୍ମୋହୋତି ଚ ୱୁଚ୍ଚତି।

କେୱଲଂ ସଦ୍ଧାମତ୍ତକନ୍ତି ପଟିୱେଧରହିତଂ କେୱଲଂ ପଟିୱେଧପଞ୍ଞାଯ ଅସମ୍ମିସ୍ସଂ ସଦ୍ଧାମତ୍ତକଂ। ପଟିଚଯନ୍ତି ପୁନପ୍ପୁନଂ କରଣେନ ୱୁଦ୍ଧିଂ। ୱୀତରାଗତ୍ତାତି ମଗ୍ଗପ୍ପଟିୱେଧେନ ରାଗସ୍ସ ୱିଗତତ୍ତାଯେୱ ନେକ୍ଖମ୍ମସଙ୍ଖାତଂ ଅରହତ୍ତଂ ପଟିୱିଜ୍ଝିତ୍ୱା ଠିତୋ ହୋତି। ଫଲସମାପତ୍ତିୱିହାରେନେୱ ୱିହରତି, ତନ୍ନିନ୍ନମାନସୋଯେୱ ହୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ସେସପଦେସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ।

ଲାଭସକ୍କାରସିଲୋକନ୍ତି ଚତୁପଚ୍ଚଯଲାଭଞ୍ଚ ତେସଂଯେୱ ସୁକତଭାୱଞ୍ଚ ୱଣ୍ଣଭଣନଞ୍ଚ। ନିକାମଯମାନୋତି ଇଚ୍ଛମାନୋ ପତ୍ଥଯମାନୋ।

ପତ୍ତିୱେକାଧିମୁତ୍ତୋତି ୱିୱେକେ ଅଧିମୁତ୍ତୋ ଅହନ୍ତି ଏୱଂ ଅରହତ୍ତଂ ବ୍ୟାକରୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ସୀଲବ୍ବତପରାମାସନ୍ତି ସୀଲଞ୍ଚ ୱତଞ୍ଚ ପରାମସିତ୍ୱା ଗହିତଗହଣମତ୍ତଂ। ସାରତୋ ପଚ୍ଚାଗଚ୍ଛନ୍ତୋତି ସାରଭାୱେନ ଜାନନ୍ତୋ। ଅବ୍ୟାପଜ୍ଜାଧିମୁତ୍ତୋତି ଅବ୍ୟାପଜ୍ଜଂ ଅରହତ୍ତଂ ବ୍ୟାକରୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଇମିନାୱ ନୟେନ ସବ୍ବୱାରେସୁ ଅତ୍ଥୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ଭୁସାତି ବଲୱନ୍ତୋ। ନେୱସ୍ସ ଚିତ୍ତଂ ପରିୟାଦିୟନ୍ତୀତି ଏତସ୍ସ ଖୀଣାସୱସ୍ସ ଚିତ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱା ଠାତୁଂ ନ ସକ୍କୋନ୍ତି। ଅମିସ୍ସୀକତନ୍ତି ଅମିସ୍ସକତଂ। କିଲେସାହି ଆରମ୍ମଣେନ ସଦ୍ଧିଂ ଚିତ୍ତଂ ମିସ୍ସଂ କରୋନ୍ତି, ତେସଂ ଅଭାୱା ଅମିସ୍ସୀକତଂ। ଠିତନ୍ତି ପତିଟ୍ଠିତଂ। ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତନ୍ତି ଅଚଲନପ୍ପତ୍ତଂ। ୱୟଞ୍ଚସ୍ସାନୁପସ୍ସତୀତି ତସ୍ସ ଚିତ୍ତସ୍ସ ଉପ୍ପାଦମ୍ପି ୱୟମ୍ପି ପସ୍ସତି।

ନେକ୍ଖମ୍ମଂ ଅଧିମୁତ୍ତସ୍ସାତି ଅରହତ୍ତଂ ପଟିୱିଜ୍ଝିତ୍ୱା ଠିତସ୍ସ। ସେସପଦେହିପି ଅରହତ୍ତମେୱ କଥିତଂ। ଉପାଦାନକ୍ଖୟସ୍ସାତି ଉପଯୋଗତ୍ଥେ ସାମିୱଚନଂ। ଅସମ୍ମୋହଞ୍ଚ ଚେତସୋତି ଚିତ୍ତସ୍ସ ଚ ଅସମ୍ମୋହଂ ଅଧିମୁତ୍ତସ୍ସ। ଦିସ୍ୱା ଆୟତନୁପ୍ପାଦନ୍ତି ଆୟତନାନଂ ଉପ୍ପାଦଞ୍ଚ ୱୟଞ୍ଚ ଦିସ୍ୱା। ସମ୍ମା ଚିତ୍ତଂ ୱିମୁଚ୍ଚତୀତି ସମ୍ମା ହେତୁନା ନୟେନ ଇମାୟ ୱିପସ୍ସନାୟ ପଟିପତ୍ତିୟା ଫଲସମାପତ୍ତିୱସେନ ଚିତ୍ତଂ ୱିମୁଚ୍ଚତି, ନିବ୍ବାନାରମ୍ମଣେ ଅଧିମୁଚ୍ଚତି। ସନ୍ତଚିତ୍ତସ୍ସାତି ନିବ୍ବୁତଚିତ୍ତସ୍ସ। ତାଦିନୋତି ଇଟ୍ଠାନିଟ୍ଠେ ଅନୁନୟପଟିଘେହି ଅକମ୍ପିୟତ୍ତା ତାଦୀ, ତସ୍ସ ତାଦିନୋ।

ଦିଗୁଣାଦିଉପାହନପଟିକ୍ଖେପକଥା

୨୪୫।ଅଞ୍ଞଂ ବ୍ୟାକରୋନ୍ତୀତି ଅରହତ୍ତଂ ବ୍ୟାକରୋନ୍ତି। ଅତ୍ଥୋ ଚ ୱୁତ୍ତୋତି ଯେନ ଅରହାତି ଞାୟତି, ସୋ ଅତ୍ଥୋ ୱୁତ୍ତୋ। ସୁତ୍ତତ୍ଥୋ ପନ ସୁତ୍ତୱଣ୍ଣନତୋୟେୱ ଗହେତବ୍ବୋ। ଅତ୍ତା ଚ ଅନୁପନୀତୋତି ଅହଂ ଅରହାତି ଏୱଂ ବ୍ୟଞ୍ଜନୱସେନ ଅତ୍ତା ନ ଉପନୀତୋ। ଅଥ ଚ ପନିଧେକଚ୍ଚେ ମୋଘପୁରିସାତି ଅଞ୍ଞେ ପନ ତୁଚ୍ଛପୁରିସା ହସମାନା ୱିୟ ଅସନ୍ତମେୱ ଅଞ୍ଞଂ ୱଚନମତ୍ତେନ ସନ୍ତଂ କତ୍ୱା ବ୍ୟାକରୋନ୍ତି। ଏକପଲାସିକନ୍ତି ଏକପଟଲଂ । ଅସୀତିସକଟୱାହେତି ଏତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ସକଟଭାରା ଏକୋ ୱାହୋତି ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସତ୍ତହତ୍ଥିକଞ୍ଚ ଅନୀକନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଛ ହତ୍ଥିନିୟୋ ଏକୋ ଚ ହତ୍ଥୀତି ଇଦମେକଂ ଅନୀକଂ। ଈଦିସାନି ସତ୍ତ ଅନୀକାନି ସତ୍ତହତ୍ଥିକଂ ଅନୀକଂ ନାମ। ଦିଗୁଣାତି ଦ୍ୱିପଟଲା। ତିଗୁଣାତି ତିପଟଲା। ଗଣଙ୍ଗଣୂପାହନାତି ଚତୁପଟଲତୋ ପଟ୍ଠାୟ ୱୁଚ୍ଚତି।

ସବ୍ବନୀଲିକାଦିପଟିକ୍ଖେପକଥା

୨୪୬।ସବ୍ବନୀଲିକାତି ସବ୍ବାୱ ନୀଲିକା। ଏସ ନୟୋ ସବ୍ବପୀତିକାଦୀସୁପି। ତତ୍ଥ ଚ ନୀଲିକା ଉମାପୁପ୍ଫୱଣ୍ଣା ହୋତି, ପୀତିକା କଣିକାରପୁପ୍ଫୱଣ୍ଣା, ଲୋହିତିକା ଜୟସୁମନପୁପ୍ଫୱଣ୍ଣା , ମଞ୍ଜିଟ୍ଠିକା ମଞ୍ଜିଟ୍ଠୱଣ୍ଣା ଏୱ, କଣ୍ହା ଅଦ୍ଦାରିଟ୍ଠକୱଣ୍ଣା, ମହାରଙ୍ଗରତ୍ତା ସତପଦିପିଟ୍ଠିୱଣ୍ଣା, ମହାନାମରତ୍ତା ସମ୍ଭିନ୍ନୱଣ୍ଣା ହୋତି ପଣ୍ଡୁପଲାସୱଣ୍ଣା। କୁରୁନ୍ଦିୟଂ ପନ ''ପଦୁମପୁପ୍ଫୱଣ୍ଣା''ତି ୱୁତ୍ତା। ଏତାସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ଲଭିତ୍ୱା ରଜନଂ ଚୋଳକେନ ପୁଞ୍ଛିତ୍ୱା ୱଣ୍ଣଂ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ଧାରେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଅପ୍ପମତ୍ତକେପି ଭିନ୍ନେ ୱଟ୍ଟତିୟେୱ।

ନୀଲକୱଦ୍ଧିକାତି ଯାସଂ ୱଦ୍ଧାୟେୱ ନୀଲା। ଏସେୱ ନୟୋ ସବ୍ବତ୍ଥ। ଏତାପି ୱଣ୍ଣଭେଦଂ କତ୍ୱା ଧାରେତବ୍ବା। ଖଲ୍ଲକବଦ୍ଧାତି ପଣ୍ହିପିଧାନତ୍ଥଂ ତଲେ ଖଲ୍ଲକଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା କତା। ପୁଟବଦ୍ଧାତି ଯୋନକୌପାହନା ୱୁଚ୍ଚତି, ଯା ଯାୱଜଙ୍ଘତୋ ସବ୍ବପାଦଂ ପଟିଚ୍ଛାଦେତି। ପାଲିଗୁଣ୍ଠିମାତି ପଲିଗୁଣ୍ଠିତ୍ୱା କତା; ଯା ଉପରି ପାଦମତ୍ତମେୱ ପଟିଚ୍ଛାଦେତି, ନ ଜଙ୍ଘଂ। ତୂଲପୁଣ୍ଣିକାତି ତୂଲପିଚୁନା ପୂରେତ୍ୱା କତା। ତିତ୍ତିରପତ୍ତିକାତି ତିତ୍ତିରପତ୍ତସଦିସା ୱିଚିତ୍ତବଦ୍ଧା। ମେଣ୍ଡୱିସାଣୱଦ୍ଧିକାତି କଣ୍ଣିକଟ୍ଠାନେ ମେଣ୍ଡକସିଙ୍ଗସଣ୍ଠାନେ ୱଦ୍ଧେ ଯୋଜେତ୍ୱା କତା। ଅଜୱିସାଣୱଦ୍ଧିକାଦୀସୁପି ଏସେୱ ନୟୋ। ୱିଚ୍ଛିକାଳିକାପି ତତ୍ଥେୱ ୱିଚ୍ଛିକନଙ୍ଗୁଟ୍ଠସଣ୍ଠାନେ ୱଦ୍ଧେ ଯୋଜେତ୍ୱା କତା। ମୋରପିଞ୍ଛପରିସିବ୍ବିତାତି ତଲେସୁ ୱା ୱଦ୍ଧେସୁ ୱା ମୋରପିଞ୍ଛେହି ସୁତ୍ତକସଦିସେହି ପରିସିବ୍ବିତା। ଚିତ୍ରାତି ୱିଚିତ୍ରା; ଏତାସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ଲଭିତ୍ୱା, ସଚେ ତାନି ଖଲ୍ଲକାଦୀନି ଅପନେତ୍ୱା ସକ୍କା ହୋନ୍ତି ୱଲଞ୍ଜିତୁଂ, ୱଲଞ୍ଜେତବ୍ବା। ତେସୁ ପନ ସତି ୱଲଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ଦୁକ୍କଟଂ। ସୀହଚମ୍ମପରିକ୍ଖଟା ନାମ ପରିୟନ୍ତେସୁ ଚୀୱରେ ଅନୁୱାତଂ ୱିୟ ସୀହଚମ୍ମଂ ଯୋଜେତ୍ୱା କତା। ଲୂୱକଚମ୍ମପରିକ୍ଖଟାତି ପକ୍ଖିବିଳାଲଚମ୍ମପରିକ୍ଖଟା । ଏତାସୁପି ଯା କାଚି ଲଭିତ୍ୱା ତଂ ଚମ୍ମଂ ଅପନେତ୍ୱା ଧାରେତବ୍ବା।

୨୪୭।ଓମୁକ୍କନ୍ତି ପଟିମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ଅପନୀତଂ। ନୱାତି ଅପରିଭୁତ୍ତା।

ଅଜ୍ଝାରାମେଉପାହନପଟିକ୍ଖେପକଥା

୨୪୮।ଅଭିଜୀୱନିକସ୍ସାତି ଯେନ ସିପ୍ପେନ ଅଭିଜୀୱନ୍ତି, ଜୀୱିକଂ କପ୍ପେନ୍ତି, ତସ୍ସ କାରଣାତି ଅତ୍ଥୋ। ଇଧ ଖୋ ତଂ ଭିକ୍ଖୱେତି ଏତ୍ଥ ତନ୍ତି ନିପାତମତ୍ତଂ, ଇଧ ଖୋ ଭିକ୍ଖୱେ ସୋଭେୟ୍ୟାଥାତି ଅତ୍ଥୋ। ଯଂ ତୁମ୍ହେତି ଯେ ତୁମ୍ହେ। ଅଥ ୱା ଯଦି ତୁମ୍ହେତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଯଦିସଦ୍ଦସ୍ସ ହି ଅତ୍ଥେ ଅଯଂ ନିପାତୋ। ଆଚରିଯେସୁତିଆଦିମ୍ହି ପବ୍ବଜ୍ଜାଚରିଯୋ, ଉପସମ୍ପଦାଚରିଯୋ, ନିସ୍ସଯାଚାରିଯୋ, ଉଦ୍ଦେସାଚରିଯୋତି ଇମେ ଚତ୍ତାରୋପି ଇଧ ଆଚରିଯା ଏୱ। ଅୱସ୍ସିକସ୍ସ ଛବସ୍ସୋ ଆଚରିଯମତ୍ତୋ। ସୋ ହି ଚତୁୱସ୍ସକାଲେ ତଂ ନିସ୍ସାଯ ୱଚ୍ଛତି; ଏୱଂ ଏକୱସ୍ସସ୍ସ ସତ୍ତୱସ୍ସୋ, ଦୁୱସ୍ସସ୍ସ ଅଟ୍ଠୱସ୍ସୋ, ତିୱସ୍ସସ୍ସ ନୱୱସ୍ସୋ, ଚତୁୱସ୍ସସ୍ସ ଦସୱସ୍ସୋ। ଇମେପି ଆଚରିଯମତ୍ତା ଏୱ । ଉପଜ୍ଝାଯସ୍ସ ସନ୍ଦିଟ୍ଠସମ୍ଭତ୍ତା ପନ ସହାଯଭିକ୍ଖୂ, ଯେ ୱା ପନ କେଚି ଦସହି ୱସ୍ସେହି ମହନ୍ତତରା ତେ ସବ୍ବେପି ଉପଜ୍ଝାଯମତ୍ତା ନାମ। ଏତ୍ତକେସୁ ଭିକ୍ଖୂସୁ ଅନୁପାହନେସୁ ଚଙ୍କମନ୍ତେସୁ ସଉପାହନସ୍ସ ଚଙ୍କମତୋ ଆପତ୍ତି।

୨୪୯।ପାଦଖୀଲାବାଧୋ ନାମ ପାଦତୋ ଖୀଲସଦିସଂ ମଂସଂ ନିକ୍ଖନ୍ତଂ ହୋତି।

୨୫୧।ତିଣପାଦୁକାତି ଯେନ କେନଚି ତିଣେନ କତପାଦୁକା। ହିନ୍ତାଲପାଦୁକାତି ଖଜ୍ଜୂରୀପତ୍ତେହି କତପାଦୁକା; ହିନ୍ତାଲପତ୍ତେହିପି ନ ୱଟ୍ଟତିଯେୱ। କମଲପାଦୁକାତି କମଲତିଣଂ ନାମ ଅତ୍ଥି, ତେନ କତପାଦୁକା; ଉସୀରପାଦୁକାତିପି ୱଦନ୍ତି। କମ୍ବଲପାଦୁକାତି ଉଣ୍ଣାହି କତପାଦୁକା। ଅସଙ୍କମନୀଯାତି ଭୂମିଯଂ ସୁପ୍ପତିଟ୍ଠିତା ନିଚ୍ଚଲା ଅସଂହାରିଯା।

୨୫୨।ଅଙ୍ଗଜାତଂ ଛୁପନ୍ତୀତି ଅଙ୍ଗଜାତେନେୱ ଅଙ୍ଗଜାତଂ ଛୁପନ୍ତି। ଓଗାହେତ୍ୱା ମାରେନ୍ତୀତି ଅନ୍ତୋ ଉଦକେ ଦଲ୍ହଂ ଗହେତ୍ୱା ମାରେନ୍ତି।

ଯାନାଦିପଟିକ୍ଖେପକଥା

୨୫୩।ଇତ୍ଥିଯୁତ୍ତେନାତି ଧେନୁଯୁତ୍ତେନ। ପୁରିସନ୍ତରେନାତି ପୁରିସସାରଥିନା। ପୁରିସଯୁତ୍ତେନାତି ଗୋଣଯୁତ୍ତେନ। ଇତ୍ଥନ୍ତରେନାତି ଇତ୍ଥିସାରଥିନା। ଗଙ୍ଗାମହିଯାଯାତି ଗଙ୍ଗାମହକୀଳିକାଯ। ପୁରିସଯୁତ୍ତଂ ହତ୍ଥୱଟ୍ଟକନ୍ତି ଏତ୍ଥ ପୁରିସଯୁତ୍ତଂ ଇତ୍ଥିସାରଥି ୱା ହୋତୁ, ପୁରିସସାରଥି ୱା ୱଟ୍ଟତି। ହତ୍ଥୱଟ୍ଟକଂ ପନ ଇତ୍ଥିଯୋ ୱା ୱଟ୍ଟେନ୍ତୁ ପୁରିସା ୱା, ୱଟ୍ଟତିଯେୱ। ଯାନୁଗ୍ଘାତେନାତି ଯାନଂ ଅଭିରୁହନ୍ତସ୍ସ ସବ୍ବୋ କାଯୋ ଚଲତି ତପ୍ପଚ୍ଚଯା। ସିୱିକନ୍ତି ପୀଠକସିୱିକଂ। ପାଟଙ୍କିନ୍ତି ୱଂସେ ଲଗ୍ଗେତ୍ୱା କତଂ ପଟପୋତଲିକଂ।

୨୫୪।ଉଚ୍ଚାସଯନମହାସଯନନାନୀତି ଏତ୍ଥ ଉଚ୍ଚାସଯନନ୍ତି ପମାଣାତିକ୍କନ୍ତଂ ମଞ୍ଚଂ। ମହାସଯନନ୍ତି ଅକପ୍ପିଯତ୍ଥରଣଂ, ଆସନ୍ଦୀଆଦୀସୁ ଆସନ୍ଦୀତି ପମାଣାତିକ୍କନ୍ତାସନଂ। ପଲ୍ଲଙ୍କୋତି ପାଦେସୁ ୱାଳରୂପାନି ଠପେତ୍ୱା କତୋ। ଗୋନକୋତି ଦୀଘଲୋମକୋ ମହାକୋଜୱୋ; ଚତୁରଙ୍ଗୁଲାଧିକାନି କିର ତସ୍ସ ଲୋମାନି। ଚିତ୍ତକାତି ୱାନଚିତ୍ରୋ ଉଣ୍ଣାମଯତ୍ଥରଣୋ। ପଟିକାତି ଉଣ୍ଣାମଯୋ ସେତତ୍ଥରଣୋ। ପଟଲିକାତି ଘନପୁପ୍ଫକୋ ଉଣ୍ଣାମଯଲୋହିତତ୍ଥରଣୋ; ଯୋ ଆମଲକପଟ୍ଟୋତିପି ୱୁଚ୍ଚତି। ତୂଲିକାତି ପକତିତୂଲିକାଯେୱ। ୱିକତିକାତି ସୀହବ୍ୟଗ୍ଘାଦିରୂପୱିଚିତ୍ରୋ ଉଣ୍ଣାମଯତ୍ଥରଣୋ। ଉଦ୍ଧଲୋମୀତି ଏକତୋ ଉଗ୍ଗତଲୋମଂ ଉଣ୍ଣାମଯତ୍ଥରଣଂ; ‘‘ଉଦ୍ଦଲୋମୀ’’ତିପି ପାଠୋ। ଏକନ୍ତଲୋମୀତି ଉଭତୋ ଉଗ୍ଗତଲୋମଂ ଉଣ୍ଣାମଯତ୍ଥରଣଂ। କଟ୍ଟିସ୍ସନ୍ତି ରତନପରିସିବ୍ବିତଂ କୋସେଯ୍ୟକଟ୍ଟିସ୍ସମଯଂ ପଚ୍ଚତ୍ଥରଣଂ । କୋସେଯ୍ୟନ୍ତି ରତନପରିସିବ୍ବିତଂ କୋସିଯସୁତ୍ତମଯଂ ପଚ୍ଚତ୍ଥରଣଂ; ସୁଦ୍ଧକୋସେଯ୍ୟଂ ପନ ୱଟ୍ଟତି।

କୁତ୍ତକନ୍ତି ସୋଳସନ୍ନଂ ନାଟକିତ୍ଥୀନଂ ଠତ୍ୱା ନଚ୍ଚନଯୋଗ୍ଗଂ ଉଣ୍ଣାମଯଅତ୍ଥରଣଂ। ହତ୍ଥତ୍ଥରଅସ୍ସତ୍ଥରାତି ହତ୍ଥିଅସ୍ସପିଟ୍ଠୀସୁ ଅତ୍ଥରଣକଅତ୍ଥରଣା ଏୱ। ରଥତ୍ଥରେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଅଜିନପ୍ପୱେଣୀତି ଅଜିନଚମ୍ମେହି ମଞ୍ଚପ୍ପମାଣେନ ସିବ୍ବିତ୍ୱା କତା ପୱେଣୀ। କଦଲୀମିଗପୱରପଚ୍ଚତ୍ଥରଣନ୍ତି କଦଲୀମିଗଚମ୍ମଂ ନାମ ଅତ୍ଥି, ତେନ କତଂ ପୱରପଚ୍ଚତ୍ଥରଣଂ, ଉତ୍ତମପଚ୍ଚତ୍ଥରଣନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ତଂ କିର ସେତୱତ୍ଥସ୍ସ ଉପରି କଦଲୀମିଗଚମ୍ମଂ ପତ୍ଥରିତ୍ୱା ସିବ୍ବିତ୍ୱା କରୋନ୍ତି। ସଉତ୍ତରଚ୍ଛଦନ୍ତି ସହ ଉତ୍ତରଚ୍ଛଦନେନ; ଉପରିବଦ୍ଧେନ ରତ୍ତୱିତାନେନ ସଦ୍ଧିନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ । ସେତୱିତାନମ୍ପି ହେଟ୍ଠା ଅକପ୍ପିଯପଚ୍ଚତ୍ଥରଣେ ସତି ନ ୱଟ୍ଟତି, ଅସତି ପନ ୱଟ୍ଟତି। ଉଭତୋଲୋହିତକୂପଧାନନ୍ତି ସୀସୂପଧାନଞ୍ଚ ପାଦୂପଧାନଞ୍ଚାତି ମଞ୍ଚସ୍ସ ଉଭତୋଲୋହିତକୂପଧାନଂ, ଏତଂ ନ କପ୍ପତି। ଯଂ ପନ ଏକମେୱ ଉପଧାନଂ ଉଭୋସୁ ପସ୍ସେସୁ ରତ୍ତଂ ୱା ହୋତି, ପଦୁମୱଣ୍ଣଂ ୱା ଚିତ୍ରଂ ୱା, ସଚେ ପମାଣଯୁତ୍ତଂ, ୱଟ୍ଟତି। ମହାଉପଧାନଂ ପନ ପଟିକ୍ଖିତ୍ତଂ।

ସବ୍ବଚମ୍ମପଟିକ୍ଖେପାଦିକଥା

୨୫୫।ଦୀପିଚ୍ଛାପୋତି ଦୀପିପୋତକୋ। ଓଗୁମ୍ଫିଯନ୍ତୀତି ଭିତ୍ତିଦଣ୍ଡକାଦୀସୁ ୱେଠେତ୍ୱା ବନ୍ଧନ୍ତି।

୨୫୬।ଅଭିନିସୀଦିତୁନ୍ତି ଅଭିନିସ୍ସାଯ ନିସୀଦିତୁଂ; ଅପସ୍ସଯଂ କତ୍ୱା ନିସୀଦିତୁନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଗିଲାନେନ ଭିକ୍ଖୁନା ସଉପାହନେନାତି ଏତ୍ଥ ଗିଲାନୋ ନାମ

ଯୋ ନ ସଙ୍କୋତି ଅନୁପାହନୋ ଗାମଂ ପୱିସିତୁଂ।

୨୫୭।କୁରରଘରେତି ଏୱଂନାମକେ ନଗରେ; ଏତେନସ୍ସ ଗୋଚରଗାମୋ ୱୁତ୍ତୋ। ପପତକେ ପବ୍ବତେତି ପପତନାମକେ ପବ୍ବତେ; ଏତେନସ୍ସ ନିୱାସନଟ୍ଠାନଂ ୱୁତ୍ତଂ। ସୋଣୋତି ତସ୍ସ ନାମଂ। କୋଟିଅଗ୍ଘନକଂ ପନ କଣ୍ଣପିଲନ୍ଧନକଂ ଧାରେତି, ତସ୍ମା ''କୁଟିକଣ୍ଣୋ''ତି ୱୁଚ୍ଚତି; କୋଟିକଣ୍ଣୋତି ଅତ୍ଥୋ। ପାସାଦିକନ୍ତି ପସାଦଜନକଂ। ପସାଦନୀଯନ୍ତି ଇଦଂ ତସ୍ସେୱ ଅତ୍ଥୱେୱଚନଂ। ଉତ୍ତମଦମଥସମଥନ୍ତି ଉତ୍ତମଂ ଦମଥଞ୍ଚ ସମଥଞ୍ଚ ପଞ୍ଞଞ୍ଚ ସମାଧିଞ୍ଚ କାଯୂପସମଞ୍ଚ ଚିତ୍ତୂପସମଞ୍ଚାତିପି ଅତ୍ଥୋ। ଦନ୍ତନ୍ତି ସବ୍ବେସଂ ୱିସୂକାଯିକୱିପ୍ଫନ୍ଦିତାନଂ ଉପଚ୍ଛିନ୍ନତ୍ତା ଦନ୍ତଂ; ଖୀଣକିଲେସନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଗୁତ୍ତନ୍ତି ସଂୱରଗୁତ୍ତିଯା ଗୁତ୍ତଂ। ଯତିନ୍ଦ୍ରିଯନ୍ତି ଯତିନ୍ଦ୍ରିଯଂ। ନାଗନ୍ତି ଆଗୁୱିରହିତଂ। ତିଣ୍ଣଂ ମେ ୱସ୍ସାନଂ ଅଚ୍ଚଯେନାତି ମମ ପବ୍ବଜାଦିୱସତୋ ପଟ୍ଠାଯ ତିଣ୍ଣଂ ୱସ୍ସାନଂ ଅଚ୍ଚଯେନ। ଉପସମ୍ପଦଂ ଅଲଭନ୍ତି ଅହଂ ଉପସମ୍ପଦଂ ଅଲଭିଂ । କଣ୍ଟକୁତ୍ତରାତି କଣ୍ଟକମତ୍ତିକୁତ୍ତରା; ଉପରି ୱଡ୍ଢିତକଣ୍ଟକମତ୍ତିକାତି ଅତ୍ଥୋ। ଗୋକଣ୍ଟକହତାତି ଗୁନ୍ନଂ ଖୁରେହି ଅକ୍କନ୍ତଭୂମିତୋ ସମୁଟ୍ଠିତେହି ଗୋକଣ୍ଟକେହି ଉପହତା। ତେ କିର ଗୋକଣ୍ଟକେ ଏକପଟଲିକା ଉପାହନା ରକ୍ଖିତୁଂ ନ ସକ୍କୋନ୍ତି; ଏୱଂ ଖରା ହୋନ୍ତି। ଏରଗୂ, ମୋରଗୂ, ମଜ୍ଜାରୂ, ଜନ୍ତୂତି ଇମା ଚତସ୍ସୋପି ତିଣଜାତିଯୋ; ଏତେହି କଟସାରକେ ଚ ତଟ୍ଟିକାଯୋ ଚ କରୋନ୍ତି। ଏତ୍ଥ ଏରଗୂତି ଏରକତିଣଂ; ତଂ ଓଳାରିକଂ। ମୋରଗୂତିଣଂ ତମ୍ବସୀସଂ ମୁଦୁକଂ ସୁଖସମ୍ଫସ୍ସଂ, ତେନ କତତଟ୍ଟିକା ନିପଜ୍ଜିତ୍ୱା ୱୁଟ୍ଠିତମତ୍ତେ ପୁନ ଉଦ୍ଧୁମାତା ହୁତ୍ୱା ତିଟ୍ଠତି। ମଜ୍ଜାରୁନା ସାଟକେପି କରୋନ୍ତି। ଜନ୍ତୁସ୍ସ ମଣିସଦିସୋ ୱଣ୍ଣୋ ହୋତି। ସେନାସନଂ ପଞ୍ଞପେସୀତି ଭିସିଂ ୱା କଟସାରକଂ ୱା ପଞ୍ଞପେସି; ପଞ୍ଞପେତ୍ୱା ଚ ପନ ସୋଣସ୍ସ ଆରୋଚେତି – ''ଆୱୁସୋ ସତ୍ଥା ତଯା ସଦ୍ଧିଂ ଏକାୱାସେ ୱସିତୁକାମୋ, ଗନ୍ଧକୁଟିଯଂଯେୱ ତେ ସେନାସନଂ ପଞ୍ଞତ୍ତ''ନ୍ତି।

୨୫୮।ଅଯଂ ଖ୍ୱସ୍ସ କାଲୋତି ଅଯଂ ଖୋ କାଲୋ ଭୱେଯ୍ଯ। ପରିଦସ୍ସୀତି ପରିଦସ୍ସେସି। ''ଇଦଞ୍ଚିଦଞ୍ଚ ୱଦେଯ୍ଯାସୀତି ଯଂ ମେ ଉପଜ୍ଝାଯୋ ଜାନାପେସି, ତସ୍ସ ଅଯଂ କାଲୋ ଭୱେଯ୍ଯ, ହନ୍ଦ ଦାନି ଆରୋଚେମି ତଂ ସାସନ''ନ୍ତି ଅଯମେତ୍ଥ ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

୨୫୯।ୱିନଯଧରପଞ୍ଚମେନାତି ଅନୁସ୍ସାୱନାଚରିଯପଞ୍ଚମେନ। ଅନୁଜାନାମି ଭିକ୍ଖୱେ ସବ୍ବପଚ୍ଚନ୍ତିମେସୁ ଜନପଦେସୁ ଗୁଣଙ୍ଗୁଣୂପାହନନ୍ତି ଏତ୍ଥ ମନୁସ୍ସଚମ୍ମଂ ଠପେତ୍ୱା ଯେନ କେନଚି ଚମ୍ମେନ ଉପାହନା ୱଟ୍ଟତି। ଉପାହନକୋସକସତ୍ଥକୋସକକୁଞ୍ଚିକକୋସକେସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଚମ୍ମାନି ଅତ୍ଥରଣାନୀତି ଏତ୍ଥ ପନ ଯଂକିଞ୍ଚି ଏଳକଚମ୍ମଂ ଅଜଚମ୍ମଞ୍ଚ ଅତ୍ଥରିତ୍ୱା ନିପଜ୍ଜିତୁଂ ୱା ନିସୀଦିତୁଂ ୱା ୱଟ୍ଟତି। ମିଗଚମ୍ମେ ଏଣୀମିଗୋ ୱାତମିଗୋ ପସଦମିଗୋ କୁରଙ୍ଗମିଗୋ ମିଗମାତୁକୋ ରୋହିତମିଗୋତି ଏତେସଂଯେୱ ଚମ୍ମାନି ୱଟ୍ଟନ୍ତି। ଅଞ୍ଞେସଂ ପନ –

ମକ୍କଟୋ କାଳସୀହୋ ଚ, ସରଭୋ କଦଲୀମିଗୋ;

ଯେ ଚ ୱାଳମିଗା କେଚି, ତେସଂ ଚମ୍ମଂ ନ ୱଟ୍ଟତି।

ତତ୍ଥ ୱାଳମିଗାତି ସୀହବ୍ଯଗ୍ଘଅଚ୍ଛତରଚ୍ଛା; ନ କେୱଲଞ୍ଚ ଏତେସଂଯେୱ, ଯେସଂ ପନ ଚମ୍ମଂ ୱଟ୍ଟତୀତି ୱୁତ୍ତଂ, ତେ ଠପେତ୍ୱା ଅୱସେସା ଅନ୍ତମସୋ ଗୋମହିଂସସସବିଳାରାଦଯୋପି ସବ୍ବେ ଇମସ୍ମିଂ ଅତ୍ଥେ ୱାଳମିଗାତ୍ୱେୱ ୱେଦିତବ୍ବା। ଏତେସଞ୍ହି ସବ୍ବେସଂ ଚମ୍ମଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ନ ତାୱ ତଂ ଗଣନୂପଗଂ ଯାୱ ନ ହତ୍ଥଂ ଗଚ୍ଛତୀତି ଯାୱ ଆହରିତ୍ୱା ୱା ନ ଦିନ୍ନଂ, ତୁମ୍ହାକଂ ଭନ୍ତେ ଚୀୱରଂ ଉପ୍ପନ୍ନନ୍ତି ପହିଣିତ୍ୱା ୱା ନାରୋଚିତଂ, ତାୱ ଗଣନଂ ନ ଉପେତି। ସଚେ ଅନଧିଟ୍ଠିତଂ, ୱଟ୍ଟତି; ଅଧିଟ୍ଠିତଞ୍ଚ ଗଣନଂ ନ ଉପେତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଯଦା ପନ ଆନେତ୍ୱା ୱା ଦିନ୍ନଂ ହୋତି, ଉପ୍ପନ୍ନନ୍ତି ୱା ସୁତଂ, ତତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଦସାହମେୱ ପରିହାରଂ ଲଭତୀତି।

ଚମ୍ମକ୍ଖନ୍ଧକୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୬। ଭେସଜ୍ଜକ୍ଖନ୍ଧକଂ

ପଞ୍ଚଭେସଜ୍ଜାଦିକଥା

୨୬୦। ଭେସଜ୍ଜକ୍ଖନ୍ଧକେ – ସାରଦିକେନ ଆବାଧେନାତି ସରଦକାଲେ ଉପ୍ପନ୍ନେନ ପିତ୍ତାବାଧେନ, ତସ୍ମିଞ୍ହି କାଲେ ୱସ୍ସୋଦକେନପି ତେମେନ୍ତି, କଦ୍ଦମମ୍ପି ମଦ୍ଦନ୍ତି, ଅନ୍ତରନ୍ତରା ଆତପୋପି ଖରୋ ହୋତି, ତେନ ତେସଂ ପିତ୍ତଂ କୋଟ୍ଠବ୍ଭନ୍ତରଗତଂ ହୋତି। ଆହାରତ୍ଥଞ୍ଚ ଫରେୟ୍ୟାତି ଆହାରତ୍ଥଂ ସାଧେୟ୍ୟ।

୨୬୧।ନଚ୍ଛାଦେନ୍ତୀତି ନ ଜିରନ୍ତି, ନ ୱାତରୋଗଂ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭେତୁଂ ସକ୍କୋନ୍ତି। ସେନେସିତାନୀତି ସିନିଦ୍ଧାନି। ଭତ୍ତାଚ୍ଛାଦକେନାତି ଭତ୍ତଂ ଅରୋଚିକେନ।

୨୬୨।ଅଚ୍ଛୱସନ୍ତିଆଦୀସୁ ନିସ୍ସଗ୍ଗିୟୱଣ୍ଣନାୟଂ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ୱିନିଚ୍ଛୟୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। କାଲେ ପଟିଗ୍ଗହିତନ୍ତିଆଦୀସୁ ମଜ୍ଝନ୍ହିକେ ଅୱୀତିୱତ୍ତେ ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ପଚିତ୍ୱା ପରିସ୍ସାୱେତ୍ୱା ଚାତି ଅତ୍ଥୋ। ତେଲପରିଭୋଗେନପରିଭୁଞ୍ଜିତୁନ୍ତି ସତ୍ତାହକାଲିକତେଲପରିଭୋଗେନ ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ।

୨୬୩।ମୂଲଭେସଜ୍ଜାଦି ୱିନିଚ୍ଛୟୋପି ଖୁଦ୍ଦକୱଣ୍ଣନାୟଂ ୱୁତ୍ତୋୟେୱ। ତସ୍ମା ଇଧ ୟଂ ୟଂ ପୁବ୍ବେ ଅୱୁତ୍ତଂ ତଂ ତଦେୱ ୱଣ୍ଣୟିସ୍ସାମ। ୱଚତ୍ତନ୍ତି ସେତୱଚଂ। ନିସଦଂ ନିସଦପୋତକନ୍ତି ପିସନସିଲା ଚ ପିସନପୋତୋ ଚ। ଫଗ୍ଗୱନ୍ତି ଲତାଜାତି। ନତ୍ତମାଲନ୍ତି କରଞ୍ଜଂ। ହିଙ୍ଗୁହିଙ୍ଗୁଜତୁହିଙ୍ଗୁସିପାଟିକା ହିଙ୍ଗୁଜାତିୟୋୟେୱ। ତକତକପତ୍ତିତକପଣ୍ଣିୟୋ ଲାଖାଜାତିୟୋ।

ସାମୁଦ୍ଦନ୍ତି ସମୁଦ୍ଦତୀରେ ୱାଲୁକା ୱିୟ ସନ୍ତିଟ୍ଠତି। କାଲଲୋଣନ୍ତି ପକତିଲୋଣଂ। ସିନ୍ଧୱନ୍ତି ସେତୱଣ୍ଣଂ ପବ୍ବତେ ଉଟ୍ଠହତି। ଉବ୍ଭିଦନ୍ତି ଭୂମିତୋ ଅଙ୍କୁରଂ ଉଟ୍ଠହତି। ବିଲନ୍ତି ଦବ୍ବସମ୍ଭାରେହି ସଦ୍ଧିଂ ପଚିତଂ, ତଂ ରତ୍ତୱଣ୍ଣଂ।

୨୬୪-୬।କାୟୋ ୱା ଦୁଗ୍ଗନ୍ଧୋତି କସ୍ସଚି ଅସ୍ସାଦୀନଂ ୱିୟ କାୟଗନ୍ଧୋ ହୋତି, ତସ୍ସାପି ସିରୀସକୋସୁମ୍ବାଦିଚୁଣ୍ଣାନି ୱା ଗନ୍ଧଚୁଣ୍ଣାନି ୱା ସବ୍ବାନି ୱଟ୍ଟନ୍ତି। ଛକଣନ୍ତି ଗୋମୟଂ। ରଜନନିପ୍ପକ୍କନ୍ତି ରଜନକସଟଂ। ପାକତିକଚୁଣ୍ଣମ୍ପି କୋଟ୍ଟେତ୍ୱା ଉଦକେନ ତେମେତ୍ୱା ନ୍ହାୟିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି; ଏତମ୍ପି ରଜନନିପ୍ପକ୍କସଙ୍ଖେପମେୱ ଗଚ୍ଛତି।

ଆମକମଂସଞ୍ଚଖାଦି ଆମକଲୋହିତଞ୍ଚ ପିୱୀତି ନ ତଂ ଭିକ୍ଖୁ ଖାଦି ନ ପିୱି, ଅମନୁସ୍ସୋ ଖାଦିତ୍ୱା ଚ ପିୱିତ୍ୱା ଚ ପକ୍କନ୍ତୋ, ତେନ ୱୁତ୍ତଂ – ‘‘ତସ୍ସ ସୋ ଅମନୁସ୍ସିକାବାଧୋ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭୀ’’ତି।

ଅଞ୍ଜନନ୍ତି ସବ୍ବସଙ୍ଗାହିକୱଚନମେତଂ। କାଲଞ୍ଜନନ୍ତି ଏକା ଅଞ୍ଜନଜାତି। ରସଞ୍ଜନଂ ନାନାସମ୍ଭାରେହି କତଂ। ସୋତଞ୍ଜନନ୍ତି ନଦୀସୋତାଦୀସୁ ଉପ୍ପଜ୍ଜନକଂ ଅଞ୍ଜନଂ। ଗେରୁକୋ ନାମ ସୁୱଣ୍ଣଗେରୁକୋ। କପଲ୍ଲନ୍ତି ଦୀପସିଖତୋ ଗହିତମସି। ଅଞ୍ଜନୂପପିଂସନେହୀତି ଅଞ୍ଜନେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକତୋ ପିଂସିତବ୍ବେହି, ନ ହି କିଞ୍ଚି ଅଞ୍ଞନୂପପିଂସନଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଚନ୍ଦନନ୍ତି ଲୋହିତଚନ୍ଦନାଦିକଂ ୟଂକିଞ୍ଚି। ତଗରାଦୀନି ପାକଟାନି, ଅଞ୍ଞାନିପି ନୀଲୁପ୍ପଲାଦୀନି ୱଟ୍ଟନ୍ତିୟେୱ।

ଅଟ୍ଠିମୟନ୍ତି ମନୁସ୍ସଟ୍ଠିଂ ଠପେତ୍ୱା ଅୱସେସଅଟ୍ଠିମୟଂ। ଦନ୍ତମୟନ୍ତି ହତ୍ଥିଦନ୍ତାଦିସବ୍ବଦନ୍ତମୟଂ। ୱିସାଣମୟେପି ଅକପ୍ପିୟଂ ନାମ ନତ୍ଥି, ନଲମୟାଦୟୋ ଏକନ୍ତକପ୍ପିୟାୟେୱ। ସଲାକଟ୍ଠାନିୟନ୍ତି ୟତ୍ଥ ସଲାକଂ ଓଦହନ୍ତି, ତଂ ସୁସିରଦଣ୍ଡକଂ ୱା ଥୱିକଂ ୱା ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଂସବଦ୍ଧକୋତି ଅଞ୍ଜନିତ୍ଥୱିକାୟ ଅଂସବଦ୍ଧକୋ। ୟମକନତ୍ଥୁକରଣିନ୍ତି ସମସୋତାହି ଦ୍ୱୀହି ପନାଲିକାହି ଏକଂ ନତ୍ଥୁକରଣିଂ।

୨୬୭।ଅନୁଜାନାମି ଭିକ୍ଖୱେ ତେଲପାକନ୍ତି ୟଂକିଞ୍ଚି ଭେସଜ୍ଜପକ୍ଖିତ୍ତଂ ସବ୍ବଂ ଅନୁଞ୍ଞାତମେୱ ହୋତି। ଅତିପକ୍ଖିତ୍ତମଜ୍ଜାନୀତି ଅତିୱିୟ ଖିତ୍ତମଜ୍ଜାନି; ବହୁଂ ମଜ୍ଜଂ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ୟୋଜିତାନୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଅଙ୍ଗୱାତୋତି ହତ୍ଥପାଦେ ୱାତୋ। ସମ୍ଭାରସେଦନ୍ତି ନାନାୱିଧପଣ୍ଣଭଙ୍ଗସେଦଂ। ମହାସେଦନ୍ତି ମହନ୍ତଂ ସେଦଂ; ପୋରିସପ୍ପମାଣଂ ଆୱାଟଂ ଅଙ୍ଗାରାନଂ ପୂରେତ୍ୱା ପଂସୁୱାଲିକାଦୀହି ପିଦହିତ୍ୱା ତତ୍ଥ ନାନାୱିଧାନି ୱାତହରଣପଣ୍ଣାନି ସନ୍ଥରିତ୍ୱା ତେଲମକ୍ଖିତେନ ଗତ୍ତେନ ତତ୍ଥ ନିପଜ୍ଜିତ୍ୱା ସମ୍ପରିୱତ୍ତନ୍ତେନ ସରୀରଂ ସେଦେତୁଂ ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଭଙ୍ଗୋଦକନ୍ତି ନାନାପଣ୍ଣଭଙ୍ଗକୁଥିତଂ ଉଦକଂ; ତେହି ପଣ୍ଣେହି ଚ ଉଦକେନ ଚ ସିଞ୍ଚିତ୍ୱା ସିଞ୍ଚିତ୍ୱା

ସେଦେତଙ୍କୋ। ଉଦକକୋଟ୍ଟକନ୍ତି ଉଦକକୋଟ୍ଟେ ଚାଟିଂ ୱା ଦୋଣିଂ ୱା ଉଣ୍ହୋଦକସ୍ସ ପୂରେତ୍ୱା ତତ୍ଥ ପୱିସିତ୍ୱା ସେଦକମ୍ମକରଣଂ ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ପକ୍କୱାତୋହୋତୀତି ପଦ୍ଦେ ପଦ୍ଦେ ୱାତୋ ୱିଜ୍ଝତି। ଲୋହିତଂ ମୋଚେତୁନ୍ତି ସତ୍ଥକେନ ଲୋହିତଂ ମୋଚେତୁଂ। ପଜ୍ଜଂ ଅଭିସଙ୍ଖରିତୁନ୍ତି ଯେନ ଫାଲିତପାଦା ପାକତିକା ହୋନ୍ତି; ତଂ ନାଳିକେରାଦୀସୁ ନାନାଭେସଜ୍ଜାନି ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପଜ୍ଜଂ ଅଭିସଙ୍ଖରିତୁଂ; ପାଦାନଂ ସପ୍ପାୟଭେସଜ୍ଜଂ ପଚିତୁନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ତିଲକକ୍କେନ ଅତ୍ଥୋତି ପିଟ୍ଠେହି ତିଲେହି ଅତ୍ଥୋ। କବଳିକନ୍ତି ୱଣମୁଖେ ସତ୍ତୁପିଣ୍ଡଂ ପକ୍ଖିପିତୁଂ। ସାସପକୁଡ୍ଡେନାତି ସାସପପିଟ୍ଠେନ। ୱଡ୍ଢମଂସନ୍ତି ଅଧିକମଂସଂ ଆଣି ୱିୟ ଉଟ୍ଠହତି। ଲୋଣସକ୍ଖରିକାୟ ଛିନ୍ଦିତୁନ୍ତି ଖୁରେନ ଛିନ୍ଦିତୁଂ। ୱିକାସିକନ୍ତି ତେଲରୁନ୍ଧନପିଲୋତିକଂ। ସବ୍ବଂ ୱଣପଟିକମ୍ମନ୍ତି ଯଂକିଞ୍ଚି ୱଣପରିକମ୍ମଂ ନାମ ଅତ୍ଥି; ସବ୍ବଂ ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୨୬୮।ସାମଂ ଗହେତ୍ୱାତି ଇଦଂ ନ କେୱଲଂ ସପ୍ପଦଟ୍ଠସ୍ସେୱ, ଅଞ୍ଞସ୍ମିମ୍ପି ଦଟ୍ଠୱିସେ ସତି ସାମଂ ଗହେତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଂ; ଅଞ୍ଞେସୁ ପନ କାରଣେସୁ ପଟିଗ୍ଗହିତମେୱ ୱଟ୍ଟତି। କତୋ ନ ପୁନ ପଟିଗ୍ଗହେତବ୍ବୋତି ସଚେ ଭୂମିପ୍ପତ୍ତୋ, ପଟିଗ୍ଗହେତବ୍ବୋ; ଅପ୍ପତ୍ତଂ ପନ ଗହେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

୨୬୯।ଘରଦିନ୍ନକାବାଧୋତି ୱସୀକରଣପାନକସମୁଟ୍ଠିତରୋଗୋ। ସୀତାଲୋଳିନ୍ତି ନଙ୍ଗଲେନ କସନ୍ତସ୍ସ ଫାଲେ ଲଗ୍ଗମତ୍ତିକଂ ଉଦକେନ ଆଲୋଳେତ୍ୱା ପାୟେତୁଂ ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଦୁଟ୍ଠଗହଣିକୋତି ୱିପନ୍ନଗହଣିକୋ; କିଚ୍ଛେନ ଉଚ୍ଚାରୋ ନିକ୍ଖମତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଆମିସଖାରନ୍ତି ସୁକ୍ଖୋଦନଂ ଝାପେତ୍ୱା ତାୟ ଛାରିକାୟ ପଗ୍ଘରିତଂ ଖାରୋଦକଂ। ମୁତ୍ତହରୀତକନ୍ତି ଗୋମୁତ୍ତପରିଭାୱିତଂ ହରୀତକଂ। ଅଭିସନ୍ନକାୟୋତି ଉସ୍ସନ୍ନଦୋସକାୟୋ। ଅଚ୍ଛକଞ୍ଜିୟନ୍ତି ତଣ୍ଡୁଲୋଦକମଣ୍ଡୋ। ଅକଟୟୂସନ୍ତି ଅସିନିଦ୍ଧୋ ମୁଗ୍ଗପଚିତପାନୀୟୋ। କଟାକଟନ୍ତି ସୋୱ ଧୋତସିନିଦ୍ଧୋ। ପଟିଚ୍ଛାଦନୀୟେନାତି ମଂସରସେନ।

ଗୁଳାଦିଅନୁଜାନନକଥା

୨୭୨।ସଚେ ଭିକ୍ଖୱେ ପକ୍କାପି ମୁଗ୍ଗା ଜାୟନ୍ତୀତି ପକ୍କା ମୁଗ୍ଗା ସଚେପି ଜାୟନ୍ତି, ୟଥାସୁଖଂ ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବା। ପକ୍କତ୍ତା ହି ତେ କପ୍ପିୟା ଏୱ।

୨୭୪।ଅନ୍ତୋୱୁତ୍ଥନ୍ତି ଅକପ୍ପିୟକୁଟିୟଂ ୱୁତ୍ଥଂ। ସାମଂ ପକ୍କନ୍ତି ଏତ୍ଥ ୟଂକିଞ୍ଚି ଆମିସଂ ଭିକ୍ଖୁନୋ ପଚିତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେପିସ୍ସ ଉଣ୍ହୟାଗୁୟା ସୁଲସିପଣ୍ଣାନି ୱା ସିଙ୍ଗିୱେରଂ ୱା ଲୋଣଂ ୱା ପକ୍ଖିପନ୍ତି, ତମ୍ପି ଚାଲେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ''ୟାଗୁଂ ନିବ୍ବାପେମୀ''ତି ପନ ଚାଲେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଉତ୍ତଣ୍ଡୁଲଭତ୍ତଂ ଲଭିତ୍ୱାପି ପିଦହିତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନ ମନୁସ୍ସା ପିଦହିତ୍ୱାୱ ଦେନ୍ତି, ୱଟ୍ଟତି; ''ଭତ୍ତଂ ୱା ମା ନିବ୍ବାୟତୂ''ତି ପିଦହିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଖୀରତକ୍କାଦୀସୁ ପନ ସକିଂ କୁଥିତେସୁ ଅଗ୍ଗିଂ ଦାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ପୁନପାକସ୍ସ ଅନୁଞ୍ଞାତତ୍ତା। ଉକ୍କପିଣ୍ଡକାପି ଖାଦନ୍ତୀତି ବିଳାମୂସିକଗୋଧାମଙ୍ଗୁସା ଖାଦନ୍ତି। ଦମକାତି ୱିଘାସାଦା।

୨୭୬।ତତୋ ନୀହଟନ୍ତି ୟତ୍ଥ ନିମନ୍ତିତା ଭୁଞ୍ଜନ୍ତି, ତତୋ ନୀହଟଂ।

୨୭୮।ୱନଟ୍ଠଂ ପୋକ୍ଖରଟ୍ଠନ୍ତି ୱନେ ଚେୱ ପଦୁମିନିଗଚ୍ଛେ ଚ ଜାତଂ। ଅବୀଜନ୍ତି ତରୁଣଫଲଂ, ୟସ୍ସ ବୀଜଂ ନ ଅଙ୍କୁରଂ ଜନେତି। ନିବ୍ବଟ୍ଟବୀଜନ୍ତି ବୀଜଂ ନିବ୍ବଟ୍ଟେତ୍ୱା ଅପନେତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବକଂ ଅମ୍ବପନସାଦି।

୨୭୯।ଦୁରୋପୟୋ ୱଣୋତି ଦୁକ୍ଖେନ ରୁହତି, ଦୁକ୍ଖେନ ପାକତିକୋ ହୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଦୁପ୍ପରିହାରଂ ସତ୍ଥନ୍ତି ସମ୍ବାଧେ ଦୁକ୍ଖେନ ସତ୍ଥଂ ପରିହରେୟ୍ୟଂ। ସତ୍ଥକମ୍ମଂ ୱା ୱତ୍ଥିକମ୍ମଂ ୱାତି ୟଥାପରିଚ୍ଛିନ୍ନେ ଓକାସେ ୟେନ କେନଚି ସତ୍ଥେନ ୱା ସୂଚିୟା ୱା କଣ୍ଟକେନ ୱା ସତ୍ତିକାୟ ୱା ପାସାଣସକ୍ଖଲିକାୟ ୱା ନଖେନ ୱା ଛିନ୍ଦନଂ ୱା ଫାଲନଂ ୱା ୱିଜ୍ଝନଂ ୱା ଲେଖନଂ ୱା ନ କାତବ୍ବଂ; ସବ୍ବଞ୍ହେତଂ ସତ୍ଥକମ୍ମମେୱ ହୋତି। ୟେନ କେନଚି ପନ ଚମ୍ମେନ ୱା ୱତ୍ଥେନ ୱା ୱତ୍ଥିପୀଳନମ୍ପି ନ କାତବ୍ବଂ; ସବ୍ବଞ୍ହେତଂ ୱତ୍ଥିକମ୍ମମେୱ ହୋତି। ଏତ୍ଥ ଚ ସମ୍ବାଧସ୍ସ ସାମନ୍ତା ଦ୍ୱଙ୍ଗୁଲାତି ଇଦଂ ସତ୍ଥକମ୍ମଂୟେୱ ସନ୍ଧାୟ ୱୁତ୍ତଂ। ୱତ୍ଥିକମ୍ମଂ ପନ ସମ୍ବାଧେୟେୱ ପଟିକ୍ଖିତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ପନ ଖାରଂ ଆଦାତୁଂ ୟେନ କେନଚି ରଜ୍ଜୁକେନ ୱା ବନ୍ଧିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ୟଦି ତେନ ଛିଜ୍ଜତି, ସୁଚ୍ଛିନ୍ନଂ। ଅଣ୍ଡୱୁଡ୍ଢିରୋଗେପି ସତ୍ଥକମ୍ମଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ତସ୍ମା ଅଣ୍ଡଂ ଫାଲେତ୍ୱା ବୀଜାନି ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ''ଅରୋଗଂ କରିସ୍ସାମୀ''ତି ନ କତ୍ତବ୍ବଂ। ଅଗ୍ଗିତାପନଭେସଜ୍ଜାଲିମ୍ପନେସୁ ପନ ପଟିକ୍ଖେପୋ ନତ୍ଥି। ୱଚ୍ଚମଗ୍ଗେ ଭେସଜ୍ଜମକ୍ଖିତା ଆଦାନୱଟ୍ଟି ୱା ୱେଳୁନାଳିକା ୱା ୱଟ୍ଟତି, ୟାୟ ଖାରକମ୍ମଂ ୱା କରୋନ୍ତି, ତେଲଂ ୱା ପୱେସେନ୍ତି।

୨୮୦ ।ପଓତ୍ତମଂସନ୍ତି ମତସ୍ସ ମଂସଂ। ମାଘାତୋତି ତଂ ଦିୱସଂ ନ ଲବ୍ଭା କେନଚି କିଞ୍ଚି ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେତୁଂ। ପୋତ୍ଥନିକନ୍ତି ମଂସଚ୍ଛେଦନସତ୍ଥକଂ ୱୁଚ୍ଚତି। କିମ୍ପିମାଯାତି କିମ୍ପି ଇମାଯ। ନ ଭଗୱା ଉସ୍ସହତୀତି ନ ଭଗୱା ସକ୍କୋତି। ଯତ୍ର ହି ନାମାତି ଯସ୍ମା ନାମ। ପଟିୱେକ୍ଖୀତି ୱୀମଂସି; ପଟିପୁଚ୍ଛୀତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଅପ୍ପଟିୱେକ୍ଖିତ୍ୱାତି ଅପ୍ପଟିପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା। ସଚେ ପନ ଅସୁକମଂସନ୍ତି ଜାନାତି, ପଟିପୁଚ୍ଛନକିଚ୍ଚଂ ନତ୍ଥି, ଅଜାନନ୍ତେନ ପନ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱାୱ ଖାଦିତବ୍ବଂ।

ହତ୍ଥିମଂସାଦିପଟିକ୍ଖେପକଥା

୨୮୧ ।ସୁନଖମଂସନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଅରଞ୍ଞକୋକା ନାମ ସୁନଖସଦିସା ହୋନ୍ତି, ତେସଂ ମଂସଂ ୱଟ୍ଟତି। ଯୋ ପନ ଗାମସୁନଖିଯା ୱା କୋକେନ କୋକସୁନଖିଯା ୱା ଗାମସୁନଖେନ ସଂଯୋଗା ଉପ୍ପନ୍ନୋ, ତସ୍ସ ମଂସଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ସୋ ହି ଉଭଯଂ ଭଜତୀତି। ଅହିମଂସନ୍ତି କସ୍ସଚି ଅପାଦକସ୍ସ ଦୀଘଜାତିକସ୍ସ ମଂସଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସୀହମଂସାଦୀନି ପାକଟାନେୱ।

ଏତ୍ଥ ଚ ମନୁସ୍ସମଂସଂ ସଜାତିତାଯ ପଟିକ୍ଖିତ୍ତଂ, ହତ୍ଥିଅସ୍ସମଂସଂ ରାଜଙ୍ଗତାଯ, ସୁନଖମଂସଞ୍ଚ ଅହିମଂସଞ୍ଚ ପଟିକୂଲତାଯ, ସୀହମଂସାଦୀନି ପଞ୍ଚ ଅତ୍ତନୋ ଅନୁପଦ୍ଦୱତ୍ଥାଯାତି। ଇମେସଂ ମନୁସ୍ସାଦୀନଂ ଦସନ୍ନଂ ମଂସମ୍ପି ଅଟ୍ଠିପି ଲୋହିତମ୍ପି ଚମ୍ମମ୍ପି ଲୋମମ୍ପି ସବ୍ବଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ଯଂକିଞ୍ଚି ଞତ୍ୱା ୱା ଅଞତ୍ୱା ୱା ଖାଦନ୍ତସ୍ସ ଆପତ୍ତିଯେୱ। ଯଦା ଜାନାତି, ତଦା ଦେସେତବ୍ବା। ''ଅପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ଖାଦିସ୍ସାମୀ''ତି ଗଣ୍ହତୋ ପଟିଗ୍ଗହଣେ ଦୁକ୍କଟଂ, ''ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ଖାଦିସ୍ସାମୀ''ତି ଗଣ୍ହତୋ ଅନାପତ୍ତି। ଉଦ୍ଦିସ୍ସ କତଂ ପନ ଜାନିତ୍ୱା ଖାଦନ୍ତସ୍ସେୱ ଆପତ୍ତି, ପଚ୍ଛା ଜାନନ୍ତୋ ଆପତ୍ତିଯା ନ କାରେତବ୍ବୋତି।

ଯାଗୁମଧୁଗୋଳକାଦିକଥା

୨୮୨ ।ଏକଉତୋତି ଏକକୋ, ନତ୍ଥି ମେ ଦୁତିଯୋତି ଅତ୍ଥୋ। ପହୂତଂ ଯାଗୁଞ୍ଚ ମଧୁଗୋଳକଞ୍ଚ ପଟିଯାଦାପେତ୍ୱାତି ସୋ କିର ସତସହସ୍ସଂ ୱଯଂ କତ୍ୱା ପଟିଯାଦାପେସି। ଅନୁମୋଦନାଗାଥାପରିଯୋସାନେ ''ପତ୍ଥଯତଂ ଇଚ୍ଛତ''ନ୍ତି ପଦାନଂ ''ଅଲମେୱ ଦାତୁ''ନ୍ତି ଇମିନା ସମ୍ବନ୍ଧୋ। ସଚେ ପନ ''ପତ୍ଥଯତା ଇଚ୍ଛତା''ତି ପାଠୋ ଅତ୍ଥି, ସୋଯେୱ ଗହେତବ୍ବୋ।

୨୮୩।ଭୋଜ୍ଜଯାଗୁନ୍ତି ଯା ପୱାରଣଂ ଜନେତି। ଯଦଗ୍ଗେନାତି ଯଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱା। ସଗ୍ଗା ତେ ଆରଦ୍ଧାତି ସଗ୍ଗନିବ୍ବତ୍ତକପୁଞ୍ଞଂ ଉପଚିତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଯଥାଧମ୍ମୋକାରେତବ୍ବୋତି ପରମ୍ପରଭୋଜନେନ କାରେତବ୍ବୋ, ଭୋଜ୍ଜଯାଗୁଯା ହି ପୱାରଣା ହୋତୀତି।

୨୮୪ ।ନାହଂ ତଂ କଚ୍ଚାନାତି ତସ୍ମିଂ କିର ଅୱସିଟ୍ଠଗୁଳେ ଦେୱତା ସୁଖୁମୋଜଂ ପକ୍ଖିପିଂସୁ, ସା ଅଞ୍ଞେସଂ ପରିଣାମଂ ନ ଗଚ୍ଛତି, ତସ୍ମା ଏୱମାହ। ଗିଲାନସ୍ସ ଗୁଳନ୍ତି ତଥାରୂପେନ ବ୍ୟାଧିନା ଗିଲାନସ୍ସ ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ ଗୁଳଂ ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ପାଟଲିଗାମୱତ୍ଥୁକଥା

୨୮୫ ।ସବ୍ବସନ୍ଥରିନ୍ତି ଯଥା ସବ୍ବଂ ସନ୍ଥତଂ ହୋତି, ଏୱଂ।

୨୮୬ ।ସୁନିଧୱସ୍ସକାରାତି ସୁନିଧୋ ଚ ୱସ୍ସକାରୋ ଚ ଦ୍ୱେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ମଗଧରଞ୍ଞୋ ମହାମତ୍ତା ମହାମଚ୍ଚା। ୱଜ୍ଜୀନଂ ପଟିବାହାଯାତି ୱଜ୍ଜିରାଜକୁଲାନଂ ଆଯମୁଖପଚ୍ଛିନ୍ଦନତ୍ଥଂ। ୱତ୍ଥୂନୀତି ଘରୱତ୍ଥୂନି। ଚିତ୍ତାନି ନମନ୍ତି ନିୱେସନାନି ମାପେତୁନ୍ତି ତା କିର ଦେୱତା ୱତ୍ଥୁୱିଜ୍ଜାପାଠକାନଂ ସରୀରେ ଅଧିମୁଚ୍ଚିତ୍ୱା ଏୱଂ ଚିତ୍ତାନି ନାମେନ୍ତି। କସ୍ମା? ଅମ୍ହାକଂ ଯଥାନୁରୂପଂ ସକ୍କାରଂ କରିସ୍ସନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ତାୱତିଂସେହୀତି ଲୋକେ କିର ସକ୍କଂ ଦେୱରାଜାନଂ ୱିସ୍ସକମ୍ମଞ୍ଚ ଉପାଦାଯ ତାୱତିଂସା ପଣ୍ଡିତାତି ସଦ୍ଦୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ, ତେନେୱାହ ତାୱତିଂସେହୀତି, ତାୱତିଂସେହି ସଦ୍ଧିଂ ମନ୍ତେତ୍ୱା ୱିଯ ମାପେନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଯାୱତା ଅରିଯଂ ଆଯତନନ୍ତି ଯତ୍ତକଂ ଅରିଯମନୁସ୍ସାନଂ ଓସରଣଟ୍ଠାନଂ ନାମ ଅତ୍ଥି। ଯାୱତା ୱଣିପ୍ପଥୋତି ଯତ୍ତକଂ ୱାଣିଜାନଂ ଆଭତଭଣ୍ଡସ୍ସ ରାସିୱସେନେୱ କଯୱିକ୍କଯଟ୍ଠାନଂ ନାମ ଅତ୍ଥି। ଇଦଂ ଅଗ୍ଗନଗରନ୍ତି ତେସଂ ଅରିଯାଯତନୱଣିପ୍ପଥାନଂ ଇଦଂ ଅଗ୍ଗନଗରଂ ଭୱିସ୍ସତି। ପୁଟଭେଦନନ୍ତି ପୁଟଭେଦନଟ୍ଠାନଂ ମୋଚନଟ୍ଠାନନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଅଗ୍ଗିତୋ ୱାତିଆଦୀସୁ ସମୁଚ୍ଚଯତ୍ଥୋ ୱା ସଦ୍ଦୋ। ତତ୍ର ହି ଏକସ୍ସ କୋଟ୍ଠାସସ୍ସ ଅଗ୍ଗିତୋ, ଏକସ୍ସ ଉଦକତୋ, ଏକସ୍ସ ଅବ୍ଭନ୍ତରତୋ, ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଭେଦା ଅନ୍ତରାଯୋ ଭୱିସ୍ସତି। ଉଳୁମ୍ପନ୍ତି ପାରଗମନତ୍ଥାଯ ଆଣିଯୋ ଆକୋଟେତ୍ୱା କତଂ। କୁଲ୍ଲନ୍ତି ୱଲ୍ଲିଆଦୀହି ବନ୍ଧିତ୍ୱା କତଂ।

ଅଣ୍ଣୱନ୍ତି ସବ୍ବନ୍ତିମେନ ପରିଚ୍ଛେଦେନ ଯୋଜନମତ୍ତଂ ଗମ୍ଭୀରସ୍ସ ଚ ପୁଥୁଲସ୍ସ ଚ ଉଦକଟ୍ଠାନସ୍ସେତଂ ଅଧିୱଚନଂ। ସରନ୍ତି ଇଧ ନଦୀ ଅଧିପ୍ପେତା। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ଯେ ଗମ୍ଭୀରଂ ୱିତ୍ଥତଂ ତଣ୍ହାସରଂ ତରନ୍ତି, ତେ ଅରିଯମଗ୍ଗସଙ୍ଖାତଂ ସେତୁଂ କତ୍ୱାନ ୱିସଜ୍ଜ ପଲ୍ଲଲାନି ଅନାମସିତ୍ୱାୱ ଉଦକଭରିତାନି

ନିନ୍ନଟ୍ଠାନାନି; ଅୟଂ ପନ ଇଦଂ ଅପ୍ପମତ୍ତକଂ ଉଦକଂ ଉତ୍ତରିତୁକାମୋପି କୁଲଞ୍ଚି ପରିଜନୋ ବନ୍ଧତି, ବୁଦ୍ଧା ପନ ବୁଦ୍ଧସାୱକା ଚ ୱିନା ଏୱ କୁଲ୍ଲେନ ତିଣ୍ଣା ମେଧାୱିନୋ ଜନାତି।

୨୮୭।ଅନନୁବୋଧାତି ଅବୁଜ୍ଝନେନ। ସନ୍ଧାୱିତନ୍ତି ଭୱତୋ ଭୱଂ ଗମନୱସେନ ସନ୍ଧାୱିତଂ। ସଂସରିତନ୍ତି ପୁନପ୍ପୁନଂ ଗମନୱସେନ ସଂସରିତଂ। ମମଞ୍ଚେୱ ତୁମ୍ହାକଞ୍ଚାତି ମୟା ଚ ତୁମ୍ହେହି ଚ। ଅଥ ୱା ସନ୍ଧାୱିତଂ ସଂସରିତନ୍ତି ସନ୍ଧାୱନଂ ସଂସରଣଂ ମମଞ୍ଚେୱ ତୁମ୍ହାକଞ୍ଚ ଅହୋସୀତି ଏୱମେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ। ସଂସିତନ୍ତି ସଂସରିତଂ। ଭୱନେତ୍ତି ସମୂହତାତି ଭୱତୋ ଭୱଗମନା ସନ୍ଧାୱନା ତଣ୍ହାରଜ୍ଜୁ ସୁଟ୍ଠୁ ହତା ଛିନ୍ନା ଅପ୍ପୱତ୍ତିକତା।

୨୮୯।ନୀଲାତି ଇଦଂ ସବ୍ବସଙ୍ଗାହକଂ। ନୀଲୱଣ୍ଣାତିଆଦି ତସ୍ସେୱ ୱିଭାଗଦସ୍ସନତ୍ଥଂ। ତତ୍ଥ ନ ତେସଂ ପକତିୱଣ୍ଣା ନୀଲା, ନୀଲୱିଲେପନାନଂ ୱିଚିତ୍ତତାୱସେନେତଂ ୱୁତ୍ତଂ। ପଟିୱଞ୍ଚେସୀତି ପହାରେସି। ସାହାରଂ ଦଜ୍ଜେୟ୍ୟାଥାତି ସଜନପଦଂ ଦଦେୟ୍ୟାଥ। ଅଙ୍ଗୁଲିଂ ଫୋଟେସୁନ୍ତି ଅଙ୍ଗୁଲିଂ ଚାଲେସୁଂ। ଅମ୍ବକାୟାତି ଇତ୍ଥିକାୟ। ଓଲୋକେଥାତି ପସ୍ସଥ। ଅପଲୋକେଥାତି ପୁନପ୍ପୁନଂ ପସ୍ସଥ। ଉପସଂହରଥାତି ଉପନେଥ। ଇମଂ ଲିଚ୍ଛୱିପରିସଂ ତୁମ୍ହାକଂ ଚିତ୍ତେନ ତାୱତିଂସପରିସଂ ହରଥ, ତାୱତିଂସସ୍ସ ସମକଂ କତ୍ୱା ପସ୍ସଥାତି ଅତ୍ଥୋ।

ସୀହସେନାପତିୱତ୍ଥୁଆଦିକଥା

୨୯୦।ଧମ୍ମସ୍ସ ଚ ଅନୁଧମ୍ମଂ ବ୍ୟାକରୋନ୍ତୀତି ଭଗୱତା ୱୁତ୍ତକାରଣସ୍ସ ଅନୁକାରଣଂ କଥେନ୍ତି। ସହଧମ୍ମିକୋ ୱାଦାନୁୱାଦୋତି ଅପରେହି ୱୁତ୍ତକାରଣେନ ସକାରଣୋ ହୁତ୍ୱା ତୁମ୍ହାକଂ ୱାଦୋ ୱିଞ୍ଞୁଗରହିତବ୍ବଂ କାରଣଂ କୋଚି ଅପ୍ପମତ୍ତକୋପି କିଂ ନ ଆଗଚ୍ଛତି। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି ''କିଂ ସବ୍ବକାରେନାପି ତୁମ୍ହାକଂ ୱାଦେ ଗାରୟ୍ହକାରଣଂ ନତ୍ଥୀ''ତି। ଅନବ୍ଭକ୍ଖାତୁକାମାତି ଅଭିଭୱିତ୍ୱା ନ ଆଚିକ୍ଖିତୁକାମା।

୨୯୩।ଅନୁୱିଚ୍ଚକାରନ୍ତି ଅନୁୱିଦିତ୍ୱା ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ତୁଲୟିତ୍ୱା କାତବ୍ବଂ କରୋହୀତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଞାତମନୁସ୍ସାନନ୍ତି ଲୋକେ ପାକଟାନଂ। ସାଧୁ ହୋତୀତି ସୁନ୍ଦରଂ ହୋତି। ପଟାକଂ ପରିହରେୟ୍ୟୁନ୍ତି ପଟାକଂ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ନଗରେ ଘୋସନ୍ତା ଆହିଣ୍ଡେୟ୍ୟୁଂ। କସ୍ମା? ''ଏୱଂ ନୋ ଅମ୍ହାକଂ ମହନ୍ତଭାୱୋ ଭୱିସ୍ସତୀ''ତି। ଓପାନଭୂତନ୍ତି ପଟିୟତ୍ତୌଦପାନୋ ୱିୟ ଠିତଂ। କୁଲନ୍ତି ନିୱେସନଂ। ଦାତବ୍ବଂ ମଞ୍ଞେୟ୍ୟାସୀତି ମା ଇମେସଂ ଦେୟ୍ୟଧମ୍ମଂ ଉପଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ଥ, ସମ୍ପତ୍ତାନଞ୍ହି ଦାତବ୍ବମେୱାତି ୱଦତି। ଓକାରୋତି ଅୱକାରୋ ଲାମକଭାୱୋ। ସାମୁକ୍କଂସିକାତି ଅତ୍ତନାୟେୱ ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ଗହିତା; ଅସାଧାରଣଂ ଅଞ୍ଞେସନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଉଦ୍ଦିସ୍ସ କତନ୍ତି ଉଦ୍ଦିସିତ୍ୱା କତଂ।

୨୯୪।ପଟିଚ୍ଚକମ୍ମନ୍ତି ଅତ୍ତାନଂ ପଟିଚ୍ଚ କତନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଥ ୱା ପଟିଚ୍ଚକମ୍ମନ୍ତି ନିମିତ୍ତକମ୍ମସ୍ସେତଂ ଅଧିୱଚନଂ, ତଂ ପଟିଚ୍ଚକମ୍ମଂ ଏତ୍ଥ ଅତ୍ଥୀତି ମଂସମ୍ପି ପଟିଚ୍ଚକମ୍ମନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ। ଯୋ ହି ଏୱରୂପଂ ମଂସଂ ପରିଭୁଞ୍ଜତି, ସୋପି ତସ୍ସ କମ୍ମସ୍ସ ଦାୟାଦୋ ହୋତି, ୱଧକସ୍ସ ୱିୟ ତସ୍ସାପି ପାଣଘାତକମ୍ମଂ ହୋତୀତି ଅଧିପ୍ପାୟୋ । ଜିରିଦନ୍ତିତି ଜିରନ୍ତି ଅବ୍ଭାଚିକ୍ଖନ୍ତା ନ ଜିରନ୍ତି, ଅବ୍ଭକ୍ଖାନସ୍ସ ଅନ୍ତଂ ନ ଗଚ୍ଛନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ତିକୋଟିପରିସୁଦ୍ଧକଥା ସଙ୍ଘଭେଦସିକ୍ଖାପଦୱଣ୍ଣନାୟଂ ୱୁତ୍ତା।

କପ୍ପିୟଭୂମିଅନୁଜାନନକଥା

୨୯୫।ସକଟପରିୱଟ୍ଟନ୍ତି ସକଟେହି ପରିକ୍ଖେପଂ ୱିୟ କତ୍ୱା ଅଚ୍ଛନ୍ତି। ପଚ୍ଚନ୍ତିମନ୍ତି ଅଭିଲାପମତ୍ତମେତଂ ''ୟଂ ସଙ୍ଘୋ ଆକଙ୍ଖତୀ''ତି ୱୁତ୍ତତ୍ତା ପନ ଧୁରୱିହାରୋପି ସମ୍ମନ୍ନିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, କମ୍ମୱାଚଂ ଅୱତ୍ୱା ଅପଲୋକନେନାପି ୱଟ୍ଟତିୟେୱ। କାକୋରୱସଦ୍ଦନ୍ତି ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପୱିଟ୍ଠାନଂ ଆମିସଖାଦନତ୍ଥାୟ ଅନୁପ୍ପଗେୟେୱ ସନ୍ନିପତିତାନଂ କାକାନଂ ଓରୱସଦ୍ଦଂ। ୟସୋଜୋ ନାମ କପିଲସୁତ୍ତପରିୟୋସାନେ ପବ୍ବଜିତାନଂ ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ସତାନଂ ଅଗ୍ଗପୁରିସୋ।

ଉସ୍ସାୱନନ୍ତିକନ୍ତିଆଦୀସୁ ଉସ୍ସାୱନନ୍ତିକା ତାୱ ଏୱଂ କତ୍ତବ୍ବା। ଯୋ ଥମ୍ଭାନଂ ୱା ଉପରି ଭିତ୍ତିପାଦେ ୱା ନିଖନିତ୍ୱା ୱିହାରୋ କରିୟତି, ତସ୍ସ ହେଟ୍ଠା ଥମ୍ଭପଟିଚ୍ଛକା ପାସାଣା ଭୂମିଗତିକା ଏୱ। ପଠମଥମ୍ଭଂ ପନ ପଠମଭିତ୍ତିପାଦଂ ୱା ପତିଟ୍ଠାପେନ୍ତେହି ବହୂହି ସମ୍ପରିୱାରେତ୍ୱା ''କପ୍ପିୟକୁଟିଂ କରୋମ, କପ୍ପିୟକୁଟିଂ କରୋମା''ତି ୱାଚଂ ନିଚ୍ଛାରେନ୍ତେହି ମନୁସ୍ସେସୁ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପତିଟ୍ଠାପେନ୍ତେସୁ ଆମସିତ୍ୱା ୱା ସୟଂ ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ୱା ଥମ୍ଭେ ୱା ଭିତ୍ତିପାଦୋ ୱା ପତିଟ୍ଠାପେତବ୍ବୋ। କୁରୁନ୍ଦିମହାପଚ୍ଚରୀସୁ ପନ ''କପ୍ପିୟକୁଟି କପ୍ପିୟକୁଟୀ''ତି ୱତ୍ୱା ପତିଟ୍ଠାପେତବ୍ବନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ। ଅନ୍ଧକଟ୍ଠକଥାୟଂ ''ସଙ୍ଘସ୍ସ କପ୍ପିୟକୁଟିଂ ଅଧିଟ୍ଠାମୀ''ତି ୱୁତ୍ତଂ। ତଂ ପନ ଅୱତ୍ୱାପି ଅଟ୍ଠକଥାସୁ ୱୁତ୍ତନୟେନ ୱୁତ୍ତେ ଦୋସୋ ନତ୍ଥି। ଇଦଂ ପନେତ୍ଥ ସାଧାରଣଲକ୍ଖଣଂ, ଥମ୍ଭପତିଟ୍ଠାନଞ୍ଚ ୱଚନପରିୟୋସାନଞ୍ଚ ସମକାଲଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ହି ଅନିଟ୍ଠିତେ ୱଚନେ ଥମ୍ଭୋ ପତିଟ୍ଠାତି, ଅପ୍ପତିଟ୍ଠିତେ ୱା ତସ୍ମିଂ ୱଚନଂ ନିଟ୍ଠାତି, ଅକତା ହୋତି କପ୍ପିୟକୁଟି। ତେନେୱ ମହାପଚ୍ଚରିୟଂ ୱୁତ୍ତଂ – ''ବହୂହି ସମ୍ପରିୱାରେତ୍ୱା ୱତ୍ତବ୍ବଂ, ଅୱସ୍ସଞ୍ହି ଏତ୍ଥ ଏକସ୍ସାପି ୱଚନନିଟ୍ଠାନଞ୍ଚ ଥମ୍ଭପତିଟ୍ଠାନଞ୍ଚ ଏକତୋ ଭୱିସ୍ସତୀ''ତି।

ଇଟ୍ଠକସିଲାମତ୍ତିକାକୁଟ୍ଟିକାସୁ ପନ କୁଟୀସୁ ହେଟ୍ଠା ଚଯଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ୱା ଅବନ୍ଧିତ୍ୱା ୱା କରୋନ୍ତୁ, ଯତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଭିତ୍ତିଂ ଉଟ୍ଠାପେତୁକାମା ହୋନ୍ତି, ତଂ ସବ୍ବପଠମଂ ଇଟ୍ଠକଂ ୱା ସିଲଂ ୱା ମତ୍ତିକାପିଣ୍ଡଂ ୱା ଗହେତ୍ୱା ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ କପ୍ପିଯକୁଟି କାତବ୍ବା। ଇଟ୍ଠକାଦଯୋ ହି ଭିତ୍ତିଯା ପଠମିଟ୍ଠକାଦୀନଂ ହେଟ୍ଠା ନ ୱଟ୍ଟନ୍ତି, ଥମ୍ଭା ପନ ଉପରି ଉଗ୍ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ତସ୍ମା ୱଟ୍ଟନ୍ତି। ଅନ୍ଧକଟ୍ଠକଥାଯଂ ‘‘ଥମ୍ଭେହି କରିଯମାନେ ଚତୂସୁ କୋଣେସୁ ଚତ୍ତାରୋ ଥମ୍ଭା ଇଟ୍ଠକାଦିକୁଟ୍ଟେ ଚତୂସୁ କୋଣେସୁ ଦ୍ୱେ ତିସ୍ସୋ ଇଟ୍ଠକା ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବା’’ତି ୱୁତ୍ତଂ। ତଥା ପନ ଅକତାଯପି ଦୋସୋ ନତ୍ଥି, ଅଟ୍ଠକଥାସୁ ହି ୱୁତ୍ତମେୱ ପମାଣଂ।

ଗୋନିସାଦିକା ଦୁୱିଧା – ଆରାମଗୋନିସାଦିକା, ୱିହାରଗୋନିସାଦିକାତି। ତାସୁ ଯତ୍ଥ ନେୱ ଆରାମୋ ନ ସେନାସନାନି ପରିକ୍ଖିତ୍ତାନି ହୋନ୍ତି, ଅଯଂ ‘‘ଆରାମଗୋନିସାଦିକା’’ ନାମ। ଯତ୍ଥ ସେନାସନାନି ସବ୍ବାନି ୱା ଏକଚ୍ଚାନି ୱା ପରିକ୍ଖିତ୍ତାନି, ଆରାମୋ ଅପରିକ୍ଖିତ୍ତୋ, ଅଯଂ ‘‘ୱିହାରଗୋନିସାଦିକା’’ ନାମ। ଇତି ଉଭଯତ୍ରାପି ଆରାମସ୍ସ ଅପରିକ୍ଖିତ୍ତଭାୱୋଯେୱ ପମାଣଂ। ଆରାମୋ ପନ ଉପଡ୍ଢପରିକ୍ଖିତ୍ତୋପି ବହୁତରଂ ପରିକ୍ଖିତ୍ତୋପି ପରିକ୍ଖିତ୍ତୋଯେୱ ନାମାତି କୁରୁନ୍ଦିମହଆପଚ୍ଚରିଯାଦୀସୁ ୱୁତ୍ତଂ। ଏତ୍ଥ କପ୍ପିଯକୁଟିଂ ଲଦ୍ଧୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ଗହପତୀତି ମନୁସ୍ସା ଆୱାସଂ କତ୍ୱା ‘‘କପ୍ପିଯକୁଟିଂ ଦେମ, ପରିଭୁଞ୍ଜଥା’’ତି ୱଦନ୍ତି, ଏସା ଗହପତି ନାମ। ‘‘କପ୍ପିଯକୁଟିଂ କାତୁଂ ଦେମା’’ତି ୱୁତ୍ତେପି ୱଟ୍ଟତିଯେୱ। ଅନ୍ଧକଟ୍ଠକଥାଯଂ ପନ ‘‘ଯସ୍ମା ଭିକ୍ଖୁଂ ଠପେତ୍ୱା ସେସସହଧମ୍ମିକାନଂ ସବ୍ବେସଞ୍ଚ ଦେୱମନୁସ୍ସାନଂ ହତ୍ଥତୋ ପଟିଗ୍ଗହୋ ଚ ସନ୍ନିଧି ଚ ଅନ୍ତୋୱୁତ୍ଥଞ୍ଚ ତେସଂ ସନ୍ତକଂ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ୱଟ୍ଟତି, ତସ୍ମା ତେସଂ ଗେହାନି ୱା ତେହି ଦିନ୍ନା କପ୍ପିଯକୁଟି ୱା ଗହପତୀତି ୱୁଚ୍ଚତୀ’’ତି ୱୁତ୍ତଂ। ପୁନପି ୱୁତ୍ତଂ – ‘‘ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ୱିହାରଂ ଠପେତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁନୁପସ୍ସଯୋ ୱା ଆରାମିକାନଂ ୱା ତିତ୍ଥିଯାନଂ ୱା ଦେୱତାନଂ ୱା ନାଗାନଂ ୱା ଅପି ବ୍ରହ୍ମାନଂ ୱିମାନଂ କପ୍ପିଯକୁଟି ହୋତୀ’’ତି, ତଂ ସୁୱୁତ୍ତଂ; ସଙ୍ଘସନ୍ତକମେୱ ହି ଭିକ୍ଖୁସନ୍ତକଂ ୱା ଗେହଂ ଗହପତିକୁଟିକା ନ ହୋତି। ସମ୍ମୁତିକା ନାମ କମ୍ମୱାଚଂ ସାୱେତ୍ୱା କତାତି।

ଯଂ ଇମାସୁ ଚତୂସୁ କପ୍ପିଯଭୂମୀସୁ ୱୁତ୍ଥଂ ଆମିସଂ, ତଂ ସବ୍ବଂ ଅନ୍ତୋୱୁତ୍ଥସଙ୍ଖ୍ୟଂ ନ ଗଚ୍ଛତି। ଭିକ୍ଖୂନଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁନୀନଞ୍ଚ ଅନ୍ତୋୱୁତ୍ଥଅନ୍ତୋପକ୍କମୋଚନତ୍ଥଞ୍ହି କପ୍ପିଯକୁଟିଯୋ ଅନୁଞ୍ଞାତା। ଯଂ ପନ ଅକପ୍ପିଯଭୂମିଯଂ ସହସେଯ୍ୟପ୍ପହୋନକେ ଗେହେ ୱୁତ୍ଥଂ ସଙ୍ଘିକଂ ୱା ପୁଗ୍ଗଲିକଂ ୱା ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନିଯା ୱା ସନ୍ତକଂ ଏକରତ୍ତମ୍ପି ଠପିତଂ, ତଂ ଅନ୍ତୋୱୁତ୍ଥଂ; ତତ୍ଥ ପକ୍କଞ୍ଚ ଅନ୍ତୋପକ୍କଂ ନାମ ହୋତି, ଏତଂ ନ କପ୍ପତି। ସତ୍ତାହକାଲିକଂ ପନ ଯାୱଜୀୱିକଞ୍ଚ ୱଟ୍ଟତି।

ତତ୍ରାଯଂ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ – ସାମଣେରୋ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ତଣ୍ଡୁଲାଦିକଂ ଆମିସଂ ଆହରିତ୍ୱା କପ୍ପିଯକୁଟିଯଂ ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପୁନଦିୱସେ ପଚିତ୍ୱା ଦେତି, ଅନ୍ତୋୱୁତ୍ଥଂ ନ ହୋତି। ତତ୍ଥ ଅକପ୍ପିଯକୁଟିଯଂ ନିକ୍ଖିତ୍ତସପ୍ପିଆଦୀସୁ ଯଂକିଞ୍ଚି ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଦେତି, ମୁଖସନ୍ନିଧି ନାମ ହୋତି। ମହାପଚ୍ଚରିଯଂ ପନ ‘‘ଅନ୍ତୋୱୁତ୍ଥଂ ହୋତୀ’’ତି ୱୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ନାମମତ୍ତମେୱ ନାନାକରଣଂ। ଭିକ୍ଖୁ ଅକପ୍ପିଯକୁଟିଯଂ ଠପିତସପ୍ପିଞ୍ଚ ଯାୱଜୀୱିକପଣ୍ଣଞ୍ଚ ଏକତୋ ପଚିତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜତି, ସତ୍ତାହଂ ନିରାମିସଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ଆମିସସଂସଟ୍ଠଂ କତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜତି, ଅନ୍ତୋୱୁତ୍ଥଞ୍ଚେୱ ସାମଂପାକଞ୍ଚ ହୋତି। ଏତେନୁପାଯେନ ସବ୍ବସଂସଗ୍ଗା ୱେଦିତବ୍ବା।

ଇମା ପନ କପ୍ପିଯକୁଟିଯୋ କଦା ଜହିତୱତ୍ଥୁକା ହୋନ୍ତି? ଉସ୍ସାୱନନ୍ତିକା ତାୱ ଯା ଥମ୍ଭାନଂ ଉପରି ଭିତ୍ତିପାଦେ ୱା ନିଖଣିତ୍ୱା କତା, ସା ସବ୍ବେସୁ ଥମ୍ଭେସୁ ଚ ଭିତ୍ତିପାଦେସୁ ଚ ଅପନୀତେସୁ ଜହିତୱତ୍ଥୁକା ହୋତି। ସଚେ ପନ ଥମ୍ଭେ ୱା ଭିତ୍ତିପାଦେ ୱା ପରିୱତ୍ତେନ୍ତି, ଯୋ ଯୋ ଠିତୋ ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପତିଟ୍ଠାତି, ସବ୍ବେସୁପି ପରିୱତ୍ତିତେସୁ ଅଜହିତୱତ୍ଥୁକାୱ ହୋତି। ଇଟ୍ଠକାଦୀହି କତା ଚଯସ୍ସ ଉପରି ଭିତ୍ତିଅତ୍ଥାଯ ଠପିତଂ ଇଟ୍ଠକଂ ୱା ସିଲଂ ୱା ମତ୍ତିକାପିଣ୍ଡଂ ୱା ଆଦିଂକତ୍ୱା ୱିନାସିତକାଲେ ଜହିତୱତ୍ଥୁକା ହୋତି। ଯେହି ପନ ଇଟ୍ଠକାଦୀହି ଅଧିଟ୍ଠିତା, ତେସୁ ଅପନୀତେସୁପି ତଦଞ୍ଞାସୁ ପତିଟ୍ଠିତାସୁ ଅଜହିତୱତ୍ଥୁକାୱ ହୋତି।

ଗୋନିସାଦିକା ପାକାରାଦୀହି ପରିକ୍ଖେପେ କତେ ଜହିତୱତ୍ଥୁକା ହୋତି। ପୁନ ତସ୍ମିଂ ଆରାମେ କପ୍ପିଯକୁଟି ଲଦ୍ଧୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନ ପୁନପି ପାକାରାଦଯୋ ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ଖଣ୍ଡା ହୋନ୍ତି, ତତୋ ତତୋ ଗାୱୋ ପୱିସନ୍ତି, ପୁନ କପ୍ପିଯକୁଟି ହୋତି। ଇତରା ପନ ଦ୍ୱେ ଗୋପାନସୀମତ୍ତଂ ଠପେତ୍ୱା ସବ୍ବସ୍ମିଂ ଛଦନେ ୱିନଟ୍ଠେ ଜହିତୱତ୍ଥୁକା ହୋନ୍ତି। ସଚେ ଗୋପାନସୀନଂ ଉପରି ଏକମ୍ପି ପକ୍ଖପାସକମଣ୍ଡଲଂ ଅତ୍ଥି, ରକ୍ଖତି।

ଯତ୍ର ପନିମା ଚତସ୍ସୋପି କପ୍ପିଯଭୂମିଯୋ ନତ୍ଥି, ତତ୍ଥ କିଂ କାତବ୍ବଂ? ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଦତ୍ୱା ତସ୍ସ ସନ୍ତକଂ କତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଂ। ତତ୍ରିଦଂ ୱତ୍ଥୁ – କରୱିକତିସ୍ସତ୍ଥେରୋ କିର ୱିନଯଧରପାମୋକ୍ଖୋ ମହାସୀୱତ୍ଥେରସ୍ସ ସନ୍ତିକଂ ଅଗମାସି। ସୋ ଦୀପାଲୋକେନ ସପ୍ପିକୁମ୍ଭଂ ପସ୍ସିତ୍ୱା ‘‘ଭନ୍ତେ କିମେତ’’ନ୍ତି ପୁଚ୍ଛି। ଥେରୋ ‘‘ଆୱୁସୋ ଗାମତୋ ସପ୍ପିକୁମ୍ଭୋ ଆଭତୋ, ଲୂଖଦିୱସେ ସପ୍ପିନା ଭୁଞ୍ଜନତ୍ଥାଯା’’ତି ଆହ। ତତୋ ନଂ ତିସ୍ସତ୍ଥେରୋ ‘‘ନ ୱଟ୍ଟତି ଭନ୍ତେ’’ତି ଆହ। ଥେରୋ ପୁନଦିୱସେ ପମୁଖେ ନିକ୍ଖିପାପେସି। ତିସ୍ସତ୍ଥେରୋ ପୁନ ଏକଦିୱସେ ଆଗତୋ ତଂ ଦିସ୍ୱା ତଥେୱ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ‘‘ଭନ୍ତେ ସହସେଯ୍ୟପ୍ପହୋନକଟ୍ଠାନେ ଠପେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି ଆହ। ଥେରୋ ପୁନଦିୱସେ ବହି ନୀହରାପେତ୍ୱା ନିକ୍ଖିପାପେସି, ତଂ ଚୋରା ହରିଂସୁ। ସୋ ପୁନ ଏକଦିୱସଂ ଆଗତଂ ତିସ୍ସତ୍ଥେରଂ ଆହ – ‘‘ଆୱୁସୋ ତଯା ‘ନ ୱଟ୍ଟତୀ’ତି ୱୁତ୍ତୋ ସୋ କୁମ୍ଭୋ ବହି ନିକ୍ଖିତ୍ତୋ ଚୋରେହି ଅୱହତୋ’’ତି। ତତୋ ନଂ

ତିସ୍ସତ୍ଥେରୋ ଆହ – ‘‘ନନୁ ଭନ୍ତେ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ଦାତବ୍ବୋ ଅସ୍ସ, ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନସ୍ସ ହି ଦତ୍ୱା ତସ୍ସ ସନ୍ତକଂ କତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି।

୨୯୬-୯। ମେଣ୍ଡକୱତ୍ଥୁ ଉତ୍ତାନମେୱ। ଅପି ଚେତ୍ଥ ଅନୁଜାନାମି ଭିକ୍ଖୱେ ପଞ୍ଚ ଗୋରସେତି ଇମେ ପଞ୍ଚ ଗୋରସେ ୱିସୁଂ ପରିଭୋଗେନ ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁମ୍ପି ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ପାଥେଯ୍ୟଂ ପରିଯେସିତୁନ୍ତି ଏତ୍ଥ ସଚେ କେଚି ସଯମେୱ ଞତ୍ୱା ଦେନ୍ତି, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ; ନୋ ଚେ ଦେନ୍ତି, ଞାତିପୱାରିତଟ୍ଠାନତୋ ୱା ଭିକ୍ଖାଚାରୱତ୍ତେନ ୱା ପରିଯେସିତବ୍ବଂ। ତଥା ଅଲଭନ୍ତେନ ଅଞ୍ଞାତିକଅପୱାରିତଟ୍ଠାନତୋ ଯାଚିତ୍ୱାପି ଗହେତବ୍ବଂ। ଏକଦିୱସେନ ଗମନୀଯେ ମଗ୍ଗେ ଏକଭତ୍ତତ୍ଥାଯ ପରିଯେସିତବ୍ବଂ। ଦୀଘେ ଅଦ୍ଧାନେ ଯତ୍ତକେନ କନ୍ତାରଂ ନିତ୍ଥରତି, ତତ୍ତକଂ ପରିଯେସିତବ୍ବଂ।

କେଣିଯଜଟିଲୱତ୍ଥୁକଥା

୩୦୦।କାଜେହି ଗାହାପେତ୍ୱାତି ପଞ୍ଚହି କାଜସତେହି ସୁସଙ୍ଖତସ୍ସ ବଦରପାନସ୍ସ କୁଟସହସ୍ସଂ ଗାହାପେତ୍ୱା। ଏତସ୍ମିଂ ନିଦାନେ ଏତସ୍ମିଂ ପକରଣେ ଧମ୍ମିଂ କଥଂ କତ୍ୱାତି ‘‘ସାଧୁ ଭିକ୍ଖୱେ ପାନଂ ଅପିୱନ୍ତା ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ସାୱକା ପଚ୍ଚଯବାହୁଲ୍ଲିକାତି ୱାଦଂ ନ ଉପ୍ପାଦଯିତ୍ଥ, ମଯି ଚ ଗାରୱଂ ଅକତ୍ଥ, ମମ ଚ ତୁମ୍ହେସୁ ଗାରୱଂ ଜନଯିତ୍ଥ, ଇତି ୱୋ ଅହଂ ଇମିନା କାରଣେନ ସୁଟ୍ଠୁ ପସନ୍ନୋ’’ତିଆଦିନା ନଯେନ ଧମ୍ମିଂ କଥଂ କତ୍ୱା ଅନୁଜାନାମି ଭିକ୍ଖୱେ ଅଟ୍ଠ ପାନାନୀତିଆଦିମାହ।

ତତ୍ଥ ଅମ୍ବପାନନ୍ତି ଆମେହି ୱା ପକ୍କେହି ୱା ଅମ୍ବେହି କତପାନଂ। ତତ୍ଥ ଆମେହି କରୋନ୍ତେନ ଅମ୍ବତରୁଣାନି ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ଉଦକେ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଆତପେ ଆଦିଚ୍ଚପାକେନ ପଚିତ୍ୱା ପରିସ୍ସାୱେତ୍ୱା ତଦହୁପଟିଗ୍ଗହିତେହି ମଧୁସକ୍କରକପ୍ପୂରାଦୀହି ଯୋଜେତ୍ୱା କାତବ୍ବଂ। ଏୱଂ କତଂ ପୁରେଭତ୍ତମେୱ କପ୍ପତି। ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନେହି କତଂ ଲଭିତ୍ୱା ପନ ପୁରେଭତ୍ତଂ ପଟିଗ୍ଗହିତଂ ପୁରେଭତ୍ତଂ ସାମିସପରିଭୋଗେନାପି ୱଟ୍ଟତି, ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ ନିରାମିସପରିଭୋଗେନ ଯାୱ ଅରୁଣୁଗ୍ଗମନା ୱଟ୍ଟତିଯେୱ। ଏସ ନଯୋ ସବ୍ବପାନେସୁ।

ତେସୁ ପନ ଜମ୍ବୁପାନନ୍ତି ଜମ୍ବୁଫଲେହି କତପାନଂ। ଚୋଚପାନନ୍ତି ଅଟ୍ଠିକେହି କଦଲିଫଲେହି କତପାନଂ। ମୋଚପାନନ୍ତି ଅନଟ୍ଠିକେହି କଦଲିଫଲେହି କତପାନଂ। ମଧୁକପାନନ୍ତି ମଧୁକାନଂ ଜାତିରସେନ କତପାନଂ; ତଂ ପନ ଉଦକସମ୍ଭିନ୍ନଂ ୱଟ୍ଟତି, ସୁଦ୍ଧଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ମୁଦ୍ଦିକପାନନ୍ତି ମୁଦ୍ଦିକା ଉଦକେ ମଦ୍ଦିତ୍ୱା ଅମ୍ବପାନଂ ୱିଯ କତପାନଂ। ସାଲୂକପାନନ୍ତି ରତ୍ତୁପ୍ପଲନୀଲୁପ୍ପଲାଦୀନଂ ସାଲୂକେ ମଦ୍ଦିତ୍ୱା କତପାନଂ। ଫାରୁସକପାନନ୍ତି ଫାରୁସକଫଲେହି ଅମ୍ବପାନଂ ୱିଯ କତପାନଂ। ଇମାନି ଅଟ୍ଠ ପାନାନି ସୀତାନିପି ଆଦିଚ୍ଚପାକାନିପି ୱଟ୍ଟନ୍ତି, ଅଗ୍ଗିପାକାନି ନ ୱଟ୍ଟନ୍ତି। ଧଞ୍ଞଫଲରସନ୍ତି ସତ୍ତନ୍ନଂ ଧଞ୍ଞାନଂ ଫଲରସଂ। ଡାକରସନ୍ତି ପକ୍କଡାକରସଂ। ଯାୱକାଲିକପତ୍ତାନଞ୍ହି ପୁରେଭତ୍ତଂଯେୱ ରସୋ କପ୍ପତି। ଯାୱଜୀୱିକାନଂ ପଟିଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଠପିତସପ୍ପିଆଦୀହି ସଦ୍ଧିଂ ପକ୍କାନଂ ସତ୍ତାହଂ କପ୍ପତି। ସଚେ ପନ ସୁଦ୍ଧୋଦକେନ ପଚତି, ଯାୱଜୀୱମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି। ଖୀରାଦୀହି ପନ ସଦ୍ଧିଂ ପଚିତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଅଞ୍ଞେହି ପକ୍କମ୍ପି ଡାକରସସଙ୍ଖ୍ୟମେୱ ଗଚ୍ଛତି। କୁରୁନ୍ଦିଯଂ ପନ ‘‘ଯାୱକାଲିକପତ୍ତାନମ୍ପି ସୀତୋଦକେନ ମଦ୍ଦିତ୍ୱା କତରସୋ ୱା ଆଦିଚ୍ଚପାକୋ ୱା ୱଟ୍ଟତୀ’’ତି ୱୁତ୍ତଂ। ଠପେତ୍ୱା ମଧୁକପୁପ୍ଫରସନ୍ତି ଏତ୍ଥ ମଧୁକପୁପ୍ଫରସୋ ଅଗ୍ଗିପାକୋ ୱା ହୋତୁ ଆଦିଚ୍ଚପାକୋ ୱା, ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ପୁରେଭତ୍ତମ୍ପି ଯଂ ପାନଂ ଗହେତ୍ୱା ମଜ୍ଜଂ କରୋନ୍ତି, ସୋ ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ନ ୱଟ୍ଟତି। ମଧୁକପୁପ୍ଫଂ ପନ ଅଲ୍ଲଂ ୱା ସୁକ୍ଖଂ ୱା ଭଜ୍ଜିତଂ ୱା ତେନ କତଫାଣିତଂ ୱା ଯତୋ ପଟ୍ଠାଯ ମଜ୍ଜଂ ନ କରୋନ୍ତି, ତଂ ସବ୍ବଂ ପୁରେଭତ୍ତଂ ୱଟ୍ଟତି। ଉଚ୍ଛୁରସୋ ନିକସଟୋ ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ ୱଟ୍ଟତି । ଇତି ପାନାନି ଅନୁଜାନନ୍ତେନ ଇମେପି ଚତ୍ତାରୋ ରସା ଅନୁଞ୍ଞାତାତି। ଅଗ୍ଗିହୁତ୍ତମୁଖା ଯଞ୍ଞାତିଆଦୀସୁ ଅଗ୍ଗିହୁତଂ ସେଟ୍ଠଂ, ଅଗ୍ଗିହୁତଂ ମୁଖନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି।

ରୋଜମଲ୍ଲାଦିୱତ୍ଥୁକଥା

୩୦୧-୨। ରୋଜୱତ୍ଥୁ ଉତ୍ତାନତ୍ଥମେୱ। ତତ୍ଥ ସଙ୍କରଂ ଅକଂସୂତି କତିକଂ ଅକଂସୁ। ଉଳାରଂ ଖୋ ତେ ଇଦନ୍ତି ସୁନ୍ଦରଂ ଖୋ ତେ ଇଦଂ। ନାହଂ ଭନ୍ତେ ଆନନ୍ଦ ବହୁକତୋତି ନାହଂ ବୁଦ୍ଧାଦିଗତପସାଦବହୁମାନେନ ଇଧାଗତୋତି ଦସ୍ସେତି। ସବ୍ବଞ୍ଚ ଡାକନ୍ତି ସପ୍ପିଆଦୀହି ପକ୍କଂ ୱା ଅପକ୍କଂ ୱା ଯଂକିଞ୍ଚି ଡାକଂ। ପିଟ୍ଠଖାଦନୀଯନ୍ତି ପିଟ୍ଠମଯଂ ଖାଦନୀଯଂ; ରୋଜୋ କିର ଇଦଂ ଉଭଯମ୍ପି ସତସହସ୍ସଂ ୱଯଂ କତ୍ୱା ପଟିଯାଦାପେସି।

୩୦୩।ମଞ୍ଜୁକାତି ମଧୁରୱଚନା। ପଟିଭାନେଯ୍ୟକାତି ସକେ ସିପ୍ପେ ପଟିଭାନସମ୍ପନ୍ନା। ଦକ୍ଖାତି ଛେକା, ଅନଲସା ୱା। ପରିଯୋଦାତସିପ୍ପାତି ନିଦ୍ଦୋସସିପ୍ପା। ନାଳିଯାୱାପକେନାତି ନାଳିଯା ଚ ଆୱାପକେନ ଚ। ଆୱାପକୋ ନାମ ଯତ୍ଥ ଲଦ୍ଧଂ ଲଦ୍ଧଂ ଆୱପନ୍ତି, ପକ୍ଖିପନ୍ତୀତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ନ ଚ ଭିକ୍ଖୱେ ନହାପିତପୁବ୍ବେନ ଖୁରଭଣ୍ଡନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଗହେତ୍ୱା ପରିହରିତୁମେୱ ନ ୱଟ୍ଟତି, ଅଞ୍ଞସ୍ସ ସନ୍ତକେନ କେସେ ଛେଦେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ୱେତନଂ ଗହେତ୍ୱା ଛିନ୍ଦତି, ନ ୱଟ୍ଟତି। ଯୋ ଅନହାପିତପୁବ୍ବୋ ତସ୍ସ ପରିହରିତୁମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି, ତଂ ୱା ଅଞ୍ଞଂ ୱା ଗହେତ୍ୱା କେସେ ଛେଦେତୁମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି।

୩୦୪।ଭାଗଂ ଦତ୍ୱାତି ଦସମଭାଗଂ ଦତ୍ୱା; ଇଦଂ କିର ଜମ୍ବୁଦୀପେ ପୋରାଣକଚାରିତ୍ତଂ, ତସ୍ମା ଦସକୋଟ୍ଠାସେ କତ୍ୱା ଏକୋ କୋଟ୍ଠାସୋ

ଭୂମିସାମିକାନଂ ଦାତବ୍ବୋ।

ଚତୁମହାପଦେସକଥା

୩୦୫।ଯଂ ଭିକ୍ଖବେ ମଯା ଇଦଂ ନ କପ୍ପତୀତି ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାପଦେସେ ଭଗଵା ଭିକ୍ଖୂନଂ ନଯଗ୍ଗହଣତ୍ଥାଯ ଆହ। ତତ୍ଥ ଧମ୍ମସଙ୍ଗାହକତ୍ଥେରା ସୁତ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱା ପରିମଦ୍ଦନ୍ତା ଇଦଂ ଅଦ୍ଦସଂସୁ। ଠପେତ୍ୱା ଧଞ୍ଞଫଲରସନ୍ତି ସତ୍ତଧଞ୍ଞରସାନି ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ ନ କପ୍ପନ୍ତୀତି ପଟିକ୍ଖିତ୍ତାନି। ତାଲନାଳିକେରପନସଲବୁଜଅଲାବୁକୁମ୍ଭଣ୍ଡପୁସ୍ସଫଲତିପୁସଫଲଏଳାଲୁକାନି , ନଵ ମହାଫଲାନି ସବ୍ବଞ୍ଚ ଅପରଣ୍ଣଂ, ଧଞ୍ଞଗତିକମେଵ। ତଂ କିଞ୍ଚାପି ନ ପଟିକ୍ଖିତ୍ତଂ, ଅଥ ଖୋ ଅକପ୍ପିଯଂ ଅନୁଲୋମେତି, ତସ୍ମା ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ ନ କପ୍ପତି। ଅଟ୍ଠ ପାନାନି ଅନୁଞ୍ଞାତାନି। ଅଵସେସାନି ଵେତ୍ତତିନ୍ତିଣିକମାତୁଲୁଙ୍ଗକପିତ୍ଥକୋସମ୍ବକରମନ୍ଦାଦିଖୁଦ୍ଦକଫଲପାନାନି ଅଟ୍ଠପାନଗତିକାନେଵ, ତାନି କିଞ୍ଚାପି ନ ଅନୁଞ୍ଞାତାନି, ଅଥ ଖୋ କପ୍ପିଯଂ ଅନୁଲୋମେନ୍ତି, ତସ୍ମା କପ୍ପନ୍ତି। ଠପେତ୍ୱା ହି ସାନୁଲୋମଂ ଧଞ୍ଞଫଲରସଂ ଅଞ୍ଞଂ ଫଲପାନଂ ନାମ ଅକପ୍ପିଯଂ ନତ୍ଥି, ସବ୍ବଂ ଯାମକାଲିକଂଯେଵାତି କୁରୁନ୍ଦିଯଂ ଵୁତ୍ତଂ।

ଭଗଵତା ଛ ଚୀଵରାନି ଅନୁଞ୍ଞାତାନି। ଧମ୍ମସଙ୍ଗାହକତ୍ଥେରେହି ତେସଂ ଅନୁଲୋମାନି ଦୁକୂଲଂ, ପତ୍ତୁଣ୍ଣଂ, ଚୀନପଟ୍ଟଂ, ସୋମାରପଟ୍ଟଂ, ଇଦ୍ଧିମଯିକଂ, ଦେଵଦତ୍ତିଯନ୍ତି ଅପରାନି ଛ ଅନୁଞ୍ଞାତାନି। ତତ୍ଥ ''ପତ୍ତୁଣ୍ଣ''ନ୍ତି ପତ୍ତୁଣ୍ଣଦେସେ ପାଣକେହି ସଞ୍ଜାତଵତ୍ଥଂ। ଦ୍ୱେ ପଟା ଦେସନାମେନେଵ ଵୁତ୍ତା। ତାନି ତୀଣି କୋସେଯ୍ୟସ୍ସାନୁଲୋମାନି। ଦୁକୂଲଂ ସାଣସ୍ସ, ଇତରାନି ଦ୍ୱେ କପ୍ପାସିକସ୍ସ ଵା ସବ୍ବେସଂ ଵା।

ଭଗଵତା ଏକାଦସ ପତ୍ତେ ପଟିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଦ୍ୱେ ପତ୍ତା ଅନୁଞ୍ଞାତା – ଲୋହପତ୍ତୋ ଚେଵ ମତ୍ତିକାପତ୍ତୋ ଚ। ଲୋହଥାଲକଂ, ମତ୍ତିକାଥାଲକଂ, ତମ୍ବଲୋହଥାଲକନ୍ତି ତେସଂଯେଵ ଅନୁଲୋମାନି। ଭଗଵତା ତଯୋ ତୁମ୍ବା ଅନୁଞ୍ଞାତା – ଲୋହତୁମ୍ବୋ, କଟ୍ଠତୁମ୍ବୋ, ଫଲତୁମ୍ବୋତି। କୁଣ୍ଡିକା, କଞ୍ଚନକୋ, ଉଦକତୁମ୍ବୋତି ତେସଂଯେଵ ଅନୁଲୋମାନି। କୁରୁନ୍ଦିଯଂ ପନ ''ପାନୀଯସଙ୍ଖପାନୀଯସରାଵକାନି ଏତେସଂ ଅନୁଲୋମାନୀ''ତି ଵୁତ୍ତଂ। ପଟ୍ଟିକା, ସୂକରନ୍ତନ୍ତି ଦ୍ୱେ କାଯବନ୍ଧନାନି ଅନୁଞ୍ଞାତାନି, ଦୁସ୍ସପଟ୍ଟେନ ରଜ୍ଜୁକେନ ଚ କତକାଯବନ୍ଧନାନି ତେସଂ ଅନୁଲୋମାନି। ସେତଚ୍ଛତ୍ତଂ, କିଲଞ୍ଜଚ୍ଛତ୍ତଂ, ପଣ୍ଣଚ୍ଛତ୍ତନ୍ତି ତୀଣି ଛତ୍ତାନି ଅନୁଞ୍ଞାତାନି। ଏକପଣ୍ଣଚ୍ଛତ୍ତଂ ତେସଂଯେଵ ଅନୁଲୋମନ୍ତି ଇମିନା ନଯେନ ପାଳିଞ୍ଚ ଅଟ୍ଠକଥଞ୍ଚ ଅନୁପେକ୍ଖିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞାନିପି କପ୍ପିଯାକପ୍ପିଯାନଂ ଅନୁଲୋମାନି ଵେଦିତବ୍ବାନି।

ତଦହୁପଟିଗ୍ଗହିତଂ କାଲେ କପ୍ପତୀତିଆଦି ସବ୍ବଂ ସମ୍ଭିନ୍ନରସଂ ସନ୍ଧାଯ ଵୁତ୍ତଂ। ସଚେ ହି ଛଲ୍ଲିମ୍ପି ଅନପନେତ୍ୱା ସକଲେନେଵ ନାଳିକେରଫଲେନ ସଦ୍ଧିଂ ପାନକଂ ପଟିଗ୍ଗହିତଂ ହୋତି , ନାଳିକେରଂ ଅପନେତ୍ୱା ତଂ ଵିକାଲେପି କପ୍ପତି। ଉପରି ସପ୍ପିପିଣ୍ଡଂ ଠପେତ୍ୱା ସୀତଲପାଯାସଂ ଦେନ୍ତି, ଯଂ ପାଯାସେନ ଅସଂସଟ୍ଠଂ ସପ୍ପି, ତଂ ଅପନେତ୍ୱା ସତ୍ତାହଂ ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ଵଟ୍ଟତି। ବଦ୍ଧମଧୁଫାଣିତାଦୀସୁପି ଏସେଵ ନଯୋ। ତକ୍କୋଲଜାତିଫଲାଦୀହି ଅଲଙ୍କରିତ୍ୱା ପିଣ୍ଡପାତଂ ଦେନ୍ତି, ତାନି ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ଧୋଵିତ୍ୱା ଯାଵଜୀଵଂ ପରିଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବାନି। ଯାଗୁଯଂ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଦିନ୍ନସିଙ୍ଗିଵେରାଦୀସୁପି ତେଲାଦୀସୁ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଦିନ୍ନଲଟ୍ଠିମଧୁକାଦୀସୁପି ଏସେଵ ନଯୋ। ଏଵଂ ଯଂ ଯଂ ଅସମ୍ଭିନ୍ନରସଂ ହୋତି, ତଂ ତଂ ଏକତୋ ପଟିଗ୍ଗହିତମ୍ପି ଯଥା ସୁଦ୍ଧଂ ହୋତି, ତଥା ଧୋଵିତ୍ୱା ଵା ତଚ୍ଛେତ୍ୱା ଵା ତସ୍ସ ତସ୍ସ କାଲଵସେନ ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ଵଟ୍ଟତି।

ସଚେ ପନ ସମ୍ଭିନ୍ନରସଂ ହୋତି ସଂସଟ୍ଠଂ, ନ ଵଟ୍ଟତି। ଯାଵକାଲିକଞ୍ହି ଅତ୍ତନା ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ଭିନ୍ନରସାନି ତୀଣିପି ଯାମକାଲିକାଦୀନି ଅତ୍ତନୋ ସଭାଵଂ ଉପନେତି, ଯାମକାଲିକଂ ଦ୍ୱେପି ସତ୍ତାହକାଲିକାଦୀନି ଅତ୍ତନୋ ସଭାଵଂ ଉପନେତି, ସତ୍ତାହକାଲିକମ୍ପି ଅତ୍ତନା ସଦ୍ଧିଂ ସଂସଟ୍ଠଂ ଯାଵଜୀଵିକଂ ଅତ୍ତନୋ ସଭାଵଞ୍ଞେଵ ଉପନେତି; ତସ୍ମା ତେନ ତଦହୁପଟିଗ୍ଗହିତେନ ସଦ୍ଧିଂ ତଦହୁପଟିଗ୍ଗହିତଂ ଵା ପୁରେପଟିଗ୍ଗହିତଂ ଵା ଯାଵଜୀଵିକଂ ସତ୍ତାହଂ କପ୍ପତି ଦ୍ୱୀହପଟିଗ୍ଗହିତେନ ଛାହଂ, ତୀହପଟିଗ୍ଗହିତେନ ପଞ୍ଚାହଂ…ପେ… ସତ୍ତାହପଟିଗ୍ଗହିତେନ ତଦହେଵ କପ୍ପତୀତି ଵେଦିତବ୍ବଂ। ତସ୍ମାଯେଵ ହି ''ସତ୍ତାହକାଲିକେନ ଭିକ୍ଖବେ ଯାଵଜୀଵିକଂ ତଦହୁପଟିଗ୍ଗହିତ''ନ୍ତି ଅଵତ୍ୱା ''ପଟିଗ୍ଗହିତଂ ସତ୍ତାହଂ କପ୍ପତୀ''ତି ଵୁତ୍ତଂ।

କାଲଯାମସତ୍ତାହାତିକ୍କମେସୁ ଚେତ୍ଥ ଵିକାଲଭୋଜନସନ୍ନିଧିଭେସଜ୍ଜସିକ୍ଖାପଦାନଂ ଵସେନ ଆପତ୍ତିଯୋ ଵେଦିତବ୍ବା। ଇମେସୁ ଚ ପନ ଚତୂସୁ କାଲିକେସୁ ଯାଵକାଲିକଂ ଯାମକାଲିକନ୍ତି ଇଦମେଵ ଦ୍ୱଯଂ ଅନ୍ତୋଵୁତ୍ଥକଞ୍ଚେଵ ସନ୍ନିଧିକାରକଞ୍ଚ ହୋତି, ସତ୍ତାହକାଲିକଞ୍ଚ ଯାଵଜୀଵିକଞ୍ଚ ଅକପ୍ପିଯକୁଟିଯଂ ନିକ୍ଖିପିତୁମ୍ପି ଵଟ୍ଟତି, ସନ୍ନିଧିମ୍ପି ନ ଜନେତୀତି। ସେସଂ ସବ୍ବତ୍ଥ ଉତ୍ତାନମେଵାତି।

ଭେସଜ୍ଜକ୍ଖନ୍ଧକଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୭। କଥିନକ୍ଖନ୍ଧକଂ

କଥିନାନୁଜାନନକଥା

୩୦୬। କଥିନକ୍ଖନ୍ଧକେ – ପାୱେୟ୍ୟକାତି ପାୱେୟ୍ୟରଟ୍ଠୱାସିନୋ। ପାୱେୟ୍ୟଂ ନାମ କୋସଲେସୁ ପଚ୍ଛିମଦିସାଭାଗେ ରଟ୍ଠଂ; ତତ୍ଥ ୱାସିନୋତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। କୋସଲରଞ୍ଞୋ ଏକପିତୁକଭାତୂନଂ ଭଦ୍ଦୱଗ୍ଗିୟତ୍ଥେରାନଂ ଏତଂ ଅଧିୱଚନଂ। ତେସୁ ସବ୍ବଜେଟ୍ଠକୋ ଅନାଗାମୀ, ସବ୍ବପଚ୍ଛିମକୋ ସୋତାପନ୍ନୋ, ଏକୋପି ଅରହା ୱା ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ୱା ନତ୍ଥି। ଆରଞ୍ଞିକାତି ଧୁତଙ୍ଗସମାଦାନୱସେନ ଆରଞ୍ଞିକା; ନ ଅରଞ୍ଞୱାସମତ୍ତେନ। ପିଣ୍ଡପାତିକାଦିଭାୱେପି ତେସଂ ଏସେୱ ନୟୋ। ସୀସୱସେନ ଚେତଂ ୱୁତ୍ତଂ। ଇମେ ପନ ତେରସାପି ଧୁତଙ୍ଗାନି ସମାଦାୟେୱ ୱତ୍ତନ୍ତି। ଉଦକସଙ୍ଗହେତି ଉଦକେନ ସଙ୍ଗହିତେ ଘଟିତେ ସଂସଟ୍ଠେ; ଥଲେ ଚ ନିନ୍ନେ ଚ ଏକୋଦକୀଭୂତେତି ଅତ୍ଥୋ।

ଉଦକଚିକ୍ଖଲ୍ଲେତି ଅକ୍କନ୍ତଅକ୍କନ୍ତଟ୍ଠାନେ ଉଦକଚିକ୍ଖଲ୍ଲୋ ଉଟ୍ଠହିତ୍ୱା ୟାୱ ଆନିସଦା ପହରତି, ଈଦିସେ ଚିକ୍ଖଲ୍ଲେତି ଅତ୍ଥୋ। ଓକପୁଣ୍ଣେହୀତି ଉଦକପୁଣ୍ଣେହି। ତେସଂ କିର ଚୀୱରାନି ଘନାନି, ତେସୁ ପତିତଂ ଉଦକଂ ନ ପଗ୍ଘରତି ଘନତ୍ତା ପୁଟବଦ୍ଧଂ ୱିୟ ତିଟ୍ଠତି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ – ‘‘ଓକପୁଣ୍ଣେହି ଚୀୱରେହୀ’’ତି। ‘‘ଓଘପୁଣ୍ଣେହୀ’’ତିପି ପାଠୋ।

ଅୱିୱଦମାନା ୱସ୍ସଂ ୱସିମ୍ହାତି ଏତ୍ଥ ଆଗନ୍ତୁକଟ୍ଠାନେ ସେନାସନଫାସୁତାୟ ଅଭାୱେନ ଚ ଭଗୱତୋ ଦସ୍ସନାଲାଭେନ ଉକ୍କଣ୍ଠିତତାୟ ଚ ତେ ଭିକ୍ଖୂ ଫାସୁଂ ନ ୱସିଂସୁ, ତସ୍ମା ‘‘ଅୱିୱଦମାନା ଫାସୁକଂ ୱସ୍ସଂ ୱସିମ୍ହା’’ତି ନାୱୋଚୁଂ। ଧମ୍ମିଂ କଥଂ କତ୍ୱାତି ଭଗୱା ତେସଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଅନମତଗ୍ଗିୟକଥଂ କଥେସି। ତେ ସବ୍ବେପି କଥାପରିୟୋସାନେ ଅରହତ୍ତଂ ପାପୁଣିତ୍ୱା ନିସିନ୍ନଟ୍ଠାନତୋୟେୱ ଆକାସେ ଉପ୍ପତିତ୍ୱା ଅଗମଂସୁ, ତଂ ସନ୍ଧାୟ ୱୁତ୍ତଂ – ‘‘ଧମ୍ମିଂ କଥଂ କତ୍ୱା’’ତି। ତତୋ ଭଗୱା ‘‘ସଚେ କଥିନତ୍ଥାରୋ ପଞ୍ଞତ୍ତୋ ଅଭୱିସ୍ସ, ଏତେ ଭିକ୍ଖୂ ଏକଂ ଚୀୱରଂ ଠପେତ୍ୱା ସନ୍ତରୁତ୍ତରେନ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତା ନ ଏୱଂ କିଲନ୍ତା ଅସ୍ସୁ, କଥିନତ୍ଥାରୋ ଚ ନାମେସ ସବ୍ବବୁଦ୍ଧେହି ଅନୁଞ୍ଞାତୋ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା କଥିନତ୍ଥାରଂ ଅନୁଜାନିତୁକାମୋ ଭିକ୍ଖୂ ଆମନ୍ତେସି, ଆମନ୍ତେତ୍ୱା ଚ ପନ ‘‘ଅନୁଜାନାମି ଭିକ୍ଖୱେ’’ତିଆଦିମାହ।

ତତ୍ଥ ଅତ୍ଥତକଥିନାନଂ ୱୋତି ନିପାତମତ୍ତଂ ୱୋକାରୋ; ଅତ୍ଥତକଥିନାନନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଏୱଞ୍ହି ସତି ପରତୋ ‘‘ସୋ ନେସଂ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି ୟୁଜ୍ଜତି। ଅଥ ୱା ୱୋତି ସାମିୱଚନମେୱେତଂ। ସୋ ନେସନ୍ତି ଏତ୍ଥ ପନ ସୋ ଚୀୱରୁପ୍ପାଦୋ ୟେ ଅତ୍ଥତକଥିନା, ତେସଂ ଭୱିସ୍ସତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ତତ୍ଥ ଅନାମନ୍ତଚାରୋତି ୟାୱ କଥିନଂ ନ ଉବ୍ଭରିୟତି, ତାୱ ଅନାମନ୍ତେତ୍ୱା ଚରଣଂ କପ୍ପିସ୍ସତି , ଚାରିତ୍ତସିକ୍ଖାପଦେନ ଅନାପତ୍ତି ଭୱିସ୍ସତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଅସମାଦାନଚାରୋତି ତିଚୀୱରଂ ଅସମାଦାୟ ଚରଣଂ; ଚୀୱରୱିପ୍ପୱାସୋ କପ୍ପିସ୍ସତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଗଣଭୋଜନନ୍ତି ଗଣଭୋଜନମ୍ପି କପ୍ପିସ୍ସତି। ୟାୱଦତ୍ଥଚୀୱରନ୍ତି ୟାୱତ୍ତକେନ ଚୀୱରେନ ଅତ୍ଥୋ, ତାୱତ୍ତକଂ ଅନଧିଟ୍ଠିତଂ ଅୱିକପ୍ପିତଂ କପ୍ପିସ୍ସତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ୟୋ ଚ ତତ୍ଥ ଚୀୱରୁପ୍ପାଦୋତି ତତ୍ଥ କଥିନତ୍ଥତସୀମାୟଂ ମତକଚୀୱରଂ ୱା ହୋତୁ ସଙ୍ଘଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦିନ୍ନଂ ୱା ସଙ୍ଘିକେନ ତତ୍ରୁପ୍ପାଦେନ ଆଭତଂ ୱା, ୟେନ କେନଚି ଆକାରେନ ୟଂ ସଙ୍ଘିକଚୀୱରଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ତଂ ତେସଂ ଭୱିସ୍ସତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ଭିକ୍ଖୱେ କଥିନଂ ଅତ୍ଥରିତବ୍ବନ୍ତି ଏତ୍ଥ କଥିନତ୍ଥାରଂ କେ ଲଭନ୍ତି, କେ ନ ଲଭନ୍ତୀତି? ଗଣନୱସେନ ତାୱ ପଚ୍ଛିମକୋଟିୟା ପଞ୍ଚ ଜନା ଲଭନ୍ତି, ଉଦ୍ଧଂ ସତସହସ୍ସମ୍ପି, ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ହେଟ୍ଠା ନ ଲଭନ୍ତି। ୱୁତ୍ଥୱସ୍ସୱସେନ ପୁରିମିକାୟ ୱସ୍ସଂ ଉପଗନ୍ତ୍ୱା ପଠମପୱାରଣାୟ ପୱାରିତା ଲଭନ୍ତି, ଛିନ୍ନୱସ୍ସା ୱା ପଚ୍ଛିମିକାୟ ଉପଗତା ୱା ନ ଲଭନ୍ତି, ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ୱୁତ୍ଥୱସ୍ସାପି ନ ଲଭନ୍ତୀତି ମହାପଚ୍ଚରିୟଂ ୱୁତ୍ତଂ। ପୁରିମିକାୟ ଉପଗତାନଂ ପନ ସବ୍ବେ ଗଣପୂରକା ହୋନ୍ତି, ଆନିସଂସଂ ନ ଲଭନ୍ତି, ଆନିସଂସୋ ଇତରେସଂୟେୱ ହୋତି। ସଚେ ପୁରିମିକାୟ ଉପଗତା ଚତ୍ତାରୋ ୱା ହୋନ୍ତି ତୟୋ ୱା ଦ୍ୱେ ୱା ଏକୋ ୱା, ଇତରେ ଗଣପୂରକେ କତ୍ୱା କଥିନଂ ଅତ୍ଥରିତବ୍ବଂ। ଅଥ ଚତ୍ତାରୋ ଭିକ୍ଖୂ ଉପଗତା, ଏକୋ ପରିପୁଣ୍ଣୱସ୍ସୋ ସାମଣେରୋ, ସୋ ଚେ ପଚ୍ଛିମିକାୟ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜତି, ଗଣପୂରକୋ ଚେୱ ହୋତି, ଆନିସଂସଞ୍ଚ ଲଭତି। ତୟୋ ଭିକ୍ଖୂ ଦ୍ୱେ ସାମଣେରା, ଦ୍ୱେ ଭିକ୍ଖୂ ତୟୋ ସାମଣେରା, ଏକୋ ଭିକ୍ଖୁ ଚତ୍ତାରୋ ସାମଣେରାତି ଏତ୍ଥାପି ଏସେୱ ନୟୋ। ସଚେ ପୁରିମିକାୟ ଉପଗତା କଥିନତ୍ଥାରକୁସଲା ନ ହୋନ୍ତି, ଅତ୍ଥାରକୁସଲା ଖନ୍ଧକଭାଣକତ୍ଥେରା ପରିୟେସିତ୍ୱା ଆନେତବ୍ବା। କମ୍ମୱାଚଂ ସାୱେତ୍ୱା କଥିନଂ ଅତ୍ଥରାପେତ୍ୱା ଦାନଞ୍ଚ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ଗମିସ୍ସନ୍ତି। ଆନିସଂସୋ ପନ ଇତରେସଂୟେୱ ହୋତି।

କଥିନଂ କେନ ଦିନ୍ନଂ ୱଟ୍ଟତି? ୟେନ କେନଚି ଦେୱେନ ୱା ମନୁସ୍ସେନ ୱା ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ୱା ସହଧମ୍ମିକାନଂ ଅଞ୍ଞତରେନ ଦିନ୍ନଂ ୱଟ୍ଟତି। କଥିନଦାୟକସ୍ସ

ୱତ୍ଥଂ ଅତ୍ଥି, ସଚେ ସୋ ତଂ ଅଜାନନ୍ତୋ ପୁଚ୍ଛତି – ''ଭନ୍ତେ କଥଂ କଥିନଂ ଦାତବ୍ବ''ନ୍ତି ତସ୍ସ ଏୱଂ ଆଚିକ୍ଖିତବ୍ବଂ – ''ତିଣ୍ଣଂ ଚୀୱରାନଂ ଅଞ୍ଞତରପ୍ପହୋନକଂ ସୂରିୟୁଗ୍ଗମନସମୟେ ୱତ୍ଥଂ 'କଥିନଚୀୱରଂ ଦେମା'ତି ଦାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି , ତସ୍ସ ପରିକମ୍ମତ୍ଥଂ ଏତ୍ତକା ନାମ ସୂଚିୟୋ, ଏତ୍ତକଂ ସୁତ୍ତଂ, ଏତ୍ତକଂ ରଜନଂ, ପରିକମ୍ମଂ କରୋନ୍ତାନଂ ଏତ୍ତକାନଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ୟାଗୁଭତ୍ତଞ୍ଚ ଦାତୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ''ତି।

କଥିନତ୍ଥାରକେନାପି ଧମ୍ମେନ ସମେନ ଉପ୍ପନ୍ନଂ କଥିନଂ ଅତ୍ଥରନ୍ତେନ ୱତ୍ତଂ ଜାନିତବ୍ବଂ। ତନ୍ତୱାୟଗେହତୋ ହି ଆଭତସନ୍ତାନେନେୱ ଖଲିମକ୍ଖିତସାଟକୋ ନ ୱଟ୍ଟତି, ମଲୀନସାଟକୋପି ନ ୱଟ୍ଟତି, ତସ୍ମା କଥିନତ୍ଥାରସାଟକଂ ଲଭିତ୍ୱା ସୁଟ୍ଠୁ ଧୋୱିତ୍ୱା ସୂଚିଆଦୀନି ଚୀୱରକମ୍ମୂପକରଣାନି ସଜ୍ଜେତ୍ୱା ବହୂହି ଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ତଦହେୱ ସିବ୍ବିତ୍ୱା ନିଟ୍ଠିତସୂଚିକମ୍ମଂ ରଜିତ୍ୱା କପ୍ପବିନ୍ଦୁଂ ଦତ୍ୱା କଥିନଂ ଅତ୍ଥରିତବ୍ବଂ। ସଚେ ତସ୍ମିଂ ଅନତ୍ଥତେୟେୱ ଅଞ୍ଞଂ କଥିନସାଟକଂ ଆହରତି, ଅଞ୍ଞାନି ଚ ବହୂନି କଥିନାନିସଂସୱତ୍ଥାନି ଦେତି, ୟୋ ଆନିସଂସଂ ବହୁଂ ଦେତି, ତସ୍ସ ସନ୍ତକେନେୱ ଅତ୍ଥରିତବ୍ବଂ। ଇତରୋ ୟଥା ତଥା ଓୱଦିତ୍ୱା ସଞ୍ଞାପେତବ୍ବୋ।

କଥିନଂ ପନ କେନ ଅତ୍ଥରିତବ୍ବଂ? ୟସ୍ସ ସଙ୍ଘୋ କଥିନଚୀୱରଂ ଦେତି। ସଙ୍ଘେନ ପନ କସ୍ସ ଦାତବ୍ବଂ? ୟୋ ଜିଣ୍ଣଚୀୱରୋ ହୋତି। ସଚେ ବହୂ ଜିଣ୍ଣଚୀୱରା ହୋନ୍ତି, ୱୁଡ୍ଢସ୍ସ ଦାତବ୍ବଂ। ୱୁଡ୍ଢେସୁପି ୟୋ ମହାପରିସୋ ତଦହେୱ ଚୀୱରଂ କତ୍ୱା ଅତ୍ଥରିତୁଂ ସକ୍କୋତି, ତସ୍ସ ଦାତବ୍ବଂ। ସଚେ ୱୁଡ୍ଢୋ ନ ସକ୍କୋତି ନୱକତରୋ ସକ୍କୋତି, ତସ୍ସ ଦାତବ୍ବଂ। ଅପିଚ ସଙ୍ଘେନ ମହାଥେରସ୍ସ ସଙ୍ଗହଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ତସ୍ମା ''ତୁମ୍ହେ ଭନ୍ତେ ଗଣ୍ହଥ, ମୟଂ କତ୍ୱା ଦସ୍ସାମା''ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ତୀସୁ ଚୀୱରେସୁ ୟଂ ଜିଣ୍ଣଂ ହୋତି, ତଦତ୍ଥାୟ ଦାତବ୍ବଂ। ପକତିୟା ଦୁପଟ୍ଟଚୀୱରସ୍ସ ଦୁପଟ୍ଟତ୍ଥାୟେୱ ଦାତବ୍ବଂ। ସଚେପିସ୍ସ ଏକପଟ୍ଟଚୀୱରଂ ଘନଂ ହୋତି, କଥିନସାଟକୋ ଚ ପେଲୱୋ, ସାରୁପ୍ପତ୍ଥାୟ ଦୁପଟ୍ଟପ୍ପହୋନକମେୱ ଦାତବ୍ବଂ, ''ଅହଂ ଅଲଭନ୍ତୋ ଏକପଟ୍ଟଂ ପାରୁପାମୀ''ତି ୱଦନ୍ତସ୍ସାପି ଦୁପଟ୍ଟଂ ଦାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ୟୋ ପନ ଲୋଭପକତିକୋ ହୋତି, ତସ୍ସ ନ ଦାତବ୍ବଂ। ତେନାପି ''କଥିନଂ ଅତ୍ଥରିତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ସିବ୍ବିତ୍ୱା ଦ୍ୱେ ଚୀୱରାନି କରିସ୍ସାମୀ''ତି ନ ଗହେତବ୍ବଂ। ୟସ୍ସ ପନ ଦୀୟତି, ତସ୍ସ ୟେନ ୱିଧିନା ଦାତବ୍ବଂ, ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ''ଏୱଞ୍ଚ ପନ ଭିକ୍ଖୱେ କଥିନଂ ଅତ୍ଥରିତବ୍ବ''ନ୍ତି ଆରଭିତ୍ୱା ସୁଣାତୁ ମେ ଭନ୍ତେତିଆଦିକା ଦାନକମ୍ମୱାଚା ତାୱ ୱୁତ୍ତା।

ଏୱଂ ଦିନ୍ନେ ପନ କଥିନେ ସଚେ ତଂ କଥିନଦୁସ୍ସଂ ନିଟ୍ଠିତପରିକମ୍ମମେୱ ହୋତି , ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ। ନୋ ଚେ ନିଟ୍ଠିତପରିକମ୍ମଂ ହୋତି, ''ଅହଂ ଥେରୋ''ତି ୱା ''ବହୁସ୍ସୁତୋ''ତି ୱା ଏକେନାପି ଅକାତୁଂ ନ ଲବ୍ଭତି, ସବ୍ବେହେୱ ସନ୍ନିପତିତ୍ୱା ଧୋୱନସିବ୍ବନରଜନାନି ନିଟ୍ଠାପେତବ୍ବାନି। ଇଦଞ୍ହି କଥିନୱତ୍ତଂ ନାମ ବୁଦ୍ଧପ୍ପସତ୍ଥଂ। ଅତୀତେ ପଦୁମୁତ୍ତରୋପି ଭଗୱା କଥିନୱତ୍ତଂ ଅକାସି। ତସ୍ସ କିର ଅଗ୍ଗସାୱକୋ ସୁଜାତତ୍ଥେରୋ ନାମ କଥିନଂ ଗଣ୍ହି, ତଂ ସତ୍ଥା ଅଟ୍ଠସଟ୍ଠିୟା ଭିକ୍ଖୁସତସହସ୍ସେହି ସଦ୍ଧିଂ ନିସୀଦିତ୍ୱା ଅକାସି।

କତପରିୟୋସିତଂ ପନ କଥିନଂ ଗହେତ୍ୱା ଅତ୍ଥାରକେନ ଭିକ୍ଖୁନା ''ସଚେ ସଙ୍ଘାଟିୟା କଥିନଂ ଅତ୍ଥରିତୁକାମୋ ହୋତି, ପୋରାଣିକା ସଙ୍ଘାଟି ପଚ୍ଚୁଦ୍ଧରିତବ୍ବା, ନୱା ସଙ୍ଘାଟି ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବା। 'ଇମାୟ ସଙ୍ଘାଟିୟା କଥିନଂ ଅତ୍ଥରାମୀ'ତି ୱାଚା ଭିନ୍ଦିତବ୍ବା''ତିଆଦିନା ପରିୱାରେ ୱୁତ୍ତୱିଧାନେନ କଥିନଂ ଅତ୍ଥରିତବ୍ବଂ। ଅତ୍ଥରିତ୍ୱା ଚ ପନ ''ତେନ କଥିନତ୍ଥାରକେନ ଭିକ୍ଖୁନା ସଙ୍ଘଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଏକଂସଂ ଉତ୍ତରାସଙ୍ଗଂ କରିତ୍ୱା ଅଞ୍ଜଲିଂ ପଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀୟୋ – 'ଅତ୍ଥତଂ ଭନ୍ତେ ସଙ୍ଘସ୍ସ କଥିନଂ, ଧମ୍ମିକୋ କଥିନତ୍ଥାରୋ, ଅନୁମୋଦଥା'ତି ତେହି ଅନୁମୋଦକେହି ଭିକ୍ଖୂହି ଏକଂସଂ ଉତ୍ତରାସଙ୍ଗଂ କରିତ୍ୱା ଅଞ୍ଜଲିଂ ପଗ୍ଗହେତ୍ୱା ଏୱମସ୍ସ ୱଚନୀୟୋ – 'ଅତ୍ଥତଂ ଆୱୁସୋ ସଙ୍ଘସ୍ସ କଥିନଂ, ଧମ୍ମିକୋ କଥିନତ୍ଥାରୋ, ଅନୁମୋଦାମା''ତି ଏୱମାଦିନା ପରିୱାରେ ୱୁତ୍ତୱିଧାନେନେୱ ଅନୁମୋଦାପେତବ୍ବଂ, ଇତରେହି ଚ ଅନୁମୋଦିତବ୍ବଂ। ଏୱଂ ସବ୍ବେସଂ ଅତ୍ଥତଂ ହୋତି କଥିନଂ। ୱୁତ୍ତଞ୍ହେତଂ ପରିୱାରେ ''ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ପୁଗ୍ଗଲାନଂ ଅତ୍ଥତଂ ହୋତି କଥିନଂ – ଅତ୍ଥାରକସ୍ସ ଚ ଅନୁମୋଦକସ୍ସ ଚା''ତି (ପରି। ୪୦୩)। ପୁନପି ୱୁତ୍ତଂ – ''ନ ସଙ୍ଘୋ କଥିନଂ ଅତ୍ଥରତି, ନ ଗଣୋ କଥିନଂ ଅତ୍ଥରତି, ପୁଗ୍ଗଲୋ କଥିନଂ ଅତ୍ଥରତି, ସଙ୍ଘସ୍ସ ଅନୁମୋଦନା ଗଣସ୍ସ ଅନୁମୋଦନା ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଅତ୍ଥାରା ସଙ୍ଘସ୍ସ ଅତ୍ଥତଂ ହୋତି କଥିନଂ, ଗଣସ୍ସ ଅତ୍ଥତଂ ହୋତି କଥିନଂ, ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଅତ୍ଥତଂ ହୋତି କଥିନଂ'''ତି (ପରି। ୪୧୪)।

ଏୱଂ ଅତ୍ଥତେ ପନ କଥିନେ ସଚେ କଥିନଚୀୱରେନ ସଦ୍ଧିଂ ଆଭତଂ ଆନିସଂସଂ ଦାୟକା ''ୟେନ ଅମ୍ହାକଂ କଥିନଂ ଗହିତଂ, ତସ୍ସେୱ ଦେମା''ତି ଦେନ୍ତି , ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘୋ ଅନିସ୍ସରୋ। ଅଥ ଅୱିଚାରେତ୍ୱାୱ ଦତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘୋ ଇସ୍ସରୋ। ତସ୍ମା ସଚେ କଥିନତ୍ଥାରକସ୍ସ ସେସଚୀୱରାନିପି ଦୁବ୍ବଲାନି ହୋନ୍ତି, ସଙ୍ଘେନ ଅପଲୋକେତ୍ୱା ତେସମ୍ପି ଅତ୍ଥାୟ ୱତ୍ଥାନି ଦାତବ୍ବାନି। କମ୍ମୱାଚା ପନ ଏକାୟେୱ ୱଟ୍ଟତି। ଅୱସେସେ କଥିନାନିସଂସେ ବଲୱତ୍ଥାନି ୱସ୍ସାୱାସିକଟ୍ଠିତିକାୟ ଦାତବ୍ବାନି, ଠିତିକାୟ ଅଭାୱେ ଥେରାସନତୋ ପଟ୍ଠାୟ ଦାତବ୍ବାନି, ଗରୁଭଣ୍ଡଂ ନ ଭାଜେତବ୍ବଂ। ସଚେ ପନ ଏକସୀମାୟ ବହୂ ୱିହାରା ହୋନ୍ତି, ସବ୍ବେ ଭିକ୍ଖୂ ସନ୍ନିପାତେତ୍ୱା ଏକତ୍ଥ କଥିନଂ ଅତ୍ଥରିତବ୍ବଂ, ୱିସୁଂ ୱିସୁଂ ଅତ୍ଥରିତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି।

୩୦୮। ଇଦାନି ୟଥା ଚ କଥିନଂ ଅତ୍ଥତଂ ହୋତି, ୟଥା ଚ ଅନତ୍ଥତଂ, ତଂ ୱିଧିଂ ୱିତ୍ଥାରତୋ ଦସ୍ସେତୁଂ ଏୱଞ୍ଚ ପନ ଭିକ୍ଖୱେ ଅତ୍ଥତଂ ହୋତି କଥିନଂ ଏୱଂ ଅନତ୍ଥତନ୍ତି ୱତ୍ୱା ଅକରଣୀୟଞ୍ଚେୱ ମହାଭୂମିକଞ୍ଚ ଅନତ୍ଥତଲକ୍ଖଣଂ ତାୱ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ନ ଉଲ୍ଲିଖିତମତ୍ତେନାତିଆଦିକେ ଚତୁୱୀସତି ଆକାରେ

ଦସ୍ସେସି। ତତୋ ପରଂ ଅହତଲକ୍ଖଣଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଅହତେନ ଅହତକପ୍ପେନାତିଆଦିକେ ସତ୍ତରସ ଆକାରେ ଦସ୍ସେସି। ପରିୱାରେପି ହି ‘‘ଚତୁୱୀସତିଯା ଆକାରେହି ଅନହତଂ ହୋତି କଥିନଂ, ସତ୍ତରସହି ଆକାରେହି ଅହତଂ ହୋତି କଥିନ’’ନ୍ତି ଇଦମେୱ ଲକ୍ଖଣଂ ୱୁତ୍ତଂ।

ତତ୍ଥ ଉଲ୍ଲିଖିତମତ୍ତେନାତି ଦୀଘତୋ ଚ ପୁଥୁଲତୋ ଚ ପମାଣଗ୍ଗହଣମତ୍ତେନ। ପମାଣଞ୍ହି ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ତସ୍ସ ତସ୍ସ ପଦେସସ୍ସ ସଞ୍ଜାନନତ୍ଥଂ ନଖାଦୀହି ୱା ପରିଚ୍ଛେଦଂ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଉଲ୍ଲିଖତି, ନଲାଟାଦୀସୁ ୱା ଘଂସତି, ତସ୍ମା ତଂ ପମାଣଗ୍ଗହଣଂ ‘‘ଉଲ୍ଲିଖିତମତ୍ତ’’ନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି। ଧୋୱନମତ୍ତେନାତି କଥିନଦୁସ୍ସଧୋୱନମତ୍ତେନ। ଚୀୱରୱିଚାରଣମତ୍ତେନାତି ‘‘ପଞ୍ଚକଂ ୱା ସତ୍ତକଂ ୱା ନୱକଂ ୱା ଏକାଦସକଂ ୱା ହୋତୂ’’ତି ଏୱଂ ୱିଚାରିତମତ୍ତେନ। ଛେଦନମତ୍ତେନାତି ଯଥାୱିଚାରିତସ୍ସ ୱତ୍ଥସ୍ସ ଛେଦନମତ୍ତେନ। ବନ୍ଧନମତ୍ତେନାତି ମୋଘସୁତ୍ତକାରୋପନମତ୍ତେନ। ଓୱଟ୍ଟିଯକରଣମତ୍ତେନାତି ମୋଘସୁତ୍ତକାନୁସାରେନ ଦୀଘସିବ୍ବିତମତ୍ତେନ। କଣ୍ଡୁସକରଣମତ୍ତେନାତି ମୁଦ୍ଦିଯପତ୍ତବନ୍ଧନମତ୍ତେନ। ଦଳ୍ହୀକମ୍ମକରଣମତ୍ତେନାତି ଦ୍ୱେ ଚିମିଲିକାଯୋ ଏକତୋ କତ୍ୱା ସିବ୍ବିତମତ୍ତେନ। ଅଥ ୱା ପଠମଚିମିଲିକା ଘଟେତ୍ୱା ଠପିତା ହୋତି, କଥିନସାଟକଂ ତସ୍ସା କୁଚ୍ଛିଚିମିଲିକଂ କତ୍ୱା ସିବ୍ବିତମତ୍ତେନାତିପି ଅତ୍ଥୋ। ମହାପଚ୍ଚରିଯଂ ‘‘ପକତିଚୀୱରସ୍ସ ଉପସ୍ସଯଦାନେନା’’ତି ୱୁତ୍ତଂ। କୁରୁନ୍ଦିଯଂ ପନ ‘‘ପକତିପତ୍ତବଦ୍ଧଚୀୱରଂ ଦୁପଟ୍ଟଂ କାତୁଂ କୁଚ୍ଛିଚିମିଲିକଂ ଅଲ୍ଲିଯାପନମତ୍ତେନା’’ତି ୱୁତ୍ତଂ। ଅନୁୱାତକରଣମତ୍ତେନାତି ପିଟ୍ଠିଅନୁୱାତାରୋପନମତ୍ତେନ। ପରିଭଣ୍ଡକରଣମତ୍ତେନାତି କୁଚ୍ଛିଅନୌୱାତାରୋପନମତ୍ତେନ। ଓୱଦ୍ଧେୟ୍ୟକରଣମତ୍ତେନାତି ଆଗନ୍ତୁକପତ୍ତାରୋପନମତ୍ତେନ । କଥିନଚୀୱରତୋ ୱା ପତ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ଅକଥିନଚୀୱରେ ପତ୍ତାରୋପନମତ୍ତେନ।

କମ୍ବଲମଦ୍ଦନମତ୍ତେନାତି ଏକୱାରଂଯେୱ ରଜନେ ପକ୍ଖିତ୍ତେନ ଦନ୍ତୱଣ୍ଣେନ ପଣ୍ଡୁପଲାସୱଣ୍ଣେନ ୱା। ସଚେ ପନ ସକିଂ ୱା ଦ୍ୱିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱା ରତ୍ତମ୍ପି ସାରୁପ୍ପଂ ହୋତି, ୱଟ୍ଟତି। ନିମିତ୍ତକତେନାତି ‘‘ଇମିନା ଦୁସ୍ସେନ କଥିନଂ ଅତ୍ଥରିସ୍ସାମୀ’’ତି ଏୱଂ ନିମିତ୍ତକତେନ। ଏତ୍ତକମେୱ ହି ପରିୱାରେ ୱୁତ୍ତଂ। ଅଟ୍ଠକଥାସୁ ପନ ‘‘ଅଯଂ ସାଟକୋ ସୁନ୍ଦରୋ, ସକ୍କା ଇମିନା କଥିନଂ ଅତ୍ଥରିତୁ’ନ୍ତି ଏୱଂ ନିମିତ୍ତକମ୍ମଂ କତ୍ୱା ଲଦ୍ଧେନା’’ତି ୱୁତ୍ତଂ। ପରିକଥାକତେନାତି ‘‘କଥିନଂ ନାମ ଦାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, କଥିନଦାଯକୋ ବହୁଂ ପୁଞ୍ଞଂ ପସୱତୀ’’ତି ଏୱଂ ପରିକଥାଯ ଉପ୍ପାଦିତେନ। କଥିନଂ ନାମ ଅତିଉକ୍କଟ୍ଠଂ ୱଟ୍ଟତି, ମାତରମ୍ପି ୱିଞ୍ଞାପେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ଆକାସତୋ ଓତିଣ୍ଣସଦିସମେୱ ୱଟ୍ଟତୀତି। କୁକ୍କୁକତେନାତି ତାୱକାଲିକେନ। ସନ୍ନିଧିକତେନାତି ଏତ୍ଥ ଦୁୱିଧୋ ସନ୍ନିଧି କରଣସନ୍ନିଧି ଚ ନିଚଯସନ୍ନିଧି ଚ। ତତ୍ଥ ତଦହେୱ ଅକତ୍ୱା ଠପେତ୍ୱା କରଣଂ କରଣସନ୍ନିଧି। ସଙ୍ଘୋ ଅଜ୍ଜ କଥିନଦୁସ୍ସଂ ଲଭିତ୍ୱା ପୁନଦିୱସେ ଦେତି, ଅଯଂ ନିଚଯସନ୍ନିଧି।

ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯେନାତି ରତ୍ତିନିସ୍ସଗ୍ଗିଯେନ। ପରିୱାରେପି ୱୁତ୍ତଂ – ‘‘ନିସ୍ସଗ୍ଗିଯଂ ନାମ କରିଯମାନେ ଅରୁଣଂ ଉଟ୍ଠହତୀ’’ତି। ଅକପ୍ପକତେନାତି ଅନାଦିନ୍ନକପ୍ପବିନ୍ଦୁନା। ଅଞ୍ଞତ୍ର ସଙ୍ଘାଟିଯାତିଆଦୀସୁ ଠପେତ୍ୱା ସଙ୍ଘାଟିଉତ୍ତରାସଙ୍ଗଅନ୍ତରୱାସକେ ଅଞ୍ଞେନ ପଚ୍ଚତ୍ଥରଣାଦିନା ଅତ୍ଥତଂ ଅନତ୍ଥତଂ ହୋତୀତି। ଅଞ୍ଞତ୍ର ପଞ୍ଚକେନ ୱା ଅତିରେକପଞ୍ଚକେନ ୱାତି ପଞ୍ଚ ୱା ଅତିରେକାନି ୱା ଖଣ୍ଡାନି କତ୍ୱା ମହାମଣ୍ଡଲଅଡ୍ଢମଣ୍ଡଲାନି ଦସ୍ସେତ୍ୱା କତେନେୱ ୱଟ୍ଟତି। ଏୱଞ୍ହି ସମଣ୍ଡଲିକତଂ ହୋତି, ତଂ ଠପେତ୍ୱା ଅଞ୍ଞେନ ଅଚ୍ଛିନ୍ନକେନ ୱା ଦ୍ୱିଚତୁଖଣ୍ଡେନ ୱା ନ ୱଟ୍ଟତି। ଅଞ୍ଞତ୍ର ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଅତ୍ଥାରାତି ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଅତ୍ଥାରଂ ଠପେତ୍ୱା ନ ଅଞ୍ଞେନ ସଙ୍ଘସ୍ସ ୱା ଗଣସ୍ସ ୱା ଅତ୍ଥାରେନ ଅତ୍ଥତଂ ହୋତି। ନିସ୍ସୀମଟ୍ଠୋ ଅନୁମୋଦତୀତି ବହିଉପଚାରସୀମାଯ ଠିତୋ ଅନୁମୋଦତି।

୩୦୯।ଅହତେନାତି ଅପରିଭୁତ୍ତେନ। ଅହତକପ୍ପେନାତି ଅହତସଦିସେନ ଏକୱାରଂ ୱା ଦ୍ୱିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ୱା ଧୋତେନ। ପିଲୋତିକାଯାତି ହତୱତ୍ଥକସାଟକେନ । ପଂସୁକୂଲେନାତି ତେୱୀସତିଯା ଖେତ୍ତେସୁ ଉପ୍ପନ୍ନପଂସୁକୂଲେନ। ପଂସୁକୂଲିକଭିକ୍ଖୁନା ଚୋଳକଭିକ୍ଖଂ ଆହିଣ୍ଡିତ୍ୱା ଲଦ୍ଧଚୋଳକେହି କତଚୀୱରେନାତିପି କୁରୁନ୍ଦିମହାପଚ୍ଚରୀସୁ ୱୁତ୍ତଂ। ପାପଣିକେନାତି ଆପଣଦ୍ୱାରେ ପତିତପିଲୋତିକଂ ଗହେତ୍ୱା କଥିନତ୍ଥାଯ ଦେତି, ତେନାପି ୱଟ୍ଟତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ସେସଂ ୱୁତ୍ତୱିପଲ୍ଲାସେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଇମସ୍ମିଂ ପନ ଠାନେ ‘‘ସହ କଥିନସ୍ସ ଅତ୍ଥାରା କତି ଧମ୍ମା ଜାଯନ୍ତୀ’’ତିଆଦି ବହୁଅଟ୍ଠକଥାସୁ ୱୁତ୍ତଂ, ତଂ ସବ୍ବଂ ପରିୱାରେ ପାଳିଆରୂଳ୍ହମେୱ, ତସ୍ମା ତତ୍ଥ ଆଗତନଯେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବଂ। ନ ହି ତେନ ଇଧ ଅୱୁଚ୍ଚମାନେନ କଥିନତ୍ଥାରକସ୍ସ କିଞ୍ଚି ପରିହାଯତି।

୩୧୦। ଏୱଂ କଥିନତ୍ଥାରଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଇଦାନି ଉବ୍ଭାରଂ ଦସ୍ସେତୁଂ କଥଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୱେ ଉବ୍ଭତଂ ହୋତି କଥିନନ୍ତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ମାତିକାତି ମାତରୋ; ଜନେତ୍ତିଯୋତି ଅତ୍ଥୋ। କଥିନୁବ୍ଭାରଞ୍ହି ଏତା ଅଟ୍ଠ ଜନେତ୍ତିଯୋ। ତାସୁ ପକ୍କମନଂ ଅନ୍ତୋ ଅସ୍ସାତି ପକ୍କମନନ୍ତିକା। ଏୱଂ ସେସାପି ୱେଦିତବ୍ବା।

ଆଦାଯସତ୍ତକକଥା

୩୧୧।ନ ପଚ୍ଚେସ୍ସନ୍ତି ନ ପୁନ ଆଗମିସ୍ସଂ। ଏତସ୍ମିଂ ପନ ପକ୍କମନନ୍ତିକେ କଥିନୁବ୍ଭାରେ ପଠମଂ ଚୀୱରପଳିବୋଧୋ ଛିଜ୍ଜତି, ପଚ୍ଛା

ଆଓ୍ୱାସପଲିବୋଧୋ। ଏଓ୍ୱଂ ପଞ୍ଚମତୋ ହି ଚୀଓ୍ୱରପଲିବୋଧୋ ଅନ୍ତୋସୀମାଯମେଓ୍ୱ ଛିଜ୍ଜତି, ଆଓ୍ୱାସପଲିବୋଧୋ ସୀମାତିକ୍କମେ। ଓ୍ୱୁତ୍ତମ୍ପି ଚେତଂ ପରିଓ୍ୱାରେ –

‘‘ପକ୍କମନନ୍ତିକୋ କଥିନୁଦ୍ଧାରୋ, ଓ୍ୱୁତ୍ତୋ ଆଦିଚ୍ଚବନ୍ଧୁନା;

ଏତଞ୍ଚ ତାହଂ ଓ୍ୱିସ୍ସଜ୍ଜିସ୍ସଂ, ଚୀଓ୍ୱରପଲିବୋଧୋ ପଠମଂ ଛିଜ୍ଜତି;

ପଚ୍ଛା ଆଓ୍ୱାସପଲିବୋଧୋ ଛିଜ୍ଜତୀ’’ତି। (ପରି। ୪୧୫);

ଚୀଓ୍ୱରଂ ଆଦାଯାତି ଅକତଚୀଓ୍ୱରଂ ଆଦାଯ। ବହିସୀମଗତସ୍ସାତି ଅଞ୍ଞଂ ସାମନ୍ତଓ୍ୱିହାରଂ ଗତସ୍ସ। ଏଓ୍ୱଂ ହୋତୀତି ତସ୍ମିଂ ଓ୍ୱିହାରେ ସେନାସନଫାସୁକଂ ଓ୍ୱା ସହାଯସମ୍ପତ୍ତିଂ ଓ୍ୱା ଦିସ୍ୱା ଏଓ୍ୱଂ ହୋତି । ଏତସ୍ମିଂ ପନ ନିଟ୍ଠାନନ୍ତିକେ କଥିନୁଦ୍ଧାରେ ଆଓ୍ୱାସପଲିବୋଧୋ ପଠମଂ ଛିଜ୍ଜତି, ସୋ ହି ‘‘ନ ପଚ୍ଚେସ୍ସ’’ନ୍ତି ଚିତ୍ତେ ଉପ୍ପନ୍ନମତ୍ତେଯେଓ୍ୱ ଛିଜ୍ଜତି। ଓ୍ୱୁତ୍ତମ୍ପି ଚେତଂ –

‘‘ନିଟ୍ଠାନନ୍ତିକୋ କଥିନୁଦ୍ଧାରୋ, ଓ୍ୱୁତ୍ତୋ ଆଦିଚ୍ଚବନ୍ଧୁନା;

ଏତଞ୍ଚ ତାହଂ ଓ୍ୱିସ୍ସଜ୍ଜିସ୍ସଂ, ଆଓ୍ୱାସପଲିବୋଧୋ ପଠମଂ ଛିଜ୍ଜତି;

ଚୀଓ୍ୱରେ ନିଟ୍ଠିତେ ଚୀଓ୍ୱରପଲିବୋଧୋ ଛିଜ୍ଜତୀ’’ତି।

ଏତେନ ନଯେନ ସେସମାତିକାଓ୍ୱିଭଜନେପି ଅତ୍ଥୋ ଓ୍ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଅଯଂ ପନ ଓ୍ୱିସେସୋ – ‘‘ସନ୍ନିଟ୍ଠାନନ୍ତିକେ ଦ୍ୱେପି ପଲିବୋଧା ନେଓ୍ୱିମଂ ଚୀଓ୍ୱରଂ କାରେସ୍ସଂ, ନ ପଚ୍ଚେସ୍ସନ୍ତି ଚିତ୍ତେ ଉପ୍ପନ୍ନମତ୍ତେଯେଓ୍ୱ ଏକତୋ ଛିଜ୍ଜନ୍ତୀତି। ଓ୍ୱୁତ୍ତଞ୍ହେତଂ –

‘‘ସନ୍ନିଟ୍ଠାନନ୍ତିକୋ କଥିନୁଦ୍ଧାରୋ, ଓ୍ୱୁତ୍ତୋ ଆଦିଚ୍ଚବନ୍ଧୁନା;

ଏତଞ୍ଚ ତାହଂ ଓ୍ୱିସ୍ସଜ୍ଜିସ୍ସଂ, ଦ୍ୱେ ପଲିବୋଧା ଅପୁବ୍ବଂ ଅଚରିମଂ ଛିଜ୍ଜନ୍ତୀ’’ତି।

ଏଓ୍ୱଂ ସବ୍ବକଥିନୁଦ୍ଧାରେସୁ ପଲିବୋଧୁପଚ୍ଛେଦୋ ଓ୍ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସୋ ପନ ଯସ୍ମା ଇମିନା ଚ ଓ୍ୱୁତ୍ତନଯେନ ପରିଓ୍ୱାରେ ଚ ଆଗତଭାଓ୍ୱେନ ସକ୍କା ଜାନିତୁଂ, ତସ୍ମା ଓ୍ୱିତ୍ଥାରତୋ ନ ଓ୍ୱୁତ୍ତୋ। ଅଯଂ ପନେତ୍ଥ ସଙ୍ଖେପୋ – ନାସନନ୍ତିକେ ଆଓ୍ୱାସପଲିବୋଧୋ ପଠମଂ ଛିଜ୍ଜତି, ଚୀଓ୍ୱରେ ନଟ୍ଠେ ଚୀଓ୍ୱରପଲିବୋଧୋ ଛିଜ୍ଜତି। ଯସ୍ମା ଚୀଓ୍ୱରେ ନଟ୍ଠେ ଚୀଓ୍ୱରପଲିବୋଧୋ ଛିଜ୍ଜତି, ତସ୍ମା ‘‘ନାସନନ୍ତିକୋ’’ତି ଓ୍ୱୁତ୍ତଂ।

ସଓ୍ୱନନ୍ତିକେ ଚୀଓ୍ୱରପଲିବୋଧୋ ପଠମଂ ଛିଜ୍ଜତି, ତସ୍ମା ତସ୍ସ ସହ ସଓ୍ୱନେନ ଆଓ୍ୱାସପଲିବୋଧୋ ଛିଜ୍ଜତି।

ଆସାଓ୍ୱଚ୍ଛେଦିକେ ଆଓ୍ୱାସପଲିବୋଧୋ ପଠମଂ ଛିଜ୍ଜତି। ଚୀଓ୍ୱରାସାଯ ଉପଚ୍ଛିନ୍ନାଯ ଚୀଓ୍ୱରପଲିବୋଧୋ ଛିଜ୍ଜତି। ଅଯଂ ପନ ଯସ୍ମା ‘‘ଅନାସାଯ ଲଭତି; ଆସାଯ ନ ଲଭତି; ତସ୍ସ ଏଓ୍ୱଂ ହୋତି ‘ଇଧେଓ୍ୱିମଂ ଚୀଓ୍ୱରଂ କାରେସ୍ସଂ, ନ ପଚ୍ଚେସ୍ସ’’’ନ୍ତିଆଦିନା ନଯେନ ଇତରେହି ଉଦ୍ଧାରେହି ସଦ୍ଧିଂ ଓ୍ୱୋମିସ୍ସକଦେସନୋ ଅନେକପ୍ପଭେଦୋ ହୋତି, ତସ୍ମା ପରତୋ ଓ୍ୱିସୁଂ ଓ୍ୱିତ୍ଥାରେତ୍ୱା ଓ୍ୱୁତ୍ତୋ, ଇଧ ନ ଓ୍ୱୁତ୍ତୋ। ଇଧ ପନ ସଓ୍ୱନନ୍ତିକସ୍ସ ଅନନ୍ତରଂ ସୀମାତିକ୍କନ୍ତିକୋ ଓ୍ୱୁତ୍ତୋ। ତତ୍ଥ ଚୀଓ୍ୱରପଲିବୋଧୋ ପଠମଂ ଛିଜ୍ଜତି, ତସ୍ସ ବହିସୀମେ ଆଓ୍ୱାସପଲିବୋଧୋ ଛିଜ୍ଜତି। ସହୁବ୍ଭାରେ ଦ୍ୱେ ପଲିବୋଧା ଅପୁବ୍ବଂ ଅଚରିମଂ ଛିଜ୍ଜନ୍ତୀତି।

୩୧୬-୩୨୫। ଏଓ୍ୱଂ ଆଦାଯଓ୍ୱାରେ ସତ୍ତକଥିନୁଦ୍ଧାରେ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ପୁନ ସମାଦାଯଓ୍ୱାରେପି ଓ୍ୱିପ୍ପକତଚୀଓ୍ୱରସ୍ସ ଆଦାଯସମାଦାଯଓ୍ୱାରେସୁପି ଯଥାସମ୍ଭଓ୍ୱଂ ତେଯେଓ୍ୱ ଦସ୍ସିତା। ତତୋ ପରଂ ଅନ୍ତୋସୀମାଯଂ ‘‘ପଚ୍ଚେସ୍ସଂ ନ ପଚ୍ଚେସ୍ସ’’ନ୍ତି ଇମଂ ଓ୍ୱିଧିଂ ଅନାମସିତ୍ୱାଓ୍ୱ ‘‘ନ ପଚ୍ଚେସ୍ସ’’ନ୍ତି ଇମମେଓ୍ୱ ଆମସିତ୍ୱା ଅନଧିଟ୍ଠିତେନା’’ତିଆଦିନା ନଯେନ ଚ ଯେ ଯେ ଯୁଜ୍ଜନ୍ତି, ତେ ତେ ଦସ୍ସିତା। ତତୋ ପରଂ ‘‘ଚୀଓ୍ୱରାସାଯ ପକ୍କମତୀ’’ତିଆଦିନା ନଯେନ ଇତରେହି ସଦ୍ଧିଂ ଓ୍ୱୋମିସ୍ସକନଯେନ ଅନେକକ୍ଖତ୍ତୁଂ ଆସାଓ୍ୱଚ୍ଛେଦିକଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ପୁନ ଦିସଂଗମିଯଓ୍ୱସେନ ଚ ଫାସୁଓ୍ୱିହାରିକଓ୍ୱସେନ ଚ ନିଟ୍ଠାନନ୍ତିକେସୁ ଯୁଜ୍ଜମାନା କଥିନୁଦ୍ଧାରା ଦସ୍ସିତା। ଏଓ୍ୱଂ ପଭେଦତୋ କଥିନୁଦ୍ଧାରଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଇଦାନି ଯେ ତେନ ତେନ କଥିନୁଦ୍ଧାରେନ ପଲିବୋଧା ଛିଜ୍ଜନ୍ତୀତି ଓ୍ୱୁତ୍ତା, ତେସଂ ପଟିପକ୍ଖେ ଦସ୍ସେନ୍ତୋ ଦ୍ୱେମେ ଭିକ୍ଖଓ୍ୱେ କଥିନସ୍ସ ପଲିବୋଧାତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ଚତ୍ତେନାତି ଯେନ ଚିତ୍ତେନ ସୋ ଆଓ୍ୱାସୋ ଚତ୍ତୋ ହୋତି,

ତଂ ଚତ୍ତଂ ନାମ, ତେନ ଚତ୍ତେନ। ୱନ୍ତମୁତ୍ତେସୁପି ଏସେୱ ନୟୋ। ସେସଂ ସଙ୍ଖ୍ଖ ଉତ୍ତାନମେୱାତି।

କଥିନକ୍ଖନ୍ଧକୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୮। ଚୀୱରକ୍ଖନ୍ଧକଂ

ଜୀୱକୱତ୍ଥୁକଥା

୩୨୬। ଚୀୱରକ୍ଖନ୍ଧକେ – ପଦକ୍ଖିଣାତି ଛେକା କୁସଲା। ଅଭିସଟାତି ଅଭିଗତା। କେହି ଅଭିଗତାତି? ଅତ୍ଥିକେହି ଅତ୍ଥିକେହି ମନୁସ୍ସେହି; କରଣତ୍ଥେ ପନ ସାମିୱଚନଂ କତ୍ୱା ‘‘ଅତ୍ଥିକାନଂ ଅତ୍ଥିକାନଂ ମନୁସ୍ସାନ’’ନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ। ପଞ୍ଞାସାଯ ଚ ରତ୍ତିଂ ଗଚ୍ଛତୀତି ପଞ୍ଞାସ କହାପଣେ ଗହେତ୍ୱା ରତ୍ତିଂ ଗଚ୍ଛତି। ନେଗମୋତି କୁଟୁମ୍ବିଯଗଣୋ।

୩୨୭।ସାଲୱତିଂ କୁମାରିଂ ଗଣିକଂ ୱୁଟ୍ଠାପେସୀତି ନାଗରା ଦ୍ୱେ ସତସହସ୍ସାନି, ରାଜା ସତସହସ୍ସନ୍ତି ତୀଣି ସତସହସ୍ସାନି, ଅଞ୍ଞଞ୍ଚ ଆରାମୁଯ୍ୟାନୱାହନାଦିପରିଚ୍ଛେଦଂ ଦତ୍ୱା ୱୁଟ୍ଠାପେସୁଂ; ଗଣିକଟ୍ଠାନେ ଠପେସୁନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ପଟିସତେନ ଚ ରତ୍ତିଂ ଗଚ୍ଛତୀତି ରତ୍ତିଂ ପଟିସତେନ ଗଚ୍ଛତି। ଗିଲାନଂ ପଟିୱେଦେଯ୍ୟନ୍ତି ଗିଲାନଭାୱଂ ଜାନାପେଯ୍ୟଂ। କତ୍ତରସୁପ୍ପେତି ଜିଣ୍ଣସୁପ୍ପେ।

୩୨୮।କା ମେ ଦେୱ ମାତା, କୋ ପିତାତି କସ୍ମା ପୁଚ୍ଛି? ତଂ କିର ଅଞ୍ଞେ ରାଜଦାରକା କୀଳନ୍ତା କଲହେ ଉଟ୍ଠିତେ ‘‘ନିମ୍ମାତିକୋ ନିପ୍ପିତିକୋ’’ତି ୱଦନ୍ତି। ଯଥା ଚ ଅଞ୍ଞେସଂ ଦାରକାନଂ ଛଣାଦୀସୁ ଚୁଳମାତାମହାମାତାଦଯୋ କିଞ୍ଚି ପଣ୍ଣାକାରଂ ପେସେନ୍ତି, ତଥା ତସ୍ସ ନ କୋଚି କିଞ୍ଚି ପେସେତି। ଇତି ସୋ ତଂ ସବ୍ବଂ ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ‘‘ନିମ୍ମାତିକୋଯେୱ ନୁ ଖୋ ଅହ’’ନ୍ତି ଜାନନତ୍ଥଂ ‘‘କା ମେ ଦେୱ ମାତା, କୋ ପିତା’’ତି ପୁଚ୍ଛି।

ଯନ୍ନୂନାହଂ ସିପ୍ପଂ ସିକ୍ଖେଯ୍ୟନ୍ତି ଯଂନୂନ ଅହଂ ୱେଜ୍ଜସିପ୍ପଂ ସିକ୍ଖେଯ୍ୟନ୍ତି ଚିନ୍ତେସି। ତସ୍ସ କିର ଏତଦହୋସି – ‘‘ଇମାନି ଖୋ ହତ୍ଥିଅସ୍ସସିପ୍ପାଦୀନି ପରୂପଘାତପଟିସଂଯୁତ୍ତାନି, ୱେଜ୍ଜସିପ୍ପଂ ମେତ୍ତାପୁବ୍ବଭାଗଂ ସତ୍ତାନଂ ହିତପଟିସଂଯୁତ୍ତ’’ନ୍ତି। ତସ୍ମା ୱେଜ୍ଜସିପ୍ପମେୱ ସନ୍ଧାଯ ‘‘ଯଂନୂନାହଂ ସିପ୍ପଂ ସିକ୍ଖେଯ୍ୟ’’ନ୍ତି ଚିନ୍ତେସି। ଅପିଚାଯଂ ଇତୋ କପ୍ପସତସହସ୍ସସ୍ସ ଉପରି ପଦୁମୁତ୍ତରସ୍ସ ଭଗୱତୋ ଉପଟ୍ଠାକଂ ‘‘ବୁଦ୍ଧୁପଟ୍ଠାକୋ ଅଯ’’ନ୍ତି ଚତୁପରିସନ୍ତରେ ପତ୍ଥତଗୁଣଂ ୱେଜ୍ଜଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ଅହୋ ୱତାହମ୍ପି ଏୱରୂପଂ ଠାନନ୍ତରଂ ପାପୁଣେଯ୍ୟ’’ନ୍ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ସତ୍ତାହଂ ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖସ୍ସ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦାନଂ ଦତ୍ୱା ଭଗୱନ୍ତଂ ୱନ୍ଦିତ୍ୱା ‘‘ଅହମ୍ପି ଭଗୱା ତୁମ୍ହାକଂ ଉପଟ୍ଠାକୋ ଅସୁକୱେଜ୍ଜୋ ୱିଯ ଅନାଗତେ ବୁଦ୍ଧୁପଟ୍ଠାକୋ ଭୱେଯ୍ୟ’’ନ୍ତି ପତ୍ଥନମକାସି। ତାଯ ପୁରିମପତ୍ଥନାଯ ଚୋଦିଯମାନୋପେସ ୱେଜ୍ଜସିପ୍ପମେୱ ସନ୍ଧାଯ ‘‘ଯଂନୂନାହଂ ସିପ୍ପଂ ସିକ୍ଖେଯ୍ୟ’’ନ୍ତି ଚିନ୍ତେସି।

୩୨୯।ଦିସାପାମୋକ୍ଖୋତି ସବ୍ବଦିସାସୁ ୱିଦିତୋ ପାକଟୋ ପଧାନୋ ୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ତସ୍ମିଞ୍ଚ ସମଯେ ତକ୍କସୀଲତୋ ୱାଣିଜା ଅଭଯରାଜକୁମାରଂ ଦସ୍ସନାଯ ଅଗମଂସୁ। ତେ ଜୀୱକୋ ‘‘କୁତୋ ତୁମ୍ହେ ଆଗତା’’ତି ପୁଚ୍ଛି। ‘‘ତକ୍କସୀଲତୋ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ‘‘ଅତ୍ଥି ତତ୍ଥ ୱେଜ୍ଜସିପ୍ପାଚରିଯୋ’’ତି ପୁଚ୍ଛି। ‘‘ଆମ କୁମାର, ତକ୍କସୀଲାଯଂ ଦିସାପାମୋକ୍ଖୋ ୱେଜ୍ଜୋ ପଟିୱସତୀ’’ତି ସୁତ୍ୱା ‘‘ତେନ ହି ଯଦା ଗଚ୍ଛଥ, ମଯ୍ହଂ ଆରୋଚେଯ୍ୟାଥା’’ତି ଆହ। ତେ ତଥା ଅକଂସୁ। ସୋ ପିତରଂ ଅନାପୁଚ୍ଛା ତେହି ସଦ୍ଧିଂ ତକ୍କସୀଲଂ ଅଗମାସି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ – ‘‘ଅଭଯଂ ରାଜକୁମାରଂ ଅନାପୁଚ୍ଛା’’ତିଆଦି।

ଇଚ୍ଛାମହଂ ଆଚରିଯ ସିପ୍ପଂ ସିକ୍ଖିତୁନ୍ତି ତଂ କିର ଉପସଙ୍କମନ୍ତଂ ଦିସ୍ୱା ସୋ ୱେଜ୍ଜୋ ‘‘କୋସି ତ୍ୱଂ ତାତା’’ତି ପୁଚ୍ଛି। ସୋ ‘‘ବିମ୍ବିସାରମହାରାଜସ୍ସ ନତ୍ତା ଅଭଯକୁମାରସ୍ସ ପୁତ୍ତୋମ୍ହୀ’’ତି ଆହ। ‘‘କସ୍ମା ପନ ତ୍ୱମସି ତାତ ଇଧାଗତୋ’’ତି, ତତୋ ସୋ ‘‘ତୁମ୍ହାକଂ ସନ୍ତିକେ ସିପ୍ପଂ ସିକ୍ଖିତୁ’’ନ୍ତି ୱତ୍ୱା ଇଚ୍ଛାମହଂ ଆଚରିଯ ସିପ୍ପଂ ସିକ୍ଖିତୁନ୍ତି ଆହ। ବହୁଞ୍ଚ ଗଣ୍ହାତୀତି ଯଥା ଅଞ୍ଞେ ଖତ୍ତିଯକୁମାରାଦଯୋ ଆଚରିଯସ୍ସ ଧନଂ ଦତ୍ୱା କିଞ୍ଚି କମ୍ମଂ ଅକତ୍ୱା ସିକ୍ଖନ୍ତିଯେୱ, ନ ସୋ ଏୱଂ। ସୋ ପନ କିଞ୍ଚି ଧନଂ ଅଦତ୍ୱା ଧମ୍ମନ୍ତେୱାସିକୋୱ ହୁତ୍ୱା ଏକଂ କାଲଂ ଉପଜ୍ଝାଯସ୍ସ କମ୍ମଂ କରୋତି, ଏକଂ କାଲଂ ସିକ୍ଖତି। ଏୱଂ ସନ୍ତେପି ଅଭିନୀହାରସମ୍ପନ୍ନୋ କୁଲପୁତ୍ତୋ ଅତ୍ତନୋ ମେଧାୱିତାଯ ବହୁଞ୍ଚ ଗଣ୍ହାତି, ଲହୁଞ୍ଚ ଗଣ୍ହାତି, ସୁଟ୍ଠୁ ଚ ଉପଧାରେତି, ଗହିତଞ୍ଚସ୍ସ ନ ସମ୍ମୁସ୍ସତି।

ସତ୍ତ ଚ ମେ ୱସ୍ସାନି ଅଧୀଯନ୍ତସ୍ସ ନଯିମସ୍ସ ସିପ୍ପସ୍ସ ଅନ୍ତୋ ପଞ୍ଞାଯତୀତି ଏତ୍ଥ ଅଯଂ କିର ଜୀୱକୋ ଯତ୍ତକଂ ଆଚରିଯୋ ଜାନାତି, ଯଂ ଅଞ୍ଞେ ସୋଳସହି ୱସ୍ସେହି ଉଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତି, ତଂ ସବ୍ବଂ ସତ୍ତହି ୱସ୍ସେହି ଉଗ୍ଗହେସି । ସକ୍କସ୍ସ ପନ ଦେୱରଞ୍ଞୋ ଏତଦହୋସି – ‘‘ଅଯଂ ବୁଦ୍ଧାନଂ ଉପଟ୍ଠାକୋ ଅଗ୍ଗୱିସ୍ସାସକୋ ଭୱିସ୍ସତି, ହନ୍ଦ ନଂ ଭେସଜ୍ଜଯୋଜନଂ ସିକ୍ଖାପେମୀ’’ତି ଆଚରିଯସ୍ସ ସରୀରେ ଅଜ୍ଝାୱସିତ୍ୱା ଯଥା ଠପେତ୍ୱା କମ୍ମୱିପାକଂ ଅୱସେସରୋଗଂ ଏକେନେୱ ଭେସଜ୍ଜଯୋଗେନ ତିକିଚ୍ଛିତୁଂ ସକ୍କୋତି, ତଥା ନଂ ଭେସଜ୍ଜଯୋଜନଂ ସିକ୍ଖାପେସି। ସୋ ପନ ‘‘ଆଚରିଯସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ସିକ୍ଖାମୀ’’ତି ମଞ୍ଞତି, ତସ୍ମା ‘‘ସମତ୍ଥୋ ଇଦାନି ଜୀୱକୋ ତିକିଚ୍ଛିତୁ’’ନ୍ତି ସକ୍କେନ ୱିସ୍ସଟ୍ଠମତ୍ତେ ଏୱଂ ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଆଚରିଯଂ ପୁଚ୍ଛି। ଆଚରିଯୋ ପନ ‘‘ନ ଇମିନା ମମାନୁଭାୱେନ ଉଗ୍ଗହିତଂ, ଦେୱତାନୁଭାୱେନ ଉଗ୍ଗହିତ’’ନ୍ତି ଞତ୍ୱାୱ ତେନ ହି ଭଣେତିଆଦିମାହ। ସମନ୍ତା ଯୋଜନଂ ଆହିଣ୍ଡନ୍ତୋତି ଦିୱସେ ଦିୱସେ ଏକେକେନ ଦ୍ୱାରେନ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ଚତ୍ତାରୋ ଦିୱସେ ଆହିଣ୍ଡନ୍ତୋ। ପରିତ୍ତଂ ପାଥେଯ୍ୟଂ ପାଦାସୀତି ଅପ୍ପମତ୍ତକଂ ଅଦାସି। କସ୍ମା? ତସ୍ସ କିର

ଏତଦହୋସି – ‘‘ଅଯଂ ମହାକୁଲସ୍ସ ପୁତ୍ତୋ ଗତମତ୍ତୋଯେୱ ପିତିପିତାମହାନଂ ସନ୍ତିକା ମହାସକ୍କାରଂ ଲଭିସ୍ସତି, ତତୋ ମଯ୍ହଂ ୱା ସିପ୍ପସ୍ସ ୱା ଗୁଣଂ ନ ଜାନିସ୍ସତି, ଅନ୍ତରାମଗ୍ଗେ ପନ ଖୀଣପାଥେଯ୍ୟୋ ସିପ୍ପଂ ପଯୋଜେତ୍ୱା ଅୱସ୍ସଂ ମଯ୍ହଞ୍ଚ ସିପ୍ପସ୍ସ ଚ ଗୁଣଂ ଜାନିସ୍ସତୀ’’ତି ପରିତ୍ତଂ ଦାପେସି।

ସେଟ୍ଠିଭରିଯାଦିୱତ୍ଥୁକଥା

୩୩୦।ପସତେନାତି ଏକହତ୍ଥପୁଟେନ। ପିଚୁନାତି କପ୍ପାସପଟଲେନ। ଯତ୍ରହି ନାମାତି ଯା ନାମ। କିମ୍ପିମାଯନ୍ତି କିମ୍ପି ମେ ଅଯଂ। ଉପଜାନାମେତସ୍ସ ସଂଯମସ୍ସାତି କତସ୍ସ ଚ ରୋଗୂପସମସ୍ସ ଚ ଉପକାରଂ ଜାନାମାତି ଅଧିପ୍ପାଯୋ।

୩୩୧।ସକ୍କାଲଙ୍କାରଂ ତୁଯ୍ହଂ ହୋତୂତି ରାଜା କିର ‘‘ସଚେ ଇମଂ ଗଣ୍ହିସ୍ସତି, ପମାଣଯୁତ୍ତେ ଠାନେ ନଂ ଠପେସ୍ସାମି। ସଚେ ନ ଗଣ୍ହିସ୍ସତି, ଅବ୍ଭନ୍ତରିକଂ ନଂ ୱିସ୍ସାସକଂ କରିସ୍ସାମୀ’’ତି ଚିନ୍ତେତ୍ୱା ଏୱମାହ। ଅଭଯକୁମାରସ୍ସାପି ନାଟକାନମ୍ପି ଚିତ୍ତଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜି ‘‘ଅହୋ ୱତ ନ ଗଣ୍ହେଯ୍ଯା’’ତି। ସୋପି ତେସଂ ଚିତ୍ତଂ ଞତ୍ୱା ୱିଯ ‘‘ଇଦଂ ମେ ଦେୱ ଅଯ୍ଯିକାନଂ ଆଭରଣଂ, ନଯିଦଂ ମଯ୍ହଂ ଗଣ୍ହିତୁଂ ପତିରୂପ’’ନ୍ତି ୱତ୍ୱା ଅଲଂ ଦେୱାତିଆଦିମାହ। ଅଧିକାରଂ ମେ ଦେୱୋ ସରତୂତି କତସ୍ସ ଉପକାରଂ ମେ ଦେୱୋ ସରତୂତି ଅତ୍ଥୋ। ରାଜା ପସନ୍ନୋ ସକ୍କାକାରସମ୍ପନ୍ନଂ ଗେହଞ୍ଚ ଅମ୍ବୱନୁଯ୍ଯାନଞ୍ଚ ଅନୁସଂୱଚ୍ଛରଂ ସତସହସ୍ସୁଟ୍ଠାନକଂ ଗାମଞ୍ଚ ମହାସକ୍କାରଞ୍ଚ ଦତ୍ୱା ତେନ ହି ଭଣେତିଆଦିମାହ।

ରାଜଗହସେଟ୍ଠିୱତ୍ଥୁକଥା

୩୩୨।ସକ୍କୁଣିସ୍ସସିପନ ତ୍ୱଂ ଗହପତୀତି କସ୍ମା ଆହ? ଇରିଯାପଥସମ୍ପରିୱତ୍ତନେନ କିର ମତ୍ଥଲୁଙ୍ଗଂ ନ ସଣ୍ଠାତି, ଅସ୍ସ ଚ ତୀହି ସତ୍ତାହେହି ନିଚ୍ଚଲସ୍ସ ନିପନ୍ନସ୍ସ ମତ୍ଥଲୁଙ୍ଗଂ ସଣ୍ଠହିସ୍ସତୀତି ଞତ୍ୱା ଅପ୍ପେୱ ନାମ ସତ୍ତସତ୍ତମାସେ ପଟିଜାନିତ୍ୱା ସତ୍ତସତ୍ତଦିୱସେପି ନିପଜ୍ଜେଯ୍ଯାତି ନଂ ଏୱମାହ। ତେନେୱ ପରତୋ ୱୁତ୍ତଂ ‘‘ଅପି ଚ ପଟିକଚ୍ଚେୱ ମଯା ଞାତୋ’’ତି। ସୀସଚ୍ଛୱିଂ ଉପ୍ପାଟେତ୍ୱାତି ସୀସଚମ୍ମଂ ଅପନେତ୍ୱା। ସିବ୍ବିନିଂ ୱିନାମେତ୍ୱାତି ସିବ୍ବିନିଂ ୱିୱରିତ୍ୱା। ନାହଂ ଆଚରିଯ ସକ୍କୋମୀତି ତସ୍ସ କିର ସରୀରେ ମହାଡାହୋ ଉପ୍ପଜ୍ଜି, ତସ୍ମା ଏୱମାହ। ତୀହି ସତ୍ତାହେହୀତି ତୀହି ପସ୍ସେହି ଏକେକେନ ସତ୍ତାହେନ।

୩୩୩।ଜନଂଉସ୍ସାରେତ୍ୱାତି ଜନଂ ନୀହରାପେତ୍ୱା।

ପଜ୍ଜୋତରାଜୱତ୍ଥୁକଥା

୩୩୪।ଜେଗୁଚ୍ଛଂ ମେ ସପ୍ପୀତି ଅଯଂ କିର ରାଜା ୱିଚ୍ଛିକସ୍ସ ଜାତୋ, ୱିଚ୍ଛିକୱିସପଟିଘାତାଯ ଚ ସପ୍ପି ଭେସଜ୍ଜଂ ହୋତି ୱିଚ୍ଛିକାନଂ ପଟିକୂଲଂ, ତସ୍ମା ଏୱମାହ। ଉଦ୍ଦେକଂ ଦସ୍ସତୀତି ଉଗ୍ଗାରଂ ଦସ୍ସତି। ପଞ୍ଞାସ ଯୋଜନିକା ହୋତୀତି ପଞ୍ଞାସ ଯୋଜନାନି ଗନ୍ତୁଂ ସମତ୍ଥା ହୋତି। ନ କେୱଲଞ୍ଚସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ହତ୍ଥିନୀଯେୱ, ନାଳାଗିରି ନାମ ହତ୍ଥୀ ଯୋଜନସତଂ ଗଚ୍ଛତି, ତେଲକଣ୍ଣୋ ଚ ମୁଞ୍ଜକେସୋ ଚାତି ଦ୍ୱେ ଅସ୍ସା ୱୀସଯୋଜନସତଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, କାକୋ ଦାସୋ ସଟ୍ଠିଯୋଜନାନି ଗଚ୍ଛତି।

ଏକସ୍ସ କିର କୁଲପୁତ୍ତସ୍ସ ଅନୁପ୍ପନ୍ନେ ବୁଦ୍ଧେ ଏକଦିୱସଂ ଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧୋ ଦ୍ୱାରେ ଠତ୍ୱା ଅଗମାସି, ତସ୍ସେକୋ ପୁରିସୋ ‘‘ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଗତୋ’’ତି ଆରୋଚେସି। ସୋ ସୁତ୍ୱା ‘‘ଗଚ୍ଛ, ୱେଗେନ ପତ୍ତଂ ଆହରା’’ତି ଆହରାପେତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ସଜ୍ଜିତଂ ଭତ୍ତଂ ସଙ୍କଂ ଦତ୍ୱା ପେସେସି। ଇତରୋ ତଂ ଆହରିତ୍ୱା ପଚ୍ଚେକବୁଦ୍ଧସ୍ସ ହତ୍ଥେ ଠପେତ୍ୱା ‘‘ଅହଂ ଭନ୍ତେ ତୁମ୍ହାକଂ କତେନ ଇମିନା କାଯୱେଯ୍ଯାୱଟିକେନ ଯତ୍ଥ ଯତ୍ଥ ନିବ୍ବତ୍ତୋପି ୱାହନସମ୍ପନ୍ନୋ ହୋମୀ’’ତି ପତ୍ଥନଂ ଅକାସି। ସୋ ଅଯଂ ଏତରହି ପଜ୍ଜୋତୋ ନାମ ରାଜା ଜାତୋ, ତାଯ ପତ୍ଥନାଯ ଅଯଂ ୱାହନସମ୍ପତ୍ତି।

ସପ୍ପିଂ ପାଯେତ୍ୱାତି ସପ୍ପିଞ୍ଚ ପାଯେତ୍ୱା; ପରିଚାରିକାନଞ୍ଚ ଆହାରାଚାରେ ୱିଧିଂ ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱା। ନଖେନ ଭେସଜ୍ଜଂ ଓଲୁମ୍ପେତ୍ୱାତି ନଖେନ ଭେସଜ୍ଜଂ ଓଦହିତ୍ୱା; ପକ୍ଖିପିତ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ନିଚ୍ଛାରେସୀତି ୱିରେଚେସି।

ସିୱେଯ୍ଯକଦୁସ୍ସଯୁଗକଥା

୩୩୫।ସିୱେଯ୍ଯକଂ ନାମ ଉତ୍ତରକୁରୁସୁ ସିୱଥିକଂ ଅୱମଙ୍ଗଲୱତ୍ଥଂ। ତତ୍ଥ କିର ମନୁସ୍ସା ମତଂ ତେନ ୱତ୍ଥେନ ୱେଠେତ୍ୱା ନିକ୍ଖିପନ୍ତି, ତଂ ‘‘ମଂସପେସୀ’’ତି ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ହତ୍ଥିସୋଣ୍ଡକସକୁଣା ଉକ୍ଖିପିତ୍ୱା ହିମୱନ୍ତକୂଟେ ଠପେତ୍ୱା ୱତ୍ଥଂ ଅପନେତ୍ୱା ଖାଦନ୍ତି। ଅଥ ୱନଚରକା ୱତ୍ଥଂ ଦିସ୍ୱା ରଞ୍ଞୋ ଆହରନ୍ତି। ଏୱମିଦଂ ପଜ୍ଜୋତେନ ଲଦ୍ଧଂ। ସିୱିରଟ୍ଠେ କୁସଲା ଇତ୍ଥିଯୋ ତୀହି ଅଂସୂହି ସୁତ୍ତଂ କନ୍ତନ୍ତି, ତେନ ସୁତ୍ତେନ ୱାଯିତୱତ୍ଥଂ ଏତନ୍ତିପି

ୱଦନ୍ତି।

ସମତ୍ତିଂସତ୍ତିରେଚନକଥା

୩୩୬।ସିନେହେଥାତି କିଂ ପନ ଭଗୱତୋ କାୟୋ ଲୂଖୋତି ନ ଲୂଖୋ? ଭଗୱତୋ ହି ଆହାରେ ସଦା ଦେୱତା ଦିବ୍ବୋଜଂ ପକ୍ଖିପନ୍ତି, ସିନେହପାନଂ ପନ ସଙ୍ଖଦୋସେ ତେମେତି, ସିରା ମୁଦୁକା କରୋତି, ତେନାୟଂ ଏୱମାହ। ତୀଣି ଉପ୍ପଲହତ୍ଥାନୀତି ଏକଂ ଓଳାରିକଦୋସହରଣତ୍ଥଂ, ଏକଂ ମଜ୍ଝିମଦୋସହରଣତ୍ଥଂ, ଏକଂ ସୁଖୁମଦୋସହରଣତ୍ଥଂ। ନଚିରସ୍ସେୱ ପକତତ୍ତୋ ଅହୋସୀତି ଏୱଂ ପକତତ୍ତେ ପନ କାୟେ ନାଗରା ଦାନଂ ସମ୍ପାଦେସୁଂ। ଜୀୱକୋ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ଭଗୱା ଅଜ୍ଜ ନାଗରା ତୁମ୍ହାକଂ ଦାନଂ ଦାତୁକାମା, ମା ଅନ୍ତୋଗାମଂ ପିଣ୍ଡାୟ ପୱିସଥା''ତି। ମହାମୋଗ୍ଗଲ୍ଲାନତ୍ଥେରୋ ଚିନ୍ତେସି – ''କୁତୋ ନୁ ଖୋ ଅଜ୍ଜ ଭଗୱତୋ ପଠମଂ ପିଣ୍ଡପାତୋ ଲଦ୍ଧୁଂ ୱଟ୍ଟତୀ''ତି। ତତୋ ଚିନ୍ତେସି – ''ସୋଣୋ ସେଟ୍ଠିପୁତ୍ତୋ ଖେତ୍ତପରିକମ୍ମତୋ ପଟ୍ଠାୟ ଅଞ୍ଞେହି ଅସାଧାରଣାନଂ ଖୀରୋଦକସେଚନସଂୱଦ୍ଧାନଂ ଗନ୍ଧସାଲୀନଂ ଓଦନଂ ଭୁଞ୍ଜତି, ତତୋ ଭଗୱତୋ ପିଣ୍ଡପାତଂ ଆହରିସ୍ସାମୀ''ତି ଇଦ୍ଧିୟା ଗନ୍ତ୍ୱା ତସ୍ସ ପାସାଦତଲେ ଅତ୍ତାନଂ ଦସ୍ସେସି। ସୋ ଥେରସ୍ସ ପତ୍ତଂ ଗହେତ୍ୱା ପଣୀତଂ ପିଣ୍ଡପାତଂ ଅଦାସି। ଥେରସ୍ସ ଚ ଗମନାକାରଂ ଦିସ୍ୱା ''ଭୁଞ୍ଜଥ ଭନ୍ତେ''ତି ଆହ। ଥେରୋ ତମତ୍ଥଂ ଆରୋଚେସି ''ଭୁଞ୍ଜଥ ଭନ୍ତେ, ଅହଂ ଅଞ୍ଞଂ ଭଗୱତୋ ଦସ୍ସାମୀ''ତି ଥେରଂ ଭୋଜେତ୍ୱା ଗନ୍ଧେହି ପତ୍ତଂ ଉବ୍ବଟ୍ଟେତ୍ୱା ପିଣ୍ଡପାତସ୍ସ ପୂରେତ୍ୱା ଅଦାସି, ତଂ ଥେରୋ ଆହରିତ୍ୱା ଭଗୱତୋ ଅଦାସି।

ରାଜାପି ଖୋ ବିମ୍ବିସାରୋ ''ଅଜ୍ଜ ଭଗୱା କିଂ ଭୁଞ୍ଜିସ୍ସତୀ''ତି ୱିହାରଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ପୱିସମାନୋୱ ପିଣ୍ଡପାତଗନ୍ଧଂ ଘାୟିତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜିତୁକାମୋ ଅହୋସି । ଭଗୱତୋ ହ୍ୱୀସୁୟେୱ ପିଣ୍ଡପାତେସୁ ଭାଜନଗତେସୁ ଦେୱତା ଓଜଂ ପକ୍ଖିପିଂସୁ – ୟଞ୍ଚ ସୁଜାତା ଅଦାସି; ୟଞ୍ଚ ପରିନିବ୍ବାନକାଲେ ଚୁନ୍ଦୋ କମ୍ମାରପୁତ୍ତୋ; ଅଞ୍ଞେସୁ କବଳେ କବଳେ ପକ୍ଖିପିଂସୁ, ତସ୍ମା ଭଗୱା ରଞ୍ଞୋ ଇଙ୍ଗିତଂ ଜାନିତ୍ୱା ଅପକ୍ଖିତ୍ତୋଜମେୱ ଥୋକଂ ପିଣ୍ଡପାତଂ ରଞ୍ଞୋ ଦାପେସି। ସୋ ପରିଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ପୁଚ୍ଛି – ''କିଂ ଭନ୍ତେ, ଉତ୍ତରକୁରୁତୋ ଆଭତଂ ଭୋଜନ''ନ୍ତି? ''ନ ମହାରାଜ, ଉତ୍ତରକୁରୁତୋ; ଅପିଚ ଖୋ ତୱେୱ ରଟ୍ଠୱାସିନୋ ଗହପତିପୁତ୍ତସ୍ସ ଭୋଜନଂ ଏତ''ନ୍ତି ୱତ୍ୱା ସୋଣସ୍ସ ସମ୍ପତ୍ତିଂ ଆଚିକ୍ଖି। ତଂ ସୁତ୍ୱା ରାଜା ସୋଣଂ ଦଟ୍ଠୁକାମୋ ହୁତ୍ୱା ଚମ୍ପକ୍ଖନ୍ଧକେ ୱୁତ୍ତନୟେନ ଅସୀତିୟା କୁଲପୁତ୍ତସହସ୍ସେହି ସଦ୍ଧିଂ ସୋଣସ୍ସ ଆଗମନଂ ଅକାସି। ତେ ଭଗୱତୋ ଧମ୍ମଦେସନଂ ସୁତ୍ୱା ସୋତାପନ୍ନା ଜାତା। ସୋଣୋ ପନ ପବ୍ବଜିତ୍ୱା ଅରହତ୍ତେ ପତିଟ୍ଠିତୋ। ଭଗୱାପି ଏତଦତ୍ଥମେୱ ରଞ୍ଞୋ ପିଣ୍ଡପାତଂ ଦାପେସି।

ୱରୟାଚନକଥା

୩୩୭। ଏୱଂ କତଭତ୍ତକିଚ୍ଚେ ଭଗୱତି ଅଥ ଖୋ ଜୀୱକୋ କୋମାରଭଚ୍ଚୋ ତଂ ସିୱେୟ୍ୟକଂ ଦୁସ୍ସୟୁଗଂ ଆଦାୟ...ପେ... ଏତଦୱୋଚ। ଅତିକ୍କନ୍ତୱରାତି ଏତ୍ଥ ୱିନିଚ୍ଛୟୋ ମହାଖନ୍ଧକେ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଭଗୱା ଭନ୍ତେ ପଂସୁକୂଲିକୋ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘୋ ଚାତି ଭଗୱତୋ ହି ବୁଦ୍ଧତ୍ତଂ ପତ୍ତତୋ ପଟ୍ଠାୟ ୟାୱ ଇଦଂ ୱତ୍ଥୁଂ, ଏତ୍ଥନ୍ତରେ ୱୀସତି ୱସ୍ସାନି ନ କୋଚି ଗହପତିଚୀୱରଂ ସାଦିୟି, ସବ୍ବେ ପଂସୁକୂଲିକାୱ ଅହେସୁଂ। ତେନାୟଂ ଏୱମାହ। ଗହପତିଚୀୱରନ୍ତି ଗହପତୀହି ଦିନ୍ନଚୀୱରଂ। ଧମ୍ମିୟା କଥାୟାତି ୱତ୍ଥଦାନାନିସଂସପଟିସଂୟୁତ୍ତାୟ କଥାୟ। ଇତରୀତରେନାପୀତି ଅପ୍ପଗ୍ଘେନପି ମହଗ୍ଘେନପି; ୟେନ କେନଚୀତି ଅତ୍ଥୋ। ପାୱାରୋତି ସଲୋମକୋ କପ୍ପାସାଦିଭେଦୋ। ଅନୁଜାନାମି ଭିକ୍ଖୱେ କୋଜୱନ୍ତି ଏତ୍ଥ ପକତିକୋଜୱମେୱ ୱଟ୍ଟତି, ମହାପିଟ୍ଠିୟକୋଜୱଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ମହାପିଟ୍ଠିୟକୋଜୱନ୍ତି ଉଣ୍ଣାମୟୋ ପାୱାରସଦିସୋ କୋଜୱୋ।

କମ୍ବଲାନୁଜାନନାଦିକଥା

୩୩୮।କାସିରାଜାତି କାସୀନଂ ରାଜା; ପସେନଦିସ୍ସ ଏକପିତିକଭାତା ଏସ। ଅଡ୍ଢକାସିୟନ୍ତି ଏତ୍ଥ କାସୀତି ସହସ୍ସଂ ୱୁଚ୍ଚତି ତଂ ଅଗ୍ଘନକୋ କାସିୟୋ । ଅୟଂ ପନ ପଞ୍ଚସତାନି ଅଗ୍ଘତି, ତସ୍ମା ''ଅଡ୍ଢକାସିୟୋ''ତି ୱୁତ୍ତୋ। ତେନେୱାହ – ''ଉପଡ୍ଢକାସୀନଂ ଖମମାନ''ନ୍ତି।

୩୩୯।ଉଚ୍ଚାୱଚାନୀତି ସୁନ୍ଦରାନି ଚ ଅସୁନ୍ଦରାନି ଚ। ଭଙ୍ଗଂ ନାମ ଖୋମାଦୀହି ପଞ୍ଚହି ସୁତ୍ତେହି ମିସ୍ସେତ୍ୱା କତଂ; ୱାକମୟମେୱାତିପି ୱଦନ୍ତି।

୩୪୦।ଏକଂୟେୱ ଭଗୱତା ଚୀୱରଂ ଅନୁଞ୍ଞାତଂ ନ ଦ୍ୱେତି ତେ କିର ଇତରୀତରେନ ଚୀୱରେନାତି ଏତସ୍ସ ''ଗହପତିକେନ ୱା ପଂସୁକୂଲେନ ୱା''ତି ଏୱଂ ଅତ୍ଥଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖିଂସୁ। ନାଗମେସୁନ୍ତି ୟାୱ ତେ ସୁସାନତୋ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ତାୱ ତେ ନ ଅଚ୍ଛିଂସୁ; ପକ୍କମିଂସୁୟେୱ। ନାକାମା ଭାଗଂ ଦାତୁନ୍ତି ନ ଅନିଚ୍ଛାୟ ଦାତୁଂ; ୟଦି ପନ ଇଚ୍ଛନ୍ତି, ଦାତବ୍ବୋ। ଆଗମେସୁନ୍ତି ଉପଚାରେ ଅଚ୍ଛିଂସୁ। ତେନାହ ଭଗୱା ଆହ – ''ଅନୁଜାନାମି ଭିକ୍ଖୱେ ଆଗମେନ୍ତାନଂ ଅକାମା ଭାଗଂ ଦାତୁ''ନ୍ତି। ୟଦି ପନ ମନୁସ୍ସା ''ଇଧାଗତା ଏୱ ଗଣ୍ହନ୍ତୂ''ତି ଦେନ୍ତି, ସଞ୍ଞାଣଂ ୱା କତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତି ''ସମ୍ପତ୍ତା ଗଣ୍ହନ୍ତୂ''ତି ସମ୍ପତ୍ତାନଂ ସବ୍ବେସମ୍ପି ପାପୁଣନ୍ତି। ସଚେ ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା ଗତା, ୟେନ ଗହିତଂ, ସୋ ଏୱ ସାମୀ। ସଦିସା ସୁସାନଂ ଓକ୍କମିଂସୂତି ସବ୍ବେ ସମଂ ଓକ୍କମିଂସୁ; ଏକଦିସାୟ ୱା

ଓକ୍କମିଂସୁତିପି ଅତ୍ଥୋ। ତେ କତିକଂ କତ୍ୱାତି ଲଦ୍ଧଂ ପଂସୁକୂଲଂ ସଦ୍ଧେ ଭାଜେତ୍ୱା ଗଣ୍ହିସ୍ସାମାତି ବହିମେୱ କତିକଂ କତ୍ୱା।

୩୪୨। ଚୀୱରପଟିଗ୍ଗାହକନ୍ତି ଯୋ ଗହପତିକେହି ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦୀଯମାନଂ ଚୀୱରଂ ଗଣ୍ହାତି। ଯୋ ନ ଛନ୍ଦାଗତିଂ ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟାତିଆଦୀସୁ ଚୀୱରପଟିଗ୍ଗାହକେସୁ ପଚ୍ଛା ଆଗତାନମ୍ପି ଅତ୍ତନୋ ଞାତକାଦୀନଂ ପଠମତରଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ୱା ଏକଚ୍ଚସ୍ସିଂ ପେମଂ ଦସ୍ସେତ୍ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ୱା ଲୋଭପକତିକତାଯ ଅତ୍ତନୋ ପରିଣାମେନ୍ତୋ ୱା ଛନ୍ଦାଗତିଂ ଗଚ୍ଛତି ନାମ। ପଠମତରଂ ଆଗତସ୍ସାପି କୋଧୱସେନ ପଚ୍ଛା ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ୱା ଦୁଗ୍ଗତମନୁସ୍ସେସୁ ଅୱମଞ୍ଞଂ କତ୍ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ୱା ''କିଂ ୱୋ ଘରେ ଠପନୋକାସୋ ନତ୍ଥି, ତୁମ୍ହାକଂ ସନ୍ତକଂ ଗହେତ୍ୱା ଗଚ୍ଛଥା''ତି ଏୱଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଲାଭନ୍ତରାଯଂ କରୋନ୍ତୋ ୱା ଦୋସାଗତିଂ ଗଚ୍ଛତି ନାମ। ଯୋ ପନ ମୁଟ୍ଠସ୍ସତି ଅସମ୍ପଜାନୋ, ଅଯଂ ମୋହାଗତିଂ ଗଚ୍ଛତି ନାମ। ପଚ୍ଛା ଆଗତାନମ୍ପି ଇସ୍ସରାନମ୍ପି ଭଯେନ ପଠମତରଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ୱା ''ଚୀୱରପଟିଗ୍ଗାହକଟ୍ଠାନଂ ନାମେତଂ ଭାରିଯ''ନ୍ତି ସନ୍ତସନ୍ତୋ ୱା ଭଯାଗତିଂ ଗଚ୍ଛତି ନାମ। ''ମଯା ଇଦଞ୍ଚିଦଞ୍ଚ ଗହିତଂ, ଇଦଞ୍ଚିଦଞ୍ଚ ନ ଗହିତ''ନ୍ତି ଏୱଂ ଜାନନ୍ତୋ ଗହିତାଗହିତଂ ଜାନାତି ନାମ। ତସ୍ମା ଯୋ ନ ଛନ୍ଦାଗତିଆଦିୱସେନ ଗଚ୍ଛତି, ଞାତକଅଞ୍ଞାତକଅଡ୍ଢଦୁଗ୍ଗତେସୁ ୱିସେସଂ ଅକତ୍ୱା ଆଗତପଅପାଟିଯା ଗଣ୍ହାତି, ସୀଲାଚାରପଟିପତ୍ତିଯୁତ୍ତୋ ହୋତି, ସତିମା ମେଧାୱୀ ବହୁସ୍ସୁତୋ, ସକ୍କୋତି ଦାଯକାନଂ ୱିସ୍ସଟ୍ଠୱାଚାଯ ପରିମଣ୍ଡଲେହି ପଦବ୍ୟଞ୍ଜନେହି ଅନୁମୋଦନଂ କରୋନ୍ତୋ ପସାଦଂ ଜନେତୁଂ, ଏୱରୂପୋ ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବୋ।

ଏୱଞ୍ଚ ପନ ଭିକ୍ଖୱେ ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବୋତି ଏତ୍ଥ ପନ ଏତାଯ ଯଥାୱୁତ୍ତାଯ କମ୍ମୱାଚାଯପି ଅପଲୋକନେନାପି ଅନ୍ତୋୱିହାରେ ସବ୍ବସଙ୍ଘମଜ୍ଝେପି ଖଣ୍ଡସୀମାଯପି ସମ୍ମନ୍ନିତୁଂ ୱଟ୍ଟତିଯେୱ। ଏୱଂ ସମ୍ମତେନ ଚ ୱିହାରପଚ୍ଚନ୍ତେ ୱା ପଧାନଘରେ ୱା ନ ଅଚ୍ଛିତବ୍ବଂ। ଯତ୍ଥ ପନ ଆଗତାଗତା ମନୁସ୍ସା ସୁଖଂ ପସ୍ସନ୍ତି, ତାଦିସେ ଧୁରୱିହାରଟ୍ଠାନେ ବୀଜନିଂ ପସ୍ସେ ଠପେତ୍ୱା ସୁନିୱତ୍ଥେନ ସୁପାରୁତେନ ନିସୀଦିତବ୍ବନ୍ତି।

ତତ୍ଥେୱ ଉଚ୍ଛିତ୍ୱାତି ''ପଟିଗ୍ଗହଣମେୱ ଅମ୍ହାକଂ ଭାରୋ''ତି ୱତ୍ୱା ଗହିତଟ୍ଠାନେଯେୱ ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତି। ଚୀୱରନିଦହକନ୍ତି ଚୀୱରପଟିସାମକଂ। ଯୋ ନ ଛନ୍ଦାଗତିଂ ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟାତିଆଦୀସୁ ଚେତ୍ଥ ଇତୋ ପରଞ୍ଚ ସବ୍ବତ୍ଥ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ। ସମ୍ମୁତିୱିନିଚ୍ଛଯୋପି କଥିତାନୁସାରେନେୱ ଜାନିତବ୍ବୋ।

ଭଣ୍ଡାଗାରସମ୍ମୁତିଆଦିକଥା

୩୪୩।ୱିହାରଂୱାତିଆଦୀସୁ ଯୋ ଆରାମମଜ୍ଝେ ଆରାମିକସାମଣେରାଦୀହି ଅୱିୱିତ୍ତୋ ସବ୍ବେସଂ ସମୋସରଣଟ୍ଠାନେ ୱିହାରୋ ୱା ଅଡ୍ଢଯୋଗୋ ୱା ହୋତି, ସୋ ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବୋ। ପଚ୍ଚନ୍ତସେନାସନଂ ପନ ନ ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବଂ। ଇଦଂ ପନ ଭଣ୍ଡାଗାରଂ ଖଣ୍ଡସୀମଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଖଣ୍ଡସୀମାଯ ନିସିନ୍ନେହି ସମ୍ମନ୍ନିତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ୱିହାରମଜ୍ଝେଯେୱ ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବଂ।

ଗୁତ୍ତାଗୁତ୍ତଞ୍ଚ ଜାନେଯ୍ୟାତି ଏତ୍ଥ ଯସ୍ସ ତାୱ ଛଦନାଦୀସୁ କୋଚି ଦୋସୋ ନତ୍ଥି, ତଂ ଗୁତ୍ତଂ। ଯସ୍ସ ପନ ଛଦନତିଣଂ ୱା ଛଦନିଟ୍ଠକା ୱା ଯତ୍ଥ କତ୍ଥଚି ପତିତା, ଯେନ ଓୱସ୍ସତି ୱା, ମୂସିକାଦୀନଂ ୱା ପୱେସୋ ହୋତି, ଭିତ୍ତିଆଦୀସୁ ୱା କତ୍ଥଚି ଛିଦ୍ଦଂ ହୋତି, ଉପଚିକା ୱା ଉଟ୍ଠହନ୍ତି, ତଂ ସବ୍ବଂ ଅଗୁତ୍ତଂ ନାମ। ତଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱା ପଟିସଙ୍ଖରିତବ୍ବଂ। ସୀତସମଯେ ଦ୍ୱାରଞ୍ଚ ୱାତପାନଞ୍ଚ ସୁପିହିତଂ କାତବ୍ବଂ, ସୀତେନ ହି ଚୀୱରାନି କଣ୍ଣକିତାନି ହୋନ୍ତି। ଉଣ୍ହସମଯେ ଅନ୍ତରନ୍ତରା ୱାତପ୍ପୱେସନତ୍ଥଂ ୱିୱରିତବ୍ବଂ। ଏୱଂ କରୋନ୍ତୋ ହି ଗୁତ୍ତାଗୁତ୍ତଂ ଜାନାତି ନାମ।

ଇମେହି ପନ ଚୀୱରପଟିଗ୍ଗାହକାଦୀହି ତୀହିପି ଅତ୍ତନୋ ୱତ୍ତଂ ଜାନିତବ୍ବଂ। ତତ୍ଥ ଚୀୱରପଟିଗ୍ଗାହକେନ ତାୱ ଯଂ ଯଂ ମନୁସ୍ସା ''କାଲଚୀୱର''ନ୍ତି ୱା ''ଅକାଲଚୀୱର''ନ୍ତି ୱା ''ଅଚ୍ଚେକଚୀୱର''ନ୍ତି ୱା ''ୱସ୍ସିକସାଟିକ''ନ୍ତି ୱା ''ନିସୀଦନ''ନ୍ତି ୱା ''ପଚ୍ଚତ୍ଥରଣ''ନ୍ତି ୱା ''ମୁଖପୁଞ୍ଛନଚୋଳ''ନ୍ତି ୱା ଦେନ୍ତି, ତଂ ସବ୍ବଂ ଏକରାସିଂ କତ୍ୱା ମିସ୍ସେତ୍ୱା ନ ଗଣ୍ହିତବ୍ବଂ, ୱିସୁଂ ୱିସୁଂ କତ୍ୱାୱ ଗଣ୍ହିତ୍ୱା ଚୀୱରନିଦହକସ୍ସ ତଥେୱ ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱା ଦାତବ୍ବଂ। ଚୀୱରନିଦହକେନାପି ଭଣ୍ଡାଗାରିକସ୍ସ ଦଦମାନେନ ଇଦଂ କାଲଚୀୱରଂ…ପେ… ଇଦଂ ମୁଖପୁଞ୍ଛନଚୋଳନ୍ତି ଆଚିକ୍ଖିତ୍ୱାୱ ଦାତବ୍ବଂ। ଭଣ୍ଡାଗାରିକେନାପି ତଥେୱ ୱିସୁଂ ୱିସୁଂ ୱିଯ ସଞ୍ଞାଣଂ କତ୍ୱା ଠପେତବ୍ବଂ। ତତୋ ସଙ୍ଘେନ ''କାଲଚୀୱରଂ ଆହରା''ତି ୱୁତ୍ତେ କାଲଚୀୱରମେୱ ଦାତବ୍ବଂ…ପେ… ମୁଖପୁଞ୍ଛନଚୋଳକଂ ଆହରାତି ୱୁତ୍ତେ ତଦେୱ ଦାତବ୍ବଂ।

ଇତି ଭଗୱତା ଚୀୱରପଟିଗ୍ଗାହକୋ ଅନୁଞ୍ଞାତୋ, ଚୀୱରନିଦହକୋ ଅନୁଞ୍ଞାତୋ, ଭଣ୍ଡାଗାରଂ ଅନୁଞ୍ଞାତଂ, ଭଣ୍ଡାଗାରିକୋ ଅନୁଞ୍ଞାତୋ, ନ ବାହୁଲିକତାଯ ନ ଅସନ୍ତୁଟ୍ଠିତାଯ; ଅପିଚ ଖୋ ସଙ୍ଘସ୍ସାନୁଗ୍ଗହାଯ। ସଚେ ହି ଆହଟାହଟଂ ଗହେତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୂ ଭାଜେଯ୍ୟୁଂ, ନେୱ ଆହଟଂ ନ ଅନାହଟଂ ନ ଦିନ୍ନଂ ନାଦିନ୍ନଂ ନ ଲଦ୍ଧଂ ନାଲଦ୍ଧଂ ଜାନେଯ୍ୟୁଂ, ଆହଟାହଟଂ ଥେରାସନେ ୱା ଦଦେଯ୍ୟୁଂ, ଖଣ୍ଡାଖଣ୍ଡଂ ୱା ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଗଣ୍ହେଯ୍ୟୁଂ; ଏୱଂ ସତି ଅଯୁତ୍ତପରିଭୋଗୋ ଚ ହୋତି, ନ ଚ ସବ୍ବେସଂ ସଙ୍ଗହୋ କତୋ ହୋତି। ଭଣ୍ଡାଗାରେ ପନ ଚୀୱରଂ ଠପେତ୍ୱା ଉସ୍ସନ୍ନକାଲେ ଏକେକସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ

ତିଚୀୱରଂ ୱା ଦ୍ୱେ ଦ୍ୱେ ୱା ଏକେକଂ ୱା ଚୀୱରଂ ଦସ୍ସନ୍ତି, ଲଦ୍ଧାଲଦ୍ଧଂ ଜାନିସ୍ସନ୍ତି, ଅଲଦ୍ଧଭାୱଂ ଞତ୍ୱା ସଙ୍ଗହଂ କାତୁଂ ମଞ୍ଞିସ୍ସନ୍ତୀତି।

ନ ଭିକ୍ଖୱେ ଭଣ୍ଡାଗାରିକୋ ୱୁଟ୍ଠାପେତବ୍ବୋତି ଏତ୍ଥ ଅଞ୍ଞେପି ଅୱୁଟ୍ଠାପନୀଯା ଜାନିତବ୍ବା। ଚତ୍ତାରୋ ହି ନ ୱୁଟ୍ଠାପେତବ୍ବା – ୱୁଡ୍ଢତରୋ , ଭଣ୍ଡାଗାରିକୋ, ଗିଲାନୋ, ସଙ୍ଘତୋ ଲଦ୍ଧସେନାସନୋତି। ତତ୍ଥ ୱୁଡ୍ଢତରୋ ଅତ୍ତନୋ ୱୁଡ୍ଢତାଯ ନୱକତରେନ ନ ୱୁଟ୍ଠାପେତବ୍ବୋ, ଭଣ୍ଡାଗାରିକୋ ସଙ୍ଘେନ ସମ୍ମନ୍ନିତ୍ୱା ଭଣ୍ଡାଗାରସ୍ସ ଦିନ୍ନତାଯ, ଗିଲାନୋ ଅତ୍ତନୋ ଗିଲାନତାଯ, ସଙ୍ଘୋ ପନ ବହୁସ୍ସୁତସ୍ସ ଉଦ୍ଦେସପରିପୁଚ୍ଛାଦୀହି ବହୂପକାରସ୍ସ ଭାରନିତ୍ଥାରକସ୍ସ ଫାସୁକଂ ଆୱାସଂ ଅନୁଟ୍ଠାପନୀଯଂ କତ୍ୱା ଦେତି, ତସ୍ମା ସୋ ଉପକାରତାଯ ଚ ସଙ୍ଘତୋ ଲଦ୍ଧତାଯ ଚ ନ ୱୁଟ୍ଠାପେତବ୍ବୋତି।

ଉସ୍ସନ୍ନଂହୋତୀତି ବହୁ ରାସିକତଂ ହୋତି, ଭଣ୍ଡାଗାରଂ ନ ଗଣ୍ହାତି। ସମ୍ମୁଖୀଭୂତେନାତି ଅନ୍ତୋଉପଚାରସୀମାଯଂ ଠିତେନ। ଭାଜେତୁନ୍ତି କାଲଂ ଘୋସେତ୍ୱା ପଟିପାଟିଯା ଭାଜେତୁଂ। କୋଲାହଲଂ ଅକାସୀତି ‘‘ଅମ୍ହାକଂ ଆଚରିଯସ୍ସ ଦେଥ, ଉପଜ୍ଝାଯସ୍ସ ଦେଥା’’ତି ଏୱଂ ମହାସଦ୍ଦଂ ଅକାସି। ଚୀୱରଭାଜନକୱଗ୍ଗେସୁ ସଭାଗାନଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଅପାପୁଣନ୍ତମ୍ପି ମହଗ୍ଘଂ ଚୀୱରଂ ଦେନ୍ତୋ ଛନ୍ଦାଗତିଂ ଗଚ୍ଛତି ନାମ। ଅଞ୍ଞେସଂ ୱୁଡ୍ଢତରାନଂ ପାପୁଣନ୍ତମ୍ପି ମହଗ୍ଘଂ ଚୀୱରଂ ଅଦତ୍ୱା ଅପ୍ପଗ୍ଘଂ ଦେନ୍ତୋ ଦୋସାଗତିଂ ଗଚ୍ଛତି ନାମ। ମୋହମୂଳ୍ହୋ ଚୀୱରଦାନୱତ୍ତଂ ଅଜାନନ୍ତୋ ମୋହାଗତିଂ ଗଚ୍ଛତି ନାମ। ମୁଖରାନଂ ନୱକାନମ୍ପି ଭଯେନ ଅପାପୁଣନ୍ତମେୱ ମହଗ୍ଘଂ ଚୀୱରଂ ଦେନ୍ତୋ ଭଯାଗତିଂ ଗଚ୍ଛତି ନାମ। ଯୋ ଏୱଂ ନ ଗଚ୍ଛତି, ସବ୍ବେସଂ ତୁଲାଭୂତୋ ପମାଣଭୂତୋ ମଜ୍ଝତ୍ତୋ ହୋତି, ସୋ ସମ୍ମନ୍ନିତବ୍ବୋ। ଭାଜିତାଭାଜିତନ୍ତି ‘‘ଏତ୍ତକାନି ୱତ୍ଥାନି ଭାଜିତାନି, ଏତ୍ତକାନି ଅଭାଜିତାନୀ’’ତି ଜାନନ୍ତୋ ‘‘ଭାଜିତାଭାଜିତଞ୍ଚ ଜାନେଯ୍ଯା’’ତି ୱୁଚ୍ଚତି।

ଉଚ୍ଚିନିତ୍ୱାତି ‘‘ଇଦଂ ଥୂଲଂ, ଇଦଂ ସଣ୍ହଂ, ଇଦଂ ଘନଂ, ଇଦଂ ତନୁକଂ, ଇଦଂ ପରିଭୁତ୍ତଂ, ଇଦଂ ଅପରିଭୁତ୍ତଂ, ଇଦଂ ଦୀଘତୋ ଏତ୍ତକଂ ପୁଥୁଲତୋ ଏତ୍ତକ’’ନ୍ତି ଏୱଂ ୱତ୍ଥାନି ୱିଚିନିତ୍ୱା। ତୁଲଯିତ୍ୱାତି ‘‘ଇଦଂ ଏତ୍ତକଂ ଅଗ୍ଘତି, ଇଦଂ ଏତ୍ତକ’’ନ୍ତି ଏୱଂ ଅଗ୍ଘପରିଚ୍ଛେଦଂ କତ୍ୱା। ୱଣ୍ଣାୱଣ୍ଣଂ କତ୍ୱାତି ସଚେ ସବ୍ବେସଂ ଏକେକମେୱ ଦସଗ୍ଘନକଂ ପାପୁଣାତି, ଇଚ୍ଚେତଂ କୁସଲଂ; ନୋ ଚେ ପାପୁଣାତି, ଯଂ ନୱ ୱା ଅଟ୍ଠ ୱା ଅଗ୍ଘତି, ତଂ ଅଞ୍ଞେନ ଏକଅଗ୍ଘନକେନ ଚ ଦ୍ୱିଅଗ୍ଘନକେନ ଚ ସଦ୍ଧିଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ଏତେନ ଉପାଯେନ ସମେ ପଟିୱୀସେ ଠପେତ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ଭିକ୍ଖୂ ଗଣେତ୍ୱା ୱଗ୍ଗଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱାତି ସଚେ ଏକେକସ୍ସ ଦିଯମାନେ ଦିୱସୋ ନପ୍ପହୋତି, ଦସ ଦସ ଭିକ୍ଖୂ ଗଣେତ୍ୱା ଦସ ଦସ ଚୀୱରପଟିୱୀସେ ଏକୱଗ୍ଗଂ ବନ୍ଧିତ୍ୱା ଏକଂ ଭଣ୍ଡିକଂ କତ୍ୱା ଏୱଂ ଚୀୱରପଟିୱୀସଂ ଠପେତୁଂ ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଏୱଂ ଠପିତେସୁ ଚୀୱରପଟିୱୀସେସୁ କୁସୋ ପାତେତବ୍ବୋ। ତେହିପି ଭିକ୍ଖୂହି ପୁନ କୁସପାତଂ କତ୍ୱା ଭାଜେତବ୍ବଂ।

ସାମଣେରାନଂ ଉପଡ୍ଢପଟିୱୀସନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଯେ ସାମଣେରା ଅତ୍ତିସ୍ସରା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ କତ୍ତବ୍ବକମ୍ମଂ ନ କରୋନ୍ତି, ଉଦ୍ଦେସପରିପୁଚ୍ଛାସୁ ଯୁତ୍ତା ଆଚରିଯୁପଜ୍ଝାଯାନଂଯେୱ ୱତ୍ତପଟିପତ୍ତିଂ କରୋନ୍ତି, ଅଞ୍ଞେସଂ ନ କରୋନ୍ତି, ଏତେସଂଯେୱ ଉପଡ୍ଢଭାଗୋ ଦାତବ୍ବୋ। ଯେ ପନ ପୁରେଭତ୍ତଞ୍ଚ ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସେୱ କତ୍ତବ୍ବକିଚ୍ଚଂ କରୋନ୍ତି, ତେସଂ ସମକୋ ଦାତବ୍ବୋ। ଇଦଞ୍ଚ ପିଟ୍ଠିସମଯେ ଉପ୍ପନ୍ନେନ ଭଣ୍ଡାଗାରେ ଠପିତେନ ଅକାଲଚୀୱରେନେୱ କଥିତଂ। କାଲଚୀୱରଂ ପନ ସମକମେୱ ଦାତବ୍ବଂ। ତତ୍ରୁପ୍ପାଦୱସ୍ସାୱାସିକଂ ସମ୍ମୁଞ୍ଜନୀବନ୍ଧନାଦି ସଙ୍ଘସ୍ସ ଫାତିକମ୍ମଂ କତ୍ୱା ଗହେତବ୍ବଂ। ଏତଞ୍ହି ସବ୍ବେସଂ ୱୁତ୍ତଂ। ଭଣ୍ଡାଗାରିକଚୀୱରେପି ସଚେ ସାମଣେରା ଆଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘ଭନ୍ତେ ମଯଂ ଯାଗୁଂ ପଚାମ, ଭତ୍ତଂ ପଚାମ, ଖଜ୍ଜକଂ ପଚାମ, ଅପ୍ପହରିତକଂ କରୋମ, ଦନ୍ତକଟ୍ଠଂ ଆହରାମ, ରଙ୍ଗଛଲ୍ଲିଂ କପ୍ପିଯଂ କତ୍ୱା ଦେମ, କିଂ ଅମ୍ହେହି ନ କତଂ ନାମା’’ତି ଉକ୍କୁଟ୍ଠିଂ କରୋନ୍ତି, ସମଭାଗୋୱ ଦାତବ୍ବୋ। ଏତଂ ଯେ ଚ ୱିରଜ୍ଝିତ୍ୱା କରୋନ୍ତି, ଯେସଞ୍ଚ କରଣଭାୱୋ ନ ପଞ୍ଞାଯତି, ତେ ସନ୍ଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ। କୁରୁନ୍ଦିଯଂ ପନ ‘‘ସଚେ ସାମଣେରା ‘କସ୍ମା ମଯଂ ଭନ୍ତେ ସଙ୍ଘକମ୍ମଂ ନ କରୋମ, କରିସ୍ସାମା’ତି ଯାଚନ୍ତି, ସମପଟିୱୀସୋ ଦାତବ୍ବୋ’’ତି ୱୁତ୍ତଂ।

ଉତ୍ତରିତୁକାମୋତି ନଦିଂ ୱା କନ୍ତାରଂ ୱା ଉତ୍ତରିତୁକାମୋ; ସତ୍ଥଂ ଲଭିତ୍ୱା ଦିସା ପକ୍କମିତୁକାମୋତି ଅତ୍ଥୋ। ସକଂ ଭାଗଂ ଦାତୁନ୍ତି ଇଦଂ ଭଣ୍ଡାଗାରତୋ ଚୀୱରାନି ନୀହରିତ୍ୱା ପୁଞ୍ଜେ କତେ ଘଣ୍ଟିଯା ପହଟାଯ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେ ସନ୍ନିପତିତେ ସତ୍ଥଂ ଲଭିତ୍ୱା ଗନ୍ତୁକାମୋ ‘‘ସତ୍ଥତୋ ମା ପରିହାଯୀ’’ତି ଏତମତ୍ଥଂ ସନ୍ଧାଯ ୱୁତ୍ତଂ। ତସ୍ମା ଅନୀହଟେସୁ ୱା ଚୀୱରେସୁ ଅପ୍ପହଟାଯ ୱା ଘଣ୍ଟିଯା ଅସନ୍ନିପତିତେ ୱା ସଙ୍ଘେ ଦାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ଚୀୱରେସୁ ପନ ନୀହଟେସୁ ଘଣ୍ଟିଂ ପହରିତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେ ସନ୍ନିପତିତେ ଚୀୱରଭାଜକେନ ‘‘ଇମସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ କୋଟ୍ଠାସେନ ଏତ୍ତକେନ ଭୱିତବ୍ବ’’ନ୍ତି ତକ୍କେତ୍ୱା ନଯଗ୍ଗାହେନ ଚୀୱରଂ ଦାତବ୍ବଂ। ତୁଲାଯ ତୁଲିତମିୱ ହି ସମସମଂ ଦାତୁଂ ନ ସକ୍କା, ତସ୍ମା ଊନଂ ୱା ହୋତୁ ଅଧିକଂ ୱା, ଏୱଂ ତକ୍କେନ ନଯେନ ଦିନ୍ନଂ ସୁଦିନ୍ନଂ। ନେୱ ଊନକଂ ପୁନ ଦାତବ୍ବଂ, ନାତିରିତ୍ତଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହିତବ୍ବନ୍ତି।

ଅତିରେକଭାଗେନାତି ଦସ ଭିକ୍ଖୂ ହୋନ୍ତି, ସାଟକାପି ଦସେୱ, ତେସୁ ଏକୋ ଦ୍ୱାଦସ ଅଗ୍ଘତି, ସେସା ଦସଗ୍ଘନକା। ସବ୍ବେସୁ ଦସଗ୍ଘନକୱସେନ କୁସେ ପାତିତେ ଯସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦ୍ୱାଦସଗ୍ଘନକୋ କୁସୋ ପାତିତୋ, ସୋ ‘‘ଏତ୍ତକେନ ମମ ଚୀୱରଂ ପହୋତୀ’’ତି ତେନ ଅତିରେକଭାଗେନ ଗନ୍ତୁକାମୋ ହୋତି। ଭିକ୍ଖୂ ‘‘ଅତିରେକଂ ଆୱୁସୋ ସଙ୍ଘସ୍ସ ସନ୍ତକ’’ନ୍ତି ୱଦନ୍ତି, ତଂ ସୁତ୍ୱା ଭଗୱା ‘‘ସଙ୍ଘିକେ ଚ ଗଣସନ୍ତକେ ଚ ଅପ୍ପକଂ ନାମ ନତ୍ଥି, ସବ୍ବତ୍ଥ

ସଂଯମୋ କାତବ୍ବୋ, ଗଣ୍ଠିକେନାପି କୁକ୍କୁଚାଯିତବ୍ବ’’ନ୍ତି ଦସ୍ସେତୁଂ ‘‘ଅନୁଜାନାମି ଭିକ୍ଖବେ ଅନୁକ୍ଖେପେ ଦିନ୍ନେ’’ତି ଆହ। ତତ୍ଥ ଅନୁକ୍ଖେପୋ ନାମ ଯଂକିଞ୍ଚି ଅନୁକ୍ଖିପିତବ୍ବଂ ଅନୁପ୍ପଦାତବ୍ବଂ କପ୍ପିଯଭଣ୍ଡଂ; ଯତ୍ତକଂ ତସ୍ସ ପଟିଓ୍ୱାସେ ଅଧିକଂ, ତତ୍ତକେ ଅଗ୍ଘନକେ ଯସ୍ମିଂ କିସ୍ମିଞ୍ଚି କପ୍ପିଯଭଣ୍ଡେ ଦିନ୍ନେତି ଅତ୍ଥୋ।

ଓ୍ୱିକଲକେ ତୋସେତ୍ୱାତି ଏତ୍ଥ ଚୀଓ୍ୱରଓ୍ୱିକଲକଂ ପୁଗ୍ଗଲଓ୍ୱିକଲକନ୍ତି ଦ୍ୱେ ଓ୍ୱିକଲକା। ଚୀଓ୍ୱରଓ୍ୱିକଲକଂ ନାମ ସଙ୍ଘେସଂ ପଞ୍ଚ ପଞ୍ଚ ଓ୍ୱତ୍ଥାନି ପତ୍ତାନି, ସେସାନିପି ଅତ୍ଥି, ଏକେକଂ ପନ ନ ପାପୁଣାତି, ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଦାତବ୍ବାନି। ଛିନ୍ଦନ୍ତେହି ଚ ଅଡ୍ଢମଣ୍ଡଲାଦୀନଂ ଓ୍ୱା ଉପାହନତ୍ଥଓ୍ୱିକାଦୀନଂ ଓ୍ୱା ପହୋନକାନି ଖଣ୍ଡାନି କତ୍ୱା ଦାତବ୍ବାନି, ହେଟ୍ଠିମପରିଚ୍ଛେଦେନ ଚତୁରଙ୍ଗୁଲଓ୍ୱିତ୍ଥାରମ୍ପି ଅନୁଓ୍ୱାତପ୍ପହୋନକାଯାମଂ ଖଣ୍ଡଂ କତ୍ୱା ଦାତୁଂ ଓ୍ୱଟ୍ଟତି, ଅପରିଭୋଗଂ ପନ ନ କାତବ୍ବନ୍ତି ଏଓ୍ୱମେତ୍ଥ ଚୀଓ୍ୱରସ୍ସ ଅପ୍ପହୋନକଭାଓ୍ୱୋ ଚୀଓ୍ୱରଓ୍ୱିକଲକଂ। ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଦିନ୍ନେ ପନ ତଂ ତୋସିତଂ ହୋତି, ଅଥ କୁସପାତୋ କାତବ୍ବୋ। ସଚେପି ଏକସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ କୋଟ୍ଠାସେ ଏକଂ ଓ୍ୱା ଦ୍ୱେ ଓ୍ୱା ଓ୍ୱତ୍ଥାନି ନପ୍ପହୋନ୍ତି, ତତ୍ଥ ଅଞ୍ଞଂ ସାମଣକଂ ପରିକ୍ଖାରଂ ଠପେତ୍ୱା ଯୋ ତେନ ତୁସ୍ସତି, ତସ୍ସ ତଂ ଭାଗଂ ଦତ୍ୱା ପଚ୍ଛା କୁସପାତୋ କାତବ୍ବୋ। ଇଦମ୍ପି ଚୀଓ୍ୱରଓ୍ୱିକଲକନ୍ତି ଅନ୍ଧକଟ୍ଠକଥାଯଂ ଓ୍ୱୁତ୍ତଂ।

ପୁଗ୍ଗଲଓ୍ୱିକଲକଂ ନାମ ଦସ ଦସ ଭିକ୍ଖୂ ଗଣେତ୍ୱା ଓ୍ୱଗ୍ଗଂ କରୋନ୍ତାନଂ ଏକୋ ଓ୍ୱଗ୍ଗୋ ନ ପୂରତି, ଅଟ୍ଠ ଓ୍ୱା ନଓ୍ୱ ଓ୍ୱା ହୋନ୍ତି, ତେସଂ ଅଟ୍ଠ ଓ୍ୱା ନଓ୍ୱ ଓ୍ୱା କୋଟ୍ଠାସା ‘‘ତୁମ୍ହେ ଇମେ ଗହେତ୍ୱା ଓ୍ୱିସୁଂ ଭାଜେଥା’’ତି ଦାତବ୍ବା। ଏଓ୍ୱମଯଂ ପୁଗ୍ଗଲାନଂ ଅପ୍ପହୋନକଭାଓ୍ୱୋ ପୁଗ୍ଗଲଓ୍ୱିକଲକଂ। ଓ୍ୱିସୁଂ ଦିନ୍ନେ ପନ ତଂ ତୋସିତଂ ହୋତି, ଏଓ୍ୱଂ ତୋସେତ୍ୱା କୁସପାତୋ କାତବ୍ବୋତି। ଅଥ ଓ୍ୱା ଓ୍ୱିକଲକେ ତୋସେତ୍ୱାତି ଯୋ ଚୀଓ୍ୱରଓ୍ୱିଭାଗୋ ଊନକୋ, ତଂ ଅଞ୍ଞେନ ପରିକ୍ଖାରେନ ସମଂ କତ୍ୱା କୁସପାତୋ କାତବ୍ବୋ।

ଚୀଓ୍ୱରରଜନକଥା

୩୪୪।ଛକଣେନାତି ଗୋମଯେନ। ପଣ୍ଡୁମତ୍ତିକାଯାତି ତମ୍ବମତ୍ତିକାଯ। ମୂଲରଜନାଦୀସୁ ହଲିଦ୍ଦିଂ ଠପେତ୍ୱା ସବ୍ବଂ ମୂଲରଜନଂ ଓ୍ୱଟ୍ଟତି। ମଞ୍ଜିଟ୍ଠିଞ୍ଚ ତୁଙ୍ଗହାରଞ୍ଚ ଠପେତ୍ୱା ସବ୍ବଂ ଖନ୍ଧରଜନଂ ଓ୍ୱଟ୍ଟତି। ତୁଙ୍ଗହାରୋ ନାମ ଏକୋ ସକଣ୍ଟକରୁକ୍ଖୋ, ତସ୍ସ ହରିତାଲଓ୍ୱଣ୍ଣଂ ଖନ୍ଧରଜନଂ ହୋତି। ଲୋଦ୍ଦଞ୍ଚ କଣ୍ଡୁଲଞ୍ଚ ଠପେତ୍ୱା ସବ୍ବଂ ତଚରଜନଂ ଓ୍ୱଟ୍ଟତି। ଅଲ୍ଲିପତ୍ତଂ ନୀଲିପତ୍ତଞ୍ଚ ଠପେତ୍ୱା ସବ୍ବଂ ପତ୍ତରଜନଂ ଓ୍ୱଟ୍ଟତି। ଗିହିପରିଭୁତ୍ତଂ ପନ ଅଲ୍ଲିପତ୍ତେନ ଏକଓ୍ୱାରଂ ରଜିତୁଂ ଓ୍ୱଟ୍ଟତି। କିଂସୁକପୁପ୍ଫଞ୍ଚ କୁସୁମ୍ଭପୁପ୍ଫଞ୍ଚ ଠପେତ୍ୱା ସବ୍ବଂ ପୁପ୍ଫରଜନଂ ଓ୍ୱଟ୍ଟତି। ଫଲରଜନେ ପନ ନ କିଞ୍ଚି ନ ଓ୍ୱଟ୍ଟତି।

ସୀତୁଦକାତି ଅପକ୍କରଜନଂ ଓ୍ୱୁଚ୍ଚତି। ଉତ୍ତରାଳୁମ୍ପନ୍ତି ଓ୍ୱଟ୍ଟାଧାରକଂ, ରଜନକୁମ୍ଭିଯା ମଜ୍ଝେ ଠପେତ୍ୱା ତଂ ଆଧାରକଂ ପରିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ରଜନଂ ପକ୍ଖିପିତୁଂ ଅନୁଜାନାମୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଏଓ୍ୱଞ୍ହି କତେ ରଜନଂ ନ ଉତ୍ତରତି। ଉଦକେ ଓ୍ୱା ନଖପିଟ୍ଠିକାଯ ଓ୍ୱାତି ସଚେ ପରିପକ୍କଂ ହୋତି, ଉଦକପାତିଯା ଦିନ୍ନୋ ଥେଓ୍ୱୋ ସହସା ନ ଓ୍ୱିସରତି, ନଖପିଟ୍ଠିଯମ୍ପି ଅଓ୍ୱିସରନ୍ତୋ ତିଟ୍ଠତି। ରଜନୁଳୁଙ୍କନ୍ତି ରଜନୌଳୁଙ୍କଂ। ଦଣ୍ଡକଥାଲକନ୍ତି ତମେଓ୍ୱ ସଦଣ୍ଡକଂ। ରଜନକୋଲମ୍ବନ୍ତି ରଜନକୁଣ୍ଡଂ। ଓମଦ୍ଦନ୍ତୀତି ସମ୍ମଦ୍ଦନ୍ତି। ନ ଚ ଅଚ୍ଛିନ୍ନେ ଥେଓ୍ୱେ ପକ୍କମିତୁନ୍ତି ଯାଓ୍ୱ ରଜନବିନ୍ଦୁ ଗଳିତଂ ନ ଛିଜ୍ଜତି, ତାଓ୍ୱ ନ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଗନ୍ତବ୍ବଂ। ପତ୍ଥିନ୍ନନ୍ତି ଅତିରଜିତତ୍ତା ଥଦ୍ଧଂ। ଉଦକେ ଓସାରେତୁନ୍ତି ଉଦକେ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଠପେତୁଂ। ରଜନେ ପନ ନିକ୍ଖନ୍ତେ ତଂ ଉଦକଂ ଛଡ୍ଡେତ୍ୱା ଚୀଓ୍ୱରଂ ମଦ୍ଦିତବ୍ବଂ। ଦନ୍ତକାସାଓ୍ୱାନୀତି ଏକଂ ଓ୍ୱା ଦ୍ୱେ ଓ୍ୱା ଓ୍ୱାରେ ରଜିତ୍ୱା ଦନ୍ତଓ୍ୱଣ୍ଣାନି ଧାରେନ୍ତି।

ଛିନ୍ନକଚୀଓ୍ୱରାନୁଜାନନକଥା

୩୪୫।ଅଚ୍ଛିବଦ୍ଧନ୍ତି ଚତୁରସ୍ସକେଦାରକବଦ୍ଧଂ। ପାଳିବଦ୍ଧନ୍ତି ଆଯାମତୋ ଚ ଓ୍ୱିତ୍ଥାରତୋ ଚ ଦୀଘମରିଯାଦବଦ୍ଧଂ। ମରିଯାଦବଦ୍ଧନ୍ତି ଅନ୍ତରନ୍ତରା ରସ୍ସମରିଯାଦବଦ୍ଧଂ। ସିଙ୍ଘାଟକବଦ୍ଧନ୍ତି ମରିଯାଦାଯ ମରିଯାଦଂ ଓ୍ୱିନିଓ୍ୱିଜ୍ଝିତ୍ୱା ଗତଟ୍ଠାନେ ସିଙ୍ଘାଟକବଦ୍ଧଂ; ଚତୁକ୍କସଣ୍ଠାନନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ସଂଓ୍ୱିଦହିତୁନ୍ତି କାତୁଂ। ଉସ୍ସହସି ତ୍ୱଂ ଆନନ୍ଦାତି ସକ୍କୋସି ତ୍ୱଂ ଆନନ୍ଦ। ଉସ୍ସହାମି ଭଗଓ୍ୱାତି ତୁମ୍ହେହି ଦିନ୍ନନଯେନ ସକ୍କୋମୀତି ଦସ୍ସେତି। ଯତ୍ର ହି ନାମାତି ଯୋ ନାମ। କୁସିମ୍ପି ନାମାତିଆଦୀସୁ କୁସୀତି ଆଯାମତୋ ଚ ଓ୍ୱିତ୍ଥାରତୋ ଚ ଅନୁଓ୍ୱାତାଦୀନଂ ଦୀଘପତ୍ତାନମେତଂ ଅଧିଓ୍ୱଚନଂ। ଅଡ୍ଢକୁସୀତି ଅନ୍ତରନ୍ତରା ରସ୍ସପତ୍ତାନଂ ନାମଂ। ମଣ୍ଡଲନ୍ତି ପଞ୍ଚଖଣ୍ଡିକଚୀଓ୍ୱରସ୍ସ ଏକେକସ୍ମିଂ ଖଣ୍ଡେ ମହାମଣ୍ଡଲଂ। ଅଡ୍ଢମଣ୍ଡଲନ୍ତି ଖୁଦ୍ଦକମଣ୍ଡଲଂ। ଓ୍ୱିଓ୍ୱଟ୍ଟନ୍ତି ମଣ୍ଡଲଞ୍ଚ ଅଡ୍ଢମଣ୍ଡଲଞ୍ଚ ଏକତୋ କତ୍ୱା ସିବ୍ବିତଂ ମଜ୍ଝିମଖଣ୍ଡଂ।

ଅନୁଓ୍ୱିଓ୍ୱଟ୍ଟନ୍ତି ତସ୍ସ ଉଭୋସୁ ପସ୍ସେସୁ ଦ୍ୱେ ଖଣ୍ଡାନି। ଗୀଓ୍ୱେଯ୍ୟକନ୍ତି ଗୀଓ୍ୱାଓ୍ୱେଠନଟ୍ଠାନେ ଦଳ୍ହୀକରଣତ୍ଥଂ ଅଞ୍ଞଂ ସୁତ୍ତସଂସିବ୍ବିତଂ ଆଗନ୍ତୁକପତ୍ତଂ। ଜଙ୍ଘେଯ୍ୟକନ୍ତି ଜଙ୍ଘପାପୁଣନଟ୍ଠାନେ ତଥେଓ୍ୱ ସଂସିବ୍ବିତଂ ପତ୍ତଂ। ଗୀଓ୍ୱଟ୍ଠାନେ ଚ ଜଙ୍ଘଟ୍ଠାନେ ଚ ପତ୍ତାନମେଓ୍ୱେତଂ ନାମନ୍ତିପି ଓ୍ୱଦନ୍ତି। ବାହନ୍ତନ୍ତି ଅନୁଓ୍ୱିଓ୍ୱଟ୍ଟାନଂ ବହି ଏକେକଂ ଖଣ୍ଡଂ। ଇତି ପଞ୍ଚଖଣ୍ଡିକଚୀଓ୍ୱରେନେତଂ ଓ୍ୱିଚାରିତନ୍ତି। ଅଥ ଓ୍ୱା ଅନୁଓ୍ୱିଓ୍ୱଟ୍ଟନ୍ତି ଓ୍ୱିଓ୍ୱଟ୍ଟସ୍ସ ଏକପସ୍ସତୋ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଏକପସ୍ସତୋ

ଦ୍ୱିନ୍ନନ୍ତି ଚତୁନ୍ନମ୍ପି ଖଣ୍ଡାନମେତଂ ନାମଂ। ବାହନ୍ତନ୍ତି ସୁତ୍ତମାଣଂ ଚୀୱରଂ ପାରୁପନ୍ତେନ ସଂହରିତ୍ୱା ବାହାଯ ଉପରି ଠପିତା ଉଭୋ ଅନ୍ତା ବହିମୁଖା ତିଟ୍ଠନ୍ତି, ତେସଂ ଏତଂ ନାମଂ। ଅଯମେୱ ହି ନଯୋ ମହାଅଟ୍ଠକଥାଯଂ ୱୁତ୍ତୋତି।

ତିଚୀୱରାନୁଜାନନକଥା

୩୪୬।ଚୀୱରେହିଉବ୍ଭଣ୍ଡିକେତି ଚୀୱରେହି ଉବ୍ଭଣ୍ଡେ କତେ; ଯଥା ଉକ୍ଖିତ୍ତଭଣ୍ଡା ହୋନ୍ତି ଏୱଂ କତେ; ଉକ୍ଖିତ୍ତଭଣ୍ଡିକଭାୱଂ ଆପାଦିତେତି ଅତ୍ଥୋ। ଚୀୱରଭିସିନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଭିସୀତି ଦ୍ୱେ ତୀଣି ଏକତୋ କତ୍ୱା ଭିସିସଙ୍ଖେପେନ ସଂହରିତଚୀୱରାନି ୱୁତ୍ତାନି। ତେ କିର ଭିକ୍ଖୂ ‘‘ଦକ୍ଖିଣାଗିରିତୋ ଭଗୱା ଲହୁଂ ପଟିନିୱତ୍ତିସ୍ସତୀ’’ତି ତତ୍ଥ ଗଚ୍ଛନ୍ତା ଜୀୱକୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ଲଦ୍ଧଚୀୱରାନି ଠପେତ୍ୱା ଅଗମଂସୁ। ଇଦାନି ପନ ଚିରେନ ଆଗମିସ୍ସତୀତି ମଞ୍ଞମାନା ଆଦାଯ ପକ୍କମିଂସୁ। ଅନ୍ତରଟ୍ଠକାସୂତି ମାଘସ୍ସ ଚ ଫଗ୍ଗୁଣସ୍ସ ଚ ଅନ୍ତରା ଅଟ୍ଠସୁ। ନ ଭଗୱନ୍ତଂ ସୀତଂ ଅହୋସୀତି ଭଗୱତୋ ସୀତଂ ନାହୋସି। ଏତଦହୋସି ଯେପି ଖୋ ତେ କୁଲପୁତ୍ତାତି ନ ଭଗୱା ଅଞ୍ଞୋକାସେ ଅନିସୀଦିତ୍ୱା ଏତମତ୍ଥଂ ନ ଜାନାତି, ମହାଜନସଞ୍ଞାପନତ୍ଥଂ ପନ ଏୱମକାସି। ସୀତାଲୁକାତି ସୀତପକତିକା; ଯେ ପକତିଯାୱ ସୀତେନ କିଲମନ୍ତି। ଦିଗୁଣଂ ସଙ୍ଘାଟିନ୍ତି ଦୁପଟ୍ଟଂ ସଙ୍ଘାଟିଂ। ଏକଚ୍ଚିଯନ୍ତି ଏକପଟ୍ଟଂ। ଇତି ‘‘ଭଗୱା ଅଭନା ଚତୂହି ଚୀୱରେହି ଯାପେତି, ଅମ୍ହାକଂ ପନ ତିଚୀୱରଂ ଅନୁଜାନାତୀ’’ତି ୱଚନସ୍ସ ଓକାସଂ ଉପଚ୍ଛିନ୍ଦିତୁଂ ଦିଗୁଣଂ ସଙ୍ଘାଟିଂ ଅନୁଜାନାତି, ଏକଚ୍ଚିକେ ଇତରେ। ଏୱଞ୍ହି ନେସଂ ଚତ୍ତାରି ଭୱିସ୍ସନ୍ତୀତି।

ଅତିରେକଚୀୱରାଦିକଥା

୩୪୮।ଅଗ୍ଗଳଂ ଅଚ୍ଛୁପେଯ୍ୟନ୍ତି ଛିଦ୍ଦଟ୍ଠାନେ ପିଲୋତିକଖଣ୍ଡଂ ଲଗ୍ଗାପେଯ୍ୟଂ। ଅହତକପ୍ପାନନ୍ତି ଏକୱାରଂ ଧୋତାନଂ। ଉତୁଦ୍ଧଟାନନ୍ତି ଉତୁତୋ ଦୀଘକାଲତୋ ଉଦ୍ଧଟାନଂ ହତୱତ୍ଥକାନଂ, ପିଲୋତିକାନନ୍ତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ପାପଣିକେତି ଅନ୍ତରାପଣତୋ ପତିତପିଲୋତିକଚୀୱରେ। ଉସ୍ସାହୋ କରଣୀଯୋତି ପରିଯେସନା କାତବ୍ବା। ପରିଚ୍ଛେଦୋ ପନେତ୍ଥ ନତ୍ଥି, ପଟ୍ଟସତମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି। ସବ୍ବମିଦଂ ସାଦିଯନ୍ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ୱସେନ ୱୁତ୍ତଂ। ଅଗ୍ଗଳଂ ତୁନ୍ନନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ଅଲ୍ଲୀଯାପନଖଣ୍ଡଂ ଅଗ୍ଗଳଂ, ସୁତ୍ତେନ ସଂସିବ୍ବିତଂ ତୁନ୍ନଂ; ୱଟ୍ଟେତ୍ୱା କରଣଂ ଓୱଟ୍ଟିକଂ। କଣ୍ଡୁସକଂ ୱୁଚ୍ଚତି ମୁଦ୍ଦିକା। ଦଲ୍ହୀକମ୍ମନ୍ତି ଅନୁଦ୍ଧରିତ୍ୱାୱ ଉପସ୍ସଯଂ କତ୍ୱା ଅଲ୍ଲୀଯାପନକଂ ୱତ୍ଥଖଣ୍ଡଂ।

୩୪୯-୩୫୧। ୱିସାଖାୱତ୍ଥୁ ଉତ୍ତାନତ୍ଥଂ। ତତୋ ପରଂ ପୁବ୍ବେ ୱିନିଚ୍ଛିତମେୱ। ସୋୱଗ୍ଗିକନ୍ତି ସଗ୍ଗପ୍ପତ୍ତହେତୁକଂ। ତେନେୱାହ ‘‘ସୋୱଗ୍ଗିକ’’ନ୍ତି । ସୋକଂ ଅପନେତୀତି ସୋକନୁଦଂ। ଅନାମଯାତି ଅରୋଗା। ସଗ୍ଗମ୍ହି କାଯମ୍ହୀତି ସଗ୍ଗୋପପନ୍ନା।

୩୫୩।ପୁଥୁଜ୍ଜନା କାମେସୁ ୱୀତରାଗାତି ଝାନଲାଭିନୋ।

୩୫୬।ସନ୍ଦିଟ୍ଠୋତି ଦିଟ୍ଠମତ୍ତକମିତ୍ତୋ। ସମ୍ଭତ୍ତୋତି ଏକସମ୍ଭୋଗୋ ଦଲ୍ହମିତ୍ତୋ। ଆଲପିତୋତି ‘‘ମମ ସନ୍ତକଂ ଯଂ ଇଚ୍ଛେଯ୍ୟାସି, ତଂ ଗଣ୍ହେଯ୍ୟାହୀ’’ତି ଏୱଂ ୱୁତ୍ତୋ। ଏତେସୁ ତୀସୁ ଅଞ୍ଞତରନାମେନ ସଦ୍ଧିଂ ଜୀୱତି, ଗହିତେ ଅତ୍ତମନୋ ହୋତୀତି ଇମେହି ଗହିତୱିସ୍ସାସୋ ରୁହତି।

ପଚ୍ଛିମୱିକପ୍ପନୁପଗଚୀୱରାଦିକଥା

୩୫୯।ପଂସୁକୂଲକତୋତି କତପଂସୁକୂଲୋ। ଗରୁକୋ ହୋତୀତି ଜିଣ୍ଣଜିଣ୍ଣଟ୍ଠାନେ ଅଗ୍ଗଳାରୋପନେନ ଗରୁକୋ ହୋତି। ସୁତ୍ତଲୂଖଂ କାତୁନ୍ତି ସୁତ୍ତେନେୱ ଅଗ୍ଗଳଂ କାତୁନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ୱିକଣ୍ଣୋ ହୋତୀତି ସୁତ୍ତଂ ଅଞ୍ଛେତ୍ୱା ଅଞ୍ଛେତ୍ୱା ସିବ୍ବନ୍ତାନଂ ଏକୋ ସଙ୍ଘାଟିକୋଣୋ ଦୀଘୋ ହୋତି। ୱିକଣ୍ଣଂ ଉଦ୍ଧରିତୁନ୍ତି ଦୀଘକୋଣଂ ଛିନ୍ଦିତୁଂ। ଓକିରିଯନ୍ତୀତି ଛିନ୍ନକୋଣତୋ ଗଳନ୍ତି। ଅନୁୱାତଂ ପରିଭଣ୍ଡନ୍ତି ଅନୁୱାତଞ୍ଚେୱ ପରିଭଣ୍ଡଞ୍ଚ। ପତ୍ତା ଲୁଜ୍ଜନ୍ତୀତି ମହନ୍ତେସୁ ପତ୍ତମୁଖେସୁ ଦିନ୍ନାନି ସୁତ୍ତାନି ଗଳନ୍ତି, ତତୋ ପତ୍ତା ଲୁଜ୍ଜନ୍ତି। ଅଟ୍ଠପଦକଂ କାତୁନ୍ତି ଅଟ୍ଠପଦକଚ୍ଛନ୍ନେନ ପତ୍ତମୁଖଂ ସିବ୍ବିତୁଂ।

୩୬୦।ଅନ୍ୱାଧିକମ୍ପି ଆରୋପେତୁନ୍ତି ଆଗନ୍ତୁକପତ୍ତମ୍ପି ଦାତୁଂ। ଇଦଂ ପନ ଅପ୍ପହୋନକେ ଆରୋପେତବ୍ବଂ। ସଚେ ପହୋତି, ଆଗନ୍ତୁକପତ୍ତଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ଛିନ୍ଦିତବ୍ବମେୱ।

୩୬୧।ନ ଚ ଭିକ୍ଖୱେ ସଦ୍ଧାଦେଯ୍ୟନ୍ତି ଏତ୍ଥ ସେସଞାତୀନଂ ଦେନ୍ତୋ ୱିନିପାତେତିଯେୱ। ମାତାପିତରୋ ପନ ସଚେ ରଜ୍ଜେ ଠିତା ପତ୍ଥଯନ୍ତି, ଦାତବ୍ବଂ।

୩୬୨।ଗିଲାନୋତି ଗିଲାନତାଯ ଗହେତ୍ୱା ଗନ୍ତୁଂ ଅସମତ୍ଥୋ। ୱସ୍ସିକସଙ୍କେତନ୍ତି ୱସ୍ସିକେ ଚତ୍ତାରୋ ମାସେ। ନଦୀପାରନ୍ତି ନଦିଯା ପାରେ ଭତ୍ତଂ

ଭୁଞ୍ଜିତବ୍ବଂ ହୋତି। ଅଗ୍ଗଳଗୁତ୍ତିୱିହାରୋତି ସବ୍ବେସ୍ୱେୱ ଚେତେସୁ ଗିଲାନୱସ୍ସିକସଙ୍କେତନଦୀପାରଗମନଅତ୍ଥତକଥିନଭାୱେସୁ ଅଗ୍ଗଳଗୁତ୍ତିଯେୱ ପମାଣଂ। ଗୁତ୍ତେ ଏୱ ହି ୱିହାରେ ଏତେସୁ କାରଣେସୁ ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ବହି ଗନ୍ତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ନ ଅଗୁତ୍ତେ। ଆରଞ୍ଞିକସ୍ସ ପନ ୱିହାରୋ ନ ସୁଗୁତ୍ତୋ ହୋତି, ତେନ ଭଣ୍ଡୁକ୍କଲିକାଯ ପକ୍ଖିପିତ୍ୱା ପାସାଣସୁସିର ରୁକ୍ଖସୁସିରାଦୀସୁ ସୁପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନେସୁ ଠପେତ୍ୱା ଗନ୍ତବ୍ବଂ।

ସଙ୍ଘିକଚୀୱରୁପ୍ପାଦକଥା

୩୬୩।ତୁମ୍ହେୱ ଭିକ୍ଖୁ ତାନି ଚୀୱରାନୀତି ଅଞ୍ଞତ୍ଥ ଗହେତ୍ୱା ହଟାନିପି ତୁମ୍ହେୱ; ନ ତେସଂ ଅଞ୍ଞୋ କୋଚି ଇସ୍ସରୋତି। ଏୱଞ୍ଚ ପନ ୱତ୍ୱା ଅନାଗତେପି ନିକ୍ଖୁଙ୍ଖୁକା ଗଣ୍ହିସ୍ସନ୍ତୀତି ଦସ୍ସେତୁଂ ଇଧ ପନାତିଆଦିମାହ। ତସ୍ସେୱ ତାନି ଚୀୱରାନି ଯାୱ କଥିନସ୍ସ ଉବ୍ଭାରାତି ସଚେ ଗଣପୂରକେ ଭିକ୍ଖୂ ଲଭିତ୍ୱା କଥିନଂ ଅତ୍ଥତଂ ହୋତି, ପଞ୍ଚମାସେ; ନୋ ଚେ ଅତ୍ଥତଂ ହୋତି, ଏକଂ ଚୀୱରମାସମେୱ। ଯଂ ''ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେମା''ତି ୱା ଦେନ୍ତି, ''ସଙ୍ଘଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦେମା''ତି ୱା ଦେନ୍ତି, ''ୱସ୍ସଂୱୁତ୍ଥସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେମା''ତି ୱା ଦେନ୍ତି, ''ୱସ୍ସାୱାସିକଂ ଦେମା''ତି ୱା ଦେନ୍ତି, ସଚେପି ମତକଚୀୱରଂ ଅୱିଭଜିତ୍ୱା ତଂ ୱିହାରଂ ପୱିସନ୍ତି, ତଂ ସବ୍ବଂ ତସ୍ସେୱ ଭିକ୍ଖୁନୋ ହୋତି। ଯମ୍ପି ସୋ ୱସ୍ସାୱାସତ୍ଥାଯ ୱଡ୍ଢିଂ ପଯୋଜେତ୍ୱା ଠପିତୌପନିକ୍ଖେପତୋ ୱା ତତ୍ରୁପ୍ପାଦତୋ ୱା ୱସ୍ସାୱାସିକଂ ଗଣ୍ହାତି, ସବ୍ବଂ ସୁଗ୍ଗହିତମେୱ ହୋତି। ଇଦମେତ୍ଥ ଲକ୍ଖଣଂ, ଯେନ ତେନାକାରେନ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଉପ୍ପନ୍ନଂ ୱତ୍ଥଂ ଅତ୍ଥତକଥିନସ୍ସ ପଞ୍ଚମାସେ, ଅନତ୍ଥତକଥିନସ୍ସ ଏକଂ ଚୀୱରମାସଂ ପାପୁଣାତୀତି। ଯଂ ପନ ''ଇଦଂ ଇଧ ୱସ୍ସଂୱୁତ୍ଥସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେମା''ତି ୱା ''ୱସ୍ସାୱାସିକଂ ଦେମା''ତି ୱା ୱତ୍ୱା ଦିନ୍ନଂ, ତଂ ଅନତ୍ଥତକଥିନସ୍ସାପି ପଞ୍ଚମାସେ ପାପୁଣାତି। ତତୋ ପରଂ ପନ ଉପ୍ପନ୍ନଂ ୱସ୍ସାୱାସିକଂ ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବଂ – ''କିଂ ଅତୀତୱସ୍ସେ ଇଦଂ ୱସ୍ସାୱାସିକଂ, ଉଦାହୁ ଅନାଗତୱସ୍ସେ''ତି! କସ୍ମା? ପିଟ୍ଠିସମଯେ ଉପ୍ପନ୍ନତ୍ତା।

ଉତୁକାଲନ୍ତି ୱସ୍ସାନତୋ ଅଞ୍ଞଂ କାଲଂ। ତାନି ଚୀୱରାନି ଆଦାଯ ସାୱତ୍ଥିଂ ଗନ୍ତ୍ୱାତି ଏତ୍ଥ ତାନି ଚୀୱରାନି ଗତଗତଟ୍ଠାନେ ସଙ୍ଘିକାନେୱ ହୋନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୁହି ଦିଟ୍ଠମତ୍ତମେୱେତ୍ଥ ପମାଣଂ। ତସ୍ମା ସଚେ କେଚି ପଟିପଥଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତା ''କୁହିଂ ଆୱୁସୋ ଗଚ୍ଛସୀ''ତି ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ତମତ୍ଥଂ ସୁତ୍ୱା ''କିଂ ଆୱୁସୋ ମଯଂ ସଙ୍ଘୋ ନ ହୋମା''ତି ତତ୍ଥେୱ ଭାଜେତ୍ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତି, ସୁଗ୍ଗହିତାନି। ସଚେପି ଏସ ମଗ୍ଗା ଓକ୍କମିତ୍ୱା କଞ୍ଚି ୱିହାରଂ ୱା ଆସନସାଲଂ ୱା ପିଣ୍ଡାଯ ଚରନ୍ତୋ ଏକଂ ଗେହମେୱ ୱା ପୱିସତି, ତତ୍ର ଚ ନଂ ଭିକ୍ଖୂ ଦିସ୍ୱା ତମତ୍ଥଂ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ଭାଜେତ୍ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତି, ସୁଗ୍ଗହିତାନେୱ।

ଅଧିଟ୍ଠାତୁନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଅଧିଟ୍ଠହନ୍ତେନ ୱତ୍ତଂ ଜାନିତବ୍ବଂ । ତେନ ହି ଭିକ୍ଖୁନା ଘଣ୍ଟିଂ ପହରିତ୍ୱା କାଲଂ ଘୋସେତ୍ୱା ଥୋକଂ ଆଗମେତ୍ୱା ସଚେ ଘଣ୍ଟିସଞ୍ଞାଯ ୱା କାଲସଞ୍ଞାଯ ୱା ଭିକ୍ଖୂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ତେହି ସଦ୍ଧିଂ ଭାଜେତବ୍ବାନି। ନୋ ଚେ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ''ମଯ୍ହିମାନି ଚୀୱରାନି ପାପୁଣନ୍ତୀ''ତି ଅଧିଟ୍ଠାତବ୍ବାନି। ଏୱଂ ଅଧିଟ୍ଠିତେ ସବ୍ବାନି ତସ୍ସେୱ ହୋନ୍ତି, ଠିତିକା ପନ ନ ତିଟ୍ଠତି।

ସଚେ ଏକେକଂ ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ''ଅଯଂ ପଠମଭାଗୋ ମଯ୍ହଂ ପାପୁଣାତି, ଅଯଂ ଦୁତିଯଭାଗୋ''ତି ଏୱଂ ଗଣ୍ହାତି, ଗହିତାନି ଚ ସୁଗ୍ଗହିତାନି ହୋନ୍ତି, ଠିତିକା ଚ ତିଟ୍ଠତି। ଏୱଂ ପାପେତ୍ୱା ଗଣ୍ହନ୍ତେନାପି ଅଧିଟ୍ଠିତମେୱ ହୋତି। ସଚେ ପନ ଘଣ୍ଟିଂ ପହରିତ୍ୱା ୱା ଅପ୍ପହରିତ୍ୱା ୱା କାଲମ୍ପି ଘୋସେତ୍ୱା ୱା ଅଘୋସେତ୍ୱା ୱା ''ଅହମେୱେତ୍ଥ ମଯ୍ହମେୱ ଇମାନି ଚୀୱରାନୀ''ତି ଗଣ୍ହାତି, ଦୁଗ୍ଗହିତାନି ହୋନ୍ତି। ଅଥ ''ଅଞ୍ଞୋ କୋଚି ଇଧ ନତ୍ଥି, ମଯ୍ହଂ ଏତାନି ପାପୁଣନ୍ତୀ''ତି ଗଣ୍ହାତି, ସୁଗ୍ଗହିତାନି।

ପାତିତେ କୁସେତି ଏକକୋଟ୍ଠାସେ କୁସଦଣ୍ଡକେ ପାତିତମତ୍ତେ ସଚେପି ଭିକ୍ଖୁସହସ୍ସଂ ହୋତି, ଗହିତମେୱ ନାମ ଚୀୱରଂ। ନାକାମା ଭାଗୋ ଦାତବ୍ବୋ। ସଚେ ପନ ଅତ୍ତନୋ ରୁଚିଯା ଦାତୁକାମା ହୋନ୍ତି, ଦେନ୍ତୁ। ଅନୁଭାଗେପି ଏସେୱ ନଯୋ।

ସଚୀୱରାନୀତି ''କାଲଚୀୱରମ୍ପି ସଙ୍ଘସ୍ସ ଇତୋୱ ଦସ୍ସାମ, ୱିସୁଂ ସଜ୍ଜିଯମାନେ ଅତିଚିରଂ ହୋତୀ''ତି ଖିପ୍ପଂଯେୱ ସଚୀୱରାନି ଭତ୍ତାନି ଅକଂସୁ। ଥେରେ ଆଗମ୍ମ ଉପ୍ପନ୍ନାନୀତି ତୁମ୍ହେସୁ ପସାଦେନ ଖିପ୍ପଂ ଉପ୍ପନ୍ନାନି।

ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେମାତି ଚୀୱରାନି ଦେନ୍ତୀତି ସକଲମ୍ପି ଚୀୱରକାଲଂ ସଣିକଂ ସଣିକଂ ଦେନ୍ତିଯେୱ। ପୁରିମେସୁ ପନ ଦ୍ୱୀସୁ ୱତ୍ଥୂସୁ ପଚ୍ଛିନ୍ନଦାନତ୍ତା ଅଦଂସୂତି ୱୁତ୍ତଂ। ସମ୍ବହୁଲା ଥେରାତି ୱିନଯଧରପାମୋକ୍ଖଥେରା। ଇଦଂ ପନ ୱତ୍ଥୁଂ ସଦ୍ଧିଂ ପୁରିମେନ ଦ୍ୱେଭାତିକୱତ୍ଥୁନା ପରିନିବ୍ବୁତେ ଭଗୱତି ଉପ୍ପନ୍ନଂ, ଇମେ ଚ ଥେରା ଦିଟ୍ଠପୁବ୍ବା ତଥାଗତଂ, ତସ୍ମା ପୁରିମେସୁ ୱତ୍ଥୂସୁ ତଥାଗତେନ ପଞ୍ଞତ୍ତନଯେନେୱ କଥେସୁଂ।

ଉପନନ୍ଦସକ୍ୟପୁତ୍ତୱତ୍ଥୁକଥା

୩୬୪।ଗାମକାୱାସଂଅଗମାସୀତି ଅପ୍ପେୱ ନାମ ଚୀୱରାନି ଭାଜେନ୍ତା ମଯ୍ହମ୍ପି ସଙ୍ଗହଂ କରେଯ୍ୟୁନ୍ତି ଚୀୱରଭାଜନକାଲଂ ସଲ୍ଲକ୍ଖେତ୍ୱାୱ ଅଗମାସି।

ସାଦିଯିସ୍ସସୀତି ଗଣ୍ହିସ୍ସସି। ଏତ୍ଥ ଚ କିଞ୍ଚାପି ତସ୍ସ ଭାଗୋ ନ ପାପୁଣାତି। ଅଥ ଖୋ ‘‘ନଗରୱାସିକୋ ଅଯଂ ମୁଖରୋ ଧମ୍ମକଥିକୋ’’ତି ତେ ଭିକ୍ଖୂ ‘‘ସାଦିଯିସ୍ସସୀ’’ତି ଆହଂସୁ। ଯୋ ସାଦିଯେଯ୍ୟ ଆପତ୍ତି ଦୁକ୍କଟସ୍ସାତି ଏତ୍ଥ ପନ କିଞ୍ଚାପି ଲହୁକା ଆପତ୍ତି, ଅଥ ଖୋ ଗହିତାନି ଗହିତଟ୍ଠାନେ ଦାତବ୍ବାନି। ସଚେପି ନଟ୍ଠାନି ୱା ଜିଣ୍ଣାନି ୱା ହୋନ୍ତି, ତସ୍ସେୱ ଗୀୱା। ଦେହୀତି ୱୁତ୍ତେ ଅଦେନ୍ତୋ ଧୁରନିକ୍ଖେପେ ଭଣ୍ଡଗ୍ଘେନ କାରେତବ୍ବୋ।

ଏକାଧିପ୍ପାଯନ୍ତି ଏକଂ ଅଧିପ୍ପାଯଂ; ଏକଂ ପୁଗ୍ଗଲପଟିୱୀସମେୱ ଦେଥାତି ଅତ୍ଥୋ। ଇଦାନି ଯଥା ସୋ ଦାତବ୍ବୋ, ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ତନ୍ତିଂ ଠପେନ୍ତୋ ଇଧ ପନାତିଆଦିମାହ। ତତ୍ଥ ସଚେ ଅମୁତ୍ର ଉପଡ୍ଢଂ ଅମୁତ୍ର ଉପଡ୍ଢନ୍ତି ଏକେକସ୍ମିଂ ଏକାହମେକାହଂ ୱା ସତ୍ତାହଂ ସତ୍ତାହଂ ୱା ସଚେ ୱସତି, ଏକେକସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ଯଂ ଏକୋ ପୁଗ୍ଗଲୋ ଲଭତି, ତତୋ ତତୋ ଉପଡ୍ଢଂ ଉପଡ୍ଢଂ ଦାତବ୍ବଂ। ଏୱଂ ଏକାଧିପ୍ପାଯୋ ଦିନ୍ନୋ ହୋତି। ଯତ୍ଥ ୱା ପନ ବହୁତରନ୍ତି ସଚେ ଏକସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ୱସନ୍ତୋ ଇତରସ୍ମିଂ ସତ୍ତାହୱାରେନ ଅରୁଣମେୱ ଉଟ୍ଠାପେତି, ଏୱଂ ପୁରିମସ୍ମିଂ ବହୁତରଂ ୱସତି ନାମ। ତସ୍ମା ତତୋ ବହୁତରଂ ୱସିତୱିହାରତୋ ତସ୍ସ ପଟିୱୀସୋ ଦାତବ୍ବୋ। ଏୱମ୍ପି ଏକାଧିପ୍ପାଯୋ ଦିନ୍ନୋ ହୋତି। ଇଦଞ୍ଚ ନାନାଲାଭେହି ନାନୂପଚାରେହି ଏକସୀମୱିହାରେହି କଥିତଂ, ନାନାସୀମୱିହାରେ ପନ ସେନାସନଗ୍ଗାହୋ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭତି। ତସ୍ମା ତତ୍ଥ ଚୀୱରପଟିୱୀସୋ ନ ପାପୁଣାତି। ସେସଂ ପନ ଆମିସଭେସଜ୍ଜାଦି ସବ୍ବଂ ସବ୍ବତ୍ଥ ଅନ୍ତୋସୀମଗତସ୍ସ ପାପୁଣାତି।

ଗିଲାନୱତ୍ଥୁକଥା

୩୬୫।ମଞ୍ଚକେ ନିପାତେସୁନ୍ତି ଏୱଂ ଧୋୱିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ କାସାୱଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ମଞ୍ଚକେ ନିପଜ୍ଜାପେସୁଂ; ନିପଜ୍ଜାପେତ୍ୱା ଚ ପନାଯସ୍ମା ଆନନ୍ଦୋ ମୁତ୍ତକରୀସକିଲିଟ୍ଠଂ କାସାୱଂ ଧୋୱିତ୍ୱା ଭୂମିଯଂ ପରିଭଣ୍ଡଂ ଅକାସି। ଯୋ ଭିକ୍ଖୱେ ମଂ ଉପଟ୍ଠହେଯ୍ୟ, ସୋ ଗିଲାନଂ ଉପଟ୍ଠହେଯ୍ୟାତି ଯୋ ମଂ ଓୱାଦାନୁସାସନୀକରଣେନ ଉପଟ୍ଠହେଯ୍ୟ, ସୋ ଗିଲାନଂ ଉପଟ୍ଠହେଯ୍ୟ; ମମ ଓୱାଦକାରକେନ ଗିଲାନୋ ଉପଟ୍ଠାତବ୍ବୋତି ଅଯମେୱେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ। ଭଗୱତୋ ଚ ଗିଲାନସ୍ସ ଚ ଉପଟ୍ଠାନଂ ଏକସଦିସନ୍ତି ଏୱଂ ପନେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ ନ ଗହେତବ୍ବୋ। ସଙ୍ଘେନ ଉପଟ୍ଠାତବ୍ବୋତି ଯସ୍ସେତେ ଉପଜ୍ଝାଦଯୋ ତସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ନତ୍ଥି, ଆଗନ୍ତୁକୋ ହୋତି ଏକଚାରିକୋ ଭିକ୍ଖୁ, ସୋ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଭାରୋ, ତସ୍ମା ସଙ୍ଘେନ ଉପଟ୍ଠାତବ୍ବୋ। ନୋ ଚେ ଉପଟ୍ଠହେଯ୍ୟ, ସକଲସ୍ସ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଆପତ୍ତି। ୱାରଂ ଠପେତ୍ୱା ଜଗ୍ଗନ୍ତେସୁ ପନ ଯୋ ଅତ୍ତନୋ ୱାରେ ନ ଜଗ୍ଗତି, ତସ୍ସେୱ ଆପତ୍ତି। ସଙ୍ଘତ୍ଥେରୋପି ୱାରକୋ ନ ମୁଚ୍ଚତି। ସଚେ ସକଲୋ ସଙ୍ଘୋ ଏକସ୍ସ ଭାରଂ କରୋତି, ଏକୋ ୱା ୱତ୍ତସମ୍ପନ୍ନୋ ଭିକ୍ଖୁ ଅହମେୱ ଜଗ୍ଗିସ୍ସାମୀତି ପଟିଜଗ୍ଗତି, ସଙ୍ଘୋ ଆପତ୍ତିତୋ ମୁଚ୍ଚତି।

୩୬୬।ଅଭିକ୍କମନ୍ତଂ ୱା ଅଭିକ୍କମତୀତିଆଦୀସୁ ୱଡ୍ଢନ୍ତଂ ୱା ଆବାଧଂ ‘‘ଇଦଂ ନାମ ମେ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ୱଡ୍ଢତି, ଇଦଂ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ପରିହାଯତି, ଇଦଂ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତସ୍ସ ଠିଟ୍ଠତୀ’’ତି ଯଥାଭୂତଂ ନାୱିକରୋତୀତି ଏୱମତ୍ଥୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ। ନାଲନ୍ତି ନ ପତିରୂପୋ, ନ ଯୁତ୍ତୋ ଉପଟ୍ଠାତୁଂ। ଭେସଜ୍ଜଂ ସଂୱିଧାତୁନ୍ତି ଭେସଜ୍ଜଂ ଯୋଜେତୁଂ ଅସମତ୍ଥୋ ହୋତି। ଆମିସନ୍ତରୋତି ଆମିସଂ ଅସ୍ସ ଅନ୍ତରନ୍ତି ଆମିସନ୍ତରୋ। ଅନ୍ତରନ୍ତି କାରଣଂ ୱୁଚ୍ଚତି; ଆମିସକାରଣା ଯାଗୁଭତ୍ତପତ୍ତଚୀୱରାନି ପତ୍ଥେନ୍ତୋ ଉପଟ୍ଠାତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ମତସନ୍ତକକଥା

୩୬୭।କାଲଙ୍କତେତି କାଲକିରିଯାଯ। ଗିଲାନୁପଟ୍ଠାକାନଂ ଦାତୁନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଅନନ୍ତରଂ ୱୁତ୍ତାଯ କମ୍ମୱାଚାଯ ଦିନ୍ନମ୍ପି ଅପଲୋକେତ୍ୱା ଦିନ୍ନମ୍ପି ଦିନ୍ନମେୱ ହୋତି, ୱଟ୍ଟତି।

୩୬୯।ଯଂ ତତ୍ଥ ଲହୁଭଣ୍ଡଂ ଯଂ ତତ୍ଥ ଗରୁଭଣ୍ଡନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଲହୁଭଣ୍ଡଗରୁଭଣ୍ଡାନଂ ନାନାକରଣଂ ପରତୋ ୱଣ୍ଣଯିସ୍ସାମ। ଗିଲାନୁପଟ୍ଠାକଲାଭେ ପନ ଅଯଂ ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ –

ସଚେ ସକଲେ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେ ଉପଟ୍ଠହନ୍ତେ କାଲଂ କରୋତି, ସବ୍ବେପି ସାମିକା। ଅଥ ଏକଚ୍ଚେହି ୱାରେ କତେ ଏକଚ୍ଚେହି ଅକତେଯେୱ କାଲଂ କରୋତି, ତତ୍ଥ ଏକଚ୍ଚେ ଆଚରିଯା ୱଦନ୍ତି – ‘‘ସବ୍ବେପି ଅତ୍ତନୋ ୱାରେ ସମ୍ପତ୍ତେ କରେଯ୍ୟୁଂ, ତସ୍ମା ସବ୍ବେପି ସାମିନୋ’’ତି। ଏକଚ୍ଚେ ୱଦନ୍ତି – ‘‘ଯେହି ଜଗ୍ଗିତୋ ତେ ଏୱ ଲଭନ୍ତି, ଇତରେ ନ ଲଭନ୍ତୀ’’ତି। ସାମଣେରେ କାଲଙ୍କତେ ସଚେ ଚୀୱରଂ ଅତ୍ଥି, ଗିଲାନୁପଟ୍ଠାକାନଂ ଦାତବ୍ବଂ। ନୋ ଚେ ଅତ୍ଥି ଯଂ ଅତ୍ଥି, ତଂ ଦାତବ୍ବଂ। ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ପରିକ୍ଖାରେ ସତି ଚୀୱରଭାଗଂ କତ୍ୱା ଦାତବ୍ବଂ।

ଭିକ୍ଖୁ ଚ ସାମଣେରୋ ଚ ସଚେ ସମଂ ଉପଟ୍ଠହିଂସୁ, ସମକୋ ଭାଗୋ ଦାତବ୍ବୋ। ଅଥ ସାମଣେରୋୱ ଉପଟ୍ଠହତି, ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ସଂୱିଦହନମତ୍ତମେୱ ହୋତି, ସାମଣେରସ୍ସ ଜେଟ୍ଠକଭାଗୋ ଦାତବ୍ବୋ। ସଚେ ସାମଣେରୋ ଭିକ୍ଖୁନା ଆନୀତୌଦକେନ ଯାଗୁଂ ପଚିତ୍ୱା ପଟିଗ୍ଗାହାପନମତ୍ତମେୱ କରୋତି, ଭିକ୍ଖୁ ଉପଟ୍ଠହତି, ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ଜେଟ୍ଠକଭାଗୋ ଦାତବ୍ବୋ।

ବହୂ ଭିକ୍ଖୂ ସମଗ୍ଗା ହୁତ୍ୱା ଉପଟ୍ଠହନ୍ତି, ସବ୍ବେସଂ ସମକୋ ଭାଗୋ ଦାତବ୍ବୋ। ଯୋ ପନେତ୍ଥ ୱିସେସେନ ଉପଟ୍ଠହତି, ତସ୍ସ ୱିସେସୋ କାତବ୍ବୋ। ଯେନ ପନ ଏକଦିୱସମ୍ପି ଗିଲାନୁପଟ୍ଠାକୱସେନ ଯାଗୁଭତ୍ତଂ ୱା ପଚିତ୍ୱା ଦିନ୍ନଂ, ନହାନଂ ୱା ପଟିଯାଦିତଂ, ସୋପି ଗିଲାନୁପଟ୍ଠାକୋୱ। ଯୋ ସମୀପଂ ଅନାଗନ୍ତ୍ୱା ଭେସଜ୍ଜତଣ୍ଡୁଲାଦୀନି ପେସେତି, ଅଯଂ ଗିଲାନୁପଟ୍ଠାକୋ ନ ହୋତି। ଯୋ ପରିଯେସିତ୍ୱା ଗାହାପେତ୍ୱା ଆଗଚ୍ଛତି, ଅଯଂ ଗିଲାନୁପଟ୍ଠାକୋୱ।

ଏକୋ ୱତ୍ତସୀସେନ ଜଗ୍ଗତି; ଏକୋ ପଚ୍ଚାସାଯ, ମତକାଲେ ଉଭୋପି ପଚ୍ଚାସୀସନ୍ତି, ଉଭିନ୍ନମ୍ପି ଦାତବ୍ବଂ। ଏକୋ ଉପଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଗିଲାନସ୍ସ ୱା କମ୍ମେନ ଅତ୍ତନୋ ୱା କମ୍ମେନ କତ୍ଥଚି ଗତୋ ‘‘ପୁନ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଜଗ୍ଗିସ୍ସାମୀ’’ତି, ଏତସ୍ସପି ଦାତବ୍ବଂ। ଏକୋ ଚିରଂ ଉପଟ୍ଠହିତ୍ୱା ‘‘ଇଦାନି ନ ସକ୍କୋମୀ’’ତି ଧୁରଂ ନିକ୍ଖିପିତ୍ୱା ଗଚ୍ଛତି, ସଚେପି ତଂଦିୱସମେୱ ଗିଲାନୋ କାଲଂକରୋତି, ଉପଟ୍ଠାକଭାଗୋ ନ ଦାତବ୍ବୋ।

ଗିଲାନୁପଟ୍ଠାକୋ ନାମ ଗିହି ୱା ହୋତୁ ପବ୍ବଜିତୋ ୱା, ଅନ୍ତମସୋ ମାତୁଗାମୋପି, ସବ୍ବେ ଭାଗଂ ଲଭନ୍ତି। ସଚେ ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ପତ୍ତଚୀୱରମତ୍ତମେୱ ହୋତି, ଅଞ୍ଞଂ ନତ୍ଥି; ସବ୍ବଂ ଗିଲାନୁପଟ୍ଠାକାନଂଯେୱ ଦାତବ୍ବଂ। ସଚେପି ସହସ୍ସଂ ଅଗ୍ଘତି, ଅଞ୍ଞଂ ପନ ବହୁମ୍ପି ପରିକ୍ଖାରଂ ତେ ନ ଲଭନ୍ତି; ସଙ୍ଘସ୍ସେୱ ହୋତି। ଅୱସେସଂ ଭଣ୍ଡଂ ବହୁକଞ୍ଚେୱ ମହଗ୍ଘଞ୍ଚ, ତିଚୀୱରଂ ଅପ୍ପଗ୍ଘଂ; ତତୋ ଗହେତ୍ୱା ତିଚୀୱରପରିକ୍ଖାରୋ ଦାତବ୍ବୋ। ସବ୍ବଞ୍ଚେତଂ ସଙ୍ଘିକତୋୱ ଲବ୍ଭତି।

ସଚେ ପନ ସୋ ଜୀୱମାନୋଯେୱ ସବ୍ବଂ ଅତ୍ତନୋ ପରିକ୍ଖାରଂ ନିସ୍ସଜ୍ଜିତ୍ୱା କସ୍ସଚି ଅଦାସି, କୋଚି ୱା ୱିସ୍ସାସଂ ଅଗ୍ଗହେସି, ଯସ୍ସ ଦିନ୍ନଂ, ଯେନ ଚ ଗହିତଂ, ତସ୍ସେୱ ହୋତି। ତସ୍ସ ରୁଚିଯା ଏୱ ଗିଲାନୁପଟ୍ଠାକା ଲଭନ୍ତି, ଅଞ୍ଞେସଂ ଅଦତ୍ୱା ଦୂରେ ଠପିତପରିକ୍ଖାରାପି ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ସଙ୍ଘସ୍ସେୱ ହୋନ୍ତି। ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ସନ୍ତକଂ ହୋତି ଅୱିଭତ୍ତଂ, ଏକସ୍ମିଂ କାଲଙ୍କତେ ଇତରୋ ସାମୀ । ବହୂନମ୍ପି ସନ୍ତକେ ଏସେୱ ନଯୋ। ସବ୍ବେସୁ ମତେସୁ ସଙ୍ଘିକଂ ହୋତି। ସଚେପି ଅୱିଭଜିତ୍ୱା ସଦ୍ଧିୱିହାରିକାଦୀନଂ ଦେନ୍ତି ଅଦିନ୍ନମେୱ ହୋତି। ୱିଭଜିତ୍ୱା ଦିନ୍ନଂ ପନ ସୁଦିନ୍ନଂ। ତଂ ତେସୁ ମତେସୁପି ସଦ୍ଧିୱିହାରିକାଦୀନଂଯେୱ ହୋତି, ନ ସଙ୍ଘସ୍ସ।

କୁସଚୀରାଦିପଟିକ୍ଖେପକଥା

୩୭୧। କୁସଚୀରାଦୀସୁ ଅକ୍କନାଳନ୍ତି ଅକ୍କନାଳମଯଂ। ପୋତ୍ଥକୋତି ମକଚିମଯୋ ୱୁଚ୍ଚତି। ସେସାନି ପଠମପାରାଜିକୱଣ୍ଣନାଯଂ ୱୁତ୍ତାନି। ତେସୁ ପୋତ୍ଥକେ ଏୱ ଦୁକ୍କଟଂ। ସେସେସୁ ଥୁଲ୍ଲଚ୍ଚଯାନୀତି। ଅକ୍କଦୁସ୍ସକଦଲିଦୁସ୍ସଏରକଦୁସ୍ସାନି ପନ ପୋତ୍ଥକଗତିକାନେୱ।

୩୭୨। ସବ୍ବନୀଲକାଦୀନି ରଜନଂ ଧୋୱିତ୍ୱା ପୁନ ରଜିତ୍ୱା ଧାରେତବ୍ବାନି। ନ ସକ୍କା ଚେ ହୋନ୍ତି ଧୋୱିତୁଂ, ପଚ୍ଚତ୍ଥରଣାନି ୱା କାତବ୍ବାନି। ଦୁପଟ୍ଟଚୀୱରସ୍ସ ୱା ମଜ୍ଝେ ଦାତବ୍ବାନି। ତେସଂ ୱଣ୍ଣନାନତ୍ତଂ ଉପାହନାସୁ ୱୁତ୍ତନଯମେୱ। ଅଚ୍ଛିନ୍ନଦସଦୀଘଦସାନି ଦସା ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଧାରେତବ୍ବାନି। କଞ୍ଚୁକଂ ଲଭିତ୍ୱା ଫାଲେତ୍ୱା ରଜିତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ୱେଠନେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ତିରୀଟକଂ ପନ ରୁକ୍ଖଛଲ୍ଲିମଯଂ; ତଂ ପାଦପୁଞ୍ଛନଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

୩୭୪।ପତିରୂପେ ଗାହକେତି ସଚେ କୋଚି ଭିକ୍ଖୁ ‘‘ଅହଂ ତସ୍ସ ଗଣ୍ହାମୀ’’ତି ଗଣ୍ହାତି, ଦାତବ୍ବନ୍ତି ଅତ୍ଥୋ। ଏୱମେତେସୁ ତେୱୀସତିଯା ପୁଗ୍ଗଲେସୁ ସୋଳସ ଜନା ନ ଲଭନ୍ତି, ସତ୍ତ ଜନା ଲଭନ୍ତୀତି।

ସଙ୍ଘେଭିନ୍ନେଚୀୱରୁପ୍ପାଦକଥା

୩୭୬।ସଙ୍ଘୋ ଭିଜ୍ଜତୀତି ଭିଜ୍ଜିତ୍ୱା କୋସମ୍ବକଭିକ୍ଖୂ ୱିଯ ଦ୍ୱେ କୋଟ୍ଠାସା ହୋନ୍ତି। ଏକସ୍ମିଂ ପକ୍ଖେତି ଏକସ୍ମିଂ କୋଟ୍ଠାସେ ଦକ୍ଖିଣୋଦକଞ୍ଚ ଗନ୍ଧାଦୀନି ଚ ଦେନ୍ତି, ଏକସ୍ମିଂ ଚୀୱରାନି। ସଙ୍ଘସ୍ସେୱେତନ୍ତି ସକଲସ୍ସ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦ୍ୱିନ୍ନମ୍ପି କୋଟ୍ଠାସାନଂ ଏତଂ ହୋତି, ଘଣ୍ଟିଂ ପହରିତ୍ୱା ଦ୍ୱୀହିପି ପକ୍ଖେହି ଏକତୋ ଭାଜେତବ୍ବଂ। ପକ୍ଖସ୍ସେୱେତନ୍ତି ଏୱଂ ଦିନ୍ନେ ଯସ୍ସ କୋଟ୍ଠାସସ୍ସ ଉଦକଂ ଦିନ୍ନଂ, ତସ୍ସ ଉଦକମେୱ ହୋତି; ଯସ୍ସ ଚୀୱରଂ ଦିନ୍ନଂ, ତସ୍ସେୱ ଚୀୱରଂ। ଯତ୍ଥ ପନ ଦକ୍ଖିଣୋଦକଂ ପମାଣଂ ହୋତି, ତତ୍ଥ ଏକୋ ପକ୍ଖୋ ଦକ୍ଖିଣୋଦକସ୍ସ ଲଦ୍ଧତ୍ତା ଚୀୱରାନି ଲଭତି, ଏକୋ ଚୀୱରାନମେୱ ଲଦ୍ଧତ୍ତାତି ଉଭୋହିପି ଏକତୋ ହୁତ୍ୱା ଯଥାୱୁଡ୍ଢଂ ଭାଜେତବ୍ବଂ। ଇଦଂ କିର ପରସମୁଦ୍ଦେ ଲକ୍ଖଣନ୍ତି ମହାଅଟ୍ଠକଥାଯଂ ୱୁତ୍ତଂ। ତସ୍ମିଂଯେୱ ପକ୍ଖେତି ଏତ୍ଥ ପନ ଇତରୋ ପକ୍ଖୋ ଅନିସ୍ସରୋଯେୱ। ଚୀୱରପେସନୱତ୍ଥୂନି ପାକଟାନେୱ।

ଅଟ୍ଠଚୀୱରମାତିକାକଥା

୩୭୯। ଇଦାନି ଆଦିତୋ ପଟ୍ଠାଯ ୱୁତ୍ତଚୀୱରାନଂ ପଟିଲାଭଖେତ୍ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ‘‘ଅଟ୍ଠିମା ଭିକ୍ଖୱେ ମାତିକା’’ତିଆଦିମାହ। ସୀମାଯ ଦେତୀତିଆଦି ପୁଗ୍ଗଲାଧିଟ୍ଠାନନଯେନ ୱୁତ୍ତଂ। ଏତ୍ଥ ପନ ସୀମାଯ ଦାନଂ ଏକା ମାତିକା, କତିକାଯ ଦାନଂ ଦୁତିଯା…ପେ… ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଦାନଂ ଅଟ୍ଠମା। ତତ୍ଥ ସୀମାଯ ଦମ୍ମୀତି ଏୱଂ ସୀମଂ ପରାମସିତ୍ୱା ଦେନ୍ତୋ ସୀମାଯ ଦେତି ନାମ। ଏସ ନଯୋ ସବ୍ବତ୍ଥ।

ସୀମାଯ ଦେତି, ଯାୱତିକା ଭିକ୍ଖୂ ଅନ୍ତୋସୀମଗତା ତେହି ଭାଜେତବ୍ବନ୍ତିଆଦିମ୍ହି ପନ ମାତିକାନିଦ୍ଦେସେ ସୀମାଯ ଦେତୀତି ଏତ୍ଥ ତାୱ ଖଣ୍ଡସୀମା, ଉପଚାରସୀମା, ସମାନସଂୱାସସୀମା, ଅୱିପ୍ପୱାସସୀମା, ଲାଭସୀମା, ଗାମସୀମା, ନିଗମସୀମା, ନଗରସୀମା, ଅବ୍ଭନ୍ତରସୀମା, ଉଦକୁକ୍ଖେପସୀମା, ଜନପଦସୀମା, ରଟ୍ଠସୀମା, ରଜ୍ଜସୀମା, ଦୀପସୀମା, ଚକ୍କୱାଳସୀମାତି ପନ୍ନରସ ସୀମା ୱେଦିତବ୍ବା।

ତତ୍ଥ ଖଣ୍ଡସୀମା ସୀମାକଥାଯଂ ୱୁତ୍ତାୱ। ଉପଚାରସୀମା ପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ୱିହାରସ୍ସ ପରିକ୍ଖେପେନ ଅପରିକ୍ଖିତ୍ତସ୍ସ ପରିକ୍ଖେପାରହଟ୍ଠାନେନ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନା ହୋତି। ଅପିଚ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଧୁୱସନ୍ନିପାତଟ୍ଠାନତୋ ୱା ପରିଯନ୍ତେ ଠିତଭୋଜନସାଲତୋ ୱା ନିବଦ୍ଧୱସନକଆୱାସତୋ ୱା ଥାମମଜ୍ଝିମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଲେଡ୍ଡୁପାତାନଂ ଅନ୍ତୋ ଉପଚାରସୀମା ୱେଦିତବ୍ବା, ସା ପନ ଆୱାସେସୁ ୱଡ୍ଢନ୍ତେସୁ ୱଡ୍ଢତି, ପରିହାଯନ୍ତେସୁ ପରିହାଯତି। ମହାପଚ୍ଚରିଯଂ ପନ ‘‘ଭିକ୍ଖୂସୁପି ୱଡ୍ଢନ୍ତେସୁ ୱଡ୍ଢତୀ’’ତି ୱୁତ୍ତଂ। ତସ୍ମା ସଚେ ୱିହାରେ ସନ୍ନିପତିତଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ଏକାବଦ୍ଧା ହୁତ୍ୱା ଯୋଜନସତମ୍ପି ପୂରେତ୍ୱା ନିସୀଦନ୍ତି, ଯୋଜନସତମ୍ପି ଉପଚାରସୀମାୱ ହୋତି, ସବ୍ବେସଂ ଲାଭୋ ପାପୁଣାତି। ସମାନସଂୱାସଅୱିପ୍ପୱାସସୀମାଦ୍ୱଯମ୍ପି ୱୁତ୍ତମେୱ।

ଲାଭସୀମା ନାମ ନେୱ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧେନ ଅନୁଞ୍ଞାତା, ନ ଧମ୍ମସଙ୍ଗାହକତ୍ଥେରେହି ଠପିତା; ଅପିଚ ଖୋ ରାଜରାଜମହାମତ୍ତା ୱିହାରଂ କାରେତ୍ୱା ଗାୱୁତଂ ୱା ଅଡ୍ଢଯୋଜନଂ ୱା ଯୋଜନଂ ୱା ସମନ୍ତତୋ ପରିଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ‘‘ଅଯଂ ଅମ୍ହାକଂ ୱିହାରସ୍ସ ଲାଭସୀମା’’ତି ନାମଲିଖିତକେ ଥମ୍ଭେ ନିଖଣିତ୍ୱା ‘‘ଯଂ ଏତ୍ଥନ୍ତରେ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ସବ୍ବଂ ତଂ ଅମ୍ହାକଂ ୱିହାରସ୍ସ ଦେମା’’ତି ସୀମଂ ଠପେନ୍ତି, ଅଯଂ ଲାଭସୀମା ନାମ। ଗାମନିଗମନଗରଅବ୍ଭନ୍ତରୌଦକୁକ୍ଖେପସୀମାପି ୱୁତ୍ତା ଏୱ। ଜନପଦସୀମା ନାମ – କାସିକୋସଲରଟ୍ଠାଦୀନଂ ଅନ୍ତୋ ବହୂ ଜନପଦା ହୋନ୍ତି, ତତ୍ଥ ଏକେକୋ ଜନପଦପରିଚ୍ଛେଦୋ ଜନପଦସୀମା। ରଟ୍ଠସୀମା ନାମ କାସିକୋସଲାଦିରଟ୍ଠପରିଚ୍ଛେଦୋ। ରଜ୍ଜସୀମା ନାମ ‘‘ଚୋଳଭୋଗୋ କେରଳଭୋଗୋ’’ତି ଏୱଂ ଏକେକସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ଆଣାପୱତ୍ତିଟ୍ଠାନଂ। ଦୀପସୀମା ନାମ ସମୁଦ୍ଦନ୍ତେନ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନମହାଦୀପା ଚ ଅନ୍ତରଦୀପା ଚ। ଚକ୍କୱାଳସୀମା ନାମ ଚକ୍କୱାଳପବ୍ବତେନେୱ ପରିଚ୍ଛିନ୍ନା।

ଏୱମେତାସୁ ସୀମାସୁ ଖଣ୍ଡସୀମାଯ କେନଚି କମ୍ମେନ ସନ୍ନିପତିତଂ ସଙ୍ଘଂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ଏତ୍ଥେୱ ସୀମାଯ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ଯାୱତିକା ଭିକ୍ଖୂ ଅନ୍ତୋଖଣ୍ଡସୀମଗତା, ତେହି ଭାଜେତବ୍ବଂ। ତେସଂଯେୱ ହି ତଂ ପାପୁଣାତି। ଅଞ୍ଞେସଂ ସୀମନ୍ତରିକାଯ ୱା ଉପଚାରସୀମାଯ ୱା ଠିତାନମ୍ପି ନ ପାପୁଣାତି। ଖଣ୍ଡସୀମାଯ ଠିତେ ପନ ରୁକ୍ଖେ ୱା ପବ୍ବତେ ୱା ଠିତସ୍ସ ହେଟ୍ଠା ୱା ପଥୱୀୱେମଜ୍ଝଗତସ୍ସ ପାପୁଣାତିଯେୱ। ‘‘ଇମିସ୍ସା ଉପଚାରସୀମାଯ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦମ୍ମୀ’’ତି ଦିନ୍ନଂ ପନ ଖଣ୍ଡସୀମାସୀମନ୍ତରିକାସୁ ଠିତାନମ୍ପି ପାପୁଣାତି। ‘‘ସମାନସଂୱାସସୀମାଯ ଦମ୍ମୀ’’ତି ଦିନ୍ନଂ ପନ ଖଣ୍ଡସୀମାସୀମନ୍ତରିକାସୁ ଠିତାନଂ ନ ପାପୁଣାତି। ଅୱିପ୍ପୱାସସୀମାଲାଭସୀମାସୁ ଦିନ୍ନଂ ତାସୁ ସୀମାସୁ ଅନ୍ତୋଗତାନଂ ପାପୁଣାତି। ଗାମସୀମାଦୀସୁ ଦିନ୍ନଂ ତାସଂ ସୀମାନଂ ଅବ୍ଭନ୍ତରେ ବଦ୍ଧସୀମାଯ ଠିତାନମ୍ପି ପାପୁଣାତି। ଅବ୍ଭନ୍ତରସୀମାଉଦକୁକ୍ଖେପସୀମାସୁ ଦିନ୍ନଂ ତତ୍ଥ ଅନ୍ତୋଗତାନଂଯେୱ ପାପୁଣାତି। ଜନପଦରଟ୍ଠରଜ୍ଜଦୀପଚକ୍କୱାଳସୀମାସୁପି ଗାମସୀମାଦୀସୁ ୱୁତ୍ତସଦିସୋଯେୱ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ।

ସଚେ ପନ ଜମ୍ବୁଦୀପେ ଠିତୋ ‘‘ତମ୍ବପଣ୍ଣିଦୀପେ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦମ୍ମୀ’’ତି ଦେତି, ତମ୍ବପଣ୍ଣିଦୀପତୋ ଏକୋପି ଗନ୍ତ୍ୱା ସବ୍ବେସଂ ଗଣ୍ହିତୁଂ ଲଭତି। ସଚେପି ତତ୍ରେୱ ଏକୋ ସଭାଗଭିକ୍ଖୁ ସଭାଗାନଂ ଭାଗଂ ଗଣ୍ହାତି, ନ ୱାରେତବ୍ବୋ। ଏୱଂ ତାୱ ଯୋ ସୀମଂ ପରାମସିତ୍ୱା ଦେତି, ତସ୍ସ ଦାନେ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ ୱେଦିତବ୍ବୋ।

ଯୋ ପନ ଅସୁକସୀମାଯାତି ୱତ୍ତୁଂ ନ ଜାନାତି, କେୱଲଂ ସୀମାତି ୱଚନମତ୍ତମେୱ ଜାନନ୍ତୋ ୱିହାରଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ‘‘ସୀମାଯ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱା ‘‘ସୀମଟ୍ଠକସଙ୍ଘସ୍ସ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱା ଭଣତି, ସୋ ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋ – ‘‘ସୀମା ନାମ ବହୁୱିଧା, କତରସୀମଂ ସନ୍ଧାଯ ଭଣସୀ’’ତି ? ସଚେ ୱଦତି – ‘‘ଅହଂ ଅସୁକସୀମାତି ନ ଜାନାମି, ସୀମଟ୍ଠକସଙ୍ଘୋ ଭାଜେତ୍ୱା ଗଣ୍ହାତୂ’’ତି କତରସୀମାଯ ଭାଜେତବ୍ବଂ? ମହାସୀୱତ୍ଥେରୋ କିରାହ – ‘‘ଅୱିପ୍ପୱାସସୀମାଯା’’ତି। ତତୋ ନଂ ଆହଂସୁ – ‘‘ଅୱିପ୍ପୱାସସୀମା ନାମ ତିଯୋଜନାପି ହୋତି, ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତିଯୋଜନେ ଠିତା ଲାଭଂ ଗଣ୍ହିସ୍ସନ୍ତି, ତିଯୋଜନେ ଠତ୍ୱା ଆଗନ୍ତୁକୱତ୍ତଂ ପୂରେତ୍ୱା ଆରାମଂ ପୱିସିତବ୍ବଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଗମିକୋ ତିଯୋଜନଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ସେନାସନଂ ଆପୁଚ୍ଛିସ୍ସତି, ନିସ୍ସଯପଟିପନ୍ନସ୍ସ ତିଯୋଜନାତିକ୍କମେ ନିସ୍ସଯୋ ପଟିପ୍ପସ୍ସମ୍ଭିସ୍ସତି, ପାରିୱାସିକେନ ତିଯୋଜନଂ ଅତିକ୍କମିତ୍ୱା ଅରୁଣଂ ଉଟ୍ଠାପେତବ୍ବଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଭିକ୍ଖୁନିଯା ତିଯୋଜନେ ଠତ୍ୱା ଆରାମପ୍ପୱେସନଂ ଆପୁଚ୍ଛିତବ୍ବଂ ଭୱିସ୍ସତି, ସବ୍ବମ୍ପେତଂ ଉପଚାରସୀମାଯ ପରିଚ୍ଛେଦୱସେନେୱ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ତସ୍ମା ଉପଚାରସୀମାଯମେୱ ଭାଜେତବ୍ବ’’ନ୍ତି।

କତିକାଯାତି ସମାନଲାଭକତିକାଯ। ତେନେୱାହ – ‘‘ସମ୍ବହୁଲା ଆୱାସା ସମାନଲାଭା ହୋନ୍ତୀ’’ତି। ତତ୍ରେୱଂ କତିକା କାତବ୍ବା, ଏକସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ସନ୍ନିପତିତେହି ଭିକ୍ଖୂହି ଯଂ ୱିହାରଂ ସଙ୍ଗଣ୍ହିତୁକାମା ସମାନଲାଭଂ କାତୁଂ ଇଚ୍ଛନ୍ତି, ତସ୍ସ ନାମଂ ଗହେତ୍ୱା ଅସୁକୋ ନାମ ୱିହାରୋ ପୋରାଣକୋତି ୱା ବୁଦ୍ଧାଧିୱୁତ୍ଥୋତି ୱା ଅପ୍ପଲାଭୋତି ୱା ଯଂକିଞ୍ଚି କାରଣଂ ୱତ୍ୱା ତଂ ୱିହାରଂ ଇମିନା ୱିହାରେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକଲାଭଂ କାତୁଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ରୁଚ୍ଚତୀତି ତିକ୍ଖତ୍ତୁଂ ସାୱେତବ୍ବଂ। ଏତ୍ତାୱତା ତସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ନିସିନ୍ନୋପି ଇଧ ନିସିନ୍ନୋୱ ହୋତି, ତସ୍ମିଂ ୱିହାରେପି ସଙ୍ଘେନ ଏୱମେୱ କାତବ୍ବଂ। ଏତ୍ତାୱତା ଇଧ ନିସିନ୍ନୋପି ତସ୍ମିଂ ନିସିନ୍ନୋୱ ହୋତି। ଏକସ୍ମିଂ ଲାଭେ ଭାଜିଯମାନେ ଇତରସ୍ମିଂ ଠିତସ୍ସ ଭାଗଂ ଗହେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଏୱଂ ଏକେନ ୱିହାରେନ ସଦ୍ଧିଂ ବହୂପି ଆୱାସା ଏକଲାଭା କାତବ୍ବା।

ଭିକ୍ଖାପଞ୍ଞତ୍ତିଯାତି ଅତ୍ତନୋ ପରିଚ୍ଚାଗପଞ୍ଞତ୍ତିଟ୍ଠାନେ। ତେନେୱାହ – ‘‘ଯତ୍ଥ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଧୁୱକାରା କରିଯନ୍ତୀ’’ତି। ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ଯସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ଇମସ୍ସ ଚୀୱରଦାଯକସ୍ସ ସନ୍ତକଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ପାକୱଟ୍ଟଂ ୱା ୱତ୍ତତି, ଯସ୍ମିଂ ୱା ୱିହାରେ ଭିକ୍ଖୂ ଅତ୍ତନୋ ଭାରଂ କତ୍ୱା ସଦା ଗେହେ ଭୋଜେତି, ଯତ୍ଥ ୱା ଅନେନ ଆୱାସୋ କାରିତୋ, ସଲାକଭତ୍ତାଦୀନି ୱା ନିବଦ୍ଧାନି, ଯେନ ପନ ସକଲୋପି ୱିହାରୋ ପତିଟ୍ଠାପିତୋ, ତତ୍ଥ ୱତ୍ତବ୍ବମେୱ ନତ୍ଥି, ଇମେ ଧୁୱକାରା ନାମ। ତସ୍ମା ସଚେ ସୋ ‘‘ଯତ୍ଥ ମଯ୍ହଂ ଧୁୱକାରା କରୀଯନ୍ତି, ତତ୍ଥ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱା ‘‘ତତ୍ଥ ଦେଥା’’ତି ୱା ଭଣତି, ବହୂସୁ ଚେପି ଠାନେସୁ ଧୁୱକାରା ହୋନ୍ତି, ସବ୍ବତ୍ଥ ଦିନ୍ନମେୱ ହୋତି।

ସଚେ ପନ ଏକସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ଭିକ୍ଖୂ ବହୁତରା ହୋନ୍ତି, ତେହି ୱତ୍ତବ୍ବଂ – ‘‘ତୁମ୍ହାକଂ ଧୁୱକାରେ ଏକତ୍ଥ ଭିକ୍ଖୂ ବହୂ ଏକତ୍ଥ ଅପ୍ପକା’’ତି। ସଚେ ‘‘ଭିକ୍ଖୁଗଣନାଯ ଗଣ୍ହଥା’’ତି ଭଣତି, ତଥା ଭାଜେତ୍ୱା ଗଣ୍ହିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଏତ୍ଥ ଚ ୱତ୍ଥଭେସଜ୍ଜାଦି ଅପ୍ପକମ୍ପି ସୁଖେନ ଭାଜିଯତି। ଯଦି ପନ ମଞ୍ଚୋ ୱା ପୀଠକଂ ୱା ଏକମେୱ ହୋତି, ତଂ ପୁଚ୍ଛିତ୍ୱା ଯସ୍ସ ୱା ୱିହାରସ୍ସ ଏକୱିହାରେପି ୱା ଯସ୍ସ ସେନାସନସ୍ସ ସୋ ୱିଚାରେତି, ତତ୍ଥ ଦାତବ୍ବଂ। ସଚେ ‘‘ଅସୁକଭିକ୍ଖୁ ଗଣ୍ହାତୂ’’ତି ୱଦତି, ୱଟ୍ଟତି। ଅଥ ‘‘ମଯ୍ହଂ ଧୁୱକାରେ ଦେଥା’’ତି ୱତ୍ୱା ଅୱିଚାରେତ୍ୱାୱ ଗଚ୍ଛତି, ସଙ୍ଘସ୍ସାପି ୱିଚାରେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଏୱଂ ପନ ୱିଚାରେତବ୍ବଂ – ‘‘ସଙ୍ଘତ୍ଥେରସ୍ସ ୱସନଟ୍ଠାନେ ଦେଥା’’ତି ୱତ୍ତବ୍ବଂ। ସଚେ ତସ୍ସ ସେନାସନଂ ପରିପୁଣ୍ଣଂ ହୋତି, ଯତ୍ଥ ନପ୍ପହୋତି, ତତ୍ଥ ଦାତବ୍ବଂ। ସଚେ ଏକୋ ଭିକ୍ଖୁ ‘‘ମଯ୍ହଂ ୱସନଟ୍ଠାନେ ସେନାସନପରିଭୋଗଭଣ୍ଡଂ ନତ୍ଥୀ’’ତି ୱଦତି, ତତ୍ଥ ଦାତବ୍ବଂ।

ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେତୀତି ୱିହାରଂ ପୱିସିତ୍ୱା ‘‘ଇମାନି ଚୀୱରାନି ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦମ୍ମୀ’’ତି ଦେତି। ସମ୍ମୁଖୀଭୂତେନାତି ଉପଚାରସୀମାଯ ଠିତେନ ସଙ୍ଘେନ ଘଣ୍ଟିଂ ପହରିତ୍ୱା କାଲଂ ଘୋସେତ୍ୱା ଭାଜେତବ୍ବଂ। ସୀମଟ୍ଠସ୍ସ ଅସମ୍ପତ୍ତସ୍ସାପି ଭାଗଂ ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ନ ୱାରେତବ୍ବୋ। ୱିହାରୋ ମହା ହୋତି, ଥେରାସନତୋ ପଟ୍ଠାଯ ୱତ୍ଥେସୁ ଦିଯ୍ୟମାନେସୁ ଅଲସଜାତିକା ମହାଥେରା ପଚ୍ଛା ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ‘‘ଭନ୍ତେ ୱୀସତିୱସ୍ସାନଂ ଦିଯ୍ୟତି, ତୁମ୍ହାକଂ ଠିତିକା ଅତିକ୍କନ୍ତା’’ତି ନ ୱତ୍ତବ୍ବା, ଠିତିକଂ ଠପେତ୍ୱା ତେସଂ ଦତ୍ୱା ପଚ୍ଛା ଠିତିକାଯ ଦାତବ୍ବଂ।

ଅସୁକୱିହାରେ କିର ବହୁଂ ଚୀୱରଂ ଉପ୍ପନ୍ନନ୍ତି ସୁତ୍ୱା ଯୋଜନନ୍ତରିକୱିହାରତୋପି ଭିକ୍ଖୂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ସମ୍ପତ୍ତସମ୍ପତ୍ତାନଂ ଠିତଟ୍ଠାନତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଦାତବ୍ବଂ। ଅସମ୍ପତ୍ତାନମ୍ପି ଉପଚାରସୀମଂ ପୱିଟ୍ଠାନଂ ଅନ୍ତେୱାସିକାଦୀସୁ ଗଣ୍ହନ୍ତେସୁ ଦାତବ୍ବମେୱ। ‘‘ବହିଉପଚାରସୀମାଯ ଠିତାନଂ ଦେଥା’’ତି ୱଦନ୍ତି, ନ ଦାତବ୍ବଂ। ସଚେ ପନ ଉପଚାରସୀମଂ ଓକ୍କନ୍ତେହି ଏକାବଦ୍ଧା ହୁତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ୱିହାରଦ୍ୱାରେ ୱା ଅନ୍ତୋୱିହାରେଯେୱ ୱା ହୋନ୍ତି, ପରିସୱସେନ ୱଡ୍ଢିତା ନାମ ହୋତି ସୀମା , ତସ୍ମା ଦାତବ୍ବଂ। ସଙ୍ଘନୱକସ୍ସ ଦିନ୍ନେପି ପଚ୍ଛା ଆଗତାନଂ ଦାତବ୍ବମେୱ। ଦୁତିଯଭାଗେ ପନ ଥେରାସନଂ ଆରୁଳ୍ହେ ଆଗତାନଂ ପଠମଭାଗୋ ନ ପାପୁଣାତି, ଦୁତିଯଭାଗତୋ ୱସ୍ସଗ୍ଗେନ ଦାତବ୍ବଂ।

ଏକସ୍ମିଂ ୱିହାରେ ଦସ ଭିକ୍ଖୂ ହୋନ୍ତି, ‘‘ଦସ ୱତ୍ଥାନି ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେମା’’ତି ଦେନ୍ତି, ପାଟେକ୍କଂ ଭାଜେତବ୍ବାନି । ସଚେ ‘‘ସବ୍ବାନେୱ ଅମ୍ହାକଂ ପାପୁଣନ୍ତୀ’’ତି ଗହେତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଦୁପ୍ପାପିତାନି ଚେୱ ଦୁଗ୍ଗହିତାନି ଚ ଗତଗତଟ୍ଠାନେ ସଙ୍ଘିକାନେୱ ହୋନ୍ତି। ଏକଂ ପନ ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ‘‘ଇଦଂ ତୁମ୍ହାକଂ ପାପୁଣାତୀ’’ତି ସଙ୍ଘତ୍ଥେରସ୍ସ ଦତ୍ୱା ‘‘ସେସାନି ଅମ୍ହାକଂ ପାପୁଣନ୍ତୀ’’ତି ଗହେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ଏକମେୱ ୱତ୍ଥଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେମାତି ଆହରନ୍ତି, ଅଭାଜେତ୍ୱାୱ ଅମ୍ହାକଂ ପାପୁଣନ୍ତୀତି ଗଣ୍ହନ୍ତି, ଦୁପ୍ପାପିତଞ୍ଚେୱ ଦୁଗ୍ଗହିତଞ୍ଚ। ସତ୍ଥକେନ ପନ ହଲିଦ୍ଦିଆଦିନା ୱା ଲେଖଂ କତ୍ୱା ଏକଂ କୋଟ୍ଠାସଂ ‘‘ଇମଂ ଠାନଂ ତୁମ୍ହାକଂ ପାପୁଣାତୀ’’ତି ସଙ୍ଘତ୍ଥେରସ୍ସ ପାପେତ୍ୱା ‘‘ସେସଂ ଅମ୍ହାକଂ ପାପୁଣାତୀ’’ତି ଗହେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଯଂ ପନ ୱତ୍ଥସ୍ସେୱ ପୁପ୍ଫଂ ୱା ୱଲି ୱା, ତେନ ପରିଚ୍ଛେଦଂ କାତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ଏକଂ ତନ୍ତଂ ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ‘‘ଇଦଂ ଠାନଂ ତୁମ୍ହାକଂ ପାପୁଣାତୀ’’ତି ସଙ୍ଘତ୍ଥେରସ୍ସ ଦତ୍ୱା ‘‘ସେସଂ ଅମ୍ହାକଂ ପାପୁଣାତୀ’’ତି ଗଣ୍ହନ୍ତି, ୱଟ୍ଟତି। ଖଣ୍ଡଂ ଖଣ୍ଡଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଭାଜିଯମାନଂ ୱଟ୍ଟତିଯେୱ।

ଏକଭିକ୍ଖୁକେ ୱିହାରେ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଚୀୱରେସୁ ଉପ୍ପନ୍ନେସୁ ସଚେ ପୁବ୍ବେ ୱୁତ୍ତନଯେନେୱ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ‘‘ସବ୍ବାନି ମଯ୍ହଂ ପାପୁଣନ୍ତୀ’’ତି ଗଣ୍ହାତି, ସୁଗ୍ଗହିତାନି,

ଠିତିକା ପନ ନ ତିଟ୍ଠତି। ସଚେ ଏକେକଂ ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ‘‘ଇଦଂ ମୟ୍ହଂ ପାପୁଣାତୀ’’ତି ଗଣ୍ହାତି, ଠିତିକା ତିଟ୍ଠତି। ତତ୍ଥ ଅଟ୍ଠିତାଯ ଠିତିକାଯ ପୁନ ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ଚୀୱରେ ଉପ୍ପନ୍ନେ ସଚେ ଏକୋ ଭିକ୍ଖୁ ଆଗଚ୍ଛତି, ମଜ୍ଝେ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଦ୍ୱୀହିପି ଗହେତବ୍ବଂ। ଠିତାଯ ଠିତିକାଯ ପୁନ ଅଞ୍ଞସ୍ମିଂ ଚୀୱରେ ଉପ୍ପନ୍ନେ ସଚେ ନୱକତରୋ ଆଗଚ୍ଛତି, ଠିତିକା ହେଟ୍ଠା ଓରୋହତି। ସଚେ ୱୁଡ୍ଢତରୋ ଆଗଚ୍ଛତି, ଠିତିକା ଉଦ୍ଧଂ ଆରୋହତି। ଅଥଞ୍ଞୋ ନତ୍ଥି, ପୁନ ଅତ୍ତନୋ ପାପେତ୍ୱା ଗହେତବ୍ବଂ।

‘‘ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେମା’’ତି ୱା ‘‘ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେମା’’ତି ୱା ଯେନ କେନଚି ଆକାରେନ ସଙ୍ଘଂ ଆମସିତ୍ୱା ଦିନ୍ନଂ ପନ ପଂସୁକୂଲିକାନଂ ନ ୱଟ୍ଟତି, ‘‘ଗହପତିଚୀୱରଂ ପଟିକ୍ଖିପାମି ପଂସୁକୂଲିକଙ୍ଗଂ ସମାଦିଯାମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତତ୍ତା, ନ ପନ ଅକପ୍ପିଯତ୍ତା । ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ଅପଲୋକେତ୍ୱା ଦିନ୍ନମ୍ପି ନ ଗହେତବ୍ବଂ। ଯଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଅତ୍ତନୋ ସନ୍ତକଂ ଦେତି, ତଂ ଭିକ୍ଖୁଦତ୍ତିଯଂ ନାମ ୱଟ୍ଟତି, ପଂସୁକୂଲଂ ପନ ନ ହୋତି। ଏୱଂ ସନ୍ତେପି ଧୁତଙ୍ଗଂ ନ ଭିଜ୍ଜତି। ‘‘ଭିକ୍ଖୂନଂ ଦେମ, ଥେରାନଂ ଦେମା’’ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ପଂସୁକୂଲିକାନମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି। ‘‘ଇଦଂ ୱତ୍ଥଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେମ, ଇମିନା ଉପାହନତ୍ଥୱିକପତ୍ତତ୍ଥୱିକଆଯୋଗଅଂସବଦ୍ଧକାଦୀନି କରୋନ୍ତୂ’’ତି ଦିନ୍ନମ୍ପି ୱଟ୍ଟତି।

ପତ୍ତତ୍ଥୱିକାଦୀନଂ ଅତ୍ଥାଯ ଦିନ୍ନାନି ବହୂନିପି ହୋନ୍ତି, ଚୀୱରତ୍ଥାଯପି ପହୋନ୍ତି, ତତୋ ଚୀୱରଂ କତ୍ୱା ପାରୁପିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସଚେ ପନ ସଙ୍ଘୋ ଭାଜିତାତିରିତ୍ତାନି ୱତ୍ଥାନି ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଉପାହନତ୍ଥୱିକାଦୀନଂ ଅତ୍ଥାଯ ଭାଜେତି, ତତୋ ଗହେତୁଂ ନ ୱଟ୍ଟତି। ସାମିକେହି ୱିଚାରିତମେୱ ହି ୱଟ୍ଟତି, ନ ଇତରଂ।

‘‘ପଂସୁକୂଲିକସଙ୍ଘସ୍ସ ଧମକରଣପଟାଦୀନଂ ଅତ୍ଥାଯ ଦେମା’’ତି ୱୁତ୍ତେପି ଗହେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି, ପରିକ୍ଖାରୋ ନାମ ପଂସୁକୂଲିକାନମ୍ପି ଇଚ୍ଛିତବ୍ବୋ। ଯଂ ତତ୍ଥ ଅତିରେକଂ ହୋତି, ତଂ ଚୀୱରେପି ଉପନେତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ସୁତ୍ତଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେନ୍ତି, ପଂସୁକୂଲିକେହିପି ଗହେତବ୍ବଂ। ଅଯଂ ତାୱ ୱିହାରଂ ପୱିସିତ୍ୱା ‘‘ଇମାନି ଚୀୱରାନି ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦମ୍ମୀ’’ତି ଦିନ୍ନେସୁ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ।

ସଚେ ପନ ବହିଉପଚାରସୀମାଯଂ ଅଦ୍ଧାନପ୍ପଟିପନ୍ନେ ଭିକ୍ଖୂ ଦିସ୍ୱା ‘‘ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦମ୍ମୀ’’ତି ସଙ୍ଘତ୍ଥେରସ୍ସ ୱା ସଙ୍ଘନୱକସ୍ସ ୱା ଆରୋଚେତି, ସଚେପି ଯୋଜନଂ ଫରିତ୍ୱା ପରିସା ଠିତା ହୋତି, ଏକବଦ୍ଧା ଚେ, ସବ୍ବେସଂ ପାପୁଣାତି। ଯେ ପନ ଦ୍ୱାଦସହି ହତ୍ଥେହି ପରିସଂ ଅସମ୍ପତ୍ତା, ତେସଂ ନ ପାପୁଣାତି।

ଉଭତୋସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେତୀତି ଏତ୍ଥ ‘‘ଉଭତୋସଙ୍ଘସ୍ସ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେପି ‘‘ଦ୍ୱିଧା ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦମ୍ମି, ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ସଙ୍ଘାନଂ ଦମ୍ମି, ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେପି ଉଭତୋସଙ୍ଘସ୍ସ ଦିନ୍ନମେୱ ହୋତି। ଉପଡ୍ଢଂ ଦାତବ୍ବନ୍ତି ଦ୍ୱେଭାଗେ ସମେ କତ୍ୱା ଏକୋ ଦାତବ୍ବୋ। ‘‘ଉଭତୋସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ତୁଯ୍ହଞ୍ଚ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ସଚେ ଦସ ଦସ ଭିକ୍ଖୂ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଚ ହୋନ୍ତି, ଏକୱୀସତି ପଟିୱୀସେ କତ୍ୱା ଏକୋ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଦାତବ୍ବୋ, ଦସ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ, ଦସ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘସ୍ସ ଯେନ ପୁଗ୍ଗଲିକୋ ଲଦ୍ଧୋ ସୋ ସଙ୍ଘତୋପି ଅତ୍ତନୋ ୱସ୍ସଗ୍ଗେନ ଗହେତୁଂ ଲଭତି। କସ୍ମା? ଉଭତୋସଙ୍ଘଗ୍ଗହଣେନ ଗହିତତ୍ତା।

‘‘ଉଭତୋସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ଚେତିଯସ୍ସ ଚ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେପି ଏସେୱ ନଯୋ। ଇଧ ପନ ଚେତିଯସ୍ସ ସଙ୍ଘତୋ ପାପୁଣନକୋଟ୍ଠାସୋ ନାମ ନତ୍ଥି, ଏକପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ପତ୍ତକୋଟ୍ଠାସସମୋୱ କୋଟ୍ଠାସୋ ହୋତି।

‘‘ଉଭତୋସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ତୁଯ୍ହଞ୍ଚ ଚେତିଯସ୍ସ ଚା’’ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ଦ୍ୱାୱୀସତି କୋଟ୍ଠାସେ କତ୍ୱା ଦସ ଭିକ୍ଖୂନଂ, ଦସ ଭିକ୍ଖୁନୀନଂ, ଏକୋ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ, ଏକୋ ଚେତିଯସ୍ସ ଦାତବ୍ବୋ। ତତ୍ଥ ପୁଗ୍ଗଲୋ ସଙ୍ଘତୋପି ଅତ୍ତନୋ ୱସ୍ସଗ୍ଗେନ ପୁନ ଗହେତୁଂ ଲଭତି, ଚେତିଯସ୍ସ ଏକୋଯେୱ।

‘‘ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ଭିକ୍ଖୁନୀନଞ୍ଚ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ନ ମଜ୍ଝେ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ଦାତବ୍ବଂ, ଭିକ୍ଖୂ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଚ ଗଣେତ୍ୱା ଦାତବ୍ବଂ। ‘‘ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ଭିକ୍ଖୁନୀନଞ୍ଚ ତୁଯ୍ହଞ୍ଚା’’ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ପୁଗ୍ଗଲୋ ୱିସୁଂ ନ ଲଭତି, ପାପୁଣନଟ୍ଠାନତୋ ଏକମେୱ ଲଭତି। କସ୍ମା? ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଗ୍ଗହଣେନ ଗହିତତ୍ତା। ‘‘ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ଭିକ୍ଖୁନୀନଞ୍ଚ ତୁଯ୍ହଞ୍ଚ ଚେତିଯସ୍ସ ଚା’’ତି ୱୁତ୍ତେପି ଚେତିଯସ୍ସ ଏକପୁଗ୍ଗଲପଟିୱୀସୋ ଲବ୍ଭତି, ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ୱିସୁଂ ନ ଲବ୍ଭତି, ତସ୍ମା ଏକଂ ଚେତିଯସ୍ସ ଦତ୍ୱା ଅୱସେସଂ ଭିକ୍ଖୂ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଚ ଗଣେତ୍ୱା ଭାଜେତବ୍ବଂ।

‘‘ଭିକ୍ଖୂନଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁନୀନଞ୍ଚ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେପି ମଜ୍ଝେ ଭିନ୍ଦିତ୍ୱା ନ ଦାତବ୍ବଂ, ପୁଗ୍ଗଲଗଣନାଯ ଏୱ ୱିଭଜିତବ୍ବଂ। ‘‘ଭିକ୍ଖୂନଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁନୀନଞ୍ଚ ତୁଯ୍ହଞ୍ଚ ଚେତିଯସ୍ସ ଚା’’ତି ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେପି ଚେତିଯସ୍ସ ଏକପୁଗ୍ଗଲପଟିୱୀସୋ ଲବ୍ଭତି, ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ୱିସୁଂ ନତ୍ଥି, ଭିକ୍ଖୂ ଚ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ଚ ଗଣେତ୍ୱା ଏୱ ଭାଜେତବ୍ବଂ। ଯଥା ଚ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱା ନଯୋ ନୀତୋ, ଏୱଂ ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱାପି ନେତବ୍ବୋ। ‘‘ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ତୁଯ୍ହଞ୍ଚା’’ତି ୱୁତ୍ତେ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ୱିସୁଂ ନ ଲବ୍ଭତି, ୱସ୍ସଗ୍ଗେନେୱ ଗହେତବ୍ବଂ। ‘‘ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ଚେତିଯସ୍ସ ଚା’’ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ଚେତିଯସ୍ସ ୱିସୁଂ ପଟିୱୀସୋ ଲବ୍ଭତି। ‘‘ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଚ ତୁଯ୍ହଞ୍ଚ ଚେତିଯସ୍ସ ଚା’’ତି ୱୁତ୍ତେପି ଚେତିଯସ୍ସେୱ ଲବ୍ଭତି, ନ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ।

‘‘ଭିକ୍ଖୂନଞ୍ଚ ତୁୟ୍ହଞ୍ଚା’’ତି ୱୁତ୍ତେପି ୱିସୁଂ ନ ଲବ୍ଭତି। ‘‘ଭିକ୍ଖୂନଞ୍ଚ ଚେତିଯସ୍ସ ଚା’’ତି ୱୁତ୍ତେ ପନ ଚେତିଯସ୍ସ ଲବ୍ଭତି। ‘‘ଭିକ୍ଖୂନଞ୍ଚ ତୁୟ୍ହଞ୍ଚ ଚେତିଯସ୍ସ ଚା’’ତି ୱୁତ୍ତେପି ଚେତିଯସ୍ସେୱ ୱିସୁଂ ଲବ୍ଭତି, ନ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ। ଭିକ୍ଖୁନିସଙ୍ଘଂ ଆଦିଂ କତ୍ୱାପି ଏୱମେୱ ଯୋଜେତବ୍ବଂ।

ପୁବ୍ବେ ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖସ୍ସ ଉଭତୋସଙ୍ଘସ୍ସ ଦାନଂ ଦେନ୍ତି, ଭଗୱା ମଜ୍ଝେ ନିସୀଦତି, ଦକ୍ଖିଣତୋ ଭିକ୍ଖୂ ୱାମତୋ ଭିକ୍ଖୁନିଯୋ ନିସୀଦନ୍ତି, ଭଗୱା ଉଭିନ୍ନଂ ସଙ୍ଘତ୍ଥେରୋ , ତଦା ଭଗୱା ଅତ୍ତନା ଲଦ୍ଧପଚ୍ଚଯେ ଅତ୍ତନାପି ପରିଭୁଞ୍ଜତି, ଭିକ୍ଖୂନମ୍ପି ଦାପେତି। ଏତରହି ପନ ପଣ୍ଡିତମନୁସ୍ସା ସଧାତୁକଂ ପଟିମଂ ୱା ଚେତିଯଂ ୱା ଠପେତ୍ୱା ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖସ୍ସ ଉଭତୋସଙ୍ଘସ୍ସ ଦାନଂ ଦେନ୍ତି। ପଟିମାଯ ୱା ଚେତିଯସ୍ସ ୱା ପୁରତୋ ଆଧାରକେ ପତ୍ତଂ ଠପେତ୍ୱା ଦକ୍ଖିଣୋଦକଂ ଦତ୍ୱା ବୁଦ୍ଧାନଂ ଦେମାତି, ତତ୍ଥ ଯଂ ପଠମଂ ଖାଦନୀଯଂ ଭୋଜନୀଯଂ ଦେନ୍ତି, ୱିହାରଂ ୱା ଆହରିତ୍ୱା ଇଦଂ ଚେତିଯସ୍ସ ଦେମାତି ପିଣ୍ଡପାତଞ୍ଚ ମାଲାଗନ୍ଧାଦୀନି ଚ ଦେନ୍ତି, ତତ୍ଥ କଥଂ ପଟିପଜ୍ଜିତବ୍ବନ୍ତି? ମାଲାଗନ୍ଧାଦୀନି ତାୱ ଚେତିଯେ ଆରୋପେତବ୍ବାନି, ୱତ୍ଥେହି ପଟାକା, ତେଲେନ ପଦୀପା କାତବ୍ବା, ପିଣ୍ଡପାତମଧୁଫାଣିତାଦୀନି ପନ ଯୋ ନିବଦ୍ଧଚେତିଯଜଗ୍ଗକୋ ହୋତି ପବ୍ବଜିତୋ ୱା ଗହଟ୍ଠୋ ୱା, ତସ୍ସେୱ ଦାତବ୍ବାନି। ନିବଦ୍ଧଜଗ୍ଗକେ ଅସତି ଆହଟଭତ୍ତଂ ଠପେତ୍ୱା ୱତ୍ତଂ କତ୍ୱା ପରିଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଉପକଟ୍ଠେ କାଲେ ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ପଚ୍ଛାପି ୱତ୍ତଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତିଯେୱ।

ମାଲାଗନ୍ଧାଦୀସୁ ଚ ଯଂ କିଞ୍ଚି ‘‘ଇଦଂ ହରିତ୍ୱା ଚେତିଯସ୍ସପୂଜଂ କରୋଥା’’ତି ୱୁତ୍ତେ ଦୂରମ୍ପି ହରିତ୍ୱା ପୂଜେତବ୍ବଂ। ‘‘ଭିକ୍ଖୁଂ ସଙ୍ଘସ୍ସ ହରା’’ତି ୱୁତ୍ତେପି ହରିତବ୍ବଂ। ସଚେ ପନ ‘‘ଅହଂ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରାମି, ଆସନସାଲାଯ ଭିକ୍ଖୂ ଅତ୍ଥି, ତେ ଆହରିସ୍ସନ୍ତୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ‘‘ଭନ୍ତେ ତୁୟ୍ହଂଯେୱ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱଦତି, ଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି। ଅଥ ପନ ‘‘ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଦସ୍ସାମୀ’’ତି ହରନ୍ତସ୍ସ ଗଚ୍ଛତୋ ଅନ୍ତରାୱ କାଲୋ ଉପକଟ୍ଠୋ ହୋତି, ଅତ୍ତନୋ ପାପେତ୍ୱା ଭୁଞ୍ଜିତୁଂ ୱଟ୍ଟତି।

ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠସଙ୍ଘସ୍ସ ଦେତୀତି ୱିହାରଂ ପୱିସିତ୍ୱା ‘‘ଇମାନି ଚୀୱରାନି ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠସଙ୍ଘସ୍ସ ଦମ୍ମୀ’’ତି ଦେତି। ଯାୱତିକା ଭିକ୍ଖୂ ତସ୍ମିଂ ଆୱାସେ ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠାତି ଯତ୍ତକା ୱସ୍ସଚ୍ଛେଦଂ ଅକତ୍ୱା ପୁରିମୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠା, ତେହି ଭାଜେତବ୍ବଂ, ଅଞ୍ଞେସଂ ନ ପାପୁଣାତି। ଦିସାପକ୍କନ୍ତସ୍ସାପି ସତି ପଟିଗ୍ଗାହକେ ଯାୱ କଥିନସ୍ସୁବ୍ଭାରା ଦାତବ୍ବଂ, ଅନତ୍ଥତେ ପନ କଥିନେ ଅନ୍ତୋହେମନ୍ତେ ଏୱଞ୍ଚ ୱତ୍ୱା ଦିନ୍ନଂ, ପଚ୍ଛିମୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠାନମ୍ପି ପାପୁଣାତୀତି ଲକ୍ଖଣଞ୍ଞୂ ୱଦନ୍ତି। ଅଟ୍ଠକଥାସୁ ପନେତଂ ନ ୱିଚାରିତଂ।

ସଚେ ପନ ବହିଉପଚାରସୀମାଯଂ ଠିତୋ ‘‘ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠସଙ୍ଘସ୍ସ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱଦତି, ସମ୍ପତ୍ତାନଂ ସବ୍ବେସଂ ପାପୁଣାତି। ଅଥ ‘‘ଅସୁକୱିହାରେ ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠସଙ୍ଘସ୍ସା’’ତି ୱଦତି, ତତ୍ର ୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠାନମେୱ ଯାୱ କଥିନସ୍ସୁବ୍ଭାରା ପାପୁଣାତି। ସଚେ ପନ ଗିମ୍ହାନଂ ପଠମଦିୱସତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଏୱଂ ୱଦତି, ତତ୍ର ସମ୍ମୁଖୀଭୂତାନଂ ସବ୍ବେସଂ ପାପୁଣାତି। କସ୍ମା? ପିଟ୍ଠିସମଯେ ଉପ୍ପନ୍ନତ୍ତା। ଅନ୍ତୋୱସ୍ସେଯେୱ ‘‘ୱସ୍ସଂ ୱସନ୍ତାନଂ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ଛିନ୍ନୱସ୍ସା ନ ଲଭନ୍ତି, ୱସ୍ସଂ ୱସନ୍ତାୱ ଲଭନ୍ତି। ଚୀୱରମାସେ ପନ ‘‘ୱସ୍ସଂ ୱସନ୍ତାନଂ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱୁତ୍ତେ ପଚ୍ଛିମିକାଯ ୱସ୍ସୂପଗତାନଂଯେୱ ପାପୁଣାତି, ପୁରିମିକାଯ ୱସ୍ସୂପଗତାନଞ୍ଚ ଛିନ୍ନୱସ୍ସାନଞ୍ଚ ନ ପାପୁଣାତି।

ଚୀୱରମାସତୋ ପଟ୍ଠାଯ ଯାୱ ହେମନ୍ତସ୍ସ ପଚ୍ଛିମୋ ଦିୱସୋ, ତାୱ ୱସ୍ସାୱାସିକଂ ଦେମାତି ୱୁତ୍ତେ କଥିନଂ ଅତ୍ଥତଂ ୱା ହୋତୁ ଅନତ୍ଥତଂ ୱା ଅତୀତୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠାନମେୱ ପାପୁଣାତି। ଗିମ୍ହାନଂ ପଠମଦିୱସତୋ ପଟ୍ଠାଯ ୱୁତ୍ତେ ପନ ମାତିକା ଆରୋପେତବ୍ବା – ‘‘ଅତୀତୱସ୍ସାୱାସସ୍ସ ପଞ୍ଚ ମାସା ଅତିକ୍କନ୍ତା, ଅନାଗତୋ ଚତୁମାସଚ୍ଚଯେନ ଭୱିସ୍ସତି, କତରୱସ୍ସାୱାସସ୍ସ ଦେତୀ’’ତି? ସଚେ ‘‘ଅତୀତୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠାନଂ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱଦତି, ତଂଅନ୍ତୋୱସ୍ସଂୱୁଟ୍ଠାନମେୱ ପାପୁଣାତି, ଦିସାପକ୍କନ୍ତାନମ୍ପି ସଭାଗା ଗଣ୍ହିତୁଂ ଲଭନ୍ତି।

ସଚେ ‘‘ଅନାଗତେ ୱସ୍ସାୱାସିକଂ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱଦତି, ତଂ ଠପେତ୍ୱା ୱସ୍ସୂପନାଯିକଦିୱସେ ଗହେତବ୍ବଂ। ଅଥ ‘‘ଅଗୁତ୍ତୋ ୱିହାରୋ, ଚୋରଭଯଂ ଅତ୍ଥି, ନ ସକ୍କା ଠପେତୁଂ, ଗଣ୍ହିତ୍ୱା ୱା ଆହିଣ୍ଡିତୁ’’ନ୍ତି ୱୁତ୍ତେ ‘‘ସମ୍ପତ୍ତାନଂ ଦମ୍ମୀ’’ତି ୱଦତି, ଭାଜେତ୍ୱା ଗହେତବ୍ବଂ। ସଚେ ୱଦତି ‘‘ଇତୋ ମେ ଭନ୍ତେ ତତିଯେ ୱସ୍ସେ ୱସ୍ସାୱାସିକଂ ନ ଦିନ୍ନଂ, ତଂ ଦମ୍ମୀ’’ତି, ତସ୍ମିଂ ଅନ୍ତୋୱସ୍ସେ ୱୁଟ୍ଠଭିକ୍ଖୂନଂ ପାପୁଣାତି। ସଚେ ତେ ଦିସା ପକ୍କନ୍ତା, ଅଞ୍ଞୋ ୱିସ୍ସାସିକୋ ଗଣ୍ହାତି, ଦାତବ୍ବଂ। ଅଥ ଏକୋଯେୱ ଅୱସିଟ୍ଠୋ, ସେସା କାଲଙ୍କତା, ସବ୍ବଂ ଏକସ୍ସେୱ ପାପୁଣାତି। ସଚେ ଏକୋପି ନତ୍ଥି, ସଙ୍ଘିକଂ ହୋତି, ସମ୍ମୁଖୀଭୂତେହି ଭାଜେତବ୍ବଂ।

ଆଦିସ୍ସ ଦେତୀତି ଆଦିସିତ୍ୱା ପରିଚ୍ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଦେତି; ଯାଗୁଯା ୱାତିଆଦୀସୁ ଅଯମତ୍ଥୋ – ଯାଗୁଯା ୱା…ପେ… ଭେସଜ୍ଜେ ୱା ଆଦିସ୍ସ ଦେତି। ତତ୍ରାଯଂ ଯୋଜନା – ଭିକ୍ଖୂ ଅଜ୍ଜତନାଯ ୱା ସ୍ୱାତନାଯ ୱା ଯାଗୁଯା ନିମନ୍ତେତ୍ୱା ତେସଂ ଘରଂ ପୱିଟ୍ଠାନଂ ଯାଗୁଂ ଦେତି, ଯାଗୁଂ ଦତ୍ୱା ପୀତାଯ ଯାଗୁଯା ‘‘ଇମାନି ଚୀୱରାନି, ଯେହି ମୟ୍ହଂ ଯାଗୁ ପୀତା, ତେସଂ ଦମ୍ମୀ’’ତି ଦେତି, ଯେହି ନିମନ୍ତିତେହି ଯାଗୁ ପୀତା, ତେସଂଯେୱ ପାପୁଣାତି। ଯେହି ପନ ଭିକ୍ଖାଚାରୱତ୍ତେନ ଘରଦ୍ୱାରେନ ଗଚ୍ଛନ୍ତେହି ୱା ଘରଂ ପୱିଟ୍ଠେହି ୱା ଯାଗୁ ଲଦ୍ଧା, ଯେସଂ ୱା ଆସନସାଲତୋ ପତ୍ତଂ ଆହରିତ୍ୱା ମନୁସ୍ସେହି ନୀତା,

ଯେସଂ ୱା ଥେରେହି ପେସିତା, ତେସଂ ନ ପାପୁଣାତି। ସଚେ ପନ ନିମନ୍ତିତଭିକ୍ଖୂହି ସଦ୍ଧିଂ ଅଞ୍ଞେପି ବହୂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଅନ୍ତୋଗେହଞ୍ଚ ବହିଗେହଞ୍ଚ ପୂରେତ୍ୱା ନିସିନ୍ନା, ଦାଯକୋ ଚ ଏୱଂ ୱଦତି – ''ନିମନ୍ତିତା ୱା ହୋନ୍ତୁ ଅନିମନ୍ତିତା ୱା, ଯେସଂ ମଯା ଯାଗୁ ଦିନ୍ନା, ସବ୍ବେସଂ ଇମାନି ୱତ୍ଥାନି ହୋନ୍ତୂ''ତି ସବ୍ବେସଂ ପାପୁଣନ୍ତି। ଯେହି ପନ ଥେରାନଂ ହତ୍ଥତୋ ଯାଗୁ ଲଦ୍ଧା , ତେସଂ ନ ପାପୁଣନ୍ତି। ଅଥ ସୋ ''ଯେହି ମଯ୍ହଂ ଯାଗୁ ପୀତା, ସବ୍ବେସଂ ହୋନ୍ତୂ''ତି ୱଦତି, ସବ୍ବେସଂ ପାପୁଣନ୍ତି। ଭତ୍ତଖାଦନୀଯେସୁପି ଏସେୱ ନଯୋ।

ଚୀୱରେ ୱାତି ପୁବ୍ବେପି ଯେନ ୱସ୍ସଂ ୱାସେତ୍ୱା ଭିକ୍ଖୂନଂ ଚୀୱରଂ ଦିନ୍ନପୁବ୍ବଂ ହୋତି, ସୋ ଚେ ଭିକ୍ଖୂ ଭୋଜେତ୍ୱା ୱଦତି – ''ଯେସଂ ମଯା ପୁବ୍ବେ ଚୀୱରଂ ଦିନ୍ନଂ, ତେସଂଯେୱ ଇମଂ ଚୀୱରଂ ୱା ସୁତ୍ତଂ ୱା ସପ୍ପିମଧୁଫାଣିତାଦୀନି ୱା ହୋନ୍ତୂ''ତି, ସବ୍ବଂ ତେସଂଯେୱ ପାପୁଣାତି। ସେନାସନେ ୱାତି ଯୋ ମଯା କାରିତେ ୱିହାରେ ୱା ପରିୱେଣେ ୱା ୱସତି, ତସ୍ସିଦଂ ହୋତୂ''ତି ୱୁତ୍ତେ ତସ୍ସେୱ ହୋତି। ଭେସଜ୍ଜେ ୱାତି ''ମଯଂ କାଲେନ କାଲଂ ଥେରାନଂ ସପ୍ପିଆଦୀନି ଭେସଜ୍ଜାନି ଦେମ, ଯେହି ତାନି ଲଦ୍ଧାନି, ତେସଂଯେୱିଦଂ ହୋତୂ''ତି ୱୁତ୍ତେ ତେସଂଯେୱ ହୋତି।

ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଦେତୀତି ''ଇମଂ ଚୀୱରଂ ଇତ୍ଥନ୍ନାମସ୍ସ ଦମ୍ମୀ''ତି ଏୱଂ ପରମ୍ମୁଖା ୱା ପାଦମୂଲେ ଠପେତ୍ୱା ''ଇମଂ ଭନ୍ତେ ତୁମ୍ହାକଂ ଦମ୍ମୀ''ତି ଏୱଂ ସମ୍ମୁଖା ୱା ଦେତି। ସଚେ ପନ ''ଇଦଂ ତୁମ୍ହାକଞ୍ଚ ତୁମ୍ହାକଂ ଅନ୍ତେୱାସିକାନଞ୍ଚ ଦମ୍ମୀ''ତି ଏୱଂ ୱଦତି, ଥେରସ୍ସ ଚ ଅନ୍ତେୱାସିକାନଞ୍ଚ ପାପୁଣାତି। ଉଦ୍ଦେସଂ ଗହେତୁଂ ଆଗତୋ ଗହେତ୍ୱା ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ଚ ଅତ୍ଥି, ତସ୍ସାପି ପାପୁଣାତି। ''ତୁମ୍ହେହି ସଦ୍ଧିଂ ନିବଦ୍ଧଚାରିକଭିକ୍ଖୂନଂ ଦମ୍ମୀ''ତି ୱୁତ୍ତେ ଉଦ୍ଦେସନ୍ତେୱାସିକାନଂ ୱତ୍ତଂ କତ୍ୱା ଉଦ୍ଦେସପରିପୁଚ୍ଛାଦୀନି ଗହେତ୍ୱା ୱିଚରନ୍ତାନଂ ସବ୍ବେସଂ ପାପୁଣାତି। ଅଯଂ ପୁଗ୍ଗଲସ୍ସ ଦେତୀତି ଇମସ୍ମିଂ ପଦେ ୱିନିଚ୍ଛଯୋ। ସେସଂ ସବ୍ବତ୍ଥ ଉତ୍ତାନମେୱାତି।

ଚୀୱରକ୍ଖନ୍ଧକୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

୯। ଚମ୍ପେୟ୍ୟକ୍ଖନ୍ଧକଂ

କସ୍ସପଗୋତ୍ତଭିକ୍ଖୁୱତ୍ଥୁକଥା

୩୮୦। ଚମ୍ପେୟ୍ୟକ୍ଖନ୍ଧକେ – ଗଗ୍ଗରାୟ ପୋକ୍ଖରଣିୟା ତୀରେତି ଗଗ୍ଗରାନାମିକାୟ ଇତ୍ଥିୟା କାରିତପୋକ୍ଖରଣିୟା ତୀରେ। ତନ୍ତିବଦ୍ଧୋତି ତସ୍ମିଂ ଆୱାସେ କତ୍ତବ୍ବତାତନ୍ତିପଟିବଦ୍ଧୋ। ଉସ୍ସୁକ୍କମ୍ପି ଅକାସି ୟାଗୁୟାତିଆଦୀସୁ ମନୁସ୍ସେହି ଆଗନ୍ତୁକେସୁ ଆଗତେସୁ ଆଚିକ୍ଖେୟ୍ୟାଥାତି ୱୁତ୍ତଟ୍ଠାନେୟେୱ ଉସ୍ସୁକ୍କଂ କାତୁଂ ୱଟ୍ଟତି; ନ ଅୱୁତ୍ତଟ୍ଠାନେ। ଗଚ୍ଛ ତ୍ୱଂ ଭିକ୍ଖୂତି ସତ୍ଥା ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ତତ୍ଥେୱ ସେନାସନଂ ସପ୍ପାୟନ୍ତି ଅଦ୍ଦସ, ତେନେୱମାହ।

୩୮୨।ଅଧମ୍ମେନ ୱଗ୍ଗକମ୍ମଂ କରୋନ୍ତୀତିଆଦୀନଂ ପରତୋ ପାଳିୟଂୟେୱ ନାନାକରଣଂ ଆଗମିସ୍ସତି।

୩୮୫।ଅଞ୍ଞତ୍ରାପି ଧମ୍ମା କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତୀତି ଅଞ୍ଞତ୍ରାପି ଧମ୍ମଂ କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତି, ଅୟମେୱ ୱା ପାଠୋ। ଭୂତେନ ୱତ୍ଥୁନା କତଂ ଧମ୍ମେନ କତଂ ନାମ ହୋତି, ତଥା ନ କରୋନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଅଞ୍ଞତ୍ରାପି ୱିନୟା କମ୍ମଂ, ଅଞ୍ଞତ୍ରାପି ସତ୍ଥୁସାସନା କମ୍ମନ୍ତି ଏତେସୁପି ଏସେୱ ନୟୋ। ଏତ୍ଥ ପନ ୱିନୟୋତି ଚୋଦନା ଚ ସାରଣା ଚ। ସତ୍ଥୁସାସନନ୍ତି ଞତ୍ତିସମ୍ପଦା ଅନୁସ୍ସାୱନସମ୍ପଦା ଚ; ତାହି ୱିନା କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ପଟିକୁଟ୍ଠକତନ୍ତି ପଟିକୁଟ୍ଠଞ୍ଚେୱ କତଞ୍ଚ; ୟଂ ଅଞ୍ଞେସୁ ପଟିକ୍କୋସନ୍ତେସୁ କତଂ ତଂ ପଟିକୁଟ୍ଠଞ୍ଚେୱ ହୋତି କତଞ୍ଚ; ତାଦିସମ୍ପି କମ୍ମଂ କରୋନ୍ତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୩୮୭।ଛୟିମାନି ଭିକ୍ଖୱେ କମ୍ମାନି ଅଧମ୍ମକମ୍ମନ୍ତିଆଦୀସୁ ପନ ‘‘ଧମ୍ମୋ’’ତି ପାଳିୟା ଅଧିୱଚନଂ। ତସ୍ମା ୟଂ ୟଥାୱୁତ୍ତାୟ ପାଳିୟା ନ କରିୟତି, ତଂ ଅଧମ୍ମକମ୍ମନ୍ତି ୱେଦିତବ୍ବଂ। ଅୟମେତ୍ଥ ସଙ୍ଖେପୋ, ୱିତ୍ଥାରୋ ପନ ପାଳିୟଂୟେୱ ଆଗତୋ। ସୋ ଚ ଖୋ ଞତ୍ତିଦୁତିୟଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥକମ୍ମାନଂୟେୱ ୱସେନ। ୟସ୍ମା ପନ ଞତ୍ତିକମ୍ମେ ଞତ୍ତିଦୁତିୟଞତ୍ତିଚତୁତ୍ଥେସୁ ୱିୟ ହାପନଂ ୱା ଅଞ୍ଞଥା କରଣଂ ୱା ନତ୍ଥି, ଅପଲୋକନକମ୍ମଞ୍ଚ ସାୱେତ୍ୱାୱ କରିୟତି, ତସ୍ମା ତାନି ପାଳିୟଂ ନ ଦସ୍ସିତାନି, ତେସଂ ସବ୍ବେସମ୍ପି କମ୍ମାନଂ ୱିନିଚ୍ଛୟଂ ପରତୋ ୱଣ୍ଣୟିସ୍ସାମ।

ଚତୁୱଗ୍ଗକରଣାଦିକଥା

୩୮୮। ଇଦାନି ୟଦିଦଂ ଛଟ୍ଠଂ ଧମ୍ମେନ ସମଗ୍ଗକମ୍ମଂ ନାମ, ତଂ ୟେହି ସଙ୍ଘେହି କାତବ୍ବଂ, ତେସଂ ପଭେଦଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ‘‘ପଞ୍ଚ ସଙ୍ଘା’’ତିଆଦି ୱୁତ୍ତଂ। କମ୍ମପ୍ପତ୍ତୋତି କମ୍ମଂ ପତ୍ତୋ, କମ୍ମୟୁତ୍ତୋ କମ୍ମାରହୋ; ନ କିଞ୍ଚି କମ୍ମଂ କାତୁଂ ନାରହତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

୩୮୯।ଚତୁୱଗ୍ଗକରଣଞ୍ଚେ ଭିକ୍ଖୱେ କମ୍ମଂ ଭିକ୍ଖୁନିଚତୁତ୍ଥୋତିଆଦି ପରିସତୋ କମ୍ମୱିପତ୍ତିଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ୱୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ଉକ୍ଖିତ୍ତକଗ୍ଗହଣେନ କମ୍ମନାନାସଂୱାସକୋ ଗହିତୋ, ନାନାସଂୱାସକଗ୍ଗହଣେନ ଲଦ୍ଧିନାନାସଂୱାସକୋ। ନାନାସୀମାୟ ଠିତଚତୁତ୍ଥୋତି ସୀମନ୍ତରିକାୟ ୱା ବହିସୀମାୟ ୱା ହତ୍ଥପାସେ ଠିତେନାପି ସଦ୍ଧିଂ ଚତୁୱଗ୍ଗୋ ହୁତ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ।

୩୯୩।ପାରିୱାସିକଚତୁତ୍ଥୋତିଆଦି ପରିୱାସାଦିକମ୍ମାନଂୟେୱ ପରିସତୋ ୱିପତ୍ତିଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ୱୁତ୍ତଂ, ତେସଂ ୱିନିଚ୍ଛୟଂ ପରତୋ ୱଣ୍ଣୟିସ୍ସାମ।

୩୯୪।ଏକଚ୍ଚସ୍ସ ଭିକ୍ଖୱେ ସଙ୍ଘମଜ୍ଝେ ପଟିକ୍କୋସନା ରୁହତୀତିଆଦି ପଟିକୁଟ୍ଠକତକମ୍ମସ୍ସ କୁପ୍ପାକୁପ୍ପଭାୱଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ୱୁତ୍ତଂ। ପକତତ୍ତସ୍ସାତି ଅୱିପନ୍ନସୀଲସ୍ସ ପାରାଜିକଂ ଅନଜ୍ଝାପନ୍ନସ୍ସ। ଆନନ୍ତରିକସ୍ସାତି ଅତ୍ତନୋ ଅନନ୍ତରଂ ନିସିନ୍ନସ୍ସ।

ଦ୍ୱେନିସ୍ସାରଣାଦିକଥା

୩୯୫।ଦ୍ୱେମା ଭିକ୍ଖୱେ ନିସ୍ସାରଣାତିଆଦି ୱତ୍ଥୁତୋ କମ୍ମାନଂ କୁପ୍ପାକୁପ୍ପଭାୱଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ୱୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ‘‘ଅପ୍ପତ୍ତୋ ନିସ୍ସାରଣଂ, ତଞ୍ଚେ ସଙ୍ଘୋ ନିସ୍ସାରେତି, ସୁନିସ୍ସାରିତୋ’’ତି ଇଦଂ ପବ୍ବାଜନୀୟକମ୍ମଂ ସନ୍ଧାୟ ୱୁତ୍ତଂ। ପବ୍ବାଜନୀୟକମ୍ମେନ ହି ୱିହାରତୋ ନିସ୍ସାରେନ୍ତି, ତସ୍ମା ତଂ ‘‘ନିସ୍ସାରଣା’’ତି ୱୁଚ୍ଚତି। ତଞ୍ଚେସ ୟସ୍ମା କୁଲଦୂସକୋ ନ ହୋତି, ତସ୍ମା ଆୱେଣିକେନ ଲକ୍ଖଣେନ ଅପ୍ପତ୍ତୋ। ୟସ୍ମା ପନସ୍ସ ଆକଙ୍ଖମାନୋ ସଙ୍ଘୋ ପବ୍ବାଜନୀୟକମ୍ମଂ କରେୟ୍ୟାତି ୱୁତ୍ତଂ, ତସ୍ମା ସୁନିସ୍ସାରିତୋ ହୋତି। ତଞ୍ଚେ ସଙ୍ଘୋ ନିସ୍ସାରେତୀତି ସଚେ ସଙ୍ଘୋ ତଜ୍ଜନୀୟକମ୍ମାଦିୱସେନ ନିସ୍ସାରେତି, ସୋ ୟସ୍ମା ତତ୍ଥ ‘‘ତିଣ୍ଣଂ ଭିକ୍ଖୱେ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଆକଙ୍ଖମାନୋ ସଙ୍ଘୋ ତଜ୍ଜନୀୟକମ୍ମଂ କରେୟ୍ୟ – ଏକୋ ଭଣ୍ଡନକାରକୋ ହୋତି କଲହକାରକୋ ୱିୱାଦକାରକୋ ଭସ୍ସକାରକୋ ସଙ୍ଘେ ଅଧିକରଣକାରକୋ, ଏକୋ ବାଲୋ ହୋତି ଅବ୍ୟତ୍ତୋ ଆପତ୍ତିବହୁଲୋ ଅନପଦାନୋ, ଏକୋ ଗିହିସଂସଟ୍ଠୋ ୱିହରତି ଅନନୁଲୋମିକେହି

ଗିହିସଂସଗ୍ଗେହୀ’’ତି (ଚୂଳଵ। ୩୯୫) ଏଵଂ ଏକେକେନପି ଅଙ୍ଗେନ ନିସ୍ସାରଣା ଅନୁଞ୍ଞାତା, ତସ୍ମା ସୁନିସ୍ସାରିତୋ।

୩୯୬।ଓସାରଣାତି ପଵେସନା। ତତ୍ଥ ତଞ୍ଚେ ସଙ୍ଘୋ ଓସାରେତୀତି ଉପସମ୍ପଦକମ୍ମଵସେନ ପଵେସେତି। ଦୋସାରିତୋତି ଦୁଓସାରିତୋ। ସହସ୍ସକ୍ଖତ୍ତୁମ୍ପି ଉପସମ୍ପାଦିତୋ ଅନୁପସମ୍ପନ୍ନୋଵ ହୋତି ଆଚରିଯୁପଜ୍ଝାଯା ଚ ସାତିସାରା, ତଥା ସେସୋ କାରକସଙ୍ଘୋ, ନ କୋଚି ଆପତ୍ତିତୋ ମୁଚ୍ଚତି। ଇତି ଇମେ ଏକାଦସ ଅଭବ୍ବପୁଗ୍ଗଲା ଦୋସାରିତା। ହତ୍ଥଚ୍ଛିନ୍ନାଦଯୋ ପନ ଦ୍ଵତ୍ତିଂସ ସୁଓସାରିତା, ଉପସମ୍ପାଦିତା ଉପସମ୍ପନ୍ନାଵ ହୋନ୍ତି, ନ ତେ ଲଦ୍ଧୁ କିଞ୍ଚି ଵତ୍ତୁଂ। ଆଚରିଯୁପଜ୍ଝାଯା ପନ କାରକସଙ୍ଘୋ ଚ ସାତିସାରା, ନ କୋଚି ଆପତ୍ତିତୋ ମୁଚ୍ଚତି।

୩୯୭।ଇଧ ପନ ଭିକ୍ଖଵେ ଭିକ୍ଖୁସ୍ସ ନ ହୋତି ଆପତ୍ତି ଦଟ୍ଠବ୍ବାତିଆଦି ଅଭୂତଵତ୍ଥୁଵସେନ ଅଧମ୍ମକମ୍ମଂ, ଭୂତଵତ୍ଥୁଵସେନ ଧମ୍ମକମ୍ମଞ୍ଚ ଦସ୍ସେତୁଂ ଵୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜିତାତି ପଟିନିସ୍ସଜ୍ଜିତବ୍ବା।

ଉପାଲିପୁଚ୍ଛାକଥା

୪୦୦। ଉପାଲିପଞ୍ହେସୁପି ଵତ୍ଥୁଵସେନେଵ ଧମ୍ମାଧମ୍ମକମ୍ମଂ ଵିଭତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ଦ୍ଵେ ନଯା – ଏକମୂଲକୋ ଚ ଦ୍ଵିମୂଲକୋ ଚ। ଏକମୂଲକୋ ଉତ୍ତାନୋଯେଵ। ଦ୍ଵିମୂଲକେ ଯଥା ସତିଵିନଯୋ ଅମୂଳ୍ହଵିନଯେନ ସଦ୍ଧିଂ ଏକା ପୁଚ୍ଛା କତା, ଏଵଂ ଅମୂଳ୍ହଵିନଯାଦଯୋପି ତସ୍ସପାପିଯ୍ୟସିକାଦୀହି। ଅଵସାନେ ପନ ଉପସମ୍ପଦାରହଂ ଉପସମ୍ପାଦେତୀତି ଏକମେଵ ପଦଂ ହୋତି। ପରତୋ ଭିକ୍ଖୂନମ୍ପି ସତିଵିନଯଂ ଆଦିଂ କତ୍ଵା ଏକେକେନ ସଦ୍ଧିଂ ସେସପଦାନି ଯୋଜେତବ୍ବାନି।

ତଜ୍ଜନୀଯକମ୍ମକଥା

୪୦୭।ଇଧ ପନ ଭିକ୍ଖଵେ ଭିକ୍ଖୁ ଭଣ୍ଡନକାରକୋତିଆଦି ‘‘ଅଧମ୍ମେନଵଗ୍ଗଂ, ଅଧମ୍ମେନସମଗ୍ଗଂ; ଧମ୍ମେନଵଗ୍ଗଂ, ଧମ୍ମପତିରୂପକେନଵଗ୍ଗଂ, ଧମ୍ମପତିରୂପକେନସମଗ୍ଗ’’ନ୍ତି ଇମେସଂ ଵସେନ ଚକ୍କଂ ବନ୍ଧିତ୍ଵା ତଜ୍ଜନୀଯାଦୀସୁ ସତ୍ତସୁ କମ୍ମେସୁ ପଟିପସ୍ସଦ୍ଧୀସୁ ଚ ଵିପତ୍ତିଦସ୍ସନତ୍ଥଂ ଵୁତ୍ତଂ। ତତ୍ଥ ଅନପଦାନୋତି ଅପଦାନଵିରହିତୋ। ଅପଦାନଂ ଵୁଚ୍ଚତି ପରିଚ୍ଛେଦୋ; ଆପତ୍ତିପରିଚ୍ଛେଦଵିରହିତୋତି ଅତ୍ଥୋ। ତତୋ ପରଂ ପଟିକୁଟ୍ଠକତକମ୍ମପ୍ପଭେଦଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ସାଯେଵ ପାଳି ‘‘ଅକତଂ କମ୍ମ’’ନ୍ତିଆଦୀହି ସଂସନ୍ଦିତ୍ଵା ଵୁତ୍ତା। ତତ୍ଥ ନ କିଞ୍ଚି ପାଳିଅନୁସାରେନ ନ ସକ୍କା ଵିଦିତୁଂ, ତସ୍ମା ଵଣ୍ଣନଂ ନ ଵିତ୍ଥାରଯିମ୍ହାତି।

ଚମ୍ପେଯ୍ୟକ୍ଖନ୍ଧକଵଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୧୦। କୋସମ୍ବକକ୍ଖନ୍ଧକଂ

କୋସମ୍ବକୱିୱାଦକଥା

୪୫୧। କୋସମ୍ବକକ୍ଖନ୍ଧକେ – ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆପତ୍ତିୟା ଅଦସ୍ସନେ ଉକ୍ଖିପିଂସୂତି ଏତ୍ଥ ଅଯମନୁପୁବ୍ବିକଥା – ଦ୍ୱେ କିର ଭିକ୍ଖୂ ଏକସ୍ମିଂ ଆୱାସେ ୱସନ୍ତି ୱିନଯଧରୋ ଚ ସୁତ୍ତନ୍ତିକୋ ଚ। ତେସୁ ସୁତ୍ତନ୍ତିକୋ ଭିକ୍ଖୁ ଏକଦିୱସଂ ୱଚ୍ଚକୁଟିଂ ପୱିଟ୍ଠୋ ଆଚମନୌଦକାୱସେସଂ ଭାଜନେ ଠପେତ୍ୱାୱ ନିକ୍ଖମି। ୱିନଯଧରୋ ପଚ୍ଛା ପୱିଟ୍ଠୋ ତଂ ଉଦକଂ ଦିସ୍ୱା ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ପୁଚ୍ଛି – ''ଆୱୁସୋ, ତଯା ଇଦଂ ଉଦକଂ ଠପିତ''ନ୍ତି? ''ଆମାୱୁସୋ''ତି। ''କିଂ ପନ ତ୍ୱଂ ଏତ୍ଥ ଆପତ୍ତିଭାୱଂ ନ ଜାନାସୀ''ତି? ''ଆମ, ନ ଜାନାମୀ''ତି। ''ହୋତି, ଆୱୁସୋ ଏତ୍ଥ ଆପତ୍ତୀ''ତି? ''ସଚେ ହୋତି, ଦେସିସ୍ସାମୀ''ତି। ''ସଚେ ପନ ତେ, ଆୱୁସୋ, ଅସଞ୍ଚିଚ୍ଚ ଅସତିଯା କତଂ, ନତ୍ଥି ଆପତ୍ତୀ''ତି। ସୋ ତସ୍ସା ଆପତ୍ତିୟା ଅନାପତ୍ତିଦିଟ୍ଠି ଅହୋସି।

ୱିନଯଧରୋପି ଅତ୍ତନୋ ନିସ୍ସିତକାନଂ ''ଅଯଂ ସୁତ୍ତନ୍ତିକୋ ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜମାନୋପି ନ ଜାନାତୀ''ତି ଆରୋଚେସି। ତେ ତସ୍ସ ନିସ୍ସିତକେ ଦିସ୍ୱା ''ତୁମ୍ହାକଂ ଉପଜ୍ଝାଯୋ ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜିତ୍ୱାପି ଆପତ୍ତିଭାୱଂ ନ ଜାନାତୀ''ତି ଆହଂସୁ। ତେ ଗନ୍ତ୍ୱା ଅତ୍ତନୋ ଉପଜ୍ଝାଯସ୍ସ ଆରୋଚେସୁଂ। ସୋ ଏୱମାହ – ''ଅଯଂ ୱିନଯଧରୋ ପୁବ୍ବେ ଅନାପତ୍ତୀ''ତି ୱତ୍ୱା ''ଇଦାନି ଆପତ୍ତୀ''ତି ୱଦତି। ମୁସାୱାଦୀ ଏସୋ''ତି। ତେ ଗନ୍ତ୍ୱା ''ତୁମ୍ହାକଂ ଉପଜ୍ଝାଯୋ ମୁସାୱାଦୀ''ତି ଏୱଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ କଲହଂ ୱଡ୍ଢଯିଂସୁ। ତତୋ ୱିନଯଧରୋ ଓକାସଂ ଲଭିତ୍ୱା ତସ୍ସ ଆପତ୍ତିୟା ଅଦସ୍ସନେ ଉକ୍ଖେପନୀଯକମ୍ମଂ ଅକାସି। ତେନ ୱୁତ୍ତଂ – ''ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଆପତ୍ତିୟା ଅଦସ୍ସନେ ଉକ୍ଖିପିଂସୂ''ତି।

୪୫୩।ଭିନ୍ନୋ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘୋ ଭିନ୍ନୋ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘୋତି ଏତ୍ଥ ନ ତାୱ ଭିନ୍ନୋ; ଅପିଚ ଖୋ ଯଥା ଦେୱେ ୱୁଟ୍ଠେ ''ଇଦାନି ସସ୍ସଂ ନିପ୍ଫନ୍ନ''ନ୍ତି ୱୁଚ୍ଚତି, ଅୱସ୍ସଞ୍ହି ତଂ ନିପ୍ଫଜ୍ଜିସ୍ସତି, ଏୱମେୱ ଇମିନା କାରଣେନ ଆଯତିଂ ଅୱସ୍ସଂ ଭିଜ୍ଜିସ୍ସତି, ସୋ ଚ ଖୋ କଲହୱସେନ ନ ସଙ୍ଘଭେଦୱସେନ, ତସ୍ମା ''ଭିନ୍ନୋ''ତି ୱୁତ୍ତଂ। ସମ୍ଭମଅତ୍ଥୱସେନ ଚେତ୍ଥ ଆମେଡିତଂ ୱେଦିତବ୍ବଂ।

୪୫୪।ଏତମତ୍ଥଂଭାସିତ୍ୱା ଉଟ୍ଠାଯାସନା ପକ୍କାମୀତି କସ୍ମା ଏୱଂ ଭାସିତ୍ୱା ପକ୍କାମି? ସଚେ ହି ଭଗୱା ଉକ୍ଖେପକେ ୱା ''ଅକାରଣେ ତୁମ୍ହେହି ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଉକ୍ଖିତ୍ତୋ''ତି ୱଦେଯ୍ୟ, ଉକ୍ଖିତ୍ତାନୁୱତ୍ତକେ ୱା ''ତୁମ୍ହେ ଆପତ୍ତିଂ ଆପନ୍ନା''ତି ୱଦେଯ୍ୟ, ''ଏତେସଂ ଭଗୱା ପକ୍ଖୋ, ଏତେସଂ ଭଗୱା ପକ୍ଖୋ''ତି ୱତ୍ୱା ଆଘାତଂ ବନ୍ଧେଯ୍ୟୁଂ, ତସ୍ମା ତନ୍ତିମେୱ ଠପେତ୍ୱା ଏତମତ୍ଥଂ ଭାସିତ୍ୱା ଉଟ୍ଠାଯାସନା ପକ୍କାମି।

୪୫୫।ଅତ୍ତନା ୱା ଅତ୍ତାନନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଯୋ ସଙ୍ଘେନ ଉକ୍ଖେପନୀଯକତାନଂ ଅଧମ୍ମୱାଦୀନଂ ପକ୍ଖେ ନିସିନ୍ନୋ ''ତୁମ୍ହେ କିଂ ଭଣଥା''ତି ତେସଞ୍ଚ ଇତରେସଞ୍ଚ ଲଦ୍ଧିଂ ସୁତ୍ୱା ''ଇମେ ଅଧମ୍ମୱାଦିନୋ, ଇତରେ ଧମ୍ମୱାଦିନୋ''ତି ଚିତ୍ତଂ ଉପ୍ପାଦେତି, ଅଯଂ ତେସଂ ମଜ୍ଝେ ନିସିନ୍ନୋୱ ତେସଂ ନାନାସଂୱାସକୋ ହୋତି, କମ୍ମଂ କୋପେତି, ଇତରେସମ୍ପି ହତ୍ଥପାସଂ ଅନାଗତତ୍ତା କୋପେତି। ଏୱଂ ଅତ୍ତନା ୱା ଅତ୍ତାନଂ ନାନାସଂୱାସକଂ କରୋତି। ସମାନସଂୱାସକନ୍ତି ଏତ୍ଥାପି ଯୋ ଅଧମ୍ମୱାଦୀନଂ ପକ୍ଖେ ନିସିନ୍ନୋ ''ଅଧମ୍ମୱାଦିନୋ ଇମେ, ଇତରେ ଧମ୍ମୱାଦିନୋ''ତି ତେସଂ ମଜ୍ଝଂ ପୱିସତି, ଯତ୍ଥ ୱା ତତ୍ଥ ୱା ପନ ପକ୍ଖେ ନିସିନ୍ନୋ ''ଇମେ ଧମ୍ମୱାଦିନୋ''ତି ଗଣ୍ହାତି, ଅଯଂ ଅତ୍ତନା ୱା ଅତ୍ତାନଂ ସମାନସଂୱାସକଂ କରୋତୀତି ୱେଦିତବ୍ବୋ।

୪୫୬।କାଯକମ୍ମଂ ୱଚୀକମ୍ମନ୍ତି ଏତ୍ଥ କାଯେନ ପହରନ୍ତା କାଯକମ୍ମଂ ଉପଦଂସେନ୍ତି, ଫରୁସଂ ୱଦନ୍ତା ୱଚୀକମ୍ମଂ ଉପଦଂସେନ୍ତୀତି ୱେଦିତବ୍ବା। ହତ୍ଥପରାମାସଂ କରୋନ୍ତୀତି କୋଧୱସେନ ହତ୍ଥେହି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପରାମସନଂ କରୋନ୍ତି। ଅଧମ୍ମିଯାଯମାନେତି ଅଧମ୍ମିଯାନି କିଚ୍ଚାନି କୁରୁମାନେ। ଅସମ୍ମୋଦିକାୱତ୍ତମାନାଯାତି ଅସମ୍ମୋଦିକାଯ ୱତ୍ତମାନାଯ। ଅଯମେୱ ୱା ପାଠୋ। ସମ୍ମୋଦନକଥାଯ ଅୱତ୍ତମାନାଯାତି ଅତ୍ଥୋ। ଏତ୍ତାୱତା ନ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞନ୍ତି ଏତ୍ଥ ଦ୍ୱେ ପନ୍ତିଯୋ କତ୍ୱା ଉପଚାରଂ ମୁଞ୍ଚିତ୍ୱା ନିସୀଦିତବ୍ବଂ, ଧମ୍ମିଯାଯମାନେ ପନ ସମ୍ମୋଦିକାଯ ୱତ୍ତମାନାଯ ଆସନନ୍ତରିକାଯ ନିସୀଦିତବ୍ବଂ, ଏକେକଂ ଆସନଂ ଅନ୍ତରଂ କତ୍ୱା ନିସୀଦିତବ୍ବଂ।

୪୫୭-୪୫୮।ମା ଭଣ୍ଡନନ୍ତିଆଦୀସୁ ''ଅକତ୍ଥା''ତି ପାଠସେସଂ ଗହେତ୍ୱା ''ମା ଭଣ୍ଡନଂ ଅକତ୍ଥା''ତି ଏୱମତ୍ଥୋ ଦଟ୍ଠବ୍ବୋ। ଅଧମ୍ମୱାଦୀତି ଉକ୍ଖିତ୍ତାନୁୱତ୍ତକେସୁ ଅଞ୍ଞତରୋ। ଅଯଂ ପନ ଭିକ୍ଖୁ ଭଗୱତୋ ଅତ୍ଥକାମୋ, ଅଯଂ କିରସ୍ସ ଅଧିପ୍ପାଯୋ ''ଇମେ ଭିକ୍ଖୂ କୋଧାଭିଭୂତା ସତ୍ଥୁ ୱଚନଂ ନ ଗଣ୍ହନ୍ତି, ମା ଭଗୱା ଏତେ ଓୱଦନ୍ତୋ କିଲମିତ୍ଥା''ତି ତସ୍ମା ଏୱମାହ। ଭଗୱା ପନ ''ପଚ୍ଛାପି ସଞ୍ଞଂ ଲଭିତ୍ୱା ଓରମିସ୍ସନ୍ତୀ''ତି ତେସଂ ଅନୁକମ୍ପାଯ ଅତୀତୱତ୍ଥୁଂ ଆହରିତ୍ୱା କଥେସି। ତତ୍ଥ ଅନତ୍ଥତୋତି ଅନତ୍ଥୋ ଅତୋ; ଏତସ୍ମା ମେ ପୁରିସା ଅନତ୍ଥୋତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି। ଅଥ ୱା ଅନତ୍ଥତୋତି ଅନତ୍ଥଦୋ। ସେସଂ ପାକଟମେୱ।

୪୬୪।ପୁଥୁସଦ୍ଦୋତିଆଦିଗାଥାସୁ ପନ ପୁଥୁ ମହା ସଦ୍ଦୋ ଅସ୍ସାତି ପୁଥୁସଦ୍ଦୋ। ସମଜନୋତି ସମାନୋ ଏକସଦିସୋ ଜନୋ; ସଙ୍ଘୋ ଚାଯଂ ଭଣ୍ଡନକାରକୋଜନୋ ସମନ୍ତତୋ ସଦ୍ଦନିଚ୍ଛାରଣେନ ପୁଥୁସଦ୍ଦୋ ଚେଓ ସଦିସୋ ଚାତି ଖୁତ୍ତଂ ହୋତି। ନ ବାଲୋ କୋଚି ମଞ୍ଞଥାତି ତତ୍ଥ କୋଚି ଏକୋପି ''ଅହଂ ବାଲୋ''ତି ନ ମଞ୍ଞିତ୍ଥ; ସଙ୍ଘେପି ପଣ୍ଡିତମାନିନୋଯେଓ। ନାଞ୍ଞଂ ଭିଯ୍ୟୋ ଅମଞ୍ଞରୁନ୍ତି କୋଚି ଏକୋପି ''ଅହଂ ବାଲୋ''ତି ଚ ନ ମଞ୍ଞିତ୍ଥ; ଭିଯ୍ୟୋ ଚ ସଙ୍ଘସ୍ମିଂ ଭିଜ୍ଜମାନେ ଅଞ୍ଞମ୍ପି ଏକଂ ''ମଯ୍ହଂ କାରଣା ସଙ୍ଘୋ ଭିଜ୍ଜତୀ''ତି ଇଦଂ କାରଣଂ ନ ମଞ୍ଞିତ୍ଥାତି ଅତ୍ଥୋ।

ପରିମୁଟ୍ଠାତି ପରିମୁଟ୍ଠସ୍ସତିନୋ। ୱାଚାଗୋଚରଭାଣିନୋତି ରାକାରସ୍ସ ରସ୍ସାଦେସୋ କତୋ , ୱାଚାଗୋଚରା ନ ସତିପଟ୍ଠାନାଦିଗୋଚରା। ଭାଣିନୋ ଚ କଥଂ ଭାଣିନୋ? ଯାୱିଚ୍ଛନ୍ତି ମୁଖାଯାମଂ ଯାୱ ମୁଖଂ ପସାରେତୁଂ ଇଚ୍ଛନ୍ତି, ତାୱ ପସାରେତ୍ୱା ଭାଣିନୋ, ଏକୋପି ସଙ୍ଘଗାରୱେନ ମୁଖସଙ୍କୋଚଂ ନ କରୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ଯେନ ନୀତାତି ଯେନ କଲହେନ ଇମଂ ନିଲ୍ଲଜ୍ଜଭାୱଂ ନୀତା। ନ ତଂ ୱିଦୂତି ନ ତଂ ଜାନନ୍ତି, ''ଏୱଂ ସାଦୀନୱୋ ଅଯ''ନ୍ତି।

ଯେ ଚ ତଂ ଉପନଯ୍ହନ୍ତୀତି ତଂ ''ଅକ୍କୋଚ୍ଛି ମଂ, ଅୱଧି ମ''ନ୍ତିଆଦିକଂ ଆକାରଂ ଯେ ଚ ଉପନଯ୍ହନ୍ତି। ସନନ୍ତନୋତି ପୋରାଣୋ।

ପରେତି ପଣ୍ଡିତେ ଠପେତ୍ୱା ତତୋ ଅଞ୍ଞେ ଭଣ୍ଡନକାରକା ପରେ ନାମ। ତେ ଏତ୍ଥ ସଙ୍ଘମଜ୍ଝେ କଲହଂ କରୋନ୍ତା ''ମଯଂ ଯମାମସେ ଉପଯମାମ; ସତତଂ ସମିତଂ ମଚ୍ଚୁସନ୍ତିକଂ ଗଚ୍ଛାମା''ତି ନ ଜାନନ୍ତି। ଯେ ଚ ତତ୍ଥ ୱିଜାନନ୍ତୀତି ଯେ ତତ୍ଥ ପଣ୍ଡିତା ''ମଯଂ ମଚ୍ଚୁସମୀପଂ ଗଚ୍ଛାମା''ତି ୱିଜାନନ୍ତି। ତତୋସମ୍ମନ୍ତି ମେଧଗାତି ଏୱଞ୍ହି ତେ ଜାନନ୍ତା ଯୋନିସୋମନସିକାରଂ ଉପ୍ପାଦେତ୍ୱା ମେଧଗାନଂ କଲହାନଂ ୱୂପସମାଯ ପଟିପଜ୍ଜନ୍ତି।

ଅଟ୍ଠିଚ୍ଛିନ୍ନାତି ଅଯଂ ଗାଥା ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତଞ୍ଚ ଦୀଘାୱୁକୁମାରଞ୍ଚ ସନ୍ଧାଯ ୱୁତ୍ତା। ତେସମ୍ପି ହୋତି ସଙ୍ଗତି, କସ୍ମା ତୁମ୍ହାକଂ ନ ହୋତି, ଯେସଂ ୱୋ ନେୱ ମାତାପିତୂନଂ ଅଟ୍ଠୀନି ଛିନ୍ନାନି, ନ ପାଣା ହତା, ନ ଗୱାସ୍ସଧନାନି ହଟାନୀତି।

ସଚେ ଲଭେଥାତିଆଦିଗାଥା ପଣ୍ଡିତସହାଯସ୍ସ ଚ ବାଲସହାଯସ୍ସ ଚ ୱଣ୍ଣାୱଣ୍ଣଦୀପନତ୍ଥଂ ୱୁତ୍ତା। ଅଭିଭୁଯ୍ୟ ସବ୍ବାନି ପରିସ୍ସଯାନୀତି ପାକଟପରିସ୍ସଯେ ଚ ପଟିଚ୍ଛନ୍ନପରିସ୍ସଯେ ଚ ଅଭିଭୱିତ୍ୱା ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅତ୍ତମନୋ ସତିମା ଚରେଯ୍ୟ।

ରାଜାୱରଟ୍ଠଂ ୱିଜିତନ୍ତି ଯଥା ଅତ୍ତନୋ ୱିଜିତଂ ରଟ୍ଠଂ ମହାଜନକରାଜା ଚ ଅରିନ୍ଦମମହାରାଜା ଚ ପହାଯ ଏକକା ଚରିଂସୁ; ଏୱଂ ଚରେଯ୍ୟାତି ଅତ୍ଥୋ। ମାତଙ୍ଗରଞ୍ଞେୱ ନାଗୋତି ମାତଙ୍ଗୋ ଅରଞ୍ଞେ ନାଗୋୱ। ମାତଙ୍ଗୋତି ହତ୍ଥୀ ୱୁଚ୍ଚତି; ନାଗୋତି ମହନ୍ତାଧିୱଚନମେତଂ। ଯଥା ହି ମାତୁପୋସକୋ ମାତଙ୍ଗନାଗୋ ଅରଞ୍ଞେ ଏକୋ ଚରି, ନ ଚ ପାପାନି ଅକାସି। ଯଥା ଚ ପାଲିଲେଯ୍ୟକୋ, ଏୱଂ ଏକୋ ଚରେ, ନ ଚ ପାପାନି କଯିରାତି ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି।

ପାଲିଲେଯ୍ୟକଗମନକଥା

୪୬୭।ପାଲିଲେଯ୍ୟକେ ୱିହରତି ରକ୍ଖିତୱନସଣ୍ଡେତି ପାଲିଲେଯ୍ୟକଂ ଉପନିସ୍ସାଯ ରକ୍ଖିତୱନସଣ୍ଡେ ୱିହରତି। ହତ୍ଥିନାଗୋତି ମହାହତ୍ଥୀ। ହତ୍ଥିକଲଭେହୀତି ହତ୍ଥିପୋତକେହି। ହତ୍ଥିଚ୍ଛାପେହୀତି ଖୀରୂପକେହି ଦହରପୋତକେହି। ଛିନ୍ନଗ୍ଗାନୀତି ତେହି ପୁରତୋ ପୁରତୋ ଗଚ୍ଛନ୍ତେହି ଛିନ୍ନଗ୍ଗାନି ଖାଯିତାୱସେସାନି ଖାଣୁସଦିସାନି ତିଣାନି ଖାଦତି। ଓଭଗ୍ଗୋଭଗ୍ଗନ୍ତି ତେନ ହତ୍ଥିନାଗେନ ଉଚ୍ଚଟ୍ଠାନତୋ ଭଞ୍ଜିତ୍ୱା ଭଞ୍ଜିତ୍ୱା ପାତିତଂ। ଅସ୍ସ ସାଖାଭଙ୍ଗନ୍ତି ଏତସ୍ସ ସନ୍ତକଂ ସାଖାଭଙ୍ଗଂ ତେ ଖାଦନ୍ତି। ଆୱିଲାନୀତି ତେହି ପଠମତରଂ ଓତରିତ୍ୱା ପିୱନ୍ତେହି ଆଲୁଲିତାନି କଦ୍ଦମୋଦକାନି ପିୱତି। ଓଗାହାତି ତିତ୍ଥତୋ।

ନାଗସ୍ସ ନାଗେନାତି ହତ୍ଥିନାଗସ୍ସ ବୁଦ୍ଧନାଗେନ। ଈସାଦନ୍ତସ୍ସାତି ରଥଈସାସଦିସଦନ୍ତସ୍ସ। ଯଦେକୋ ରମତୀ ୱନେତି ଯସ୍ମା ବୁଦ୍ଧନାଗୋ ୱିଯ ଅଯମ୍ପି ହତ୍ଥିନାଗୋ ଏକୋ ପୱିୱିତ୍ତୋ ୱନେ ରମତି; ତସ୍ମାସ୍ସ ନାଗସ୍ସ ନାଗେନ ଚିତ୍ତଂ ସମେତି, ଏକୀଭାୱରତିଯା ଏକସଦିସଂ ହୋତୀତି ଅତ୍ଥୋ।

ଯଥାଭିରନ୍ତଂ ୱିହରିତ୍ୱାତି ଏତ୍ଥ ତେମାସଂ ଭଗୱା ତତ୍ଥ ୱିହାସୀତି ୱେଦିତବ୍ବୋ। ଏତ୍ତାୱତା କୋସମ୍ବକେହି କିର ଉକ୍କାଣ୍ଠୋ ଭଗୱା ତେମାସଂ ଅରଞ୍ଞଂ ପୱିସିତ୍ୱା ୱସୀତି ସବ୍ବତ୍ଥ କଥା ପତ୍ଥଟା ଅହୋସି।

ଅଥ ଖୋ କୋସମ୍ବକା ଉପାସକାତି ଅଥ ଖୋ ଇମଂ କଥାସଲ୍ଲାପଂ ସୁତ୍ୱା କୋସମ୍ବିୱାସିନୋ ଉପାସକା।

ଅଟ୍ଠାରସୱତ୍ଥୁକଥା

୪୬୮।ଅଧମ୍ମଂ ଧମ୍ମୋତିଆଦୀନି ଅଟ୍ଠାରସ ଭେଦକରୱତ୍ଥୂନି ସଙ୍ଘଭେଦକକ୍ଖନ୍ଧକେ ୱଣ୍ଣୟିସ୍ସାମ।

୪୬୫।ତଂଉକ୍ଖିତ୍ତକଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଓସାରେତ୍ୱାତି ତଂ ଗହେତ୍ୱା ସୀମଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ଆପତ୍ତିଂ ଦେସାପେତ୍ୱା କମ୍ମୱାଚାୟ ଓସାରେତ୍ୱା। ତାୱଦେୱ ଉପୋସଥୋତି ତଂଦିୱସମେୱ ଉପୋସଥକ୍ଖନ୍ଧକେ ୱୁତ୍ତନୟେନେୱ ସାମଗ୍ଗୀଉପୋସଥୋ କାତବ୍ବୋ।

୪୭୬।ଅମୂଲା ମୂଲଂ ଗନ୍ତ୍ୱାତି ନ ମୂଲା ମୂଲଂ ଗନ୍ତ୍ୱା; ତଂ ୱତ୍ଥୁଂ ଅୱିନିଚ୍ଛିନିତ୍ୱାତି ଅତ୍ଥୋ। ଅୟଂ ୱୁଚ୍ଚତି ଉପାଲି ସଙ୍ଘସାମଗ୍ଗୀ ଅତ୍ଥାପେତା ବ୍ୟଞ୍ଜନୂପେତାତି ଅତ୍ଥତୋ ଅପଗତା, ‘‘ସଙ୍ଘସାମଗ୍ଗୀ’’ତି ଇମଂ ପନ ବ୍ୟଞ୍ଜନମତ୍ତଂ ଉପେତା।

୪୭୭।ସଙ୍ଘସ୍ସ କିଚ୍ଚେସୂତି ସଙ୍ଘସ୍ସ କରଣୀୟେସୁ ଉପ୍ପନ୍ନେସୁ। ମନ୍ତନାସୂତି ୱିନୟମନ୍ତନାସୁ। ଅତ୍ଥେସୁ ଜାତେସୂତି ୱିନୟଅତ୍ଥେସୁ ଉପ୍ପନ୍ନେସୁ। ୱିନିଚ୍ଛୟେସୂତି ତେସଂୟେୱ ଅତ୍ଥାନଂ ୱିନିଚ୍ଛୟେସୁ। ମହତ୍ଥିକୋତି ମହାଉପକାରୋ। ପଗ୍ଗହାରହୋତି ପଗ୍ଗଣ୍ହିତୁଂ ୟୁତ୍ତୋ।

ଅନାନୁୱଜ୍ଜୋ ପଠମେନ ସୀଲତୋତିଆଦିମ୍ହିୟେୱ ତାୱ ସୀଲତୋ ନ ଉପୱଜ୍ଜୋ। ଅପେକ୍ଖିତାଚାରୋତି ଅପେକ୍ଖିତାଚାରୋ; ଆଲୋକିତେ ୱିଲୋକିତେ ସମ୍ପଜାନକାରୀତିଆଦିନା ନୟେନ ଉପପରିକ୍ଖିତାଚାରୋ। ଅଟ୍ଠକଥାସୁ ପନ ‘‘ଅପ୍ପଟିଚ୍ଛନ୍ନାଚାରୋ’’ତି ୱୁତ୍ତଂ।

ୱିସୟ୍ହାତି ଅଭିଭୱିତ୍ୱା। ଅନୁୟ୍ୟୁତଂ ଭଣନ୍ତି ଅନୁଞ୍ଞାତଂ ଅନପଗତଂ ଭଣନ୍ତୋ। ୟସ୍ମା ହି ସୋ ଅନୁୟ୍ୟୁତଂ ଭଣତି, ଉସୂୟାୟ ୱା ଅଗତିଗମନୱସେନ ୱା କାରଣାପଗତଂ ନ ଭଣତି, ତସ୍ମା ଅତ୍ଥଂ ନ ହାପେତି। ଉସୂୟାୟ ପନ ଅଗତିଗମନୱସେନ ୱା ଭଣନ୍ତୋ ଅତ୍ଥଂ ହାପେତି, କାରଣଂ ନ ଦେତି, ତସ୍ମା ସୋ ପରିସଗତୋ ଛମ୍ଭତି ଚେୱ ୱେଧତି ଚ। ୟୋ ଇଦିସୋ ନ ହୋତି, ଅୟଂ ‘‘ପଗ୍ଗହାରହୋ’’ତି ଦସ୍ସେତି।

କିଞ୍ଚ ଭିୟ୍ୟୋ ‘‘ତଥେୱ ପଞ୍ହଂ’’ନ୍ତି ଗାଥା, ତସ୍ସତ୍ଥୋ – ୟଥା ଚ ଅନୁୟ୍ୟୁତଂ ଭଣନ୍ତୋ ଅତ୍ଥଂ ନ ହାପେତି, ତଥେୱ ପରିସାୟ ମଜ୍ଝେ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛିତୋ ସମାନୋ ନ ଚେୱ ପଜ୍ଝାୟତି, ନ ଚ ମଙ୍କୁ ହୋତି। ୟୋ ହି ଅତ୍ଥଂ ନ ଜାନାତି, ସୋ ପଜ୍ଝାୟତି। ୟୋ ୱତ୍ତୁଂ ନ ସକ୍କୋତି, ସୋ ମଙ୍କୁ ହୋତି। ୟୋ ପନ ଅତ୍ଥଞ୍ଚ ଜାନାତି, ୱତ୍ତୁଞ୍ଚ ସକ୍କୋତି; ସୋ ନ ପଜ୍ଝାୟତି, ନ ମଙ୍କୁ ହୋତି। କାଲାଗତନ୍ତି କଥେତବ୍ବୟୁତ୍ତକାଲେ ଆଗତଂ। ବ୍ୟାକରଣାରହନ୍ତି ପଞ୍ହସ୍ସ ଅତ୍ଥାନୁଲୋମତାୟ ବ୍ୟାକରଣାନୁଚ୍ଛୱିକଂ। ୱଚୋତି ୱଦନ୍ତୋ; ଏୱରୂପଂ ୱଚନଂ ଭଣନ୍ତୋତି ଅତ୍ଥୋ। ରଞ୍ଜେତୀତି ତୋସେତି। ୱିଞ୍ଞୂପରିସନ୍ତି ୱିଞ୍ଞୂନଂ ପରିସଂ।

ଆଚେରକମ୍ହି ଚ ସକେତି ଅତ୍ତନୋ ଆଚରିୟୱାଦେ। ଅଲଂ ପମେତୁନ୍ତି ୱୀମଂସିତୁଂ ତଂ ତଂ କାରଣଂ ପଞ୍ଞାୟ ତୁଲୟିତୁଂ ସମତ୍ଥୋ। ପଗୁଣୋତି କତପରିଚୟୋ ଲଦ୍ଧାସେୱନୋ। କଥେତବ୍ବେତି କଥେତବ୍ବେ। ୱିରଦ୍ଧିକୋୱିଦୋତି ୱିରଦ୍ଧଟ୍ଠାନକୁସଲୋ।

ପଚ୍ଚତ୍ଥିକା ୟେନ ୱଜନ୍ତୀତି ଅୟଂ ଗାଥା ୟାଦିସେ କଥେତବ୍ବେ ପଗୁଣୋ, ତଂ ଦସ୍ସେତୁଂ ୱୁତ୍ତା। ଅୟଞ୍ହେତ୍ଥ ଅତ୍ଥୋ – ୟାଦିସେନ କଥିତେନ ପଚ୍ଚତ୍ଥିକା ଚ ନିଗ୍ଗହଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ମହାଜନୋ ଚ ସଞ୍ଞତ୍ତିଂ ଗଚ୍ଛତି; ସଞ୍ଞତ୍ତିଂ ଅୱବୋଧନଂ ଗଚ୍ଛତୀତି ଅତ୍ଥୋ। ୟଞ୍ଚ କଥେନ୍ତୋ ସକଂ ଆଦାୟଂ ଅତ୍ତନୋ ଆଚରିୟୱାଦଂ ନ ହାପେତି, ୟସ୍ମିଂ ୱତ୍ଥୁସ୍ମିଂ ଅଧିକରଣଂ ଉପ୍ପନ୍ନଂ, ତଦନୁରୂପଂ ଅନୁପଘାତକରଂ ପଞ୍ହଂ ବ୍ୟାକରମାନୋ ତାଦିସେ କଥେତବ୍ବେ ପଗୁଣୋ ହୋତୀତି।

ଦୂତେୟ୍ୟକମ୍ମେସୁ ଅଲନ୍ତି ଅଟ୍ଠହି ଦୂତଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତତ୍ତା ସଙ୍ଘସ୍ସ ଦୂତେୟ୍ୟକମ୍ମେସୁ ସମତ୍ଥୋ। ସୁଟ୍ଠୁ ଉଗ୍ଗଣ୍ହାତୀତି ସମୁଗ୍ଗହୋ। ଇଦଂ ୱୁତ୍ତଂ ହୋତି – ୟଥା ନାମ ଆହୁନଂ ଆହୁତିପିଣ୍ଡଂ ସମୁଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତି, ଏୱଂ ପୀତିସୋମନସ୍ସଜାତେନେୱ ଚେତସା ସଙ୍ଘସ୍ସ କିଚ୍ଚେସୁ ସମୁଗ୍ଗହୋ, ସଙ୍ଘସ୍ସକିଚ୍ଚେସୁ ତସ୍ସ ତସ୍ସ କିଚ୍ଚସ୍ସ ପଟିଗ୍ଗାହକୋତି ଅତ୍ଥୋ। କରଂ ୱଚୋତି ୱଚନଂ କରୋନ୍ତୋ। ନ ତେନ ମଞ୍ଞତୀତି ତେନ ୱଚନକରଣେନ ‘‘ଅହଂ କରୋମି, ସଙ୍ଘଭାରଂ ନିତ୍ଥରାମୀ’’ତି ନ ମାନାତିମାନଂ ଜପ୍ପେତି।

ଆପଜ୍ଜତି ୟାୱତକେସୁ ୱତ୍ଥୂସୂତି ୟତ୍ତକେସୁ ୱତ୍ଥୂସୁ ଆପତ୍ତିଂ ଆପଜ୍ଜମାନୋ ଆପଜ୍ଜତି। ହୋତି ୟଥା ଚ ୱୁଟ୍ଠିତୀତି ତସ୍ସା ଚ ଆପତ୍ତିୟା ୟଥା ୱୁଟ୍ଠାନଂ ହୋତି। ଏତେ ୱିଭଙ୍ଗାତି ୟେସୁ ୱତ୍ଥୂସୁ ଆପଜ୍ଜତି, ୟଥା ଚ ୱୁଟ୍ଠାନଂ ହୋତି, ଇମେସଂ ଅତ୍ଥାନଂ ଜୋତକା ଏତେ ୱିଭଙ୍ଗା। ଉଭୟସ୍ସାତି ଉଭୟେ ଅସ୍ସ। ସ୍ୱାଗତାତି ସୁଟ୍ଠୁ ଆଗତା। ଆପତ୍ତିୱୁଟ୍ଠାନପଦସ୍ସ କୋୱିଦୋତି ଆପତ୍ତିୱୁଟ୍ଠାନକାରଣକୁସଲୋ।

ୟାନି ଚାଚରନ୍ତି ୟାନି ଚ ଭଣ୍ଡନକାରଣାଦୀନି ଆଚରନ୍ତୋ ତଜ୍ଜନୀୟକମ୍ମାଦିୱସେନ ନିସ୍ସାରଣଂ ଗଚ୍ଛତି। ଓସାରଣଂ ତଂୱୁସିତସ୍ସ ଜନ୍ତୁନୋତି ତଂ ୱତ୍ତଂ

ୱୁସିତସ୍ସ ଜନ୍ତୁନୋ, ଯା ଓସାରଣା କାତଵ୍ବା, ଏତମ୍ପି ଜାନାତି। ସେସଂ ସଵ୍ବତ୍ଥ ଉତ୍ତାନମେୱାତି।

କୋସମ୍ବକକ୍ଖନ୍ଧକୱଣ୍ଣନା ନିଟ୍ଠିତା।

ସମନ୍ତପାସାଦିକାୟ ୱିନୟସଂୱଣ୍ଣନାୟ

ମହାୱଗ୍ଗୱଣ୍ଣନା ସମତ୍ତା।

ମହାୱଗ୍ଗ-ଅଟ୍ଠକଥା ନିଟ୍ଠିତା।